

FRIEDRICH KARL WITTE

TỦ SÁCH CHA TỐT, MẸ TỐT

TẮM DA DÊ GIÁO DỤC

KINH ĐIỂN GIÁO DỤC GIA ĐÌNH TOÀN CẦU

Cuốn sách cung cấp các phương pháp giáo dục trẻ, giúp đỡ trẻ trở thành những con người chân chính, dũng cảm và tự tin trong xã hội

TỦ SÁCH CHA TỐT MẸ TỐT

Nhà xuất bản Văn hóa thông tin

Nhà sách Minh Thắng

FRIEDRICH KARL WITTE

TÂM DA DÊ GIÁO DỤC

Sự ra đời của cuốn sách này đã mang đến những nụ cười rạng rỡ cho con trẻ, cuốn xa những phiền muộn của các bậc cha mẹ. Cuốn sách này là khởi nguồn của con trẻ, đồng thời cũng là suối nguồn hạnh phúc của những bậc làm cha, làm mẹ trong tương lai.

Kimura Nakai (Nhật Bản):

“Thiên tài”, “thần đồng” chỉ có 1% là bẩm sinh, 99% còn lại là kết quả của sự rèn luyện. Carl Witt không chỉ hướng dẫn người con của mình phương pháp học tập những kiến thức khoa học, văn hóa, quan trọng hơn ông đã giúp bồi dưỡng cậu bé trở thành con người có nhân cách cao đẹp, có thể giới quan đúng đắn, có nhân sinh quan và giá trị quan vững vàng. Cuốn sách này đem đến những phương pháp giáo dục tốt nhất cho những bậc làm cha, làm mẹ. Đây là một tác phẩm kinh điển, gần gũi cuộc sống và có sức sống trong việc giúp các bậc làm cha, làm mẹ định hướng cách giáo dục con trẻ của mình.

Boris Sidis (Mỹ):

Vì sao có vô số thần đồng đều tập trung ở trường Đại học Harvard, trên thế giới không có nhiều hiện tượng ngẫu nhiên như thế. Điều này hoàn toàn là kết quả thu được từ cuốn sách này.

TÂM DA DÊ GIÁO DỤC

卡尔威特教育羊皮卷

Nguyễn Lê Quyên

Dịch từ bản tiếng Trung 2012

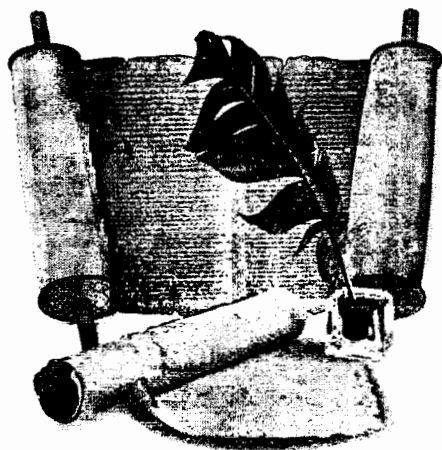

FRIEDRICH KARL WITTE

TỦ SÁCH CHA TỐT, MẸ TỐT

TÂM DA DÊ GIÁO DỤC

KINH ĐIỂN GIÁO DỤC GIA ĐÌNH TOÀN CẦU

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA THÔNG TIN

Cha mẹ đều mong muốn sinh ra những đứa con thiên tài

Sự tái hiện bản thân mình ở thế hệ tiếp theo giúp trẻ càng hoàn mĩ hơn. Đây chính là những tạo phẩm vĩ đại nhất mà những người làm cha, làm mẹ đã tạo ra. Trong đó tính cách và trình độ giáo dục của người mẹ có tác dụng vô cùng quan trọng đối với sự trưởng thành của trẻ.

1. Tôi có một người mẹ tốt

Sinh mạng nhỏ trước khi chào đời đã nhận được đầy đủ chất dinh dưỡng từ cơ thể người mẹ, có thể nói rằng sự ưu việt ở tất cả các phương diện và mỗi cử chỉ của người mẹ đều ảnh hưởng quan trọng đến trẻ. Tất cả những gì tôi đạt được đều chịu những tác động quan trọng từ mẹ. Do vậy tôi nên cảm ơn người cha của mình, cảm ơn vì ông đã chọn cho tôi một người mẹ tuyệt vời. Cha tôi biết rằng mỗi đứa trẻ đều đến thế giới này theo dòng suy nghĩ của thượng đế, đối diện với muôn vàn sự lạ lẫm và phức tạp. Khi tôi còn nhỏ, cha mẹ đã muốn bồi dưỡng để tôi có được một phẩm chất đạo đức tốt đẹp và một cơ thể khỏe mạnh trong cuộc sống.

Cha mẹ của tôi đều là những người có một tầm nhìn khá xa. Trước khi tôi ra đời, cha mẹ đã ý thức được tầm quan trọng khi

làm như thế này, đồng thời đề ra những phương án thực hiện có hiệu quả. Nhưng nếu muốn hoàn thành kế hoạch một cách viên mãn thì đòi hỏi cần có những điều kiện tiền đề quan trọng, đó chính là họ nhất định phải sinh ra những đứa trẻ khỏe mạnh, đạt chuẩn, thích hợp với yêu cầu của thượng đế.

Trong xã hội lưu truyền một cách nói với tư duy không logic thế này: “Lừa và ngựa nếu kết hôn cận huyết thì có thể sinh ra những sản phẩm tuyệt hảo nhất”, trải qua thực tế khoa học đã chứng minh đó là những lời nói vô căn cứ. Đối với loài người mà nói, cách suy nghĩ này càng không thực tế. Đó là một ví dụ xảy ra ngay bên cạnh tôi, sau khi Mason William kết hôn với người chị họ của mình tổng cộng sinh ra được 9 người con, trong đó có 3 người chết yểu, 6 đứa trẻ khác thì mắc những bệnh không giống nhau. Hai gia tộc của Mason William và người vợ của ông đã giúp cho thời đại của chúng ta hưng thịnh nhưng ông không có được một thế hệ hậu duệ khỏe mạnh để tiếp tục duy trì huyết thống của mình. Hiện nay ông đã bước đến những năm tháng của tuổi già, thường vì điều này mà vô cùng thương cảm nhưng hối hận thì cũng muộn rồi.

Tôi sợ dĩ nêu ra ví dụ này là muốn nói rõ những đứa trẻ sinh ra trong hôn nhân cận huyết thường khiến chúng ta phải lo lắng, khiến cả gia đình rơi vào vòng xoáy của sự đau khổ.

Có một số người trong khi kiếm tìm người bạn đời thường căn cứ theo tình hình của bản thân mình, ẩn giấu những động cơ không giống nhau. Có người cho rằng hoàn cảnh gia đình mình không tốt, cứ tùy tiện tìm một người là được rồi, căn bản là chẳng có tư cách để chọn này chọn kia; có một số người vì cuộc sống sau hôn nhân có thể sung túc với một đồng của cải mà nhất định phải tìm một cô gái giàu có làm vợ; có người lại hi vọng

tương lai có thể bay nhảy khắp nơi với sự nghiệp tốt đẹp của mình, muốn có được một địa vị mà người khác phải tỏ lòng tôn kính mà nhất định phải lấy một cô gái xuất thân danh giá làm vợ; cũng có người nói tôi mê mẩn với những bước nhảy của người vợ nên mới cầu hôn với cô ấy, còn có một số người nói rằng “Do vợ tôi vô cùng xinh đẹp, tôi mới kết hôn với cô ấy”.

Cần phải biết rằng những điều đó đều là sai lầm. Đó là những cách nghĩ phiến diện và tư lợi, nó có thể đảm bảo cho hạnh phúc trong hôn nhân của bạn không? Với không khí gia đình như vậy có thể đảm bảo cho con của bạn lớn lên khỏe mạnh không? Vì hạnh phúc của chính mình và con trẻ, chúng ta nhất định phải chọn một người phụ nữ khỏe mạnh, lương thiện, phẩm chất tốt đẹp. Tôi cho rằng chỉ cần đối phương không có tiền sử bệnh gia đình và những khuyết thiếu ai cũng biết, không vì mục đích riêng nào để lựa chọn kết hợp.

Về phương diện này cha tôi đã làm rất tốt. Khi chọn vợ, cha không có bất kì mục đích đặc biệt hay cách nhìn phiến diện nào, chỉ cần có thể cùng ông xây dựng một gia đình hạnh phúc vui vẻ, yêu quý lao động, lương thiện, có thể đảm bảo nuôi dưỡng con cái là được rồi. Mẹ của tôi không phải là một người xinh đẹp nhưng cha và mẹ vô cùng thương yêu nhau. Cha sở dĩ lựa chọn mẹ chính là vì mẹ có một trái tim ngập tràn yêu thương. Mẹ yêu lao động, thông thư đạt lễ, đồng thời trong bất kì phương diện nào cũng đều hiểu được và ủng hộ cha. Tuy cha tôi là một người mục sư bản hàn, không có một đời sống vật chất giàu có nhưng mẹ từ trước đến giờ chưa từng có bất kì oán trách nào với cha. Sau khi có tôi, mẹ đã truyền cho tôi sự yêu thương vô bờ bến. Tôi thường nghĩ thế này: Mình sở dĩ có được sự huy hoàng như ngày nay thì không thể tách rời được một tấm lòng tràn ngập tình yêu thương vĩ đại của mẹ.

2. Không để xảy ra sai lầm trong thời kì mang thai

Người cha người mẹ nào cũng mong muốn sinh ra những đứa trẻ thiên tài, hi vọng con của mình có thể xuất chúng, cha mẹ của tôi cũng không ngoại lệ. Trước khi tôi chào đời cũng giống như muôn vàn những người cha người mẹ khác, cha mẹ tôi cũng ngập trong niềm xúc động không gì tả nổi. Trong lúc đang ngập tràn trên thứ tình yêu khó cưỡng nổi đó nhưng cha mẹ đã không quên đi những việc cần làm, họ cần tập trung, nỗ lực để sinh ra một đứa trẻ thông minh, khỏe mạnh.

Để tôi có một cơ thể khỏe mạnh, ngay từ khi còn đang là một bào thai, cha mẹ đã bắt đầu chú ý đến thể chất và tinh thần cho tôi.

Cha cho rằng những sự hào hoa, xa xỉ thường dễ dàng làm cho người ta trở nên yếu đuối, chìm đắm trong sự hưởng thụ, không dễ gì đạt đến sự thoải mái về tinh thần. Do vậy, cha mẹ vô cùng giản dị và tiết kiệm trong các vấn đề về ăn, mặc, ở. Để hít thở được bầu không khí trong lành thì không nên cứ mãi trong nhà cả ngày, do vậy cha và mẹ thường ra ngoài vận động nhẹ nhàng, thưởng thức vẻ đẹp của thế giới tự nhiên, điều này dễ dàng giúp họ có một trạng thái tinh thần thoải mái. Tính cách của cha và mẹ đều rất tốt, đối với những sự việc vụn vặt trong cuộc sống từ trước đến giờ luôn giữ một thái độ hài hòa, bình tĩnh, rất ít khi tỏ ra kích động. Trong khoảng thời gian đó, cuộc sống của họ vô cùng an bình, hai trái tim như một, do vậy họ hy vọng rằng một đứa trẻ với cơ thể và trái tim khỏe mạnh là tôi đây sẽ được sinh ra trong môi trường như thế.

Thường thức rượu đối với mọi người mà nói là một chuyện khiến người ta cảm thấy vô cùng thoải mái, đặc biệt đối với đàn ông, ít thì một hai chén, nhiều thì cầm cả bình mà uống. Ở Đức

dường như mỗi người đàn ông đều thích uống rượu nhưng cha không có sở thích này. Ông cho rằng việc uống rượu không có lợi cho sức khỏe của đứa trẻ, đặc biệt là đối với người phụ nữ muốn sinh con thì nhất thiết phải từ bỏ thói quen uống rượu. Đã từng có một vị bác sĩ khuyên cáo những người phụ nữ đang mang thai, nếu uống rượu sẽ làm cho thai nhi phát triển chậm, trí lực giảm sút, đặc biệt đối với những người phụ nữ uống nhiều rượu thì hậu quả là vô cùng nghiêm trọng. Do vậy vợ chồng ít nhất nên cai rượu 3 tháng trước nếu muốn có con.

Cha của tôi đặc biệt rất chú trọng điều này trước khi mẹ của tôi mang thai.

Từ trong những ghi chép về việc dạy dỗ con của cha, tôi được biết rằng, trong khoảng thời gian đó cha mẹ thường xuyên vận động, bất kể đến đâu cũng là đi bộ chậm từng bước một, không phải những lúc quan trọng thì nhất quyết không ngồi xe ngựa, lúc đó cha mẹ luôn tràn ngập niềm tin với đứa trẻ chưa ra đời là tôi đây, tính cách của mẹ thì ngày càng trở nên khoáng đạt hơn. Cha mẹ thường đi bộ ở những vùng đồng quê hoặc trèo núi ở những thác núi bên cạnh. Có những lúc muốn làm mẹ vui, cha còn thường xuyên ngắt hoa dại, thưởng thức một chút hương vị thuần khiết và tĩnh lặng của thế giới tự nhiên. Như vậy không chỉ có lợi cho tương lai của tôi mà còn giúp cho tình cảm giữa cha và mẹ ngày càng trở nên sâu đậm hơn.

Sự tôn kính, việc chung sống hài hòa giữa cha và mẹ không chỉ giúp tăng thêm tình cảm gắn bó giữa vợ và chồng, có lợi khi tạo ra bầu không khí gia đình hạnh phúc mà còn càng có ích hơn đối với sự mạnh khỏe của đứa trẻ. Cha và mẹ tôi đã nhận thức được điều này một cách rất đầy đủ, bình thường tình cảm giữa cha và mẹ đều rất tốt, sau khi mẹ mang thai tôi, cha mẹ

đường như chưa bao giờ cãi nhau. Cha mẹ cho rằng, vì đứa con sắp chào đời là tôi đây, bất kì việc gì cũng có thể nhường nhịn lẫn nhau.

Trước khi tôi sinh ra, tất cả mọi việc cha mẹ đều làm rất tốt, duy chỉ có một chút sai lầm khiến cha mẹ cảm thấy vô cùng tiếc nuối. Bác sĩ đã từng nói với cha mẹ rằng, có một loại kí sinh trùng đặc biệt sẽ gây hại đối với thai nhi, loại kí sinh trùng này thường xuất hiện ở phân của chó mèo hay trong thịt sống nhưng lúc đó cha mẹ không chú trọng lắm đến vấn đề này. Để giúp mẹ tôi có được tinh thần vui vẻ, ngoài chú mèo vốn có, cha đã bế về một chú chó nhỏ từ nhà hàng xóm, giúp mẹ giải tỏa nỗi buồn phiền. Sau này tôi sinh ra, cơ thể không được khỏe mạnh lắm, cha đã hoài nghi xem có phải chính nguyên nhân này đã tạo ra hay không.

3. Phải chú ý chăm sóc trước và sau sinh

Khi tôi sinh ra, cha mẹ đã đi được hơn nửa số tuổi của đời người, lúc đó tóc của cha đã bắt đầu điểm bạc rồi. Vài ngày sau khi tôi sinh ra, một người nông dân xấp xỉ tuổi cha tôi, gia đình Burr Williams cũng sinh hạ một đứa trẻ, nhưng đứa trẻ không phải là con của ông mà là cháu của ông, sau này khi tôi và người cháu đó của Burr Williams cùng được rửa tội, ông đã hỏi cha tôi: “Mục sư Wit à, tuổi của tôi và ông cũng xấp xỉ như sự khác biệt giữa lừa và ngựa vậy, về mặt tốc độ thì có thể thấy rằng ngựa nhanh hơn lừa, nhưng khi đến mục tiêu thì có thể kết quả lại tương phản, ông có tin điểm này không?”. Cha tôi cười và nói: “Ông nói thế là có ý gì?”. Burr William hỏi một cách đầy khó hiểu. “À, ý của tôi là, ông giống như một con ngựa, có thể nuôi dưỡng con của mình một cách nhanh chóng, nhưng ông chỉ sinh ra nó một cách mù quáng, mà lại không

biết dạy dỗ chúng, con trai của ông giống ông, cháu của ông sau này cũng sẽ giống ông, cũng chỉ là một nông phu mắt không nhìn thấy được cái gì là quan trọng. Nhưng tôi với ông không giống nhau, tôi biết nên dạy dỗ con trai của tôi như thế nào, làm thế nào để con trai tôi trở thành một người hữu ích cho xã hội. Sau này con trai tôi nhất định sẽ trở thành một con tuần mã, còn con trai ông chỉ giống như loài lừa kia, đó chính là điểm khác biệt cuối cùng giữa chúng!”

Từ việc trần thuật câu chuyện trên có thể nhìn ra một cách đầy đủ nhất tư tưởng chủ đạo trong cách giáo dục con cái của người cha. Trước khi trẻ ra đời, ông đã làm tốt công tác chuẩn bị trong việc giáo dục con cái. Cha của tôi không tán đồng cách sinh dưỡng trẻ chỉ vì truyền thống nối tiếp thế hệ, cũng không tán thành cách nói trẻ chính là kết quả trong sự làm ngơ của người đàn ông. Ông cho rằng đứa trẻ chính là món quà mà thượng đế đã trao tặng, không nên là thứ tài sản riêng của cha mẹ, do vậy trẻ nên nhận được sự đối xử công bằng, công chính.

Khi con tôi còn chưa ra đời, cha đã nói với tôi rằng, nên đưa ra một kế hoạch chi tiết, có hệ thống đối với việc giáo dục trẻ. Sau khi trẻ được sinh ra, nên nuôi dưỡng và chăm sóc trẻ theo đúng kế hoạch đó, nuôi dưỡng trẻ trở thành người có ích cho xã hội. Đó chính là quan điểm của cha tôi đối với việc giáo dục trẻ. Giai đoạn đầu tiên, ông thực hiện kế hoạch giáo dục sớm, đối với tôi cũng được tiến hành dựa trên quan điểm này.

Khi tôi sinh ra chưa đầy tháng với cơ thể yếu mềm, phản ứng chậm chạp, nhìn ra cứ như một đứa trẻ chậm phát triển, trong khi đó cháu của Burr William lại có một cơ thể khỏe mạnh, phản ứng nhanh nhẹn. Ai cũng đều nhìn ra cháu của Burr William giống như một con tuần mã, còn tôi thì giống như một

con lừa. Do vậy, sau khi nghe cha tôi nói thế, Burr William đã cười và nói rằng: “Thật à? Một đứa trẻ ngốc nghếch như Carl lại có thể trở thành thiên tài sao? Nếu nó có thể trở thành thiên tài thì gà trống cũng có thể đẻ trứng, bò đực cũng có thể cho sữa”. Nhưng cùng với sự thay đổi của thời gian, dưới sự nuôi dưỡng tận tâm của cha tôi, kì tích cũng đã xuất hiện, cách giáo dục của cha giống như chiếc chìa khóa vàng mở toang cánh cửa trí tuệ cho tôi, giúp tôi dần bước vào lối đường của tri thức nhân loại, thực sự đã trở thành một con tuần mã. Còn cháu của Burr William giống như cha tôi tiên liệu, quả nhiên giống với người cha và người ông của mình, trở thành một người nông dân vô cùng tầm thường.

“Sinh ra vô số những người kém cỏi, tầm thường không bằng chỉ sinh ra một thiên tài. Đó mới là cống hiến thực sự cho nhân loại”. Đó chính là triết học trong việc giáo dục con người của cha tôi, cũng là mục tiêu giáo dục con người của ông. Cha tôi luôn chuẩn bị sẵn sàng cho điều này trước khi kết hôn.

Đối mặt với chuyện hôn nhân, cha tôi là một người rất có kiến giải. Ông không giống người khác, kết hôn chỉ vì muốn theo đuổi tình hay dục vọng. Ông cho rằng kết hôn nhằm nuôi dưỡng một thể hệ sau với những tiêu chuẩn thích hợp. Do vậy ông vô cùng thận trọng với việc kết hôn. Trải qua sự lựa chọn kĩ lưỡng, tỉ mỉ, kiên nhẫn trong nhiều năm trời, cuối cùng ông mới cùng với mẹ bước vào lối đường làm lễ kết hôn. Ông lúc đó đã hoàn toàn không có sự kích động, những tình cảm quá sốc và sự lạnh lợi của tuổi trẻ mà là một người trung niên đã rất thành thực và ổn định. Trong con mắt của nhiều người, mẹ tôi lại không phải là người có sức hấp dẫn lớn gì, gia đình cũng không thuộc hạng giàu có, mẹ cũng không xinh đẹp gì, nhưng cha tôi lại lựa chọn bà bởi vì ông đã nhìn ra chỗ không thường của bà. Cha của mẹ tôi là một thầy giáo của vùng thôn quê, do chịu sự hun đúc trong

hoàn cảnh giáo dục của gia đình, bà mang trong mình trình độ văn hóa và kiến thức phong phú hơn những cô gái khác. Đặc biệt bà mang trong mình những phẩm chất đạo đức tốt đẹp như lương thiện, khoan dung, độ lượng, nhân hậu, những điều này đều rất nổi tiếng trong mảnh đất này. Bởi vì cha tôi chỉ là một vị mục sư thôn quê nên gia cảnh không khá giả gì, nhưng mẹ tôi luôn vui vẻ lao động, luôn dạy chúng tôi phải dũng cảm đối mặt với cuộc sống.

Những năm tháng hồi nhỏ của tôi được người khác coi là “Thần đồng”, sau khi trở thành một tấm gương sáng về học tập cho học sinh toàn cầu, mọi người đều quy kết tất cả mọi thành tích mà tôi đạt được đều thuộc về cha tôi. Thực sự, nếu không có một người mẹ vĩ đại thể này, tôi không thể đạt được những thành tích như ngày hôm nay.

Thực tiễn đã chứng minh quan điểm về cách ứng xử với hôn nhân của cha tôi hoàn toàn chính xác, nhưng những người có thể nhận chính xác về nó như cha tôi quả thật lại rất ít. Trong những tình huống thông thường, rất nhiều người đều tỏ thái độ vô cùng thận trọng với hôn nhân nhưng lại rất ít người suy xét kỹ đến vấn đề có liên quan đến thế hệ sau. Thực tế hôn nhân có một ảnh hưởng vô cùng to lớn đến thế hệ sau, vì vậy mà rất nhiều những bi kịch hôn nhân lại được tạo nên từ chính việc không suy nghĩ kỹ đến điều này. Người anh Keynes của tôi chính là một ví dụ điển hình.

Keynes lấy một cô gái gia đình làm ngân hàng. Đó là một cô gái xinh đẹp, trong quan hệ xã ở vùng đất này vô cùng có danh tiếng, gia đình cũng thuộc hạng giàu có nhất nhì trong vùng. Trước khi họ kết hôn, cha tôi kịch liệt phản đối cuộc hôn nhân này. Ông nói với Keynes: “Khuyết điểm của cô gái ấy rất nhiều,

lẽ nào cháu không nhìn ra một chút nào hay sao?”. “Sao cơ ạ, cô ấy hoàn mĩ như vậy, làm sao có khuyết điểm được? Cháu vô cùng thích cô ấy!”. Anh đã trả lời cha tôi như vậy. “Cháu đã bị vẻ mĩ miều đó làm cho mờ mắt rồi, cháu chỉ nhìn thấy vẻ đẹp bên ngoài của cô ta, đến nỗi khuyết điểm rõ ràng như thế mà cũng không nhìn ra nổi. Đó là một cô gái hư vinh, kiêu ngạo, ích kỉ, không nghe lời khuyên răn của người khác, một cô gái như vậy sau này làm sao có thể trở thành một người mẹ tốt được?”. “Ồ, người chú đáng mến của cháu ơi, cháu vinh dự lắm mới lọt được vào trong mắt xanh của cô gái xinh đẹp, giàu có và cao quý như vậy, cháu làm sao có thể còn phải để ý đến khuyết điểm của cô ấy nữa đây? Cháu yêu cô ấy như vậy, cháu có thể nhân nhượng mọi khuyết điểm của cô ấy”.

Keynes không nghe lời khuyên răn của cha tôi, quyết định kết hôn với người con gái đó. Sau khi kết hôn, họ sinh được 3 người con, tuy nhiên người vợ của anh không đảm đương nổi trọng trách làm mẹ của mình, cô giao bọn trẻ cho bảo mẫu, còn bản thân mình thì bận rộn cả ngày với những thứ trang điểm, nữ trang, tham gia các hoạt động xã hội. Cô không lĩnh ngộ được những lời khuyên của cha tôi, không những không chăm sóc con cái, trái lại còn cho rằng chính bọn trẻ đã làm lỡ dở thời gian, ảnh hưởng đến cuộc sống của cô. Do thời gian tiếp xúc giữa cô và bọn trẻ rất ít, bọn trẻ không có cảm tình gì với cô, chúng cảm thấy vô cùng lạ lẫm. Keynes cũng cả ngày bận rộn với công việc của ngân hàng, có rất ít thời gian để chăm sóc bọn trẻ.

Những đứa trẻ đã lớn lên trong môi trường lạnh nhạt và không có người chăm sóc như vậy, trong đó có một đứa trẻ do không có người chăm sóc mà sau khi mắc bệnh đã không kịp đưa đi chữa trị, cuối cùng bệnh nặng đến mức qua đời; còn một đứa sau khi lớn lên, đã làm hại người mà phải vào tù; còn có một

đưa suốt ngày chỉ biết chơi bời, ăn uống, sau này vì chỉ biết đánh bài mà đã tiêu tán cả gia sản.

Lúc đó, người vợ của Keynes mới ngộ ra mình đã phạm phải một lỗi lầm thật lớn nhưng đã muộn rồi. Bọn trẻ không nhìn nhận cô, càng không muốn gặp mặt cô, cuối cùng do quá buồn đau kết thành bệnh tật mà cô đã qua đời, còn Keynes cũng dần ngập sâu trong sự hối hận. Anh nói với cha tôi một cách vô cùng đau khổ: “Cháu cho rằng những thứ quý báu này thực ra chẳng đáng một xu nhưng cái mà cháu bỏ qua mới là thứ quý báu nhất trong cuộc sống này”.

Có thể để tránh cho tôi không đi vào những vết xe đổ của người anh Keynes, sau khi tôi lớn lên, cha đã kể câu chuyện đó cho tôi nghe, đồng thời khuyên răn: “Vì hạnh phúc của con và thế hệ sau này, phải thận trọng khi chọn người bạn đồng hành trong cuộc đời mình, không nên vì những thứ ở vẻ bề ngoài như diện mạo, tài sản, đẳng cấp mà bị mê hoặc. Những thứ như diện mạo, tài sản, đẳng cấp đương nhiên là quan trọng, nhưng quan trọng hơn cả vẫn là tâm lòng của cô ấy, một người con gái chân thành, lương thiện mới thực sự trở thành một người bạn đời tốt nhất”. Thực ra quan điểm về lựa chọn bạn đời và giáo dục con cái của tôi rất giống với cha. Có thể nói như thế này, người muốn tạo lập hạnh phúc gia đình và nuôi dưỡng những đứa con khỏe mạnh đều nên như vậy. Gia đình như của Keynes chính là một ví dụ nói rõ cho chúng ta!

4. Giáo dục bào thai là một bước quan trọng nhất của trong việc giáo dục thiên tài

Trẻ trước khi được sinh ra, việc nhận được vô số những sự giáo dục âm thầm từ bên trong cơ thể người mẹ đóng một vai trò vô cùng quan trọng, trong giai đoạn này cha mẹ ngoài việc phải

loại trừ những nhân tố ảnh hưởng đến sức khỏe của trẻ còn phải dừng ngay những thói quen không tốt có ảnh hưởng xấu tới sự khỏe mạnh của trẻ, quan trọng nhất đối với trẻ chính là giáo dục từ khi trẻ còn là một bào thai, giúp trẻ nhận được sự giáo dục sớm, giúp khai thông trí lực cho trẻ. Cha tôi rất coi trọng việc giáo dục từ khi tôi còn ở trong bụng mẹ. Thậm chí, khi mẹ còn chưa mang thai tôi, ông đã làm tốt những công tác chuẩn bị cho việc giáo dục. Sau khi mang thai tôi, ông đã thực hiện đúng những gì mà mình chuẩn bị từ trước đó.

Bởi vì nước Đức bấy giờ không coi trọng đến việc giáo dục trẻ nhỏ, thế là ông đã tự mình tìm ra phương pháp hiệu quả nhất để giáo dục con trẻ. Ông tìm đọc một lượng lớn những tác phẩm giáo dục trẻ nhỏ nổi tiếng, bao gồm cả tác phẩm “Lí tưởng quốc” của nhà triết học Hy Lạp cổ đại Plato, “Luận về giáo dục nhi đồng” của nhà giáo dục Italia Venice, “Bé Emile” của nhà tư tưởng người Pháp Rousseau, “Nhà trường gia đình” của nhà triết học Anh Locke, “Luận giáo dục trẻ nhỏ” của nhà giáo dục Bắc Âu Erasmus, “Luận về giáo dục trẻ nhỏ của cơ đốc giáo” của nhà giáo dục Tây Ban Nha Beavis, và cả tác phẩm “Người mẹ nên đọc” mà nhà giáo dục học kiệt xuất người Thụy Sĩ Pestalozzi, người bạn tri kỉ của ông đã viết. Những khảo luận này đã là nền móng cơ bản trong hệ thống tư tưởng giáo dục của cha tôi.

Trong nhật kí của cha tôi có viết: “Tôi càng phản ánh nhiều hơn đối với giáo dục hiện nay thì càng có nhiều sự phản cảm đối với hình thức giáo dục quyền uy này! Cái gì là giáo dục quá sớm sẽ ảnh hưởng đến sự khỏe mạnh của trẻ, tất cả những gì của một người sau này đều do ý nguyện của trời xanh quyết định, tôi cho rằng cách nói này là vô cùng sai lầm. Thực ra, tôi cảm thấy, giáo dục được tiến hành càng sớm càng tốt. Từ trong những ghi chép cổ xưa chúng ta phát hiện ra rằng, từ rất xa trong thời Hy Lạp cổ

đại, người Athens đã tiến hành giáo dục sớm, và nguyên nhân xuất hiện rất nhiều thiên tài trong cộng đồng người Athens cũng bắt nguồn từ đây. Do vậy, do vậy tôi muốn tìm kiếm một phương pháp giáo dục thật sự khoa học, thực sự có lợi đối với sự phát triển của trẻ. Tôi không muốn con tôi bị hiểu lầm bởi những phương pháp giáo dục không thích hợp trước đây”.

Trong rất nhiều lí luận giáo dục, cha tôi đề cao nhất chính là giáo dục sớm. Để có được những bước nghiên cứu sâu hơn, cha tôi đã tìm kiếm rất nhiều những sách vở của người Hy Lạp, La Mã cổ đại có ghi chép về cách giáo dục sớm của người Anthens. Trải qua sự nghiên cứu khắc khổ, cha tôi đã dần hình thành lí thuyết giáo dục của riêng mình. Ông đã bắt đầu công khai: Giáo dục trẻ hãy bắt đầu từ ngay thời kì còn ấu thơ. Ông đã từng nói: “Tiếng khóc chào đời đầu tiên của trẻ báo hiệu năng lực học tập của trẻ đã bắt đầu, lúc này nên tiến hành giáo dục với trẻ. Nếu tất cả mọi ông bố bà mẹ đều làm như vậy, mọi đứa trẻ đều có khả năng trở thành thiên tài”.

Bởi vì quan điểm giáo dục thời bấy giờ hoàn toàn tương phản với quan điểm giáo dục của cha tôi, do vậy không có ai tin vào lí luận giáo dục của ông, cũng chẳng có người nào ủng hộ, vì thế ông thường xuyên tranh luận với người khác. Ông nói với mẹ tôi rằng: “Hy vọng chúng ta nhanh chóng có một đứa con, tôi sẽ dùng lí luận của mình để giáo dục con, để thực tiễn chứng minh lí luận của tôi là đúng đắn”. Có thể những lời thỉnh cầu của cha tôi đã cảm động trời đất nên không lâu sau, anh trai tôi đã chào đời. Lúc đó, cha tôi đã lên một kế hoạch giáo dục vô cùng chi tiết, chỉ đợi được đặt trong thực tiễn. Rất đáng tiếc, không lâu sau, anh trai tôi đã chết trong dịch bệnh, kế hoạch giáo dục của cha tôi đã không thể thực hiện được. Tuy nhiên cha tôi đã nhận được rất nhiều sự khởi phát từ trong đó, đó chính là vấn đề giáo dục trong

thời kì mang thai. Khi nghe nói vợ của tôi mang thai, ông đã đặc biệt viết cho tôi một bức thư, nói cho tôi biết những vấn đề cần lưu ý.

“Hiện nay là thời kì then chốt, quan trọng nhất. Trong đầu óc của mọi người đều cho rằng “Thiên tài là thiên bẩm”, cha cho rằng thiên tài được quyết định ở chính giai đoạn này, ở thời điểm mà người mẹ đang mang thai. Khi mẹ mang thai anh trai con, ta đã không chú ý đến vấn đề này. Khi mang thai con, cha mẹ đã chú ý hơn nhưng vẫn có một số việc làm không tốt. Bây giờ con cũng sắp có con rồi, ta cho rằng con biết được những điều này thì sẽ tốt hơn.

Sau khi mẹ mang thai con, chúng ta đã đặt ra một kế hoạch vô cùng chu đáo, tạo cho cuộc sống có quy luật, ngủ sớm dậy sớm. Do vậy ta đã bỏ thói quen đọc sách vào buổi đêm. Cha thường dẫn mẹ con ra ngoài dạo bộ, hít thở không khí trong lành. Để con càng khỏe mạnh hơn, cha mẹ đã tiết kiệm chi tiêu để cho mẹ con có thể ăn uống đủ chất dinh dưỡng. Phụ nữ trong thời kì mang thai thường cảm thấy lo lắng do tâm trạng bất an. Những lúc mẹ con lo lắng, để giúp mẹ con có thể duy trì một trạng thái tinh thần thoải mái, cha đã cho mẹ con càng nhiều tình yêu, sự quan tâm và sự chăm sóc hơn nữa. Lúc đó mẹ của con cũng hiểu rằng, tâm trạng của người mẹ đang mang thai sẽ ảnh hưởng ngay đến việc giáo dục thai nhi, do vậy cho dù gặp bất kì chuyện không vui nào, mẹ con luôn cố gắng giữ một trạng thái tâm lí vui vẻ, bình an, không khóc lóc. Giọng của mẹ con rất tốt, mọi người đều biết điều đó, mẹ con hát cũng rất hay. Trong khi mang thai con, bất kể là đang nấu cơm, trước khi đi ngủ hay đi dạo bộ, mẹ đều hát cho con nghe, để con lúc nào cũng có thể thưởng thức giọng ca tuyệt vời đó của mẹ con. Cho dù là những buổi hòa nhạc ngoài 5 dặm, mẹ con đều đến tham gia. Mỗi ngày khi về

nhà, cha đều mang cho mẹ con một bức tranh hay một đóa hoa tươi, đồng thời giới thiệu cho mẹ những quyển sách hay. Buổi tối trước khi đi ngủ, cha sẽ đọc cho con nghe một bài thơ. Tất cả những gì chúng ta làm, đều hi vọng con sẽ cảm nhận được cái đẹp từ trong chính người mẹ của mình.

Trong thư, con nói, vợ của con thích chó, thế là định nuôi vài con chó trong gia đình. Ta cảm thấy như vậy không tốt. Bình thường nuôi chó chẳng vấn đề gì nhưng phụ nữ trong thời kì mang thai thì không nên, bởi vì trên cơ thể chó mang nhiều loại vi khuẩn không có lợi cho thai nhi. Mẹ con cũng nuôi chó trong thời kì mang thai con và anh trai con, về sau cả con và anh trai con đều không khỏe, cha cho rằng điều này có liên quan đến việc nuôi chó. Do vậy con nhất định phải cho vợ con nghe chuyện này. Nuôi dưỡng trẻ nhỏ là một chuyện vô cùng trọng đại, con sắp có con rồi, cha hi vọng sẽ truyền cho con kinh nghiệm của mình, điều đó có thể giúp con thuận lợi hơn”.

Tôi đã nuôi dưỡng con của mình theo kinh nghiệm của cha tôi, quả nhiên con tôi khi chào đời đã vô cùng thông minh, hơn nữa còn rất khỏe mạnh và đáng yêu.

5. Jir thiếu năng thành thiên tài

Sau khi tất cả công việc chuẩn bị đã đầy đủ, cha tôi lại mang trong mình một tâm trạng thấp thỏm, lo lắng về sự ra đời của tôi. Bởi vì anh trai tôi đã sớm qua đời nên cha mẹ chưa thể nguôi ngoai bước ra khỏi nỗi đau buồn đó, còn sự ra đời của tôi lại đem đến cho cha mẹ một niềm vui cực lớn. Người bác sĩ đỡ đẻ đã nói, khi ông cho cha tôi nhìn đứa trẻ mới chào đời, cha tôi đã vô cùng xúc động, liên tục nói: “Cảm ơn thượng đế”. Ông đặc biệt quý trọng ông, đồng thời đặt tên cho tôi là “Carl. Witt”.

Nhưng sự việc thì chẳng bao giờ thuận buồm xuôi gió như vậy, bởi vì mẹ của tôi bị té ngã khiến tôi bị sinh sớm 1 tháng, khi sinh ra tôi lại bị tràng hoa cuốn cổ, chỉ không thở được một tí nữa là sẽ tử vong. Lúc đó, bác sĩ vừa đánh vừa vỗ tôi, thật khó khăn lắm tôi mới cất tiếng khóc đầu tiên, nhưng tứ chi vẫn co giật, thở gấp. Đối mặt với tình cảnh đó, bác sĩ muốn bỏ cuộc, nói với cha tôi rằng: “Đứa trẻ này trời không cho khỏe mạnh, có điều trị xong e rằng cũng trở thành một người đần độn, ông bà hãy cùng sinh một đứa trẻ khác đi”. Mẹ tôi lại không bằng lòng: “Không, tôi đã mất một đứa con rồi, đứa trẻ này bất luận thế nào đi nữa, tôi vẫn muốn nuôi nó, quyết không thể đánh mất một lần nữa”.

Người mẹ anh dũng và vĩ đại vì muốn chăm sóc tôi mà sau khi sinh xong, bất kể mệt mỏi và yếu đến mức nào vẫn ngày đêm ôm tôi vào lòng để dễ dàng cảm nhận được yêu cầu của tôi. Bởi vì lúc đó tôi không uống sữa, mẹ tôi đã vắt từng chút sữa một, cho vào miệng của tôi. Trải qua vô vàn sự khó nhọc, vất vả của mẹ, kì tích cũng đã xuất hiện, tôi đã tiếp tục sống.

Nhưng điều đó cũng đồng nghĩa với việc mọi khó khăn mới chỉ đang bắt đầu, bởi vì cơ thể tôi quá yếu cứ hai ba ngày lại mắc bệnh, mọi người đều nói tôi giống với anh trai, nuôi thì cũng không sống nổi nhưng mẹ tôi đã nhất quyết không chịu từ bỏ, mẹ chạy khắp nơi tìm thầy thuốc kê đơn, sau này vẫn là mục sư Gelabisi đã giới thiệu một vị bác sĩ đã trị khỏi bệnh cho tôi, những nỗi lo lắng bước đầu của cha mẹ cũng đã kết thúc.

Để tỏ lòng biết ơn tự đáy lòng đến với người mẹ của mình, tôi đã viết nên những chuyện không liên quan gì tới giáo dục, đối với những sự việc này, mặc dù không lưu lại bất kì tí vết nào trong kí ức của tôi nhưng tôi vẫn có thể cảm nhận được sự gian

khổ đó của cha mẹ. Bây giờ tôi đã có con, cảm nhận được những điều đó càng sâu sắc hơn, càng cảm nhận được sự vĩ đại đó của cha mẹ. Trong quá trình nuôi nấng, cha mẹ đã phải chịu rất nhiều sự phê phán, nhưng vì nghị lực và lòng kiên định của mình đã giúp họ nhất định không chịu từ bỏ việc giáo dục. Tôi có được thành tựu như ngày nay đều bắt nguồn từ chính sự giáo dục và khích lệ của cha mẹ.

Sau khi được cứu chữa, mọi người thấy tôi rất dần độn, phản ứng lại rất chậm, tôi dần bị mọi người nói là đồ thiếu năng. Bây giờ tôi nghĩ điều đó đại khái do sự thiếu hụt dưỡng chất, sau này mới tạo ra bệnh! Xem ra kế hoạch giáo dục của cha tôi dường như đã tiêu tan. Lúc đó mẹ tôi không có cách nào chấp nhận thực tế đó do không thể chấp nhận nỗi sự thị phi này, mẹ tôi dường như rụng rời chân tay. Mẹ đã trách móc thượng đế: “Chúng con đã làm chuyện gì xấu? Vì sao người lại trừng phạt chúng con như vậy? Một đứa con của chúng con đã ra đi rồi, đứa tiếp theo lại dần độn như thế này”.

Ban đầu cha tôi vô cùng tuyệt vọng, nhưng rất nhanh sau đó ông đã trấn tĩnh lại, khuyên nhủ mẹ tôi rằng: “Thì cứ cho là sự trừng phạt của thượng đế đi! Chúng ta phải chấp nhận. Tôi tin rằng thượng đế an bài như vậy cho con của chúng ta nhất định có cái lí của người, điều này thì không thể thay đổi được. Nhưng chúng ta không được từ bỏ, nhất định phải giáo dục con thật tốt”.

“Cái gì? Nó dần độn như thế thì chúng ta dùng cách nào dạy dỗ bây giờ? Điều chúng ta có thể làm được thì cũng chỉ chăm sóc được những vấn đề như ăn, uống, mặc, ở mà thôi”. Mẹ tôi đáp như vậy. “Không, không được như vậy! Mấy ngày hôm nay tôi đã xem kĩ rồi, con chúng ta sinh sớm, chúng ta hãy giáo dục thật tốt cho con thì con sẽ không thể dần độn được, chỉ có điều

sinh non và bệnh tật đã ảnh hưởng không tốt đến sự phát triển của não bộ. Chỉ cần chúng ta tiến hành giáo dục đúng đắn, về sau nó nhất định sẽ vượt xa người khác”. Cha nhìn thấy ánh mắt đầy nghi hoặc của mẹ liền nói một cách đầy chắc chắn: “Yên tâm đi, con của chúng ta bây giờ tuy không lanh lợi nhưng tôi nhất định sẽ giáo dục con thật thành công”.

Sau khi tôi đã hiểu chuyện, những người già trong nhà thường lấy chuyện này ra kể cho tôi nghe nhiều lần, sau khi kể xong, họ luôn nói một câu đại khái như: “Cha của cháu thật sự là một người vĩ đại! Cách làm của ông ấy thật đáng để cháu phải tự hào. Cứ lấy cháu mà nói, bây giờ cháu đã trở thành một người tài giỏi, nhưng khi cha cháu dự báo sau này cháu sẽ trở thành một người tài giỏi thì không có bất kì ai tin lời ông ấy nói”. Sự thật đúng như vậy, rất nhiều người đã bỏ qua chủ đích của mình chỉ vì những lời phản đối của người khác, nhưng kế hoạch quyết tâm giáo dục sớm của cha đối với tôi lại trở nên vô cùng vững chãi vì tình hình sức khỏe của tôi.

Lúc đó rất nhiều người trong thôn tin rằng, cha tôi về căn bản đang ôm một mộng tưởng thật sự viển vông, bởi vì ông muốn bồi dưỡng một đứa trẻ dần dần thành thiên tài. Bọn họ có cơ sở để nói về những gì thất bại mà cha tôi sắp phải đối mặt, mẹ tôi vì thế mà phải chịu sự thị phi, vì thế mà bà thường xuyên khóc thầm.

Vì muốn có được niềm tin của mẹ tôi, cha không ngừng nói cho mẹ nghe về những lí luận giáo dục của ông. Đến Heidelberg công tác cũng không ngoại lệ, ông viết thư cho mẹ và nói: “Tôi ở độ tuổi 52 mới có được một đứa con, tôi yêu nó như thể này. Khi nhìn thấy hình hài của nó, tôi càng đau lòng và lo lắng hơn em. Tuy nhiên, khi nó được sinh ra, chẳng phải em đã từng nói, dù

bất luận thế nào cũng không được bỏ cuộc sao? Tôi vẫn quyết định sẽ giáo dục con theo đúng kế hoạch giáo dục sớm đó, như vậy có thể tránh được việc con sẽ bị lạc hậu về sau này trong quá trình trưởng thành của mình so với những trẻ khác. Quá trình giáo dục này cần đến sự ủng hộ và phối hợp của em, hơn nữa nó cần có một sự kiên nhẫn và nghị lực phi thường, do vậy em nhất định phải đứng dậy từ trong sự tuyệt vọng. Tôi đã nói qua với em nhiều lần, theo phương pháp của chúng ta, đứa trẻ mà chúng ta sinh ra nhất định sẽ không dẫn độn, tuy phản ứng của con bây giờ so với những đứa trẻ khác có hơi chậm hơn một chút, nhưng có thể bù đắp được điều đó thông qua sự giáo dục của chúng ta. Thực ra thiên tài là năng lực mà mỗi người đều có trong lòng, hơn nữa không phải ít người có khả năng thiên bẩm, chỉ có điều có người sẽ có nhiều hơn, hay có ít hơn mà thôi. Nếu chúng ta dùng những phương pháp thích hợp để bồi dưỡng cho con, vậy thì tư chất của con sẽ không bị hạn chế nữa. Dưới chế độ giáo dục không khoa học như ngày nay thì ngay cả những năng lực thông thường của trẻ cũng không có cách nào phát huy ra được, nếu không tiến hành một cách có hiệu quả, cho dù một đứa trẻ có trí thông minh cao thì năng lực phát huy của nó cũng chỉ đạt 20 - 30 điểm.

Em có nhớ một đứa trẻ rất thông minh không? Đó chính là con trai của người thợ may Becker. Nó từ nhỏ đã có được tư chất thông minh, bất luận dạy cái gì cũng chỉ cần dạy một lần là nhớ ngay, chưa đến một tuổi mà đã biết làm toán, lúc đó mọi người đều coi nó là một thiên tài. Chúng ta đã khuyên Becker nên đưa nó đến trường học nhưng ông ta lại không nghe, bây giờ đứa trẻ đó đã giống với cha mình, chỉ là một thợ may rất bình thường. Do vậy, tôi nghĩ rằng giáo dục sao cho có thể kích phát được 9 phần tiềm năng của trẻ, lúc đó thì một đứa trẻ tuy chỉ có 50 điểm

IQ thì cũng sẽ xuất sắc hơn so với những đứa trẻ sinh ra đã có 80 điểm. Đương nhiên nếu chúng ta có thể sinh ra một đứa trẻ có điểm IQ là 100 thì đó là niềm hạnh phúc. Tuy nhiên niềm hạnh phúc đó lại rất ít người may mắn có được. Phần lớn được sinh ra trên đời đều là những đứa trẻ bình thường. Chúng ta tuy sinh ra một đứa trẻ thiếu khuyết nhưng cũng không nên vì thế mà đau lòng, bi ai, điều mà bây giờ chúng ta cần làm là: Nhanh chóng phát huy tiềm năng của con, hãy để tiềm năng của con được phát huy 80 - 90%, càng nhiều càng tốt. Xin hãy tin rằng, đối với con mà nói, những gì trời ban cho không phải là những thứ quan trọng nhất, mà đó chính là sự giáo dục về sau này. Sự giáo dục cho trẻ từ 0-5 tuổi sẽ quyết định xem trẻ sẽ trở thành thiên tài hay đần độn, điều này không phải quyết định ở việc trời có ban cho nhiều hay không”.

Thông qua sự chỉ dẫn kiên nhẫn của cha, mẹ tôi cuối cùng đã không còn tuyệt vọng nữa, dần tích cực tham gia việc giáo dục mà cha đã dành cho tôi. Cứ như vậy, trong sự đan xen giữa hi vọng và nghi ngờ, công việc giáo dục tôi đã dần bắt đầu.

Giúp trẻ có một cơ thể khỏe mạnh ngay từ nhỏ

Khỏe mạnh là một điều kiện căn bản của đời người. Không có sức khỏe con người sẽ không thể làm việc, ít nhất thì cũng không thể làm việc tràn đầy sức sống như lúc còn khỏe mạnh.

1. Tầm quan trọng của thói quen ăn uống tốt đối với sức khỏe

Do thể chất yếu và nhiều bệnh của tôi khi sinh, vì vậy mục tiêu đầu tiên trong quá trình giáo dục sớm mà cha mẹ dành cho tôi chính là giúp tôi có một cơ thể khỏe mạnh. Đây là một cách làm rất sáng suốt, bởi vì chỉ khi có sức khỏe tốt mới có thể làm được những việc khác, mới có thể giúp cho cuộc sống của bạn càng tốt đẹp hơn. Một sức khỏe tốt cũng là điều căn bản trong sự nghiệp của chúng ta, đây là vấn đề mà ai cũng biết nhưng lại không dễ gì đạt được. Có nhiều cha mẹ đã để mặc trẻ trong cuộc sống hàng ngày, có nhiều trẻ vốn rất khỏe mạnh trong cuộc sống đã bị cha mẹ làm hư đi. Cha mẹ hiểu rõ thể chất trời sinh của tôi vốn rất yếu, do vậy trong cuộc sống cha mẹ đã không hề bỏ mặc tôi. Vì muốn tôi có một cơ thể tốt, khỏe mạnh sau này, từ nhỏ tới giờ, cha mẹ chưa từng bỏ qua cơ hội tạo dựng cho tôi cái “Gốc” của một cơ thể khỏe mạnh.

Những thực phẩm giàu chất dinh dưỡng là nguồn gốc giúp cho cơ thể khỏe mạnh, cha mẹ vì tôi mà đã bỏ ra biết bao tâm huyết. Cha mẹ nuôi dưỡng cho tôi một thói quen dùng thực phẩm có quy luật, khi bệnh tình của tôi có những chuyển biến tốt, cha mẹ đã cho tôi ăn theo giờ, thậm chí khi tôi đói quá mà khóc, thời gian ăn chưa tới thì cũng không cho tôi ăn. Khi tôi có thể tự ăn, giữa hai bữa ăn cũng không thể ăn bất kì thứ gì, chỉ có thể uống nước. Mục đích của việc làm này là giúp dạ dày tôi có được thời gian nghỉ ngơi, tránh được dịch huyết thường xuyên trong dạ dày ảnh hưởng đến sự phát triển của đại não. Cứ dần như vậy, cơ thể tôi đã trở nên khỏe mạnh hơn nhiều.

Từ tháng thứ 4 sau khi tôi sinh ra, mỗi lần trước khi ăn sữa, mẹ đều cho tôi dùng nước cam vắt, sau này cho thêm các loại thực phẩm phụ trợ như tinh dầu chuối, táo, cà rốt, súp rau xanh. Không lâu sau đó, mẹ bắt đầu cho tôi uống canh gà, khoai tây.

Vì muốn tôi được dùng những chất dinh dưỡng có lợi nhất cho sức khỏe, cha và mẹ đã rất tỉ mỉ viết ra công thức dùng bữa của từng giai đoạn trong quá trình trưởng thành của tôi. Điều này cũng giống như một cuộc đào sâu nghiên cứu của một nhà sinh vật học đối với mỗi loại thực phẩm. Trong ghi chép của cha tôi về chăm sóc trẻ, điều được ghi nhớ nhiều đó chính là chuyện tôi ăn hồi nhỏ. “Hồi nhỏ Carl rất thích ăn súp rau, ăn hết một bát còn không ngừng liếm mép. Đối với trẻ mà nói, các loại ngũ cốc được coi là những loại thực phẩm rất tốt nhưng Carl lại không thích. Tôi thỉnh giáo một vài bà mẹ có kinh nghiệm, họ đã nói cho tôi biết rằng chỉ khi trẻ thích ăn thì đó chính là thực phẩm tốt nhất, không nên miễn cưỡng ép trẻ ăn những thứ trẻ không thích. Tôi cho rằng điều này rất có ý nghĩa, trẻ có được dinh dưỡng phong phú từ chính trong những thực phẩm mà trẻ thích thú đó”. Tôi cảm thấy cha có một thái độ về vấn đề về sử dụng thực phẩm.

Điều này không chỉ nhằm vào những đứa trẻ có thể trạng yếu, đối với vấn đề khỏe mạnh của trẻ cũng nên như vậy.

Khi tôi còn nhỏ có một khoảng thời gian cùng học thiên văn với Kende Earl. Vì để thuận tiện mượn dùng đồ dùng học tập và sách nên Kende Earl đã mời tôi đến sống trong biệt thự của nhà anh ta một thời gian.

Tôi ăn một ngày hai bữa ở nhà của Kende Earl, thức ăn đơn giản đến kì lạ, đứa con trai 6 tuổi của anh ta cũng như vậy. Bữa sáng chỉ có một cái bánh bao, có lúc cho thêm một ít phô mai, có lúc ngay cả phô mai cũng không có. Bởi vì nếu buổi sáng ăn nhiều thì dịch huyết sẽ tập trung ở dạ dày, não sẽ không có được lượng máu đầy đủ, không thể duy trì sự tỉnh táo, ảnh hưởng đến hiệu quả đọc sách. Bữa tối cũng ăn những đồ như vậy, thường là những thực phẩm phổ biến như cháo, sữa, không đường, cho thêm một chút muối. Lúc đó tôi đã 5 tuổi, có thể cùng ăn với người lớn các loại thịt lợn, thịt bò mềm. Ở nhà của Kende, những đứa trẻ dưới 3 tuổi không được phép ăn thịt, điều này gần tương tự với cách làm của cha tôi, khi tôi được tròn hai tuổi mới bắt đầu ăn thịt.

Buổi sáng có lúc chúng tôi ăn một chút hoa quả nguyên chất, ví dụ như quả dâu tây, anh đào, táo, lê chín hoặc những loại hoa quả khô không ngâm với đường, tất cả các loại đường đều không được phép ăn. Một số loại hoa quả khác được cho là có tính lạnh, ví dụ như dưa hấu, đào, mai hay nho, chúng tôi cũng không được ăn. Bản thân Kende dùng bữa cũng vô cùng đơn giản, không hề xa xỉ một chút nào. Kende không giống những người Đức khác, thích uống rượu mạnh. Anh không uống bất kì loại rượu mạnh nào không có lợi cho sức khỏe, nhiều nhất cũng chỉ uống một chút bia nhẹ.

Mỗi đứa trẻ trong nhà Kende đều rất khỏe mạnh, Kende đến 80 tuổi vẫn quắc thước, từ đây có thể nhận ra, thói quen dùng thực phẩm có ảnh hưởng lớn đến sự khỏe mạnh của cơ thể. Do tính quan trọng của việc dùng thực phẩm nên bản thân tôi về phương diện này cũng có được một số hiểu biết đáng kể, tôi đã nghiên cứu nhiều về nó, vì vậy tôi sẽ nói thêm về điều này.

Trong khi nghiên cứu lịch sử cổ đại, tôi đã phát hiện ra, người cổ đại đều có thói quen dùng thực phẩm rất tốt, do vậy họ càng khỏe mạnh hơn so với người hiện đại. Một trong những quốc vương vĩ đại nhất trên thế giới, Augustus đã từng nói, thực phẩm mỗi ngày của ông chỉ có một chút bánh bao, hơn nữa còn ăn cùng binh sĩ trong xe binh. Cộng thêm với sự giàu có của Nepal, mỗi ngày có thể cung cấp cho ông những sơn hào hải vị, hơn nữa tuổi của ông cũng đến lúc phải hưởng niềm vui an lạc rồi nhưng bữa trưa mỗi ngày của ông cũng chỉ có một cái bánh bao. Trong bức thư miêu tả lại cuộc sống của mình, ông đã nói như vậy.

Giới quý tộc trẻ La Mã cổ một ngày chỉ ăn một bữa, phong cách xã hội lúc bấy giờ là như vậy. Cho dù vào thời đại của Caesar bắt đầu thịnh hành trào lưu xa xỉ nhưng khi trời vẫn chưa tối mà mời khách đến hoặc đi dự tiệc sẽ thường xuyên bị người trong xã hội chỉ trích.

Có câu: Bệnh từ miệng vào. Tôi phải cảm ơn cha mẹ vì đã giúp tôi có được sự cẩn trọng trong thói quen dùng thực phẩm, có như vậy tôi mới có thể từ một người yếu đuối trở thành một người khỏe mạnh, có thể hưởng thụ mọi niềm vui trong cuộc sống.

2. Jâm lí khỏe mạnh là tiền đề của cơ thể khỏe mạnh

Một trạng thái tinh thần khỏe mạnh có thể loại bỏ sự buồn phiền của một con người, giúp người đó có được một trạng thái

đầy sức sống. Nếu một người rộng mở, vui vẻ, bất luận gặp phải khó khăn hay chuyện không vui đều có thể vượt qua sự mượn rượu giải sầu, có được sự tự do. Khi tôi còn nhỏ, vẫn thường bị trói buộc bởi quan niệm “Tài tử nhiều bệnh”, tuy nhiên chẳng có lập luận khoa học nào cho điều này cả. Châm ngôn nói rất đúng: “Sự khỏe mạnh tinh thần sẽ ẩn giấu sự khỏe mạnh về thể xác”, đây là điều có căn cứ, có thể kiểm chứng.

Có thể có những lúc thiên tài vì nguyên nhân nào đó mà có một thể chất không khỏe mạnh nhưng không nên đánh đồng tất cả mà cho rằng thiên tài phải có những chỗ không toàn vẹn. Tuy nhiên do cơ thể khỏe mạnh thường khiến cho những người mang tố chất của thiên tài chìm trong những điều kiện ưu việt của mình, mà trở thành những người bình thường. Lại có một số người sử dụng triệt để những khả năng thiên phú của mình để phát huy được những tố chất thiên tài của bản thân, trải qua sự nỗ lực và gian khổ để trở thành nhân vật thiên tài. Những nhân vật như vậy trong trí nhớ của tôi có rất nhiều, ví dụ như: Webster, Bryant, Henry. Bica Kalfin, Jenny. Lind, Adelina. Bacci, Sarah. The Kazakh Intuit Churia, John. Wesley, Louis, Alcock, Churia. Vogel Deutschland. Grand.

Sự khỏe mạnh của tôi khiến mọi người vô cùng kinh ngạc, đó là ngay từ khi tôi còn nhỏ, cha đã tiến hành những bài tập thể lực với tôi.

Thái độ sống lạc quan và một trạng thái tinh thần vui vẻ là then chốt của sự khỏe mạnh. Cha tôi cho rằng, muốn có một trạng thái tinh thần vui vẻ thì hoàn cảnh là yếu tố quan trọng đầu tiên. Do vậy, sau khi tôi được sinh ra, cha mẹ vô cùng quan tâm đến sự ảnh hưởng của môi trường xung quanh. Ông đã từng nói với mẹ tôi rằng: “Không khí của môi trường u ám, sự tiêu hóa

của trẻ tất nhiên sẽ không tốt, cơ thể không khỏe mạnh. Do vậy phòng của trẻ ngay từ đầu nên làm người khác thấy vui vẻ”.

Mỗi ngày có gió và đẹp trời, cha mẹ luôn đưa tôi ra những vùng đồng hoang dã, cho tôi cảm nhận được màu xanh ngút ngàn của trời đất. Cha mẹ luôn cố gắng hết sức giúp cơ thể của tôi có thể thoải mái vận động, không bế ẵm tôi để tránh cản trở sự tự do tự tại hoạt động của chân tay, cũng không cho tôi dùng khăn quàng cổ vì sợ sẽ che mất miệng và mặt. Khi thời tiết tốt, cha mẹ thường để tôi ngủ ngoài phòng để đón nhận ánh sáng mặt trời, hít thở không khí trong lành.

Khi tôi được 6 tuần, lớn rất nhanh, giống như một đứa trẻ 4 tháng vậy, đây chính là kết quả của việc cha mẹ thường xuyên cho tôi hít thở không khí trong lành, tiến hành vận động. Từ 2 - 3 tuần tôi đã lớn như thế này, cha đã bắt đầu để tôi vận động, khi mới bắt đầu đã để tôi tập thở dốc trên một cây gậy nhẵn bóng. Lí luận của sinh vật học nói rằng: “Phát triển cá thể là sự lặp lại của những nếp gấp ngắn trong sự phát triển chính thể”. Do vậy, trẻ nhỏ có thể làm những động tác thở dốc trên cây gậy giống như loài vượn, đương nhiên không nên bắt buộc trẻ làm điều này.

Một bài tập khác mà cha tôi tiến hành đó là để tôi nắm chắc ngón tay của ông, do “phản xạ nắm” của trẻ được hình thành một cách tự nhiên, tôi giống như một thanh ngang được treo lên, dùng lực kéo toàn thân mình. Đến hai tháng sau khi phản xạ biến mất, các bắp thịt của tôi đã luyện tập được lực tương đối chắc chắn, tiếp tục tiến thêm một bước bài tập leo trèo với điều kiện sáng tạo.

Trẻ nhỏ chăm chỉ tắm rửa không chỉ có lợi cho vấn đề vệ sinh sạch sẽ, nó còn giúp ích cho việc tăng cường thể chất với

một cơ thể khỏe mạnh. Mỗi ngày cha mẹ đều tắm rửa cho tôi, xoa bóp tay chân, như vậy vừa giúp phát triển xúc giác, thúc đẩy sự tuần hoàn của máu và sự lạnh lợi của tứ chi. Từ khi tôi 1 tuổi, cha đã dạy tôi rửa mặt, đánh răng, rửa tay, một ngày phải rửa mấy lần, buổi sáng mỗi khi thức dậy và buổi tối trước khi đi ngủ phải đánh răng.

Cứ như vậy, thông qua sự bồi dưỡng với hai phương diện về tinh thần là dinh dưỡng và thể chất, tôi từ một đứa trẻ sinh ra với thể chất yếu kém đã trở thành một đứa trẻ khỏe mạnh, hoạt bát.

3. Phát triển chức năng của 5 cơ quan

Một đứa trẻ trong thời kì ấu thơ đã có rất nhiều năng lực phi thường, nhưng những năng lực này cùng với sự lớn lên của độ tuổi lại dần bị mất đi do không có sự khai phá một cách kịp thời. Để khai phá và tận dụng được năng lực của trẻ trong thời kì ấu thơ, cha mẹ bước đầu kích thích sự phát triển đại não của tôi với bài tập luyện với 5 bộ phận là mắt, miệng, tai, da và mũi. Bởi vì thị giác, xúc giác, thính giác, khứu giác, vị giác là những sinh lí cơ bản giúp con người cảm nhận thế giới bên ngoài, kích thích một cách đầy đủ các giác quan của trẻ, có thể thúc đẩy sự phát triển tích cực của mỗi bộ phận trên vùng não. Nếu mỗi vùng chức năng trên đại não của trẻ đều phát huy có hiệu quả, vậy thì đứa trẻ đó sẽ phát triển trở thành một người thông minh và lạnh lợi.

Trong ngũ quan nên lấy sự phát triển thính lực làm điều đầu tiên, bởi vì năng lực thính giác của trẻ phát triển sớm hơn năng lực thị giác. Khi tập luyện thính lực trong thời gian đầu, những ca khúc vui tai của người mẹ cực kì quan trọng. Về phương diện này, tôi thực sự vô cùng may mắn, mẹ tôi có một chất giọng tuyệt vời, tôi thường nghe thấy mẹ hát những ca khúc dân gian với ngôn từ

thật đẹp. Cha tôi không biết hát nhưng ông thường xuyên đọc thơ cho tôi nghe.

Sau khi tôi sinh ra không lâu, cha đã đọc thơ cho tôi nghe, ông cảm thấy tác phẩm đầu tiên có hiệu quả đó là bài thơ "Elle Jennifer Adams" của Weiji er. Ông đã từng nói, mỗi khi ông đọc to bài thơ này lên, tôi nhanh chóng yên tĩnh đi vào giấc ngủ. Cùng với sự thay đổi nhịp điệu của ông khi đọc thơ, phản ứng của tôi cũng thay đổi theo. Khi ông đọc tác phẩm "Mùa thu Adam Hera trên cây cầu", tôi đã phấn khích vô cùng, còn khi ông đọc "Mộng tưởng của ông ta" của Nissen, tôi đã yên tĩnh lại.

Bồi dưỡng ghi nhớ các thứ đồ thì nhất thiết không nên để trẻ ghi nhớ một cách cứng nhắc, mà nên giúp trẻ nảy sinh hứng thú, chủ động đọc hiểu. Sở dĩ tôi học thuộc toàn bộ tác phẩm "Mộng tưởng của ông ta" đó là vì tôi đặc biệt thích tác phẩm này, tôi thực sự vô cùng hứng thú với nó, mỗi ngày tôi dường như đang đọc "Kinh thánh" trước mặt thượng đế vậy, do vậy tôi nhanh chóng học được nó.

Để tôi nảy sinh cảm hứng với âm nhạc, cha đã mua cho tôi 7 cái chuông có âm phát ra tiếng nhạc, phân thành các dải có màu đỏ, cam, vàng, lục, lam, tím, xanh; đặt tên cho nó với các tên như chuông màu đỏ, màu vàng, màu cam... Mỗi lần tôi tỉnh dậy trước khi ăn sữa, cha đều gõ nhẹ vào chiếc chuông cho tôi nghe, rồi dần dần để chiếc chuông chuyển động để thu hút sự chú ý của tôi. Khi tôi còn chưa được 5 tháng tuổi đã gõ một cách chính xác những tên gọi mà ông nói như: Chuông màu xanh, màu tím. Ông cho rằng đây là một phương pháp hiệu quả đồng thời hình thành quan niệm về thanh điệu và màu sắc.

Mắt là cửa sổ nhận biết vạn vật của thế giới, tập luyện có hiệu quả đôi mắt cũng là một bước quan trọng giúp trẻ phát triển

trí lực. Khi tôi sinh ra được 2 - 3 tuần, ông đã mua cho tôi những con gấu, chó, lợn nhỏ bằng vải bông với màu sắc tươi nhộn, bắt mắt, ông để những thứ đó xung quanh tôi, thường xuyên di chuyển chúng để kích thích thị giác. Ông thường xuyên cho tôi sử dụng lăng kính tam giác để phản chiếu cầu vồng trên tường. Tôi vô cùng thích thú khi nhìn thấy nó, mỗi lần tôi khóc chỉ cần nhìn thấy cầu vồng là sẽ nín ngay.

Trên phương diện vị giác, ngoài việc dùng các mùi vị để kích thích, suy xét kĩ việc dùng nhiều đường, nhiều muối sẽ không có lợi cho sức khỏe, cuối cùng cha mẹ đã quyết định dùng những thực phẩm thanh đạm một chút. Như vậy vừa giúp đảm bảo sự miễn cảm trong cảm giác của tôi, vừa tránh được thói quen xấu dùng nhiều đường và muối.

Khi tôi đầy tháng, vừa ngẩng đầu được trên giường, cha đã dùng tay đẩy chân tôi đi, tập luyện giúp tôi di chuyển. Bây giờ tôi đã hiểu được vì sao cha lại bắt tôi tập luyện di chuyển sớm, bởi vì nằm sấp là tư thế thích hợp nhất cho sự vận động của trẻ. Khi trẻ bò, những cơ thịt vùng cổ phát triển nhanh, đầu ngẩng cao có thể tự do quan sát cảnh vật xung quanh, cơ hội nhận sự kích thích cũng sẽ tăng lên, như vậy sẽ giúp đại não phát triển một cách nhanh chóng, giúp trẻ trở nên thông minh hơn.

Sau khi thị giác của trẻ đã phát triển, hãy giúp trẻ bồi dưỡng năng lực quan sát. Đặc biệt bồi dưỡng năng lực quan sát của trẻ thông qua những màu sắc tươi nhộn và phong phú. Ông đã treo khắp trong phòng tôi những bản mẫu của những bức tranh, còn trưng bày rất nhiều những tác phẩm điêu khắc mô phỏng. Từ khi tôi còn nhỏ, ông đã giúp tôi nhận biết các vật trong phòng như bàn, ghế, đồng thời đọc cho tôi nghe tên gọi của những thứ đồ đó. Ban đầu tôi chỉ chú trọng đến màu

sắc của bức tranh, dần dà cũng hiểu được hàm ý sâu xa của những bức tranh đó.

Khi cha khai mở trí tuệ cho tôi, chức năng vẽ cũng vô cùng quan trọng. Vẽ không chỉ giúp khả năng miễn cảm thị giác của trẻ đạt đến một mức nhất định mà còn giúp bồi dưỡng tính toàn diện trong phương thức tư duy của trẻ, những đứa trẻ được trưởng thành với những người cha mẹ vẽ giỏi thực sự vô cùng may mắn. Cha tôi chỉ biết chút ít về hội họa, do vậy ông đã chuẩn bị cho tôi vài bức tranh có hoa quả tươi đẹp và những chú gà cho tôi xem, còn cho tôi xem những cuốn truyện với những bức hình vui nhộn, đồng thời đọc cho tôi nghe. Vì cha đọc rất có tình cảm, do vậy tôi thường xuyên bị cuốn vào giọng đọc đó. Lúc đó tuy tôi chưa hiểu cái gì nhưng đã nảy sinh hứng thú với những màu sắc tươi vui và thanh âm đó của cha tôi. Ngoài ra có lúc ông còn dùng tranh vẽ để biểu hiện ra nội dung trong cuộc nói chuyện với tôi, một mặt giúp tôi hiểu thêm về nội dung cuộc nói chuyện đó, mặt khác phương pháp này giúp tôi tăng thêm kiến thức của mình.

Để tăng cường cảm giác của tôi với màu sắc, cha còn mua cho tôi những miếng gỗ và quả cầu nhỏ đầy màu sắc, cho búp bê mặc những bộ cánh sặc sỡ, ông thường dùng đồ chơi để chơi đùa với tôi. Ông cho rằng, phương pháp này vô cùng quan trọng, bởi vì nếu trẻ ngay từ nhỏ không phát triển cảm giác với màu sắc thì khi lớn lên sẽ không nhạy bén với màu sắc.

Trong các công cụ chơi đùa khi còn nhỏ, bút sáp đóng một vai trò quan trọng. Cha tôi cho rằng bút sáp có một vai trò nhất định trong việc giúp trẻ nhận biết các màu sắc, do vậy cha thường tận dụng bút sáp cùng chơi trò chơi “Trận chiến màu sắc” với tôi. Ông chuẩn bị một tờ giấy trắng, từ một điểm bất kì

bắt đầu, trước tiên ông dùng bút sáo màu đỏ vẽ một đường dài 3cm, sau đó tôi sẽ dùng bút sáp đỏ vẽ một đường thẳng song song với độ dài như vậy, dùng bút sáp màu xanh tiếp thêm một đường có độ dài xấp xỉ như thế, tôi cũng phải dùng bút sáp màu xanh vẽ một đường màu xanh đằng sau đường màu đỏ mà tôi vẽ. Cứ như vậy tiếp tục vẽ, nếu bút sáp mà tôi dùng không giống với màu sắc của ông đã sử dụng thì trò chơi sẽ không tiếp tục nữa, tôi là người thua cuộc.

Khi tôi vừa học đi, cha đã thường xuyên đưa tôi đi dạo, đồng thời nhắc tôi chú ý đến màu sắc của bầu trời, màu sắc của cây cối, của khóm hoa, của những nơi hoang dã và màu sắc của những kiến trúc, những trang phục mà mọi người mặc, tất cả những điều này đều vì sự phát triển cảm giác của tôi đối với màu sắc.

Tôi rất khâm phục những phương pháp tập luyện kì diệu này của cha tôi, giúp cho mỗi năng lực của tôi đều được thể hiện ra một cách nhẹ nhàng nhất. Vì để tôi có được năng lực chú ý, cha và tôi đã cùng chơi trò “Lưu thần khán” (Chăm chú nhìn). Mỗi khi chúng tôi đi bộ đến các cửa hàng, cha đều hỏi trong tủ kính của những cửa tiệm đó đựng những đồ gì, đồng thời để tôi tra tìm lại những thứ đó trong trí nhớ của mình. Tôi có thể nói ra những vật đương nhiên càng nhiều càng tốt. Nếu những thứ tôi ghi nhớ không nhiều bằng cha thì nhất định sẽ bị cha phê bình.

Sau khi trẻ được sinh ra, do chưa có năng lực bó buộc cái tôi và năng lực tự khống chế mình nên năng lực tập trung của trẻ rất khó tụ lại. Thế là cha đã dạy tôi các loại hình dung từ thông qua những sự vật sống. Khi tôi sinh được 6 tuần, ông đã mua cho tôi quả bóng bay màu đỏ, đồng thời dùng một sợi dây thắt chặt trên tay tôi, quả bóng cũng sẽ theo sự chuyển động của tay tôi

mà lên trên hay hạ xuống. Về sau mỗi tuần cha thay cho tôi một quả bóng với màu khác nhau. Thông qua trò chơi này, cha đã dạy tôi nhận biết các hình dung từ về đỏ, lam, tròn, nhẹ một cách dễ dàng.

Sau khi phương pháp này đạt được thành công, cha cho tôi cầm miếng gỗ có gắn với mảnh giấy ráp và các đồ vật khác dạy tôi những hình dung từ như thô ráp, nhẵn bóng. Đương nhiên phương pháp này có một số nhược điểm rõ ràng, đó chính là trẻ sẽ cầm những thứ đang có trên tay cho ngay vào miệng. Đây là thực tế cha mẹ nên đặc biệt chú ý, nên nghĩ cách để trẻ không cho mọi vật trong tay mình vào miệng.

Động tay nhiều mới có thể động não nhiều, do vậy hãy giúp trẻ vận động nhiều chức năng của đôi bàn tay, điều này có ý nghĩa quan trọng đối với việc luyện tập năng lực quan sát của trẻ. Cha tôi thường xuyên không cho đôi tay tôi có thời gian nhàn rỗi. Để tôi sớm phát huy hết năng lực của đôi bàn tay mình, mỗi ngày ông đều để một vài thứ đồ vào trong lòng bàn tay nhỏ bé, để tôi có thể làm điều gì đó trên đôi tay mình.

Mỗi thời khắc khi tôi tỉnh dậy, bàn tay nhỏ mở rộng, cha mẹ đã nhanh chóng để tay tôi nắm lấy thứ đồ gì đó, bình thường cha mẹ thường để các ngón tay của tôi hoạt động, để tôi cầm nắm đồ vật hay vỗ lòng bàn tay.

Ngoài ra, cha luôn dẫn dắt giúp tôi quan sát bàn tay của mình, khiến tôi hiểu được nhiều chức năng của tay. Khi được 8 - 9 tháng, cha đã cho tôi một cây bút sáp và một tờ giấy, cha cũng cầm một cây bút sáp và một tờ giấy. Cha vẽ trên tờ giấy đó, tôi cũng vẽ loạn lên trên tờ giấy của mình. Thực ra tôi chẳng vẽ ra cái gì, nhưng thông qua sự quan sát, tôi đã bắt đầu phát huy chức năng của bàn tay.

Điều đáng nhắc đến ở đây đó là, khi cha tiến hành như vậy đối với tôi tuyệt đối không có sự bắt ép. Ông cho rằng mỗi đứa trẻ đều có sinh mệnh, tự nhiên sẽ không ngừng phát huy năng lượng của mình. Chỉ vì ông không muốn năng lực của tôi bị lãng phí, trôi tuột qua môi không ngừng nỗ lực tiến hành các biện pháp hướng dẫn có hiệu quả. Do thực hành những biện pháp giáo dục như thế này khiến tôi luôn có việc để làm, do đó tôi không thể gặm đầu ngón tay, vì cảm thấy vô vị mà nhò lệ, thậm chí khóc lóc âm ỉ. Ngược lại những phương pháp này đã giúp tôi bước đầu đi trên con đường trưởng thành lạnh mạnh.

4. Phương pháp tăng cường sức khỏe bằng nước lạnh

Sau khi con trai tôi ra đời, vợ của tôi cũng giống như tất cả những người mẹ trên đời, luôn để ý quan tâm đến sức khỏe của trẻ, luôn lo lắng sợ trẻ gặp lạnh hay bị đói. Vợ tôi đặc biệt quan tâm đến nhiệt độ trong phòng của con, luôn dùng những loại bông nhung mềm làm tấm trải giường, căn phòng cứ như một phòng kính nuôi dưỡng các loại thực vật non nớt. Nếu con ra ngoài thì luôn mặc quần áo dày hơn một chút, bọc chặt hơn một chút, dường như chỉ sợ con bị gió thổi đi mất, thậm chí còn đặc biệt làm cho trẻ một chiếc chăn nhỏ. Tình yêu thương quá mức đối với trẻ thì các ông bố bà mẹ trong thiên hạ đều mắc một bệnh chung, tôi cho rằng điều này không có tác động tốt đến sự mạnh khỏe của trẻ, có rất nhiều đứa trẻ khỏe mạnh bị làm hư đi bởi thói quen đó.

Cha tôi đã không phạm phải sai lầm đó. Tôi sinh ra với bệnh tật và thể chất yếu kém, mỗi ngày cha đều dùng nước lạnh tắm cho tôi, dùng phương pháp như vậy giúp tôi luyện tập khả năng chống lại gió lạnh, luyện tập cơ năng của cơ thể. Tôi không tán đồng vợ tôi chăm sóc con như vậy, nên đã nói cho cô ấy

nghe phương pháp của cha tôi, hi vọng cô ấy có thể tiếp nhận phương pháp đó nhưng vợ tôi không hề lay động chút nào, thậm chí còn nói: “Cái gì, trời lạnh thế này, chân của con khó khăn lắm mới ấm được, hà tất gì phải duỗi chân trong nước lạnh? Con còn nhỏ bé, yếu đuối như thế sao lại nỗ lực làm như vậy?”. “Nhưng làm như vậy sẽ có lợi cho con, đó là những gì mà tôi đã trải qua”. Thái độ của vợ tôi cũng là phản ứng bình thường của tất cả những người mẹ trong cuộc sống này. Hãy nghĩ một chút, với cách hành động như thế với trẻ thực sự là quá kinh khủng! Thực ra sự lo lắng đó là hoàn toàn không cần thiết. Mặt và tay của chúng ta thường xuyên lộ ra ngoài trong trời lạnh, vì sao lại vẫn không sợ lạnh. Đó là vì từ nhỏ chúng ta đã để chúng lộ ra bên ngoài, chúng ta đã quen như vậy rồi.

Rất lâu trước đây, có người nhìn thấy triết học gia Seneca đã nằm khỏa thân trên nền tuyết, cảm thấy vô cùng kinh hãi. Seneca đã nói rằng: “Tôi cũng rất kì quái, mặt và tay của bạn cũng vô cùng non nớt, nhưng vì sao tay và mặt của bạn lộ ra ngoài lại không cảm thấy lạnh?”. Một người trả lời: “Bởi vì tay và mặt tôi từ trước tới giờ luôn lộ ra bên ngoài, tôi đã quen rồi, nó trở thành bộ phận chịu đựng tốt nhất trên cơ thể tôi, đương nhiên sẽ không sợ lạnh rồi”. Seneca tiếp thêm: “Vậy thì hãy coi cơ thể tôi như mặt và tay của bạn”.

Tôi lại ghi lại một đoạn nói chuyện, là điều tôi thấy trong đoạn du kí gần đây, nó cũng giống với việc nói rõ vấn đề này. “Nghe nói châu Âu có một vùng nóng nhất tên là Manta, nóng hơn Rome, ít khi có gió, do vậy càng nóng bức và ngột ngạt, tuy nhiên những người nông dân ở đây lại không sợ nóng, bất kể thời tiết nóng thế nào thì bọn họ cũng không trốn chạy ánh nắng mặt trời, làm việc trực tiếp dưới sự chiếu rọi của ánh mặt trời. Bọn họ cũng rèn luyện những đứa trẻ của mình như vậy, trẻ từ

khi sinh ra đến 10 tuổi, không mặc một chút đồ nào trên toàn cơ thể, cũng không dùng bất kì vật nào để che nắng, để ánh nắng chiếu rọi trên toàn cơ thể. Sau khi đã trải qua bài luyện tập như vậy, khi lớn lên sẽ không còn sợ nóng nữa”. Thực ra, điều này đối với mỗi chúng ta đều gần như vậy, chỉ khi được tập luyện từ nhỏ, tạo thành thói quen về sau này, cho dù có gặp điều kiện khắc nghiệt thế nào chẳng nữa, gặp phải những hoàn cảnh không thể nào tránh được cũng đều có thể thích ứng một cách phù hợp nhất.

Tôi lấy ví dụ này kể cho vợ tôi nghe, đồng thời nói với cô ấy rằng, tôi phải dùng nước lạnh tắm cho con, nhưng vợ tôi và người hầu gái vẫn kiên quyết phản đối, vợ tôi khóc lóc kêu gào rằng tôi muốn mưu sát con mình, người hầu gái cũng nói tôi bị điên rồi nhưng tôi vẫn kiên trì với phương pháp của mình, bởi vì con trai tôi đã bị vợ tôi chiều quá, sinh hư rồi, không làm như vậy tình hình sẽ càng trở nên tồi tệ hơn. Tôi chỉ có thể thực hiện từng bước một, vào tiết trời mùa xuân ấm áp, tôi dùng nước ấm tắm cho con, cùng với sự thay đổi tiết trời ngày càng nóng lên, nước tắm cũng càng ngày càng trở nên lạnh hơn, không lâu sau thì toàn bộ đều dùng bằng nước lạnh. Khi mới bắt đầu con tôi vẫn chưa quen, không bằng lòng dùng nước lạnh để tắm, lúc đó bé luôn khóc lóc ầm ĩ mà kêu than rằng: “Cha xấu lắm, nước lạnh”. Tôi không để ý đến con vì bé mà khóc ầm lên, vợ tôi cũng khóc theo và nói: “Thượng đế à, con bị đông cứng mất thôi! Dừng tay lại!”. Tôi luôn cố gắng khuyên nhủ vợ: “Hãy nghĩ một chút đến những đứa trẻ trong gia đình nghèo đi, trời lạnh bọn trẻ cũng không đi giày, thậm chí hàng ngày cứ đi lại trong nước lạnh, nhưng chẳng bao giờ sinh bệnh. Nếu con chúng ta có được cơ thể khỏe mạnh, con sẽ không phải chịu sự dày vò với những cơn đau đớn của bệnh tật, sự khỏe mạnh của trẻ là quan trọng nhất!”

Chỉ như vậy, từ mùa xuân đến mùa đông, tôi đã kiên trì dùng nước lạnh tắm cho con, trước tiên là rửa chân, sau đó là tắm, cho dù vào những hôm lạnh nhất mùa đông cũng chưa từng gián đoạn, con tôi đã dần tập được thói quen này, ngày mùa đông kết thúc với những lớp băng mỏng, con tôi cũng không do dự một chút nào duỗi chân vào trong nước lạnh. Phương pháp này đem lại hiệu quả rõ rệt. Về sau con tôi rất ít mắc bệnh, bệnh cảm cúm thông thường cũng không còn mắc nữa.

5. Không biết nghỉ ngơi sẽ không biết làm việc

“Một cơ thể mạnh khỏe là món quà lớn nhất mà thượng đế ban tặng cho mỗi người, nhưng phải làm gì để có được tài sản này đến cuối đời thì cần bỏ ra sự nỗ lực trong suốt cả cuộc đời”. Đó là câu nói mà cha tôi đã từng nói, ông cho rằng một cuộc sống có quy luật là nguyên tố căn bản trong sự cơ bản để duy trì một cơ thể khỏe mạnh. Những người trường thọ trong lịch sử đều là những người có một cuộc sống quy luật, về phương diện này tôi sẽ lấy ra hai ví dụ điển hình nhất là Goethe. Cuộc sống của ông rất có quy luật, ông đưa ra một thời gian biểu làm việc và nghỉ ngơi rất nghiêm khắc, mọi hoạt động như ăn cơm, làm việc, đi ngủ, nghỉ ngơi đều tuân theo thời gian biểu mà tiến hành. Ông sống rất thọ; nhưng quay đầu nhìn lại bạn bè của ông - Tịch Cần, với cuộc sống không có chút quy luật nào, do vậy tuy tuổi còn rất trẻ nhưng đã qua đời rồi. Cha tôi rất coi trọng vấn đề này, từ nhỏ ông đã tạo cho tôi một cuộc sống có quy luật và thói quen tuân thủ thời gian nghỉ ngơi và làm việc.

Như đã nói ở trên thói quen dùng thực phẩm khoa học của tôi đã được hình thành ngay từ nhỏ, lúc đó cha căn giờ cho tôi ăn sữa, thậm chí với phương diện mất ngủ, chỉ khi tôi còn nhỏ thì có thể muốn bao nhiêu ngủ bấy nhiêu, khi đã lớn lên một chút, cha

đã không cho phép tôi ngủ nướng nữa. Một thói quen mà cha tôi không thể khoan dung, đó chính là tật ngủ nướng, ông cho rằng muốn có được một sức khỏe tốt thì nhất định phải ngủ sớm, dậy sớm. Vì vậy hình thành thói quen dậy sớm, ngủ sớm là một chuyện vô cùng quan trọng. Ông đã lập cho tôi một thời gian biểu quy định nghiêm ngặt thời gian làm việc và nghỉ ngơi, 6 giờ sáng dậy, sau đó tập thể dục, 7 giờ bắt đầu học, nghỉ ngơi và vui đùa. Thời gian nào nghỉ ngơi, thời gian nào ăn điểm tâm đều có quy định cả, 9 giờ tối thì nhất định phải lên giường đi ngủ. Bây giờ xem lại bảng thời gian đó quả thật quá vất vả, lúc đó tôi cũng thường xuyên không muốn tuân thủ, cảm thấy rằng phải chấp hành triệt để quả thực vô cùng khó khăn, cha cũng không ép buộc tôi phải chấp hành, mà thường dùng phương thức để tôi tự gánh chịu hậu quả, yêu cầu tôi phải chấp hành.

Còn nhớ một ngày, cả nhà chú tôi đến nhà tôi làm khách, nhìn thấy những người anh người chị lâu ngày không gặp khiến tôi vô cùng vui vẻ. Sau khi ăn cơm xong, chúng tôi cùng chơi trò trốn tìm, chúng tôi chơi vui vẻ đến mức đã đến 9 giờ, là thời gian cần đi ngủ mà tôi lại quên mất. Cha nhìn thấy tôi vẫn chưa đi ngủ, bèn nhắc nhở. Nhưng tôi đang chơi vô cùng thích chí, nào dễ dàng chịu rời đi, thế là tôi bèn mượn cơ khách đến chơi nhà mà yêu cầu cha: “Cha à, để con chơi thêm một tí nữa, được không?”. “Không được, nhanh chóng đi ngủ mau!”. Ông đã từ chối tôi như vậy. “Cha, để con chơi thêm tí nữa đi!” , lúc đó người chú cũng giúp tôi nói: “Xem nó chơi vui thế này, sao mà ngủ được, cơ hội để bọn trẻ chơi với nhau cũng không nhiều, để nó chơi một chút nữa đi!”. “Khách đến chơi cũng không được thay đổi thời gian làm việc và nghỉ ngơi”. Cha tôi vẫn từ chối như vậy. Chú nhìn thấy dáng vẻ khẩn khoản van nài của tôi bèn khuyên bảo: “Nghiêm khắc như thế với trẻ làm gì, bọn em cũng

không thường xuyên đến, phá lệ một lần đi!”. Cha tôi nói một cách nghiêm túc: “Được rồi! Carl, con tự quyết định đi! Con có thể không cần đi ngủ nhưng 6 giờ sáng mai phải dậy được, cha sẽ không cho con ngủ hơn một phút nào”. Tôi biết cha nói là làm, nhưng nhìn thấy mọi người đang vui chơi rất háo hức, tôi không nỡ rời đi. Buổi tối hôm đó vì quá vui vẻ, tôi đã hoàn toàn quên đi thời gian trong khi vui chơi, mãi đến 11 giờ mới đi ngủ. Ngày hôm sau, khi trời vừa sáng, cha đã đánh thức tôi đúng vào 6 giờ sáng. Nhưng có nghĩ mới biết được, thật sự là mệt mỏi, về căn bản tôi không ngủ đủ giấc. Tôi nhắm mắt mà nói với cha rằng: “Cha à, con mệt lắm, bây giờ có đi bộ thì cũng ngủ gật thôi”. Nhưng bất kể nói thế nào, cha tôi kiên quyết tôi nhất định phải dậy. “Tối qua cha đã nói với con, con phải tự mình gánh chịu hậu quả. Tối qua là con tự mình lựa chọn ngủ ít đi hai tiếng”. “Nhưng, con...”. “Con nói gì cũng không được, 6 giờ thức dậy là quy định không thay đổi được, đây là lựa chọn của chính bản thân con, cha biết con mệt nhưng vẫn phải thức dậy”. Cha tôi kiên quyết không nhượng bộ. Tôi cứ mơ hồ thức dậy, hôm đó mọi suy nghĩ trong đầu óc tôi hoàn toàn biến đâu mất, học cũng không có hiệu quả. Đến 8 giờ tối, chị họ gọi tôi cùng chơi trò chơi, nhưng thực sự tôi chẳng còn tinh thần nữa, một mình trở về phòng ngủ của mình.

Vì tôi không tuân thủ bảng thời gian biểu làm việc và nghỉ ngơi nên thường xuyên bị đau đầu. Kể từ đó về sau tôi không còn dám vi phạm thời gian nữa.

Đối với người bình thường mà nói thì việc tuân thủ một cách nghiêm ngặt thời gian học tập và nghỉ ngơi là một việc khó khăn và khó có thể kéo dài. Nhưng vì tôi ngay từ nhỏ đã hình thành thói quen này nên không cảm thấy có nhiều khó khăn. Tôi

không bai giờ lãng phí thời gian trên giường ngủ, điều này đem đến lợi ích lớn cho tôi. Ngoài ra, do phải dậy sớm nên ắt sẽ phải ngủ sớm, vì thế cũng tránh được việc phải tham gia những hoạt động đêm lãng phí thời gian, vô dụng hay không lành mạnh. Cha tôi thường nói, giấc ngủ là món quà mà thượng đế dành tặng cho con người, đến thời gian nghỉ vào ban đêm, đừng nói là vui đùa mà ngay cả làm việc hay học tập cũng không được cho phép, ngủ là chuyện duy nhất nên làm trong đêm tối.

Trong những năm tháng thời trẻ của mình, Farah luôn chìm đắm trong khoa học, thường làm việc đến 2 giờ đêm, hoàn toàn không quan tâm đến nghỉ ngơi và giấc ngủ. Cha ông cho rằng đó không phải là một chuyện tốt, thường xuyên khuyên bảo ông: Muốn cống hiến cả cuộc đời mình cho khoa học thì trước tiên phải hiểu được tầm quan trọng của việc nghỉ ngơi, luyện tập bởi vì đây đều là những nhân tố quan trọng giúp đảm bảo sự khỏe mạnh của cơ thể, nếu không có một cơ thể khỏe mạnh, cũng sẽ chẳng có chút nguồn vốn nào trong công việc. Cha tôi rất tán thành cách nghĩ này, cha cũng thường dùng cách nói này để nhắc nhở tôi. Tại một cuộc hội ngộ, một người bạn của tôi nói trường cậu ấy có một thiên tài số học, làm việc rất chăm chỉ, thường tranh thủ từng phút giây một, làm việc đến mức quên ăn, thậm chí sinh bệnh, bởi vì sợ lỡ thời gian nên không muốn đến bệnh viện khám. Hậu quả ở độ tuổi 33 đã qua đời. Cuối cùng người bạn này nói: “Một tinh thần nỗ lực làm việc như vậy thật đáng để người khác khâm phục!”. “Tôi lại không nghĩ như vậy, tôi cho rằng anh ta thật sự rất ngốc!” Cha tôi phản đối. Tiếp theo đó cha đã kể câu chuyện về Farah cho mọi người cùng nghe.

Rất lâu sau đó, cha vẫn nhắc nhở tôi như vậy. “Người đó có thói quen tốt trong cuộc sống, có một cơ thể khỏe mạnh, cậu ấy

có cả đời mình để nghiên cứu sâu hơn về số học, nhưng cậu ấy đã không hiểu rõ. Vì sao cậu ấy chẳng coi trọng chút nào khoản vốn này. Do vậy cha không hi vọng tuổi trẻ của con cũng sẽ giống với cậu ấy. Cho dù con có là thiên tài thì cũng để làm gì? Cha hi vọng con sẽ khỏe mạnh để trường thọ, làm bất kì việc gì cũng không lấy sức khỏe của mình ra đánh đổi.

Công việc của tôi hiện nay rất nhiều, vừa phải lên giảng đường đại học, vừa làm gia sư, còn phải tiến hành nghiên cứu học pháp, thường xuyên bận rộn đến mức không dám lãng phí một phút nào, nhưng tôi vẫn bỏ thời gian của mình ra cùng gia đình tận hưởng niềm vui. Tôi có thể làm được những điều này, đều mang lại lợi ích cho sức khỏe của bản thân. Đây đều là công lao của cha tôi.

Những cách giáo dục giúp cho cơ thể mạnh khỏe này đều là bài học đầu tiên trong bài học giáo dục sớm mà cha đã dạy tôi, nó quy nạp lại bao gồm mấy điểm sau đây:

Hít thở thật nhiều không khí trong lành, vận động nhiều, thực phẩm phải thanh đạm, có dinh dưỡng, tắm nhiều bằng nước lạnh, đảm bảo giấc ngủ, duy trì cuộc sống có quy luật. Thực ra đây đều là những việc đơn giản và dễ làm.

Khai phá trí lực trong sự bao bọc

Trí tuệ của con người có tụ lại tại một điểm thì cũng không thể giúp được kẻ không có trí tuệ, cũng giống như một người bị mất đi thị lực không thể dùng thị lực của những người xung quanh bổ sung sự thiếu sót đó của bản thân mình.

1. Phương pháp giáo dục ngôn ngữ độc đáo

Để sớm khai phá các tiềm năng của tôi cha đã nghiên cứu rất nhiều các tác phẩm giáo dục nổi tiếng, đặc biệt là phương diện phổ cập giáo dục sớm, ông cho rằng tuy mỗi đứa trẻ đều có tiềm năng của mình nhưng loại tiềm năng này cũng có nguyên tắc giảm. Do vậy, căn cứ theo nguyên tắc giảm về tiềm năng của trẻ, trong quá trình của mỗi con người đều có một giai đoạn thích hợp nhất để phát huy được một loại năng lực đặc biệt nào đó của bản thân mình. Thời gian thích hợp là cực kì quan trọng, nó mang tính chất quan trọng đối với sự phát triển trí lực trong suốt cuộc đời của một con người, nhất định không được bỏ lỡ. Đối với then chốt trong việc phát huy sớm trí tuệ của trẻ thì nên nắm vững thời kì thích hợp nhất này. Trẻ trước 3 tuổi, là thời kì tuyệt nhất để phát triển ngôn ngữ, sớm dạy trẻ ngôn ngữ trong thời kì này là vô cùng quan trọng. Bởi vì ngôn ngữ vừa là công cụ tiến hành của tư duy, cũng là công cụ để tiếp nhận tri thức, không có công cụ này chúng ta sẽ không có được bất kì tri thức nào. Loài người chúng ta sở dĩ có thể trở nên ưu việt, vượt xa các loài động

vật khác, đạt đến trình độ văn minh như ngày nay là do chúng ta đã biết sử dụng ngôn ngữ mà các loài động vật khác không có được. Do vậy, nếu trẻ không nhanh chóng nắm vững ngôn ngữ thì không thể phát huy tốt năng lực của mình. Nếu có thể để trẻ nắm vững ngôn ngữ trước 6 tuổi, vậy thì sự phát triển của trẻ sẽ rất nhanh, hơn nữa tốc độ của trẻ cũng vượt nhanh hơn những trẻ khác.

Rất nhiều các bậc cha mẹ luôn tìm đủ mọi cách để phát triển thể chất cho trẻ, nhưng cha của tôi không những chú trọng phát triển sự khỏe mạnh cơ thể mà còn vô cùng coi trọng việc kích phát trí não cho tôi. Sau khi ông đưa ra quan điểm này, có rất nhiều cha mẹ cảm thấy vô cùng kinh ngạc, cho rằng làm sao có thể làm được điều này? Nhưng cha tôi lại cho rằng, làm cha mẹ chỉ cần lưu ý một chút là sẽ phát hiện ra, ngay từ nhỏ trẻ đã rất mẫn cảm với thanh âm của người và những thứ đồ khác. Điều này chứng tỏ, việc bắt đầu giáo dục sớm ngôn ngữ cho trẻ hoàn toàn là việc có thể làm được. Vậy thì sớm là vào lúc nào đây? Ông chủ trương từ ngày tuổi thứ 15 của trẻ nên bắt đầu “Tuổi tám” cho chúng những từ ngữ, hãy dạy nói từ khi trẻ bắt đầu nhận biết sự vật.

Cha đã kể cho tôi nghe những từ đơn mà cha đã dạy trong khoảng thời gian tôi được 15 ngày.

“Khi con được 15 ngày, chúng ta đã duỗi tay chỉ đầu trước mặt con, sau khi con nhìn thấy đã tóm lấy nó. Lúc vừa mới bắt đầu do nhìn không chuẩn, con thường xuyên không thể nắm vững. Cuối cùng cũng nắm được, con vô cùng vui mừng, để ngón tay vào trong miệng gặm. Lúc đó cha đã dùng giọng điệu rõ ràng mà âm áp lặp đi lặp lại nhiều lần phát ra những âm thanh của “Ngón tay, ngón tay” cho con nghe.

Chính trong hoàn cảnh này, khi con vừa có năng lực nhận biết sự vật, cha mẹ đã lấy rất nhiều đồ cho con xem, đồng thời dùng những ngôn từ âm áp mà rõ ràng nhắc lại nhiều lần tên gọi của những thứ đồ đó. Không lâu sau, con có thể phát âm một cách rõ ràng tên gọi của những thứ đồ đó”.

Ngôn ngữ dùng để giao tiếp và hiểu nhau. “Nếu học ngôn ngữ mà không dùng để biểu đạt thì không thể học tốt được”. Cha tôi đã nói như vậy. Do vậy, cha vô cùng coi trọng việc nghe nói của trẻ trong quá trình học ngoại ngữ, đề xướng cha mẹ hãy cho trẻ một môi trường nghe trong khi học ngôn ngữ, tạo cho trẻ cơ hội được nói. Cha mẹ nên sớm nói chuyện với con, bởi vì những trẻ lớn trong vòng 6 tuần đã có những phản ứng đối với những âm thanh trong cuộc nói chuyện. Trong thời kì này, nếu người dạy trẻ không thích nói chuyện, không tìm hiểu trẻ hoặc những người khác nói chuyện, thì thời gian nói chuyện của trẻ sẽ bị giảm đi. Khi trẻ cùng nói chuyện với người lớn mới bắt đầu nói, có rất nhiều lúc trẻ đều là “Tự nói chuyện”. Cha mẹ nên nắm vững thời kì then chốt này để cùng giao tiếp với trẻ, để năng lực nghe của trẻ ngày càng phát triển.

Mỗi khi tỉnh dậy từ trong giấc mộng, cha và mẹ hoặc cùng nói chuyện với tôi, hoặc nhẹ nhàng hát cho tôi nghe. Khi ánh mắt của tôi dừng lại trên bông hoa giấy treo trên giường, cha mẹ không hề gắt gỏng mà thường nhắc lại: “Hoa giấy đỏ, hoa giấy vàng”. Nếu đang làm việc, cha cũng sẽ dùng một ngữ điệu vô cùng thân thiết nói chuyện cùng tôi, nói cho tôi nghe ông đang làm gì.

Trên phương diện học tập ngôn ngữ, mẹ chính là người thầy đầu tiên của tôi, những ngôn ngữ mà trẻ nói ra thường không có quy phạm, phát âm cũng không chuẩn, điều này được

quyết định phần lớn dựa trên sự bồi dưỡng ban đầu của người mẹ. Khi cha mẹ dạy tôi học ngôn ngữ, họ đều nói rất chính xác, rõ ràng, để tôi có thể dần nắm vững được, mỗi câu cha mẹ nói ra đều rất chậm rãi, hơn nữa còn nói lại vài lần. Cha mẹ luôn khuyến khích tôi nói nhiều, như vậy sẽ giúp trẻ nhanh chóng nắm vững được một lượng lớn từ đơn, đoản ngữ và câu. Cha tôi thường để tôi duy trì một sự nhiệt tình khi nói chuyện, thậm chí khuyến khích tôi biểu đạt, có những lúc cha còn tạo cho tôi một môi trường nói chuyện nhất định, ví dụ có những lúc hướng dẫn tôi đọc lời bài hát của trẻ nhỏ, kể câu chuyện, đến khi tôi có thể nói được những từ song âm, đoản ngữ thì cha vẫn không ngừng nói ra những đoản ngữ đơn giản để giúp tôi nắm vững và hiểu được.

Trong quá trình dạy ngôn ngữ cho tôi, ông đã tổng kết ra một hệ thống phương pháp rất có hiệu quả. Phương pháp học tập ngôn ngữ này giúp tôi có thể dễ dàng, thoải mái học tập, hơn nữa khi tôi được 9 tuổi có thể tinh thông ngôn ngữ của 6 quốc gia. Do vậy tôi vẫn thường dùng hệ thống phương pháp có hiệu quả này để dạy ngôn ngữ cho con trai tôi. Phương pháp này không chỉ là sự sáng tạo được tổng kết lại từ trong quá trình thực tiễn dạy ngôn ngữ của cha, mà còn có một đóng góp to lớn trong phương diện học tập ngôn ngữ của loài người. Bây giờ tôi sẽ giới thiệu hệ thống phương pháp này cho những bậc cha mẹ đang muốn dạy ngôn ngữ cho con cái của mình, đồng thời muốn những đứa trẻ của mình có thể học thật tốt ngôn ngữ:

(1) Ngữ âm thuần túy

Khi tôi phát ra một thanh âm, ví dụ: Ka ka ka, cha ngay lập tức sẽ phản ứng lại, cùng nói “Ka ka ka” với tôi. Mỗi khi ông dạy tôi phát âm “Ma ma ma”, nếu tôi phản ứng, tuy không rõ ràng

lắm, cha vẫn khích lệ tôi hết mức. Tuy nhiên khi sử dụng phương pháp này nhất thiết phải nghe rõ phát âm của trẻ, ví dụ khi trẻ phát âm “Mo mo mo”, bạn lại nghe thành “Ma”, đồng thời khuyến khích trẻ, cứ như vậy về sau trẻ sẽ phát sinh sự hỗn loạn trong quá trình phát âm.

Cha và tôi cùng chơi trò chơi như thế này, luôn được tiến hành một tiếng sau khi tôi thức dậy, bởi vì tinh thần của một đứa trẻ sẽ tỉnh táo nhất sau khi thức dậy một giờ, hiệu quả sẽ càng tốt hơn. Đồng thời phải cùng trẻ trao đổi trong quá trình phát âm, tốt nhất hãy cho trẻ nhìn thấy khuôn mặt của cha mẹ, đương nhiên tốt nhất vẫn là để trẻ nhìn thấy những động tác ở miệng.

Dạy trẻ phát âm thuần túy nhất định phải đơn giản, rõ ràng, nhất thiết không được lểm lể. Ví dụ khi dạy trẻ phát âm “A”, dạy trực tiếp là được rồi, hoàn toàn không nhất thiết phải nói ra một đoạn chuyện khá dài, như vậy trẻ sẽ không nghe rõ, sẽ dễ dàng đọc sai.

(2) Bắt đầu từ những sự vật ở môi trường xung quanh

Chúng ta đều có kinh nghiệm, học tiếng nước ngoài thì trước tiên ghi nhớ những từ đơn, nhưng lại rất phí hoài công sức, rất nhanh chóng sẽ bị lãng quên. Có một khoảng thời gian, vì muốn sau này dạy tôi tiếng Anh, ông đã quyết tâm phải học tốt nó, ông đã mang theo cuốn từ điển bỏ túi của Webster học thuộc lòng từ đầu đến cuối, nhưng không thể nhớ nổi, lại không đem đến lợi ích lớn nào. Về sau, ông đã tổng kết ra một kinh nghiệm trong quá trình học, đó là: Phải ghi nhớ nhiều từ đơn, thì vẫn nên đọc nhiều sách thú vị, ghi nhớ từ đơn trong quá trình đọc sách. Với vấn đề tương tự, để phong phú thêm vốn từ vựng của trẻ mà nhồi nhét theo cách: “Nhồi vẹt” sẽ không đạt được mục đích, trái lại còn gây ra những tác hại.

Dạy trẻ nói chuyện thực ra rất khó, nếu không thực sự bỏ ra công sức thì e rằng không thể dạy tốt được. Cha thông qua việc nói chuyện với tôi về những thứ liên quan tới dụng cụ trên bàn học, những thiết kế trong phòng, những loại hoa và côn trùng trong vườn đã dạy tôi một cách có hiệu quả cách phát âm những từ đơn và ý nghĩa của chúng.

Sau khi tôi đã lớn lên một chút, cha mẹ ôm tôi và dạy cho tôi biết tên gọi của tất cả các loại thực vật có thể thu hút sự chú ý của tôi, những dụng cụ và thực phẩm trong bữa ăn, các bộ phận trên cơ thể và từng chi tiết của trang phục, những loại hoa cỏ, cây trong sân vườn, mỗi nơi trong phòng, tóm lại nhìn thấy gì sẽ dạy cái đó. Cha mẹ cũng dạy tôi động từ và hình dung từ, giúp kho từ vựng của tôi ngày càng phong phú hơn.

Dường như sau bữa cơm tối mỗi ngày cha mẹ đều dắt tôi đi dạo. Từ trong nhà đến giáo đường trong thôn, bất kể thứ gì trên đường đi cha mẹ đều giảng cho tôi nghe, đồng thời có ý thức để tôi chú ý: Những cây cao, những bụi cỏ thấp, những chú chim nhỏ bay lượn, những hàng rào gỗ, những ngọn đèn đường, những tầng lầu, xe ngựa, các loại hoa cỏ, các loại người, còn có cả những con kiến nhỏ bận rộn. Đối với thế giới bên ngoài tràn ngập sự hiếu kỳ nên tôi bị những thứ này cuốn hút vô cùng mạnh mẽ. Cứ ra khỏi nhà là chỉ này chỉ kia, cứ y a không ngừng, nói chuyện cũng tiến bộ rất nhanh.

Đương nhiên khi thực hành phương pháp giáo dục này cũng nên chú ý đến trình tự tiến hành, để trước khó sau. Khi mới bắt đầu dạy những đứa trẻ phát âm để một chút và những cuộc nói chuyện tương đối đơn giản, chỉ cần mỗi ngày kiên trì luyện tập, giữ được sự cân bằng thì nhất định sẽ thu được hiệu quả.

(3) Tăng thêm sự hiểu biết của trẻ đối với thế giới thông qua kể chuyện

Khi trẻ có thể hơi nghe hiểu câu chuyện, đối với cha mẹ mà nói thì việc mỗi ngày đều kể chuyện cho trẻ nghe là vô cùng cần thiết. Dưới con mắt của cha tôi chẳng có gì quan trọng hơn việc kể chuyện của ông bởi vì trẻ luôn tràn ngập sự hiểu kì đối với thế giới đầy lạ lẫm này, thế giới này đối với trẻ luôn tràn ngập những điều cần khám phá, vì thế cần sớm để trẻ nhận biết về thế giới này, dạy càng sớm càng tốt. Để bồi dưỡng những năng lực cho trẻ về thế giới này, phương pháp tốt nhất đương nhiên là kể chuyện. Kể chuyện giúp trẻ luyện tập năng lực ghi nhớ, khơi gợi trí tưởng tượng, mở rộng tri thức. Nếu truyền thụ kiến thức một cách máy móc, cứng nhắc thì trẻ sẽ gặp nhiều khó khăn trong việc ghi nhớ. Với hình thức giảng dạy thông qua việc kể chuyện, trẻ sẽ thích thú lắng nghe, đồng thời cũng dễ dàng ghi nhớ hơn. Do vậy, dạy trẻ thông qua phương pháp kể chuyện là thích hợp nhất.

Cha tôi cho rằng nghe kể chuyện là con đường hiệu quả nhất giúp trẻ nhận được những kiến thức về ngôn ngữ, do vậy ông không những kể chuyện cho tôi nghe, mà còn lựa chọn những cuốn sách tốt, kể cho tôi nghe một cách chậm rãi và tỉ mỉ.

Hơn nữa, kể chuyện không chỉ để trẻ nghe một cách bị động, cũng nên yêu cầu trẻ kể lại câu chuyện đó. Nếu không hiệu quả của việc kể chuyện sẽ không được như mong muốn.

Tôi cũng đem những phương pháp này của cha tôi kể lại cho vợ tôi nghe, khi con trai tôi còn chưa biết nói, vợ tôi đã kể cho con nghe các chuyện thần thoại và truyền thuyết của các nước Bắc Âu, Hi Lạp, Rome. Đợi khi con có thể nói chuyện, hai mẹ con đã biểu diễn những câu chuyện đó. Chúng tôi trần thuật

lại cho con câu chuyện về “Thánh kinh”, có những lúc còn dùng hình thức trò chơi để biểu diễn.

Với phương pháp giáo dục sinh động thể này, rốt cuộc cũng đem lại kết quả. Con trai tôi khi được 1 tuổi đã ghi nhớ một cách dễ dàng hơn 3000 từ đơn. Con số này đối với một đứa trẻ 8, 9 tuổi đã khiến người khác phải kinh ngạc.

(4) Coi trọng việc làm phong phú vốn từ vựng

Điểm quan trọng nhất trong việc bồi dưỡng năng lực ngôn ngữ cho trẻ chính là nhanh chóng làm phong phú kho từ vựng của trẻ. Cha luôn vô cùng coi trọng việc rèn luyện từ vựng cho tôi. Phàm là những sự vật tôi không thể nhận biết được, cha mẹ yêu cầu người chăm sóc tôi không dùng cách nói “Cái này, cái kia”, chỉ khi tôi đã ghi nhớ sự vật mới để tôi dùng những đại từ thay thế. Hơn nữa, khi giảng giải cho tôi nghe, trong đó luôn có những từ ngữ không hiểu, cha luôn giảng giải tỉ mỉ cho tôi nghe, quyết không giải quyết cho xong chuyện hay giảng giải mơ hồ.

Đừng cho rằng do còn nhỏ, đối với những từ khó giải thích trẻ sẽ không hiểu. Trên thực tế ý nghĩa của hành động này không phải để trẻ ngay lập tức ghi nhớ hay nghe hiểu, mà dùng để lí giải những bản thân hành vi của những từ sinh ra, dạy cho trẻ thái độ và phương pháp học. Nếu người lớn gặp phải chỗ khó trong quá trình truyền thụ kiến thức cho trẻ mà bỏ qua luôn thì trẻ sẽ hình thành một thói quen xấu là “Không tìm hiểu tận gốc vấn đề”.

Nước Đức có những bài đồng dao vô cùng dễ hiểu. Chúng ta nên coi trọng những di sản văn hóa này. Ngay từ nhỏ, cha đã đọc cho tôi nghe những bài đồng dao, đồng thời nhắc nhở tôi ghi nhớ chúng bởi vì ngữ điệu của những bài đồng ca này vô cùng dễ

nghe và dễ ghi nhớ, do vậy có tác dụng lớn trong việc làm phong phú thêm kho từ vựng của tôi. Không chỉ như vậy, trí lực của tôi cũng phát triển nhanh hơn trong quá trình đọc các bài đồng dao này. Tôi đọc sách khi chưa đến 4 tuổi, những sách này chủ yếu được viết với hình thức ca từ.

(5 Phản đối dạy trẻ cách nói chuyện và phương ngôn không đầy đủ

Nói chuyện hay phương ngôn không đầy đủ có thể tạo cho trẻ tư duy mơ hồ, gây ra những trở ngại trong quá trình giao tiếp. Cha tôi luôn phản đối cách dạy trẻ nói chuyện và phương ngôn không đầy đủ, ví dụ dạy trẻ nói các loại như “Oa Oa” (Con mèo), “Ya Ya (Bước chân), “Wang Wang” (Chó). Những ngôn ngữ kiểu như vậy gây ra những tác động xấu trong quá trình phát triển ngôn ngữ của trẻ, điều này đòi hỏi sự chú ý của các bậc phụ huynh. Đương nhiên trẻ học cách nói chuyện và phương ngôn không đầy đủ sẽ dễ dàng hơn, do đó rất nhiều cha mẹ cho rằng ngôn ngữ của trẻ sẽ không trở ngại nhiều lắm từ cách học “Nửa chừng” này. Nhưng thông qua kinh nghiệm thực tiễn, khi trẻ được khoảng 2 tuổi, có thể dạy trẻ nói những ngôn từ đầy đủ với một sự chậm rãi và tỉ mỉ, trong những trường hợp thông thường thì trẻ đều có thể phát âm.

Phàm là những gì trước đây tôi có thể học được thì cha mẹ luôn cố gắng hết sức để dạy tôi. Còn có một số bậc cha mẹ ít hiểu biết chính là những thứ mà trẻ có thể dễ dàng hiểu được thì họ lại không biết dạy như thế nào. Giống như Remak đã từng nói thế này: Nếu một món đồ không sử dụng thì khó có thể đánh giá được tác dụng của nó. Tương tự, nếu không dạy trẻ đầy đủ những thứ trẻ vốn dĩ có thể học được, vậy thì loại năng lực được thâm dần từng ngày này của trẻ cũng không có được sự

phát triển. Trên thế giới chẳng có chuyện gì là ngu ngốc hơn chuyện này.

Trên thực tế, đối với trẻ mà nói, việc học những loại từ như “Wang, Ya” tuy dễ dàng hơn một chút, nhưng nó sẽ tạo thành gánh nặng trong việc học tập ngôn ngữ mang tính quy phạm của trẻ sau này. Đối với việc học tập ngôn ngữ của trẻ mà nói, ngôn ngữ của tính quy phạm đầy đủ là ngôn ngữ càng sớm mà trẻ học, còn ngôn ngữ một cách nửa vời thể này thì đó là ngôn ngữ mà không lâu sau đó trẻ phải bỏ đi. Để trẻ học hai ngôn ngữ thì điều này ắt hẳn sẽ tạo thành hai gánh nặng đối với trẻ. Trên thế giới thực sự không có việc gì kinh tế hơn việc này. Trẻ hoàn toàn có thể dùng phần sức lực tinh thần lãng phí đó đi học một loại kiến thức khác, nhưng trẻ dưới sự giáo dục sai lầm này thì chỉ có bỏ ra một sự xem xét của thời gian quý báu này. Do vậy, cha mẹ không nên dạy trẻ những cách nói chuyện không hoàn chỉnh, để tránh lãng phí thời gian.

Có người sẽ nói dạy trẻ học cách nói chuyện này sẽ rất thú vị, nhưng chúng ta có từng nghĩ qua rằng để trẻ bỏ ra những giá trị cao quý thể này liệu có đáng không? Chỗ hại của việc dạy trẻ cách nói chuyện không hoàn chỉnh không chỉ có vậy, trong xã hội có một số đứa 14 - 15 tuổi (Thậm chí đã trở thành người lớn), vẫn không thể phát âm rõ ràng một số từ, đó chính là hậu quả của việc giáo dục không hợp lý của cha mẹ. Trong trường học ngày nay, giáo viên đã bỏ ra biết bao công sức trong việc sửa chữa những lỗi sai trong việc phát âm của trẻ, thường bỏ ra nhiều thời gian hơn so với thời gian làm những công việc tích cực, điều này quả thật vô cùng đáng thương.

Tuy nhiên trên thế gian này vẫn tồn tại những kiểu cha mẹ như này, họ lấy làm thích thú khi nghe những từ mà trẻ phát âm

sai hay những lỗi sai trong khi trẻ nói chuyện. Họ không những không giúp trẻ sửa sai, mà cứ hòa theo làm trò vui. Đây là những sai lầm cực lớn. Bởi vì như vậy sẽ chỉ khiến trẻ vĩnh viễn không thể phát hiện ra sai lầm của mình, để thói quen trở thành tự nhiên, khó mà sửa chữa được.

Có thể vận dụng ngôn ngữ một cách chính xác có nghĩa là sẽ tư duy một cách chính xác. Nếu ngay từ nhỏ đã để trẻ sử dụng những ngôn ngữ không phân định rõ ràng thì não của trẻ sẽ khó có được sự luyện tập tốt.

Ngay từ khi tôi mới sinh ra, cha đã không ngừng cố gắng nói chuyện thật chuẩn xác và nói tiếng Đức một cách hoàn chỉnh. Khi “Tuổi tằm” ngôn ngữ cho tôi, ông cho rằng tục ngữ là vô cùng quan trọng, bởi vì có những suy nghĩ nếu không dùng tục ngữ để biểu đạt thì khó đạt đến sự hoàn chỉnh. Trong quá trình phát triển, những suy nghĩ mới của tôi cũng không ngừng sinh ra, tục ngữ để biểu đạt những quan niệm mới này cũng không ngừng được tăng thêm, do vậy tục ngữ vô cùng quan trọng.

Cha quyết không bao giờ dạy tôi những cách nói không hoàn chỉnh, tôi và vợ mình cũng làm điều tương tự với con trai của chúng tôi. Cách nói chuyện có đầu có đuôi này ngay từ đầu đã cho thấy những hiệu quả rõ rệt. Khi tôi chưa đến 1 tuổi, một người bạn của cha đã nói với tôi: “Carl, ta muốn xem Wang Wang của cháu”. Tôi bèn sửa lại nhanh chóng: “Không phải là Wang Wang, mà là chó”. Người bạn đó của cha tôi đã vô cùng ngạc nhiên.

(6) Làm đầu óc thêm phong phú, kĩ lưỡng với những từ vựng chính xác

Trong quá trình dạy ngôn ngữ, cha tôi vô cùng coi trọng việc ngay từ đầu để trẻ học được những ngôn ngữ mang tính tiêu

chuẩn, chính xác. Do vậy, ông thường xuyên nhắc đi nhắc lại một cách chuẩn xác cho tôi nghe, ông kiên nhẫn dạy tôi phát âm chính xác tiếng Đức. Chỉ khi tôi đã phát âm chuẩn xác, ông bèn xoa đầu và biểu dương tôi: “Nói rất tốt, nói rất tốt”. Khi tôi phát âm không chuẩn, ông bèn nói với mẹ tôi: “Em xem, con mình chẳng biết nói”. Thế là mẹ tôi bèn nói: “Thật không? Con trai mình ngay cả từ này cũng không biết nói?”. Cứ như vậy, mặc dầu tôi còn rất nhỏ, cũng có một niềm động lực thúc thúc phải phát âm thật chính xác. Thông qua sự nỗ lực không mệt mỏi và sự kiên trì không thay đổi nên ngay từ nhỏ tôi đã phát âm rất chính xác.

Trên phương diện học tập từ vựng, cha tôi luôn kiên trì với một niềm tin như thế này: Muốn có một đầu óc tinh thông thì trước tiên phải có một lượng từ vựng chính xác. Do vậy ông không chỉ để tôi giữ cách biểu hiện theo cách của trẻ con mà dần dạy tôi cách hiểu biết và sử dụng những từ thay thế phức tạp, đồng thời không ngừng yêu cầu thể hiện chính xác, sinh động, kiên quyết không sử dụng những câu không rõ ràng. Để làm được điều này, cha tôi cho rằng cả nhà nhất định phải phối hợp với nhau, không nên một bên thì yêu cầu nghiêm ngặt trong khi bên kia lại dễ dãi với trẻ. Vì thế cha và mẹ đã phối hợp với nhau rất ăn ý, hơn nữa còn lấy mình làm gương, bình thường cha mẹ luôn yêu cầu tôi phát âm thật chuẩn xác, ngôn ngữ quy phạm, tinh chọn những từ vựng thật phù hợp.

Vì tôi tiếp xúc rất nhiều với những người làm trong gia đình, về mặt ngôn ngữ rất dễ chịu sự ảnh hưởng từ họ, do vậy, cha không những yêu cầu mẹ tôi tuyệt đối không để người làm nói tục.

Tiếng địa phương và những lời nói tục về mặt phát âm sẽ có sự khác biệt lớn so với tiếng Đức, hơn nữa nó cũng không

có sự chuẩn xác hay tiêu chuẩn gì về mặt ngữ pháp. Trong môi trường ngôn ngữ như vậy, trẻ sẽ dễ dàng chịu những tác động không tốt, từ đó gây ra những trở ngại nhất định trong việc dạy trẻ học ngôn ngữ có tiêu chuẩn, sự vượt qua loại trở ngại này đòi hỏi cần có một thời gian nhất định, hơn nữa nếu vượt qua độ tuổi thích hợp nhất để học tập ngôn ngữ, có một số người thậm chí trong suốt cả cuộc đời sẽ chẳng được bước chuyển biến nào. Trong nhà tôi có một lão bộc, trung thành phục vụ mười mấy năm, cả gia đình tôi kính trọng và tin tưởng ông. Có lẽ do tuổi tác hơi cao nên ông thường xuyên vắng tục. Sau khi tôi sinh ra, cha tôi nhiều lần yêu cầu ông phải nói tiếng Đức theo tiêu chuẩn, nhưng cả đời ông luôn nói tục nên chẳng thể nói tốt được tiếng Đức theo tiêu chuẩn, luôn luôn nói chẳng có đầu có cuối, việc này càng gay go hơn việc nói tục của ông. Lúc đó tôi đang trong thời kì then chốt để học tập ngôn ngữ, mặc dù rất không muốn nhưng chẳng còn cách nào khác, cha đành phải để ông về quê nhà.

Trong quá trình dạy ngôn ngữ cho trẻ, ngữ pháp không phải là cái quan trọng nhất, đặc biệt là đối với trẻ mà nói thì càng không bắt buộc. Do vậy trước khi 8 tuổi, cha không dạy tôi quá sâu về ngữ pháp.

Trẻ thực ra đều thích nói chuyện, từ khi còn nhỏ trẻ luôn một mình nói lại những từ đơn mà mình đã học được. Cha tôi đã tận dụng phương hướng này, đem những câu chuyện thú vị mà tôi có thể hiểu được, dùng những từ, những câu ngắn tinh chọn để tạo thành một đoạn văn ngắn, để tôi có thể ghi nhớ. Tôi không những có thể nhớ được rất nhanh mà còn vui vẻ kể lại. Sau đó cha đã dịch lại tất cả những đoạn văn ngắn đó sang tiếng nước ngoài để tôi nói, tôi cũng nhanh chóng nhớ được. Trong cuộc đời của một con người, từ 1 - 5 tuổi là thời kì có khả năng

ngôn ngữ tuyệt vời nhất, cha mẹ cần hết sức lưu ý để phát triển loại tài năng này.

2. Bồi dưỡng năng lực quan sát

Khi tôi ở Italia đã đọc rất nhiều sách liên quan đến nghệ thuật Phục hưng, điều này có tác dụng rất lớn tới những lí luận mà tôi đang nghiên cứu. Trong những cuốn sách đó, tôi phát hiện ra rằng, những người vào thời bấy giờ rất coi trọng vấn đề giáo dục sớm, và những đại sư đó đều tiếp nhận giáo dục sớm của khoa học trong thời kỳ ấu thơ. Cũng bởi vì thời bấy giờ rất thịnh hành việc giáo dục sớm mới có thể tạo nên rất nhiều nhân tài và nền văn hóa rạng rỡ như vậy.

Hãy lấy Dante mà chúng ta đã từng quen thuộc để nói. Trong thời kì còn nhỏ, Dante nhận được sự giáo dục rất tốt và một nguồn tri thức phong phú. Dante sinh ra trong giới quý tộc ở Florence, bởi vì ông có một môi trường gia đình vô cùng ưu việt, do vậy ông cũng đã nhận được sự giáo dục sớm càng tốt hơn. Khi được 2 - 3 tuổi, cha ông đã sắp xếp để ông theo một học giả nổi tiếng - Bulunatuo Peregrine Courtenay học chữ La Tinh, thi ca, văn học cổ điển, triết học. Trong lịch sử ghi chép, khi ông hoàn thành hết các tác phẩm của những người nổi tiếng như Orville Bender, Hera Lancaster, Virgil thì ông vẫn chưa đến 9 tuổi. Mọi người thường sẽ cho rằng đây là chuyện không thể tin nổi nhưng thực sự Dante đã làm được như vậy. Dante vì nhận được một sự giáo dục sớm có hệ thống và khoa học như vậy mới tạo nên thành tựu vĩ đại như ngày nay. Để biểu thị lòng biết ơn đối với người thầy, ông đã gọi người thầy của mình là “Người thầy vĩ đại” trong tác phẩm “Thần khúc”, trong đó có hình tượng của “Người cha”. Có thể thấy người thầy có ảnh hưởng rất lớn đối với việc giáo dục sớm của Dante. Trong thời kì sớm nhận sự ảnh

hưởng từ người thầy, khi chia tay giai đoạn trẻ thơ của mình đi học ở Pari, Padua tiếp nhận nền giáo dục đại học, ông đã nghiên cứu chuyên sâu về các môn khoa học như: Âm nhạc, hội họa, điêu khắc, thi ca, triết học, văn học, thần học, lí luận học, lịch sử, thiên văn, địa lí, chính trị; đồng thời cũng gặt hái được những thành tựu to lớn. Có thể nói, việc giáo dục sớm đã tạo ra một nền móng căn bản, vững chắc trong sự nghiệp lớn lao này của Dante.

Tương tự ta sẽ bắt gặp những con người vĩ đại trong thời kì nghệ thuật Phục hưng này như Reached. Vinci, Michelangelo, Raphael..., họ đều trải qua một nền giáo dục tốt trong thời ấu thơ của mình, giống như trước đây đã nói, họ đều là những người thụ hưởng ích lợi từ quá trình giáo dục sớm.

Như mọi người đều biết, Reached ngay từ hồi trẻ không những là một người ưu tú về mặt hội họa mà còn là một nhà giáo dục, một nhà khoa học, một nhà thiên văn và một nhà phát minh xuất sắc, có thể nói ông ấy là một con người toàn tài, thực ra những thành tựu mà ông đạt được trong ngày hôm nay đều có thể truy ngược lại sự giáo dục mà ông đã nhận được trong thời ấu thơ của mình, năm 14 tuổi ông đã theo học hội họa của Verrocchio. Verrocchio không chỉ là một họa sĩ, ông còn là một kiến trúc sư, ông có những nghiên cứu rất sâu đối với các phương diện như thiên văn, địa lí, lịch sử. Điều này có ảnh hưởng rất lớn đối với Reached.

Vì nhận được sự giáo dục rất tốt trong thời kì ấu thơ, về sau trở thành bậc thầy về nghệ thuật còn có Michelangelo không phải do cha mẹ đích thân bồi dưỡng. Sau khi sinh ra, ông được chăm sóc bởi người bà của mình, còn người ông của Michelangelo chính là một nhà điêu khắc. Dưới sự ảnh hưởng của người ông

của mình, Michelangelo đã từng bước đi trên con đường nghệ thuật, ông coi điều khắc trở thành sự nghiệp theo đuổi trong suốt cuộc đời mình.

Được gọi là “Ba ông lớn” trong thời kì nghệ thuật Phục hưng, ngoài Reached, Michelangelo, người thứ ba chính là Raphael. Ông sinh ra trong một gia đình nghệ thuật, cha ông là một nhà thơ và họa sĩ xuất sắc, trong gia đình của ông còn có một số người đời trước cũng là họa sĩ. Dưới sự hun đúc của gia đình, Raphael ngay từ nhỏ đã có được phẩm chất nghệ thuật vượt xa mọi người. Khi cha dạy vẽ thì ông vẫn còn rất nhỏ. Sau khi trở thành một họa sĩ nổi tiếng, ông vẫn chỉ là một cậu thanh niên với tuổi đời còn vô cùng trẻ.

Chúng ta hiện nay không có cách nào nghiên cứu được những bậc thầy đã được luyện rèn, giáo dục trong thời ấu thơ rất cuộc có những gì, nhưng có một điều có thể khẳng định là, họ đều được tiến hành giáo dục sớm, có khoa học.

Cha tôi nói, ông bắt đầu tiến hành giáo dục sớm đối với tôi từ khi tập luyện chức năng của 5 giác quan trên cơ thể. Ông cho rằng nếu không sớm khai phá năng lực vốn có của trẻ trong thời kì ấu thơ thì loại năng lực này vĩnh viễn sẽ không đạt được sự phát triển. Cha dùng rất nhiều phương pháp rèn luyện chức năng của ngũ quan, sau khi tôi sinh ra không lâu, ông đã dùng phương pháp đọc thơ ca giúp tôi luyện tập năng lực của thính giác, để giúp tôi luyện tập năng lực phân biệt các loại âm thanh, ông đã dùng chiếc chuông nhỏ có thể phát ra các loại âm thanh khác nhau. Để giúp tôi luyện tập sự mẫn cảm trong quan sát, ông đã dùng các công cụ có màu sắc sặc sỡ. Khi được 2 tuổi, cha đã dạy tôi một chút thi ca. Cho dù bây giờ tôi không nhớ rõ lắm khung cảnh lúc bấy giờ, nhưng điều làm người khác ngạc nhiên đó là,

sau khi trưởng thành, tôi vẫn có thể đọc thuộc những câu thơ đó, nhưng tôi lại không biết được mình đã nhớ chúng từ lúc nào.

Lúc đó, cha chấp nhận áp lực để truyền thụ cho một đứa “Thiếu năng trí tuệ” như tôi quả chẳng phải chuyện dễ dàng gì bởi vì con người trong thời bấy giờ đều không dễ xướng với việc giáo dục sớm, họ cho rằng, nếu giáo dục quá sớm đối với trẻ thì não sẽ phải chịu sự tổn thương (Chứ đừng nói đến lúc đó tôi là một đứa trẻ với thể chất yếu đuối, phản ứng gần như là “Vô năng”). Tôi nghĩ, hiện nay điều làm cha tôi cảm thấy tâm đắc nhất chính là mọi người đã chấp nhận và tán dương phương pháp giáo dục đó của ông. Để lưu giữ kỉ niệm và cũng là để thường xuyên trông thấy hình ảnh hồi nhỏ, trong căn nhà cũ của mình, cha đã giữ căn phòng đó của tôi, không có một chút thay đổi nào. Cho dù bây giờ tôi đã trở thành một người cha nhưng đối với tôi mà nói, kỉ ức quý nhất đối với tôi đó chính là những năm tháng hạnh phúc được sống trong căn phòng đó, nó cũng là thứ tài sản lớn nhất, quý báu nhất trong cuộc đời của mình.

Trong căn phòng đó, cho dù cửa sổ đã cũ nhưng vẫn có thể nhìn ra những gam màu tươi đẹp trong những ngày tháng ấu thơ. Trong bốn bức tường xung quanh, rất nhiều những tác phẩm phục chế hội họa vẫn treo trên tường, đây đều là những thiết kế cha dành ra để giúp tôi tập luyện năng lực phán đoán và năng lực quan sát. Những sách mà tôi đã xem qua hồi nhỏ vẫn được bày trên những vị trí cũ, mỗi lần nhìn lại những chồng sách cũ đó, tôi đều vô cùng cảm động.

Trên thực tế, để giúp trẻ tập luyện năng lực quan sát, mọi người đều dùng một số phương pháp tương tự. Ông nói, để trẻ quan sát tỉ mỉ màu sắc, kết cấu, hình dạng của những đồ vật khác

nhau, từ đó tìm ra sự khác biệt trong đó chính là mục đích của phương pháp tập luyện này.

Theo sự hiểu biết của tôi, trong thời kì ấu thơ nhận được những bài luyện tập kiểu này còn có danh họa nổi tiếng người Hà Lan Rembrandt. Cha của Rembrandt khi hệ thống để ông nhìn thấy những màu sắc khác nhau thì ông còn chưa đến 1 tuổi, lúc đó những màu sắc mà ông trông thấy không chỉ có những màu căn bản như màu đỏ, màu vàng, màu trắng.

Có một lần cha của Rembrandt cầm một thứ đem vào phòng của ông, cậu bé Rembrandt lúc đó nghĩ nhất định là cha cho mình một món đồ chơi thú vị nào đó bèn vui vẻ hỏi: “Cha à, cái gì đó?”. Nhìn thấy vẻ sốt sắng của cậu con trai nhỏ, người cha bèn đáp: “Con chẳng phải đã nhìn qua rồi hay sao, vì sao vẫn hỏi thế?”. “Nhưng con không nhìn rõ!”. “Lần đó con nên nhìn kĩ!”. Người cha bèn lấy món đồ ra đặt trước mắt Rembrandt. “Vẫn chưa nhìn rõ”, cậu bé Rembrandt đáp. “Vậy thì thế này, con nên nói trước xem con đã nhìn thấy cái gì”. Người cha nói. “Con không nói được, bởi vì con không rõ”. “Không nhìn rõ, nhưng tóm lại con đã quan sát được gì? Con nói cái mà con đã nhìn thấy”. Rembrandt ngẫm nghĩ một lát, bèn đáp: “Là màu đỏ... Không đúng, phải là màu vàng? Là tròn hay sao ấy? Không đúng, nó có hình bầu dục”. Cha ông nói: “Xem ra con nói không chính xác rồi, vậy thì con hãy tìm một chút trên những đồ chơi của con đi, xem có thứ nào giống nó không”. Trong những món đồ chơi với những hình dạng, màu sắc đó, Rembrandt đã tìm rất lâu, cuối cùng cũng tìm ra một thứ đồ chơi tương tự và đưa cho cha xem. Lúc đó, cha ông từ phía sau lấy ra một thứ đồ, đưa cho Rembrandt để so sánh, xem điểm tương đồng và không tương đồng của hai đồ vật đó nằm ở điểm nào. Lần này ông đã nhanh chóng tìm ra. Thì ra món đồ mà cha ông cầm, hình dạng không

có quy tắc, nó không phải là hình tròn, cũng không phải là hình bầu dục. Với hình dạng không giống nhau nên Rembrandt sẽ nhanh chóng tìm ra điểm khác biệt. Chỉ là với màu sắc không đỏ, không vàng này đã tạo cảm hứng cho Rembrandt, ông hỏi cha mình một cách đầy hiếu kì: “Cha à, đây là màu gì vậy, không phải là màu đỏ, cũng chẳng phải màu cam”. “Trên thế giới có rất nhiều loại màu sắc, nhưng phần lớn đều là màu tối, màu sắc thuần thì tương đối ít”. Người cha giải thích như vậy. “Màu xám? Loại màu vừa đỏ vừa cam này là màu xám ạ?”. Điều này khiến ông vô cùng kinh ngạc, “Màu xám, đây chính là màu xám à?”. “Đúng rồi, đây chính là một loại màu xám, nó là một loại màu đỏ xám của sắc vàng một chút, nó còn có một số xu hướng màu, cũng không thể coi màu xám là sự quá thương cảm”. Sau khi nghe cha mình giảng giải, ông đã bắt đầu so sánh một cách tỉ mỉ các loại màu xám, màu vàng, màu cam và những loại màu sắc khác, ông đã có được khái niệm rõ ràng đối với sắc đỏ xám.

Loại màu đỏ xám tràn đầy những sự kì bí và nét quyền rũ này đã được Rembrandt vận dụng rất nhiều trong các tác phẩm của mình. Còn năng lực nắm rõ sự chuyển biến từng loại màu sắc nhỏ bé nhất của Rembrandt cũng khiến cho những người đã từng xem qua tác phẩm của ông hết lời ngưỡng mộ. Tôi cho rằng, vì ngay từ nhỏ, ông đã nhận được sự luyện tập này mới có thể giúp ông tạo dựng được năng lực phản ứng đối với màu sắc vượt xa mọi người.

Việc bồi dưỡng năng lực quan sát ngay từ nhỏ cũng đem lại lợi ích trong suốt cả cuộc đời tôi. Tuy tôi không trở thành một danh họa lớn như Rembrandt nhưng tôi cho rằng, việc hình thành những nhận thức đối với màu sắc và hình dạng sẽ có tác dụng rất lớn trong việc bồi dưỡng năng lực quan sát và năng lực cảm giác của một người. Tôi phải cảm ơn cha, chính nhờ có

những bài luyện tập của cha đã giúp tôi có được năng lực quan sát tốt như ngày nay.

3. Rèn luyện năng lực ghi nhớ

Hamilton thời nhỏ được gọi là “Thần đồng” - Một nhà số học vĩ đại. Trước khi 5 tuổi, ông đã học tiếng La-tinh, tiếng Hi Lạp, tiếng Do Thái; tiếp theo lại học tiếng Italia, tiếng Pháp, Tây Ban Nha; cuối cùng học tiếng Ả Rập, Ba Tư, Syria, Bengali,... Ông không chỉ học ngôn ngữ, mà còn học số học, “Cuốn Euclide” của Euclide Mead, “Đại số cơ bản” của Clairaut đã được ông đọc hết khi mới 12 tuổi, và đọc những tác phẩm nổi tiếng của nhà vật lý Newton đại tài và chỉ ra những khiếm khuyết trong luận chứng của “Thiên thể lực học” khi ông mới có 16 tuổi, do tính thông tính toán mở đã trở thành một nhà số học trác việt khi ông mới 17 tuổi.

Khi 16 tuổi, tôi đạt được học vĩ thực sĩ. Rất nhiều người hỏi tôi các loại câu hỏi, họ đều nói tôi là một thiên tài, là tài hoa mà trời đã ban cho tôi vượt qua người khác. Khi thành công và danh dự đang ở phía trước, tôi cũng từng nghĩ rằng mình là một thiên tài, nhưng hiện tại tôi cảm thấy vô cùng xấu hổ vì những sự vô năng của bản thân và những suy nghĩ ấu trĩ hồi còn nhỏ. Bây giờ cách tôi nhìn nhận vấn đề đã không còn giống lúc đó nữa. Tôi biết được rằng, những thành công mà tôi có được đều do cha tôi đã bồi đắp từ khi còn rất nhỏ, tôi thực ra cũng chẳng phải một thiên tài gì cả.

Khi xem tiểu sử của Hamilton, tôi phát hiện có một mối tương quan mật thiết với những thành tựu của ông, nên thuộc về năng lực ghi nhớ đáng kinh ngạc của ông, ông có thể nắm vững được nhiều kiến thức như vậy là hoàn toàn dựa vào năng lực ghi nhớ siêu phàm. Năng lực ghi nhớ phi thường này có được nhờ sự

rèn luyện có phương pháp ngay từ nhỏ, chứ không phải do trời ban cho. Năm ông 12 và 14 tuổi không may mắn mà mất đi cha và mẹ, nhưng may mắn là ông có một người chú được mọi người ngưỡng mộ, ông hoàn toàn được giáo dục bởi người chú đó. Từ tiểu sử của Hamilton, tôi không thể hiểu được sự giáo dục mà ông nhận được từ hồi nhỏ, nhưng từ những chuyện đã trần thuật trong tiểu sử thì vẫn có thể nhận ra ông đã từng nhận được sự giáo dục sớm. Chú của ông là một người tốt bụng, hài hước, ông vô cùng yêu quý người cháu của mình, ông thường dạy Hamilton chơi trò chơi. Mỗi khi lên phố đi dạo, họ thường chơi một trò chơi là “Năng lực ghi nhớ”, người chú cố gắng ghi ra những thứ đồ đã từng xem qua, nói ra sau đó Hamilton sẽ chỉ ra những lỗi sai của người chú; hoặc do Hamilton ghi lại những thứ đồ đó, người chú tìm ra lỗi sai. Thông qua cách thức tập luyện này, cậu bé Hamilton có thể nhanh chóng có được những kiến thức không hề có trên sách vở, tập luyện được một năng lực ghi nhớ khiến người khác phải kinh ngạc.

Khi tôi còn nhỏ cũng từng được tiếp nhận qua những bài luyện tập kiểu đó. Cha nói với tôi rằng, chúng ta thường chơi một trò chơi gọi là “Chú ý quan sát”, điều này thực ra hoàn toàn giống với trò chơi mà chú của Hamilton đã từng chơi với ông. Khi cha và tôi đi chợ hoặc đi qua một cửa hàng, cha liền hỏi tôi, trên quầy đồ bày những đồ gì, tên gọi và cách dùng của nó như thế nào. Nếu tôi nói được vừa nhiều vừa chính xác, cha sẽ khen ngợi, thậm chí có lúc sẽ thưởng kẹo. Nếu nói sai, cha sẽ sửa lỗi sai đó cho tôi. Thực chất loại trò chơi này nhằm mục đích nâng cao năng lực ghi nhớ cho chúng ta, có rất nhiều đồ vật, tôi chỉ cần nhìn qua một lần là đã nhớ rõ rồi.

Tôi và Hamilton nhận được bài luyện tập với phương pháp ghi nhớ giống nhau, đây không phải là một sự trùng lặp. Trên

thực tế, chỉ với phương pháp giáo dục tốt thì nó đương nhiên sẽ được những người giáo dục tốt lựa chọn.

4. Khơi gọi trí tưởng tượng phong phú

Phương pháp giáo dục của cha tôi đã theo sát, ảnh hưởng tới tôi, đó là niềm hạnh phúc lớn nhất trong cuộc đời của mình. Năm 16 tuổi, tôi nhận được học vị Thạc sĩ học pháp, đồng thời được bổ nhiệm làm Giáo sư học pháp của Trường Đại học Berlin. Đây là một thời kì vô cùng then chốt, bởi vì ở đó trước đây, tôi đã dốc hết sức để phát triển toàn diện, bất kể là việc học tập hay việc nghiên cứu. Nhưng hiện tại, tôi phải lựa chọn phương hướng phát triển cho tương lai của mình. Cha biết rằng sau khi tôi quyết tâm học pháp, cha đã viết cho tôi một bức thư nhắc nhở tôi vài chuyện, cũng nói ra cách nghĩ của ông.

“Carl yêu quý của cha, được biết con nhận được học vị đồng thời quyết chí học pháp, cha vô cùng vui mừng nhưng cha vẫn nên nói một chút cách nhìn của mình về chuyện này để giúp con tiện đường tham khảo. Con vẫn luôn là một người phát triển toàn diện, đều nghiên cứu rất sâu về mọi phương diện, cha hi vọng con sẽ thực sự thận trọng trong khi lựa chọn con đường sự nghiệp của mình.

Học pháp tuy là một môn học rất thú vị nhưng nó có những nét riêng biệt, hi vọng con sẽ chú ý điểm này. Những điều khoản về pháp luật rất cứng nhắc và mang nét lí tính, nếu người nghiên cứu không cẩn trọng, linh hoạt xử lí chúng thì có khả năng sẽ trở thành quá lí tính và máy móc.

Cha không hi vọng sẽ thấy con giống với một vài nhân viên học pháp mà cha đã từng thấy. Bọn họ từng người một đều không có được sức sống, không có sự lanh lợi, sự khách quan và

cũng chẳng có được sức tưởng tượng, chỉ biết làm việc căn cứ theo những điều khoản pháp luật.

Cha hi vọng trong quá trình làm việc, con sẽ không bỏ qua bất kì cảm xúc nào trong trái tim của mình, đó là điều cha muốn nhắc nhở con. Con nhất định phải ghi nhớ kĩ, một người có tình cảm và sức tưởng tượng phong phú mới có thể có được hạnh phúc. Đương nhiên cha nhấn mạnh vấn đề này không phải có ý hoài nghi năng lực của con”.

Thực ra những lời nhắc nhở của cha có ảnh hưởng rất lớn đến tôi. Trong quá trình công tác sau này, tôi cẩn trọng ghi nhớ những điều cha đã nhắc nhở, phát huy hết mức trí tưởng tượng của mình, đồng thời có được một chút thành tựu, tư tưởng cũng không trở nên cứng nhắc hay khô cứng.

Bayrou Theis đã nói một câu vô cùng sắc bén, ông nói ra vì sao có những người hạnh phúc trong khi có một số khác thì không, câu nói đó chính là “Sức tưởng tượng chính là thịt của con người, nếu không có sức tưởng tượng, vậy thì con người đó chỉ như những đồng xương chất chồng lên nhau”.

Mỗi ngày sau khi tôi sinh ra lớn lên, cha đã dùng tất cả cơ hội để giúp tôi bồi dưỡng năng lực tưởng tượng của mình. Đó chính là khởi nguồn của dòng năng lượng vô tận mà tôi đang có: Đi tìm nguồn hạnh phúc vô hạn từ trong sự hữu hạn của sinh mệnh . Những năm tháng tuổi thơ của tôi có thể nói là những khoảng thời gian trải qua với một thế giới đầy ắp trí tưởng tượng, cha không quản mệt mỏi kể chuyện cho tôi nghe, cha cũng chưa từng dừng lại vì tôi nghe không hiểu. Cha từng kể cho tôi nghe nhiều lần về thần thoại Hi Lạp và truyền thuyết phương Đông. Cuộc sống những năm tháng tuổi thơ đầy màu sắc chính là điều trải qua trong những câu chuyện đó.

Sau khi tôi có con, cha cũng viết cho tôi một bức thư, trong đó nhấn mạnh tới tầm quan trọng của việc bồi dưỡng năng lực tưởng tượng cho con trẻ. Cha nói với tôi cách tốt nhất để bồi dưỡng năng lực sáng tạo chính là kể chuyện và thần thoại cho trẻ nghe.

Bây giờ có một số bậc cha mẹ bất luận cuộc sống trong những năm tháng ấu thơ của con mình có hạnh phúc hay không mà bắt chấp tất cả yêu cầu con mình phải theo học những kiến thức lí tính. Mục đích của họ chính là hi vọng con mình sẽ trở thành “Thiên tài” hay “Thần đồng”. Tuy nói rằng xu hướng phát triển của xã hội hiện đại là đề cao việc học khoa học và lí tính nhưng tôi vẫn không thể chấp nhận được hành vi bỏ qua hạnh phúc bản thân của con trẻ mà bắt kịp với sự phát triển của xã hội hiện đại. Cha tôi cho rằng, nếu một đứa trẻ không có được hạnh phúc trong những năm tháng ấu thơ của mình, vậy thì sau này khi trẻ lớn lên muốn có được bất kì thành tựu nào cũng chỉ là những suy nghĩ trống rỗng. Nếu một đứa trẻ trải qua những năm tháng tuổi thơ quá thơ ngây thì chúng đều không có sức tưởng tượng, không thể cảm nhận được sự đáng yêu của sinh mệnh, sau này lớn lên cũng sẽ không thể hình thành nhân sinh quan và thế giới quan chính xác. Do vậy, là đứa con trai duy nhất của cha nên điều cha coi trọng nhất vẫn luôn là sự hạnh phúc của tôi trong những năm tháng ấu thơ.

Một người bạn của tôi là Victoria kan - Một vị thẩm phán, anh có danh tiếng rất lớn tại Munich bởi vì khi làm việc anh đã có được những thành tựu rất xuất sắc. Nhưng sự nghiệp rạn vỡ ngay đó trước mắt bỗng đổ vỡ chỉ vì một sai lầm nhỏ. Lần đó sau khi xảy ra chuyện, Victoria bỗng trở thành một người suốt ngày trầm ngâm, trong tình trạng rối ren cùng quẫn. Với tư cách là người

bạn, tôi thường xuyên khuyên nhủ, hi vọng anh có thể nhanh chóng trấn tĩnh và phục hồi như xưa, bèn nói với anh rằng ngày tận cùng của thế giới vẫn chưa tới. Tôi vạch ra rất nhiều ý tưởng cho tương lai sau này của anh nhưng bản thân anh lại cho rằng, tội lỗi mà anh gây ra thì không có cách nào có thể khắc phục được, anh đã không còn chút tiền đồ nào, anh cũng hoàn toàn mất đi năng lực tạo dựng cho tương lai.

Thông thường mà nói, người ở trong hoàn cảnh khó khăn đều mong muốn hướng cái nhìn về phía tương lai nhưng người bạn của tôi lại không chuẩn bị gì cho con đường đi phía trước, còn phản bác và cho rằng cách nhìn của tôi là không thiết thực, anh cho rằng tương lai đã chẳng còn hi vọng gì. Điều này là vì sao? Tôi cho rằng, chỉ có một người không có sức tưởng tượng gì thì mới không có hi vọng gì, không có kế hoạch gì với tương lai, Victoria chính là một người trong số đó. Đương nhiên vẫn còn một nguyên nhân nữa, đó chính là anh thiếu đi sự tự tin. Tôi có thể hiểu được rằng, Victoria từ nhỏ đã là người không có trí tưởng tượng, do vậy sau này khi lớn lên tư tưởng của anh mới trở nên cứng nhắc và khô khan như vậy, cuộc đời cũng không có chút sức sống nào.

Cha tôi thường nói một câu thể này: “Người gặp điều không may cũng cảm thấy hạnh phúc, rơi vào hoàn cảnh khó khăn mà vẫn cảm thấy vui vẻ thì người đó nhất định trong quãng thời gian ấu thơ của mình đã có được trí tưởng tượng phong phú, còn điều thực sự không may mắn đó chính là những người không có trí tưởng tượng”. Đó cũng chính là nguyên nhân được nói một cách ngắn gọn là những người có trí tưởng tượng sẽ cảm nhận được hạnh phúc, còn người không có trí tưởng tượng thì thường xuyên cảm thấy bất hạnh.

5. Tiến hành khai thông trí tuệ trong trò chơi

Giáo dục trong thời kì ấu thơ đã đem lại kết quả rõ rệt với tôi, vì so với những đứa trẻ cùng tuổi tôi lộ rõ sự thông minh, lanh lợi, phản ứng nhanh nhẹn, năng lực ở mọi mặt đều phát triển hơn. Cha cho rằng, về mặt trí lực, tôi đã chuẩn bị tốt cho việc học tập những tri thức, do vậy kể từ khi tôi 2 tuổi, ông đã bắt đầu tiến hành dạy tôi nhận biết chữ một cách có hệ thống. Cách nhận biết chữ này của cha tôi không hề mang tính cứng nhắc hay máy móc mà ông giúp tôi tiếp nhận nó một cách rất thoải mái, dễ dàng trong khi chơi những trò chơi vui vẻ. Nếu cưỡng ép bắt tôi học sẽ không đạt được hiệu quả trong việc giáo dục sớm, hơn nữa cũng có thể bỏ dở giữa chừng. Do vậy, cha tôi từ trước tới giờ luôn kiên trì và chủ trương nhấn mạnh một nguyên tắc là: “Không giáo dục cưỡng ép”.

Tôi cho rằng, bất luận dạy cái gì thì trước tiên nhất thiết vẫn nên khơi gợi hứng thú trong lòng trẻ. Chỉ khi trẻ có hứng thú thì mới đem lại hiệu quả tốt trên con đường thành công này. Còn cách tốt nhất để khơi gợi hứng thú trong lòng trẻ chính là dùng cách thức của trò chơi để tiến hành giáo dục. Hiệu quả của phương pháp này đã đem lại những tác dụng vô cùng rõ rệt trong quá trình tập luyện giáo dục sớm của những nhân vật không lồ trong sự nghiệp vĩ đại của mình.

Trong quá trình tiến hành giáo dục đối với tôi, cha đều dùng phương pháp trò chơi này.

Bởi vì thính giác của trẻ trong thời kì nhỏ sẽ phát triển hơn thị giác, do vậy cha tôi quyết định bắt đầu với thính giác sẽ dạy tôi ABC. Khi ông chỉ vào những chữ cái ABC, mẹ tôi đã hát cho tôi nghe như trong một bài hát. Đương nhiên lúc đó tôi vẫn chỉ là một đứa trẻ 6 tháng tuổi, do vậy cảm giác trong tôi chỉ như gió

thoảng bên tai. Nhưng cha mẹ không tiếc công sức, hàng ngày hát cho tôi nghe, tôi xem, thời gian dài trôi qua rồi cuộc cũng đem lại hiệu quả, tôi bắt đầu có những ấn tượng sâu với các chữ cái, điều này giúp tôi học tiếng Anh vô cùng dễ dàng về sau này.

Để khơi gợi hứng thú của tôi trong việc nhận biết chữ, cha đã dùng “Hai thanh gỗ” mà trẻ nhỏ không thể đập vỡ được. Cha mua cho tôi rất nhiều sách vẽ và vật để đọc của trẻ nhỏ, với giọng đọc rất sinh động kể cho tôi nghe, kích lệ tinh thần nhỏ bé của tôi với những lời động viên ngọt ngào, ví dụ những câu nói như: “Nếu con có thể tự nhận biết chữ thì con sẽ hiểu hết số chuyện này”. Lúc đó, cha dứt khoát không kể cho tôi nghe, cố ý nói với tôi: “Câu chuyện trên bức tranh này vô cùng thú vị, nhưng bây giờ cha rất bận, không có thời gian kể cho con nghe”. Như vậy, trái lại đã khơi gợi trong tôi một ý chí nhất định trong việc muốn nhận biết chữ. Đợi sau khi tôi có một khát vọng mạnh liệt muốn nhận biết chữ, ông mới bắt đầu dạy chữ cho tôi.

Trước tiên ông mua cho tôi những bảng chữ cái tiếng Đức, La Mã, Ả Rập được in với trên khổ giấy vuông 10 cm, sau đó dán chúng lên những bảng nhỏ với những chiếc bảng vuông 10 cm, ông đã dạy tôi học với hình thức trò chơi thể này. Phương pháp giáo dục cụ thể là: Trước tiên cha sẽ dùng bức vẽ cho tôi xem bức hình của chú mèo, đồng thời dạy tôi cách đọc từ “Con mèo”, sau đó sẽ nhắc lại phiên âm của từ “Mèo” cho tôi nghe. Tiếp theo từ trong hộp chữ sẽ chọn ra những chữ cái có thể ghép lại với nhau, dùng chữ cái này để phát âm ra từ “Mèo”. Đương nhiên việc học tập này đều do cha và tôi tiến hành dựa trên phương thức của trò chơi. Hơn nữa trong khi học, cha luôn bên cạnh để tiếp thêm cho tôi sức mạnh và khuyến khích, động viên tôi.

Cha tôi còn tạo ra nhiều tấm thẻ nhỏ, trên đó ông vẽ những động vật nhỏ, căn phòng, cây cối với dáng vẻ ngây thơ, dễ thương, dưới bức hình là tên gọi của chúng. Ông đem những bức hình đó dán khắp phòng ăn, phòng bếp, phòng khách và quanh các bức tường trong phòng ngủ của tôi, tôi có thể thường xuyên nhìn thấy và có thêm nhiều ấn tượng sâu sắc. Cha và mẹ cũng thường xuyên tận dụng những tấm thẻ nhỏ này để chơi trò chơi hay kể câu chuyện cho tôi. Mỗi lần ra ngoài dạo bộ, ông nhìn thấy cái gì thì dạy tôi đọc cái đó và phát âm cái đó như thế nào. Phương pháp này rất có hiệu quả, chữ mà tôi nhận biết được cũng càng ngày càng nhiều lên.

Tôi đã học đọc một cách nhanh chóng, hơn nữa còn nắm được phương pháp đọc, tôi có thể nắm vững được càng nhiều từ vựng, hơn thế nữa tôi còn học tiếng Đức có tiêu chuẩn, do vậy tôi có thể dễ dàng đọc sách.

Hiện nay tuy không thể nhớ rõ hoàn cảnh học chữ lúc đó nữa nhưng tôi vô cùng biết ơn tấm lòng không quản khó khăn dạy bảo của cha mẹ, điều này đem lại lợi ích lớn cho tôi. Tôi và vợ của mình cũng tiếp thu tư tưởng giáo dục đó của cha tôi để nuôi dạy con trai của mình, đồng thời tôi cũng hi vọng ngày càng sẽ có nhiều bậc cha mẹ sử dụng phương pháp giáo dục này để nuôi dưỡng con cái của họ.

Phương pháp học tập của cha truyền thụ

Muốn việc học tập có được thành quả thì nhất định phải chuyên tâm, học tập bản thân nó đã là một chuyện gian khổ, chỉ khi bỏ ra công sức rèn luyện khắc khổ rèn luyện thì mới thu lại hiệu quả tương ứng.

1. Người cha dạy tôi ngoại ngữ

Điều làm cha tôi cảm thấy mãn nguyện đó là việc dạy chữ và ngôn ngữ của ông đối với tôi đều có được những thành công, nhưng ông không dừng lại ở những thành công đó, mà phóng tầm mắt ra xa với những dự định lớn hơn. Ông không chỉ muốn tôi sớm học tốt tiếng mẹ đẻ mà còn mong muốn tạo cho tôi một nền móng vững chắc trong việc học tập một ngôn ngữ chủ yếu nào đó. Ông cho rằng dạy trẻ nhiều loại ngôn ngữ sẽ đem lại tác dụng tốt trong việc lí giải ý nghĩa của từ và tiến hành tư duy. Do vậy ông kiên định với nguyên tắc dễ trước, khó sau, giúp tôi nắm vững cơ sở của cách đọc tiếng Đức, học tập những ngôn ngữ tương tự.

Sau khi tôi có thể dùng tiếng Đức để đọc hiểu một cách tự do, ông bắt đầu dạy tôi tiếng Pháp, lúc đó tôi mới 6 tuổi. Vì dùng phương pháp thích hợp, chỉ mất một năm, tôi đã có thể đọc các loại sách bằng tiếng Pháp. Đương nhiên tôi học nhanh như vậy

trước tiên vẫn là đem lại lợi ích giúp phong phú thêm kiến thức tiếng Đức của tôi.

Sau khi học xong Pháp ngữ, tôi lại bắt đầu học tiếng Ý, chỉ cần 6 tháng tôi đã học được, lúc đó cha tôi cho rằng có thể dạy tôi tiếng La-tinh.

Trường học quy định muốn học tiếng nước ngoài đương nhiên phải học từ tiếng La-tinh nhưng ông cho rằng làm như vậy là hơi gượng ép, chỉ bắt đầu với tiếng Pháp, gần nhất với tiếng Đức bắt đầu học sẽ hợp lí và logic hơn, do vậy nên căn cứ theo trình tự dễ trước, khó sau. Học tiếng La-tinh đối với một đứa trẻ mười mấy tuổi mà nói là tương đối khó. Do vậy, ông đã chuẩn bị rất đầy đủ về sau này mới dạy tiếng La-tinh. Để nâng cao hứng thú cho tôi, trước khi dạy tiếng La-tinh, ông đã kể cho tôi nghe những cách sống tốt, những tư tưởng cao siêu và những tình tiết trong câu chuyện “Elle Jennifer Adams” của Virgil cho tôi nghe. Ông còn nói với tôi, nếu muốn trở thành một học giả ưu việt thì nhất định phải học tốt tiếng La-tinh. Thế là lòng “Hiếu chiến” của tôi đã được khởi phát từ đó.

Với sự giáo dục có hệ thống của cha tôi, ông cho rằng âm nhạc có một tác dụng khởi phát quan trọng đối với loài người, thế là khi tôi được 7 tuổi, ông thường dẫn tôi tới tham gia liên hoan âm nhạc Leipzig. Có một lần, giữa giờ nghỉ giải lao, tôi nhìn một tập sách có in nhiều ca từ và nói với ông: “Cha à, đây chẳng phải là tiếng Pháp, cũng chẳng phải là tiếng Ý, đây là tiếng La-tinh”. Cha nhân cơ hội này đã khơi gợi và nói với tôi rằng: “Đúng rồi, vậy thì con xem xem nó có ý nghĩa gì”. Tôi suy nghĩ từ tiếng Pháp và tiếng Ý, nói ra ý nghĩa căn bản của chúng. Tôi nói một cách vui vẻ: “Cha à, nếu tiếng La-tinh mà dễ như vậy, con cũng muốn sớm được học nó”.

Lúc đó tôi đã nảy sinh hứng thú với tiếng La-tinh, tôi cho rằng lấy việc nắm chắc tiếng Pháp và tiếng Ý hiện tại của mình thì việc học được tiếng La-tinh sẽ không khó. Do vậy, dưới sự đề nghị của tôi, cha đã bắt đầu dạy tôi tiếng la-tinh. Nắm vững được phương pháp, học được như thể chẻ tre, tôi chỉ dùng thời gian là 9 tháng đã học được tiếng La-tinh.

Sau đó tôi bắt đầu học tiếng Anh, học xong tiếng Anh, tôi lại bắt đầu học tiếng Hi Lạp, tôi mất 3 tháng để học tiếng Anh, còn tiếng Hi Lạp tôi mất 6 tháng để học.

Do đã đặt một nền móng vững chắc cho những ngôn ngữ ở trên, việc tôi học tiếng Hy Lạp dễ dàng hơn rất nhiều, toàn bộ căn bản chính là một quá trình đọc hiểu những tác phẩm đồ sộ và nổi tiếng. Tôi học tiếng Hy Lạp bắt đầu với việc học thuộc lòng những từ đơn. Cha đã làm cho tôi những mảnh giấy dịch tiếng Đức và những từ đơn tiếng Hy Lạp, trước tiên tôi học toàn bộ những từ đơn thường gặp trong tầm thẻ đó.

Sau khi nắm vững một số từ đơn, tôi lập tức chuyển sang dịch đọc. Ban đầu, tôi đọc truyện ngụ ngôn Aesop, tiếp theo tôi đọc tác phẩm “Tồng quân kí” của Xenophon. Cha tôi giáo dục giống như một vài loại ngôn ngữ khác, không giảng ngữ pháp một cách hệ thống mà chỉ nhất thời dạy tôi những thứ cần thiết.

Khi cha tôi làm việc, ông để tôi ngồi bên cạnh bàn của ông học tập. Đương nhiên nước Đức chỉ có một loại từ điển Hy Lạp La Tinh, không có từ điển Hy Lạp Đức. Do vậy, khi tôi học tiếng Hy Lạp, không thể từng từ từng từ đi hỏi cha tôi. Tuy công tác rất bận nhưng đối với những vấn đề mà tôi đưa ra, ông chưa từng cáu giận mà một mặt luôn kiên nhẫn giảng giải cho tôi, mặt khác tiếp tục làm công việc của mình.

Với con đường học tập thể này, tôi đã đọc tác phẩm vĩ đại của Herodotus, tác phẩm “Bộ sưu tập”, “Socrates hadith” của Xenophon, tiểu sử của Diogenes, Lyle Constantius và tác phẩm nổi tiếng của Luo Xiang.

Tôi học xong tất cả những ngôn ngữ này khi tôi mới chỉ có 9 tuổi, lúc đó tôi đã có thể đọc những tác phẩm văn học của những nhà văn nổi tiếng của các nước như của Homer, Bolutake, Virgil, Cicero, Aoxia, Fenlong, Florence Lyon, Pestalozzi, Schiller.

Bình thường mọi người đều sợ học ngoại ngữ, việc nắm vững 6 ngoại ngữ lúc đó mọi người thường nói phải bỏ ra công sức cả đời mới hoàn thành xong chuyện này. Nhưng dưới sự hướng dẫn đúng đắn của cha, tôi đã nắm vững 6 ngôn ngữ đó khi chỉ mới 9 tuổi. Điều này có thể nói là một kì tích, còn việc nảy sinh kì tích này lại là do phương pháp hiệu quả và có khoa học của cha tôi. Trong quá trình dạy tôi học ngoại ngữ, ông đã tổng kết được một số kinh nghiệm sau đây:

(1) “Nghe” là một mắt xích quan trọng trong việc học ngoại ngữ

Tôi sẽ lấy tiếng La-tinh làm ví dụ. Tiếng La-tinh là một trong những môn học cơ bản và quan trọng trong hệ thống các môn học, muốn nghiên cứu những kiến thức thì không thể tách rời khỏi tiếng La-tinh. Hơn nữa một khi học được tiếng La-tinh thì sẽ học được tiếng Pháp, tiếng Tây Ban Nha và tiếng Ý, nhưng phần lớn học sinh đều không thích tiếng La-tinh. Cha tôi cho rằng sở dĩ xuất hiện tình cảnh này là do bọn trẻ đã không được đặt một nền móng vững chắc trong việc học tập môn ngoại ngữ này. Do vậy, ngay từ sớm, cha tôi đã đặt một nền móng vững chắc trong việc học tiếng La-tinh, vì thế ông đã dạy tiếng La-tinh cho tôi ngay từ khi tôi còn trong thời kì trên nôi.

Nhiều người cho rằng cách làm của cha tôi có sự mâu thuẫn trước và sau, đồng thời cũng cảm thấy tò mò khi không biết ông sẽ dạy dỗ như thế nào khi tôi vẫn còn là một đứa trẻ đang nằm trên nôi! Thực ra rất đơn giản, chính là để tôi nghe. Bởi vì trẻ sơ sinh sẽ giỏi dùng tai để nghe hơn là dùng mắt để nhìn, do vậy ông đã dùng phương pháp nghe để dạy tôi học tiếng La-tinh. Ông đã từng nói, mỗi lần sau khi tôi thức dậy, có trạng thái tinh thần tốt, ông thường dùng giọng đọc chậm rãi và rõ ràng đọc cho tôi nghe tác phẩm "Elle Jennifer Adams" của Virgil. Đây là một bài thơ trác tuyệt đồng thời cũng là một bài hát ru tuyệt vời, mỗi lần nghe thơ tôi thường ngủ thiếp đi. Vì lý do này, tôi rất dễ dàng học được tiếng La-tinh, và sớm có thể đọc thuộc lòng "Elle Jennifer Adams".

Các bạn học sinh sở dĩ không thích học tiếng La-tinh, đó là do phương pháp dùng các loại bảng biểu và những quy định cố định do của trường học dẫn đến. Phương pháp máy móc này cần phải phê phán. Có một lần, khi tôi 8 tuổi đã cùng nói chuyện với thầy dạy tiếng La-tinh, nhưng thầy giáo này lại chẳng hiểu tí gì. Điều này là vì sao? Đó là vì người thầy này về căn bản không chú trọng bồi dưỡng năng lực nghe. Một căn bệnh trong các nhà trường trong việc dạy tiếng La-tinh đó chính là những người đã từng học qua tiếng La-tinh chỉ có thể đọc sách mà không thể nói chuyện.

(2) Đọc nhiều, luyện nhiều

Học ngoại ngữ đòi hỏi cần ghi nhớ một số từ, nhưng càng quan trọng hơn đó là cần phải tiến hành luyện tập có hiệu quả trong quá trình học tập. Cha tôi với phương pháp không có hệ thống đã dạy tôi học ngữ pháp, bởi vì ông cho rằng thậm chí dạy tôi ngữ pháp thì tôi cũng không hiểu nổi. Đương nhiên đối với

người lớn mà nói, việc lấy ngữ pháp làm bản lề học ngoại ngữ là có hiệu quả. Nhưng đối với trẻ thì nhất thiết phải dùng phương pháp “Đọc không bằng luyện”, bởi vì bất kì đứa trẻ nào đều dùng cách thức tương tự để học tiếng bản địa.

Trong quá trình học ngôn ngữ, những tác phẩm thơ thông tục dễ hiểu thì luôn dễ dàng ghi nhớ, do vậy trước tiên cha luôn dạy tôi thơ ca, giúp tôi có một cảm giác quen thuộc với ngôn ngữ. Sau khi đã nắm vững căn bản về nó, ông đã yêu cầu tôi dùng nó trong cuộc sống hàng ngày. Cha một khi dạy tôi ngôn ngữ nào thì bình thường ông dùng ngôn ngữ đó để nói chuyện với tôi. Nếu tôi gặp những điều không biểu đạt được ra thì dùng tiếng Đức nói chuyện, ông sẽ không quan tâm tới tôi, ép tôi phải dùng phương pháp để tự mình biểu đạt nó ra. Đồng thời ông cũng yêu cầu tôi đọc các loại sách mà đã học ngôn ngữ, bởi vì phương pháp tốt nhất để học tốt một loại ngôn ngữ chính là xem hiểu sách của loại ngôn ngữ đó, một phần tinh hoa nhất của bất kì loại ngôn ngữ nào đều có ở trong sách. Khi gặp những từ đơn không hiểu, ông liền để tôi xem từ điển. Do mới bắt đầu tôi chỉ học những từ đơn thường gặp, do vậy phải tra từ điển khá nhiều. Về sau, do tôi đã nắm vững ngôn ngữ này nên số lần tra từ điển cũng càng ngày càng ít hơn.

Ngoài ra, cha còn khuyến khích tôi viết thư trao đổi với bạn bè nước ngoài, ban đầu là viết thư cho các bạn nhỏ là con của những người bạn của cha, sau này phạm vi đã mở rộng hơn, khi học đến tiếng Hy Lạp, tôi đã bắt đầu viết thư cho bạn Hy Lạp. Không lâu sau, người bạn đó đã hồi âm, lúc đó tôi vô cùng vui sướng. Do vậy, càng có hứng thú với tiếng Hy Lạp, thế là tôi đã đọc rất nhiều sách về tiếng Hy Lạp. Tiếp theo tôi đã viết thư cho các bạn nhỏ của nước Ý, nước Anh. Tôi cũng cảm thấy rất hứng thú với những quốc gia này, còn hứng chí nghiên cứu về địa lí và

phong tục tập quán của họ. Trong quá trình trao đổi thư từ, những người bạn của tôi cũng theo đó mà lớn dần lên.

(3) Đọc một câu chuyện với các ngôn ngữ khác nhau

Chúng ta đều có một thói quen thể này, sau khi đọc xong một cuốn tiểu thuyết thì không muốn xem lại nữa, nhưng tôi lại vui vẻ nghe lại nhiều lần một câu chuyện tương đồng. Lúc đó, cha nắm vững đặc điểm này của tôi, trong quá trình dạy ngoại ngữ đã để tôi cùng đọc một câu chuyện với các loại ngôn ngữ khác nhau. Ví dụ khi đọc chuyện đồng thoại, trước tiên ông để tôi dùng tiếng Đức để đọc, sau đó dùng tiếng Pháp, tiếng Ý, tiếng La-tinh, tiếng Anh và Hy Lạp để đọc. Phương pháp này đã đem lại hiệu quả, tôi đã để các loại ngôn ngữ giao thoa với nhau, việc học tập vừa trở nên nhẹ nhàng mà vô cùng nhanh chóng.

(4) Làm rõ từ gốc

Muốn học tốt ngoại ngữ thì việc làm rõ từ gốc là vô cùng có lợi, như vậy không những một công đôi việc mà còn giúp mình hiểu được bằng cách tương tự. Do vậy, ngay từ nhỏ cha đã yêu cầu tôi làm như vậy, đồng thời ông còn làm mấy cuốn sổ ghi chép. Ví dụ để tôi có thể ghi nhớ những từ đơn trong tiếng La-tinh, ông thường xuyên để tôi nghiên cứu những từ hiện đại nào từ đây phái sinh ra, đồng thời ghi lại kết quả trên cuốn sổ đó. Như vậy, để tôi vừa học được những từ đơn trong tiếng La-tinh, vừa ghi nhớ những từ hiện đại phái sinh từ đây, đối với tính quy luật trong sự biến đổi và phát triển cũng có những sự hiểu biết trực quan, như vậy sẽ là một công mà được rất nhiều việc.

(5) Học tập thông qua phương pháp trò chơi

Đến đây tôi lại nhắc nhở một lần nữa các bậc cha mẹ, năng lực học ngoại ngữ của trẻ sẽ khiến mọi người ngạc nhiên, điều

then chốt nằm ở chỗ đã lựa chọn phương pháp dạy thích hợp nhất hay chưa. Tôi cho rằng phương pháp có hiệu quả nhất đó là chơi trò chơi với con trong quá trình học. Đó chính là phương pháp có hiệu quả nhất mà cha mẹ nên dạy cho con của mình.

Khi tôi vừa học tiếng Anh, cha đã nói câu “Chào buổi sáng” bằng 13 ngôn ngữ để dạy tôi, tôi học được một cách nhanh chóng, hơn nữa phương pháp học cũng rất hứng thú. Mỗi ngày thức dậy, ông để tôi dùng câu chào “Chào buổi sáng” đại diện cho trò chơi chào hỏi búp bê của 13 quốc gia. Căn cứ vào đặc điểm yêu thích vận động, thích vui đùa của trẻ, ông và tôi đã tận dụng chơi các trò chơi với ngôn ngữ khác nhau, ví dụ kể câu chuyện, dân ca, đoán câu đố, thi đấu từ tổ tạo thành câu, thay đổi các hành động đoán châm ngôn, sáng tác câu chuyện. Do học tập sinh động và có hứng thú nên việc học ngoại ngữ của tôi có được những tiến bộ nhanh chóng.

2. Kiên trì học tập 2 tiếng mỗi ngày

Có một lần tôi đang làm bài trong phòng đọc sách thì một người bạn của cha tôi là Hyde Ridge. Cohen đến. Ông là một nhà giáo dục, trước đây ông từng là hiệu trưởng của trường trung học, hiện nay ông là người phụ trách của Hiệp hội Giáo dục nhi đồng Berlin, ông là một người rất có học vấn, một người có kinh nghiệm giáo dục phong phú. Khi nghe nói tôi đang học, ông bắt đầu nói chuyện với cha tôi về vấn đề giáo dục.

“Ngài Witt, lần này đến tôi chủ yếu muốn thăm nom một chút cậu con nhỏ bé của ông, nghe nói cậu bé là một thần đồng rất phi phàm”. Hyde Ridge. Cohen nói. Cha tôi liền đáp: “Cohen này, chúng ta là bạn bao nhiêu năm rồi, nói thực thì chẳng lẽ ông lại tin có thứ thần đồng trời sinh hay sao?”. Cohen nói: “Thực ra, tôi cũng đồng ý với cách nhìn của ông, chính là:

Thiên tài là được giáo dục mà ra, chỉ có điều mọi người đều coi Carl Witt quá thần kì, do vậy tôi cũng dùng cách tán dương của mọi người. “Carl chẳng qua là nhận được sự giáo dục sớm phù hợp, không giống với mọi người, thực ra chẳng có cái gì là “Thần đồng” cả. Cha tôi nói như vậy. Cohen hỏi: “Carl nắm vững nhiều kiến thức như vậy, chắc chắn cậu bé vô cùng chăm chỉ học hành phải không?”. Cha tôi đáp: “Đúng vậy, nó rất nỗ lực”.

Cohen nói: “Tôi có một học sinh rất khá, cũng rất chăm chỉ, mỗi ngày thời gian học tập thường từ 6 - 8 tiếng, thật sự rất đáng khen ngợi. Những đứa trẻ trên đời này, muốn thành công được thì không thể tách khỏi sự nỗ lực, phải không nào?”. Cha tôi nói một cách điềm đạm: “Đại khái thế”. Cohen nhìn nét mặt của cha tôi dường như có nét gì đó không thống nhất, bèn hỏi: “Vậy thì con trai ông một ngày học trong bao lâu?”. “Hai tiếng, dài thì cũng không vượt qua 3 tiếng”. Cha tôi nói ra một cách thản nhiên. “Cái gì, không vượt qua 3 tiếng đồng hồ mà cậu bé có thể học lịch sử, địa lí, sinh học, số học một cách sâu như vậy, còn hiểu được 6 loại ngôn ngữ? Mỗi ngày chỉ học 3 tiếng thì thời gian của cậu bé có đủ không?”. Cohen hỏi một cách đầy ngờ vực. Lúc đó, cha tôi bước đến trước phòng đọc của tôi, mở cửa và nói: “Carl, thời gian con học hôm nay sắp đến 3 tiếng rồi, mau nghỉ ngơi đi”.

Tôi đáp từ trong phòng: “Cha à, vẫn còn thiếu 5 phút nữa, lát nữa con sẽ nghỉ”. Năm phút sau, tôi bước ra ngoài phòng, chào hỏi Cohen. Cohen vừa nhìn thấy tôi, bèn kéo chặt bàn tay tôi và hỏi: “Carl, thực sự thời gian học một ngày của cháu không vượt quá 3 tiếng sao?”. Tôi đáp: “Bình thường đều là 2 tiếng, hôm nay nhiều hơn một chút, 3 tiếng”. Cohen lại hỏi tiếp: “Cháu không thể kiên trì học nhiều thêm một chút sao?”. Tôi nói: “Cháu có thể học nhiều hơn một chút, nhưng cha cháu không

cho phép”. Cohen chuyển ánh mắt sang cha tôi, không hiểu nổi nói: “Con trẻ đồng ý học nhiều hơn một chút, không phải là một chuyện tốt sao! Vì sao ông lại không cho phép?”. Cha tôi nói: “Thời gian học mỗi ngày 2 tiếng đối với độ tuổi của Carl là đủ rồi. Ở ngoài còn có nhiều thứ đáng để nó đi học. Thích đọc sách, học hành chăm chỉ là một chuyện tốt nhưng không có nghĩa là cả ngày ngồi trong phòng đọc!”. Cohen nhìn cha tôi đầy kinh ngạc, nói luôn: “Thật không dám tin, không thể tin nổi nữa”. Tôi biết rằng cha tôi và Cohen còn nói thêm một số vấn đề liên quan tới giáo dục, thế là tôi bèn đi tìm những người bạn nhỏ của mình.

Trước bữa tối, tôi quay trở về nhà. Cohen vừa nhìn thấy tôi bèn từ trên ghế đứng dậy, nắm lấy tay của tôi mà tán dương: “Thật là một đứa trẻ ngoan. Nhất định về sau ta cũng sẽ dùng phương pháp giáo dục này, ta sẽ giới thiệu phương pháp ưu việt như thế này đến với nhiều bậc cha mẹ hơn nữa”.

Từ nét mặt của Cohen có thể thấy, tôi hiểu rằng ông đã chấp nhận quan điểm của cha tôi. Sau khi ông đi, tôi bèn hỏi: “Cha đã làm thế nào để Cohen chấp nhận cách làm của cha vậy?”. Cha tôi đáp: “Cohen là một người thông minh và là một nhà giáo dục có kinh nghiệm, hơn nữa ông còn là một người hiểu rõ nguyên do của mọi chuyện, chỉ cần phương pháp tốt thì ông ấy sẽ nhanh chóng tiếp thu thôi”.

Bây giờ tôi đã là một người hơn 30 tuổi, cũng có con trai rồi nhưng vẫn có nhiều người hỏi tôi về tình trạng học tập hồi nhỏ, hỏi tôi cách sắp xếp thời gian học tập trong một ngày. Tôi luôn với họ rằng, mỗi ngày hãy sắp xếp ra 2 tiếng để học.

Cha tôi cho rằng, đối với trẻ nhỏ mà nói, 2 tiếng đồng hồ đã là giới hạn rồi, tinh thần của trẻ nhỏ chỉ có thể tập trung trong 2 tiếng, do vậy nếu vượt quá thì chỉ lãng phí thời gian

học tập. Nhưng hiện nay có rất nhiều người thực hiện công việc giáo dục trẻ nhỏ, họ thực sự sai lầm khi cho rằng phương pháp bồi dưỡng ra thiên tài chính là kéo dài vô hạn thời gian học tập của trẻ.

Đương nhiên đối với những trẻ lớn hơn một chút hoặc đối với người lớn mà nói, bởi vì năng lực tự khống chế bản thân của họ đã mạnh hơn một chút, năng lực tập trung của họ cũng sẽ dài hơn so với của trẻ nhỏ, do vậy có thể học tập trong thời gian dài, có thể đem lại những hiệu quả không tồi nhưng điều này lại không phù hợp với trẻ nhỏ.

Lựa chọn phương pháp học không thích hợp là một sự lãng phí thời gian, nếu không thể tận dụng thời gian một cách hợp lý, thậm chí có dùng nhiều thời gian hơn nữa để học thì cũng chỉ hoài công vô ích. Tóm lại: Hiệu suất là thứ nhất, thời gian là thứ hai, chỉ khi tận dụng thời gian một cách thích hợp thì bất kể là đang học tập hay công tác, cho dù dùng rất ít thời gian nhưng sẽ đem lại những hiệu quả cực tốt.

Trong cuộc sống chúng ta thường xuyên phát hiện ra những trường hợp như thế này . Tuy có một số trẻ đã rất quy cách ngồi trước bàn học nhưng đầu óc về căn bản không vận động gì, chỉ ngồi đờ ra đó, tâm trí căn bản không để vào việc học. Cách học tập thế này có mang lại hiệu quả không? Đây thực sự chỉ là một sự lãng phí thời gian.

Thực ra, một thiên tài vui vẻ rất dễ sinh ra, chỉ cần vận dụng thời gian thích hợp trong khi học, phải thực sự bỏ công sức ra, khi chơi cũng bỏ hết sức ra chơi. Nếu mọi trẻ đều có thể làm được như vậy, chắc hẳn trên thế gian này sẽ xuất hiện rất nhiều thiên tài.

3. Có hứng thú ở nhiều phương diện

Khi bồi dưỡng, chú ý không để trẻ chuyển sự chú ý sang việc học tập bất kì thứ gì đó. Nếu thời gian học dài, sẽ chỉ khiến trẻ cảm thấy chán ghét đối với việc học hành nhàm chán, vô vị này. Vì vậy làm cách nào chúng ta mới có thể giúp trẻ nảy sinh hứng thú với việc học tập những kiến thức này đây? Căn cứ theo phương pháp của cha tôi, đó chính là bồi dưỡng hứng thú cho trẻ về nhiều mặt, trên cơ sở có hứng thú, hãy để trẻ tiếp nhận tri thức một cách vui vẻ. Như vậy có thể phát huy được tính tích cực và tính chủ động, giúp trẻ nhanh chóng tiến bộ.

Trong quá trình giáo dục tôi, cha vô cùng chú trọng đến việc bồi dưỡng hứng thú cho tôi ở mọi phương diện. Ông không ngừng nỗ lực hướng dẫn tôi nảy sinh hứng thú trên nhiều phương diện, làm cho cuộc sống của tôi lúc đó thật phong phú với nhiều gam màu. Cha tôi cho rằng trong quá trình bồi dưỡng những hứng thú này của trẻ, điều quan trọng nhất đó chính là đọc sách, bởi vì đọc sách là suối nguồn của sự vui vẻ. Đồng thời, cha vô cùng chú trọng tới việc chọn sách, ông thường nói với bạn bè rằng, một người thích loại sách thể nào sẽ thường quyết định loại sách lần thứ nhất mà người đó đọc, hơn nữa loại sách đọc trong thời kì ấu thơ thường khái quát được cuộc đời của một con người đó. Do vậy ông vô cùng coi trọng việc chọn lựa loại sách đọc cho tôi trong thời kì ấu thơ.

Dưới sự hướng dẫn đọc, ông đã lựa chọn vài cách thức nhỏ. Do trẻ con luôn thích nghe người khác kể câu chuyện đặc biệt, đối với những trẻ càng nhỏ tuổi thì càng như vậy. Ông phát hiện ra tính quan trọng của việc kể chuyện, thông qua việc này không chỉ giúp phong phú kiến thức của trẻ, hơn nữa nó càng mang tính dẫn dắt trở thành một cây cầu giúp trẻ càng xem nhiều sách

hơn. Trong khi kể chuyện, ông luôn vẽ ra đủ mọi màu sắc, có lúc còn dùng giọng điệu phóng đại với những ngôn từ hình tượng, sinh động, cùng với những cử chỉ huyền tường của tay, thậm chí có lúc đứng lên mô phỏng hình tượng nhân vật trong truyện cùng với những tình tiết phát triển rất sinh động. Lúc ấy tôi dường như bị đắm chìm trong thế giới đó, cũng nhiều lúc không thể ngồi yên mà hoa tay múa chân cùng với ông, nhưng ông thường dừng lại ở những đoạn chuyện đang rất hấp dẫn, đồng thời nói cho tôi biết câu chuyện này nằm trong quyển sách nào, đánh thức việc đi tìm thú vui cho tôi trong khi đọc sách.

Dưới sự hướng dẫn của cha, tôi không những nảy sinh hứng thú sâu đậm với việc đọc sách, hơn nữa còn rất hứng thú với âm nhạc. Tôi thường thức những nét đẹp trong những tiết tấu âm nhạc.

Thi nhân vĩ đại Goethe đã từng nói: “Để không mất đi cảm giác về cái đẹp mà các vị thần đã ban cho chúng ta, mỗi ngày hãy nghe một chút nhạc, hàng ngày hãy đọc một chút thơ và ngắm một chút tranh”. Do vậy, để trẻ tiếp xúc với âm nhạc là rất quan trọng. Đã có người nói rằng, những người giỏi hát sẽ trường thọ hơn so với những người không biết hát, đó là vì những người hay hát sẽ có tâm tình vui vẻ hơn.

Chúng ta không thể ai cũng trở thành nhà âm nhạc nhưng trong cuộc sống này nếu một người nào đó chẳng hiểu gì về âm nhạc thì thật bất hạnh. Cho dù bản thân mình không biết về âm nhạc thì cũng nên thường thức nó, do vậy nên nghĩ ra phương pháp nào đó để dạy trẻ về âm nhạc. Có một số người hạn chế cho rằng, đã không muốn trẻ trở thành nhà âm nhạc thì dạy trẻ âm nhạc chỉ lãng phí thời gian. Cách nghĩ này là hoàn toàn sai lầm. Cuộc sống không có nghệ thuật thì chỉ giống như hoang

mạc. Để trẻ có thể sống trong những tháng ngày hạnh phúc thì cha mẹ có nghĩa vụ giúp trẻ bồi dưỡng văn học và âm nhạc.

Cha cho rằng nếu hiểu được âm nhạc thì quả thật sẽ trở thành một người rất hạnh phúc trên đời. Cha từng nói với tôi rằng, từ khi tôi còn nhỏ cha đã không ngừng nỗ lực giúp tôi bồi dưỡng quan niệm về thưởng thức cái đẹp. Sau khi tôi sinh ra không lâu, cha đã mua cho tôi bảy cái chuông nhỏ phát ra âm thanh, đồng thời để mẹ cũng hát cho tôi nghe.

Cha và tôi thường cùng nhau chơi trò chơi về phương diện âm nhạc. Trong đó có một cách chơi đó chính là giấu đi tất cả những đồ chơi trong nhà và bắt tôi tìm. Đó là trò chơi mà trẻ nhỏ thường chơi, tuy nhiên lúc đó cha còn tận dụng cả đàn dương cầm, như vậy sẽ làm cho trò chơi càng tươi vui và đầy sắc màu. Có một lần, ông cất một món đồ và bắt tôi tìm, khi tôi đã gần tới, đến nơi cất giấu đồ, ông không nói: “Cẩn thận, cẩn thận” mà lại đánh ra những âm thấp. Nếu như đã đi xa thì lại đánh những âm cao. Nếu tôi không chú ý nghe âm độ cao thấp thì rất khó tìm ra chỗ cất giấu đồ vật. Phương pháp này đem lại hiệu quả lớn trong việc luyện tập năng lực nghe của tôi.

Do trẻ nhỏ đều thích tiết tấu, giai điệu nên cha mẹ cũng bắt đầu từ phương diện này giúp tôi luyện tập. Ông bắt đầu luyện tập từ khi tôi còn chưa biết nói gì, ông vỗ tay và để tôi chăm chú lắng nghe tiếng vỗ tay đó. Không lâu sau đó, ông mua một cái trống nhỏ, dạy tôi cách đánh. Qua một khoảng thời gian, ông lại mua cho tôi một cái đàn gỗ để tôi đánh, đồng thời bắt đầu chơi trò chơi đánh đàn.

Ngay từ nhỏ tôi đã rất thích trò chơi bày các dụng cụ âm nhạc ra, cha nắm được đặc điểm này nên khuyến khích tôi luyện tập. Hơn nữa, tôi chỉ nhận được một chút sự giúp đỡ của cha đã

tự mình đánh ra các loại thanh đơn, đồng thời ghi lại những khúc nhạc do tôi sáng tác được trên sổ ghi chép.

Cha tôi phản đối cách học nhạc cụ âm nhạc mà chỉ chú trọng đến phương pháp kĩ thuật. Lúc đó một người hàng xóm của gia đình chúng tôi đã từng ghi danh cho con họ theo học một thầy giáo dạy vi-ô-lông. Một năm trôi qua, ông chỉ dạy cậu bạn đó kĩ thuật luyện tập, dẫn đến cậu bạn đó không những không học được đàn mà còn chán ghét loại dụng cụ đó. Còn vị thầy giáo dạy tôi vi-ô-lông lại không dùng phương pháp này. Khi tôi luyện tập vi-ô-lông, cha tôi luôn dùng piano cùng luyện tập với tôi để giúp tôi tăng thêm cảm giác âm nhạc và hứng thú học đàn. Do vậy, thành tích đánh vi-ô-lông và piano của tôi cực kì xuất sắc.

4. Phương pháp ghi nhớ có hiệu quả nhất

Kinh nghiệm bản thân nói cho tôi biết rằng, “Ghi nhớ” đóng vai trò then chốt trong việc học. Bây giờ rất nhiều người dùng một phương pháp ngu xuẩn, đó chính là ghi nhớ một cách máy móc, bắt trẻ của mình phải ghi nhớ toàn bộ nội dung trong sách. Thực ra cách ghi nhớ máy móc này không thực sự giúp trẻ hiểu và nắm được nội dung của kiến thức, hơn nữa về căn bản trẻ cũng không thể ghi nhớ được những nội dung đó, cho dù có nhớ được thì cũng chỉ như một quyển sổ ghi chép, ghi lại những nội dung kiến thức đó mà hoàn toàn chẳng hiểu gì những thứ đó. Trong lịch sử đã ghi chép những người có thành tích sáng chói, thành công của họ chưa bao giờ dựa vào việc ghi nhớ máy móc, chỉ cần là những người có một chút hiểu biết về giáo dục và thực sự chuyên tâm đọc sách thì đều hiểu được vấn đề này. Những nhân vật vĩ đại đó cũng đã để lại cho hậu thế những quan điểm mang tính chất gợi mở. “Tôi chẳng nhớ gì cả, tôi chỉ hiểu được,

bạn cần tôi nhớ cái gì?”. Đó chính là câu nói của Pythagoras. “Người đọc sách một cách cứng nhắc cũng giống như một con lừa”. Đó là câu nói của Aristote. “Tôi dùng tâm mình để hiểu những vòng xoáy đó, nếu tôi dùng não để ghi nhớ thì tôi chẳng hiểu được gì về âm nhạc”. Beethoven đã từng nói như vậy.

“Phương pháp ghi nhớ lặp lại” chính là một trong những phương pháp ghi nhớ có hiệu quả mà cha đã dùng để giáo dục tôi. Đương nhiên trí nhớ cũng được lặp lại trong quá trình lí giải. Cha không cho phép tôi cố gắng nhớ từng từ, từng câu trong sách - Đây là cách thức tôi thường xuyên trông thấy mà những bạn nhỏ khác đọc sách - Cha luôn nhắc tôi đọc nhanh chóng. Cha cho rằng đọc sách không chỉ là việc nhận biết chữ, mà nên hiểu được nội dung của cuốn sách - Đó là cách đọc sách nhanh chóng.

Một ngày tôi đang chuẩn bị đọc cuốn “Sự suy tàn của nền văn minh Hy Lạp cổ đại” bằng bản tiếng Đức, nhưng khi cha tôi rất lâu rồi mà vẫn không thấy tôi lật trang liền đến bên tôi và hỏi: “Carl, con đang xem sách gì vậy?”. “À, con đang xem cuốn sách này ạ”. “Đây là một cuốn sách hay, nó giúp con học được chữ Hy Lạp cổ, lại có được lượng kiến thức phong phú”. Tôi nghe cha nói có thể giúp học được chữ Hy Lạp cổ, bèn chỉnh lại rằng: “Đây không phải là bản tiếng Hy Lạp, là bản tiếng Đức”. “À! Hóa ra là bản tiếng Đức”. Cha tôi dừng lại một chút, bèn nói: “Nhưng cha thấy, với trình độ tiếng Đức của con thì việc xem cuốn sách này rất dễ dàng, vì sao con lại xem chậm như vậy?”. “Cha à, con sợ dĩ xem chậm như vậy là vì con muốn xem thật kĩ nội dung của nó, chứ không phải con đang nhận biết chữ”. Tôi giải thích như vậy. “Vậy thì cha kiểm tra con một chút, xem con đã ghi nhớ được những gì”. Cha bắt đầu hỏi tôi về nội dung của cuốn sách đó. Nhưng điều làm tôi ngạc nhiên đó là, những thứ

mà tôi phải mất công lắm mới ghi nhớ được vừa rồi như thời gian, địa điểm, ngay cả nội dung của nó thì bây giờ đều không thể nhớ rõ được. Tôi nói với cha mình một cách không được tự nhiên: “Lúc này con đã rất cố gắng ghi nhớ nó rồi mà, sao lại có chuyện này nhỉ?”. Lúc đó cha lại hỏi tôi nội dung một cuốn sách mà tôi đã xem trước đây. Những thứ đó tôi không cố gắng để ghi nhớ thì lại nói ra một cách vô cùng rõ ràng. Nhìn thấy đáng vẻ đang bối rối, không hiểu được chuyện gì của tôi, cha liền cười lớn tiếng. “Cha cười gì vậy, cha, cha?”. Tôi hỏi cha. “Cha cười vì con là một cậu bé ngốc, quyển sách vừa xem xong thì không nhớ rõ mà lại nhớ rất rõ cuốn sách đã xem từ trước lâu rồi, điều này là vì sao đây?”. Tôi lắc đầu hoang mang: “Bởi vì con cho rằng ‘Sự suy tàn của nền văn minh Hy Lạp cổ đại’ là một quyển sách học thuật, thế là con đã ghi nhớ nó một cách cứng nhắc, điều này thì làm sao có thể ghi nhớ được? Còn những tác phẩm văn học xem trước đây, con không có ý ghi nhớ chúng, chỉ là cảm thấy có hứng thú, xem xong một lần rồi lại xem, như vậy con đã ghi nhớ chúng trong lúc vô tình”. “Như vậy con sẽ đọc quyển sách này thế nào?”. “Con chỉ cần xem nó như các tác phẩm văn học là được rồi”. “Đây là một tác phẩm học thuật nổi tiếng, hãy đối xử với nó với thái độ thật nhẹ nhàng, con có làm được không?”. Cha không cười nữa, nói với tôi một cách nghiêm túc: “Con nên đối xử bình đẳng với tất cả các loại sách trên thế gian này. Chỉ cần là sách có ý nghĩa và có giá trị thì đều là sách tốt, không có sự khác biệt giữa nghiêm túc và không nghiêm túc. Ghi nhớ một cách cứng nhắc trong quá trình học tập sẽ không thể đa thông được, chỉ cần con nhận thức nó một cách thật chính xác thì cũng giống như tác phẩm văn học kia, hãy đi đọc quyển sách này, con sẽ phát hiện ra sức hấp dẫn của nó, thậm chí con có thể vì thế mà đọc nó 2 - 3 lần, không nên ghi nhớ cứng nhắc thì con sẽ hiểu được nó, ghi nhớ nó và có được sự hứng thú từ trong đó”.

Sau khi cha nói chuyện, tôi đã đọc cuốn sách “Sự suy tàn của nền văn minh Hy Lạp cổ đại” theo cách giáo dục đó của ông. Trước tiên tôi nắm vững toàn bộ nội dung và tình tiết của sách, khi gặp những đoạn hay những câu không hiểu, tôi tạm thời bỏ qua, không nghiên cứu thật kĩ, sau này khi tôi xem đến lần thứ 2, thứ 3, tôi phát hiện ra rằng mình đã hiểu nó từ lúc nào không biết.

5. Phương pháp dạy số học

Số học là một môn khoa học tự nhiên, nó có thể bồi dưỡng năng lực tư duy logic và năng lực tưởng tượng không gian cho trẻ, nhưng nó lại là một môn học khô khan, rất ít và rất khó có người hứng thú với nó. Nhưng nó lại là một môn học mà trẻ bắt buộc phải nắm vững. Cha tôi cũng từng nghĩ rất nhiều cách giúp tôi tìm được hứng thú với môn học này.

Trong quá trình bồi dưỡng, ông phát hiện ra rằng trong tất cả các môn khoa học, không có môn nào khó hơn gây được hứng thú với tôi. Bởi vì đối với những môn khoa học khác, ví dụ như: Thực vật học, động vật học, địa lí học đều có thể thực sự tiếp xúc trong tự nhiên, có thể học được nhiều thứ trong những trò chơi vui vẻ, hứng thú của trẻ cũng sẽ tự nhiên được nâng dần lên. Duy chỉ có số học, nó là một môn khoa học trừu tượng, chỉ có thể dựa vào năng lực tư duy của mình, những trẻ luôn tay luôn chân và yêu thích vận động cũng sẽ cảm thấy nó vô cùng khô khan.

Từ trong những dòng nhật kí của ông, tôi biết được rằng tôi khi mới bắt đầu cũng không thích học số học. Cha tôi đã khéo léo thông qua phương pháp trò chơi giúp tôi dễ dàng tiếp nhận các con số và đếm chúng, hơn thế thông qua trò chơi mua bán cũng dễ dàng dạy cho tôi cách đếm số tiền, đương nhiên khi cha dạy tôi tính nhân, ông cũng gặp một số khó khăn: Từ khi tôi sinh

ra, đây là lần đầu tiên chán ghét học hành, sau đó ông đem nó biến thành một bài hát và dạy tôi hát, nhưng tôi vẫn không thể thích được chúng.

Một nỗi lo lắng vây quanh đầu óc của cha tôi, ông nghĩ xem liệu có phải do tổ chất trời cho của tôi không đủ, tuy vậy ông không thực sự khẳng định với cách nghĩ đó. Tiếp theo cha nghĩ “Vì sao Carl đều tiếp thu rất nhanh và học một cách dễ dàng ở các môn khác mà lại chán ghét học số học đến vậy? Có phải Carl đã học lệch không?”. Học một cách thiên lệch như vậy không phù hợp với lý tưởng nuôi dạy tôi của ông. Mong muốn của ông là muốn tôi phát triển cân bằng, thành tài nhưng đồng thời cũng phải cảm nhận được hạnh phúc. Người phát triển phiến diện không thể trở thành người thực sự hạnh phúc.

Khoảng thời gian đó, ông đã vô cùng đau đầu với việc tôi không hề nảy sinh hứng thú với số học. Tuy là như vậy, ông vẫn không bắt tôi học thuộc một cách máy móc những phép tính nhân đó, bởi vì ông cho rằng nếu cưỡng ép thì sẽ không học nổi, hơn nữa còn dễ bẻ cong tâm hồn của trẻ nhỏ.

Nỗi niềm này của ông cũng đã được tháo gỡ sau cuộc gặp gỡ với Giáo sư Bloom Rowling. Giáo sư Bloom Rowling là bạn của mục sư Gelabici, là một giáo sư số học nên kĩ năng về giảng dạy số học của ông tương đối cao. Có một lần cha tôi đi thăm mục sư Gelabici, thật may mắn vì đã gặp được Giáo sư Bloom Rowling trong nhà ông ấy.

Sau khi nghe nỗi niềm lo lắng của cha tôi, Giáo sư Bloom Rowling đã phá tan vấn đề chỉ với một câu: “Cho dù con ông thiếu đi hứng thú với số học, nhưng quyết không được phát triển phiến diện, mà là cách giáo dục của ông chưa phù hợp. Bởi vì ông không thể dạy số học một cách có hứng thú, do vậy con trai

ông cũng không thể học nó một cách có hứng thú được. Tự nó đã thích học ngôn ngữ, âm nhạc, văn học và lịch sử, do vậy có hứng thú tiếp nhận những kiến thức đó, dạy động vật học, thực vật học và địa lí học ông cũng rất có bài bản, con trai ông cũng nhất định sẽ học tốt. Nhưng là số học, do ông không thích nó, do vậy cũng không có hứng thú dạy nó cho con trai của mình, vì thế con trai ông cũng chán ghét nó”. Tiếp theo, vị học giả kiệt xuất này còn rất nhiệt tình chỉ dạy cho cha tôi phương pháp dạy số học. Sau khi ông dùng phương pháp này dạy tôi, quả nhiên đã đem lại hiệu quả.

Lúc đó Giáo sư Bloom Rowling đã khuyên cha tôi như sau:

Trước tiên phải để con trai ông nảy sinh hứng thú với số học. Ví dụ: Bỏ cúc áo và hạt đậu vào cùng một hộp, hai người cùng lấy chúng ra, đếm xem ai lấy được nhiều hơn; hoặc khi ăn nho hãy đếm số hạt của hai người hoặc trong khi lột đậu Hà Lan giúp người làm, vừa bóc vừa đếm những hạt đậu với số hạt có hình dạng khác nhau.

Cũng có thể cùng chơi xúc sắc với trẻ. Ban đầu dùng hai các xúc xắc để chơi, cách chơi đó là cùng đổ ra hai cái xúc xắc, nếu xuất hiện 3 và 4, thì cùng đọc gộp lại thành 7, nếu xuất hiện 2 và 4, 3 và 3, thì đọc lại là 6. Ghi lại những tỉ số này trên giấy, sau khi chơi 3 đến 5 lần thì hãy tính toán, quyết định xem ai thắng cuộc.

Lúc đó tôi rất thích thú với trò chơi này. Đương nhiên sau khi tôi đã có hứng thú với trò chơi này, cha tôi vẫn theo những chỉ dẫn của Giáo sư Bloom Rowling, mỗi lần chơi không vượt quá 15 phút. Lí do là do tất cả con số đều rất tốn công sức, mỗi lần nếu vượt quá 15 phút sẽ cảm thấy rất mệt mỏi. Sau khi chơi được trò chơi này trong 2 - 3 tuần, chúng tôi đã thay đổi xúc xắc thành 3 hoặc 4, nhiều nhất có lúc lên đến 6 cái.

Tiếp theo, chúng tôi phân cúc áo và hạt đậu hai nhóm thành một nhóm, ba nhóm thành một nhóm, cứ như vậy xếp chúng lại với nhau, đếm mỗi loại là bao nhiêu, đồng thời ghi lại kết quả trên giấy, sau đó tạo thành những công thức nhân của những kết quả này rồi ghi lại trên tường, cứ như vậy tôi dễ dàng hiểu được $2 \text{ lần } 2 \text{ là } 4$, $3 \text{ lần } 3 \text{ là } 9$, hơn nữa còn vô cùng thích thú. Những trò chơi phức tạp hơn nữa cũng có thể được tiến hành theo cách này.

Giúp tôi có thể vận dụng những kiến thức số học vào trong thực tiễn cuộc sống, cha và tôi thường chơi một trò chơi mua bán mô phỏng giống như đi đến cửa hàng, tất cả các vật phẩm đều được tính toán dài ngắn, cũng dùng số lượng để tính toán, cũng tính toán với trọng lượng, giá cả cũng căn cứ theo tình hình thực tế, tiền cũng là tiền thật. Cha và mẹ thường tới “Cửa hàng” mới mở của tôi để mua hàng, dùng tính thật để mua, tôi cũng tính toán căn cứ theo bảng giá, đồng thời cũng trả lại tiền thừa cho cha mẹ.

Cứ dần như vậy, căn cứ theo phương pháp của Giáo sư Bloom Rowling dạy tôi, tôi thực sự đã nảy sinh hứng thú với số học. Cũng bởi vì đã nảy sinh với số học nên việc học tập số học của tôi sau này cũng thuận lợi như nước chảy, từ tính toán tôi bắt đầu học rất thuận lợi những môn như đại số, hình học. Về sau này tôi không chỉ dừng lại ở yêu thích, mà đã thực sự đam mê môn học số học này.

6. Tăng thêm kiến thức với những trải nghiệm của bản thân trong cuộc sống

Trong quá trình nuôi dưỡng tôi, cha mẹ không chỉ nhấn mạnh tôi phải học tốt những kiến thức trong sách vở, hay nhất tôi trong nhà như sống trong một cái cũi đến nỗi “Hai tai không

biết đến chuyện xung quanh”, một lòng chỉ đọc sách thánh hiền. Những đứa trẻ được nuôi dưỡng như vậy thì cũng chỉ giống như loài một sách e sợ, rụt rè, đầu óc không lanh lợi, khó có thể bước ra ngoài vũ đài rộng lớn. Do vậy, cha mẹ không nên yêu cầu con cái có được những kiến thức trong sách vở, mà còn yêu cầu trẻ có được kiến thức, mở rộng tầm hiểu biết của mình từ trong thực tiễn hàng ngày. Hãy đưa trẻ đến nhiều nơi khác nhau, tham gia các hoạt động xã hội, như vậy không những giúp trẻ mở rộng tầm mắt mà còn có thể từ đó bồi dưỡng các loại năng lực của trẻ trong quá trình luyện tập đó.

Ngoài dạy tôi những kiến thức trên sách vở, cha còn tận dụng mọi cơ hội có được để làm phong phú thêm kiến thức của tôi. Ví dụ trông thấy những kiến trúc, cha thường nói cho tôi nghe bên trong có những gì, tọa lạc ở nơi nào; khi nhìn thấy các loại thành cổ, cha kể cho tôi nghe lịch sử, đồng thời kể cho tôi nghe những điều thú vị liên quan.

Cha tôi cho rằng một người suốt ngày chỉ câu nệ sách vở, sẽ trở thành người có tầm nhìn ngắn, đầu óc hẹp hòi, không thể trở thành học giả có sáng kiến được. Do vậy, để tránh cho tôi không trở thành một con một sách, cha luôn cố gắng đưa tôi đến tham gia nhiều hoạt động xã hội thực tiễn, thậm chí ông cũng đưa tôi đi dạo bộ trên đường phố. Do đó, sau khi tôi 2 tuổi, bất luận đến chỗ bạn bè thân hữu hay đi dạo phố mua đồ, đi xem kịch hay tham gia đại hội âm nhạc, đi đâu cha tôi cũng cho tôi theo cùng, giúp tôi ngay từ nhỏ đã đi sâu và tiếp xúc với các giai tầng khác nhau trong xã hội. Kết quả của những việc làm đó là, tôi đã có được năng lực giao tiếp xã hội, từ nhỏ tới lớn tôi đều không sợ đám đông, càng nhiều người hay những trường hợp quan trọng, tôi đều phát huy rất tốt. Điều này giúp tôi sau khi đã thành danh dù vào trong bất kì

trường hợp nào, thậm chí là chào hỏi với quốc vương, quý tộc, vương công đại thần các nước cũng đều có được những biểu hiện rất tốt, lưu lại trong lòng họ những ấn tượng tốt đẹp. Đây đều là những lợi ích tôi có được nhờ sự luyện tập, chỉ dẫn của cha tôi. Tôi đã từng biết qua những người có học vấn rất xuất sắc nhưng do thiếu kinh nghiệm, khi gặp những hoàn cảnh như vậy lại tỏ ra vô cùng căng thẳng, sợ hãi, thực sự không nho nhã chút nào.

Ngoài gặp người còn phải gặp vật. Chỉ cần có thời gian rồi, cha sẽ dẫn tôi đi thăm quan tất cả các viện bảo tàng, bảo tàng mỹ thuật, công viên, vườn thực vật, công xưởng, những mỏ than, bệnh viện, viện dưỡng lão nhằm mở rộng thêm tầm mắt về thế giới, tăng thêm kiến thức cho tôi. Trước khi tham quan, cha luôn giới thiệu cho tôi những cuốn sách liên quan để tôi tiện đọc trước, có một cái nhìn khái quát về nó, sau đó thông qua con mắt của mình tiếp xúc thực tế với sự vật đó, từ đó thu nhận được nhiều kiến thức và lòng tự tin với cảm giác trực tiếp mà mình có. Vào những lúc này, đầu óc tôi chuyển biến rất nhanh, cảm giác muốn tìm căn nguyên gốc rễ của vấn đề từ trong tim. Đối diện với những vấn đề không tìm ra được lời giải, cha tôi luôn cố gắng giải thích và nói rõ chúng cho tôi nghe, giúp tôi hiểu được một cách sâu hơn chứ không hề mơ hồ. Bởi vì cha biết rằng, những kiến thức được truyền thụ với cách này sẽ là phương pháp tự nhiên và đem lại hiệu quả rõ rệt nhất.

Tham quan chỉ là một bộ phận của phương pháp giáo dục này. Mỗi lần tham quan trở về, cha luôn yêu cầu tôi kể lại chi tiết những gì đã trông thấy, hoặc để tôi thông báo với mẹ. Do bài tập này nhất định phải hoàn thành, đòi hỏi tôi trong quá trình tham quan phải cố gắng tập trung hết sức, thực sự chăm chú lắng nghe

cha tôi hay người hướng dẫn giới thiệu và giải thích. Cứ như vậy, hiệu quả càng trở nên rõ rệt hơn, tôi cũng có thể ghi nhớ càng nhiều đồ vật.

Cha nói, từ khi sau tôi được 3 tuổi, ông không chỉ giới hạn những khu vực hay đến mà đã bắt đầu đưa tôi đến các nơi vui chơi. Năm tuổi, dưới sự hướng dẫn của cha, dường như tôi đã được đến chơi khắp các thành phố lớn ở nước Đức. Trong những cuộc vui chơi đó, chúng tôi thăm quan vô số những pháo đài cổ, lâu đài, vườn cây, giáo đường. Sau khi trở về khách sạn, ông yêu cầu tôi viết thư kể lại cho mẹ và những người thân về tất cả những thứ mà tôi thấy được trong chuyến vui chơi của mình. Khi trở về nhà, ông còn yêu cầu tôi kể thật tỉ mỉ những trải nghiệm mình đã có được trong chuyến đi lần này.

Khi được 6 tuổi, tôi đã trở thành đứa trẻ có kiến thức rộng nhất vùng phụ cận Kazakhstan. Những kiến thức của tôi thậm chí còn vượt quá người lớn. Họ cần biết những kiến thức liên quan tới lịch sử, địa lí đều tới hỏi tôi, hoặc muốn nghe những câu chuyện về những vùng đất khác thì cũng tới hỏi tôi. Sau này tôi nhất quyết ghi lại những gì trong chuyến hành trình của mình thành một cuốn du kí, ghi lại toàn bộ những điều mắt thấy tai nghe trong chuyến đi đó, mọi người đều cảm thấy rất hứng thú với nó.

Một số người trước đây không hiểu nổi với cách làm của cha tôi, thậm chí có một số người chỉ trích cha tôi không cần phải làm như vậy vì thật lãng phí tiền bạc, không bằng dùng tiền đó mua sách cho tôi, thu lợi sẽ càng nhiều hơn. Còn có một số người nói với cha tôi rằng, ông chẳng qua chỉ là một mục sư nghèo, dựa vào cái gì mà lại bỏ ra một khoản chi phí lớn như vậy cho những chuyến đi đó, có kham nổi không? Cho dù có đi được

cũng phải nhờ người nhà thất lưng buộc bụng, khi đi du lịch còn phải chi phí ăn, ở... Với những điều kiện như thế, con ông có thể thu được kết quả to lớn từ trong đó hay sao? Cuối cùng thực tế đã chứng minh, tôi đã có được những kiến thức phong phú từ trong những chuyến đi này, cha tôi vẫn luôn nghĩ rằng nó rất đáng để được như vậy, từ trước tới giờ chưa từng hối tiếc.

Chỉ cần có thể đáp ứng ý muốn ham hiểu biết và thể giới tinh thần theo đuổi chân lí của tôi thì cha quyết không hạn chế về thể lực hay tiền bạc. Để có thể giải đáp những bí mật về ma thuật, ông đã không tiếc tiền mời thầy pháp thuật. Những sự việc như thế còn có rất nhiều. Tuy tôi sinh trưởng trong vùng nội địa nhưng tôi luôn yêu thích các loại sách về biển cả. Tôi rất thích xem loại sách này, sau khi xem tiểu sử của những nhà hàng hải học như Magellan, Columbus và sách “Du kí Marco Polo”, tôi thực sự muốn tìm hiểu đại dương. Thế là ông bèn dẫn tôi ra bờ biển. Bình sinh lần đầu tiên nhìn thấy biển, tôi vô cùng vui thích. Chúng tôi ở đó nhặt vỏ sò, thu thập bọt biển, nhặt sứa và sao biển. Ông kể cho tôi những kiến thức về những sản vật ở biển và các loại sinh vật dưới đáy biển, khiến tôi càng trở nên thích thú hơn đối với thế giới đại dương đầy kì thú này. Chúng tôi còn chơi các trò chơi trên bãi cát, ví dụ xây lâu đài cát, mở hồ, xây đập, xây tổ chim. Muốn trẻ hình thành khái niệm về địa lí thì bờ biển thực sự là một nơi lí tưởng. Cha tôi mang theo quả địa cầu đến bên bờ biển, nói cho tôi biết Địa Trung Hải là ở đây, vượt qua Địa Trung Hải sẽ đến châu Phi, hai bên của đại lục châu Phi là Ấn Độ Dương và Đại Tây Dương, vượt qua Ấn Độ Dương thì có thể như Macco.Polo đến Trung Quốc, còn vượt qua Đại Tây Dương thì sẽ giống như Colombo đến châu Mỹ. Dần dần như vậy, tôi có những bước hiểu sâu hơn về địa cầu, học được rất nhiều kiến thức địa lí.

Trong quá trình dạy dỗ, cha tôi luôn tin tưởng rằng “Trăm nghe không bằng một thấy”. Theo kinh nghiệm của cha, đọc vạn quyển sách không bằng đi vạn dặm, thế giới hiện thực có thể dạy cho chúng ta, vĩnh viễn luôn dạy cho ta nhiều điều không có trên sách vở, nó giúp những kiến thức của tôi càng trở nên sinh động và phong phú hơn.

7. Kích phát năng lực trong khi chơi

Thích chơi là bản tính trời sinh của trẻ. Mỗi người đều thích chơi từ khi sinh ra đến khi về già, nhưng học được kiến thức từ trong trò chơi thì lại rất ít người có thể làm được. Đặc biệt đối với cha mẹ, cần phải nắm vững đặc điểm này của con trẻ, từ đó hướng dẫn, khởi phát những tiềm năng sẵn có trong trẻ.

Thông qua việc giáo dục, cha tôi phát hiện ra rằng chơi đối với trẻ mà nói không chỉ là một thú vui, quan trọng hơn đó là trong trò chơi có thể dần gợi mở trí lực của trẻ. Do vậy, ông rất coi trọng việc chỉ dẫn thích hợp cho tôi trong khi chơi.

Năng lực chú ý, quan sát, trí tưởng tượng, năng lực thao tác đều có được thông qua trò chơi. Trò chơi trí lực chính là một loại phương thức quan trọng của trò chơi.

Trong khi giáo dục, cha tôi đã đem những kiến thức vào sâu trong những trò chơi, đặt mắt vào việc nhận biết sự vật, truyền thụ và củng cố kiến thức. Thông qua những trò chơi như thế này, tôi tự nhiên có được những kiến thức sâu hơn và hiểu về sự vật, đồng thời củng cố kiến thức về phương diện này.

Thông qua trò chơi, cha còn giúp tôi luyện tập phát âm đúng, phát âm chính xác một số những từ đồng nghĩa, trái nghĩa hay gặp; nhanh chóng làm phong phú thêm vốn từ của tôi. Giống

như “Động vật gọi như thế nào” hoặc để tôi chỉ ra những vật với màu sắc tương đồng, “Nói ra từ tương phản” đều là những cách chơi thuộc loại luyện tập ngôn ngữ này.

Ví dụ trong một số cách chơi, cha để tôi nhìn rõ xem trong đĩa hay trên bàn đang có vật gì, lúc sau để tôi nhắm mắt hoặc bịt mắt lại, nhẹ nhàng lấy ra hoặc thay thế những vật khác, sau đó để tôi quan sát tỉ mỉ nói ra những vật đã bị lấy ra hoặc đã được thay thế, hỏi tôi: “Vật gì không còn thấy nữa”. “Vật nào biến mất”. Những trò chơi kiểu như vậy đã luyện tập và phát triển năng lực quan sát, năng lực ghi nhớ và năng lực tư duy của tôi.

Có lúc ông yêu cầu tôi nhắm mắt, sau đó yêu cầu tôi nghe thật cẩn thận tiếng vỗ tay, tiếng gõ bàn, tiếp theo bảo tôi nói ra số lần tiếng vỗ tay và số lần gõ bàn. Với cách thức như vậy giúp tôi luyện tập năng lực chú ý, khả năng ghi nhớ và thính lực.

Cha và tôi chơi một vài trò chơi có thể khai phá trí lực thì phần lớn thường xuất phát từ góc độ của tôi, chưa bao giờ nóng vội muốn cho xong việc bởi vì ông biết rằng, nếu làm những chuyện mà tôi không thể tiếp nhận được, cái lợi thu được sẽ không thể bù đắp được những tổn thất nó gây ra.

Nếu tôi có thể biểu hiện ra những năng lực phi thường trong trò chơi thì ông sẽ kịp thời tăng thêm độ khó, giúp tôi nhanh chóng phát triển. Nếu tôi biểu hiện không được, ông cũng không gấp gáp, nghĩ càng nhiều cách tiếp thêm cho tôi sự quan tâm và sự ủng hộ, khơi gợi niềm hứng thú, giúp tôi tăng thêm lòng tự tin trong sự thành công, từ đó không ngừng tiến bộ.

Đối với những cách chơi của tôi, cha luôn làm thật dễ hiểu, lựa chọn những thứ tôi có thể hiểu được hoặc là những đồ vật hoặc sự vật có thể trông thấy, ông luôn cố gắng hết sức để cách

chơi thật cụ thể, trực quan, hình tượng, còn để tôi làm vài thí nghiệm nhỏ, tự mình đi phát hiện ra một số đồ.

Trong trò chơi khai phá trí lực của trẻ nhỏ, cha mẹ nên kết hợp với những đặc trưng về độ tuổi và khả năng thực tế của trẻ để tiến hành lựa chọn có hiệu quả các loại trò chơi. Nội dung của trò chơi không được quá dễ, cũng không nên quá khó, nếu không sẽ nảy sinh tác dụng phụ. Khi tôi được 3 - 4 tuổi, độ khó cũng tăng lên một chút, nội dung cũng sâu hơn một chút nhưng tôi đều vượt qua bằng sự nỗ lực của bản thân mình. Cha tuyệt đối không dùng những thứ ít gặp hay kì quái để làm khó tôi.

Trước khi tôi tiến hành trò chơi nào đó, cha luôn nói rõ với tôi bằng những ngôn từ rất giản dị, sinh động, có lúc còn tiến hành làm mẫu hay gợi ý để giúp tôi có thể chơi tốt trò chơi đó.

Cha tôi cho rằng trong quá trình phát triển trí năng và tâm lí của trẻ, năng lực quan sát có một ý nghĩa quan trọng, sự tốt xấu của năng lực quan sát sẽ trực tiếp ảnh hưởng đến sự phát triển trí năng của trẻ.

Trong quá trình phát triển, cha thường cho tôi tham quan các loại hoạt động khác nhau, giúp cảm nhận được thế giới bên ngoài, làm phong phú thêm kinh nghiệm sống cho tôi. Cha không ngừng nhắc nhở tôi phải dùng các phương thức như nghe, nói, nhìn để tham gia các hoạt động của trò chơi, giúp tôi rèn luyện thói quen quan sát. Cha còn nhấn mạnh đối với ngôn ngữ của tôi trong trò chơi, đốc thúc tôi sử dụng ngôn ngữ phân tích những sự vật mà mình đã cảm nhận được, để giúp tôi nâng cao và phát triển năng lực quan sát của bản thân.

Trong quá trình chơi cùng, cha còn phát hiện ra rằng những đồ vật phong phú, nhiều màu sắc dễ thu hút sự chú ý của tôi,

còn những hoạt động khô khan, vô vị thì dễ làm năng lực tập trung của tôi bị phân tán.

Năng lực chú ý là một loại đặc trưng tâm lí của quá trình tâm lí đi cùng với cảm giác, tri giác, ghi nhớ, tư duy, tưởng tượng. Sự tập trung hay phân tán khả năng tập trung có tác động rất lớn đối với sự phát triển của trẻ. Một đứa trẻ bình thường, sức chú ý không tập trung có thể đạt được thành công lớn, về căn bản là không thể nào. Do vậy, cha tôi rất chú trọng việc bồi dưỡng năng lực chú ý cho tôi. Cha cố gắng thiết kế những trò chơi có hứng thú, như vậy sẽ dễ dàng thu hút khả năng tập trung của tôi.

Trong quá trình chơi, cha còn nghĩ ra nhiều cách giúp tôi bồi dưỡng năng lực ghi nhớ, bởi vì năng lực ghi nhớ của một đứa trẻ có tác dụng quan trọng trong suốt quá trình phát triển tâm lí. Trẻ thông qua trí nhớ, cảm giác, kinh nghiệm đã qua lưu lại những ấn tượng sâu sắc trong não, từ đó thúc đẩy sự phát triển của tâm lí. Sự khác biệt về năng lực ghi nhớ chủ yếu biểu hiện ở tốc độ, tính chuẩn xác, tính kiên trì và tính linh hoạt, năng lực ghi nhớ có một ý nghĩa quan trọng đối với cá tính, tình cảm và ý chí của một đứa trẻ.

Để bồi dưỡng năng lực ghi nhớ cho tôi, cha đã vắt não để nghĩ ra nhiều phương pháp và cũng đạt được hiệu quả lớn.

Cha tỉ mỉ cung cấp cho tôi những chất liệu trò chơi phong phú. Ông phát hiện những hình tượng cụ thể, trực quan, sinh động dễ dàng đánh thức những cảm nhận của tôi về những thứ đã qua, qua nhiều lần lặp lại như thể trí nhớ của tôi sẽ rất hoàn chỉnh và chính xác. Ông thường vận dụng ngôn ngữ tiền hành miêu tả sự vật và hành vi để khơi gợi trí nhớ trong tôi, do vậy hình tượng, ngôn ngữ và từ ngữ trong não trẻ có một mối quan hệ mật thiết với nhau.

Trong quá trình chơi, ông không chỉ bồi dưỡng năng lực quan sát, năng lực chú ý, năng lực ghi nhớ cho tôi mà ông còn đặc biệt coi trọng năng lực tưởng tượng và năng lực sáng tạo cho tôi.

Căn cứ vào những tri thức và kinh nghiệm cuộc sống có hạn của mình, lựa chọn chủ đề và nội dung, lựa chọn những vật dụng và chất liệu mình thích. Tôi tuy lấy mô phỏng làm căn bản nhưng hoàn toàn có thể phát huy đầy đủ, không bị trói buộc năng lực tưởng tượng, sức sáng tạo để tự cấu thành cuộc sống của mình.

Trong loại trò chơi này, cha không hề trói buộc mà để tôi chủ động, tích cực, khai phá một cách sinh động, mô phỏng và sáng tạo thế giới mà tôi muốn trải nghiệm. Ông còn thường xuyên để tôi tự sắp xếp các chủ đề, sắp xếp các tình tiết, phối hợp các góc độ, chế định các quy tắc, ông yêu cầu tôi đưa ra các ý tưởng, vạch kế hoạch, đi tổ chức và thực hiện. Trong toàn bộ quá trình, năng lực sáng tạo và giải quyết vấn đề của tôi đã đạt được phát triển toàn diện. Trong quá trình này, cha tiếp xúc với những người bạn của tôi, hỗ trợ lẫn nhau, có những lúc ông và tôi còn cùng nhau đưa ra chủ ý, nghĩ các biện pháp. Như vậy, năng lực phối hợp của tôi cũng có được sự phát triển rất tốt.

Có rất nhiều chuyện trong cuộc đời của một đứa trẻ khiến chúng nảy sinh hứng thú, rất nhiều hoạt động khiến trẻ yêu thích. Khi tuyết rơi, trẻ đi đắp người tuyết; khi trời mưa trẻ lại đi đào kênh; trẻ còn dùng bùn cát và gạch đá để tạo nên những tòa thành cho riêng mình.

Cha tôi nói hồi nhỏ tôi rất thích chơi trò xây nhà. Trong trò chơi đó, tôi dần có những nhận thức về không gian với các hướng trước, sau, trái, phải, trên, dưới, ở giữa và bên cạnh, dần hình thành quan niệm về cao thấp, dày mỏng, nặng nhẹ, to nhỏ.

Trong trò chơi này trẻ học được cách tiến hành kế hoạch một cách khoa học, có nhịp bước. Khi đã có cảm giác thành công rồi thì trẻ sẽ tăng thêm những hứng thú vô hạn.

Trong quá trình chơi trò xây nhà, tôi nhất định phải kết hợp giữa tay và đầu óc, những cơ thịt có được sự luyện tập, tay, mắt cũng có được sự luyện tập. Năng lực hành động của tôi cũng theo đó mà tăng dần lên, tay chân linh hoạt, tiềm năng được phát triển một cách hoàn chỉnh. Do trước khi hành động, trong não đã có một hình tượng, thế là tôi đã phát huy được năng lực tư duy hình tượng trong trò chơi này.

Mỗi khi tôi chơi trò xây nhà, cha đều giúp đỡ tôi rất nhiều. Ông thường hướng dẫn tôi hãy tưởng tượng hết sức về hình tượng của kiến trúc mà tôi định xây, đồng thời nói với tôi rằng tưởng tượng càng cụ thể càng tốt. Có những lúc ông còn tận dụng những mô hình có sẵn, những hình vẽ để giúp tôi tăng thêm độ sâu của hình tượng trong não. Như vậy không chỉ có tác dụng giúp trò chơi tiến hành một cách thuận lợi mà quan trọng hơn là giúp tôi khai phá được năng lực tư duy hình tượng của mình.

Cha luôn tạo ra những điều kiện tích cực đối với “Công việc” của tôi. Tôi càng cố gắng điều chỉnh năng lực hiện tại của bản thân mình. Cha còn kể cho tôi nghe những kiến thức và những phương thức căn bản liên quan tới kết cấu kiến trúc. Ông nói cho tôi biết bằng cách nào có thể giữ bằng các tấm gỗ, làm sao kéo giãn chúng, làm sao có được sự hợp lực hợp lí.

Cha tôi cho rằng, các loại năng lực của trẻ đều được bồi dưỡng từ hồi nhỏ. Có người cho rằng năng lực sáng tạo như vậy sẽ có sau này khi trẻ lớn lên. Đây hoàn toàn là một lỗi nói ngụy biện. Thực ra, khi một đứa trẻ bắt đầu hiểu được chơi đùa thì lúc đó trẻ đã có năng lực sáng tạo rồi!

8. Phương pháp tạo hứng thú chính là phương pháp tốt nhất

Con trai tôi vừa sinh ra, tôi và vợ mình đã vạch kế hoạch làm sao để giáo dục và nuôi dưỡng con. Tôi hi vọng có thể áp dụng phương pháp của cha tôi trong việc dạy con, đồng thời muốn tư tưởng của cha được phát huy, muốn tư tưởng của cha sản sinh ra nhiều điều thần kì hơn nữa. Tuy tôi đã tiến hành rất nhiều phương pháp học tập nhưng đối diện với cậu con trai vừa sinh, quả thực tôi vẫn cảm thấy bó tay, không có phương thức nào cả. Tôi hỏi cha dùng phương pháp nào dạy trẻ thì tốt nhất? Cha trả lời tôi: “Phương pháp tạo hứng thú cho trẻ chính là phương pháp tốt nhất”. Từ mặt biểu hiện, cách trả lời của cha tôi rất đơn giản, nhưng câu nói đó lại bao hàm nội hàm phong phú và nguồn trí tuệ vô hạn, là đạo lí phức tạp và thâm sâu nhất, cha tôi chỉ dùng một câu mà đã gói gọn được tất cả.

Diện kiến thức hẹp, học vắn đơn điệu là căn bệnh của nhiều người. Có người dùng cái cớ là “Sinh mệnh thì hữu hạn, thời gian có hạn, sức lực có hạn, không thể tìm kiếm hơn sự biến hộ gì nữa” để che đậy đi sự hẹp hòi của bản thân mình. Tôi cho rằng kiến thức không những có thể làm phong phú thêm cuộc sống của một người, nó còn có tác dụng hỗ trợ rất tốt trong việc nghiên cứu sâu hơn sự nghiệp. Do vậy chỉ cần là những học vắn có giá trị, những kiến thức hữu dụng thì mỗi chúng ta đều nên học tập và nắm vững chúng, hơn nữa sẽ nhận được nhiều cái lợi.

Hồi còn nhỏ tôi lấy ngôn ngữ làm chủ nhưng đồng thời tôi cũng nắm vững một lượng lớn kiến thức khác, cũng học về các lĩnh vực như thực vật học, động vật học, vật lí học, hóa học, số học. Tôi chỉ muốn nói rõ hiệu quả thực tế trong cách giáo dục

của cha tôi, chứ không hề muốn khoe khoang sự thông minh hay năng lực của mình. Cha nói, từ khi tôi 3 - 4 tuổi, chúng tôi đã hình thành một thói quen, đó chính là buổi sáng mỗi ngày ông đều đưa tôi đi dạo bộ. Chúng tôi vừa đi vừa nói chuyện. Lúc đó cha đã kể cho tôi nghe những câu chuyện rất thú vị. Tôi đã có được rất nhiều kiến thức địa lí và lịch sử từ trong những câu chuyện đó. Kiến thức của cha rất rộng, do vậy mỗi câu chuyện cha kể cho tôi hàng ngày đều không trùng lặp, có những lúc là lịch sử của nước Đức, có lúc lại là thần thoại của Ấn Độ hay Trung Quốc, có lúc bằng thanh bằng sắc miêu tả cuộc chiến tranh của những người Spartans chống lại thành Troy, có lúc lại là cuộc chiếm lĩnh của Thành Cát Tư Hãn. Khi chúng tôi đi vào trong rừng, cha chỉ cho tôi 1 - 2 đóa hoa và hỏi tên của chúng. Đợi tôi trả lời, sau đó ông mới cho biết vì sao nó lại có tên gọi như vậy, đâu là nhị hoa, đâu là cánh hoa, nó có những tác dụng và chức năng gì. Nếu nhìn thấy một con côn trùng nhỏ, cha cũng nói cho tôi nghe về thói quen cuộc sống và quy luật sinh trưởng của chúng. Đây quả thực là một phương pháp hiệu quả hơn bất kì việc học tập nào, tôi có hứng thú sâu đậm với thực vật học chính là nảy sinh từ thời khắc này, lúc đó tôi đã biết cái gì là họ, cái gì là bộ. “Tự nhiên chính là người thầy tốt nhất, con người có thể học được những kiến thức bất tận từ trong tự nhiên, nhưng những bậc cha mẹ và các bạn nhỏ có thể tận dụng người thầy tự nhiên này thì lại rất ít”. Đó chính là câu nói trong cuốn sổ nhật kí của cha tôi. Những người cho rằng không đủ thời gian và sức lực, xem đến đây cũng sẽ hiểu ra, thực ra nguyên nhân nằm ở sự lười nhác về mặt tinh thần, về căn bản họ không chịu khai thác một cách đầy đủ trí tuệ của bản thân mình để thực sự đi tìm kiếm phương pháp thích hợp nhất trong học tập và giáo dục.

9. Phương pháp học tập trong sự vui vẻ

Đối với tôi mà nói, đọc sách là thú vui. Bất luận là trong thời ấu thơ hay trong thời kì thiếu niên, tôi đều học tập giống như đang chơi một trò chơi. Mọi người hiện nay đã phổ biến, chấp nhận quan điểm giáo dục của cha tôi: Học tập là một sở thích mà tất cả mọi người đều có thể chấp nhận, giúp cho cuộc sống tốt đẹp hơn. Nó không phải là công việc, cũng không phải là gánh nặng của trẻ nhỏ. Trong quá trình phát triển của mình, trẻ không cảm thấy phiền não vì chuyện học hành.

Khi tôi còn nhỏ, cha tôi đã tìm cho tôi rất nhiều phương thức giúp tôi vừa học tốt vừa chơi vui. Lúc đó tôi đã đọc qua rất nhiều sách, học được rất nhiều tri thức. Đối với tôi mà nói, trong quá trình học tập của mình không hề có một chút cảm giác cưỡng ép nào. Cha đã dùng phương pháp hợp lí khơi gợi hứng thú học tập của tôi. Tôi thích học, ai lại có thể ngăn cản sự phát triển hứng thú của tôi đây? Cha tôi không giống như những ông bố khác bắt con trẻ cả ngày ngồi đọc sách, ông phản đối và thường xuyên nhắc nhở tôi chú ý giữ gìn sức khỏe, không nên quá chìm đắm trong học hành. Tôi đã từng chìm đắm trong học hành, lúc đó cha tôi nói nhiều nhất một câu đó là: “Carl, con đã học lâu rồi đó, nghỉ ngơi một chút đi! Đợi một chút rồi tiếp tục”. Có rất nhiều trẻ không thích học, nguyên nhân nằm ở việc bị ép phải học. Mọi người ai cũng thích làm việc mình mong muốn làm, chỉ cần có hứng thú, khó khăn dù lớn đến đâu cũng có thể khắc phục. Còn nếu không thích, cho dù là cưỡng ép thì cũng không thể nảy sinh tác dụng tích cực được. Bản tính của con người là yêu thích tự do, chúng ta đương nhiên sẽ nảy sinh tâm lí chán ghét khi bị bó buộc hay gượng ép, cũng sẽ phản kháng lại và có sự phản cảm đối với

những người ép chúng ta làm. Có một sự thực không thể phủ nhận đó là, điều mà trẻ thấy phản cảm nhất, đó chính là bị ép học. Nếu cha mẹ hay thầy cô luôn ép trẻ phải làm bài tập, điều này sẽ dẫn đến sự phản kháng kịch liệt của trẻ. Điều may mắn đó là, trong quá trình giáo dục tôi, cha luôn biến những thứ khó khăn trong học tập thành những điều đơn giản, dễ hiểu, thông qua một chuỗi những trò chơi khơi gợi hứng thú trong tôi, gợi ý để tôi học tập với sự hứng thú đó. Trong trí nhớ, việc học của tôi hồi nhỏ luôn là một chuyện rất vui vẻ. Bây giờ tôi vẫn cho rằng, học luôn là một chuyện khiến người khác vui vẻ, tôi tiếp nhận giáo dục vì nó luôn là nguyện vọng của tôi, cha chưa từng bao giờ vì thành tích học tập không tốt mà đánh mắng tôi. Tôi luôn coi việc học thành một trò chơi vui vẻ, một chuyện rất vinh dự. Trên thế giới này chẳng có ai từ chối chơi một trò chơi vui, làm một chuyện vinh dự, nếu có thì trừ khi người đó là một kẻ ngốc. Những người gọi là ngốc nghếch cũng được tạo thành do phương pháp giáo dục không phù hợp, trên thế giới này thực sự không có kẻ ngốc.

Thực ra, Goethe không phải vừa sinh ra đã là người vĩ đại. Hồi nhỏ ông đã có một thời gian rất chán ghét sách vở. Lúc đó ông không thích thú với việc học, nhưng nhiều năm sau đó, nhận thức của ông đã vượt xa người khác, trở thành một vĩ nhân có tầm ảnh hưởng quan trọng.

Ông đã thay đổi như thế nào? Sau khi bạn đọc xong câu chuyện dưới đây sẽ hiểu được nguồn cơ trong đó.

Goethe hồi nhỏ cả ngày chỉ biết chơi, ông chịu mắng nhiều và bị không ít trận đòn roi, nhưng bất luận cha ông có làm gì thì ông cũng không thể chuyên tâm vào học hành. Một cơ hội ngẫu nhiên, khi cha tôi gặp nhà nhân chủng học nổi tiếng Fusi, ông là

một người rất nhiệt huyết với việc giáo dục trẻ nhỏ, ông kể nhiều câu chuyện về giáo dục của những danh nhân cho cha của Goethe nghe, cha của Goethe đã có được rất nhiều gợi mở từ trong câu chuyện đó. Sau khi trở về nhà, ông đã dùng phương pháp mới để giáo dục Goethe, đồng thời thay đổi thái độ. Ông đã kể cho cậu bé Goethe nghe lịch sử của những nhân vật vĩ đại, đồng thời nói cho ông biết những nhân vật vĩ đại này ngay từ nhỏ đều thích đọc sách. Cha chỉ mong muốn cậu bé Goethe lúc đó sẽ dần dần chuỗi lại việc đọc sách, học tập và những nhân vật vĩ đại đó lại với nhau, có một ý thức tươi mới đối với việc học. Có một ngày ông và những người bạn của mình đang kể câu chuyện về một kẻ lang thang, khi phát hiện ra Goethe ở bên cạnh, liền lớn tiếng: “Nghe nói ngay từ nhỏ người đó cũng không thích đọc sách, chỉ thích chơi, người đó cho rằng cuộc sống sẽ tốt đẹp nếu không đọc sách. Nhưng sau khi người đó lớn lên, cái gì cũng không hiểu, cái gì cũng không biết, muốn tìm một công việc cũng khó, sau đó trở thành một kẻ đi xin ăn”. Những lời của cha làm Goethe cảm thấy xao động, ông nghĩ mình sẽ phải như thế nào đây? Ngày thứ hai Goethe đã làm một việc khiến người khác phải kinh ngạc, ông chủ động yêu cầu được học hành, tất cả dồn tâm vào việc học. Hành vi đó của Goethe nói cho mọi người biết rằng, ông lựa chọn làm một người cao thượng. Cuối cùng cậu bé Goethe đã trở thành một người cao thượng, thực hiện nguyện vọng của bản thân mình. Tôi cho rằng, thực ra bất kì đứa trẻ nào cũng có thể như Goethe, làm được sự chuyển biến đó.

Trong thời kì còn nhỏ của mình, tôi cũng đã trải qua những quãng thời gian không thích đọc sách, cho dù thời gian rất ngắn, nhưng người cha thông tuệ của tôi đã dùng phương pháp giáo dục của cha Goethe giúp tôi thay đổi.

10. Phương pháp học âm nhạc

Phần trước, tôi đã từng nhắc đến câu chuyện cha dạy tôi âm nhạc. Thực ra, âm nhạc là một người bạn luôn theo cùng trong thời thơ ấu của tôi. Trong những gia đình hiện đại việc dạy trẻ học âm nhạc hay một loại nhạc khí nào đó là chuyện rất phổ biến. Theo như tôi biết, những gia đình có điều kiện thì việc học vi-ô-lông hay piano dường như là một chuyện không thể nào thiếu được.

Mọi người đều cho rằng, âm nhạc không có tính thực dụng cao trong cuộc sống. Vậy thì những bậc làm cha làm mẹ cố gắng bỏ biết bao công sức dạy trẻ học âm nhạc có mục đích gì? Có những bậc cha mẹ muốn con của mình có nhiều sở thích hơn một chút, có cha mẹ lại mong muốn con mình thành thiên tài âm nhạc giống như Paganini, sau khi thành công đem lại cho cha mẹ nhiều tiền bạc. Những động cơ đó của cha mẹ có thực sự đúng hay không chúng ta tạm thời không bàn đến, nhưng không thể phủ định rằng, thông qua việc học âm nhạc thực sự có thể đạt được sự phong phú về trí tuệ và có được niềm vui lớn, hơn nữa còn có thể giải tỏa tâm tình, bồi dưỡng năng lực cảm nhận đối với sự vật. Mọi người đều biết rằng, âm nhạc không thể tóm lấy được, hoàn toàn là trừu tượng, là thứ nhìn không ra mà cũng không thể tóm lấy được, nó không giống như ngôn ngữ nói ra mọi người cùng hiểu. Nhưng trí tuệ và tư tưởng phong phú của cuộc sống lại ẩn chứa trong sự trừu tượng đó của âm nhạc.

Khi nhập môn thì trước tiên học tập kĩ thuật là phương pháp học âm nhạc của rất nhiều các bạn nhỏ, nhưng chúng ta lại thường nảy sinh sự chán nản với âm nhạc từ những khó khăn gặp phải trong quá trình học kĩ thuật này, bởi vì với quá trình học tập như vậy, trẻ sẽ không cảm nhận được hứng thú của việc học âm

nhạc. Thực ra kĩ thuật không đại diện tất cả cho âm nhạc, thậm chí nó đóng vai trò quan trọng trong diễn tấu nhạc cụ. Từ phương diện trên mà nói, tình cảm, tư tưởng mới chính là hạt nhân của âm nhạc, còn kĩ thuật chỉ là một bộ phận phụ thuộc.

Mọi người có một cách hiểu sai lầm với tôi, họ cho rằng tôi học âm nhạc chỉ là một thú tiêu khiển ngoài việc học tập và công tác, thực ra những thứ tôi có được từ trong âm nhạc đã vượt xa phạm vi của sự giải trí và tiêu khiển, tôi đã coi nó như sở thích đầu tiên của mình.

Hồi nhỏ, dưới sự hướng dẫn của thầy giáo âm nhạc, để nhanh chóng nắm vững những kiến thức căn bản mà mỗi ngày tôi chỉ gảy những nấc thang rất đơn điệu và khô khan, tuy đó là điều bắt buộc nhưng tôi chẳng học được gì từ trong đó, cũng chẳng cảm nhận được chút hứng thú nào, điều đó đã khiến tôi mất đi hứng thú ban đầu với âm nhạc. Có một ngày, tôi lấy hết dũng khí nói cho cha nghe cảm nhận lúc đó của tôi với việc học âm nhạc, đồng thời nói cho ông nghe tôi không có dự định tiếp tục học nữa. Lúc đó cha tôi không nói gì, chỉ hỏi tôi rằng: “Âm nhạc chỉ là những thứ khô khan, vô vị, nó không đẹp sao?”. “Không phải thế, nhiều tác phẩm âm nhạc của những bậc thầy âm nhạc đem lại cho con cảm giác vui vẻ, có thể con không thể nói ra được những cảm nhận được những thứ rất chân thực đó. Con rất thích tác phẩm của những bậc thầy như: Beethoven, Mozart, Bach, Virgil, Paganini”. Cha hỏi: “Đã vậy thì tại sao con lại không muốn học?”. Tôi nói: “Con chỉ đánh những thang đơn điệu nên cảm thấy rất tốn công, không đẹp một chút nào, nó không cảm động giống như tác phẩm của những bậc thầy kia”. Cha tôi lại hỏi: “Carl, con đã nghĩ qua chưa? Âm nhạc được tạo thành bằng cái gì? Nó thông qua cái gì để biểu đạt?”. “Đương nhiên là âm thanh rồi! Vô số những thanh âm và sự chú ý tạo

nên nó”. “Đúng rồi! Âm nhạc cảm động lòng người là do những thanh âm tạo thành. Vì sao con không bằng lòng luyện thanh âm vậy?”. Sau khi nghe cha nói, tôi không có cách nào phản bác, chỉ đành nói với cha: “Nếu quả thực phải học, con bằng lòng học những tác phẩm của những bậc thầy, thanh âm thực sự rất khan”. Cha tôi đáp: “Những tác phẩm đó thực sự rất đẹp, nhưng thanh âm là nguyên tố căn bản của âm nhạc, nếu không thể nắm vững thanh âm thì không thể phát triển được. Thanh âm là một bộ phận không thể thiếu được của âm nhạc, thực ra nó cũng mang trong mình rất nhiều sự cuốn hút và mỹ cảm, chỉ là con không thực sự tìm hiểu nó. Nhiều nhà âm nhạc ưu tú có thể gảy những thanh âm đơn điệu thành những khúc nhạc động lòng người. Do vậy muốn thực sự đi sâu vào lẽ đường âm nhạc, con phải toàn tâm toàn ý với âm nhạc, bắt đầu học với những điều căn bản nhất trong nó chính là thanh âm”. “Tôi tin rằng lời của cha hoàn toàn chính xác nhưng việc luyện tập thanh âm quả thực rất khó”. “Mỗi chuyện trên đời này đều có độ khó nhất định của nó, trong quá trình học âm nhạc, cái khó nhất vẫn còn nằm ở phía sau, nếu ngay cả việc học tập thanh âm cơ bản mà con còn thấy khó, không bằng lòng nắm chắc thì con nên bỏ nó đi”. Thấy tôi không nói gì, cha kiên nhẫn khuyên bảo tôi: “Cha thường dạy bảo con, muốn làm một người có trí tuệ thì hãy bắt đầu ngay từ nhỏ, hãy phát hiện cái đẹp trong mỗi nhịp điệu của cuộc sống. Chúng ta hãy cố gắng hết sức để khắc phục khó khăn”.

Từ đó về sau, tôi đã có những kiến thức sâu về âm nhạc, cũng bắt đầu chăm chỉ học tập và nắm vững thanh âm. Tôi có được những niềm vui bất tận và một nguồn trí tuệ vô song từ trong quá trình học âm nhạc này - “Tất cả mọi việc hãy bắt đầu từ những thứ nhỏ nhất, nỗ lực kiếm tìm mới có thể đạt tới thành công”.

11. Có trí tuệ trong việc học tập

Cha tôi cho rằng, một người chỉ có học vắn sẽ không thể trở thành người có trí tuệ. Kiểu người mà ông không thích nhất đó chính là “Con mọt sách”, đó là những người luôn chăm chăm, lúc nào cũng chỉ biết đến việc đọc sách. Tôi rất may mắn khi có được một người cha rất sáng suốt, bản thân luôn tán đồng quan điểm của ông. Cuộc sống ầu thơ của tôi sở dĩ hạnh phúc như vậy là do ông luôn dùng những phương pháp giáo dục tôi có thể tiếp nhận được để dạy bảo, luyện tập đại não, tôi đã tiếp nhận trí tuệ từ trong quá trình học tập này. Cha tôi không giống như những ông bố bà mẹ khác bắt con mình đi học đủ loại kiến thức hay nghiên cứu chúng một cách máy móc.

Hiện nay mỗi bậc làm cha làm mẹ đều tốn không ít công sức trong việc giáo dục con trẻ. Họ cho rằng giáo dục là để trẻ trở thành người có học vắn, dường như mục đích trong cả cuộc đời trẻ chính là có đủ mọi loại kiến thức. Trong hoàn cảnh như vậy, trẻ chỉ còn biết mù quáng mà tiếp nhận tri thức, không thể có được trí tuệ từ trong những tri thức đó. Như vậy, cho dù có thể nắm được lượng kiến thức phong phú, nhưng trẻ lại không thể vận dụng những kiến thức đó vào trong thực tiễn cuộc sống, chỉ có thể coi là một công cụ tiếp nhận tri thức. Trẻ sẽ không thể tìm ra những thứ đem lại lợi ích cho mình từ trong khối tri thức đó, khi trẻ lớn lên vẫn chỉ là một kẻ tầm thường, cái gì cũng không hiểu, nó biến thành tác hại nghiêm trọng của việc đọc sách chết hay làm chết học vắn. Những người như vậy không có năng lực, không có trí tuệ, chỉ có thể coi là một quyển sổ ghi chép. Ai cũng biết rằng, học tập bất kì một môn học nào đều tiêu tốn thời gian và sức lực. Do vậy có thể nói những người chỉ biết đọc sách chết như vậy thực sự là lãng phí thời gian và sinh mệnh, lãng phí của cải mà thượng đế đã ban tặng cho.

Có thể có người sẽ nói, cách nghĩ đó của bạn là quá hiện thực, bồi dưỡng trẻ học tập kiến thức không nên kì kèo, so bì được mất, hơn nữa chúng ta cũng cần phải học tập tri thức. Tôi chỉ lắc đầu cười chê, ca thán đối với cách nói như vậy. Tôi đã từng nói, nắm vững nhiều kiến thức chỉ là việc áp dụng thành công, thực chất không nhất thiết phải bỏ ra nhiều công sức như vậy. Nhưng nực cười đó là có nhiều người không biết khơi gợi đầu óc, chỉ dạy trẻ một cách cứng nhắc. Đó là cách giáo dục không đúng, không có sức tưởng tượng, chỉ lãng phí thời gian quý báu của trẻ. Nhưng phương pháp giáo dục không hiệu quả này lại được nhiều người hiện nay sử dụng, đây thực sự là một điều đáng tiếc. Càng làm người ta khó chịu đó là cho đến bây giờ rất nhiều người vẫn không nhận thức được sai lầm của phương pháp này.

Khi sinh ra, tôi là một đứa trẻ “Thiếu năng”, nhưng thượng đế rất công bằng, nhân từ nên đã ban tặng cho tôi một người cha thật tuyệt vời, ông đã cho tôi một phương pháp giáo dục đầy tính trí tuệ. Đó là thứ tài sản không nhiều người trên thế giới này có được. Cha tôi cho rằng, tri thức và học vẫn cổ nhiên vô cùng quan trọng nhưng nó không phải là tất cả. Thông minh và trí tuệ mới là những thứ quan trọng nhất của một con người. Cha tôi đã từng nói với một người bạn: “Chỉ có những kẻ ngốc mới cho rằng cái gọi là học giả lại hữu dụng hơn một người có tài năng, có trí tuệ. Trên thực tế, người ngốc thực sự là chỉ những người không đạt được trí tuệ và sự giác ngộ từ trong những tri thức và học vấn này. Loại người này tốt nhất không nên nắm vững quá nhiều học vấn và tri thức, bởi vì nắm vững càng nhiều thì họ sẽ càng trở nên ngốc nghếch.

Đương nhiên cha tôi muốn hướng dẫn họ, học tập tri thức phải dùng đúng phương pháp chứ không phải là không muốn

mọi người đi học tập tri thức. Trước đây tôi đã từng nói, khi được 3 - 4 tuổi, tôi đã nắm vững được rất nhiều tri thức. Trước tiên khi tôi tiếp nhận giáo dục, người cha đầy trí tuệ đã yêu cầu tôi hình thành một khái niệm như này trong tư tưởng: “Học tập là một cách thức bắt buộc, nhưng không phải là mục đích toàn bộ. Trên phương diện nghiên cứu tri thức và giảng dạy hiện nay, tôi luôn lấy quan điểm này làm tôn chỉ. Tôi đọc một lượng lớn sách, thu nhận được lượng lớn tri thức, tiến hành rất nhiều nghiên cứu. Trong quá trình nghiên cứu và học tập này, tôi không bị biến thành “Con một sách”. Sự thật này đã chứng minh quan điểm của cha tôi là vô cùng chính xác.

Tôi cũng đưa ra được nhiều kiến giải mang tính thử thách trong khi nghiên cứu với Dante, năm 23 tuổi tôi đã phát biểu “Sai lầm của Dante”, từ đây có thể thấy rằng, tôi không phải là một “Con một sách”. Trong quá trình học tập, tôi đã nhận ra rằng, ngoài học vấn của bản thân ra thì còn cần đến những thứ khác nữa, nếu không làm sao tôi có được những kiến giải này, đương nhiên tôi phải cảm ơn người cha của mình.

12. Phương pháp học tập giao thoa

Mọi người đều cho rằng, ngay từ nhỏ tôi đã rất chăm chỉ. Thực ra, tôi rất chăm chỉ nhưng sự lí giải về chăm chỉ của cha tôi với tôi và mọi người là hoàn toàn không giống nhau. Cha tôi đã từng ghi chép trong nhật kí như sau:

Hôm nay, ngài Muguet đã nói với tôi: “Ngài Witt, con trai ngài có được những thành tựu như ngày nay thì chắc chắn cậu bé phải thực sự chăm chỉ!”. “Đương nhiên, không có sự nỗ lực sẽ không có thành công”. Tôi đáp.

Ngài Muguet nói: “Có thể tưởng tượng ra rằng, con của ngài từ trước tới giờ không có thời gian chơi, mỗi ngày đều trầm ngâm, đọc sách quên ăn, quên ngủ phải không?”

Tôi đáp: “Không, thời gian chơi của Carl rất nhiều! Tuy nó rất chăm chỉ nhưng nó vẫn ham chơi giống như những đứa trẻ khác”.

“Ngài Muguet cho rằng tôi đã không nói thật, ông ấy về căn bản là không tin. Tôi thề với trời xanh, ông trời có thể làm chứng, tôi không nói dối. Nếu mọi người và mọi trẻ khác có thể hưởng lợi từ phương pháp giáo dục của tôi, mọi người có thể chấp nhận nó thì đây thực sự là một chuyện tôi vô cùng mong muốn. Tôi làm sao mà giấu được?”. Cha tôi đã ghi như vậy trong nhật kí của mình.

Tôi tin những lời cha tôi đã nói ra nhất định là sự thật. Phần trước tôi đã từng nói, tôi có thể nắm vững nhiều kiến thức như vậy, đồng thời có thể đạt được những thành tựu vượt trội trong mỗi môn học như vậy đó hoàn toàn là do sự thành công trong phương pháp giáo dục của cha đối với tôi.

Cuộc đời ấu thơ của tôi quả thực vô cùng hạnh phúc với nhiều gam màu, chứ không phải chỉ có trong phòng đọc sách, không bước chân ra ngoài cửa.

Ngoài những phương pháp đã nêu ra ở trên, “Phương pháp học tập giao thoa” chính là một phương thức giáo dục độc đáo khác của cha tôi. Cụ thể, trong mỗi ngày học tập sẽ thay đổi nội dung học tập. Cha tôi hiểu rằng, đồ có tốt đến mấy nhưng khi phải đổi diện với nó cả ngày cũng sẽ nảy sinh cảm giác chán ghét. Đó chính là tâm lí có mối nối cũ của mỗi người. Học tập cũng như vậy, nếu hàng ngày cứ phải đổi diện với cùng một loại

- kiến thức, não bộ cũng sẽ cảm thấy mệt mỏi, làm sao để trường hợp này không xảy ra đây? Hãy thay đổi một cách thích hợp,
- không ngừng thay đổi đối tượng học tập, đó chính là phương pháp tốt nhất - Phương pháp học tập giao thoa.

Có một ngày, tôi gặp phải vài vấn đề khó, cho dù là giữa quá trình giải đề, tôi đã nghỉ ngơi vài lần nhưng đầu óc vẫn cứ quay cuồng, làm không nổi nữa. Cha nhìn thấy dáng vẻ không yên, bèn hỏi: “Carl, hôm nay con làm sao vậy, làm sao mà đứng ngồi không yên?”. Tôi nói: “Con không biết vấn đề này nên giải đáp ra sao”. Cha tôi hỏi: “Lẽ nào vấn đề đó khó đến thế hay sao, con rất mệt phải không?”. Tôi nói: “Vâng, con đang vô cùng đau đầu, rất căng thẳng”. “Dùng sức không thể không nghỉ ngơi! Con nghỉ ngơi đi”. “Không cần, con đã nghỉ ngơi vài lần rồi”. “Vấn đề này lấy của con bao nhiêu thời gian?”. “Hai tiếng”. Cha nhìn cẩn thận câu hỏi đó của tôi, sau đó nói. “Carl, với trình độ của con thì vấn đề phải được lí giải ra rồi chứ”. “Con cũng cảm thấy như vậy nhưng làm mãi mà không ra, không biết là vì sao?”. “Trước tiên con hãy hoàn thành bài tập khác đi, tạm thời hoãn lại cái này đã nhé!”. Cha tôi nói như vậy. “Nhưng đó là cách làm bỏ dở giữa chừng! Không thỏa đáng sao? Đó là biểu hiện của người kém cỏi”. Tôi nói. Cha tôi liền nói: “Bây giờ nếu ngừng học sẽ ảnh hưởng đến kế hoạch học tập của con; nếu tiếp tục con sẽ còn mệt mỏi hơn; nếu tạm thời dừng những câu hỏi này sang một bên, đợi sau khi hoàn thành các bài tập khác rồi quay lại, hiệu quả sẽ tốt hơn. Tạm thời bỏ qua một bên, chứ không phải là gặp khó khăn mà lùi bước, đó chỉ là một phương pháp học, chứ không hề đại diện cho việc mất đi sự tự tin của con, con hiểu chưa?”.

Đương nhiên cha nói tạm thời bỏ qua một bên chứ không phải là biểu hiện của sự yếu đuối gì, cũng không ảnh hưởng đến

kế hoạch học tập, do vậy tôi bắt đầu học tập những nội dung khác, để vài câu hỏi khó đó qua một bên. Lúc đó tôi học những kiến thức địa lí. Khi tôi cầm sách địa lí lên, một sự việc kì lạ đã nảy sinh, đầu óc hỗn loạn của tôi lúc trước bỗng nhiên tỉnh táo, hơn nữa nhanh chóng hoàn thành bài tập địa lí. Sau nghỉ ngơi 10 phút, một lần nữa tôi lại cầm đến những câu hỏi khó đó. Lần này tôi phát hiện ra chúng không khó, như có thần trợ giúp, không những giải được chúng một cách dễ dàng, hơn nữa còn tìm ra 2 phương pháp giải. Sau khi làm xong bài tập, tôi nói với cha một cách vui vẻ: “Cha à, những câu hỏi đó quả thật không khó, chỉ là không tìm ra phương pháp thích hợp”.

“Phương pháp học tập giao thoa này” được tôi sử dụng nhiều trong những ngày tháng sau này. Không chỉ dùng phương pháp này trong học tập, sau khi tốt nghiệp Harvard, tôi còn dùng nó trong công việc và cuộc sống, phương pháp này đem đến lợi ích vô biên cho tôi.

Dưới sự hướng dẫn của cha, tôi đã giải quyết vấn đề với phương thức linh hoạt. Khi gặp khó khăn trong công việc và học tập, trước tiên tôi để những vấn đề khó gác qua một bên, chứ không đâm đầu vào rọ. Tôi phát hiện ra rằng, sau khi giải quyết xong chuyện khác rồi quay lại những vấn đề trên thì khó khăn trước đó đã không còn nữa. Cứ như vậy, tôi dành ít thời gian hơn, dễ dàng giải quyết những vấn đề hóc búa mà trước đây tôi chưa giải quyết được.

Phát triển toàn diện, không thiên lệch

Đối với việc giáo dục trẻ, trước tiên hãy suy xét đến việc phát triển cá tính thiên bẩm, nuôi dưỡng những kiến giải và tinh thần sáng tạo độc đáo của trẻ. Chỉ có như vậy mới có thể giúp trẻ trở thành người có đặc điểm nổi bật, có được những quan điểm và tư tưởng mới khi lớn lên, tạo ra những cống hiến tương ứng với thế giới.

1. Lòng trắc ẩn là thứ đẹp nhất của đời người

Mỗi con người sống trong xã hội này không thể đơn độc, không dựa vào ai, mà luôn có những mối quan hệ với những sắc thái khác nhau cùng với sự biến đổi muôn hình vạn trạng của môi trường và con người. Trên phương diện học tập cũng vậy, con người không thể đơn thuần phát triển chỉ một phương diện nào đó mà phải phát triển hài hòa, toàn diện. Ví dụ: Khi học tập những tri thức trong sách, có người chỉ chú trọng về một mặt nào đó, còn những mặt khác thì lại chẳng biết chút nào, điều này rất có hại, nhất định phải phát triển đồng thời, cùng phát triển; hoặc có người chỉ hướng đến những kiến thức trong sách vở hoặc chỉ phát triển nổi bật ở phương diện thể chất mà không chú trọng phát triển đến các phương diện khác, cuối cùng chỉ có thể trở thành “Kẻ khập khiễng” về một phương

diện nào đó. Do vậy cần phải phát triển tổng hợp, cân bằng cả đức, trí, thể, mỹ.

Cha và mẹ cùng đồng tâm hiệp lực, cùng bỏ công nuôi dưỡng năng lực của tôi về các phương diện như thường thức, sức tưởng tượng và sở thích cá nhân. Cha tôi không thích người không có sở thích cá nhân và kiến thức căn bản. Ông còn nỗ lực bồi dưỡng tình cảm và tâm lý, giúp tôi có được phẩm đức cao thượng và sự phân định rõ ràng giữa tốt và xấu.

Cha tôi có ý dạy tôi học cách làm sao để yêu người khác, giúp tôi hiểu được thế nào là lòng trắc ẩn, cái gì là đẹp nhất trong cuộc sống con người. Ông nói với tôi: “Những đứa trẻ có lòng trắc ẩn sẽ không ngang tàn bá đạo, có thể làm nhiều việc đem lại lợi ích cho xã hội. Ví dụ giúp người, chia sẻ nỗi khổ cùng với người khác. Những đứa trẻ này càng nhận được nhiều hơn tình yêu từ người khác và xã hội, bất kể là ở trường học hay trong công tác sau này đều sẽ có nhiều cơ hội hơn, sau khi lớn lên sẽ thiết lập nhiều mối quan hệ sâu sắc cùng với bạn bè hay gia đình”. Ông nói với tôi phải hiểu được tình yêu là món quà vĩ đại mà thượng đế ban tặng cho chúng ta, những người biết tiếp nhận, động lòng trắc ẩn với mọi người sẽ nhận được nhiều sự báo đáp vô hạn.

Cha cũng từng nói với tôi: “Mỗi người chúng ta nên quan tâm tới người khác. Mỗi người chúng ta đều đã từng nhận sự giúp đỡ của người khác, chúng ta hãy chuẩn bị sẵn sàng để biến sự giúp đỡ của người khác đối với chúng ta thành sự quan tâm tới người khác”.

Nhiều năm về trước ông còn kể cho tôi nghe một câu chuyện đã xảy ra trong những năm đầu đời của tôi.

Đó là một buổi hoàng hôn khiến người khác phải đắm say, giống như thường lệ, cha nắm chặt bàn tay nhỏ bé cùng đi bộ và kiên nhẫn trả lời những câu hỏi cứ như nước hồ của tôi.

Một người lang thang lướt qua chúng tôi. Không ngờ người lang thang đó đã làm tôi chú ý. Tôi ngẩng đầu nhìn cha và hỏi: “Ông ta vì sao lại phải lang thang? Ông ấy cần gì?”. Cha không trả lời tôi ngay lập tức, bởi vì đối với câu hỏi mà tôi đưa ra, ông luôn cho tôi một khoảng thời gian để suy nghĩ về câu hỏi của mình. Lần này, tôi không truy xét câu hỏi giống như thường lệ, mà chạy lên trên đi theo bước chân của người lang thang đó, hỏi ông ta: “Ông à, vì sao ông lại lang thang, ông cần gì vậy?”

“Tôi cần một cái bánh bao...” Người lang thang cười và đáp, ông ta chưa từng nghĩ rằng một đứa trẻ 5 tuổi có thể giúp được gì cho ông ta.

“Ông à, xin ông hãy đợi một chút”.

Người lang thang hỏi cha tôi: “Thưa ông, đây là con trai ông à?”.

“Đúng, đó là con trai tôi”.

“Đó là một đứa trẻ đáng yêu, thật là hạnh phúc...”

Đi trên đường, hai người cùng nói chuyện với nhau, ông ta nói cho cha tôi nghe về tình hình quê nhà của ông, nói về cuộc sống lang thang của mình và những sự trách móc của ông ta với cuộc đời.

Không lâu sau, tôi chạy theo kịp, trong tay còn cầm một cái bánh bao 2 đồng. Tôi nhìn cha, ông mỉm cười gật đầu đồng ý.

“Đây là món quà tôi và con trai tôi muốn tặng ông”. Tôi đặt bánh bao vào trong tay người lang thang đó, nói: “Mời ông ăn”.

Sau khi chuyện xảy ra, cha hỏi tôi: “Lúc đó sao con lại có ý nghĩ muốn tặng bánh bao cho người lang thang đó?”

“Con nghĩ cả cha và mẹ sẽ tán thành cách làm của con, bởi vì cha đã từng nói với con, con người chỉ khi hành thiện mới có thể tiếp cận với thượng đế”.

Rất nhiều đứa trẻ trong quá trình lớn lên của mình nảy sinh lòng trắc ẩn một cách rất tự nhiên. Đó là một loại đức tính. Cùng với trưởng thành về năng lực tri thức của mình, dần dần có thể phân biệt ra những biểu hiện không giống nhau trong những nỗi khổ tinh thần của người khác, đồng thời có thể dùng hành động của mình để biểu thị sự quan tâm tới họ.

Có một số trẻ không quan tâm tới người khác, hành vi ác nghiệt hay tàn độc vô tình, nguyên nhân phần lớn đều do sự bất hạnh trong gia đình hay sự thiếu thốn trong thời kì giáo dục sớm gây ra. Nếu hi vọng trẻ càng biết quan tâm và thể hiện tình yêu đối với người khác thì sự giáo dục sớm đúng đắn của gia đình cùng với những hành vi và phẩm chất đạo đức tốt đẹp của cha mẹ đóng vai trò then chốt.

Khi giáo dục, cha không chỉ yêu cầu tôi ghi nhớ một loạt những quy phạm đạo đức, bởi vì chỉ học thuộc một cách đơn giản sẽ không đem đến tác động gì đối với hành vi của tôi mà thông qua những ngôn từ trong cuộc sống hàng ngày giúp tôi cảm nhận được một tình yêu với tình cảm lương thiện, đúng đắn.

Cha tôi nói làm một người cao thượng là điều hạnh phúc nhất. Người cao thượng có thể hiểu được tâm tưởng của người khác, có thể cảm nhận được tình cảm của người khác, có thể giúp người khác san sẻ bớt nỗi lo, giải tỏa ưu phiền.

Bởi vì cha tiến hành giáo dục đối một cách rất sâu sắc, nên ngay từ nhỏ tôi đã hiểu được làm một người cao thượng so với việc chỉ là một người đơn thuần có học vấn uyên thâm sẽ càng nhận được sự tôn trọng của người khác.

Nếu bạn mong muốn đứa trẻ của bạn sau này lớn lên có đủ tình yêu, sự quan tâm và trách nhiệm, vậy thì hãy bắt đầu ngay từ bây giờ, điều quan trọng đó là tiếp thêm cho trẻ sự hi vọng. Khi còn nhỏ, cha đã dùng những hành vi rất đẹp hướng dẫn tôi, đồng thời hi vọng tôi cũng có thể làm được như vậy. Ông luôn tin tưởng rằng, hi vọng của ông nhất định sẽ không vấp phải sự từ chối, hơn thế nữa ông chưa từng đánh giá thấp hi vọng của tôi. Cha tôi là một người rất tự tin và kiên cường, ông không bao giờ buông xuôi chỉ bởi vì mong muốn nào đó của mình bị vùi dập hay gặp trắc trở mà luôn kiên trì tới cùng. Bởi vì ông rất tin tưởng tôi, luôn hi vọng sau này lớn lên tôi sẽ trở thành một người có tài, do vậy về phương diện này ông tin tưởng rằng tôi sẽ làm tốt.

Bất luận tuổi tôi bao nhiêu, cha luôn đặt tôi vào vị trí giống với ông, chưa từng phớt lờ chỉ vì tôi là một đứa trẻ, cũng không vì tôi nhỏ mà nuông chiều, làm hư tôi. Trong gia đình, chúng tôi bình đẳng với nhau.

Khi tôi được 3 tuổi, ông yêu cầu tôi tự hoàn thành những việc của mình. Trên thực tế tôi cũng làm rất tốt. Lúc đó tôi có thể giúp mẹ làm một số việc nhà, như: Hút bụi trên bàn, giúp mẹ bày biện dụng cụ ăn. Cùng với sự tăng dần của độ tuổi, những việc tôi có thể làm được cũng nhiều lên, bởi vì giúp đỡ mọi người làm việc nhà cũng là một phương diện giúp đỡ người khác, đó là một chuyện rất tốt.

Cha nói với tôi, giúp đỡ người khác là biểu hiện của tình yêu, là khởi nguồn của một trái tim lương thiện. Lương thiện là công cụ có sức mạnh nhất mà con người nắm trong tay, nó có một sức mạnh vô cùng.

“Phàm là những người đã tiếp xúc với Carl đều hết lời khen ngợi, nó giống như một thiên sứ thuần khiết, một đứa trẻ có tình yêu, hài hòa, dễ mến, chưa từng cãi nhau với người khác. Ứng xử với tự nhiên rất chân tình, bất kể là động vật hay một bông hoa đều không nở gắt”.

“Tôi vì những phẩm chất cao thượng đó của con trai mà cảm thấy tự hào vô cùng, có thể thấy được ánh sáng nội tâm của nó, vì thế tôi cảm thấy rất hân hoan”.

Đây chính là hai đoạn được ghi chép trong nhật kí của cha tôi, từ đó có thể thấy được sự thành công trong cách giáo dục của cha đối với tôi, hơn nữa cha tôi còn cảm thấy vui mừng bất tận đối với thành công này.

2. Làm những việc mình có thể tự làm được

“Cần cù bù thông minh”, “Có công mài sắt có ngày nên kim”. Ngay từ nhỏ tôi đã được tập luyện thói quen cần cù, đây là điều cha tôi cực kì coi trọng đối với tôi. Cha luôn cho rằng, khởi nguồn của hạnh phúc chính là cần cù, còn khởi nguồn của mọi tội lỗi chính là sự lười nhác. Tinh lực của một đứa trẻ nếu dùng sai chỗ thì chỉ là sức lực mang tính phá hoại, nhưng chỉ cần nuôi dưỡng thói quen cần lao cho trẻ thì sẽ không thành người xấu.

Trong nhật kí của mình, ông đã ghi chép rất tỉ mỉ những phương pháp đã dùng để rèn luyện thói quen cần cù cho tôi.

“Carl đã 2 tuổi rồi, hôm nay tôi gọi bà và Curtis cùng đến là muốn nói, về sau những việc mà Carl có thể tự làm thì hãy để nó

tự làm. Curtis vừa nghe đã hỏi: “Nó nhỏ thế này thì làm được gì? Nó sẽ bị thương, anh sai rồi!”. Để người khác hiểu được tôi luôn là một chuyện rất khó, tôi chỉ dành giải thích thế này với họ, nếu chuyện gì cũng không để nó làm, không cho nó cơ hội được tiếp xúc thì Carl sẽ chẳng bằng lòng chuyện gì hết và cái gì cũng không biết làm. Như vậy sẽ dẫn đến những hậu quả đau lòng. Ví dụ như không có trách nhiệm với hành vi của mình, thích dựa vào người khác. Nói một hồi lâu, không biết họ nghe có hiểu hay không, nhưng biểu hiện của Carl trong ngày hôm nay đã thuyết phục họ”.

“Buổi chiều hôm nay, Carl cầm đồ điểm tâm trong tay từ nhà bếp chập chững bước đi, dường như luôn tràn ngập hứng thú với mọi thứ, hết nhìn cái này rồi lại động vào cái kia, đồ điểm tâm rơi trên sàn đất, bé vẫn tự mình đi lên phía trước. Thế là tôi nắm được cơ hội này, lấy tay vớt rác vào thùng, với ý là hướng dẫn con thu rác lại rồi vớt vào trong thùng rác. Con nhìn tôi, dường như không hiểu lắm ý. Tôi bèn nói: “Carl, thu gom đồ trên sàn đất lại, vớt vào trong thùng rác”. Bé con dường như vẫn chưa nhúc nhích. Mẹ bé nói thêm vào: “Bỏ đi, con vẫn còn nhỏ, không nên bắt con làm”. Lúc đó, Curtis nhanh chóng chạy lại, chuẩn bị nhặt thì tôi nói với Curtis rằng: “Không được nhặt, để Carl tự nhặt lấy”. Carl nhìn tôi, dáng vẻ dường như muốn xem xem tôi sẽ làm gì nếu bé không nghe lời tôi. Bé bước lên phía trước định đi thì tôi đã bước lên và bảo: “Carl, tự mình làm những việc mình có thể làm được mới thực sự là một đứa trẻ ngoan, món đồ đồ tự con làm rơi thì phải tự mình nhặt lên, đúng không nào?”. Với ánh mắt kiên quyết, Carl đành khuất phục, bé cúi người xuống nhặt món điểm tâm rơi trên sàn và bỏ vào sọt rác”.

Cứ như vậy, khi 3 tuổi, tôi đã có thể giúp mẹ làm một số việc nhà đơn giản như lau sàn, bày biện đồ ăn...

Đương nhiên mọi chuyện không phải lúc nào cũng thuận lợi, bởi vì mỗi người đều có tính lười nhác nhất định của mình. Sau khi đã biết được nhiều việc thì trẻ có thể mất đi hứng thú với việc làm những việc nhà, bởi vì chúng sẽ cảm thấy nó thật nhàm chán và vô vị, coi nó như một việc phải làm. Lúc đó nếu cha mẹ dùng phương pháp ra lệnh thì nhất định sẽ không đạt được hiệu quả, tình cảnh của tôi chính là thế này. Sự nhiệt tình làm việc nhà của tôi vào lúc được 2 - 3 tuổi; đến 6 - 7 tuổi dường như đã chẳng còn hứng thú gì nữa, có những việc cha sắp xếp cho tôi, tôi còn lười nhác đưng tay. Lúc đó, cha kiên trì giảng giải cho tôi tính quan trọng của làm việc nhà.

Cha thường dùng phương pháp kể chuyện giúp tôi hiểu được ý nghĩa của việc này. Còn nhớ có một ngày khi cha chuẩn bị ra ngoài, nhìn thấy phòng của tôi đang rất lộn xộn, cha gọi tôi đến thu dọn lại, miệng thì đồng ý nhưng tôi không muốn đưng tay chút nào. Mãi cho đến khi cha trở về, tôi vẫn nằm trên giường xem sách. Cha tôi bèn hỏi: “Carl, cha bảo con thu dọn phòng giặt khăn và tắt cửa con, đúng vậy không, nếu đã biết thì phải làm ngay lập tức”. “Phải đợi sao? Buổi sáng con đã đồng ý rồi, bây giờ trời đã tối rồi, con vẫn chưa làm được gì”. Cha tôi vẫn chưa buông xuôi. Tôi nói một cách kì kèo: “Ài chà, bây giờ con đang đọc sách, không có thời gian, để Curtis giúp con đi”.

Nghe nói để Curtis giúp tôi làm, cha rất tức giận nhưng ông không nổi nóng mà chỉ nói với tôi rất bình tĩnh rằng: “Carl, con không muốn làm việc, cha kể chuyện cho con nghe được không nào?”. Nghe đến kể chuyện, tôi nhanh chóng trèo từ trên giường xuống: “Được à, được à!”. “Trước đây một người cha có 2 người con trai, ông rất yêu họ, việc gì cũng không muốn con trai mình phải đưng tay vào, sợ con mình sẽ cảm thấy mệt”. “Chính là thế

này, người cha đó thật tốt, còn cha luôn bắt con phải làm việc, cha của các bạn đó thật tốt”. Nghe đến đó, tôi liền nói xen vào vài câu. “Đừng cắt ngang, hãy nghe hết câu chuyện đã. Trong 2 người, người anh vô cùng sung sướng với sự sắp xếp của cha, một ngày từ sáng tới tối chẳng làm việc gì, cả ngày ở trên giường đi ngủ, mập ra trông thấy. Còn người em lại rất có hiếu, cậu hiểu được nỗi lòng của cha, mỗi ngày đều giúp cha làm việc. Không lâu sau, người em học được cách nấu cơm, giặt quần áo, làm đồng, buộc bò lại, còn có thể làm một số vật dụng. Sau này cha của họ qua đời, 2 anh em cũng đã trưởng thành, họ chia nhà. Người em mỗi ngày ra ngoài làm việc, kiếm được rất nhiều tiền, lấy vợ, sống hạnh phúc, nhưng người anh vẫn chỉ ngủ cả ngày. Có hôm người em phát hiện ra người anh vẫn chỉ ở trong căn phòng trước đây, căn phòng hỏng không được tu sửa gì, khắp nơi bốc lên một mùi hôi khó ngửi. Khi người em đẩy cửa bước vào căn phòng của người anh, con nói người em có nhìn thấy gì không?”. “Con biết rồi, nhất định là người anh đã chết trên giường rồi”. Tôi trả lời như vậy. “Đúng rồi! Nhưng vì sao mà con biết vậy?”. “Bởi vì người anh không làm việc nên chết đói ạ”. “Vậy thì con muốn học giống người anh hay người em?”. “Con sẽ học theo người em, con là một con ong chăm chỉ thì sẽ không bị chết đói”. Tôi đáp, và bắt đầu dọn dẹp phòng của mình. Cha tôi nhìn, cười nói: “Nằm nhiều cũng tốt, hà tất gì phải làm việc đây?”. “Cha à, con không phải là kẻ ngốc, những gì cha muốn nói, con đã hiểu cả rồi, con cũng hiểu được rằng cần cù là phẩm chất đạo đức tốt đẹp nhất của một con người”.

3. Duy trì sự tỉnh táo với vinh quang phía trước

Luôn tồn tại một cách nghĩ sai lầm trong lòng mọi người khi cho rằng làm một thần đồng là một chuyện rất vinh quang, làm

thần đồng giống như mặt trăng lớn được nhắc bổng ra khỏi đám sao nhỏ, trải qua cuộc sống của mình một cách dễ dàng. Nhưng tôi biết được rằng, thực ra cuộc sống của thần đồng lại không hề dễ dàng như vậy, cuộc sống của họ thường xuyên phải đối mặt với sai lầm và sự hiểu lầm, điều này vẫn chưa là gì, điều đáng sợ hơn đó là họ luôn bị bao quanh bởi những lời tán dương và sự tung hô. Mọi người luôn hết lời ca tụng, tán dương thần đồng bất chấp đứa trẻ đó có thể tiếp nhận được không, đó thực sự là một cách thức nhanh nhất bẻ gãy tương lai phía trước của thần đồng đó. Bởi vì sau khi nghe xong những lời tán dương không ngớt đó, trẻ sẽ dễ dàng trở nên kiêu ngạo, ngông cuồng, trong lòng tràn ngập thứ cảm giác tự mãn với những thành tích trước mắt của mình, từ đó mất đi động lực để tiếp tục phấn đấu và cố gắng. Rốt cuộc thì chúng vẫn chỉ là những đứa trẻ, về căn bản vẫn chưa thể ứng xử một cách phù hợp với những lời tán dương đó. Lòng kiêu ngạo đã hủy hoại đi không ít những đứa trẻ, tôi đã gặp một trong số những người như vậy.

Bill là một người con của bạn cha tôi, cậu sinh ra đã là một người thông minh, phi phạm, đặc biệt những biểu hiện xuất chúng của cậu trên lĩnh vực âm nhạc khiến người khác phải vô cùng khâm phục. Khi cậu 2 tuổi, bất kể là khúc nhạc gì, chỉ cần nghe một lần là có thể học được ngay. Khi 5 tuổi, cậu có thể chơi vi-ô-lông và đánh piano rất tốt, còn tự mình viết ca khúc nữa. Lên 7 tuổi, cậu tổ chức một đại hội âm nhạc. Mọi người đều nói cậu là Mozart thứ hai, ai cũng đều nói rằng cậu sẽ có một con đường huy hoàng với tiền đồ rộng mở thênh thang, cậu chính là một thần đồng âm nhạc, là một thiên tài. Trong hoàn cảnh như vậy, Bill không còn duy trì được sự tỉnh táo trong đầu óc nữa, cũng giống như người khác luôn khen ngợi quá lời về con cái của họ. Họ đều nói rằng, trình độ của thầy giáo bây giờ cũng chẳng

bằng Bill nữa, sau này Bill nhất định sẽ trở thành một nhà soạn nhạc vĩ đại như Baha. Cuộc sống của gia đình cậu bắt đầu lấy cậu làm trung tâm, coi cậu thành một thứ bảo bối quý hiếm, những lời khen ngợi quá mức như vậy dẫn đến những ảnh hưởng rất xấu đối với cậu.

Thế là, cậu bắt đầu lấy cái đề “Thiên tài” để thể hiện. Cậu không những đối xử không lịch sự với người khác, hơn nữa còn ăn nói rất ngông cuồng: “200 năm mới sinh ra Beethoven, còn 500 nữa mới sinh ra Bill”. Nhìn thấy tình cảnh đó, thầy giáo của Bill rất đau lòng bởi vì ông biết rằng Bill cần học tập và nỗ lực nhiều hơn nữa trong lĩnh vực âm nhạc, khoảng cách giữa cậu và những bậc thầy về âm nhạc thực sự vẫn còn quá lớn. Ông nhiều lần khuyên bảo Bill không nên kiêu ngạo như thế, nhưng Bill lại nổi giận. Có một ngày cậu nói với thầy giáo vô cùng khiếm nhã: “Thầy thật nhiều lời, rất nhiều người mời con tham gia đại hội âm nhạc, điều này cho thấy biểu hiện của con rất tốt! Hơn thế nữa con sớm đã lĩnh hội được hết những nội hàm trong thứ âm nhạc mà thầy nói rồi”. Thầy giáo vẫn kiên nhẫn nói: “Nhưng thực sự ta đã phát hiện ra những vấn đề tồn tại của con! Nếu không sửa đổi những tật xấu này trong thời gian học tập, sau này con sẽ không có được thành tựu lớn nào nữa đâu”. Cho dù Bill nói vô lễ đến mấy, thầy giáo vẫn không bỏ thiên tài này. Để giúp Bill càng hiểu rõ hơn về những thứ trong phương diện biểu hiện âm nhạc này, thầy giáo bắt đầu làm mẫu nhưng trong quá trình này, thầy giáo đã mắc phải một lỗi nhỏ, lúc đó như nắm được cái cớ này Bill đã dần chế nhạo thầy giáo: “Thầy à, với trình độ như vậy mà thầy muốn dạy con sao? Bản thân thầy còn chẳng ra sao!”. Thầy giáo tức giận đến mức từ chối tiếp tục làm việc, cho dù ông cũng thừa nhận rằng thực sự không có nhiều thiên tài như Bill.

Về sau có một lần, tôi nghe thấy vị thầy giáo này nói chuyện với cha tôi. Thầy giáo nói: “Vào thời khắc mà ông từ chối công việc, ông tin rằng Bill không thể trở thành một nhà âm nhạc vĩ đại được, cách nhìn của mọi người và ông ấy trước đây đối với Bill đều sai. Sự thật sau này đã chứng minh lời của vị thầy giáo đó đã đúng. Sau khi thầy giáo đi, Bill nói với cha cậu rằng cậu không cần thầy giáo, bởi vì trên thế giới này chẳng có một người nào xứng đáng làm thầy một thiên tài trăm năm khó gặp như cậu. Kết cục của Bill có thể nhìn ra được. Không lâu trước đây, có người nói với tôi bởi vì dùng lượng quá độ, Bill đã trở thành một tên bợm rượu. Anh ta đã mất đi đôi tai lành lợi và sự linh hoạt của những ngón tay, bây giờ anh ta không thể đánh được cho dù là một thanh âm đơn giản nhất, đương nhiên đừng nói đến bản nhạc. Tuy nhiên, anh ta vẫn không biết suy xét lại bản thân mình mà chỉ biết oán trách người khác, nói người khác không quan tâm đến mình, còn nói một thiên tài trời định đang bị thể gian hủy hoại.

Tôi thực sự biết rất nhiều thiên tài, từ khi họ còn chưa thành danh, rất nhiều người đều không thể hiểu được bọn họ. Nhưng từ trước tới giờ Bill chưa từng viết ra được, một tác phẩm bình thường cũng không có, do vậy anh ta làm sao mà giống với những người vĩ đại đây? Sự kiêu ngạo đã sớm làm tiêu tan sạch sành sanh cái mà trời đã ban cho anh ta rồi.

Cuối cùng Bill đã trở thành mặt trái của giáo dục rất đáng thương. Từ con người anh ta, tôi hiểu được rằng điều nguy hiểm nhất đối với một thiên tài chính là sự khen ngợi quá mức của thể gian. Bởi vì họ đã quá quen với những lời tán dương của những người xung quanh, họ tự nhiên sẽ trở nên kiêu ngạo. Chuyện đáng sợ nhất trên thế giới đó chính là sự kiêu ngạo bất kể bạn là thiên tài hay thần đồng.

Cha tôi là một người rất sáng suốt, tôi rất cảm ơn ông. Sở dĩ tôi có được thành tựu như ngày nay, hoàn toàn do ông đã biết được tính nguy hiểm của trường hợp này. Để tôi không phải chịu những ảnh hưởng đó, ông luôn giữ một tâm thái ổn định, từ nhỏ ông đã dạy tôi phải biết khiêm tốn. Ông luôn nhắc nhở tôi nhiều lần, chẳng chuyện gì là thượng đế không biết, chẳng chuyện gì là người không thể làm được, con người chỉ như những hạt vô cùng nhỏ bé trước mặt thượng đế, những gì mình biết chỉ như muối bỏ bể. Bất kể con người này thông minh, hiểu chuyện, có kiến thức phong phú thì cũng chỉ giống như một giọt nước trong biển nước mênh mông, không nên quá kiêu ngạo. Thực ra những lời khen ngợi của mọi người trên đời luôn quá mức, trong khi lại có rất nhiều người đáng thương khi quá tin vào những lời khen này, điều này có phải thực sự nực cười không? Do vậy cha không bao giờ quá tán dương tôi, khi tôi có được thành tựu, cha chỉ nói rằng: “Thật không tồi”. Khi tôi làm chuyện tốt, những lời khen ngợi của cha tôi sẽ nhiều hơn một chút, nhưng nhiều nhất cũng chỉ là: “Làm rất đúng, thượng đế sẽ biết những việc con làm”, chỉ có như vậy mà thôi.

Nếu muốn có được nụ hôn thâm thiết của cha thì quả thực rất khó. Trừ phi tôi đã làm một chuyện thật trọng đại thì mới có được một nụ hôn đó.

Cha không dễ dàng biểu dương cho dù nhiều người luôn khen ngợi tôi quá mức thì cha tôi luôn cố gắng tránh điều đó. Còn nhớ khi nhỏ, lúc đó nhà tôi có khách đến thăm, cha cho tôi ra ngoài chơi, không cho phép tôi nghe bất kì lời tán dương nào. Có người rất phản đối với cách làm đó và nói rằng cha là một “Lão ngoan cố”, bởi vì những người không nghe lời khuyên này khen ngợi tôi quá mức mà đã trở thành “Người khách từ chối đến thăm”. Đối với những tranh luận của mọi người, cha tôi trước nay

chưa từng để ý bởi vì ông biết rằng, phải sửa đổi thói tự mãn của con trẻ là một chuyện rất khó khăn. Cho dù người cha có nỗ lực lớn đến mức nào nhưng sự kiêu ngạo đó vẫn như loài cỏ dại không ngừng mọc lên, đặc biệt khi tôi 6 - 7 tuổi.

Lúc đó tôi vừa đạt được thành công, nhưng tâm trí vẫn chưa đạt đến độ chín chắn, đối diện với những lời khen ngợi như dòng nước chảy của mọi người, tôi có một chút kiêu ngạo và sự bay bổng. Mọi người đều nói tôi là một “Thiên tài”, một “Thần đồng trăm năm khó gặp” từ trước tới giờ chưa từng có. Cha tôi kịp thời phát hiện trong tâm trí tôi nảy sinh trạng thái kiêu ngạo, với chất giọng trầm mặc nói với tôi: “Carl, con biết nguyên nhân vì sao mọi người tán dương con không?”. “Bởi vì so với những đứa trẻ khác con hiểu biết nhiều hơn họ”. “Vậy thì thế nào? Trên thế giới có rất nhiều người, vì học vẫn ít ỏi của mình nên rất sùng bái những người có học vẫn cao hơn. Nhưng sự khen ngợi của người khác là sự vô thường lặp lại nhiều lần nhất, nó đến nhanh và đi cũng nhanh như vậy. Thế gian tán dương những người có học vẫn. Thượng đế tán thưởng những người làm việc tốt, muốn có được sự tán dương của thượng đế thì cần không ngừng làm chuyện tốt và làm nó trong thời gian dài, do vậy sự tán thưởng của thượng đế mới là quý giá nhất. Người thông minh vừa phải biết lắng nghe lời tốt, cũng phải biết lắng nghe những lời không tốt của người khác, người chỉ biết để lọt tai những lời khen ngợi thì chỉ là kẻ ngốc”.

Từ đó về sau, để tôi biết được hậu quả nghiêm trọng của thói tự mãn kiêu ngạo, cha thường kể cho tôi nghe câu chuyện của Bill. Cha cũng thường cho tôi đến gặp những học giả có trí tuệ để tôi có thể tiếp nhận sự ảnh hưởng từ đức tính khiêm tốn của những học giả đó, bồi dưỡng đức tính khiêm tốn cho tôi.

Để lại trong tôi ấn tượng sâu đậm nhất chính là mục sư Gelebici. Mỗi lần gặp tôi, ông đều nói: “Cậu bé, ghi nhớ kĩ: Khiêm tốn là đức tính đẹp nhất của thượng đế”.

Cha cũng thường kể cho tôi nghe những câu nói kinh điển của những người nổi tiếng trên thế giới như Socrates, Copernicus, Dante, Goethe, Beethoven, Shakespeare, Michelangelo, so sánh với học vấn và thành tựu của họ, tôi biết rằng mình chỉ như hạt bụi nhỏ mà thôi. Do vậy, trong tâm tôi không hề tự mãn và kiêu ngạo mà luôn để đức tính khiêm tốn tràn ngập trong tâm hồn mình.

4. Là một nhân tài khỏe mạnh, toàn diện, bình thường

Có những lúc lời nói của con người quả thực đáng sợ, khi bạn thất bại, trong một chừng mực nhất định nào đó nó lại biến thành những lời chế giễu trong bữa cơm của mọi người, khi bạn thành công thì lại trở thành đề tài bàn tán trong bàn trà của người khác, hoặc chế giễu phỉ báng hoặc dùng những lời lẽ cay độc. Khi việc học của tôi có được thành công, mọi người đã bắt đầu bàn luận về cha tôi, mọi người đoán già đoán non về động cơ mà cha nuôi dưỡng tôi. Có người cho rằng mục đích cha giáo dục tôi đó là uốn tôi trở thành một học giả phi thường, có người nói cha muốn giáo dục tôi trở thành một thần đồng nổi tiếng, thậm chí có người còn cho rằng cha giáo dục tôi là mong muốn tôi có thể đáp ứng lòng hư vinh của con người.

Sau khi nghe xong những lời bàn tán nhạo nhẽ đó, cha cảm thấy rất buồn. Bọn họ đã hiểu sai cha tôi, hiểu sai mục đích giáo dục của ông.

Mục đích trước sau của cha tôi vẫn chỉ là muốn nuôi dưỡng tôi thành một nhân tài phát triển toàn diện, do vậy mới khơi gợi

từng chút trí tuệ nhỏ bé của bản thân mình, trong hoàn cảnh không bị ảnh hưởng bởi công việc, ông dốc sức nuôi dưỡng tôi thành một thanh niên khỏe mạnh, hoạt bát, hạnh phúc.

Ông muốn tôi trở thành một người phát triển toàn diện cả thể chất và tinh thần. Mỗi lần ông nhìn thấy tôi chỉ đắm chìm trong tiếng Hy Lạp, La tinh và số học thì lập tức nghĩ cách sửa đổi hướng thiên lệch đó.

Có người cho rằng từ trước tới giờ, ông chỉ muốn phát triển bộ não của tôi. Đó là một sai lầm. Ông không muốn tôi biến thành một người thông minh mà lại chẳng để ý gì đến tình lí. Đối với ông mà nói có thể trở thành thần đồng hay không thì không phải chuyện quan trọng mà, điều quan trọng đó là sự toàn diện, hoàn mĩ, ít nhất cũng để tôi tiếp cận với hoàn mĩ, đó mới là điều mà ông hi vọng.

Sau khi con trai tôi sinh ra, tôi đã cảm nhận được điều này một cách sâu sắc. Hành vi của cha mẹ và những thành viên khác trong gia đình có một tác dụng quan trọng đối với sự trưởng thành của trẻ. Gia đình chính là cái nôi trường thành của trẻ. Mỗi hành động cử chỉ, ngôn từ, tác phong đều vô hình ảnh hưởng tới trẻ.

Cha tôi chỉ là một mục sư vùng nông thôn, hơn nữa còn tự cho mình là một tín đồ trung thành của thượng đế. Ông đặc biệt chú ý trong phương diện bồi dưỡng tính tình cho tôi. Ông không muốn tôi trở thành một đứa trẻ như thế này: Bản thân là con của một mục sư, đọc thuộc lòng sách thánh hiền, nhưng cả ngày lại nói chuyện cợt nhả, không thành thật, cư xử không đúng đắn. Con người như vậy dù có được tài hoa phi phàm cũng chẳng thể coi là thiên tài. Do vậy, ngay từ nhỏ, tôi đã lấy sự tinh thông trong sách thánh hiền thành kiến thức, đặc biệt là những điều chỉ

dạy trong Cơ đốc giáo, tôi có thể ghi chép toàn bộ ra, đồng thời có thể hành động theo sự chỉ dẫn đó.

Bất luận là bạn của gia đình tôi hay hàng xóm tuyệt đối không bao giờ trông thấy sự nuông chiều vô cớ của cha đối với tôi. Khi tôi phạm lỗi, cha nhất định sẽ sửa đổi nó. Dưới tiền đề là tôn trọng sự độc lập nhân cách của tôi, ông luôn có một sự quản thúc cần có đối với tôi, để tôi hiểu được rằng hành vi của mình không phải không có biên giới, không thể muốn làm gì thì làm.

Bất luận là đối với người nào, cha tôi đều dạy phải đối xử thật lịch sự, đối với cha mẹ cũng không ngoại lệ. Để tôi biết được rằng trở thành một đứa trẻ hiểu chuyện và có lễ phép mới nhận được sự khen ngợi của mọi người.

Cha nói, từ khi tôi còn rất nhỏ, ông đã bắt đầu nuôi dưỡng năng lực sống độc lập cho tôi bởi vì thứ tình yêu yếu mềm và sự nuông chiều chính là trở ngại lớn nhất trong việc hình thành nhân cách độc lập của một đứa trẻ. Như vậy ông để tôi học được cách tôn trọng người khác và cách tự khống chế bản thân, nên biết cách chịu trách nhiệm với những hành vi của mình.

Cha để tôi học rất nhiều thứ, nhưng quyết không biến tôi thành con mọt sách, học tập cũng nhắc hay khó gần người khác. Nếu tôi chỉ trở thành một người với một bồ kinh luân, tri thức phong phú thì sẽ không thể thích ứng với xã hội giống như người khác, không thể cống hiến hay giúp đỡ con người. Nếu như vậy thì cha tôi sẽ cảm thấy rất buồn và có mặc cảm tội lỗi.

Ngay từ khi còn nhỏ, cha mẹ đã rất chú ý tới việc chăm sóc, nhưng quyết không nuông chiều tôi. Cha rất ít khi bế tôi vào trong lòng mà thường để tôi chạy một cách tự do. Ông cho rằng cha mẹ chính là người thầy đầu tiên chứ không phải là thần bảo

hộ của trẻ. Khi tôi không cẩn thận ngã xuống đất, nhiều lúc ông không nâng tôi dậy mà để tôi tự đứng. Cha muốn để tôi hiểu rõ rằng: Không thể mãi dựa vào cha mẹ, phải dựa vào chính bản thân mình.

Tôi cho rằng, việc nuôi dưỡng năng lực sống độc lập đối với trẻ thực sự là một dạng yêu thương, thứ tình cảm nuông chiều quá mức chỉ khiến trẻ chịu thiệt trong cuộc sống sau này, hậu quả đáng sợ này chỉ có thể là một loại tội lỗi.

Thiếu đi lòng kiên nhẫn, không thể khống chế bản thân mình là không có sự nuôi dưỡng, là thứ khiến người khác nhìn không ra. Đặc biệt là đối với trẻ, nếu không học cách kiên nhẫn thì tương lai sẽ không thể thành tài cán gì. Trong gia đình tôi nếu con tôi chịu tổn thương, cho dù có khóc lóc to cỡ nào thì cũng không nhận được sự an ủi hay đồng tình của tôi. Vợ tôi thường nói tôi, không biết xót thương, nhưng thời gian dần trôi, con trai tôi đã hiểu được điều đó, con trai sống trong một môi trường mà dường như chỉ có thể dựa vào chính bản thân mình, bất kể là đau khổ gì cũng không cầu cứu sự giúp đỡ của người khác, phải tự mình nhẫn nại. Ngày qua ngày, con trai bắt đầu hình thành tính cách cương quyết. Đó chính là sự thừa hưởng trong cách giáo dục của cha đối với tôi.

Đối với cha tôi, cương quyết chính là một nét tính cách rất đẹp, nó luôn song hành cùng với thượng đế.

Sau khi tôi thành danh, mọi người thường gọi tôi là “Thần đồng”. Kết quả sẽ có người nói rằng cha tôi tạo ra thần đồng để lấy được tiếng thơm với thượng đế, đây là một cách nói rất phiến diện, là một sự phỉ báng. Từ trước tới giờ cha tôi chưa từng nghĩ tới cái gọi là nuôi tôi trở thành thiên tài đó.

Cha tôi cho rằng thần đồng chẳng qua chỉ là thứ hoa cỏ trong phòng kính, còn con người mà ông muốn nuôi dưỡng phải là một thiên tài khỏe mạnh, toàn diện, bình thường chứ không phải là thứ thiên tài chỉ vượt qua giới hạn thường về một phương diện nào đó, thứ thần đồng ngắn hạn. Trong nhật kí của ông đã ghi chép như vậy: “Nếu tôi có ý đồ nuôi dưỡng con trai thành thứ thần đồng gì, vậy thì tôi có trở thành một người tổn thương người khác, mạo phạm thần linh không?!”

5. Có một tính cách tốt

Tính cách quyết định cuộc sống, đây thực sự là một chân lí từ cổ không thể thay đổi được. Những nhân vật lừng danh sở dĩ có được sự nghiệp vẻ vang như vậy đó cũng chính là bởi vì tính cách vĩ đại của họ. Tính cách chính là ngọn đường chỉ lối trong cuộc sống, đồng thời cũng là năng lực vốn có của con người. Nếu một người có tính cách rộng mở, dễ chịu, người đó dễ được người khác đón nhận, phạm vi giao tiếp trong xã hội cũng rộng, có khả năng đi vào nhiều con đường trong cuộc sống nhân sinh. Nếu tính cách thu mình thì các hoạt động xã hội cũng sẽ ở trong một phạm vi hẹp, làm bất kì việc gì cũng không muốn sự phối hợp trực tiếp của người khác, kết quả thường là bỏ dở giữa chừng.

Trong việc giáo dục đối với con cái ngoài việc học tập những tri thức thì việc bồi dưỡng một tính cách quan trọng luôn được đặt ở vị trí quan trọng. Tôi chuẩn bị cho con trai nhiều năng lực và phẩm chất đạo đức tốt, bắt đầu từ chính trong những việc nhỏ nhất nhất trong cuộc sống, tiến hành bồi dưỡng tính cách của con trong một thời gian dài.

Tính cách sẽ dần được hình thành trong quá trình sống của trẻ thích ứng với những điều kiện môi trường xung quanh. Trẻ từ khi sinh ra, căn bản không tồn tại tính cách rộng mở, phóng

khoảng hay tính cách hướng nội, không rộng mở. Tính cách là một dạng thái độ biểu hiện ra trong cuộc sống và năng lực hành vi sinh tồn của trẻ.

Có những trẻ tính cách rộng mở, khoáng đạt; trong khi đó lại có trẻ khép kín. Tôi cho rằng những tính cách không giống nhau này không phải do trời sinh mà do cách thể hiện riêng của mỗi trẻ. Khi sức sống, hiện thực cuộc sống không được tôi luyện thì luôn cảm thấy bản thân và hiện thực cuộc sống có sự cách li, không thể thích ứng tốt được, kết quả thể hiện ở việc trẻ mất đi sự vui vẻ, khảng khái, mạnh mẽ vốn có, trái lại xuất hiện một nét tính cách không tốt không nhất quán với tính cách thiên bẩm.

Tính cách sẽ được thay đổi, hơn nữa sẽ không ngừng được thay đổi. Nếu môi trường cuộc sống thay đổi, tính cách con người cũng sẽ thay đổi theo. Sự thay đổi tính cách này được tạo thành do phải thích ứng với sự thay đổi của môi trường sống.

Rất nhiều cha mẹ chỉ trích con cái mình hình thành thói quen xấu, đồng thời hi vọng có thể sửa đổi được nó. Nhưng nếu không nhắc nhở, hướng dẫn nhiều lần thì thói quen xấu đó sẽ không dễ gì mà thay đổi được.

Tuy tính cách có thể thay đổi, nhưng tôi tin rằng căn bản của tính cách được quyết định trong cuộc sống những năm đầu đời. Thói quen cuộc sống trong vài năm đầu, thái độ của cha mẹ, không khí gia đình... đều dần dần tới sự thay đổi trong nét tính cách của trẻ. Do vậy, mỗi thói quen trong giai đoạn hình thành ban đầu đều đặc biệt quan trọng.

Trong quá trình trưởng thành, cha luôn quan sát tôi một cách tỉ mỉ, ông biết được thể giới nội tâm của tôi ngay cả trong những trường hợp nó không gây ảnh hưởng tới lòng tự tôn, mục

đích chính là ông muốn cho tôi sự giúp đỡ kịp thời khi tôi gặp những phiền não trong lòng. Nếu có chuyện gì đó không thuận lợi, ông luôn tìm mọi cách để tôi nói ra toàn bộ sự khó chịu đó, cố gắng hết sức để những sự phiền lòng đó không ẩn náu trong tim tôi. Ông luôn hi vọng tôi có thể trở thành một người vui vẻ và rộng lòng.

Nếu như tôi không nhớ sai, khi vào dịp lễ Noel 5 năm trước tôi trở về nhà thăm cha mẹ, ông đã kể chuyện xảy đến khi tôi 3 tuổi:

"Hôm đó, cha từ ngoài trở về nhìn thấy con một mình trong vườn, từ sự biểu hiện có thể thấy con có điều gì đó phiền muộn. Bởi vì tính cách của con từ trước tới giờ luôn rộng mở, hành động ngày hôm đó làm cha cảm thấy kì lạ. Thế là cha bèn bước qua phía con, cúi thấp xuống phía trước mặt con và hỏi đã xảy ra chuyện gì.

Con cúi đầu nhìn cha, hạ thấp giọng và thở dài một hơi, rồi lại cúi đầu xuống.

"Carl, con làm sao thế? Có chuyện gì khiến con không vui thế".

Con vẫn chẳng nói lời nào.

"Con trai, cha yêu quý con nhất, con có chuyện gì mà lại không kể được với cha. Mỗi khi con gặp khó khăn không phải là đều do cha giúp con hay sao?". Cha trông thấy đáng vẻ con ngày hôm đó dường như đang có chuyện xấu gì đó giấu trong lòng, hoặc là có chuyện gì đó cực lớn với con.

"Carl à, sự hi vọng lớn nhất của cha đối với con chính là mong con trở thành một người vui vẻ. Thực ra, vấn đề gì cũng có cách giải quyết của nó, chỉ cần con có một trái tim vui vẻ". Cha tiếp tục nói, cố gắng dùng ngôn từ để dẫn dắt con.

"Cha à, con cảm thấy con chẳng phải là một người đàn ông chân chính". Rồi cuộc con cũng đã nói chuyện.

"Vì sao vậy?"

"Bởi vì con gặp Wiltshire, nó chỉ là đứa con trai của một người nông dân trong thôn. Nó cười nhạo con không đủ sức mạnh, nó còn cởi áo ra cho con thấy cơ bắp của nó, nói rằng như vậy mới thực sự được coi là một người đàn ông chân chính, còn con thì không phải".

"Thực ra cơ thể con từ trước tới giờ đều rất tốt, rất khỏe mạnh, nhưng không thể coi là một người đàn ông tráng kiện được. Đây vốn dĩ không phải là vấn đề, nhưng con lại bị tổn thương vào lúc đó". Sau khi làm rõ nguyên nhân khiến tôi làm tôi không vui, cha đã bắt đầu kể đến đạo lý của một người đàn ông chân chính.

"Carl, con phải biết rằng, một người đàn ông chân chính thì không chỉ có một thân hình tráng kiện, có nghị lực kiên cường, mà còn phải dám đương đầu với những khó khăn và trắc trở trong cuộc sống, có dũng khí và quyết tâm hơn người.

Con nghĩ kĩ một chút nhé, bây giờ con vẫn là một đứa trẻ mà đã nắm vững nhiều kiến thức thể này, lại hiểu được rất nhiều đạo lý. Sau khi con lớn thì những đạo lý và tri thức này sẽ chuyển thành trí tuệ. Hơn nữa, trong con mắt của cha, con thực sự quả thực là một đứa trẻ dũng cảm. Cho dù thể trạng của con trong đám bạn không thể coi là tráng kiện, nhưng vẫn rất khỏe mạnh. Wiltshire là con trai của một người nông dân, hàng ngày giúp gia đình làm nhiều việc nhà, hơn nữa cậu bé đó cũng lớn hơn con, chuyện cậu bé đó mạnh khỏe hơn con cũng là điều rất bình thường. Cha nghĩ, đợi sau này khi lớn lên, nhất định con sẽ tráng kiện hơn cậu bé đó.

Cậu bé đó nói thể với con là một hành vi rất không lịch sự, hà cớ gì mà con phải để ý đến những lời đó? Còn nữa, làm một người đàn ông quan trọng nhất đó chính là phải có một cái đầu độc lập, như vậy mới không bị tác động bởi những lời bình phẩm của người khác.

Lúc đó con nghe cha nói như vậy đã vui vẻ trở lại. Nỗi phiền não ban đầu do nghe lời bình phẩm của người khác mà nảy sinh lòng tự ti đối với một phương diện của bản thân mình, sau khi con thông hiểu được đạo lý trong đó thì niềm tự tin đã dần quay trở lại".

Tôi không biết những bậc cha mẹ khác sẽ xử lý như thế nào khi gặp phải hoàn cảnh này nhưng cha tôi cho rằng, trong lúc này mà không nói rõ đạo lý, không đả thông những vướng mắc trong tư tưởng trẻ thì có thể dẫn đến những vấn đề mãi đè nặng lên tâm trí trẻ. Trẻ có thể thương vì những phiền não này mà chịu ảnh hưởng trực tiếp đến tính cách, hoặc có lẽ một đứa trẻ vốn dĩ rộng mở, vui vẻ vì chuyện này mà trở nên phiền não, trầm mặc.

Đối với việc giáo dục, cha đã dùng biện pháp giáo dục ở trên để giúp tôi luôn ngập tràn trong vui vẻ và sự phóng đạt.

Sau khi con trai tôi ra đời, cha đã viết cho tôi một bức thư và nhắc nhở rằng: Trẻ có được tính cách tốt hay không sẽ quyết định trên một chừng mực lớn trẻ đó có thể trở thành nhân tài toàn diện hay không, nó cũng quyết định xem trong tương lai trẻ có được thành tựu hay không".

6. Nhất định phải phát triển toàn diện

Để có được sự cho phép từ chức của nhà vua, cha đã mang tôi đến Kassel, bộ trưởng ở đó rất vui với học vấn của tôi, họ

càng cố ý bảo tôi ở lại đó học tập. Họ cố gắng tiến cử tôi với quốc vương, cuối cùng dưới sự cho phép của quốc vương tôi cũng đã vào được trường đại học Goettingen danh tiếng.

Bốn năm học tập và sinh sống trong ngôi trường danh tiếng này, tôi đã học được rất nhiều khóa trình, bao gồm lịch sử, vật lý học, số học, hóa học, thực vật, giải tích học, khoa học tự nhiên, chính trị, văn chương. Trong mỗi một môn học tôi đều có được những kiến thức rất sâu và lượng kiến thức phong phú, hơn thế trong mỗi môn học tôi đều có được thành tích đáng kể. Tôi đã có được những kiến thức rất sâu rộng trong môi trường học tập và sinh sống này.

Lúc đó tôi đã là chủ đề bình luận của mọi người, có thể bởi vì tôi đã có được thành tích phi thường trong khi độ tuổi còn quá nhỏ.

“Carl Witt nếu không phải là thiên tài thì nhất định đã bị cha của cậu ép học cật lực, nếu không sao cậu ấy có được thành tích như thế này?”. “Cậu bé thật đáng thương, trở thành một công cụ học tập, không có một chút vui vẻ nào trong cuộc sống này. “Vì muốn đạt được mục đích nổi danh của bản thân mình, bất chấp đưa trẻ sống hay chết, loại người này thật sự không xứng đáng làm cha”. Đó là những lời trách móc cha tôi.

Thực ra, bất kể mọi người nói ra sao, việc học của tôi không chịu sự ép buộc của ai cả, quá trình cũng không khó khăn lắm, có điều không giống với nhiều người vẫn tưởng đó là, tôi luôn cảm thấy học tập là một chuyện vô cùng vui vẻ. Cha không những chưa bao giờ ép học mà luôn khuyên bảo tôi không nên mất đi niềm vui cuộc sống vì chuyện học hành. Thực ra, những lo lắng của mọi người dành cho tôi là quá nhiều. Thực sự là vốn dĩ chẳng có chuyện gì, chỉ là những nỗi lo không đâu. Cuộc sống

đại học của tôi rất nhẹ nhàng, bởi vì tại nơi đó tôi không những có thể chuyên tâm học hành, còn có thể cùng bạn bè tham gia nhiều hoạt động xã hội khác nhau, tôi cảm thấy nó thực sự vô cùng vui vẻ. Đặc biệt tôi đã kết giao với một nhóm bạn rất tâm đầu ý hợp trong trường, họ chính là những người bạn đàn của tôi.

Tôi đã từng nói qua ở phần trên, từ khi còn nhỏ, cha tôi không chỉ coi trọng việc giáo dục những kiến thức trong sách vở mà còn bồi dưỡng những sở thích về phương diện nghệ thuật. Từ trước tới giờ âm nhạc luôn là sở thích lớn của tôi, sự vui thích lớn nhất có được chính nhờ âm nhạc. Ngay từ nhỏ tôi có thể chơi pi-a-no và diễn tấu những thứ khác, sau khi vào đại học bởi vì đàn pi-a-no rất nặng, không tiện để mang đi đây đi đó, vì vậy tôi đã chuyển toàn bộ hứng thú sang đàn ghi-ta.

Trên thực tế, ghi-ta là một dụng cụ âm nhạc vô cùng tuyệt vời, nhưng trước đây thế giới âm nhạc không có một cái nhìn coi trọng đối với ghi-ta, mọi người thường cho rằng ghi-ta là một loại đàn dân gian, không thể là vật tao nhã trên lễ đường. Nhưng hiện nay mọi người đã phát hiện ra tính độc đáo của nó, có thể hợp tấu cũng có thể độc tấu, vừa có thể biểu diễn với những vòng quanh liên tiếp, cũng có thể tạo ra những hòa âm phức tạp.

Vì muốn nó có được vị trí độc tôn trong thế giới dụng cụ âm nhạc, mọi người đã phải nỗ lực rất nhiều. Cuối cùng, ghi-ta, pi-a-no và vi-o-long được coi là “Tam đại nhạc cụ”, nó cũng được mọi người coi là “Vương tử” trong thế giới nhạc cụ.

Khi vừa vào đại học, tôi có một cách nghĩ thế này: “Bây giờ đã là sinh viên rồi, hãy dồn hết tinh thần vào việc học, phải tạm thời bỏ hết các sở thích khác”. Bởi vì lúc đó tôi có một cảm giác lạ lẫm về một điều thần bí, tôi không biết mình có thích ứng được

với cuộc sống đại học không, có thể đạt được thành tựu không. Cha tôi rất tinh tế khi quan sát ra thần thái đó của tôi.

Có một ngày, ông giả vờ như không có chuyện gì và hỏi tôi: “Vì sao lâu thế không thấy con gảy đàn ghi-ta?”. Tôi nói: “Bây giờ con không muốn gảy”. “Vì sao vậy?”. “Bây giờ con phải dồn toàn bộ sức lực vào việc học”. “Ý của con là về sau con sẽ không đánh đàn ghi-ta nữa, cũng không học các dụng cụ âm nhạc khác nữa, phải vậy không?”. “Cũng không hoàn toàn như vậy, chẳng qua chỉ là...”. “Chẳng qua là điều quan trọng bây giờ không phải là âm nhạc, phải vậy không?”. Với câu hỏi của cha, tôi không có cách nào trả lời, bèn cúi đầu thấp xuống. Cha tôi nói: “Con trai, con đã quên những lời cha đã nói rồi hay sao? Học tập là muốn con tự tìm được hứng thú, phải giúp cho cuộc sống của mình vui vẻ hơn. Nếu vì học tập mà con mất đi hứng thú với cuộc sống, vậy thì còn có ý nghĩa gì nữa chứ?”. “Cha à, vậy thì cha nói con phải làm sao đây?”. Cha nói: “Nếu con thực sự mất đi hứng thú ban đầu với âm nhạc, con có thể bỏ nó. Nếu con vẫn còn thích nó thì mỗi ngày hãy luyện đàn ghi-ta, nó sẽ đem đến cho con nhiều niềm vui hơn nữa”.

Từ đó về sau, tôi đã có những cách lí giải sâu sắc đối với ý nghĩa của cuộc sống này, cũng hiểu sâu hơn nhiều về mối quan hệ giữa học tập và sở thích.

Về sau, tôi đã đạt được nhiều thành tích trong diễn tấu đàn ghi-ta, cũng qua ghi-ta tôi biết thêm được nhiều người bạn mới có cùng chí hướng. Chúng tôi thường tụ họp thảo luận về âm nhạc và những chuyện liên quan tới diễn tấu ghi-ta, thảo luận về âm sắc của đàn ghi-ta và những điều tâm đắc trong khi chơi đàn pi-a-nô.

Trong những ngày tháng hạnh phúc đó, tôi đã quen được với rất nhiều nhà âm nhạc chơi đàn ghi-ta, như: Thor, Aguado,

Giuliani, Tai Lejia, cũng từng học những khúc nhạc, như: “Pavan in tears” , “Memories of the Alhambra”.

Hi vọng rằng, trong cuộc sống sau này, con trai tôi cũng sẽ cảm nhận được những thứ tươi đẹp mà thượng đế đã mang đến cho cuộc sống, do vậy bây giờ tôi thường diễn tấu những khúc nhạc động lòng người này cho con trai tôi nghe.

7. Cha mẹ nên định hướng, giúp trẻ không thiên lệch

Bởi vì môn số học của tôi rất tốt nên Giáo sư số học Michele Sweeney Lane đã tới nhà tôi thăm hỏi. Ông nói với cha tôi rằng: “Tôi cho rằng Carl rất có khả năng trong lĩnh vực số học, nếu bây giờ tiến hành bồi dưỡng chuyên nghiệp về lĩnh vực này thì nhất định cậu sẽ trở thành một nhà toán học nổi tiếng”. “Giáo sư, ngài là một nhà toán học, tôi đương nhiên sẽ tin tưởng con mắt của ngài. Ngài đã nhìn ra con trai của tôi, tôi vô cùng cảm ơn ngài. Nhưng có điều, Carl bây giờ vẫn còn nhỏ, tôi nghĩ rằng đợi sau này khi cháu lớn lên chút nữa chúng ta sẽ tiến hành lựa chọn thì hiệu quả sẽ tốt hơn nữa”. Cha tôi đáp lời như vậy. Vị Giáo sư lại hỏi: “Vì sao? Sớm phát hiện, điều này chẳng phải càng có lợi cho tương lai sau này của cậu bé sao?”. “Nhưng tôi cho rằng, trước 18 tuổi con trai nên nhận được sự giáo dục toàn diện, bây giờ còn nhỏ hãy để nó học tập thêm kiến thức về nhiều phương diện hơn nữa, những điều này nhất định sẽ có lợi cho tương lai sau này của Carl”. Cha tôi nói. “Carl quả thực vô cùng có tài trong lĩnh vực số học, chẳng lẽ ông không muốn cậu bé trở thành một nhà toán học hay sao?”. “Đối với sự nghiệp trong tương lai của Carl, tôi hi vọng điều đó sẽ do cháu tự quyết định. Nếu đến 18 tuổi, Carl vẫn thích số học đồng thời vẫn hi vọng học nó thì tôi sẽ ủng hộ cháu”. Cha tôi đáp.

Giáo sư là một người rất sáng suốt, và có khí chất, cho dù không có cách nào thuyết phục nhưng ông không bực tức, mà thực sự hiểu được quan điểm đó của cha tôi. Khi sắp ra về, ông vẫn tràn đầy hi vọng và nói: “Carl, cố gắng lên, ta sẽ đợi con”. Sau này ông cũng thường xuyên giúp đỡ, quan tâm tới tôi. Khi tôi rời khỏi trường Đại học Goettingen, Giáo sư tạm biệt đã nói với tôi rằng: “Carl, lời của cha con thật có ý nghĩa, bây giờ con còn nhỏ, nên học thêm tri thức ở nhiều phương diện hơn nữa. Con đã chọn pháp học, ta cũng lấy làm vui mừng. Tuy nhiên, cùng với việc học pháp học thì đừng bỏ sổ học nhé, bởi vì đó là môn khoa học khiến người khác phải mê đắm!”.

Có thể “Có mới nới cũ” là căn bệnh chung của mỗi đứa trẻ, tôi cũng không nằm ngoài số đó. Tôi đã nhận được học vị thạc sĩ khi mới 18 tuổi. Bởi vì trước khi vào trường Đại học Heidelberg, tôi chưa từng tiếp xúc qua với pháp học, do vậy tôi có một hứng thú sâu đậm với pháp học, tôi dành lượng lớn thời gian vào việc học pháp học, mỗi ngày đều ôm sách pháp học và đọc nó trong sự thích thú vô hạn. Từ trước tôi luôn có một sự phát triển toàn diện, nhưng cứ như vậy, tôi đã phạm phải một lỗi khi nhìn nhận phiến diện với môn khoa học, không biết từ bao giờ tôi đã chuyển toàn bộ trọng tâm sang pháp học, còn đối với các môn khoa học khác thì chỉ lướt qua.

Ai cũng có thể thấy cha tôi đang vô cùng tức giận, nhưng ông vẫn trấn tĩnh mà nói: “Carl, đây là bảng thành tích của con, cha nghĩ con đã nhìn thấy thành tích này. Cha muốn hỏi một chút, con nghĩ gì về kết quả này?”. Đối với tôi mà nói, đây là thành tích không tốt lần đầu tiên mà tôi phải chịu sự chỉ trích, tôi xấu hổ đến mức cúi thấp đầu xuống. “Carl, con là một người thông minh, con đã biết lỗi sai của mình chưa?”. Tôi gật đầu. “Vậy thì nói cho cha nghe xem xong đã sai ở đâu?”. Con quá

chú trọng học pháp học mà bỏ qua các môn khoa học khác, cho nên...”. “Không đơn giản như thế chứ?”. Cha tôi nói.

Tôi cảm thấy nghi hoặc với câu hỏi, bèn hỏi cha: “Cha, cha nói không phải như vậy, thế là vì sao ạ?”. “Cha cho rằng thành tích của con trượt dốc thế này nguyên nhân chính là ở việc con quá tự phụ, bởi vì trước đây con chưa từng học qua pháp học, để vượt qua người khác do vậy con dốc hết sức học hành. Do vậy thành tích học tập các môn khoa học của con trước đây đều rất tốt, con cho rằng không cần bỏ ra công sức thì vẫn có thể học tốt được, nhưng kết quả lại hoàn toàn tương phản. Cha đã từng nói với con, học tập giống như một con thuyền đi ngược dòng, không tiến thì sẽ lùi, con hiểu rõ đạo lý này chứ?”.

Những lời nói của cha khiến tôi vô cùng xấu hổ, tôi cũng thực sự hiểu được lỗi sai của mình. Trong bảng thành tích trượt dốc của các môn học không có số học, lúc đó tôi đã nghĩ đến lời tạm biệt mà Giáo sư đã nói: “Cùng với việc học kiến thức về pháp học, đừng bỏ số học nhé bởi vì đó là một môn khoa học khiến người khác phải mê đắm!”. Tôi càng ăn năn hơn. Tôi đã phụ đi kì vọng của hai vị trưởng bối đối với tôi mà chỉ đáp ứng lòng hư vinh của bản thân mình.

Từ đó về sau, bất kể là lúc nào, tôi đều không ngừng nỗ lực để bản thân mình không bị mê hoặc bởi những hi vinh đó, trở thành một người thực sự bước trên mặt đất.

Muốn lập nghiệp thành công thì phải lấy đạo đức làm căn bản. Từ đó mới trở thành người có học vấn, gánh vác trọng trách lớn, tạo dựng một nền móng vững chắc của phẩm hạnh.

1. Tiết kiệm là đức tính tốt đẹp của con người

“Tiết kiệm là đức tính tốt đẹp của con người”, đó chính là điều đã được nói trong “Thánh kinh”. Đứng từ mọi phương diện mà nói, tiết kiệm chính là một sự chuẩn bị cho cuộc sống của bản thân mình; đứng về góc độ xã hội mà nói, đó chính là cách tiết kiệm nguồn tài nguyên cho thế hệ sau này. Do vậy, bất kể là giàu hay nghèo thì cũng nên đề cao phẩm chất tốt đẹp này.

Hiện nay, cùng với sự gia tăng sức mạnh toàn diện của dân tộc Đức thì sự tiêu dùng xa xỉ, lãng phí cũng bắt đầu thịnh hành trong xã hội. Mọi người đều biết rằng, hai đế quốc lớn là Babylon và La Mã bị hủy diệt chính do sự xa xỉ, hoang phí này, tạo nên cuộc cách mạng nước Pháp 30 năm không ngừng biến động ở châu Âu cũng là do sự xa xỉ cực độ của hoàng hậu và hoàng thân của nước Pháp dẫn đến. Do vậy chúng ta phải ghi nhớ kĩ những bài học lịch sử này.

“Con người sống một cuộc sống tiết kiệm thì tâm hồn của người đó sẽ gần thượng đế hơn”. Đó là lời mà cha đã từng nói với tôi. Cha tôi là một người rất tiết kiệm, dưới ảnh hưởng của cha, tôi cũng là một người như vậy. Trong nhà tôi, việc tiết kiệm luôn được đề cao, ngay từ nhỏ tôi đã được biết không thể lãng phí một hạt gạo, trong bữa ăn phải ăn hết những gì trong đĩa ăn của mình, như vậy không những không bị khinh miệt, trái lại sẽ nhận được sự biểu dương. Hồi nhỏ, cha mua cho tôi một bộ đồ chơi ghép gỗ, còn tất cả các đồ chơi khác đều do ông đích thân làm cho tôi. Những bộ quần áo mà tôi mặc đều được may bằng vải cũ, tôi có một con gấu bông nhỏ, cũng là do mẹ tôi dùng những tấm vải thừa may lại, bởi vì lúc đó tôi rất thích con gấu bông đồ chơi của các bạn nhỏ khác. Cứ như vậy, lớn lên trong bầu không khí tiết kiệm đó, cha không ngừng nhắc nhở tôi không được lãng phí, phải dần hình thành thói quen tiết kiệm, tôi cũng hiểu được đạo lý khi tận dụng những thứ đồ cũ.

Có một ngày, khi tôi và cha đang đi dạo, đi qua một cửa hàng văn phòng phẩm, chúng tôi tiện thể đi vào. Lúc đó, tôi nhìn thấy một hộp bút chì màu, tôi vô cùng thích thú. Cha gọi tôi để cùng ra về, nhưng tôi chăm chú nhìn hộp bút chì màu đó và không rời bước, bèn nói: “Cha à, mua cho con hộp bút chì màu đó, được không ạ?”. Cha hỏi tôi: “Vì sao con cần mua nó?”. “Nó rất đẹp! Có nó, con có thể vẽ nhiều bức tranh đẹp”. “Nhưng chẳng phải con đã có một bộ rồi hay sao?”. “Bộ đó bây giờ rất cũ rồi, đã dùng hai tháng rồi”. Cha tôi tức giận nói: “Cái gì? Cha nghe nói có một họa sĩ không nỡ vứt đi hộp màu đã dùng 10 năm, hộp màu của con mới dùng được hai tháng đã muốn vứt đi rồi sao, lại cho rằng nó cũ. Hơn nữa vì sao vẽ tranh lại phân ra bút mới và cũ vậy? Chỉ cần vẽ là được rồi mà. Bút đẹp có thể vẽ ra tranh đẹp, cách nói đó về cơ bản thật hoang đường”. “Cha à,

thực sự con rất thích hộp màu đỏ, mua cho con đi!”. “Không được, quy tắc của gia đình không phải là con không biết, dùng hết cái cũ mới có thể mua cái mới”. “Cha thật ki bo”. “Đó không phải là ki bo, mà là tiết kiệm. Tiết kiệm là vinh quang, lãng phí mới là sự nhục nhã. Tiền tiết kiệm được có thể mua những thứ hữu dụng hơn”. Lí lẽ của cha đã nói rất rõ ràng, nhưng ngày đó tôi vẫn không biết vì sao mình lại trở nên bướng bỉnh vô lí như vậy, vừa khóc vừa làm ầm lên, cứ nằng nặc đòi cha phải mua cho bộ màu đỏ. Nó giống với dáng vẻ của những đứa trẻ mà người ta thường trông thấy ở trong các cửa tiệm, trẻ sẽ vừa khóc lóc vừa kêu gào lên, thậm chí lăn lộn đòi bằng được chỉ đến khi người lớn thỏa hiệp mới thôi. Người lớn thông thường trước tiên sẽ thuyết phục, nhưng người thắng cuộc cuối cùng bao giờ cũng thuộc về trẻ con. Nhưng những hành vi đó hoàn toàn không dễ gì qua nổi mắt cha tôi, ông cứng rắn kéo tôi về nhà, tức giận nói: “Bất luận thể nào, cha cũng không mua hộp màu đỏ cho con”. Ngày đó sau khi tôi trở về vẫn tức giận và khóc lóc: “Cha đích thực không thương con, cha của bạn con cái gì cũng mua cho cậu ấy, bởi vì người cha đó rất thương cậu ấy, còn cha thì chẳng thương con chút nào”.

Shideli là đứa trẻ hàng xóm nhà tôi, nhà cậu rất khá giả, cậu muốn gì là được. Tiền tiêu vật tiêu không hết, đồ chơi cũng chẳng chơi hết, chỉ là ngựa gỗ nhỏ đã có 3 - 4 con. Nghe nói, quần áo và mỹ phẩm mẹ cậu dùng đều mua về từ Pa-ri, cha cậu thì tiêu tiền như nước, một buổi tối đánh bạc tiêu đến vài trăm mác Đức là chuyện thường.

Cha nhìn tôi như đã mất đi lí trí, cũng không đếm xỉa gì tới tôi, mãi cho đến khi tôi bình tĩnh trở lại, đợi khóc xong, ông mới bắt đầu nói chuyện với tôi. “Carl, con thực sự rất ngưỡng mộ Shideli sao? Con thực sự muốn trải qua cuộc sống của gia đình

cậu ấy sao? Trong nhà của họ, ngày nào cũng mở hội, đồ ăn không hết cũng vứt đi, ngày thứ hai lại làm cái mới. Quần áo cậu ta mặc vô số, đồ chơi cậu ta chơi thì có quá nhiều. Nhưng lại vẫn không nỡ chia sẻ với người nghèo mà thà để nó vô dụng ở trong nhà. Đó chẳng phải là một sự lãng phí đáng xấu hổ hay sao?”. Con cảm thấy lúc đó con thật không có lí trí, bèn xấu hổ nói với cha: “Thực ra, con cũng không thực sự ngưỡng mộ Shedeli, cũng không muốn trải qua những ngày tháng đó, con chỉ nghĩ rằng nếu là cậu ấy thì cha cậu ấy sẽ sớm mua cho cậu ấy”. “Đúng, cha tin rằng Shideli sẽ có rất nhiều hộp bút chì màu mới, nhưng chẳng dùng để làm gì. Ta chưa bao giờ nhìn thấy cậu bé có thể vẽ được những bức tranh đẹp. Còn con trai, tuy con chỉ dùng bút chì màu cũ để vẽ tranh nhưng lại vẽ ra nhiều bức tranh đẹp. Nhưng mà một tình yêu thực sự không phải là đáp ứng đủ tất cả các nhu cầu vật chất”. Mặt tôi đỏ ửng lên và nói với cha: “Con biết rồi, cha ạ!”. “Ta thực sự lo lắng cho Shideli, gia đình nhà họ đã tiêu tốn quá nhiều vật chất, lãng phí quá nhiều tiền bạc, thượng đế nhất định sẽ trừng phạt họ, bởi vì thứ mà họ lãng phí không chỉ là tiền bạc mà còn là nguồn tài nguyên của mọi người nói chung!”. Những lời cha nói đã được kiểm chứng. Vài năm sau do sự tiêu dùng xa xỉ của mình mà gia đình cậu ấy đã lâm vào tình trạng khủng hoảng, cuối cùng dẫn đến phá sản. Trước đó đồ đạc đến mấy thì nhà đó cũng có thể mua, hiện tại ngay cả học phí của cậu ta, gia đình cũng không thể trả được. Điều này hoàn toàn trái ngược với gia đình chúng tôi, cả gia đình tôi đều tiết kiệm hết sức, tuy chỉ là một mục sư với thu nhập khiêm tốn nhưng lại chẳng phải lo lắng về cái ăn, cái mặc, tôi cũng nhận được sự giáo dục đầy đủ. Sự so sánh giữa hai điều này đòi hỏi một sự suy nghĩ thật sâu sắc. Tôi cho rằng, muốn một đứa trẻ hình thành thói quen tiết kiệm không phải là một chuyện dễ dàng, bởi vì chúng không chịu áp lực từ cuộc sống, cũng không

biết sự gian khổ của công việc, do vậy đòi hỏi mỗi bậc cha mẹ nên giúp những đứa trẻ của mình hình thành thói quen tiết kiệm ngay từ nhỏ, trẻ cần được hiểu rằng tất cả những gì mà mình có đều được trả bằng công sức vất vả của việc lao động.

2. Nuôi dưỡng phẩm đức, cần sự tự giác

Muốn giáo dục trẻ có một phẩm chất đạo đức tốt thì cần bắt đầu ngay từ khi trẻ còn nhỏ. Không nên có cách nghĩ sai lầm là trẻ còn nhỏ, cái gì cũng không hiểu, giáo dục với trẻ cũng khó, đợi đến khi trẻ lớn lên hiểu chuyện mới tiến hành giáo dục, đến lúc đó sẽ gặp không biết bao nhiêu là khó khăn. Từ khi mới có 1 tuổi, cha đã nghiêm khắc yêu cầu tôi. Ông chưa bao giờ tin vào những lời kiểu như: “Nhỏ thì thả lỏng một chút, đến lớn thì nghiêm khắc hơn một chút”.

Ông nghĩ, là một người cha, mình có trách nhiệm và nghĩa vụ giáo dục con biết làm những việc gì, chuyện gì là không nên làm. Người lớn sẽ có ảnh hưởng rất lớn tới trẻ.

Còn ghi nhớ khi 6 tuổi, cha đem tôi đến nhà của một sư A của một giáo xứ khác, ở lại đó vài ngày.

Mỗi ngày khi ăn điểm tâm, tôi uống một chút sữa bò. Theo như quy định của nhà chúng tôi, rơi vãi đồ sẽ bị phạt, do vậy tôi chỉ có thể ăn bánh bao và muối.

Tôi vốn dĩ thích uống sữa, hơn thế nữa toàn bộ gia đình mục sư A rất quý tôi, để chuẩn bị cho chuyến đến thăm của tôi họ đã chế ra một loại sữa đặc biệt, đồng thời chuẩn bị những món điểm tâm ngon nhất, điều này vô cùng thu hút tôi.

Sau khi tôi rót sữa rót ra, mặt đỏ lên, chần chừ một chút và sau đó là không uống nữa.

Lúc đó cha tôi giả vờ không nhìn thấy.

Người trong nhà mục sư A khi nhìn thấy chuyện đó đã lo lắng, nhiều lần khuyên tôi uống sữa, nhưng tôi vẫn không uống, đồng thời nói một cách ngại ngùng: “Bởi vì cháu làm rớt sữa nên không thể uống nữa”.

Người nhà mục sư A khuyên tôi nhiều lần: “Không có vấn đề gì, mọi chuyện ổn cả, không sao đâu, uống đi cháu”.

Cha tôi ở bên cạnh ăn điểm tâm, vẫn giả vờ như không nhìn thấy gì. Tôi vẫn kiên quyết không uống. Trong tình thế chẳng còn cách nào khác, một người vô cùng yêu quý tôi trong gia đình mục sư A đã hướng tới cha tôi và đoán chắc là do cái cách mà cha đã giáo dục tôi.

Để phá tan cục diện cứng nhắc đó, cha yêu cầu tôi ra ngoài một chút, sau đó nói rõ lí do với mục sư A.

Sau khi nghe xong, họ chỉ trích cha tôi: “Đối với một đứa trẻ mới chỉ 6 tuổi hạn chế nó ăn những thứ mình thích chỉ vì một chút lỗi nhỏ, giáo dục của ông có phải quá nghiêm khắc không?”

Cha tôi giải thích rằng: “Không, Carl không phải bởi vì sợ tôi mới không uống sữa mà bởi vì ngay từ nhỏ Carl đã nhận thức được đây là quy luật bao bọc lấy chính bản thân mình, cho nên mới không chịu uống sữa”.

Sau khi nghe cha tôi giải thích, cả gia đình mục sư A vẫn không tin, thế là ông dành thông qua một thí nghiệm nhỏ chứng minh chân tướng của sự việc.

“Nếu đã như vậy - Ông đứng dậy và nói với mọi người - Bây giờ chúng ta hãy làm một thí nghiệm nhỏ, trước tiên tôi sẽ rời khỏi căn phòng này, mọi người hãy gọi Carl vào và khuyên uống sữa, xem cậu bé có uống không?”.

Nói xong, ông liền bước ra ngoài.

Đợi sau khi ông rời phòng, họ đã gọi tôi vào phòng, rất nhiệt tình bảo tôi uống sữa, ăn điểm tâm nhưng không có kết quả.

Tiếp theo họ lại đổi sữa bò mới, lấy điểm tâm mới và nói với tôi: “Bọn ta không cho cha cháu biết đâu, ăn đi cậu bé!”. Nhưng tôi vẫn không ăn, còn không ngừng nói với họ: “Cho dù cha cháu không nhìn thấy, thượng đế cũng sẽ nhìn thấy, cháu không thể làm chuyện nói dối này được”.

Mục sư A nói: “Chúng ta sắp đi ra vùng ngoại ô đã ngoại, cháu không ăn cái gì thì trong cuộc hành trình này sẽ bị đói đó”.

Tôi trả lời: “Không quan trọng gì”.

Thực tế chẳng còn cách nào, họ đành gọi cha tôi vào, tôi nhỏ dòng nước mắt ẩm nói cho cha biết tình hình.

Ông lặng người nghe hết câu chuyện, sau đó bèn nói với tôi: “Carl, sự trừng phạt đối với lòng tốt trong trái tim con thể là đủ rồi. Bởi vì sắp phải đi đã ngoại, để không phụ tấm lòng tốt của mọi người, con hãy ăn hết điểm tâm và uống hết sữa đi, sau đó chúng ta sẽ xuất phát”.

Sau khi nghe cha nói vậy, tôi mới vui vẻ uống hết chỗ sữa đó. Đối với một đứa trẻ mới chỉ có 6 tuổi như tôi mà có được năng lực tự khống chế bản thân như vậy đã khiến cho mục sư A và cả gia đình ông hết sức ngưỡng mộ.

Trong khi giáo dục, có một số chỗ cha vô cùng nghiêm khắc, đây là chuyện cả tôi và cha tôi đều phải thừa nhận. Nuôi mà không dạy là lỗi của cha, dạy mà không nghiêm thì đó cũng là sự lười nhác của cha. Để tôi có thể vượt lên, cha đã áp dụng những biện pháp nghiêm khắc hơn so với người khác trong vẫn

đề giáo dục. Nhưng những biện pháp đó không làm tôi thấy đau khổ mà giúp tôi từ trong đó hình thành được một phẩm chất cao đẹp.

Trong nhật kí của mình, cha đã từng viết thế này:

“Con trai luôn học tập theo cha, cha không chỉ là người thầy đầu tiên của con, mà còn là tấm gương mà con có thể làm theo. Yêu cầu nghiêm khắc với con, trước tiên phải yêu cầu nghiêm khắc với chính bản thân mình.

Tôi là một người tin tưởng ở thượng đế, thậm chí nếu một ngày đứng trước mặt thượng đế, tôi cũng sẽ nói như thế.

Những yêu cầu nghiêm khắc của tôi với con trai không biết tự bao giờ trở thành sự nghiêm khắc của con đối với chính bản thân mình. Tôi luôn nhắc nhở con trai, không có ai trói buộc con cả, chỉ có thượng đế và chính bản thân con mà thôi.

Từ khi Carl còn rất nhỏ, rất nhiều hành vi đã hình thành thói quen tự giác. Ví dụ: Carl chưa từng nói dối, điều này không phải bởi vì Carl sợ sự trừng phạt từ tôi mà từ trong tâm con cảm thấy rằng nói dối là một hành vi không tốt.

Những yêu cầu nghiêm khắc của Carl hoàn toàn là do một thứ sức mạnh nằm trong tim của con. Làm cha của con, có một điểm mà tôi muốn làm đó là, để những thứ tốt đẹp nhất, tôn quý nhất trên con người con đều trở thành một loại bản năng, một loại tự giác”.

Để trẻ hình thành phẩm chất đạo đức tốt đẹp là trách nhiệm của mỗi bậc làm cha, làm mẹ. Chẳng ai lại bằng lòng để những đứa trẻ của mình mất đi phương hướng chỉ vì những sự hướng dẫn không đúng đắn từ hồi còn nhỏ.

3. Nuôi dưỡng trẻ trở thành người chân chính và chính trực

Muốn nuôi dưỡng trẻ trở thành một người chân chính và chính trực thì ngay từ nhỏ hãy tiến hành giáo dục thật nghiêm khắc đối với trẻ.

Rất nhiều cha mẹ phát hiện ra rằng, ngay từ nhỏ, trẻ đã biết cách nói dối. Nguyên nhân của nói dối có rất nhiều, có lời nói dối thiện ý và cũng có cả những lời nói dối ác ý.

Tôi cho rằng, lời nói dối của trẻ nhỏ phần lớn đều là thiện ý. Sau khi làm sai chuyện, để tránh sự chỉ trích của cha mẹ, trẻ thường chọn cách nói dối. Đối diện với hoàn cảnh này, cha mẹ hãy cố gắng hết sức tìm hiểu thế giới nội tâm của con, trước tiên hãy tìm hiểu nguyên nhân nói dối là gì, sau đó dùng những phương pháp thích hợp để giáo dục trẻ.

Trong quá trình giáo dục, cha có những hiểu biết rất sâu về điều này. Dưới đây xin kể lại cho mọi người câu chuyện đã xảy ra khi tôi được 2 tuổi, câu chuyện này được cha tôi kể lại sau khi tôi đã hiểu chuyện.

Khi tôi 2 tuổi, một chiếc cốc đổ trên bàn, lúc đó cả cha và mẹ đều không có ở đó. Hôm đó cha đi đến giáo xứ khác, còn mẹ chỉ vừa đi sang phòng khác một chút, khi trở về thì đã phát hiện bàn bị ướt rồi, còn chiếc cốc của tôi lại trống.

“Carl, có phải con làm đổ nước không?”. Mẹ hỏi.

Tôi lắc đầu phủ nhận.

Mẹ nhìn thấy dáng vẻ thông minh, dễ thương của tôi bật cười, rõ ràng biết chắc là tôi làm đổ nước nhưng vẫn không trách mắng.

Buổi tối, cha trở về nhà, mẹ đã đem chuyện này nói lại cho ông nghe.

Ông nghĩ ngợi một chút, cho rằng hôm nay tuy không có mặt ở đó nhưng nhất thiết vẫn nên nói chuyện với tôi.

“Con trai, hôm nay con làm đổ nước, phải vậy không?”. - Cha nghiêm khắc hỏi.

Tôi vẫn lắc đầu phủ nhận.

“Carl, hi vọng con có thể nói sự thật cho cha nghe, bất luận có phải do con làm hay không. Tuy cả cha và mẹ con đều không thấy nhưng thượng đế sẽ nhìn thấy”. Cha nghiêm sắc mặt lại và nói: “Cả cha, mẹ và thượng đế đều không thích một đứa trẻ nói dối”.

Sau đó, tôi đã cúi đầu nhận lỗi, nhưng cha không trách tôi.

Rất nhiều bậc cha mẹ cho rằng những lời nói dối của trẻ chẳng có tính nguy hại gì, thậm chí còn thấy chúng đáng yêu. Bây giờ mà nói thì có thể tôi không cho rằng là như vậy. Nói dối một khi đã thành thói quen, sau này trẻ lớn lên sẽ trở thành nguồn gốc của việc phạm tội. Sau khi thói quen đó hình thành mới sửa đổi nó, chỉ e rằng tổn công vô sức.

Nói dối hủy hoại mối quan hệ thân mật giữa con người và con người, sự không tin tưởng lớn dần lên sẽ tổn hại đến việc tín nhiệm lẫn nhau. Sau khi tôi đã lớn hơn một chút, cha đã kể cho tôi nghe những đạo lý có ý nghĩa càng sâu sắc hơn.

Những người tiếp xúc với tôi đều nói rằng tôi là một người thành thực. Tôi nghĩ, từ khi mình sinh ra chỉ có một lần nói dối duy nhất, đó chính là lần làm đổ cốc nước đó.

Trong nhiều ngày tháng về sau này, bất luận làm việc gì, tôi đều dũng cảm thừa nhận và chịu trách nhiệm. Cho đến ngày nay, tôi chưa từng nói dối.

4. Lấy bản thân mình làm gương

Dạy bằng ngôn ngữ không giống với việc dạy bằng hành động. Trong quá trình giáo dục tôi, cha không những dùng sự khuyến khích bằng ngôn từ, mà ông còn dùng cử chỉ để tạo lập một tấm gương cho tôi. Sau khi con trai tôi sinh ra không lâu, tôi đã thỉnh giáo cha về cách giáo dục với nó. Cha không những giới thiệu cho tôi rất nhiều phương pháp giáo dục trọng tâm của mình mà còn nói về một câu chuyện đã xảy ra khi tôi còn nhỏ:

“Có một lần, con muốn ăn một chút điểm tâm. Cha không cho con bởi vì vừa ăn xong bữa tối, ăn uống quá nhiều sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe. Con chưa đến 2 tuổi, lúc đó bèn tức giận, nằm trên sàn nhà, khóc lóc âm ỉ. Mẹ con trông thấy thế, không kìm lòng mình được bèn đáp ứng yêu cầu, cầm lấy món đồ điểm tâm mà con thích và nói: “Được rồi, Carl, nhanh lại đây”. Sau khi khóc lóc, con đã có được những gì mà mình muốn ăn.

Lúc đó, tuy không nói gì nhưng cha biết rằng, tiếng khóc lóc của con là một sự thách thức với quyền lực của cha mẹ, đồng thời con đã đạt được sự thắng lợi trong sự việc này.

Về sau cha và mẹ đã nói chuyện với nhau, đồng thời cha đã nói cho mẹ con cách nghĩ của cha về vấn đề này.

“Tôi cho rằng đối diện với những tiếng khóc lóc của trẻ, chúng ta không nên nhân nhượng. Bởi vì trẻ còn nhỏ, hậu quả của việc nhân nhượng này không dễ dàng gì mà nhìn ra, nhưng đã gieo một thứ hạt không tốt. Khi trẻ ở độ tuổi 13 - 14, vẫn với cách nói chuyện như vậy, chúng sẽ khó bảo, vô lễ.

Bởi vì trẻ biết rằng khóc lóc có thể đạt được thứ mà mình muốn. Sau này khi lớn lên, chúng không chỉ dừng lại ở việc khóc lóc. Thói vô lễ này không chỉ đối phó với người mẹ, còn đối phó

với người khác nữa. Trẻ sẽ dùng cách thức vô lễ này để yêu cầu người khác đáp ứng.

Tôi có thể tìm ra rất nhiều ví dụ chứng minh, quan hệ trong thời kì đầu giữa con cái và cha mẹ sẽ ảnh hưởng tới mỗi quan hệ của trẻ với người khác trong tương lai sau này”.

Mẹ con sau khi nghe xong thì rất tán đồng quan điểm này của cha, do vậy từ đó về sau, trong nhà của chúng ta không còn phát sinh những chuyện như vậy nữa. Thậm chí con có khóc lóc ầm ĩ, cũng không có được những thứ mà con muốn có, bất kể là đồ chơi hay đồ ăn, bởi vì cha phải làm cho con hiểu được rằng, khóc lóc chẳng có hiệu quả gì cả.

Có một lần người hàng xóm nói cho cha nghe chuyện liên quan tới cậu con trai của người đó, ông cảm thấy người con trai của mình thật quá gay go. Do kiển thức của con đều vô cùng xuất sắc, luôn vượt trội xuất chúng, nên người hàng xóm đó đã hỏi ta cách giáo dục con như thế nào.

Ông ta lắc đầu, hạ giọng nói với cha rằng: “Tôi và vợ mình đã coi nhẹ việc giáo dục tính tôn trọng sự quản giáo của cha mẹ trong thời kì ấu thơ và thời kì nhi đồng của con, lúc đó nó “Quay cả nhà thành một hình tròn”. Vợ tôi cho rằng con vẫn còn nhỏ, tin tưởng rằng sau này lớn lên nó sẽ thay đổi thói hư đó. Nhưng sự thật không như cô ấy nghĩ, nó trở nên càng ngày càng hư đốn, tham lam ích kỉ, luôn coi mình làm trung tâm. Nó làm sai, tôi quả thực không dám nói con vì nó còn ghê gớm hơn tôi tưởng. Bây giờ nó 12 tuổi, như một ngựa hoang mà chúng tôi không thể dùng lại nữa. Nó thực sự làm người ta thấy ghét, luôn cáu gắt với chúng tôi, miệt thị gia đình và cha mẹ, dường như muốn tất cả mọi chuyện trong gia đình phải như ý của nó”.

Đối diện với hoàn cảnh đó, cha có thể nói gì đây? Yêu cầu con cái tôn trọng cha mẹ thì trước tiên cha mẹ phải tôn trọng con cái, hơn nữa nên để trẻ hình thành thói quen tôn trọng người khác ngay từ nhỏ.

Cứ một lòng làm theo những gì trẻ bảo không phải là tôn trọng chúng. Nếu muốn đem những phẩm chất đạo đức tốt truyền cho con thì những người làm cha mẹ nên lấy bản thân mình làm gương, trước tiên bản thân mình phải có được những phẩm chất đạo đức tốt đẹp đó.

Khi giáo dục con cái, trước tiên hãy làm rõ cái gì là đúng, là sai, nên hiểu được sẽ dùng phương thức nào để ứng xử với những sai lầm của trẻ”.

Từ trong những ngôn từ của cha, tôi đã ngộ ra một đạo lý trong cách cư xử với trẻ: Nếu hành vi của trẻ vụng về, không cẩn thận làm hỏng đi thứ đồ gì đó, phải xác định rằng, chúng không có ác ý, không thách thức với người lớn, chỉ là không cẩn thận thôi. Trong trường hợp này, cha mẹ không nên chỉ trích hay trừng phạt, chỉ nên nhắc nhở trẻ nên cẩn thận vào lần sau. Nếu trẻ muốn hướng đến sự chú ý hay vì chuyện gì không vừa ý mà thách thức những lời nói của cha mẹ thì nên lựa chọn những cách thức phù hợp để ngừng ngay và trừng phạt trẻ.

Những sự việc như vậy rất ít xảy ra với tôi bởi vì tôi có một người cha tốt, ông luôn đưa ra sự hướng dẫn đúng đắn. Từ khi tôi còn rất nhỏ, cha đã lấy bản thân mình làm một tấm gương và rất tôn trọng tôi, ông chưa từng dùng bạo lực, do vậy rất tự nhiên tôi cũng trở thành một người con thuận theo đạo lý mà nghe lời ông.

5. Phân rõ thị phi, nhất quán

Trong cách cư xử với tôi, cha luôn nhất quán và phân rõ

đúng sai, điều này có một tác dụng rất tốt tới sự trưởng thành của tôi sau này.

Những chuyện không cho phép thì không cho phép ngay từ ban đầu, như vậy sẽ gây ra vấn đề gì cho trẻ. Có lúc đồng ý, có lúc lại không đồng ý, trái lại sẽ đem đến cho trẻ sự phức tạp.

Rất nhiều bậc cha mẹ bên cạnh tôi, “Quy luật” của họ thật ngẫu hứng, thất thường, không thể nhất quán, có lúc được, có lúc lại biến thành không được. Cứ kéo dài mãi như vậy, sẽ tạo dựng trong lòng trẻ một ấn tượng đó là những “Quy luật” của cha mẹ có thể phá vỡ được. Những hành động và ngôn từ của cha mẹ không thực sự, không nhất quán thì làm sao có thể giáo dục trẻ được đây?

Muốn giáo dục trẻ thật tốt, cha mẹ phải có một cái nhìn tốt xấu về sự vật một cách nhất quán, giáo dục trẻ không có định kiến chính là một điều cấm kị.

Cha nói với tôi rằng, khi tôi được 2 tuổi, cha đã bắt đầu bồi dưỡng cho tôi những thói quen tốt từ những việc nhỏ bé trong cuộc sống. Thậm chí là trên bàn ăn, tôi cũng được giáo dục rất nghiêm khắc. Cha nói với tôi, những thứ trong đĩa nhất định phải ăn hết, như vậy mới có thể nuôi dưỡng ý thức tiết kiệm, đồng thời cũng là một sự luyện tập.

Nếu muốn ăn hoa quả, bất kể người khác có dụ ngon dụ ngon thì tôi cũng phải ăn xong phần ăn của mình, cha không có bất kì sự nhân nhượng nào dành cho tôi.

Bởi vì sự luyện tập những hành vi đúng đắn của cha mẹ lặp đi lặp lại nhiều lần và những điều cha mẹ làm cũng rất thấu tình đạt lý nên thời gian dài trôi qua, nó đã trở thành một điều tự

nhiên, tôi coi việc tôn trọng những quy tắc đó thành một phần trong bản thân mình.

Cha hi vọng sau này khi lớn lên tôi có thể hình thành ý thức “Đo lường”, từ trước tới giờ cha luôn giáo dục tôi theo đúng nguyên tắc này. Cha yêu cầu tôi phải thành thật, giữ chữ tín, đúng giờ, bởi vì đó đều là những phẩm chất tốt đẹp mà con người nên có.

Ngôn từ của cha mẹ phải luôn thống nhất, xử phạt phân minh sẽ đem lại hiệu quả tốt trong việc giáo dục con cái. Nếu bạn yêu cầu trẻ không được nói dối, thì bản thân mình không thể sử dụng những cách thức để dối trá hay hù dọa; nếu sự việc đã định ra như thế thì nên như vậy mà đối xử với trẻ.

Trong một lần tản bộ, tôi đã phát hiện ra một chuyện khiến người khác phải suy nghĩ. Người hàng xóm, bà Williams, phát hiện vấy con gái mình bị bẩn thì ngay lập tức nổi giận, bắt đầu đã không ngớt lời chỉ trích cô bé. Sau khi nhìn thấy cô bé khóc, bà lại nhanh chóng cho cô bé chút điểm tâm. Tôi hỏi bà Williams: “Vì sao bà lại trách móc cô con gái vậy?”. “Nó luôn làm bẩn vấy của mình”. Bà đáp. “Thế vì sao bà lại cho cô bé điểm tâm? Là để biểu dương hành vi của bé hay là một sự bồi thường cho những lời chỉ trích của bà?”. Bà Williams không biết nên trả lời tôi như thế nào.

Lúc đó, cô bé không biết được rằng vì sao mình bị mắng, càng không biết vì sao sau khi bị mắng xong mình lại nhận được điểm tâm. Với cách làm này sẽ làm cô bé suy nghĩ lộn xộn, khó xác định được thái độ của người mẹ, điều này rất bất lợi cho cuộc sống sau này của cô bé.

Khi còn nhỏ, việc khen thưởng và trừng phạt đối với tôi không xảy ra nhiều, nhưng một khi đã thực hiện thì thực sự nó

có một tác dụng quan trọng. Những phần thưởng mà cha mẹ dành cho tôi không chỉ dừng lại ở vật chất, mà phải làm tôi cảm nhận được niềm vui thực sự của sự phấn đấu và sự sáng tạo.

Cha thường giáo dục tôi, kết quả học tập xuất sắc là vì sự trưởng thành và cố gắng của bản thân, còn việc làm trong gia đình là nghĩa vụ mà mỗi thành viên trong gia đình cần thực hiện. Khi tôi có những biểu hiện xuất sắc, ông sẽ cho tôi một phần thưởng vật chất nhất định, còn cho tôi đến một nơi mà mình muốn đến.

Khi cha tiến hành trừng phạt, ông luôn cân nhắc thật kỹ nguyên tắc. Ông trừng phạt nhất định phải khiến tôi tâm phục khẩu phục, nếu không sẽ mất đi tác dụng giáo dục. Trước khi phạt, ông luôn cảnh cáo, đồng thời nói rõ cho tôi nghe nguyên nhân vì sao bị trừng phạt.

Cha tôi cho rằng cần để trẻ hiểu rõ mỗi hành vi của chúng sẽ đem đến những hậu quả như thế nào, như vậy cùng với thời gian, trẻ sẽ hình thành thói quen thực sự suy nghĩ mọi chuyện và hiểu được rằng làm bất kể chuyện gì cũng không thể làm qua loa đại khái!

Cha đã từng nói với tôi: “Con nên thức dậy đúng giờ, nếu không cha sẽ nghĩ rằng con bỏ bữa sáng của mình, con phải có trách nhiệm với hành vi của mình”. Cuối cùng cũng đã xảy ra một chuyện mà tôi phải tự mình chịu trách nhiệm.

Có một lần, tôi dậy hơi muộn, vượt quá thời hạn quy định. Khi tôi tới trước bàn ăn, tất cả mọi thứ đã được thu dọn hết rồi, bữa sáng của tôi cũng bị dọn luôn.

Tôi nhìn cha, tưởng rằng bữa của mình sẽ được dọn ra nhưng cha đã nói với tôi: “Thật đáng tiếc, cha đã để bánh bao và

sửa đúng vị trí của con, tuy nhiên như chúng ta đã giao hẹn từ trước rồi, cha không thể tùy tiện phá bỏ nó. Điều này chỉ trách con thôi mà”.

Thực sự, gặp phải hoàn cảnh này, bữa sáng không phải là cái quan trọng nhất. Quan trọng đó là, chúng ta cần biết rằng, đã là sự quy định và thống nhất thì ở bất kì thời gian nào đều phải thực hiện như vậy, hơn nữa cần phải tuân thủ một cách nghiêm ngặt.

6. Khẳng định vị trí của mình

Tuy hồi nhỏ mọi phương diện của tôi luôn biểu hiện tài hoa xuất chúng, tuy nhiên ở một số điểm vẫn tồn tại những thiếu sót. Hãy nói về cơ thể đi! Cơ thể của tôi không tráng kiện, tuy không đến nỗi yếu mềm bệnh tật, nhưng do tính cách luôn muốn mình dẫn đầu, do vậy tôi có chút tự ti đối với cơ thể không được tráng kiện này của mình.

Có một ngày những người bạn sôi sục khí thế đến tìm tôi, bọn họ đã quyết định phải tiến hành một lần cắm trại mà hoàn toàn không dựa vào sự giúp đỡ của người lớn, giống như những đứa trẻ tham gia huấn luyện thực chiến trong quân đội. Nghe thấy tin này, tôi lại không giống như những người bạn nhỏ đó mà vui mừng nhảy cẫng lên. Trong kí ức, tôi luôn cho rằng, phàm là những hoạt động bản năng thì mình đều không thể so sánh với người khác. Tôi sống ở nông thôn, rất nhiều người bạn của tôi đều là những người anh em ở đó. Từ nhỏ bọn họ đã giúp cha mẹ làm việc nhà nông, cơ thể vô cùng rắn chắc, còn về phương diện này thì tôi không thể bằng bọn họ. Thực ra tôi rất muốn tham gia các hoạt động, như: Nhảy dây, trèo núi, tôi cũng hi vọng mình có thể đạt được thành tích tốt, nhưng mỗi lần thành tích đều rất bình thường, cứ lâu dần như vậy, tôi liền bỏ cuộc. Cha tôi

không phản đối gì với những đứa trẻ đó, nhưng nhìn thấy tôi không được vui vẻ lắm, cha bèn đến bên và hỏi: “Carl, con không thích những hoạt động này sao?”. “Không phải”. “Vậy thì sao con lại không vui”. “Chẳng có gì, chỉ là...”. “Chỉ có điều làm sao?”. “Chỉ có điều những hoạt động này không thể khiến con phát huy sở trường của mình”. “Vậy sở trường của con là gì?”. “Sở trường của con chỉ là đọc sách, viết văn, làm toán”. “Đúng vậy, đọc sách là một trong những sở trường của con, vậy thì sách con đọc nhiều nhất là gì?”. “Đọc nhiều nhất đương nhiên là sách về văn học rồi, còn có thiên văn, địa lí”. “Vậy thì nội dung trong cuộc dã ngoại này của con là gì?”. “Là mô phỏng trận chiến dã ngoại ở ngoài đời thực”. “Trận chiến dã ngoại thực đó cần gì nào?”. “Cần có một cơ thể mạnh khỏe”. “Đương nhiên là cần có một cơ thể khỏe mạnh rồi, nhưng chỉ cần cơ thể mạnh khỏe thì có dành được thắng lợi trong trận chiến hay không?”, lời của cha cho tôi vài gợi ý, nhưng tôi vẫn không thể đưa ra được câu trả lời cụ thể. Tôi bèn hỏi cha: “Ngoài cơ thể ra thì còn cần gì nữa, hả cha?”. “Ngoài cơ thể ra còn cần có năng lực tổ chức, quản lí và chỉ huy, còn cần kiến thức về thiên văn, địa lí nữa. Con đọc nhiều sách như vậy, những kiến thức về thiên văn, địa lí, con đều có, hơn nữa năng lực quản lí tổ chức chắc chắn con đã học được không ít. Chỉ cần vận dụng những điều đã học vào trong cuộc tập luyện lần này, con nhất định sẽ trở thành một người chỉ huy xuất sắc”. “Thật thế à cha, con có thể làm được sao”. “Đúng vậy, đó là những ưu thế mà con nắm giữ trong trò chơi này. Tuy nói cơ thể không tráng kiện, nhưng vẫn rất khỏe mạnh mà, sức khỏe hiện giờ đủ để con trở thành một vị chỉ huy chiến thắng trong trận chiến này”. Lời của cha như có một thứ ánh sáng chói lòa quét qua tim tôi. Tôi vui vẻ tham gia vào trong nhóm thảo luận, đồng thời làm mọi chuyện chuẩn bị cho hoạt động này. Trong trò chơi này, tôi thực sự đã như cha tôi nói, trở thành một “Người

chỉ huy” xuất sắc, chỉ huy cả một quân đoàn chiến đấu. Câu nói của cha tôi “Con có thể làm được” đã giúp tôi tin vào chính mình, đó chính là ý nghĩa tinh thần lớn nhất mà cha đem đến cho cuộc đời tôi.

7. Tự tin đối diện với những thách thức trong tương lai

Cha tôi là một người nhân từ, khoan dung và hiểu được lòng của người khác. Bất luận là tôi mẹ của tôi, hay là người ngoài đều vô cùng yêu quý vì phẩm chất cao thượng của ông. Phẩm chất đạo đức tốt đẹp mà cha tôi theo đuổi cả đời người đó chính là: Nhân từ, khoan dung, hiểu người. Thực ra tôi cho rằng những phẩm chất đạo đức tốt đẹp này không chỉ nên có ở một người mục sư mà bất kì người nào cũng cần có.

Trong cuộc sống, cha luôn giúp đỡ, hiểu và ủng hộ tôi. Trong vấn đề học tập và giáo dục tôi, cha cũng luôn dùng sự khoan dung để đối đãi. Đối diện với những gì tôi đã nói, mỗi khi gặp chuyên đau khổ hay mất đi ý chí, cha luôn dùng trí tuệ và tình yêu thương vô hạn của mình để giúp tôi thoát khỏi khó khăn đó. Những năm đầu, cha nuôi dưỡng tôi từ “Một trẻ thiếu năng” trở thành một “Thiên tài” khiến mọi người phải ngưỡng mộ và khâm phục. Phần lớn thời gian trong cuộc đời mình, tôi luôn tràn ngập sự tự tin và lòng dũng cảm, nhưng khi mới bắt đầu, cũng có những lúc tôi không có đủ lòng tự tin.

Điều người khác ngạc nhiên đó là, tôi có thể nói một cách lưu loát các ngôn ngữ, như: Tiếng Pháp, tiếng Anh, tiếng Tây Ban Nha, tiếng La-tinh và tiếng Ý, lúc đó tôi chỉ mới 8 - 9 tuổi, do vậy rất nhiều người mong muốn cha sẽ để tôi mở một cuộc hội đàm. Bọn họ nói, nếu tôi có được thành công lớn như thế thì hãy thể hiện trước mặt người khác; ngoài ra họ cũng có thể học được một vài phương pháp giáo dục trẻ từ trong đó.

Mới đầu, cha tôi không đồng ý, ông cảm thấy như vậy là khen ngợi quá đáng tôi, e rằng như vậy sẽ làm tôi trở nên kiêu ngạo quá đáng. Nhưng họ lại yêu cầu và biểu thị, mục đích của họ chỉ là muốn học tập những kinh nghiệm giáo dục của cha tôi. Cuối cùng, ông đã đồng ý. Ngày hôm đó rất nhiều người đến, căn phòng không thể chứa người nữa, thế là mọi người đành phải đợi ở trong sân. Ai cũng đoán rằng: “Thần đồng này rốt cuộc có bản lĩnh không?”. Họ đều mong đợi những biểu hiện của tôi. Trong số những người đến có người học vấn rất uyên thâm, có một vài vị còn là nhà ngôn ngữ học, còn có một số người ngoại quốc, họ đều đến từ những nơi rất xa. Lúc đó tôi vô cùng căng thẳng, tôi nghĩ rằng: “Bọn họ liệu có thích mình không? Có đưa ra những câu hỏi khó với tôi hay không? Bọn họ có cười nhạo không?”. Bởi vì trước đây, tôi dùng tiếng nước ngoài giao tiếp với người khác đều là những trường hợp cá nhân, còn nói cũng chỉ là những vấn đề đơn giản, không phải là những cuộc giao lưu với quy mô lớn trước mặt mọi người như hiện nay. Cha nhìn thấy sự căng thẳng của tôi, bèn nói: “Carl, con làm sao vậy, con đang sợ à?”. “Vâng, không biết vì sao, con hơi sợ một chút cha à”. “Sợ gì? Bọn họ đều là những người bạn tốt của con, bọn họ chỉ muốn đến để nói chuyện cùng con”. “Nhưng mà, ngoại ngữ của con không đạt đến trình độ mà họ tưởng tượng! Bọn họ có cười nhạo con không?”. “Sao vậy? Bọn họ đều khen ngợi con, ngoại ngữ của con tốt mà”. “Không, không phải, con nghĩ ra rồi, thực ra ngữ pháp của con không thành thực, phát âm tiếng Latinh cũng không chuẩn lắm, trời ơi! Tiếng Hy Lạp còn có nhiều vấn đề hơn”. “Đương nhiên, con nhỏ thế này, không thể làm chuyện thập toàn thập mỹ rồi. Tuy nhiên, với trình độ hiện tại của con, được thế này đã là rất tốt rồi”. “Đối với người bình thường mà nói thì có thể được, nhưng trong số đó có một số người là nhà ngôn ngữ học!”. “Nhà ngôn ngữ học thì càng phải

rõ hơn độ khó của việc học ngoại ngữ, bọn họ sẽ càng cho rằng con là người phi thường”. Nhưng bất luận cha nói thế nào tôi vẫn không dám ra ngoài. Cha tôi nghĩ một chút rồi nói: “Carl, con không có lòng tự tin với mình sao?”. “Đúng ạ, có nhiều người quá, con...”. “Nếu mỗi lần chỉ bởi vì không có sự tự tin mà đánh mất đi cơ hội rèn luyện bản thân, vậy thì chẳng có cách nào rèn luyện lòng tự tin của mình, việc hình thành lòng tự tin phải dựa vào sự bồi dưỡng. Con nghĩ kĩ một chút, nếu trong đám đông con có thể dùng ngoại ngữ giao tiếp với người khác, đó chẳng phải là một chuyện đáng tự hào sao! Lúc đó con vẫn không có lòng tự tin sao?”. “Thật không?”. Tôi hỏi với sự hoài nghi. “Đương nhiên là thật rồi”. “Trình độ ngoại ngữ của con thật sự tốt thế sao? Cha à, con có thể cùng với họ giao lưu một cách tự nhiên, phải không?”. “Thật vậy, nếu con không có trình độ này thì cha cũng không cho con giao tiếp với bọn họ. Khi mới bắt đầu, cha cũng không vì trình độ của con không đạt mà không đồng ý mở cuộc giao lưu này, cha cũng tin tưởng rằng con cũng sẽ vì thế mà tự hào”. Nghe lời cha, tôi cảm thấy khá hơn nhiều.

Ngày hôm đó tôi đã dùng ngoại ngữ để giao lưu với họ về các vấn đề kinh tế, chính trị, lịch sử. Nói đến vấn đề nào của quốc gia ấy thì sẽ sử dụng ngôn ngữ của quốc gia đó, sau đó tôi còn trả lời họ những câu hỏi liên quan tới các vấn đề lịch sử, nhân văn của mỗi quốc gia. Về sau, trong bất kì hoàn cảnh nào tôi cũng không mất đi lòng tự tin, đây chính là điều lớn nhất mà tôi đạt được trong hoạt động lần này. Đương nhiên, từ đó, danh tiếng “Thần đồng” của tôi cũng càng ngày truyền đi càng xa hơn.

Xây dựng cho trẻ một nhân cách toàn diện

Nhân tố cơ bản và quan trọng trong sự vui vẻ của cuộc sống chính là nhân cách của mỗi chúng ta, nếu không có những nguyên nhân khác thì nhân cách là nhân tố không biến đổi trong bất kì môi trường nào.

1. Chú trọng đạo lí, lấy cái lí thu phục lòng người

Ngay từ nhỏ tôi đã nhận được sự giáo dục nghiêm khắc của cha, nhưng không phải là sự giáo dục chuyên chế. Cái gọi là chuyên chế đó chính là sự cưỡng ép bắt trẻ phải tuân theo một cách mù quáng. Cha tôi chưa từng giáo dục tôi như thế, ông có thái độ nghiêm khắc hoàn toàn là có cái lí của mình.

Cha tôi rất phản đối chế độ giáo dục chuyên chế, bất luận là ở phương pháp giáo dục hay phương diện khác, ông đều làm như vậy. Luôn chú trọng đạo lí, lấy lí thu phục lòng người, nó sẽ càng có sức mạnh hơn so với các biện pháp cưỡng ép khác, sự khiêm khắc của ông sở dĩ không gây ra bất kì tổn thương nào cho tôi là bởi vì cái lí trong đó.

Trên phương diện giáo dục, trước tiên ông luôn tôn trọng tôi, luôn kể một số đạo lí mà tôi có thể lí giải được.

Tôi rất phản đối kiểu người đánh giá thấp cách nhìn của con trẻ trước mặt người khác. Mỗi khi nhận phải sự trừng phạt

do làm sai chuyện gì đó, cha không bao giờ chế giễu hay khích bác tôi trước mặt mọi người. Lúc đó cha luôn làm tôi cảm thấy: Cha rất thực lòng thật tâm quan tâm tới tôi.

Mỗi khi cha yêu cầu phải làm một việc gì đó, ông sẽ nói cho tôi tính cấp bách của việc cần làm đó, nói rõ rằng đó là việc mà tôi nên làm chứ không phải ông đang ép phải làm việc đó.

Nếu trong khi chơi mà vô tình làm hỏng hay giẫm hỏng hoa của người khác, ông nhất định sẽ gọi tôi đến xin lỗi họ. Bất luận là hàng xóm có biết hay không, ông đều yêu cầu tôi chủ động làm việc đó.

Nói đến đây lại làm tôi nhớ tới một câu chuyện đã xảy ra vào một buổi chiều tối khi tôi 7 tuổi. Ngày hôm đó tôi vui mừng chơi ở ngoài mô phỏng trò kị mã cổ đại. Tôi dùng một cái gậy dài thay thế cho gươm, tự mình giả vờ với tư thế tác chiến với cường đạo. Kiếm pháp của tôi rất tuyệt, hoặc là đâm hoặc là chặt. Trong trò chơi vui nhộn này, tôi sớm đã coi mình trở thành một anh hùng thực thụ. Cha thấy vậy thì vô cùng vui vẻ, những trò chơi này rất có lợi cho sự phát triển năng lực tưởng tượng, có tác dụng tốt tới sức khỏe của tôi. Ở phần trước tôi đã từng nói, cha không thích cuộc sống với những cơn tức giận âm thầm, cũng không hi vọng tôi trở thành thứ học giả với đầu óc ngây ngô. Do vậy, ông rất tán thành với những trò chơi lành lợi, hoạt bát này.

Bỗng nhiên, tôi kêu lên một tiếng “Cha cha”, nhưng nhanh chóng dừng lại, thì ra trong trận chiến rất sôi nổi đó, tôi vừa “Chặt” một nhát, một khóm hoa ở nhà hàng xóm đã bị rơi xuống đất, nhụy và cánh hoa bay tứ tung trong không trung. Cha lặng người quan sát, xem tôi sẽ giải thích chuyện này thế nào.

Tôi nhìn cánh cổng nhà hàng xóm, chẳng thấy có người ra, cũng không phát hiện ra cha đang quan sát tôi. Lúc đó tôi đang muốn quay người “Trốn thoát” thì cha đã gọi lại.

“Carl...”.

Lúc đó, tôi biết rằng chuyện này chẳng còn cách nào có thể trốn chạy được, bèn chậm rãi đến bên cha.

“Con không biết con đã phạm lỗi hay sao?”

“Con biết”. Tôi hạ giọng trả lời cha.

“Vậy con nên làm gì?”. Cha khiêm khắc nói với tôi.

“Con không biết ạ”. Tôi cúi đầu đáp.

“Con trai, nghe cha nói đây, con nên sang nhà hàng xóm xin lỗi đi”.

“Nhưng, con không cố ý mà”. Tôi dường như là đang giải thích, bởi lúc đó tôi có thể chưa thực sự lí giải được hàm ý của sự xin lỗi.

“Carl, con phải nhớ rõ rằng, con người phạm lỗi, trong nhiều trường hợp là không cố ý. Nhưng lỗi đã xảy ra rồi, con phải có trách nhiệm với hành vi của mình. Tuy nhà hàng xóm không trông thấy con làm, nhưng họ thực sự đã bị tổn hại. Con nên đi xin lỗi họ, con người không nên bỏ đi sau khi đã làm tổn thương người khác. Không phải con đang đóng vai là kị sĩ cổ đại đó sao? Kị sĩ là người dũng cảm...”.

“Cha à, con hiểu rồi”. Tôi giống như một kị sĩ chân chính gõ cửa nhà hàng xóm.

Ngày thứ hai, khi cha tôi gặp người hàng xóm, người đó căn bản đã không đề cập đến chuyện những bông hoa bị giập nát.

Ông chỉ nói một câu: “Mục sư Witt, con của anh là một người thật thà”.

Kị sĩ anh dũng là thần tượng tôn sùng của tôi. Cha dùng hình ảnh kị sĩ để khích lệ, giúp tôi cảm nhận được rằng xin lỗi chẳng phải là một chuyện khó khăn gì, cũng giúp tôi hiểu rằng phạm lỗi bất kể là cố ý hay không cố ý thì đều nên có trách nhiệm với những gì mình làm.

Rất nhiều cha mẹ lí giải sự giáo dục nghiêm khắc đối với trẻ là chuyên chế, bất giác biến mình thành bạo quân, coi đứa trẻ rất hèn nhát hoặc thất bại. Họ cho rằng nếu trẻ không nghe lời thì sẽ dùng bạo lực, hậu quả của phương pháp này không những không thể giúp trẻ hiểu đúng về bản thân, trái lại gây cho trẻ cảm giác lo lắng và tức giận cha mẹ.

Tôi đã từng nghe qua một câu chuyện thể này:

Có đứa trẻ rất thích một con dê nuôi trong nhà, cậu thường một mình dẫn dê lên núi chơi, mỗi lần nhìn thấy dê gặm cỏ non trên núi, cậu cảm thấy vô cùng vui mừng. Trong tâm hồn nhỏ bé đó của cậu, con dê chính là người bạn thân nhất, cậu kể cho con dê nghe những câu chuyện mình nghe thấy và những điều huyền tưởng. Cậu cảm thấy cùng với dê lên vách núi phơi nắng là chuyện hạnh phúc nhất.

Nhưng có một ngày cậu tỉnh dậy sau khi nằm phơi nắng trên vách núi, giấc mơ cậu nằm mơ chính là mình và chú dê đó sẽ ở lại đây, nhưng khi cậu tỉnh dậy không thấy dê đâu cả. Dê con từ trước chưa bao giờ đi xa, nhưng hôm nay quả thật không nhìn thấy nữa. Cậu bé lo lắng chạy tìm khắp vách đá nhưng vẫn không tìm thấy. Cậu khóc vì nghĩ rằng không thể gặp được người bạn thân nhất của mình nữa.

Trời tối rất nhanh, cậu nhanh chóng chạy về nhà. Cậu kể cho cha nghe về chuyện đã xảy ra, hi vọng ông sẽ giúp mình tìm dê về. Không ngờ, cái mà cậu nhận về chỉ là một trận đòn. Đòn roi vô tình đã làm bầm dập mặt mũi của cậu, phần trán cũng bị chảy máu.

“Ta chỉ có con dê này, không tìm được nó thì đừng có trở về nữa...”. Nói xong người cha đã đẩy cậu ra khỏi cửa.

Cậu bé vô cùng buồn bã.

Một mình cậu chạy lên vách núi đen tối. Cậu càng chạy càng không thể nghĩ vì sao cha lại đánh mình? Cậu lại chẳng cố ý làm mất dê. “Không tìm được dê, mình cũng rất buồn mà”. “Vì dê, cha nói rằng mình vĩnh viễn không được về nhà, lẽ nào mình lại chẳng bằng một con dê sao?”

Không lâu sau, cậu bé nhìn thấy một điểm sáng ở phía xa. Khi lại gần, cậu nhìn thấy dê, nó đang gặm cỏ rất thong dong.

Bất chợt cậu bé nghĩ, mình đã phải chịu trận đòn roi không thương tiếc của cha liền cầm lấy một hòn đá to.

“Chỉ vì mày... nên cha mới đối xử với tao như thế...”. Cậu bé vừa khóc, vừa cầm hòn đá đập liên tiếp vào đầu dê.

Ngày thứ hai, mọi người phát hiện thấy một con dê đã chết trên núi, còn cậu bé thì vĩnh viễn không trở về nhà nữa.

Chúng ta có thể hình dung ra rằng, cậu bé đó đã đau khổ thế nào, cậu đã tự tay giết chết người bạn thân nhất của mình.

Sự bạo lực và chuyên chế của người cha đã để lại một bóng đen khủng khiếp, không gì có thể xóa nhòa được trong đầu óc non nớt của trẻ thơ, khiến một cậu bé vốn dĩ tốt đẹp trở thành một con quỷ tàn bạo.

2. Giáo dục “Người lớn hóa”

Tôi cho rằng điều then chốt trong giáo dục đó là không dồi lờ lí tính, không phá hoại sức phán đoán của trẻ. Một khi bị mất đi năng lực phán đoán thông thường, trong cả cuộc đời mình trẻ không thể phán đoán chính xác sự tốt xấu, tính đúng sai của sự vật. Cha đã yêu cầu tôi đứng từ điểm này.

Nếu tôi nói những lời không khách khí với người khác, ông không chỉ trích tôi ngay lập tức, mà trước tiên phải xin lỗi người khác. Ông sẽ nói với đối phương rằng: “Con tôi lớn lên ở nông thôn, do vậy mới nói ra những câu như vậy, xin ngài đừng để ý”. Lúc đó tôi sẽ tự nhận thấy những lời mình nói ra là không hợp lí, sau đó nhất định tôi sẽ hỏi cha về nguyên nhân trong đó.

Đôi khi tôi hỏi, ông sẽ nói: “Những lời con nói vừa nãy, nếu đúng về góc độ đạo lí mà xem xét thì không có gì là không đúng, hơn nữa cha cũng cho rằng là như vậy. Nhưng trước mặt người khác nói vậy sẽ không tốt. Lẽ nào con không phát hiện ra, sau khi con nói như vậy, ngài Tom đã đỏ mặt lên đó! Mọi người chỉ vì thích con, lại ngại sự có mặt của cha nên mới không nói ra, nhưng chắc chắn ông ta sẽ rất tức giận. Về sau sở dĩ ngài Tom không nói gì chính là vì con nói chuyện kiêu đó”.

Vì không muốn làm tổn hại đến năng lực phán đoán của tôi, cha thường giảng đạo lí cho tôi nghe thông qua một số biện pháp thiết thực, cái mà tôi có thể dễ dàng hiểu được.

Để nhấn mạnh những ưu điểm trong phương pháp giáo dục này, cha đã trần thuật lại trong nhật kí của ông.

“Nếu tôi đưa ra đánh giá với con trai, cậu bé sẽ lập tức hỏi lại: “Nhưng cái mà con nói là thật”. Lúc đó, tôi sẽ dẫn dắt từng bước: “Đúng vậy, cái con nói là thật, nhưng ngài Tom có thể

nghĩ: ‘Ta có cách nghĩ của mình, người nhỏ như cậu làm sao mà biết được’. Hơn nữa, cứ cho là những lời đó của con là đúng thì con cũng không nhất thiết phải nói ra, bởi vì đó là chuyện ai nấy đều biết rồi, con không thấy mọi người đều im lặng không nói tiếng nào hay sao? Nếu con nghĩ rằng chỉ có con biết thì quả thực là ngốc quá rồi. Về phương diện này, mọi người trách một đứa trẻ là chuyện tất nhiên, bởi vì trong quá trình lớn lên trẻ sẽ có rất nhiều khuyết điểm, nói ra thì còn gì xấu hổ hơn. Cho dù là như vậy thì chẳng phải mọi người đều giả vờ không biết với những khuyết điểm của con đó sao. Nếu con cho rằng mọi người đều không biết khuyết điểm của mình thì có phải là cứ đâm lao theo lao không. Trên thực tế, mọi người đã biết lỗi sai nhưng không nói ra vì nghĩ đến thể diện của con, chỉ là không muốn con mất đi sĩ diện mà thôi. Như vậy con đã hiểu được lòng tốt của mọi người đối với mình hay chưa. Còn sau khi phát hiện sai lầm của người khác, con nên làm thế nào? Cũng nên như vậy đó. Thánh kinh chẳng phải đã nói: “Việc mà mình không muốn làm thì cũng đừng ép đi làm”, đạo lý chính là ở chỗ này, do vậy vạch trần khuyết điểm và sai lầm của người khác thì thật là không tốt.

Sau khi nghe xong những lời giảng giải đó, do tuổi còn nhỏ nên con vẫn còn thấy có chút mơ hồ khó hiểu, bởi vì tâm trí của trẻ con không phức tạp như người lớn, hơn nữa phương thức xử lý này có thể được coi là không thành thực hay sự phức tạp quá sớm, nhưng tôi cho rằng làm như vậy là hợp tình hợp lý.

Nếu con vẫn không hiểu, lại đưa ra câu hỏi: “Đó chẳng phải là nói dối hay sao”, tôi sẽ tiếp tục giảng giải: “Không, không phải là nói dối, vị quân tử”. Con không nhất thiết phải nói dối, chỉ cần lặng lẽ là được rồi. Nếu tất cả mọi người cứ bắt lỗi sai của người khác, rồi đem phơi bày nó trước mặt mọi người, vậy thì thế giới

này chẳng phải là một thế giới cãi cọ hay sao? Nếu vậy thì chúng ta không thể yên tâm làm việc và sinh sống rồi”.

Nhưng, đối với Carl, tôi không cần phải nói nhiều như thế, chỉ với vài câu nó đã ý thức được sai lầm của mình, nước mắt lưng tròng và đảm bảo lần sau sẽ không tái phạm nữa.

Tôi đã giáo dục con trai của mình như thế.

Tôi tin rằng phương pháp giáo dục của mình là hợp tình hợp lí, chưa hề có thái độ chuyên chế với Carl, cũng không vì lập đi lí tính, càng không làm tổn hại đến năng lực phán đoán của con.

Từ một số phương diện mà nói, phương pháp của tôi có thể gọi là “Phương pháp giáo dục người lớn hóa”, sở dĩ có thể đạt được thành tựu như ngày nay, còn có lợi trong việc khai phá tiềm năng ngôn ngữ của trẻ.

Do từ vựng của con phong phú, thông đạt nghĩa từ, vì vậy chỉ cần một chút là hiểu được ngay. Trẻ con trên thế giới này do sự hạn chế về ngôn ngữ, nên thường xuyên có một số chỗ không thể hiểu được với cách giáo dục đang thực thi hiện thời.

Trong môi trường của tôi có rất nhiều những bậc cha mẹ sau khi nhìn thấy những biểu hiện không tốt của con về phương diện nào đó thì luôn chỉ trích trước mặt, có một số còn thượng cẳng chân hạ cẳng tay, trách tội con của mình không lễ phép, nhưng lại không kiểm tra một chút phương pháp giáo dục của chính mình”.

Sự thật chiến thắng hùng biện, để từng bước trần thuật lại sự chính xác trong phương pháp giáo dục của cha, tôi sẽ nói cho mọi người cùng nghe một ví dụ, như vậy sẽ càng có tính thuyết phục:

Antoni là mẹ của Carl. Carl - người có cùng tên với tôi, là một đứa trẻ vô cùng lạnh lợi. Nhưng tôi phát hiện ra cậu bé có rất nhiều thói quen không tốt, ví dụ kì thị những đứa trẻ khác nhỏ hơn mình hay luôn nói ra những điểm không tốt của người khác.

Có một lần trên đường gặp gia đình Antoni, tôi vui vẻ nói chuyện với họ, đồng thời xoa đầu cậu bé Carl nhỏ kia để biểu thị sự thân thiết.

“Giáo sư! Trông ngài như một xác chết vậy, mặt ngài trắng quá!”. Cậu bé Carl không chút do dự nào đã nói với tôi như vậy.

Thực ra, những lời cậu nói đều là thật, ít nhất về một phương diện thì cũng như vậy. Nhưng mà chẳng qua do tôi không cẩn thận mà bị cảm lạnh, bệnh vài ngày. Mặt của tôi trắng xanh là chuyện rất bình thường. Khi bằng tuổi cậu ta trước đây, tôi cũng không bao giờ nói như vậy trong tình cảnh đó. Lúc đó cha thường nói với tôi, cái gì là một hành vi lễ phép, cái gì là hành vi không lễ phép, do vậy tôi biết được nói như vậy là rất không lịch sự, hơn nữa những từ ngữ mà cậu bé Carl đó sử dụng không có cách nào có thể làm người khác tiếp nhận được.

Trong hoàn cảnh này, tôi không nên tức giận với một đứa trẻ, nhưng lúc đó cậu bé đã làm tôi khó xử.

Mẹ cậu bé vô cùng tức giận, cô đã lựa chọn phương pháp mà tôi không thể ngờ tới.

“Thật chẳng ra sao cả, sao con lại dám nói với Giáo sư như thế hả?”. Cô đã tát một cái vào má cậu bé.

Tôi nhanh chóng can ngăn, nhưng cậu bé không vì thế mà dừng:

“Con nói hoàn toàn là sự thật, nếu mẹ không tin thì nhìn mặt ông ấy đi... Con không nói sai... Sao mẹ lại đánh con, sao mẹ đánh con”. Cậu bé tức giận nói với người mẹ.

Antoni quá kinh hãi, vừa kéo cậu bé, vừa bước nhanh như muốn chạy khỏi nơi này.

Nhìn bọn họ đã đi xa, tôi mới thở phào nhẹ nhõm, cậu bé Carl về nhà nhất định sẽ bị đánh một trận lên bờ xuống ruộng.

Tôi hiểu rằng căn bệnh thích nói ra những hạn chế của cậu bé Carl này tuy là đã có từ bé nhưng lần này không phải do cố ý, chỉ là cậu chưa biết dùng ngôn từ hợp lý để biểu đạt ý nghĩa của bản thân. Nếu cậu bé nói với tôi rằng: “Giáo sư Carl, mặt ngài làm sao không hồng hào như mọi người mà lại trắng bạc thế kia? Có phải ngài đang mắc bệnh không”. Như vậy, cùng với cách biểu đạt của cậu bé nhưng ý nghĩa lại không giống nhau. Cách nói đầu rất dễ bị hiểu nhầm, còn cách sau lại thể hiện sự quan tâm tới người khác.

Còn về Antoni, cách làm của cô càng không đúng, cô nên dùng một cách thức mà mọi người đều có thể chấp nhận được để giải quyết với cậu bé, chứ không nên trừng phạt như vậy. Từ điểm này có thể thấy, sự giáo dục thường ngày của cô đối với cậu bé là chưa đầy đủ, cách thức lại không thỏa đáng.

Tôi hi vọng rằng cô Antoni có thể hiểu rõ đạo lý này, nếu không thì cậu bé có cái tên giống tôi sẽ không có được một cuộc sống tốt đẹp.

3. Phê bình phải khiến trẻ tâm phục khẩu phục

Phê bình đối với trẻ, điều quan trọng nhất độ chính là phải khiến chúng tâm phục khẩu phục. Câu nói này tuy rất đơn giản nhưng chẳng phải là một chuyện dễ dàng có thể thực hiện được.

Trước tiên, bạn phải dùng những đạo lí hay câu chuyện mà trẻ có thể hiểu được để giáo dục. Khi giảng đạo lí, phải nói dễ hiểu, không nên dùng những thứ ở tầng quá cao để bắt trẻ phải hiểu.

Điều nên chú ý đó là: Phê bình không có nghĩa là trừng phạt hay coi trẻ như cái sọt rác để trút mọi sự bức dọc của mình. Cần luôn ghi nhớ rằng: Mỗi cử chỉ, mỗi ngôn từ của cha mẹ đều có những ảnh hưởng vĩnh viễn tới cuộc đời trẻ.

Trong vấn đề giáo dục, cha luôn quan sát tỉ mỉ từng chuyện mà tôi làm, dốc lòng lí giải, ông làm rõ chân tướng sự việc sau đó mới phê bình tôi.

Ví dụ, có nhiều lúc, cha phát hiện tôi đã giảm hứng thú với việc học hành, bởi vì từ trước tới nay tôi luôn là một đứa trẻ thích học hành, những tình cảnh như thế sẽ dễ dẫn tới sự chú ý của ông. Lúc đó trong đầu ông sẽ phản ánh là: “Đứa trẻ này không chăm chỉ học tập”, chứ không phải là “Carl, con làm sao vậy? Con đã gặp chuyện không vui hay vấn đề gì?”.

Lúc đó cha không chỉ trích tôi ngay lập tức, mà đợi đến khi có thời cơ thích hợp để cùng nói chuyện một cách kiên nhẫn. Có một lần cha phát hiện tôi cầm một quyển sách và giữ ở một tư thế rất lâu, bề ngoài biểu hiện như tôi đang học, nhưng trên thực tế rất lâu mà vẫn chưa lật sang một trang mới, chỉ ngồi ở đó làm vùi.

Đợi đến khi tôi nghỉ giải lao, ông bèn nói: “Bất kể xảy ra chuyện gì con cũng nên chuyên tâm, bền chí; chỉ có tập trung tinh thần mới thu được hiệu quả tốt. Nếu không thực sự để tâm thì có dành thời gian bao lâu đi nữa, cũng chẳng thu lại hiệu quả gì. Không dồn toàn bộ tâm trí vào học tập và làm việc thì thật lãng phí”.

Tôi nhìn cha nói nhỏ: “Cha à, cha cũng chú ý thần sắc của con đi đâu mất khi học à?”

“Đúng vậy, cha cho rằng con là một cậu bé ngoan, từ khi cha dạy chữ cho con đến nay, con luôn hứng thú với chuyện học hành, nhưng vì sao hôm nay con lại lơ đãng như vậy? Con trai, hãy nói cho cha nghe, là con đã mất đi hứng thú với việc học tập rồi hay sao?”

“Không, không phải, cha à...” - Tôi ngẫm nghĩ một lúc rồi nói: “Con vẫn rất hứng thú với việc học, khi dần nắm được những kiến thức này con cảm thấy rất hạnh phúc”.

“Thế vì sao con lại không tập trung trong buổi học ngày hôm nay?”.

“Chỉ vì... chỉ vì...”.

“Chỉ vì cái gì, không sao đâu, nói cho cha nghe nào!”. Ông nói với giọng đầy mong muốn.

“Chỉ là hôm nay con đột nhiên nghĩ rằng, con học nhiều kiến thức thể liệu có tác dụng gì không?”. Tôi nói ra những điều trong lòng mình. “Con nghĩ rằng học thợ mộc có thể xây nhà và làm các dụng cụ trong gia đình, học rèn có thể tạo ra các nông cụ, nhưng con học ngôn ngữ và thơ ca thì dùng để làm gì? Chỉ để chơi thôi à?”.

Tôi trả lời như vậy, bỗng dưng trong ông trào dâng một cảm giác sung sướng, bởi vì ông biết tôi đã bắt đầu đào sâu hơn lớp ý nghĩa của câu hỏi đó.

Ông cho rằng đó thực sự là một thời cơ tốt để tiến hành giáo dục sâu sắc hơn đối với tôi.

“Con trai à, con đưa ra câu hỏi này, cha vô cùng vui mừng,

bởi vì con đang tư duy”. Cha trước tiên khẳng định hành vi của tôi, sau đó giúp tôi lí giải được những nghi hoặc của bản thân.

“Trước tiên, kiến thức là khởi nguồn của tất cả năng lượng. Nếu không có những kiến thức về lực học cơ bản thì con làm sao biết được cần bao nhiêu thanh gỗ để giữ vững một căn phòng đây? Nếu không có số học thì làm sao có thể tính toán ra lượng gỗ cần dùng đây? Nếu không có kiến thức nền tảng, thì người thợ xây sẽ vĩnh viễn chẳng bao giờ xây được một ngôi nhà, họ chỉ có thể hàng ngày đối diện với những đồng gỗ cứng nhắc đó thôi, chỉ e rằng anh ta cũng bị biến thành một khối gỗ đó!”. Cha nói cho tôi nghe một cách hài hước những đạo lí đó.

Tôi nghe đến đây bèn cười lách khách lên.

“Nếu người thợ rèn không hiểu được phải cho miếng sắt vào lò nung sau đó biến hình cho nó thì làm sao họ có thể làm ra những vật dụng này chứ? Đó là kiến thức vật lí. Nếu kiến thức này mà họ cũng không biết thì có thể họ đã bị những khối sắt đó làm cho điên dại rồi, nói chưa chắc thì có lẽ họ sẽ dùng răng mình mà gặm nhấm chúng rồi!” - Cha dùng hành động dùng răng gặm - “Con đoán xem sẽ xảy ra điều gì?”.

“Nhất định sẽ gãy răng...”. Lúc đó tôi đã cười lớn tiếng.

“Con trai, ghi nhớ kĩ rằng thi ca, văn học, hội họa, âm nhạc, triết học, đó đều là trí tuệ của loài người, là những thứ đẹp nhất trên thế giới này. Vì sao cha dạy con các ngôn ngữ khác nhau chứ? Không phải vì muốn con trở thành một nhà ngoại giao hay phiên dịch, mà vì muốn con càng hiểu tốt hơn về những quốc gia, những khu vực hay những nền văn hóa khác nhau. Con nói thích Dante, nếu con không hiểu tiếng Ý thì làm sao con có thể hiểu được chính xác Dante đây? Những câu thơ hay đó, con chỉ dùng

tiếng mẹ đẻ thì làm sao hiểu được chính xác cái hay, cái đẹp của nó, không thể cảm nhận nó một cách toàn diện được. Còn một điều rất quan trọng đó là, con trai à, nó giống với lời con nói, con cảm nhận được niềm vui trong học tập, cảm nhận được sự hạnh phúc, lẽ nào chưa đủ hay sao? Một con người có được niềm vui và hạnh phúc, vậy thì còn gì mà chưa thấy mãn nguyện nữa?”.

Nghe đến đây, mắt tôi ánh lên một sự thích thú, những sự bế tắc đã hoàn toàn được tháo bỏ.

Cha cho rằng, sở dĩ tôi có thành tựu học tập như ngày nay, điều then chốt chính là sự cầu thị và cảm giác hạnh phúc mà tôi có được trong quá trình học tập.

Người làm cha khi phải đối diện với những vướng mắc của trẻ thì nên tận tình và kiên nhẫn giảng giải. Nếu hành vi đối với trẻ mà không suy xét kỹ càng, chỉ giải thích một cách phiến diện thì không những không có tác dụng trợ giúp, trái lại còn gây ra những ảnh hưởng không tốt.

Bây giờ tôi đưa ra một giả thiết, giả dụ khi trẻ đang không tập trung vào việc học, người làm cha lại không quan tâm và giúp đỡ mà lại dùng phương thức trách móc thì sẽ dẫn tới một kết quả hoàn toàn không giống với trường hợp trên.

Khi trẻ cầm sách đọc mà không tập trung, người cha phát hiện trẻ chẳng hề lật một trang sách nào, chỉ ra dáng vẻ như đang ngồi học thôi, bèn nói: “Đồ ngốc kia, đang làm gì vậy”.

“Con đang xem sách...”. Trẻ bị sự thô bạo của người cha làm sợ cứng đờ cả người, đành phải nói dối như vậy, cho dù vốn dĩ trẻ cũng không muốn.

“Nói láo, lại còn lừa dối à”.

“...”. Đứa trẻ chẳng có cách nào trả lời.

“Con, con đang nghĩ”. Đứa trẻ vốn dĩ định nói cách suy nghĩ của mình với người cha nhưng lúc đó đã không nói ra lời.

“Con nghĩ gì, mau nói ra đi!

“Học những cái này có tác dụng gì”. Đứa trẻ dũng cảm nói ra những suy nghĩ trong lòng mình. “Người thợ rèn còn rèn ra những dụng cụ, người thợ xây có thể xây nhà, những chữ nghĩa và thơ văn này có tác dụng gì chứ?”.

“Thật không ra cái thể thống gì”, Người cha cho con một cái tát. “Thực sự là chẳng có chí cầu tiến gì cả, lại cam tâm tình nguyện làm một người thợ dựa vào sức của mình để kiếm cơm qua ngày, thật là tổn công ta rồi”.

“Nhưng, con không hiểu...”.

“Không hiểu gì, cha bảo con học thì cứ thể mà học đi, có gì mà hiểu hay không hiểu”.

Những người cha đối xử với con như thế thật đáng trách, may mắn khi tôi đã không có người cha như thế.

Cách thức này vừa làm mất đi một thời cơ tốt trong việc giáo dục, cũng làm tổn hại đến lòng tự tôn của trẻ, càng gay go hơn đó là đã lưu lại một ấn tượng xấu, trẻ sẽ cho rằng, học tập là một chuyện đáng sợ, mục đích của việc học tập chỉ là để đối phó với cha mình mà thôi.

Với cách giáo dục như vậy, thì làm sao có thể bồi dưỡng ra những thiên tài chứ? Ngay cả đến những nhu cầu của bản thân mình còn bị vùi lấp thì làm sao nói đến cái khác đây?

Tôi cho rằng, sở dĩ một người biến thành ích kỉ, ác độc, hèn

nhất, yếu đuối hoàn toàn đến từ hậu quả của cách giáo dục sai lầm này, hay nói cách khác, đó vốn dĩ không phải là giáo dục.

4. Không làm tổn thương lòng tự tôn của trẻ

Cha tôi luôn chủ trương rằng, cho dù là một đứa trẻ thì cũng nên đối đãi như một người lớn, cần phải tôn trọng chúng giống như tôn trọng một người lớn.

Giáo dục nên nghiêm khắc nhưng không thể làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ, nếu không thì hậu quả của nó thật vô cùng đáng sợ. Một đứa trẻ vốn dĩ có thể đạt được thành tựu lớn, nếu bị mất đi lòng tự tôn thì nhanh chóng trở thành một người hèn nhất, nhu nhược.

Để trẻ tự trọng thì nhất định phải tin tưởng chúng. Bất luận là người lớn hay trẻ nhỏ, khi nhận được sự tín nhiệm của người khác thì sẽ tôn trọng chính bản thân mình. Bó buộc trẻ không được làm cái này, cái kia sẽ không bằng tín nhiệm, kiên nhẫn thuyết phục thì sẽ càng có hiệu quả hơn. Nếu cha mẹ luôn đối xử như với một người hư hỏng thì trẻ có khả năng sẽ trở thành một người hư hỏng. Những đứa trẻ như vậy sẽ dần mất đi niềm tin. Không có lòng tự tin thì lòng tự tôn của trẻ cũng sẽ tự nhiên mất đi.

Lòng tự tôn của trẻ rất quan trọng, do vậy trong sự giáo dục nghiêm khắc với trẻ, nên coi trọng điểm này từ đầu tới cuối, bất luận là cố ý hay vô ý thì không nên để chúng phải chịu bất kì sự tổn hại nào đến lòng tự tôn của chính mình.

Khi tôi cùng ăn cơm với cha mẹ, cha luôn đối đãi với tôi như một người lớn, cùng nói chuyện và bàn luận về hương vị món ăn. Nói chuyện khi ăn cơm cũng lựa chọn những đề tài mà tôi có thể hiểu được, nói chuyện bình đẳng với tôi. Có những gia đình

không cho phép trẻ nói chuyện trong khi ăn cơm, cha mẹ nghiêm khắc như dọa nạt người khác, khiến trẻ cảm thấy ăn cơm cứ như là một cực hình. Nếu đem toàn bộ khuyết điểm nói bên bàn ăn, phê bình đối với trẻ thì không những làm mất đi niềm vui trong bữa ăn, còn làm ảnh hưởng đến sự thưởng thức món ăn, càng nghiêm trọng hơn đó là khiến trẻ cảm thấy mình chẳng có ích gì nữa, làm tổn thương nghiêm trọng đến lòng tự tôn của chúng. Những người cha người mẹ như thế luôn khiến trẻ phải sợ sệt, cúi người, như vậy trẻ còn có sự tự tôn gì nữa?

Có một số bậc cha mẹ để dễ dàng quản giáo, cố ý làm cho trẻ sợ mình, căn bản không đối đãi bình đẳng, mà coi mình giống như một quân chủ, còn trẻ thì như một nô lệ. Như vậy chỉ khiến trẻ trở nên nhút nhát. Một con người nhút nhát muốn đạt được thành công trong xã hội này quả thực vô cùng khó khăn. Trong gia đình của mình, tôi không chỉ là bạn của cha mẹ, bạn của vợ và con trai, đồng thời cũng là bạn của những người làm trong gia đình. Chúng tôi tôn trọng và đối xử bình đẳng với nhau.

Những vấn đề của trẻ có khi là không hợp lí và không logic nhưng hãy suy nghĩ kĩ xem, những tri thức của người lớn cũng khó tránh khỏi có những lúc rất đáng cười như vậy, do vậy bất kể trẻ đưa ra những câu hỏi thế nào thì quyết không được cười nhạo trẻ. Không những không được cười chê mà còn phải thân thiết trả lời trẻ. Nếu cha mẹ cười nhạo, trẻ sẽ vì sợ hãi mà không đưa ra câu hỏi nữa. Đưa ra câu hỏi là cách giúp trẻ tăng thêm sự hiểu biết, nên tận dụng cách này để khơi gợi khả năng tiếp nhận kiến thức của trẻ. Nếu gặp vấn đề mình không hiểu thì có thể thỉnh giáo người khác, cũng có thể thông qua sự nghiên cứu sau đó kiên nhẫn giảng giải cho trẻ.

Cha mẹ không nên làm trò cười cho trẻ, bởi vì sau khi trẻ bị làm trò cười sẽ dễ dàng trở thành một người không biết xấu hổ là

gì, sẽ trở nên thô bạo. Cha mẹ không nên làm trò cười và có những tình huống ứng phó tùy tiện với trẻ. Cha mẹ nên đối đãi thật chân thành trong mọi vấn đề đối với trẻ.

Đối với tôi, cha chưa từng dùng phương pháp lừa dối. Không chỉ có vậy, ông cũng chưa từng lừa dối bất kì người nào khác. Cha tôi cho rằng lừa dối là một hành vi tội lỗi, là điều mà thượng đế không cho phép.

Nếu lừa dối trẻ mà bị phát hiện, trẻ sẽ không tin tưởng cha mẹ nữa. Cha mẹ đánh mất niềm tin ở trẻ thì hậu quả sẽ rất nghiêm trọng. Lừa dối trẻ thì trẻ cũng sẽ học cách dối gạt người khác.

Bây giờ, có rất nhiều cha mẹ cho rằng con trẻ không thể làm cái này, không được làm cái kia, tất cả mọi thứ đều làm cho con, kết quả là tuyệt đại đa số trẻ mất đi lòng tin với năng lực của chính bản thân mình.

Đặc biệt là người mẹ của trẻ, từ khi trẻ còn rất nhỏ nên kiên nhẫn dạy trẻ học cách cài cúc áo. Cho dù trẻ không biết khâu, lãng phí thời gian nhưng làm một người mẹ, đây là cách giáo dục đối với trẻ, nên kiên nhẫn để trẻ học được điều đó. Tôi cho rằng đây là cách làm rất có lợi trong việc rèn luyện năng lực của trẻ.

Cha nói với tôi rằng, từ khi tôi còn rất nhỏ, mẹ đã dạy tôi cách cài cúc áo, như vậy không những giúp luyện tập các động tác ở tay mà còn bồi dưỡng quan niệm giúp người khác cho tôi. Do vậy, mẹ còn dạy tôi tự đi giày, mặc quần áo. Cho dù rất bận, mẹ vẫn bỏ thời gian ra dạy tôi cách cởi giày.

Có một số bậc cha mẹ rất nuông chiều đối với con cái, coi trẻ như hạt minh châu, sợ ngã bị sây sát nên ngay cả chơi cũng không dám để trẻ chơi một cách nhiệt tình, dẫn đến trẻ không có

cơ hội luyện tập cơ thể. Với cách làm này trẻ sẽ bị biến thành một thứ rác rưởi, chẳng biết làm chuyện gì.

Còn có một số bậc cha mẹ vì muốn trẻ nghe lời nên đã dùng những câu chuyện rất đáng sợ để dọa nạt. Như vậy sẽ làm cho não trẻ tràn ngập toàn những điều đáng sợ, khi trẻ không thể chịu đựng được nữa thì sẽ dẫn tới sự hỗn loạn thần kinh. Trẻ tin vào cha mẹ, nên những lời cha mẹ nói chúng đều nghĩ là thật. Do vậy mỗi bậc cha mẹ hãy chú ý cách hướng dẫn để trẻ không sợ bóng đêm. Dùng những lời hăm dọa hay ma quỷ để dọa trẻ là vô cùng có hại.

Cha kể cho tôi nghe nhiều câu chuyện, có những lúc kể chuyện thần thoại, nhưng ông luôn nhấn mạnh chuyện thần thoại là không có thực, là con người tưởng tượng mà thành. Trong vấn đề lựa chọn, ông rất chú ý kể cho tôi nghe những câu chuyện về những vị anh hùng có ý chí phấn đấu vươn lên, đem lại thứ ánh sáng dẫn đường, mục đích là thông qua câu chuyện này giúp tôi hiểu được đạo lý, phẩm chất anh dũng, kiên cường.

Gia đình là mái ấm, nhưng không có nghĩa là buông lỏng, không quản trẻ. Gia đình nên là lẽ đường của tình yêu. Trẻ phải trưởng thành trong sự quan tâm của gia đình, ngay từ nhỏ trẻ nên hình thành niềm tin làm người tử trong gia đình, chứ không phải do cách giáo dục không tốt mà mất đi lòng tự tôn.

5. Nuôi dưỡng tính cách kiên cường, không đầu hàng

Nuôi dưỡng tính cách kiên cường và dũng khí là một nội dung quan trọng trong việc giáo dục tinh thần cho tôi. Chúng ta nên sớm có được dũng khí, trong hành trình cuộc sống của mình, chúng ta thường xuyên phải đối mặt với những nguy hiểm và tai nạn, có lúc còn rơi vào tình cảnh đầy sóng gió. Còn dũng khí

chính là vũ khí kiên cường của chúng ta. Do vậy chúng ta nên sớm bồi dưỡng dũng khí, càng sớm càng tốt. Những lời này đều do cha nói với tôi. Thông qua sự giáo dục và nuôi dưỡng đúng cách thì những người nhút nhát sợ sệt bẩm sinh cũng có thể có được dũng khí, trở thành một người dũng cảm. Tuy dũng khí và tính trời sinh có một mối quan hệ lớn tới nhau, nhưng cha tôi cho rằng, nếu cha mẹ lúc nào cũng lo lắng con cái sẽ gặp tổn thương mà phóng đại tính nguy hiểm của sự việc; hoặc để tránh cho trẻ không chịu bất kì tổn thương nào, thậm chí khiến trẻ mất đi cơ hội luyện tập cơ thể thì trẻ sẽ không có cách nào bồi dưỡng dũng khí. Sau khi trẻ lớn lên liệu có đầy đủ dũng khí hay không thì chủ yếu dựa vào cha mẹ trẻ coi trọng vấn đề bồi dưỡng nó trong thời kì ấu thơ như thế nào, tính quan trọng của nó không chỉ ở bẩm sinh.

Cuộc sống luôn có vô vàn khó khăn bao quanh, con người thực sự có dũng khí phải là người cho dù có gặp khó khăn nào cũng không co mình lại, đều có thể trấn tĩnh, đối diện, dũng cảm hướng tới phía trước. Chỉ có những người như vậy mới thực sự có giá trị. Nếu không cho dù có tài hoa hay học thức cao đến mấy đều chẳng có tác dụng gì. Những ảnh hưởng của một con người trong thời ấu thơ sẽ khó có thể xóa nhòa trong suốt cả cuộc đời. Ví dụ: Nếu một người cả đời không dám đi một mình trong bóng tối thì nhất định ngay từ nhỏ người đó đã rất sợ bóng tối. Do vậy, ngay từ những ngày còn nhỏ cha tôi đã cố hết sức để tôi không kinh hãi, hoặc nghe thấy những chuyện đáng sợ, không để tôi nhìn thấy những thứ đáng sợ. Đó chính là bước đầu tiên trong sự giáo dục để giúp tôi trở thành một người dũng cảm.

Những điều đáng sợ ảnh hưởng từ nhỏ, sau này lớn lên đều sẽ ám ảnh, khiến cho con người ta càng nhút nhát, sợ sệt. Do vậy, khi giáo dục tôi, cha luôn tăng cường đề phòng về phương

diện này. Rất nhiều cha mẹ thích dùng bóng tối, sói xám để hù dọa trẻ, tuy trẻ đã yên lặng nhưng bóng đen đó trong tâm trí trẻ thì cả đời chẳng thể xóa bỏ được. Cha tôi không bao giờ làm như vậy, ông cũng không cho phép mẹ tôi, bảo mẫu kể những câu chuyện ma quỷ khiến tôi sợ hãi.

Còn nhớ có một lần, lúc đó khoảng 4 tuổi, tôi đã hỏi cha, trên thế giới này rốt cuộc có quỷ không. Câu trả lời của cha lại bao gồm cả hai, có thể nói là có mà cũng có thể là không. Nhìn thấy dáng vẻ không hiểu của tôi, cha bèn hỏi: “Con nói có hay không?”. “Con nghĩ có thể có”. “Con nhìn qua quỷ chưa?”. “Không có, cả nhà đều nói không có”. “Con nên tin vào những thứ mà mắt mình nhìn thấy, con không nhìn thấy tức là không có”. “Nhưng người khác đều nói là có, cũng có người từng nhìn qua”. “Toàn là nói láo, chẳng có ai đã từng nhìn thấy quỷ”. Tôi càng mơ hồ hơn, quyết định làm rõ chuyện này, bèn hỏi: “Nhưng cha à, lúc này cha cũng không nói là không có mà!”. Nhìn thấy dáng vẻ rất chân thực của tôi, cha kiên nhẫn giảng giải: “Thực ra cái gọi là quỷ chính là những người xấu hay đi hại người. Con trông thấy những người xấu đó, cả ngày chỉ muốn bằng cách nào để hại người, làm sao để làm chuyện xấu, bọn họ đều là quỷ. Trong tâm của bọn họ đều là quỷ! Do vậy quỷ tồn tại trong tâm người xấu. Trong tâm người tốt không có quỷ”. “Nhưng loài quỷ mà người khác nói đến không phải là quỷ này”. “Là không giống nhau, nhưng cái loại quỷ mà họ nói đến về căn bản là không có. Con người với sự ác tâm chính là loài quỷ duy nhất trên thế giới này. Nhớ kĩ rằng, thiên sứ là chỉ những người trong tim tràn ngập ánh sáng, họ là những người chính trực, giúp đỡ, biết quan tâm tới người khác, dốc hết sức mình làm chuyện tốt; còn quỷ chính là những kẻ ích kỉ, trong tâm chỉ luôn nghĩ đến chuyện xấu. Do vậy ma quỷ không đáng sợ, chỉ cần trong tim tràn ngập ánh sáng,

có dũng khí thì có thể chiến thắng quỷ dữ”. “Con hiểu rồi, cha à, những kẻ xấu trên thế gian này đều là quỷ. Con nhất định sẽ làm một người chân chính, dũng cảm, như vậy con sẽ không biến thành quỷ”.

Ngay từ hồi còn nhỏ tâm hồn tôi đã tràn ngập ánh sáng, không hề có sự sợ hãi hay u buồn. Đương nhiên, chỉ dựa vào những thứ này thì vĩnh viễn không đủ, còn cần trải qua sự không ngừng cọ sát, thông qua sự rèn luyện gian khổ mới có được dũng khí để trở thành một người đội trời đạp đất. Nguyên nhân lớn nhất mất đi dũng khí chính nằm ở việc ngại khổ. Khi rèn luyện cho trẻ, nhất quyết không được nuông chiều, thậm chí phải cố ý để trẻ chịu khổ, chịu khó. Khi tôi còn nhỏ, cha chưa từng bao giờ tỏ ra thương hại tôi, cũng không cho phép mẹ tôi và người nhà làm như vậy, bất kể tôi ngã, thậm chí bị thương thì ông luôn cổ vũ: “Không có vấn đề gì, dũng cảm lên nào, phải tự mình đứng dậy, con là một người con trai kiên cường, không nên khóc”.

Có một lần, tôi bị ốm, uống thuốc mà vẫn không thấy đỡ. Nhiệt độ càng ngày càng cao, cha tôi nhanh chóng đưa tôi đến bác sĩ. Bác sĩ nói, nếu không nhanh chóng hạ nhiệt thì có thể ảnh hưởng tới não, do vậy phải hạ nhiệt ngay, mà hạ nhiệt thì cần tiêm thuốc. Nghe thấy bệnh tình của tôi, cha tôi lo lắng đến mức trán hằn lên nhiều vết nhăn. Lúc đó tôi mới có 3 tuổi, vẫn còn chưa hiểu tiêm là gì, nhưng thấy dáng vẻ lo lắng của cha, lại nhìn thấy dáng vẻ tất bật chuẩn bị các dụng cụ tiêm, trong lòng tôi cảm thấy rất lo lắng, sợ hãi đến mức khóc lên. Khi bác sĩ đưa kim lên tiêm vào da thịt, tôi khóc càng lớn hơn. Cha tôi lúc này rất lo lắng. Do vậy, khi mẹ đến an ủi tôi, cha đã khuyên mẹ, đồng thời nói chuyện với giọng bình thản: “Những em nhỏ tuổi hơn con khi tiêm chẳng khóc lóc tẹo nào, chỉ có mỗi con khóc thôi, thật là ngại lắm đó! Con dũng cảm thể này, chịu một chút

thể có đáng gì”. Sau đó mẹ tôi trách cha lòng dạ sao mà sắt đá thế, cha tôi nói: “Chúng ta nên dạy con dũng cảm đối mặt với mọi vấn đề, đau khổ, nguy hiểm và tai nạn trong cuộc sống này, có như vậy sau này khi lớn lên, con mới có thể chấp nhận được càng nhiều nguy hiểm và sự đau khổ trong cuộc sống. Thái độ ngày hôm nay của chúng ta quyết định con chúng ta sau này sẽ trở thành một người dũng cảm hay yếu đuối. Do vậy thái độ bắt đầu của tôi ngày hôm nay không tốt, quá ưu ái con, khiến con trở thành một người nhút nhát, đây chắc chắn chẳng phải điều mà em hi vọng, phải không nào?”

Lần thứ hai tiêm thuốc, quả nhiên cha tôi đã có thái độ khác. Ngày thứ hai, bác sĩ căn theo đúng giờ quy định tới nhà chúng tôi. Vừa trông thấy bác sĩ, tôi đã chạy biến mất vào trong phòng của mình. Bác sĩ nhìn thấy dáng vẻ sợ sệt của tôi bèn cười và nói: “Ra đây nào, cậu bé nhỏ, ta không phải là sói đâu, trốn ta làm gì?”. Mẹ tôi cũng nói: “Carl, mau ra đi, bác sĩ đến để trị bệnh cho con đó”. Tôi vẫn rất sợ sệt, bất kể họ có gọi ra bằng cách nào, tôi vẫn nhất quyết trốn trong giường. Lúc đó, cha tôi mời bác sĩ ra ngoài, nói với tôi với chất giọng ôn tồn mà kiên quyết: “Carl, bất luận con trốn thế nào, hôm nay vẫn phải tiêm, chỉ có tiêm thì bệnh của con mới khỏi được. Con xem hôm qua con đã tiêm đó, hôm nay đã rất tốt rồi hay sao?”. “Con khỏi rồi, không cần tiêm nữa” Tôi từ trong nhà trả lời cha. “Chỉ có tiêm mới trị hoàn toàn bệnh được, đừng sợ, Carl, hôm qua không phải đã tiêm rồi, có gì sợ đâu?”. “Nhưng con sợ đau”. “Một chút thể này làm sao coi là đau được hả? Con chẳng nói muốn trở thành thần Prometheus trong thần thoại Hy Lạp đánh cắp lửa cho loài người đó sao? Khi bị thiên thần Zeus trừng phạt bao nhiêu gian khổ cũng không sợ, còn con chỉ châm kim một tí tẹo thể này đã sợ, vậy thì làm sao có thể trở thành một người kiên cường, dũng cảm, bất khuất

đây?”. “Đúng, đúng!...”. Miệng tôi trả lời nhưng người vẫn không nhúc nhích. Cha tiếp tục dẫn dắt tôi: “Chỉ có những con quỷ nhỏ mới sợ kim châm, không dám đối mặt với đau khổ. Mỗi người chúng ta ai cũng đều bị bệnh, đều phải chịu sự đau đớn mà bệnh tật mang lại. Carl, lấy dũng khí! Ra đi nào! Cha biết con là một cậu bé vô cùng dũng cảm”. Lúc đó tôi sợ nhất khi bị người khác nói là đồ quỷ nhỏ nhất gan, cha nói vậy để kích thích tôi, thể là tôi chui ra từ trong giường, cũng quên luôn sự sợ hãi, cho dù lúc tiêm có đau đến mấy thì tôi cũng cắn răng chịu đựng, dốc hết sức để thể hiện là một đứa trẻ dũng cảm, còn hát tặng bác sĩ một bài hát.

Đội khi đã lớn lên một chút, để rèn luyện dũng khí, cha đã bắt đầu đưa tôi đến những khu rừng tham gia hoạt động dã ngoại. Lần đầu tiên ông đưa tôi đi trèo núi là khi tôi 4 tuổi, lần đó tôi và chú cùng trèo núi, khi chúng tôi trèo đến một vách núi dốc, tôi hơi sợ hãi, không dám trèo lên trên. Tôi nhìn cha, hi vọng ông có thể bế tôi vượt qua, cha giả bộ không hiểu ý của tôi, tiếp tục trèo lên trên. Thực ra, cha muốn tập luyện dũng khí cho tôi, nhưng người chú kính yêu lại không hiểu ý của cha tôi, cứ một đoạn đường ông lại để mắt đến tôi, chốc lại sợ tôi vấp ngã, chốc lại sợ tôi mệt, chốc lại sợ tay chân tôi có sứt sẹo gì, trên đường chú luôn không rời mắt khỏi tôi, còn gọi cha tôi đi chậm một chút. Nhìn thấy dáng vẻ đó của chú, tôi càng sợ hãi, bèn nũng nịu nói với cha: “Cha, cha công con có được không ạ, chân con đau lắm rồi, không đi nổi nữa”. Cha tôi kiên quyết từ chối: “Không được, dưới núi chẳng phải chúng ta đã nói rằng phải tự mình trèo lên rồi còn gì?”. Chú tôi ở bên cạnh nói thêm vào: “Bỏ đi, nguy hiểm thế này, nó lại nhỏ như vậy, để em đến bế cháu vậy!”. Cha tôi ngăn cản: “Chú làm thế là hại cháu, chứ yêu gì cháu. Tôi cố tình làm như thế, chính là để khắc phục bản chất

nhút nhất bẩm sinh của nó, để đến khi lớn lên, nó mới có đủ dũng khí đối diện với những chuyện khó khăn trong cuộc sống này!”. Nói xong, cha quay đầu nói với tôi: “Carl, lấy dũng khí của con ra đi, hãy làm một cậu con trai dũng cảm, không có gì đáng sợ cả, không phải sợ. Carl con xem cha và chú trèo được rất cao”. Chú cũng khuyến khích tôi: “Đúng rồi, Carl rất dũng cảm, cổ lên nào, nhất định chúng ta sẽ trèo đến đỉnh”. Trong không khí cổ vũ đó của mọi người, tôi đã chiến thắng nỗi sợ của chính mình, dũng cảm vượt qua và trèo lên đỉnh núi.

Dũng cảm, kiên cường sẽ nhận được sự tôn trọng của người khác. Nhát gan, hèn nhát sẽ bị mọi người khinh bỉ. Đó chính là bài học mà cha tôi đã khắc sâu vào lòng tôi, điều đó luôn song hành với sự trưởng thành của tôi.

6. Khai phá tinh thần dũng cảm, không ngại khó

Cha tôi cho rằng khai phá tinh thần dũng cảm và dám thách thức quyền uy là một trong những phẩm chất mà một thiên tài nên có, đồng thời đó là một trong những tố chất tinh thần quan trọng. Tố chất tinh thần này là khởi nguồn của năng lực sáng tạo, còn năng lực sáng tạo lại là một trong những điều kiện căn bản để tạo nên một thiên tài.

Xem trong lịch sử khoa học, chúng ta biết được rằng, phàm là những con người vĩ đại trong lịch sử nhân loại, họ đều là những con người có tinh thần như vậy.

Ví dụ: Galileo chính là một nhân vật điển hình. Aristotle của “Chân lí hóa thân” đã đưa ra một lí luận kinh điển: “Hai quả bi sắt, một to một nhỏ từ không trung rơi xuống thì nhất định quả to sẽ rơi xuống trước”. Galileo không tin vào cách nghĩ đó, ông tin rằng hai quả sẽ đồng thời rơi xuống đất. Đối diện với sự chế

nhạo và những lời cười chê của mọi người, ông đã trèo lên tháp nghiêng Pisa làm thí nghiệm trước mặt mọi người, thực tế của thí nghiệm đã chứng minh cách nghĩ của ông là đúng, còn cách suy nghĩ của Aristotle là sai. Copernicus cũng là một người như vậy, vào thời của ông, “Học thuyết địa tâm” được công bố như một chân lí, nhưng ông không tin vào thứ quyền uy đó, ông đưa ra “Học thuyết nhật tâm” mang tính chất bước ngoặt trong thời đại đó, mở ra một chương mới trong khoa học. Cha không bao giờ dùng những thứ cứng nhắc để trói buộc tôi, không dùng quyền uy để áp đặt, bởi vì ông không muốn nuôi dưỡng tôi trở thành một con người mờ nhạt, không có kiến giải độc lập của mình, chỉ biết khuất phục quyền uy, trên thế giới này lại có rất nhiều loại người như vậy.

Tôi đã xem một quyển sách, đó là tiểu sử của những học giả và thần đồng nổi tiếng. Từ quyển sách đó, tôi biết được rằng cha của họ và cha của tôi đều giống nhau trong việc coi trọng việc sáng tạo ra cái mới.

Năng lực tư duy độc lập và năng lực sáng tạo của nhiều thanh thiếu niên sở dĩ không có được sự phát triển tốt đều là do họ đã nhận phải hình thức giáo dục kiểu “Nhồi vẹt”. Suy nghĩ và quan điểm của bọn họ đều bị người khác nhồi nhét một cách cứng nhắc, sự giáo dục sớm mà tôi nhận được lại không phải như vậy. Cha tôi luôn cố gắng để tôi hướng lên phía trước hoặc để tôi tách ra, không để tôi ở phía sau để được cha kéo đi. Có những lúc gặp phải vấn đề cần suy nghĩ một chút, cha tôi không bao giờ nói trực tiếp đáp án cho tôi, ông luôn nói rằng: “Con tự suy nghĩ đi”. Nếu quả thực tôi không suy nghĩ ra, cha luôn hỏi tôi nên khi tôi không còn cách trả lời nữa thì ông mới nói kết quả cho tôi. Khi giải đáp vấn đề, nếu tôi dùng phương pháp mà ông dạy tôi,

cho dù là làm đúng hoàn toàn thì ông cũng chỉ nói rất điềm đạm với tôi: “Đúng rồi, nhưng con nên cố gắng dùng phương pháp khác, nhất định cũng sẽ làm ra”. Nếu tôi làm ra với phương pháp của tôi, chỉ có một chút sai sót thì cha sẽ biểu dương tôi rất nhiều. Tư duy sáng tạo của tôi đã phát triển như thế dưới sự cổ vũ của ông. Sau đó tôi đã dần hình thành thói quen này, luôn cố gắng dùng phương pháp mới để giải quyết vấn đề. Có một khoảng thời gian, tôi hướng đến những hoạt động ở trường, cha tôi cũng bận tối tăm mặt mũi, thế là ông bèn đưa tôi đến một trường trung học.

Nhưng không lâu sau, tôi cảm thấy chán ngấy với cách giáo dục của trường học. Thầy giáo số học của tôi luôn tuân theo những giáo điều, ông ta chỉ tin vào sách, khi tôi đưa ra quan điểm mới, ông luôn bác bỏ nó một cách vô tình. Mỗi lần kiểm tra, tôi dùng phương pháp mới và làm đúng hết thì ông ta lại cho tôi điểm 0. Khi về nhà tôi lấy bài kiểm tra đó cho cha xem, kể cho cha nghe chuyện ở trường, cha tôi nghe xong nói một cách vui mừng: “Thật là hồ đồ, chẳng lẽ ông ta muốn để tất cả mọi trẻ trên thế gian này đều biến thành con vẹt hay sao? Thật là làm hại học trò!”.

Thế là cuộc sống học tập ở trường của tôi kết thúc. Tôi lại quay trở lại nhà, năng lực tưởng tượng và năng lực sáng tạo của tôi đã được phát huy đầy đủ trong môi trường tràn ngập sự tự do và niềm hân hoan đó.

Cha tôi sử dụng phương pháp giống với cha của Mục Cẩn trong việc giáo dục, hơn thế nữa ông còn bồi dưỡng năng lực của tôi trong từng chuyện nhỏ bé nhất.

Có một lần, một người bạn của cha tôi mang theo người con của mình là Benjamin đến nhà tôi chơi, con trai ông hơn tôi

2 tuổi, họ còn đem đến cho tôi một món quà, đó là miếng gỗ ghép. Khi mọi người vừa uống trà vừa nói chuyện, tôi và Benjamin chơi với nhau rất vui vẻ, nhưng đã xảy ra tranh chấp trong trò chơi ghép gỗ. Benjamin cho rằng nên ghép theo đúng mẫu đưa ra, còn tôi lại cho rằng nếu để miếng gỗ màu đỏ ở giữa thì sẽ đẹp hơn. Tôi nói: “Bạn xem này nếu để miếng gỗ màu đỏ ở giữa thì sẽ đẹp hơn, đúng không?”. “Không đúng, không phải như thế, nhất định phải sắp xếp theo quy tắc”. “Vì sao, tôi xếp thế này chẳng phải càng đẹp hơn hay sao!”. “Bạn không tuân thủ quy tắc, cha tôi nói chỉ có người xấu mới không tuân thủ quy tắc, bạn là một đứa trẻ xấu, người tốt sẽ không phá vỡ quy tắc”. “Cha mình nói người dám phá vỡ các quy tắc mới là người giỏi. Quy tắc là do con người định ra! Mình không phải là một đứa trẻ xấu xa”. “Bạn nói dối, cha bạn cũng nói dối, các người không tuân thủ quy tắc, thượng đế sẽ giáng tội xuống đầu các người. Bất luận là sao thì bạn cũng nên nghe lời mình, tôi nói ghép thế nào thì ghép thế đấy đi”. “Vì sao phải nghe cậu chứ”. Tôi hỏi với vẻ mặt không phục. “Bởi vì tôi lớn hơn bạn, hiểu chuyện hơn bạn, bạn phải nghe theo tôi”. Benjamin nói với dáng vẻ như của người anh. “Ai hiểu chuyện hơn thì chúng ta có thể so sánh mà, bạn cứng nhắc, nhất gan lại chẳng có kiến giải của mình, giống như một con vẹt chỉ biết nói lại lời của người khác, vì vậy tôi mới không nghe lời bạn”. Nghe lời chỉ trích của tôi, Benjamin như phát điên lên, bọn tôi lời qua tiếng lại. Những âm thanh đó nhanh chóng truyền đến tai người lớn, mọi người nhanh chóng chạy lại, tách chúng tôi ra và hỏi tại sao.

Thế là tôi đem chuyện cãi nhau với Benjamin ra nói cho mọi người nghe, cha tôi bèn nói: “Chà, vì chuyện nhỏ này mà hai bạn nhỏ lại cãi nhau à, thật là không tốt. Carl, Benjamin đến

nhà mình làm khách, sao con có thể mắng bạn như vậy? Bây giờ con nhanh chóng xin lỗi Benjamin ngay đi”.

Trong lòng tôi không phục chút nào, nhưng lại không dám làm trái lời cha. Tuy nhiên sau khi tôi xin lỗi Benjamin thì cơn tức giận của cậu đã bay biến luôn, cậu ấy cũng xin lỗi tôi. Nhìn thấy chúng tôi đều đã bình tĩnh trở lại, cha lại kéo tay tôi và Benjamin vào tiếp tục chơi trò ghép gỗ. Cha nhìn thấy miếng gỗ ghép của tôi, bèn hỏi Benjamin: “Cháu thấy miếng ghép của Carl có đẹp không?”. “Cũng không nên như vậy ạ! Chỉ là cháu thấy nên tuân thủ quy tắc thôi ạ”. Benjamin nói một cách ngại ngùng. “À, hóa ra là thế. Thực ra ta cảm thấy Carl không làm sai, làm chuyện gì thì cũng không nên cứng nhắc, nên có kiến giải của chính mình, học cách giải quyết vấn đề một cách linh hoạt. Thực ra mục đích của trò chơi ghép gỗ này chính là muốn phát huy năng lực sáng tạo của các cháu, mẫu này chỉ là một bản mang tính chất tham khảo. Do vậy trí tuệ của chúng ta không nên bị hạn chế bởi mẫu này. Cháu nghĩ thế nào?”. “Nhưng cháu nghĩ rằng nên tuân thủ quy tắc mới đúng ạ”. “Đúng vậy, chúng ta nên tuân thủ những quy tắc đã được đặt ra, nhưng không nên bị nó hạn chế, nếu không thì chúng ta vẫn sống trong cuộc sống của người nguyên thủy!”

Sau đó tôi nghe thấy cha của Benjamin nói với cha tôi: “Ông dạy con như thế sẽ biến nó trở thành một đứa vô pháp vô thiên”. Cha tôi nói: “Không phải, tôi chỉ muốn nuôi dưỡng con thành một người có tinh thần dũng cảm sáng tạo cái mới, đó là một điều kiện thiết yếu để trở thành một nhân vật ưu tú, bất luận là một học giả, nhà nghệ thuật, nhà khoa học, nhà chính trị, nhà kinh tế, nhà quân sự, một thương nhân hay là một người nông dân”.

Cách chọn bạn và chơi trò chơi

Nếu các bậc cha mẹ không hướng dẫn con trẻ cách chơi thì những năm tháng ấu thơ của chúng đôi khi chỉ là sự lãng phí thời gian, hơn nữa còn làm trẻ hình thành thói quen xấu khó sửa trong tương lai. Nếu có thể đập vỡ đồ chơi thì trẻ cũng có thể phá vỡ các thứ đồ khác, một đứa trẻ có tính phá phách ngay từ nhỏ thì sau này khi lớn lên sẽ có khả năng trở thành phần tử không tốt trong xã hội.

1. Nên nắm vững mức độ khi chơi

Một người khi lớn lên mà xảo trá, buông thả, không thể không chế bản thân mình, buông bình... phần lớn đều là do từ nhỏ đã không có được phương pháp giáo dục đúng đắn.

Buông thả sẽ khiến trẻ không có thêm nhiều cơ hội chọn lựa hay cùng chơi với bất kì trẻ khác, từ đó có khả năng bị nhiễm các thói hư tật xấu trong xã hội, có khi còn mắc một số bệnh. Tôi thường trông thấy nhiều đứa trẻ không được quản thúc hay đánh bạc bên vệ đường. Bọn họ đánh lộn lẫn nhau, dùng những từ ngữ tục tĩu để lăng mạ nhau. Không biết đã bao nhiêu lần tôi đi khuyên bảo, can ngăn những cuộc đánh nhau của họ.

Mỗi khi nhìn thấy những tình cảnh này, tôi đều cảm thấy vô cùng đau lòng, bọn họ vốn dĩ có thể tiếp nhận nền giáo dục tốt, trở thành những đứa trẻ có tri thức, có lễ nghĩa, nhưng họ đã không có được những thứ đó.

Những đứa trẻ này rất không hiểu chuyện, chúng thường xuyên ném đất đá, hậu quả là sứt đầu chảy máu, bị thương, thậm chí dẫn tới tàn tật, đó là những chuyện rất đáng sợ! Thậm chí là ném cầu tuyết, có những đứa trẻ cũng lựa chọn những quả đông cứng lại, có dạng như hòn đá, phải làm người khác bị thương bằng được.

Khi tôi nhìn thấy những đứa trẻ rách mắt, sứt mũi, thiếu ngón tay út, thì thường hỏi nguyên nhân vì sao, kết quả phần lớn đều bị trong khi chơi. Những điều này luôn khiến tôi phải dựng cả tóc gáy.

Hồi còn nhỏ, tôi cũng có một nhóm bạn, nhưng khi cha tôi phát hiện ra đám bạn đó rất thô bạo thì ông đã không cho tôi chơi cùng với họ nữa. Ở đây, tôi không nói những đứa trẻ đó bản thân có gì không tốt, trẻ rất cuộc vẫn chưa hiểu chuyện, bởi vì trẻ không nhận được sự hướng dẫn đúng đắn từ người lớn khiến chúng thường xuyên làm những chuyện ngốc nghếch.

Teddy là một cậu con trai vô cùng mạnh khỏe, có thể nói là người lãnh đạo trong đám trẻ con. Cậu có sự oai vệ, thông minh, hơn nữa còn có năng lực tổ chức, cậu thường xuyên dẫn những đứa trẻ nhỏ tuổi hơn chơi trò đánh trận giả.

Hoặc do Teddy bẩm sinh đã có khả năng đó, cậu quản lí “Đội quân” của mình rất có trình tự. Nhưng có một ngày, vị “Anh hùng” này đã bị “Kẻ địch” đánh bại.

Ngày đó, Teddy phân nhóm bạn của mình thành 2 nhóm chơi trò bảo vệ thành lũy. Teddy dẫn đầu nhóm có 5 - 6 bạn giữ thành lũy, những người còn lại đóng vai kẻ địch tấn công thành lũy.

Teddy giao bảo kiếm - Một cây gậy gỗ, dựng cầm đứng trên một con ngựa chớ hàng, một tay chống nạnh, một tay giữ kiếm,

cậu để hai chân giẫm trên bánh xe cao của chú ngựa, miệng thì nói lời của những người bạn nhỏ của mình: “Nhanh lên, tiến lên tiêu diệt kẻ thù...”. Đây thực sự là khí chất của một bậc đại anh hùng.

Lúc đó, tôi cũng ở trong nhóm này, tôi và Teddy vai kề vai tác chiến. “Bên kẻ địch” lấy cành cây, đá, ném vào phía chúng tôi. Teddy dùng “Bảo kiếm” của mình để chống lại sự tấn công đó, gạt rơi từng cái một.

“Nhất định phải giữ thành”. Đó là cách nghĩ mà tôi và Teddy cùng suy nghĩ. Nhưng quân địch tấn công càng lúc càng mạnh, chúng tôi cuối cùng đã không ngăn cản được.

Một người trong số quân địch, chính là người chỉ huy của bọn họ, phi lên ngựa, nhân lúc Teddy không chú ý đã đá cậu ta một cái vào lưng, Teddy kêu lên một tiếng, từ trên ngựa ngã xuống.

Lúc đó tôi ở bên cạnh Teddy, bị sự việc bất ngờ đó làm cho đờ người ra. Nhìn thấy Teddy ngã nhoài trên đất, đau đớn đến mức không đứng dậy được, hơn nữa còn chảy một chút máu, tôi thực sự vẫn không nhìn ra đã xảy ra chuyện gì, hoang mang chạy về nhà, đi tìm cha tôi đang tiếp khách trong phòng. Do quá sợ hãi, tôi không mở cửa mà đã hét toáng lên:

“Cha à, không tốt rồi, xảy ra chuyện rồi!”.

Từ biểu hiện của tôi, cha nhìn và đoán chắc chắn đã xảy ra chuyện gì đó, thế là ông nhanh chóng đến bên tôi.

Dưới sự hướng dẫn của tôi, mọi người nhanh chóng đến chỗ xảy ra chuyện. Cảnh tượng khiến tôi thật khó quên, ngay đến những vị khách cũng thấy sửng sốt.

Lúc đó tôi mới hiểu rõ, khi Teddy từ trên ngựa ngã nhào xuống đất, không may đã giẫm phải một lưỡi dao lam dưới đất,

có lẽ là rất sắc, cầm miếng dao lam từ dưới mặt đất lên, nó đứng vừa vặn bằng vết thương trên đùi của Teddy.

Teddy ngã trên mặt đất, đau đớn đến mức hét lớn lên. Bọn trẻ không dám lại gỡ lưỡi dao ra, quả thật đó là cảnh tượng quá kinh hãi, trên mặt Teddy toàn là máu...

“Teddy thật là một vị anh hùng”. Tôi nói với cha sau khi sự việc đã xảy ra.

“Con trai, con thực sự coi đó là một vị anh hùng hay sao?”

“Đúng vậy, cậu ấy bị thương vì bảo vệ thành lũy mà, biểu hiện của cậu ấy rất dũng cảm”. Mắt tôi chảy ra hàng lệ biểu thị sự ngưỡng mộ.

“Không, con trai à, hành động của Teddy không thể gọi là anh hùng, thậm chí cậu ấy có ngã từ trên ngựa xuống, càng thể hiện sự vô tri của anh ta”.

“Cha à, cha chẳng nói là làm người phải dũng cảm sao? Lẽ nào Teddy không dũng cảm?”

Lúc đó, nhìn sự thơ ngây và non nớt của tôi, cha đã kiên nhẫn giảng giải chuyện gì nên làm, chuyện gì không nên làm.

“Con trai, hôm nay các con làm gì?”

“Chúng con chơi trò chơi bảo vệ thành lũy ạ”.

“Đúng vậy, đó chỉ là một trò chơi, đó không phải là trận chiến đấu thật”.

“Con trai, ta biết bọn con đều thích các nhân vật anh hùng, nhưng con nên biết rằng, anh hùng không nhất thiết phải như vậy, không phải bắt chắp tất cả để chém giết”.

Cha xoa đầu, giải thích tỉ mỉ cho tôi sự đúng và sai trong trò chơi đó.

“Cho dù bọn con đang chơi trò chơi, nhưng bọn con vẫn là bạn của nhau, vì sao lại phải đánh giết thật như thế? Trò đánh trận giả này rất dễ biến bạn thành thù, con xem có phải Teddy sẽ mãi thù hận người đã làm cậu ta té ngựa hay sao, bởi vì cậu đã bị thương rất nặng. Vốn dĩ là những người bạn tốt của nhau bây giờ lại biến thành kẻ thù, hoặc có một ngày Teddy sẽ tìm cậu ta báo thù. Cha không hi vọng con và những người bạn của mình lại xảy ra sự oán giận trong lòng. Hận thù sẽ sinh ra tội ác”.

“Nhưng Teddy quả thực rất dũng cảm”. Tôi vẫn không hiểu được đạo lý trong đó.

“Cha tin cậu ta là một người dũng cảm, cũng rất thông minh, nhưng hàng ngày cứ đánh đánh giết giết như thế thì có kết quả gì? Hôm nay đã bị thương bởi lưỡi dao đó, có thể ngày mai lại bị gạch đá làm thương ở mắt, hôm sau nữa có thể bị gãy tay? Đây không phải là kết quả tốt, đúng không nào? Một đứa trẻ cứ liên tiếp bị thương, sau này lớn lên sẽ chẳng làm được gì. Nếu cậu ta là một tướng quân, vậy thì bây giờ nên hiểu được cách bảo vệ chính bản thân mình. Một người thiếu tay thiếu chân thì làm sao có thể lãnh đạo cả đội quân để đánh bại quân thù đây?”.

“Bọn con vẫn là trẻ con, vẫn chưa nắm rõ mức độ của trò chơi này. Con phải biết rằng, trò chơi chỉ là trò chơi, không thể dùng đao kiếm thật. Nếu có một ngày các con vào chiến trường thật, có dám thực sự anh dũng như con nói hay không, đó mới thực sự coi là anh hùng”.

“Cha à, con hiểu rồi”. Sau khi nghe cha nói, tâm hồn non nớt của tôi đã được khai thông.

Những vết thương mà trẻ gặp phải trong trò chơi chủ yếu đến từ sự vô tri của trẻ. Nếu cha mẹ không chú ý phân tích, hướng dẫn trẻ thì kết quả là cực kì đáng sợ.

Cha thường nhắc nhở tôi, không được tham gia cãi lộn đánh nhau cùng với lũ trẻ, sự tổn thương này không hề ít hơn so với sự tổn thương trong trò chơi. Nó không chỉ có hại cho cơ thể, càng quan trọng hơn đó là nó tạo ra một bóng đen lớn trong tâm hồn non nớt của trẻ nhỏ.

Trên thế gian này chẳng có gì đáng sợ hơn so với sự nảy sinh thù hận trong tâm hồn non nớt của trẻ nhỏ. Sự thù hận có thể khiến một người ngược đãi với cha mẹ, khinh miệt những người xung quanh mình, càng làm trẻ rơi vào tình cảnh cô độc, không có sự trợ giúp.

Có một số trẻ không nhận được sự giáo dục chăm chút từ gia đình, không hiểu được phải trái là do cha mẹ đã không có một phương pháp giáo dục tốt nhất trong thời ấu thơ, họ nhàn rỗi và vô vị. Họ không biết được rằng trên thế giới này còn rất nhiều điều tốt đẹp, họ không biết đọc sách, không biết được sự hấp dẫn trong sách, càng không biết tìm sao để thấy được niềm vui trong văn học và nghệ thuật. Do không nhận được sự hướng dẫn thì làm sao có thể trải qua những điều tốt đẹp thuộc về tuổi thơ của mình. Có nhiều trẻ không biết phải làm gì hàng ngày, có trẻ lại lấy việc đánh nhau và ức hiếp người khác thành thú vui, thậm chí có những đứa chìm sâu trong sự độc ác hay bài bạc. Tôi không nhìn ra một chút ánh sáng nào với tương lai của những đứa trẻ đó. Chúng thật bất hạnh, bởi vì không nhận được sự giáo dục tốt từ cha mẹ, không nhận được và không có được mái ấm gia đình đúng nghĩa.

Có người sẽ nói, tính cách và tài năng của trẻ đều là bẩm sinh. Họ thường nói rằng: “Con của tôi hỏng dứt rồi, quả thực

không học tốt được, dạy cũng chẳng có tác dụng gì”. Mỗi lần như vậy, tôi đều cảm thấy vô cùng xót xa. Chính bạn còn không tin tưởng vào con mình thì những đứa trẻ nhỏ bé, non nớt này sẽ có sự phát triển thế nào đây?

Tôi có thể không do dự chút nào mà nói với những người cha người mẹ đó rằng: Bọn họ phải xem xét lại chính mình. Bản thân mỗi đứa trẻ là tốt, tất cả mọi lỗi lầm của trẻ quy kết lại đều là do những bậc cha mẹ đó.

Do nhiều nguyên nhân, cha tôi luôn có những yêu cầu nghiêm khắc trong việc lựa chọn bạn bè cho tôi. Ông luôn cố gắng để những bạn nhỏ có cùng sở thích với tôi tập hợp lại thành một nhóm, mục đích của ông là mong muốn có thể thảo luận về vấn đề nào đó, có thể cùng giúp đỡ và học tập lẫn nhau về những kiến thức trong lĩnh vực đó.

Khi cha nhìn thấy tôi và những bạn nhỏ khác cùng đọc thơ và ca hát hoặc diễn vai một nhân vật trong tác phẩm, ông tuyệt đối không bao giờ làm phiền bọn tôi, hơn nữa còn cảm thấy vô cùng phấn khích vì điều đó.

2. Xử lý thỏa đáng những mâu thuẫn khi chơi

Cha luôn lo ngại tôi chịu sự ảnh hưởng không tốt hoặc học theo những điều tiêu cực trong trò chơi, do vậy ông luôn thận trọng trong việc chọn lựa trò chơi, khiến tôi một dạo đã không có bạn để chơi cùng. Chú tôi đã từng nói với cha rằng, trẻ con nhất định cần có đồ chơi để chơi, nếu không trẻ sẽ cảm thấy nhạt nhẽo, không tìm thấy hứng thú trong cuộc sống, thậm chí sẽ sa sút về mặt tinh thần, có tính cách cô độc.

Tuy cha tôi không tán đồng cách nói này nhưng vì có rất nhiều người nói, ông cũng có một chút thỏa hiệp. Cuối cùng ông

cũng đã thương lượng với mẹ, chọn 2 cô bạn nhỏ cùng làm bạn với tôi.

Hai cô bạn nhỏ này đều là những đứa trẻ nhà hàng xóm nhận được sự giáo dục rất tốt, biết nhảy, biết hát, tôi cùng các bạn chơi rất vui vẻ. Nhưng kết quả đúng như cha tôi đã dự liệu, đã xảy ra một tình huống không hay.

Cha nói với tôi, từ sau khi chơi với 2 người bạn nhỏ đó, tôi từ một người không bướng bỉnh trở thành một đứa trẻ bướng bỉnh, từ trước chưa bao giờ nói dối nay đã biết nói dối, bắt đầu sử dụng một số những từ ngữ không hay. Tôi đã biến thành một người tự coi mình là đúng và kiêu ngạo.

Những thay đổi lúc đó của tôi khiến cha hết sức lo lắng.

Ông tiến hành quan sát việc vui đùa của tôi với 2 người bạn nhỏ kia, phát hiện đây là do 2 bạn nhỏ kia chuyện gì cũng nghe theo tôi mà làm.

Do vậy, ông đã nói với các bạn nhỏ: “Không nên cái gì cũng nghe theo Carl, nếu Carl cứ tự coi mình là đúng thì hãy nói với ta”. Nhưng vẫn chẳng có chuyện gì thay đổi, sau này cha không cho tôi chơi với 2 bạn nhỏ đó nữa.

Đối với sự việc phát sinh, cha tôi đã tiến hành phân tích và nghiên cứu tỉ mỉ về việc này.

“Trước tiên, các bạn nhỏ này đều là những đứa trẻ có sự giáo dục tốt. Có người sẽ nói, tuy họ đều chịu sự giáo dục tốt, vậy thì giữa đôi bên chỉ có ảnh hưởng tốt. Sự thực không phải như vậy, con người ai cũng có lòng hiếu thắng, chứ đừng nói đến trẻ nhỏ.

Hai bạn nhỏ đều biết hát, biết nhảy, Carl cũng như vậy, vấn đề ở đây là ai sẽ làm tốt hơn. Mỗi khi 2 bạn nhỏ cùng nhảy, Carl

luôn đứng bên cạnh khoa chân múa tay, nói rằng động tác của các bạn nhỏ đó không đúng. Tư thế đó không đẹp. Lúc đó 2 bạn nhỏ đã mời Carl đến làm lại. Carl nhảy mà không có chút ngại ngùng nào. Bởi vì Carl là con trai, động tác của Carl nhất định có lực và dẻo dai hơn, chứ không mềm dẻo như con gái, lúc đó các bạn nữ đã nói rằng động tác của cậu hơi cứng, quá khó coi.

Như vậy, mẩu thuẫn đã xảy ra.

Kết quả là con trai và 2 cô bạn đã xảy ra một trận cãi nhau kịch liệt. Nếu là tranh luận những vấn đề khác thì vẫn tốt một chút, còn đây lại là khiêu vũ, bên nào cũng có những quan điểm của mình. Con trai nói nhảy nên có lực, còn hai cô bạn lại nói nhảy cần có sự uyển chuyển.

Bởi vì tri thức và từ ngữ mà các bạn nhỏ nắm được đều có hạn nên sau khi xảy ra cãi nhau thì ai cũng muốn nhanh miệng và lớn giọng. Carl là một cậu con trai, với khẩu khí cứng rắn của mình thường xuyên không bao giờ nhận sai trong những cuộc tranh luận với các cô bạn nhỏ. Nếu trong lòng không phục thì cũng chẳng tìm được lí do nào để thuyết phục Carl.

Thắng lợi mà Carl dành được hoàn toàn là do áp đảo đối phương. Như vậy sẽ tạo nên trong Carl một ấn tượng đó là con gái không thể bằng được cậu, cảm giác chiến thắng vì thế mà dần hình thành trong con người. Nhưng trên thực tế Carl không ý thức được rằng, thắng lợi mà mình dành được không phải là sự mạnh hơn người khác về mặt kiến thức.

Thế là trong cảm giác sai lầm đó, cậu biến thành một người tự coi mình làm trung tâm, tự cho rằng bản thân mình cái gì cũng hiểu.

Ngày thứ hai, do số lần thắng trong những lần tranh luận khá nhiều nên con trai đã bắt đầu coi nhẹ những người bạn cùng chơi của mình, cho rằng trí lực của các bạn không bằng mình.

Tôi phát hiện con trai trong rất nhiều tình huống vì muốn thuyết phục bạn cùng chơi mà bắt đầu nói dối. Đối với việc tranh luận, cậu bé đã vượt quá phạm vi những câu hỏi của bản thân mình. Để dành được thắng lợi, con trai đã bắt đầu dùng thủ đoạn, thậm chí ngụy tạo những câu chuyện không có thật để lừa gạt các bạn.

Hai cô bạn cũng giống như Carl, đều là những đứa trẻ, kiến thức có hạn. Những đứa trẻ ngây thơ dễ bị lừa gạt, cùng với đó là nhiều nguy hiểm đang rình rập.

Một mặt, Carl từ một người không biết nói dối trở thành một kẻ dối trá, sự lừa gạt của cậu không vì tiền bạc mà chỉ muốn giành được phần thắng trong cuộc tranh luận. Đây là cách nghĩ dẫn tới việc để có được cái gì thì cậu cũng thông qua cách dối trá, hậu quả của việc này sẽ hủy hoại tương lai của cậu. Mặt khác đó là biến 2 cô bạn nhỏ thành những người bị hại, hai cô bạn đó sẽ có những nhận thức sai lầm từ Carl, điều này cũng gây ra những ảnh hưởng không tốt đến tương lai của trẻ.

Do Carl vốn dĩ đã có một kiến thức nhất định, lại cộng thêm khẩu khí của mình cùng với sự chống lưng của những lời nói dối đó, như vậy bất luận trong tình huống nào nó cũng có thể chiếm thế thượng phong. Do vậy Carl sẽ càng trở nên đắc ý hơn từ sự khâm phục của hai cô bạn nhỏ kia. Cuối cùng hai cô bạn nhỏ đã dứt khoát chuyện gì cũng sẽ nghe lời Carl, chuyện gì cũng làm theo Carl.

Cuối cùng Carl sẽ cho rằng có thể tùy ý điều khiển mọi người, còn thường xuyên nói bọn trẻ thật ngốc nghếch, đần độn, những lời tục tĩu cùng theo đó mà thuận miệng phát ra”.

Sau khi đã tìm ra nguyên nhân, cha đã lựa chọn cách giáo dục đúng đắn để chỉ dẫn tôi, ông dạy cách làm sao để chơi cùng các bạn, cách đối xử với các bạn ra sao, làm sao để giải quyết sự mâu thuẫn trong mối quan hệ với các bạn, giúp tôi sửa đổi lỗi lầm, trở thành một người khiêm tốn, thận trọng, không kiêu ngạo. Những điều này đem đến lợi ích lâu dài cho tôi trong suốt cuộc đời của mình.

3. Cha mẹ là người bạn tốt nhất của trẻ

Trẻ không có bạn cùng chơi trong thời ấu thơ có đồng nghĩa với việc chúng đã mất đi niềm vui tuổi thơ hay không?

Cha tôi cho rằng trẻ không có bạn bè cùng chơi chưa hẳn đã mất đi niềm vui tuổi thơ. Ông cho rằng trẻ không cùng chơi với những đứa trẻ khác sẽ không có niềm vui, đó chưa phải là cách nghĩ đúng. Đương nhiên, trẻ cùng vui đùa sẽ giúp trẻ càng thoải mái và vui vẻ, muốn nói thì nói, muốn làm thì làm, trẻ đương nhiên sẽ thích thể này. Nhiều người có thói quen gọi những điều này là niềm vui tuổi thơ.

Tuy nhiên, những niềm vui như vậy sẽ không hoàn toàn là tốt, ở một mức độ nhất định nào đó thì đó lại là sự trốn tránh trách nhiệm cùng chơi với trẻ của các bậc cha mẹ.

Làm cha mẹ, nếu có thể hiểu được tâm lý trẻ, cùng chơi với trẻ, như vậy trẻ sẽ rất vui, hơn nữa đây còn là những điều có lợi bởi vì những trò vui đùa này sẽ giúp trẻ không bướng bỉnh, cũng không tự coi mình là trung tâm; đương nhiên sẽ không bị biến đổi về mặt phẩm chất, cũng không bị nhiễm các loại thói quen xấu.

Để trẻ chơi cùng với nhau, cho dù là trẻ tốt thì cũng có những tác hại nhất định, điểm này trước đây đã từng nói qua. Nếu là trẻ xấu thì tác hại đó sẽ càng lớn.

Thói quen tốt của những trẻ tốt nếu có thể truyền đến những trẻ xấu thì đó đương nhiên là một chuyện rất tốt, nhưng đáng tiếc là, điều như vậy về căn bản lại không xảy ra, phần lớn trường hợp chính là thói quen xấu của những trẻ không tốt lại ảnh hưởng tới những trẻ tốt.

Vì sao lại như vậy? Điều này là bởi vì học tập thói quen tốt đòi hỏi sự nỗ lực và năng lực tự khống chế bản thân mình, còn thói quen xấu thì không cần bất kì sự nỗ lực nào mà đã lan truyền sang người khác.

Từ ý nghĩa trên mà nói thì có người cho rằng trường học là nơi tập trung của tất cả những thói quen xấu của những trẻ không tốt. Đối diện với thực tế này, tại những ngôi trường với những học sinh có phẩm chất không tốt là cực kì nghiêm trọng. Nhưng nhiều gia đình lại không có những điều kiện học tập gia đình, do vậy trường học đã cố gắng hết sức để tránh điểm này, đã có một sự giám sát nghiêm ngặt đối với những trò chơi của học sinh.

Rất nhiều cha mẹ cho rằng trẻ nhất thiết phải cùng chơi với bạn bè thì mới vui vẻ được, thực sự không phải như vậy. Cha mẹ nên cùng chơi với trẻ, có thể là điều sẽ làm trẻ càng vui mừng hơn, nhưng nhiều bậc cha mẹ lại không để ý tới điều này, luôn mượn cớ rằng bản thân mình quá bận hoặc với những lí do khác để trốn tránh trách nhiệm cùng chơi với con.

Tôi thường nghĩ thế này: Cơ thể của cha mẹ sẽ giúp trẻ tập luyện sức khỏe tốt nhất, cơ thịt của cha mẹ có thể tăng cường sức khỏe cho trẻ. Không phải có rất nhiều đứa trẻ thích trèo lên người cha mẹ đùa nghịch đó sao? Đó có thể là những bài tập luyện đầu tiên của trẻ.

Diện mạo và thanh âm của cha mẹ khiến trẻ bị lôi cuốn, công việc mà cha mẹ làm và vật dụng mà cha mẹ sử dụng khiến trẻ cảm thấy hiếu kì, cha mẹ quan tâm và giúp đỡ chính là điều hạnh phúc nhất của trẻ.

Vì sự hiếu kì nên bất kì thứ gì cũng làm trẻ nảy sinh cảm giác tò mò. Khi tôi còn nhỏ cũng luôn muốn bên cạnh mẹ quay đi quay lại, đối với mỗi vật dụng mà mẹ sử dụng đều thấy thú vị và tò mò.

Cha nói, trong vài tháng tôi hay làm hỏng những vật dụng như cốc, đĩa, thìa gỗ, nồi nhỏ, nắp đậy...Thực ra, cái tôi quan tâm không phải là cách sử dụng của những thứ đồ này, bởi vì tôi không biết sử dụng chúng, mà là sự quan tâm tới màu sắc, hình dạng, trọng lượng hay cảm giác tiếp xúc với chúng. Tôi thích trang giấy, sách vở. Đây đều là những “Đồ chơi” mà tôi thích nhất.

Hi vọng được chơi cùng với cha mẹ, đó là chuyện mà trẻ luôn khát khao. Đối với những người làm cha làm mẹ nên có cái “Thú vui an nhàn” này. Có một số bậc cha mẹ lại không nắm rõ điểm này, đã từ chối yêu cầu hoặc làm gián đoạn trò chơi trẻ đang chơi. Như vậy không những sẽ ảnh hưởng tới tình cảm vốn có giữa cha mẹ và con cái, hơn nữa còn làm giảm tính tích cực của trẻ trong khi tham gia vui chơi.

Cha mẹ nên tích cực tham gia một góc độ nào đó trong trò chơi của trẻ, bởi vì như vậy sẽ có tác dụng tốt giúp trẻ trải nghiệm và hiểu được cuộc sống của môi trường xung quanh. Cha mẹ nên thường xuyên nhắc nhở và khuyến khích trẻ quan sát cuộc sống hàng ngày, hiểu được cuộc sống của người, vật trong môi trường xung quanh, đặc biệt phải để trẻ tiếp xúc và hiểu được cuộc sống của bản thân cha mẹ.

Cha mẹ nên có ý thức để trẻ được là “Cha” hay “Mẹ”, để trẻ trải nghiệm một chút cảm giác làm cha mẹ. Cảm giác này tuy là mờ nhạt nhưng cũng không nên phớt lờ trẻ bởi vì nó có lợi. Từ trong sự trải nghiệm đó trẻ sẽ hiểu được sự vất vả của cha mẹ, càng ngày càng hiểu được cha mẹ một cách sâu sắc hơn.

Trong quá trình giáo dục, cha đã hiểu được trò chơi này một cách sâu sắc, cha không chỉ là một nhân vật còn là người dẫn đầu, đảm đương trọng trách hành động chỉ huy.

Khi trẻ vi phạm những quy tắc trong trò chơi thì cha mẹ nên chú ý nhắc nhở, chú ý không để trẻ bỏ dở trò chơi giữa chừng. Nếu như vậy sẽ làm tan vỡ hứng thú và tính tích cực đối với trò chơi mang góc độ gia đình, ảnh hưởng là rất nghiêm trọng.

Có thể nói như vậy, tôi sở dĩ có thể lớn lên khỏe mạnh, đồng thời có được thành tựu như ngày hôm nay, ở một chừng mực rất lớn công lao thuộc về quá trình chơi đùa của cha mẹ và tôi. Đây không phải là sự quá khen của tôi dành cho cha mẹ mình mà sự thực chính là như vậy.

Đối với những trẻ có độ tuổi khác nhau, “Chơi” có ý nghĩa khác nhau đối với trẻ, cách chơi cũng có sự biến đổi trong quá trình này. “Chơi” không chỉ nằm ở “Thú vui”, hơn nữa còn thông qua “Chơi” trẻ có thể học được càng nhiều điều, phát hiện ra những điều thần kì. Chúng ta biết rằng, chơi có thể giúp vận động và phát huy đầy đủ chức năng, các bộ phận, có thể khai phá và nuôi dưỡng trí lực và năng lực sáng tạo của trẻ.

Sự trưởng thành của tôi luôn nhận được sự quan tâm của cha mẹ, mỗi hành động của tôi đều nằm trong tầm quan sát để từ trong đó phát hiện ra rằng không chỉ có trò chơi mới là chơi. Ăn, uống, kéo, đẩy, động tác..., thậm chí ngủ cũng là một trò chơi.

Khi tôi có hứng, cha mẹ luôn để tôi chơi thật đầy đủ, thật vui vẻ.

Chơi là đặc tính bẩm sinh của trẻ, điểm này thì rất nhiều cha mẹ đều biết. Nhưng chơi như thế nào, chơi cái gì thì không nhiều người biết được kiến thức cần thiết này. Rất nhiều trẻ chơi một cách mù quáng, vì chơi mà chơi. Vì như vậy, trẻ vốn dĩ có thể phát huy trí tuệ và năng lực của mình thì lại chỉ lãng phí vào việc chơi những trò vô bổ. Nên hiểu rõ rằng trẻ không vì chơi mà chơi mà là phải chơi để phát hiện ra cái mới.

Tiềm năng của trẻ là vô hạn nhưng cần có sự hướng dẫn đúng đắn của cha mẹ.

Trẻ trong lúc chơi sẽ hội tụ đủ cả tính tích cực, tính chủ động, đại não trong lúc hoạt động sẽ đạt được sự phát triển nhanh, khôn ngừng nghĩ ra những ý tưởng sáng tạo, điều này đối với việc bồi dưỡng các loại năng lực, đặc biệt là năng lực tưởng tượng và năng lực sáng tạo của trẻ, đây là điều mà các cách thức khác khó có thể bắt kịp nó được. Chúng ta đều biết “Chơi” có hình ảnh của cuộc sống trong đó, nhưng lại không hoàn toàn căn cứ trên cuộc sống, trẻ sẽ căn cứ theo kiến thức và sự lí giải của mình để nhìn nhận cuộc sống, cha mẹ không nên cứng nhắc hạn chế, có như vậy thì năng lực sáng tạo mới có thể có được phát huy đầy đủ.

“Chơi” bản thân nó chính là một loại hoạt động, thông qua việc chơi có thể giúp trẻ tăng cường thể chất, phối hợp các động tác, tăng thêm hứng thú tinh thần. Nhưng trong quá trình chơi cha mẹ nên hướng dẫn đầy đủ, nếu không sẽ xảy ra những hậu quả không tốt mà trước đây tôi đã từng đề cập.

Khi cha mẹ và trẻ chơi cùng với nhau, nhất định phải quan sát thật tỉ mỉ, dốc lòng tìm hiểu thế giới nội tâm của trẻ.

Mọi người thường cho rằng trẻ vài tháng tuổi sẽ không hiểu chuyện tuổi còn quá nhỏ.

Khi con trai của tôi được 5 - 6 tháng, tôi phát hiện ra con cũng có những biểu hiện cảm xúc. Khi tinh thần tốt, trẻ sẽ vận động toàn thân, chơi trò chơi lật người qua lại cũng vô cùng hào hứng. Dường như trẻ đã tìm được nguồn năng lượng của mình từ trong trò chơi đó, đồng thời dần học được năng lực khống chế sức mạnh của chính mình. Khi tình cảm không tốt, trẻ sẽ cảm thấy nặng nề toàn thân, nếu lúc này cha mẹ lại để trẻ chơi trò chơi này thì chúng sẽ thấy không thoải mái.

Năng lực thích ứng, tốc độ phản ứng của trẻ chậm hơn nhiều so với cha mẹ nghĩ, đặc biệt là trong khi chơi trò chơi. Cha mẹ cùng theo trẻ trong khi chơi thì nên tiến hành căn cứ trên tốc độ phản ứng của trẻ. Cha mẹ nên thuận theo phản ứng của trẻ, nên kiên nhẫn nếu không sẽ biến thành mình đang chơi trò chơi một mình. Cha tôi đã phát hiện ra điều này ngay từ khi tôi còn rất nhỏ. Ví dụ: Khi ông nói chuyện với một đứa trẻ 6 tháng tuổi như tôi, nếu ông không giảng giải liên tục hay dừng một chút rồi lại tiếp tục bài luận dài của mình, tôi hoàn toàn không hiểu, lại giống như ông đang truyền cho tôi một trò chơi nào đó rất thú vị, tôi cần có một quá trình dài mới thò tay ra cầm. Lúc đó, cha tôi đã kiên nhẫn chờ đợi cho đến khi tôi duỗi tay ra mới thôi, không để đồ trực tiếp vào lòng bàn tay tôi. Nếu ông hôn tôi một cái rồi quay người bước đi, như vậy tôi sẽ không cảm thấy có hứng thú, tôi rất muốn tặng cho ông một nụ cười nhưng ông đã không cho tôi kịp có thời gian. Phải chơi cùng với trẻ thì nên để trẻ có đủ thời gian cần thiết.

Cha tôi cho rằng, phần lớn thời gian của trẻ đều nên trải qua cùng với thời gian của cha mẹ. Như vậy trẻ sẽ nhận được sự quan tâm của cha mẹ từng giờ từng khắc, không ngừng giao lưu

với trẻ. Nếu không trẻ sẽ cảm thấy cô độc, buồn bực, cảm thấy không an toàn. Cha mẹ nên cố gắng để những tình huống đó không phát sinh. Để tránh những tình huống đó thì có thể dẫn trẻ tới những nơi mà cha mẹ làm việc. Đối với tôi, cha mẹ luôn khuyến khích và ủng hộ tôi tham gia vào những việc cùng làm với cha mẹ, họ phát hiện ra rằng tôi cũng rất vui vẻ khi làm những điều đó.

Ví dụ khi cha đang dùng nước, tôi rất muốn nghịch nước, thế là ông đã cho tôi tham gia. Có lúc tôi còn giúp cha mẹ dọn nhà và rửa bát. Những việc nhà đơn giản đó trong mắt tôi đều biến thành những trò chơi rất vui vẻ.

Mỗi trẻ đều là một cá thể độc lập, chúng đều có những năng lực thích nghi cuộc sống không giống nhau. Mức độ thích nghi đối với trẻ nên là hướng dẫn, khơi gợi hứng thú, chứ không nên dọa nạt, có những trẻ sẽ cười nói nhưng cũng có những trẻ sẽ khóc lóc thảm thiết. Do vậy cha mẹ hãy cố gắng hiểu trẻ, xem phản ứng của trẻ thích hợp với trò chơi nào.

Phát hiện ra cá tính của trẻ một cách đầy đủ nhất là một trong những điều cần có của cha mẹ.

Trong quá trình giáo dục, cha tôi luôn cố gắng hết sức làm những việc có thể khiến tôi vui, bởi vì ông có thể hiểu được tâm tư của tôi, cùng vui đùa với tôi, tôi và cha đã có được những niềm vui bất tận trong những trò chơi đó. Có thể nói như thế, tuy tuổi thơ của tôi trải qua với ông - Một người trưởng thành, nhưng không vì thế mà mất đi sự thơ ngây của con trẻ.

4. Gắn mực thì đen, gần đèn thì rạng

Là người lớn, chúng ta đều biết rằng việc kết giao bạn bè là một chuyện rất thận trọng. Chúng ta không những phải dùng

tình yêu thương đối đãi với người khác mà còn hi vọng những người xung quanh chúng ta cũng là những người sẽ dùng tình yêu đó để đối đãi với bản thân mình, ai mà lại bằng lòng kết giao với ma quỷ.

Những người trưởng thành thực sự có lúc cũng đi vào con đường cong vẹo dưới sự ảnh hưởng không tốt, hưởng hồ là trẻ con? Do vậy, ngay từ khi tôi còn nhỏ, cha luôn không để tôi tiếp xúc với những người có thói quen xấu.

Có người đã nói với cha tôi: “Ông làm như vậy không phải quá ích kỉ hay sao? Ông nên giúp đỡ những người có thói quen xấu”. Thực ra, ông cũng muốn làm như vậy, nhưng ông biết được điều đó là không có khả năng. Thực ra mỗi người chỉ cần đối đãi thực sự với mình thì thói quen xấu sẽ biến mất.

Ông cùng người bạn đồng hành tốt của mình là mục sư Wolf không có cùng quan điểm, mục sư Wolf cho rằng thói quen tốt của trẻ tốt có thể truyền cho những đứa trẻ xấu. Cha tôi chỉ cho đó là một điều tốt đẹp nhưng dường như điều này không thể xảy ra được.

Về vấn đề này, ông đã cùng với mục sư Wolf tranh luận rất nhiều lần nhưng ông vẫn kiên trì với quan điểm của chính mình. Cha tôi cho rằng không thể dùng lí luận để thuyết phục ông thì hãy cho ông thấy sự thật.

William là con trai của mục sư Wolf, cậu ấy tiếp nhận sự giáo dục gần giống tôi. Cha tôi cũng không thể không thừa nhận, mục sư Wolf cũng là một nhà giáo dục rất xuất sắc, bởi vì cậu con trai William của ông về mọi phương diện cũng không hề thua kém tôi, bất luận là kiến thức, ngôn ngữ hay phẩm đức, cậu đều biểu hiện rất xuất sắc.

Điều không đồng nhất giữa mục sư Wolf và cha tôi đó là, ông khuyến khích con trai mình giao du với những thành phần xấu, ông nói với con trai mình rằng nên giúp đỡ những người bạn có thói quen không tốt đó.

Giúp đỡ người khác là một phẩm chất đạo đức cao đẹp, nhưng cha tôi cho rằng cách làm của mục sư Wolf đối với con trai là không có trách nhiệm.

Do có sự lựa chọn đối với những người bạn cùng chơi nên con trai của mục sư Wolf dần có sự thay đổi, cha tôi đã nhiều lần nhắc nhở mục sư Wolf, nhưng ông vẫn nhất quyết không thay đổi, ông kiên quyết với quan điểm của mình, ông luôn tin rằng con trai của mình sẽ thay đổi được những đứa trẻ xấu kia.

Cha tôi chẳng còn cách nào đối với sự cố chấp của mục sư Wolf.

Chuyện không muốn xảy ra cuối cùng cũng đã xảy ra.

Mục sư Wolf mấy lần phát hiện con trai William của mình về nhà khá muộn, vượt quá thời gian mà ông quy định. Thế là ông hỏi con trai đã xảy ra chuyện gì. Cậu nói với cha, bởi vì có một chút mâu thuẫn phát sinh trong đám bạn, cậu ấy phải khuyên giải họ, cậu còn kể cho đám bạn nghe một câu chuyện trong “Kinh thánh” có liên quan tới tình bạn tốt.

“Thì ra là như vậy”, mục sư Wolf tin tưởng lời cậu con trai nói, đồng thời cảm thấy vui mừng với mỗi hành động của con bởi vì đó là những gì mà ông hi vọng, con trai có thể giúp đỡ mọi người, thật sự chẳng còn điều gì làm ông vui hơn.

Tuy nhiên, ông không biết được rằng, ông đã bị lừa gạt bởi những lời nói dối của con trai. Điều này cũng không thể trách cậu vì trước đây cậu chưa từng nói dối. Người mục sư đó không

thể ngờ rằng con trai ông đã dần nhiễm thói quen xấu của những đứa trẻ xấu kia.

Sau khi mục sư biết được chân tướng, ông dường như không tin vào mình nữa. Cái mà cậu con trai William gọi là giúp đỡ người khác thực tế là tụ tập lại để đánh bạc hoặc kể những câu chuyện hạ lưu. Mục sư Wolf nên biết rằng, đánh bạc ở nông thôn là một chuyện rất phổ biến, đây là thú vui duy nhất của những con người không có giáo dục. Còn những câu chuyện hạ lưu đó thì lại lưu hành cực nhiều trong thế giới của bọn họ nhưng mục sư Wolf lại không chú trọng đến điều này.

Những đám bạn của William đều là những đứa trẻ xuất thân từ gia đình nông thôn, ngay từ nhỏ bọn họ đã không nhận được sự giáo dục đầy đủ nên chỉ biết làm theo cách làm của người xung quanh, thói quen xấu và những lời tục tĩu đối với những trẻ đó mà nói chính là những thứ như cơm bữa của gia đình. Ngày nào cậu cũng ở bên những con người như vậy thì chuyện gì sẽ xảy ra là điều dễ dàng có thể trông thấy được.

Có một ngày William chạy về nhà, không nói lời nào đã chạy thẳng về phòng của mình, xem ra có chuyện gì chẳng lành, mục sư mau chóng hỏi cậu đã xảy chuyện gì nhưng bất kể hỏi thế nào cậu cũng không nói nửa lời. Mục sư Wolf cảm thấy rất kì lạ, ông còn cho rằng có người nào đó đã ức hiếp cậu ta.

“Mục sư Wolf, mục sư Wolf”. Có người ở ngoài cổng đang gọi.

Khi mục sư ra mở cửa, nhìn thấy một người nông dân mặt mày tức giận.

“Thật chẳng ra sao cả, mục sư à, ông nên quản giáo con của mình tốt hơn chứ”.

Mục sư cảm thấy rất kì lạ, ông luôn cho rằng con mình là một người tốt. Có chuyện gì làm người nông dân này tức giận đến vậy?

“Xin hỏi đã xảy ra chuyện gì vậy?”. Ông hỏi một cách khó hiểu.

“Con của ông đã đem theo vài đứa trẻ nữa tới nhà tôi trộm gà. Đây không phải là lần đầu tiên. Lần trước gà nhà tôi vô cớ mất tích, tôi còn cho rằng là ma quỷ, nhưng hôm nay phát hiện hóa ra là con trai ông làm. Ông là một mục sư, vì sao lại dạy con làm chuyện xấu này?”.

Thì ra đã rất nhiều lần rồi, những đứa trẻ đó đã yêu cầu William đi trộm gà của nhà mọi người, để ra ngoài nướng ăn.

Tôi không biết mục sư Wolf sau khi biết chuyện đã suy nghĩ ra sao nhưng chắc chắn là ông rất buồn.

Sau đó mục sư William đã thừa nhận quan điểm của cha tôi, và không cho con mình chơi cùng với đám trẻ đó.

Rất nhiều người có quan điểm thế này: Trẻ nếu không có bạn chơi cùng sẽ tự phụ hoặc bướng bỉnh. Quan điểm này là cực kì sai lầm.

5. Tiếp xúc giới hạn với trẻ khác

Cách thức của cha đó là để tôi ít tiếp xúc với những trẻ khác, điều tốt nhất ở đây là nó giúp tôi có được tâm thế bình thản để xử lí một số việc.

Do ở nhà tôi không có cơ hội được tranh cãi, do vậy không dễ dàng bị kích động như những đứa trẻ khác.

Bất kể là đứa trẻ xấu như thế nào cũng không làm tôi phải tức giận. Do vậy tôi được mọi đứa trẻ yêu quý, chưa từng cãi

nhau. Bây giờ tôi đã hơn 30 tuổi rồi nhưng chưa bao giờ cãi nhau với người khác.

Trong quá trình tôi học đại học, vì vấn đề kiến thức nên thường xuyên trao đổi ý kiến với bạn nhưng tuyệt đối không làm tổn thương tình cảm của nhau, vì tuổi của tôi thường ít hơn nhiều so với những bạn cùng học nên biểu hiện của tôi thường dẫn tới sự đổ đơ của bạn bè, nhưng tôi luôn kiên trì với chân lí của mình, lấy lí thu phục lòng người nên giao tiếp rất tự nhiên với đám bạn. Sau khi cha tôi biết được chuyện này, ông rất cảm động, từ đáy lòng mình ông gửi lời cảm ơn đến những người bạn đáng yêu đó.

Trong quá trình trưởng thành của tôi, cha không cấm đoán tuyệt đối việc tôi cùng chơi với những bạn trẻ khác mà để xương, dưới sự đôn đốc của cha khiến tôi tiếp xúc ít hơn với những bạn khác. Do sự tiếp xúc hữu hạn này nên chúng tôi rất khách khí với nhau, tuyệt đối không tích tụ lại thành từng chuỗi tức giận để làm việc xấu. Đương nhiên những sự nguy hại đã được nhắc tới phía trên cũng sẽ tránh được.

Ông hạn chế tôi như vậy, kết quả thể hiện rất tốt. Bởi vì tôi không nhiễm phải những thói hư đó nên không bao giờ cãi nhau hay đánh nhau với những đứa trẻ khác. Thậm chí có một số đứa trẻ ác ý thách thức thì tôi vẫn tránh né được một cách linh hoạt.

Cha đã từng đưa tôi đến rất nhiều nơi. Khi ra về, những đứa trẻ ở nơi đó thường thương mến không muốn xa rời đến mức rơi nước mắt.

Tôi có thể khẳng định với những gì mình đã trải qua, cho rằng nếu trẻ không có những người bạn cùng tuổi chơi thì không có niềm vui, đồng thời trở nên cô độc trống rỗng về tinh thần là một cách nói sai lầm.

6. *Cảm nhận cuộc sống trong khi chơi*

Đối với tôi mà nói, điều hạnh phúc nhất trong cuộc sống đó là có một người cha và một người mẹ tuyệt vời. Cha tôi nhân hậu, khoan dung, thuần khiết, còn mẹ tôi là một phụ nữ thông minh và lương thiện. Trong quá trình giáo dục, mẹ tôi đã bỏ ra không biết bao tâm huyết, bà cũng là một người mẹ rất có tài và trách nhiệm.

Khi cha mua cho tôi một bộ đồ nấu ăn mẹ đã khai phá các tiềm năng trong tôi.

Mẹ đã quen với việc vừa nấu cơm, vừa kiên nhẫn giải đáp câu hỏi mà tôi nêu ra, hơn nữa còn đốc thúc, để tôi học được các cách chế biến món ăn với bộ dụng cụ này. Mẹ đã thông qua các cách nấu bếp giúp tôi cảm nhận và tăng cường kiến thức cũng như niềm vui trong cuộc sống.

Có lúc, tôi còn đóng vai người chủ bếp, còn mẹ là người phụ, mẹ đã chỉ cho tôi rất nhiều điều, nếu tôi không làm theo đúng những gì mẹ hướng dẫn thì tôi sẽ mất cơ hội làm chủ bếp.

Nếu lấy sai gia vị, vậy thì tôi không thể làm một đầu bếp, chỉ có thể thành “Người làm thuê”.

Khi lớn lên, tôi thường nghe mẹ của tôi kể cho tôi nghe những chuyện thú vị giữa tôi và mẹ.

Có một lần, mẹ nói với tôi: “Khi con còn nhỏ, có những lúc mẹ để con làm mẹ, còn mẹ là con, thật là có ý nghĩa. Lúc đó con đã ra lệnh cho mẹ, còn mẹ cố ý làm không tốt hoặc dứt khoát không làm. Nếu con nhìn không ra thì sẽ không được làm mẹ nữa, nhưng thường thì con nhìn ra, hơn nữa còn thường đưa ra ý kiến với mẹ. Lúc đó, mẹ nói: Thật xin lỗi, về sau nhất định sẽ chú ý.”

“Còn có lúc để con làm bác sĩ, mẹ làm học sinh. Khi mẹ cố ý biến chuyện thành công thành thất bại, con vừa phát hiện ra đã phê bình mẹ”.

Mẹ cho rằng, những trò chơi này có tác dụng rất lớn trong cuộc sống sau này, giúp tôi hạn chế những thất bại.

Những trò chơi biểu diễn như vậy còn có rất nhiều, diễn viên đương nhiên là mẹ và tôi. Hơn nữa có lúc tôi và mẹ còn diễn rất linh hoạt. Ví dụ, chúng tôi thường xuyên biểu diễn vài câu chuyện hoặc một câu chuyện nào đó trong lịch sử.

Có lúc chúng tôi còn đến những nơi đã từng tham quan để tiến hành “Trò chơi du lịch”. Thông qua những trò chơi này, mẹ đã dạy cho tôi những kiến thức liên quan tới địa lí và lịch sử.

Không chỉ là mẹ, cha có lúc cũng chơi trò chơi này cùng với tôi. Đương nhiên tôi sẽ không diễn vai đầu bếp hay người phụ nữ gì mà đóng vai một tướng quân hoặc binh sĩ. Bất luận là tướng quân hay binh sĩ, cha tôi luôn ở một vị trí cố định. Có lúc cha tôi là một tướng quân oai phong, chỉ huy binh sĩ là tôi, lúc sau ông lại biến thành binh sĩ rơi vào trận địa bị tôi sai bảo.

Căn cứ theo hiểu biết và sự lí giải của bản thân, tôi thường xuyên làm cho nhân vật sống động như thật. Nhân vật mà tôi diễn tràn đầy tính tự chủ và trí tưởng tượng, hơn nữa còn căn cứ theo những trải nghiệm của tôi đi diễn những nhân vật có độ tuổi, tính cách, thân phận hoặc chức sắc khác nhau.

Tôi cho rằng trò chơi này có tác dụng rất lớn đối với trẻ nhỏ: Có thể đáp ứng sự hiếu kì và khát vọng, giúp trẻ tập luyện tính chủ động, tính độc lập và tính sáng tạo, nâng cao năng lực quan sát, năng lực ghi nhớ, năng lực phán đoán, năng lực tưởng tượng và sức sáng tạo, đồng thời làm phong phú thêm thế giới tinh

thần, có tác dụng nâng cao năng lực ngôn ngữ, giúp trẻ tập luyện năng lực tổ chức.

Câu chuyện trong sách hoặc những câu chuyện đồng thoại có sức hấp dẫn lớn đối với trẻ nhỏ, có thể nói đây là khởi nguồn phát triển trí tuệ của chúng. Cha thường hướng dẫn tôi biểu diễn những câu chuyện này, có những lúc cả tôi và cha mẹ đều cùng tham gia.

Những trò chơi như vậy sẽ giúp trẻ càng thêm hiểu những câu chuyện đó, hơn nữa còn khơi gợi năng lực sáng tạo của trẻ. Trong trò chơi, tôi tham gia diễn những nhân vật khác nhau, dùng những động tác để thể hiện tác phẩm đó. Điều này có tác dụng tốt đối với sự phát triển trên tất cả các phương diện, đặc biệt tạo ra sự khơi nguồn tốt đẹp cho tâm hồn của tôi.

Cùng với việc tiến hành trò chơi cùng tôi, cha luôn chọn những câu chuyện thật phù hợp để tôi có thể diễn. Nội dung của những câu chuyện này rất lành mạnh, tình tiết sinh động, ngôn ngữ đẹp, nhân vật điển hình, biểu diễn cũng dễ dàng. Để thuận tiện cho việc ghi nhớ và lý giải của tôi, những tình tiết chủ yếu phải luôn rõ ràng. Thông thường mà nói, những câu chuyện được lựa chọn thường có đối thoại nhiều để giúp tôi bồi dưỡng năng lực ngôn ngữ của mình. Trước khi biểu diễn, cha luôn kể cho tôi nghe câu chuyện đó một cách rõ ràng, không chỉ để tôi hiểu được ngôn ngữ và động tác của nhân vật mà mình cần diễn, giúp tôi hiểu được câu chuyện và những nhân vật khác.

Để tăng thêm tính tích cực trong các vai diễn, cha luôn để tôi tham gia công tác chuẩn bị, sáng tạo cho tôi một bầu không khí và môi trường mới. Ông thường nói với tôi rằng, không nên quá “Dính” với tình tiết trong câu chuyện, có thể mặc sức tưởng tượng, tự mình xử lý. Với những thứ không có cách nào xử lý được,

ví dụ như trèo núi, vượt sông..., ông dạy tôi dùng ngôn ngữ tượng trưng và động tác để có thể biểu diễn được chúng.

Trong quá trình biểu diễn, cha luôn đưa ra những chỉ dẫn thích hợp, giúp tôi biết được bản thân mình có thể làm việc gì, đảm đương được nhân vật nào, đồng thời nảy sinh hứng thú với nhân vật mà tôi sắp diễn. Có những lúc cha làm mẫu cho tôi nhân vật mà tôi sẽ bắt chước, nhưng không bao giờ yêu cầu tôi phải căn cứ theo lối diễn đó để diễn, bởi vì như vậy sẽ làm giảm cơ hội thể hiện sự sáng tạo và sức tưởng tượng của mình.

Để giúp tôi chơi vui hơn, ông còn làm rất nhiều tấm gỗ với những hình dạng khác nhau, sử dụng những tấm gỗ này để xây nhà hoặc xây lối đường, xây tháp, xây cầu hoặc tạo thành trì. Bởi vì trò chơi kiến trúc cần người chơi phải không ngừng động não, nên có tác dụng rất tốt trong việc khai phá trí lực cho tôi. Về điểm này, tôi đã đề cập ở phần trước.

Không chỉ có như vậy, trò chơi kiến trúc với những thanh gỗ này còn giúp nuôi dưỡng nghị lực trong tôi.

Có một lần tôi phải bỏ rất nhiều công sức để xây một pháo đài với những tấm gỗ đó, có phòng, có cửa thành, có tường thành, còn có một cây cầu nhỏ rất đẹp.

Khi tôi chuẩn bị gọi cha đến xem, vì do có chút sự lay động, không cẩn thận nên một vạt áo của tôi đã phủ lên pháo đài đó, những tầng cao đổ ụp xuống, lúc đó giá đỡ cũng sụp xuống, thế là cả công trình kiến trúc đó đổ nhào, còn làm sụp đổ luôn cây cầu - Sản phẩm khiến tôi vô cùng mãn nguyện và dồn biết bao tâm huyết. Trong thời khắc đó, kiệt tác của tôi bỗng biến thành bãi đổ nát.

Khi cha nhìn thấy tôi với nét mặt ủ rũ, ngồi đờ đẫn nhìn đồng đổ nát, ông không biết đã xảy ra chuyện gì bèn tiến lại

gần. Nhìn thấy những thanh gỗ xiêu vẹo, ông đã hiểu xảy ra chuyện gì.

“Cha à, bị đổ hết rồi, là do con không cẩn thận đã làm đổ hết. Thật tiếc quá. Nó vốn dĩ rất đẹp...” Tôi nói như sắp khóc.

Sau khi hỏi rõ sự tình, cha đã nói: “Con trai à, cho dù là con không cẩn thận thì cũng không có lí do để oán trách, cũng không nên buồn như vậy. Con có thể làm tốt lần đầu, thì đương nhiên cũng có thể làm tốt lần hai. Vậy vì sao lại ngồi đờ ra ở đây thế này? Làm lại một cái đi nào, có thể càng đẹp hơn thì sao”.

Lúc đó tôi đã hưng phấn trở lại.

Thực ra, tôi biết rằng, nói thì dễ làm thì khó. Bởi vì tôi đã tạo dựng một khối kiến trúc vô cùng phức tạp, muốn để làm lần thứ hai đòi hỏi phải có lòng kiên trì và một nghị lực phi thường, nhưng tôi tin tưởng rằng mình có thể làm được.

Dưới sự khích lệ của cha, rốt cuộc tôi cũng đã hoàn thành, đồng thời để cha thưởng thức tác phẩm đó. Ông xem xong tỏ ra vô cùng kinh ngạc và không hề nghĩ rằng tôi có thể làm ra một tác phẩm phức tạp và tuyệt mỹ đến vậy.

“Cha à, con cảm thấy tác phẩm lần này còn đẹp hơn lần trước, bởi vì khi làm lần thứ hai, con đã tiến hành sửa đổi đôi chút, hơn nữa còn làm nhanh hơn”. Tôi nói với cha một cách tự hào.

Kết quả đó là sự khẳng định, chỉ cần tôi đủ tự tin bắt đầu lần thứ hai thì sẽ có được kết quả càng tốt đẹp hơn, vì đã tích lũy kinh nghiệm được trong lần thứ nhất.

Ngoài ra, cha còn dạy tôi trò chơi mô phỏng các hoạt động trong cuộc sống con người, nhưng chỉ là lúc tôi còn rất nhỏ,

trong thời gian này ông luôn nỗ lực không ngừng để giúp tôi đạt được sự phát triển ở các phương diện.

Cha tôi cho rằng, tất cả những trò chơi với trẻ đều không thể tùy tiện, nên cố gắng để trẻ phải động não. Như vậy trẻ sẽ ít cảm thấy vô vị, cũng không mượn cớ này cớ nọ mà khóc lóc ầm ĩ lên.

Cho dù đồ chơi của tôi rất ít nhưng bất kể mùa đông có dài bao nhiêu, tôi không bao giờ cảm thấy buồn chán trong căn phòng của mình, bởi vì tôi đã tận dụng được một chút đồ chơi hữu hạn này để vui vẻ và hạnh phúc khi chơi nó.

7. Các trò chơi giữa cha và con

Tôi cho rằng, để tận dụng trò chơi thật tốt vậy thì không nên đơn thuần chỉ là sự giải trí, mà nên là một phương pháp hữu hiệu trong việc học tập kiến thức của trẻ.

Khi trẻ khóc, muốn chúng nín, cách làm của rất nhiều bậc làm cha làm mẹ là cho trẻ đồ chơi hay hoa quả. Những bậc cha mẹ đã làm chuyện này nhiều lần, thậm chí làm không biết chán. Tôi cảm thấy rất không hài lòng với cách làm này, bởi vì trên thực tế là vô cùng sai lầm. Vì sự vui thích của trẻ, quyết không nên làm như nhiều người, chỉ có ăn và uống. Trẻ ngoài sự vui thú về thị giác còn có sự thích thú về thính giác. Từ khi còn nhỏ, để hạn chế tôi khóc, mẹ tôi đã cho tôi xem những vật với màu sắc hay gõ những âm thanh khác nhau cho tôi nghe. Nếu trẻ ăn uống quá nhiều sẽ béo phì và dễ sinh bệnh.

Để giúp tôi có được sự phát triển trên mọi phương diện, cha tôi đã phối hợp nhiều trò chơi khác nhau. Ông thiết kế một nơi tập luyện chuyên biệt của Carl. Mỗi dụng cụ trong đó, cái có thể dùng đánh, gõ, cái có thể quay trên không để thúc đẩy việc luyện

tập cơ bắp của tôi. Tôi cho rằng trẻ chơi trò chơi cần phải có một mục đích rõ ràng, nhất thiết phải có được sự trưởng thành trên nhiều mặt như tinh thần, thể chất, đạo đức không thể lãng phí sức lực của trẻ.

Chơi trò chơi về khía cạnh tình thương là rất quan trọng, lại dễ dàng triển khai bởi vì đây là bản năng của trẻ. Cha và tôi thường chơi trò bịt mắt. Trên thực tế mọi đứa trẻ đều thích trò chơi này. Cách làm cụ thể là bịt mắt trẻ lại, đem đến các loại vật dụng và yêu cầu trẻ đoán xem đó là cái gì. Một cách khác đó là sau khi bịt mắt trẻ sẽ đi mò mẫm trong phòng, gặp được vật gì thì hãy để trẻ đoán xem nó là cái gì, loại trò chơi này cũng có lợi cho sự phát triển xúc giác của trẻ.

Để phát triển năng lực thị giác, chúng tôi còn chơi một số trò chơi nữa. Cha tôi để trên bàn vài hạt đậu và cờ, để tôi nhìn một chút rồi đoán ra con số. Cha đã tận dụng cơ hội này để vui đùa với tôi. Sau bữa ăn cơm, nhìn thấy hoa quả trong đĩa, ông bèn hỏi: “Có mấy cái?”. Hoặc trong lúc đi đường, nhìn thấy những vật trên đường đi, cha liền hỏi tôi: “Đó có mấy cái?”. Hoặc trên bàn để nhiều vật phẩm, ông để tôi nhìn một chút rồi nói ra là đồ gì. Trò chơi này có thể giúp thị giác trở nên linh hoạt và năng lực ghi nhớ của tôi cũng được phát triển.

Khi còn rất nhỏ, cha thường dẫn tôi tới khắp nơi. Để luyện tập năng lực phán đoán, sau này khi tới đó, ông để tôi lên phía trước dẫn đường. Với phương pháp tập luyện này, từ khi mới được 1 tuổi, tôi đã có thể dẫn mẹ tôi và người hầu gái đi khắp nơi.

Trò chơi luyện tập thị giác có rất nhiều. Cha tôi thường hỏi tôi về mỗi vật dụng trong phòng, trước tiên ông nói cho tôi biết vật này có màu đỏ, sau đó để tôi đoán xem đó là vật gì. Tôi sẽ đoán ngay là từ điển, hoa, khăn trải bàn, đoán 3 - 5 lần nhưng

nhất định phải đoán đúng trong số lần đã quy định. Nếu nói không trúng thì sẽ đến lượt tôi nói, còn cha sẽ đoán.

Chúng tôi còn thường chơi trò chơi với các công thức nhân, ví dụ ghi lên các tấm với công thức 5×7 hay 8×9 , để chúng xếp chồng lên nhau, rút ra từng tờ và xem, sau đó nói thật nhanh ra kết quả. Nếu không thể nói ngay lập tức hoặc nói sai thì cha tôi sẽ nói ra, lấy đáp án đúng đi.

Để học được cách khống chế cơ thể mình, cha cùng làm trò chơi “Mô phỏng tượng đồng” với tôi. Ông để tôi tạo ra các tư thế, sau đó bắt đầu đếm, không cho phép biến động trong chữ số quy định, mục đích của việc làm như vậy là để tôi học được cách khống chế các bắp thịt của mình. Nghe nói người Hi Lạp cổ thích trò chơi này, động tác của họ sở dĩ đẹp như vậy, chắc rằng nguyên nhân chính là do việc này.

Cha còn dạy tôi một vài kĩ nghệ. Điều này khiến tôi rất vui mừng, hơn nữa còn thúc đẩy sự phát triển trí lực và cơ thể. Khi vừa biết đi, cha đã mua cho tôi một vài món đồ như một cái xẻng nhỏ và cái mai bằng sắt, bắt đầu đào một cái lỗ trong vườn, gieo hạt, cắt cỏ, tưới nước. Với cách thức lao động giản đơn này, nhưng trong mắt tôi lại là một trò chơi cực kì thú vị. Thông qua trò làm vườn này đã giúp tôi nảy sinh hứng thú, đồng thời nuôi dưỡng thói quen lao động và tinh thần nhẫn nại, chăm chỉ làm việc.

Trò chơi tấm bài đề cập ở phần trước, đều được phát triển từ bài tây, trò này có thể giúp tôi nâng cao năng lực ghi nhớ, còn giúp động tác nhanh nhẹn hơn. Cha để tất cả các môn học của tôi, như: Lịch sử, ngôn ngữ, số học, địa lí... được biên lại thành tấm bài tây, cùng chơi trò chơi, giúp học được những kiến thức đó một cách dễ dàng trong sự vui nhộn của trò chơi. Tôi vô cùng cảm ơn phương pháp giáo dục trò chơi của cha tôi, nó giúp tôi tiếp nhận được rất nhiều kiến thức từ trong chính sự vui vẻ đó.

Khích lệ và khen ngợi tăng cường lòng tự tin và dũng khí cho trẻ

Con đường nhân sinh đều được vẽ lên bởi chính trái tim, vì vậy con người dù có ở trong hoàn cảnh khốc liệt như thế nào thì trái tim cũng không nên bị vùi lấp đi bởi những tư tưởng bi quan, chán nản. Dũng khí sinh ra từ những trí tuệ lớn, lòng tự tin lớn dần lên trong sự lí giải mới thực sự là một lòng dũng cảm, kiên cường và tự tin nhất.

1. Những lời khen ngợi có hiệu quả tạo ra lòng tự tin vô bờ bến

Khen ngợi là điều mà bất kì người nào cũng muốn được nghe, những lời khen có hiệu quả sẽ là khởi nguồn giúp con người không ngừng vun đắp lòng tự tin và sự dũng cảm. Tuy nhiên, những lời khen ngợi quá mức sẽ khiến người ta tự cao tự đại, tự kiêu tự mãn. Đặc biệt đối với trẻ nhỏ thì những lời khen nên ở mức độ vừa phải.

“Con là đứa trẻ rất thông minh, rất giỏi”. Đây là câu nói mà cha mẹ thường hay nói trong quá trình giáo dục tôi. Mỗi khi tôi gặp khó khăn hay trắc trở, cha mẹ luôn dùng những ngôn từ đẹp đẽ đó để giúp tôi giải tỏa những phiền muộn và bức xúc trong lòng.

Mỗi khi tôi gặp phải chuyện đau lòng hay thất bại, cha lại nói với tôi: “Con nhất định làm được, cha tin tưởng con”. Trong suy nghĩ của mình, cha nhận thấy tôi vẫn chỉ là một đứa trẻ, hơn nữa còn là một đứa trẻ yếu đuối, sẽ còn muôn vàn những khó khăn trong cuộc sống phía trước, ông sẽ là người luôn ở bên cạnh ủng hộ và khuyến khích tôi. Mỗi người đều có lúc gặp phải thất bại, đều có lúc mất đi lòng tự tin, huống hồ là một đứa trẻ. Chỉ cần tôi tràn đầy tự tin thì sẽ có thể dũng cảm đối mặt với mọi thách thức trong cuộc sống phía trước, trở thành một người có cuộc sống hạnh phúc.

Vậy lòng tin từ đâu mà đến? Khởi nguồn của nó chính là những lời khen ngợi của cha mẹ. Trẻ cần được khen ngợi, cần được khuyến khích. “Khen” không chỉ thể hiện tình yêu thương của cha mẹ, đồng thời cũng giúp trẻ củng cố lòng tin của chính bản thân mình. Chỉ khi trẻ tràn ngập niềm tin với chính mình thì cha mẹ mới có thể bồi dưỡng được một nhân tài xuất sắc. Nếu ngay từ khi mới bắt đầu, cha mẹ đối với tôi đã thiếu đi lòng tin, thì bây giờ tôi sẽ thành gì, điều này tôi cũng không dám tưởng tượng ra.

Khi mới bắt đầu học viết, tôi không có chút lòng tin nào với chính bản thân mình. Lúc tôi đưa cho cha xem bài văn đầu tiên của mình, ông chú ý đến sự bất an trong tôi, dường như tôi đang chờ đợi sự phán xét của ông. Sau khi đọc xong bài văn mà tôi đã viết, phát hiện ra đó thực sự là một bài văn ngụy tạo, vấn đề cũng không giải quyết rõ ràng, câu cú không hoàn chỉnh, cha tôi nghĩ: “Mình nên bình luận sao đây với bài văn này?”. Bởi vì ông cảm thấy ở tôi thiếu đi lòng tự tin, do vậy biết rằng nếu chỉ nói một câu đơn giản là “Không tốt” thì sẽ không giải quyết được vấn đề. Trong giây phút trầm lắng đó của cha, tôi đã lo lắng đến mức rơi nước mắt. Nhưng điều tôi không ngờ được đó là, cha đã nói một

câu giúp tôi hưng phấn cả tinh thần: “Không tởi đâu, đây là lần đầu tiên con viết, khi cha mới bắt đầu thì còn viết tệ hơn con”. Lúc đó, trong tôi ánh lên một nguồn sáng le lói, soi rọi tinh thần.

Không lâu sau đó, tôi đem cho cha xem bài văn thứ hai của mình, ông cho rằng 2 bài văn này có điểm khác nhau.

“Tự tin” là nền tảng của lòng tin. Không có tự tin thì đừng nói đến lòng tin. Thông qua những lời khen có hiệu quả này sẽ dễ dàng nuôi dưỡng sự tự tin của trẻ.

Tự tin thực chất rất đơn giản, chính là mình tin tưởng vào chính bản thân mình. Bất luận là người lớn hay là trẻ nhỏ, bất luận là làm việc gì nếu thiếu đi sự tự tin thì không thể thành công. Ngược lại, nếu một người tràn đầy sự tự tin, luôn có niềm tin với công việc thì mặc dù có gặp phải chuyện gì đi chăng nữa cũng sẽ có thể vượt qua khó khăn.

Từ trong cách giáo dục của cha, tôi đã cảm nhận một cách rất sâu sắc: Phương pháp giáo dục quan trọng nhất chính là khích lệ niềm tin trong trẻ.

Tôi cho rằng có rất nhiều cha mẹ luôn phóng đại chính mình, trong khi đó lại thiếu đi sự tôn trọng đối với con trẻ. Trẻ con tuy chưa thực sự hiểu rõ cái gì gọi là sự tôn trọng nhưng chúng cũng có lòng tự tôn của mình. Trẻ hoàn toàn có thể cảm nhận được một cách chính xác tình cảm mà cha mẹ dành cho mình. Đối với sự vỗ về và những lời khen ngợi, trẻ sẽ đáp lại bằng những nụ cười và sự nũng nịu. Đối với sự chế giễu và cười nhạo, trẻ sẽ đáp lại bằng sự bướng bỉnh và phẫn nộ.

Tôi luôn tự nhắc bản thân rằng liệu mình đã tôn trọng con chưa. Trong quá trình phát triển của con trai, tôi phát hiện ra rằng, tính bướng bỉnh của trẻ sẽ dễ dàng được khắc phục nếu

bạn thực sự thay đổi cách nhìn và thái độ của chính bản thân mình đối với trẻ.

Lấy câu chuyện trên làm ví dụ. Nếu cha tôi khi nhìn thấy bài văn mà ngay lập tức tỏ ra không bằng lòng, phủ định nó, thậm chí mắng tôi là “Đồ ngốc”, như vậy sẽ làm tổn thương đến lòng tự tôn, e rằng về sau này tôi sẽ chẳng bao giờ cầm bút để làm văn nữa!

Bình luận một sự việc luôn có những sự khác biệt trong sự xuất sắc đó. Trẻ nhận được điểm “Ưu”, những bậc làm cha làm mẹ sẽ tự nhiên khen ngợi trẻ, càng giúp chúng có thêm lòng tự tin. Nhận được điểm “Tốt” hoặc “Trung”, khen ngợi là chuyện đương nhiên, có thể tìm thấy khoảng cách. Cho dù thành tích rất thấp cũng nên khuyến khích, không nên để trẻ có cảm giác đây là ngày tận cùng của thế giới, hãy giúp đỡ chúng tìm ra nguyên nhân, quan trọng là phải tìm ra sự nổi bật để từ đó tiếp thêm sức mạnh, trong những trường hợp như thế này, nhất thiết không được để trẻ mất đi sự tự tin.

Những thứ tốt đẹp luôn khiến người khác phải ước ao kiếm tìm. Lời khen có thể giúp người được khen nảy sinh một cảm giác tốt đẹp, từ đó lưu lại trong mình một hồi ức sâu đậm, để từ đó khích lệ bản thân không ngừng tiến lên.

Mỗi khi tôi làm tốt một chuyện thì luôn nhận được sự khen ngợi từ cha. Lúc đó tôi luôn vui mừng, người lâng lâng như đang bay, lòng tự tin vì thế mà tăng lên gấp bội. Tôi cho rằng, chỉ cần trẻ đạt được một chút gì đó ở phương diện nào thì cũng nên không do dự chút nào mà khen ngợi trẻ. Thậm chí trẻ làm không đúng ở phương diện nào đó thì cũng không nên chế nhạo. Khi trẻ làm sai thì chỉ cần chúng thật sự thành khẩn sửa đổi sai lầm đó thì những bậc làm cha làm mẹ cũng nên rộng lòng mà tha thứ.

Bất kì người nào đều có thành công và thất bại, thất bại thường sẽ nhiều hơn thành công. Khi trẻ thất bại, cha mẹ tuyệt đối không được nói những câu “Ta đã biết ngay là con sẽ không thể làm được”, mà nên giúp trẻ tìm ra nguyên nhân từ trong sự thất bại, để từ đó khuyến khích và động viên trẻ nhiều hơn nữa.

2. Trẻ có khả năng ở nhiều lĩnh vực

Thiên phú của trẻ biểu hiện ở nhiều phương diện, cha mẹ hãy cố gắng phát hiện và tạo cho trẻ một môi trường phát triển tốt. Chỉ khi cha mẹ kịp thời phát hiện và khuyến khích thì mới có thể phát huy hết sức khả năng của mình. Khả năng của trẻ có thể phát huy tối đa hay không thì điều then chốt lại nằm ở cha mẹ, chứ không phải ở trẻ. Chỉ khi cha mẹ phát hiện kịp thời và khen ngợi những khả năng đó thì nhất định trẻ sẽ tiến lên phía trước một cách thuận lợi. Từ sự giáo dục của cha, tôi đã cảm nhận được điều này một cách rất sâu sắc.

Từ khi trẻ sinh ra đã bắt đầu việc học, dần hình thành sở trường và sở đoản của bản thân mình. Hãy để trẻ phát huy sở trường, hạn chế sở đoản, phát huy thế mạnh của bản thân, đó chính là trách nhiệm của mỗi bậc làm cha làm mẹ.

Trẻ có cảm hứng thiên bẩm với âm nhạc, nghe những khúc nhạc hay có thể giúp não được tập luyện có hiệu quả. Nếu trẻ tỏ ra vô cùng mẫn cảm với những nhịp điệu âm nhạc, mê đắm với âm nhạc, vậy thì rất có khả năng chúng có khả năng thiên bẩm với âm nhạc, cha mẹ nên cung cấp nhiều “Sự khích lệ âm nhạc” hơn, trẻ biểu hiện hứng thú về mặt nào thì cha mẹ hãy dùng tất cả các phương pháp để tiến hành khích lệ trẻ.

Tài năng hội họa của trẻ bắt nguồn từ sự phân biệt các màu sắc, nếu trẻ có cảm hứng sâu đậm với màu sắc, hơn nữa còn

thường xuyên vẽ các hình trên tường, trên sàn nhà thì có thể đứa trẻ đó có khả năng thiên bẩm về hội họa, cha mẹ nên mua các loại giấy, bút màu để khuyến khích, khơi gợi hứng thú, hơn nữa hãy kịp thời đưa trẻ tham quan phong cảnh tự nhiên, giúp trẻ mở rộng tầm mắt. Đây đều coi như phần thưởng, đều mang lại lợi ích trong sự phát triển tài năng thiên bẩm của trẻ.

Trẻ thích đọc thơ, nói chuyện, kể câu chuyện là những biểu hiện về khả năng ngôn ngữ. Trẻ nói chuyện tương đối sớm đặc biệt thu hút sự coi trọng của cha mẹ. Khả năng ngôn ngữ của trẻ cần có sự luyện tập không ngừng nghỉ trong những ngày tháng sau này. Thường xuyên nói chuyện, cho dù lúc đó trẻ còn chưa biết nói chuyện nhưng ít nhất cũng có tác dụng khơi gợi hứng thú về ngôn ngữ đối với chúng.

Ngôn ngữ là một loại năng lực cơ bản của con người, do vậy cha mẹ phải đặc biệt chú trọng đến việc khuyến khích phát triển ở trẻ. Đối với việc phát âm không chuẩn hoặc cách dùng từ sai của trẻ thì cha mẹ không nên chế nhạo, mà nên dẫn dắt, tiếp thêm cho chúng sự động viên.

Cần biết rằng trẻ nói sai là chuyện hoàn toàn bình thường. Khi nói chuyện, cha mẹ nên khích lệ và ủng hộ trẻ.

Khi tôi 9 tuổi đã có thể vận dụng thành thục đồng thời phiên dịch các ngôn ngữ, như: Tiếng Pháp, tiếng Ý, tiếng La-tinh, tiếng Anh và tiếng Hy Lạp, công lao phần lớn thuộc về sự khen ngợi tôi của cha mẹ xuất phát từ khi tôi còn nhỏ.

Đối với tôi, việc giáo dục trí tưởng tượng được cha tôi coi là bước đầu tiên, ông luôn coi nó ở bậc quan trọng hơn tri thức. Rất nhiều người giáo dục trẻ với hình thức nhồi nhét một lượng kiến thức mà quên đi trí tưởng tượng của trẻ. Từ kinh nghiệm học tập,

tôi không chủ trương coi việc học tập kiến thức làm mục tiêu, mà chủ trương việc học tập kiến thức chỉ là cách thức, phải để trẻ thông qua việc học tập kiến thức đi khai phá các năng lực khác của bản thân mình, nuôi dưỡng năng lực và tổ chất của trẻ.

Trí tưởng tượng không có một mục tiêu cụ thể, chỉ có thể tiến hành bồi dưỡng nó trong những hoạt động của cuộc sống. Trẻ càng nhỏ thì điểm này lại càng quan trọng hơn.

Mỗi khi diễn vai kị sĩ cổ đại hay mô phỏng động tác bay của chú chim nhỏ, tôi biết rằng đó biểu hiện của trí tưởng tượng, vào lúc này cha luôn khen tôi làm rất tốt, hiệu quả của nó vô cùng rõ rệt. Điều này giúp tôi càng lớn càng có được trí tưởng tượng phong phú và độc đáo.

Trẻ thích nghe chuyện, điều này như là một sự thiên bẩm. Trẻ tỏ ra không nhàm chán khi nghe cha mẹ và người lớn kể cùng một câu chuyện, hơn nữa còn thường xuyên bổ sung những chỗ thiếu sót trong quá trình cha mẹ kể chuyện, có những lúc còn “Thêm mắm, thêm muối” cho câu chuyện đó, đây là một điều rất tốt. Cha mẹ nên kịp thời khích lệ, khen ngợi trí tưởng tượng của trẻ, cho dù bổ sung không đúng, tình tiết thêm vào không hợp lí thì cũng không nên dập tắt tính tích cực đó của chúng.

Tôi có lúc thường hư cấu một số tình tiết không có thực trong câu chuyện, thậm chí bỏ qua rất nhiều chỗ, trước sau mâu thuẫn nhau thì cha tôi cũng không cho rằng tôi đang nói dối, mà luôn cố gắng hoàn thiện những chỗ thiếu sót hoặc làm giảm bớt đi sự bất nhất đó. Cha tôi cho rằng trách nhiệm của cha mẹ là nên khen ngợi sự sáng tạo đó của trẻ, đồng thời chỉ dẫn để tiếp tục phát huy nó.

Thông qua sự dẫn dắt và những lời khen ngợi của cha dành

cho tôi phát hiện ra rằng sức tưởng tượng của mình càng ngày càng thần kì, càng ngày càng phát triển.

Rất nhiều sự tưởng tượng táo bạo của trẻ không được cha mẹ hiểu rõ, điều này là do cha mẹ có quá nhiều khuôn khổ, hơn nữa lại thường xuyên dùng thứ khuôn khổ này bỏ qua trí tưởng tượng đồ của trẻ.

Có một ngày, một người bạn của cha tôi đến nhà làm khách. Ông nhìn thấy tôi đang vẽ một hình tròn lớn bằng bút màu xanh.

Ông hỏi tôi: “Con trai à, con vẽ gì vậy?”.

Tôi trả lời: “Đó là một quả táo to”.

Người bạn của cha tôi nói: “Vì sao lại dùng màu xanh?”.

Tôi trả lời: “Vì cháu cho rằng nên dùng màu xanh ạ”.

Người bạn đó nói với cha tôi: “Ông bạn à, cậu bé dùng màu xanh vẽ một quả táo, ông nên nói với cậu bé rằng như vậy là không đúng”.

Cha tôi cảm thấy rất kì lạ, ông nói: “Vì sao vậy? Vì sao nhất định tôi phải bảo con dùng màu đỏ để vẽ? Tôi cảm thấy rằng con trai tôi vẽ như vậy là rất đẹp, hơn nữa có thể về sau cậu bé sẽ tạo ra một quả táo màu xanh. Quả táo bây giờ là màu gì, khi cậu bé ăn quả táo tự nhiên sẽ hiểu rõ thôi”.

Trí tưởng tượng của tôi không ngừng lớn lên trong những lời khen như vậy. Nếu phải dùng yêu cầu của người lớn để ép buộc trẻ nhỏ, vậy thì rất nhiều cử chỉ của trẻ sẽ hoàn toàn không “Phù hợp” với phương thức “Quy luật” này. Nếu liên tục “Uốn nắn” với những hành vi không phù hợp với “Quy tắc” này thì sức sáng tạo của trẻ cũng sẽ theo đó mà mất dần đi.

Khi tôi còn nhỏ thường xuyên thích bò trên sàn, tập trung tinh thần quan sát hai con kiến “Chuyển lương thực”. Đây là do sự tò mò. Trong những lúc này, cha tuyệt đối không làm phiền, tôi có lúc còn đem kết quả sau khi đã quan sát được nói với cha. Lúc đó ông đã khen ngợi tôi có những quan sát thật tinh tế.

Khen ngợi sự hiếu kì của trẻ sẽ có một tác dụng rất lớn trong việc nuôi dưỡng năng lực sáng tạo, thông qua những lời khen có thể khiến trẻ càng phát huy tích cực hơn nữa sự hiếu kì của mình. Cha mẹ nên thường xuyên dẫn trẻ tham quan thế giới tự nhiên, để chúng được nhìn thấy côn trùng và cây cỏ, mở rộng tầm mắt lên bầu trời bao la, nhìn thấy tia chớp, mây đen hay mưa tuyết, tất cả sẽ thấy trẻ vô cùng hứng thú; mặt trời lên, mặt trăng lặn, hoàng hôn thay thế, những điều đó trẻ sẽ không ngừng tìm kiếm và đặt câu hỏi.

Đối với sự hiếu kì của trẻ nhỏ, cha mẹ không nên có thái độ cảm thấy phiền toái, hãy không ngừng bảo vệ, hướng dẫn trẻ đi vào quỹ đạo hợp lí. Với những lời khen như vậy có thể giúp trẻ tiếp thu thêm kiến thức từ biển tri thức bao la của nhân loại, đọc sách, làm thủ công, làm thí nghiệm sẽ đem đến cho chúng những nguồn cảm hứng bất tận.

3. Dùng cảm đối mặt với thất bại

Khi tôi 5 tuổi, cha đã bắt đầu tiến hành bồi dưỡng năng lực trên các phương diện cho tôi. Tôi cho rằng điều quan trọng đó là, ngay từ thời khắc đó cha đã bồi dưỡng tính cách lạc quan cho tôi.

Trong cuộc đời của một con người chắc chắn sẽ gặp nhiều thất bại, giáo dục trẻ học cách đối diện với thất bại, không sợ thất bại là một chuyện rất quan trọng. Có rất nhiều lúc sợ thất bại mà đã thất bại; có nhiều lúc không sợ thất bại mà đã giành được thắng lợi.

Sợ thất bại, áp lực tâm lí của trẻ sẽ tăng lên, vốn dĩ có thể làm một chuyện dễ dàng như trở bàn tay thì nay cũng không thể làm tốt được, không thể làm được; sợ thất bại tâm lí trẻ sẽ nảy sinh cách nghĩ đó là không làm thì không sai, làm càng nhiều càng sai nhiều, mất đi động lực muốn thử, thậm chí dẫn tới trạng thái vô năng trong thời gian dài.

Cha vô cùng khoan dung với tôi về phương diện này, bất kể tôi gặp thất bại về chuyện gì cha cũng tìm cách an ủi, đưa ra hướng khắc phục.

Bất luận làm chuyện gì, chỉ cần tôi không đi ngược lại với quy tắc, không làm những điều tổn hại đến bản thân và người khác thì cha luôn cố gắng khuyến khích tôi dốc toàn lực đi làm. Ông cho rằng chỉ cần trẻ không có tâm lí sợ thất bại, cộng thêm sự hướng dẫn chính xác thì sẽ đạt được thành công.

Tôi không tán thành cách của một số cha mẹ luôn bao biện, thay trẻ làm tất cả những việc mà chúng có thể tự làm được. Cứ lâu dần như vậy trẻ sẽ mất đi năng lực độc lập. Bất luận là chuyện gì thì cha mẹ cũng nên chú ý, đây hoàn toàn là một điều sai lầm.

Đối với những gì mà bản thân có thể tự làm thì cha luôn để tôi tự làm. Ông luôn đoạn tuyệt với cái cố “Con không biết” để đổi lấy sự giúp đỡ của ông. Mỗi khi tôi nói không biết với một việc nào đó, cha luôn nói với tôi rằng: “Cha dạy con”, chứ không bao giờ ông đi làm hộ.

Bởi vì nhận được sự phát triển tốt ở mọi phương diện nên mỗi khi gặp phải khó khăn, tôi luôn nhận được sự khích lệ và ủng hộ từ cha, từ trong sự khích lệ đó, sự tự tin trong tôi cũng dần được hình thành, cho đến ngày nay, tôi vẫn luôn giữ được tính cách rất lạc quan.

4. Sự khéo léo của những lời khen ngợi

Từ quá trình giáo dục của cha, tôi phát hiện ra rằng những hành vi tốt khi nhận được những lời tán dương tốt, hành vi này không ngừng lặp lại và hình thành thói quen. Rất nhiều cha mẹ có lẽ không ý thức được điều này, họ lại cho rằng hành vi tốt đẹp của trẻ sẽ tự nhiên mà đến, do vậy không tán dương nữa. Thực ra nếu những hành vi không kịp thời nhận được sự khen ngợi thì trong tâm trẻ sẽ không lưu giữ được bất kì ấn tượng nào, những hành vi tốt cũng dần dừng lại.

Tôi còn phát hiện rất nhiều bậc cha mẹ vô hình trung đã dùng những phương pháp hoàn toàn tương phản, họ lại khen ngợi với những hành vi không tốt của trẻ, ví dụ khi trẻ liên tục làm nũng đòi sự yêu chiều không hợp lí thì cha mẹ trong hoàn cảnh này đã nhấn mạnh hành vi không tốt đó của trẻ.

Trong cuộc sống, tôi thường phát hiện ra những trường hợp như này: Khi trẻ biểu hiện ra những hành vi không tốt, ví dụ như nói dối, đánh nhau, trộm đồ, lãng phí... lúc đó cha mẹ mới bắt đầu lo lắng, chỉ trích, thậm chí đánh mắng. Tôi cho rằng nếu làm như vậy sẽ không thể giải quyết được vấn đề, hơn nữa còn có thể nảy sinh tác dụng tiêu cực.

Hành vi không tốt của trẻ sẽ thu hút sự chú ý của cha mẹ, họ nhất định sẽ có được ấn tượng càng sâu đậm hơn với những hành vi này. Thực ra, đối với trẻ mà nói, sự trừng phạt này dường như là một phần thưởng, bởi vì hành vi này sẽ thu hút được chú ý của cha mẹ. Đây chính là nguyên nhân vì sao nhiều trẻ lại thích làm những trò tác quái tác quái.

Cha mẹ quan tâm tới những hành vi như thế nào, hành vi này sẽ dần hình thành thói quen cho trẻ. Do vậy, tôi cho rằng

cha mẹ nên chú ý nhiều tới hành vi tốt của trẻ, kịp thời tiếp thêm sự khuyến khích hợp lý cho những hành vi đó, đối với những hành vi không tốt hãy lựa chọn thái độ cứng rắn, để trẻ không có cơ hội khắc sâu thêm ấn tượng này.

Nên càng sớm khen thưởng với những hành vi tốt của trẻ càng tốt. Đối với những trẻ nhỏ tuổi thì hiệu quả này càng rõ rệt. Tôi đã từng làm qua một vài thí nghiệm với một số trẻ khác, khi chúng bước vào thời kỳ thanh thiếu niên, những lời khen ngợi này sẽ gặp khó khăn nhất định, bởi vì trong quá trình trưởng thành ở độ tuổi thanh thiếu niên, trẻ sẽ có một giai đoạn phản kháng mãnh liệt. Để thực hiện phương pháp này tốt hơn, cha mẹ nên phân định rõ ràng hành vi và tình cảm, thế giới nội tâm của trẻ như vui vẻ, tức giận là những thứ của riêng trẻ, khi trẻ cảm thấy vui mừng hay tức giận, sẽ không có cách nào khống chế được, lúc này hành vi sẽ biểu hiện ra bên ngoài, là những cái có thể trông thấy được, sờ thấy được, trẻ cũng có thể khống chế bản thân mình. Trẻ không có cách nào khống chế tình cảm của mình, nhưng có thể không chế hành vi của bản thân.

Tôi cho rằng, sự khích lệ thì nên nhằm vào hành vi chứ không phải là cảm xúc của trẻ.

Cha mẹ nên chú ý tới hành vi của trẻ nhỏ chính là chỉ những hành vi cụ thể, chứ không phải là trừu tượng hoặc phân tích ra. Những hành vi nói không rõ ràng, cha mẹ không có cách nào thêm sự ảnh hưởng, cũng không có cách nào thêm sự khống chế. Hiểu được điều này là vô cùng quan trọng.

Như vậy, rốt cuộc hành vi nào được coi là hành vi nói không rõ ràng đây?

Ví dụ: “Là những đứa trẻ luôn cố gắng làm việc khiến người

khác phải đau đầu”. “Những trẻ thích ức hiếp người khác”. “Những trẻ không chịu trách nhiệm”.

Còn hành vi nào được coi là những hành vi cụ thể đây?

Ví dụ: “Trẻ đánh bạn”. “Trẻ vẽ một con vật trên tường”.

Chúng ta nên hiểu rõ: Khen thưởng hành vi của trẻ chứ không phải là tình cảm của chúng, nên ngợi khen những hành vi cụ thể chứ không phải là “Những hành vi nói không rõ ràng”.

Làm cha mẹ thì nên kịp thời khích lệ khi trẻ làm những hành vi đúng đắn. Nếu trẻ không làm được thì cũng không được trách móc. Trẻ ngẫu nhiên làm được chính là một bước tiến không nhỏ. Chỉ cần trẻ biểu hiện ra với hành vi tốt thì cha mẹ nên kịp thời nhấn mạnh phương diện đó, củng cố hành vi này.

Cha khen thưởng tôi thường có hai phương thức, một là phương thức tình cảm, hai là phương thức vật chất. Tôi cảm nhận sâu sắc được rằng phương thức tình cảm có hiệu quả cao hơn với phương thức vật chất.

Phương thức tình cảm sẽ có những lời biểu dương, cái hôn, ôm hay những hành vi của cơ thể. Phương thức này đều bắt đầu từ cha mẹ, nhất thiết không nên “Tiết kiệm” với chúng.

Phương thức vật chất là một phương thức bổ sung, cho trẻ một chút “Điểm tâm”. Mỗi khi nhận được sự khích lệ, tôi luôn hân hoan chào đón, nhưng không hề quan tâm xem số lượng của những món đồ đó.

Khi tôi còn nhỏ, cha phần lớn đều dùng phương thức tình cảm để khích lệ, trong những tình huống đặc biệt mới dùng phương thức vật chất.

Tôi cho rằng, chỉ cần cho trẻ sự khích lệ kịp thời với những

hành vi tốt đó thì biểu hiện đó sẽ không ngừng được lặp lại nhiều lần, những hành vi tốt khi được khích lệ và củng cố thì trong thời gian dài nó tự nhiên sẽ trở thành hành vi thói quen tốt ở trẻ.

Tuy nhiên, khi cha mẹ khen ngợi trẻ thì nhất định không được tùy ý xác định. Nếu quá tùy tiện thì trẻ không hiểu được vì sao mình được khen. Cha mẹ luôn kịp thời khen ngợi với những hành vi tốt mà tôi biểu hiện, đồng thời nói cho tôi biết nguyên nhân vì sao tôi lại được khen.

Khi tôi định dùng một phương pháp mới làm việc khiến người khác phải mãn nguyện thì cha luôn kịp thời khen ngợi. Tôi cho rằng điều này có tác dụng rất tốt đối với việc nuôi dưỡng thói quen hành vi tốt. Khi tôi học được hành vi mới, đồng thời thực hiện hành vi đó một cách có ý chí thì cha không phải lần nào cũng khen ngợi mà kéo dài thời gian khen thưởng trong mỗi lần, thực hiện những lời khen ngắt quãng hay mang tính tùy ý. Cách khen ngợi này, mục đích là khiến tôi phải bất ngờ.

Sau khi tôi nhận được sự khen thưởng này, tôi sẽ biểu hiện tiếp tục những hành vi tốt đó. Bởi vì một khi đã hình thành thói quen thì tôi biết được rằng làm như vậy sẽ khiến cha mẹ vui lòng, tôi cũng vì thế mà cảm thấy mãn nguyện với những hành vi tốt mà mình đã làm.

Vì thế, tôi kiến nghị với các bậc làm cha làm mẹ, không nên vì trẻ có những hành vi không tốt mà chỉ giáo huấn hay đánh mắng, hãy kịp thời phát hiện và khuyến khích những sở trường của chúng. Đối với những trẻ có cá tính mạnh, tinh thần phong phú, không thích người khác chỉ trích thì càng nên làm như vậy.

"Thiện"

là điều đẹp nhất của con người

Con người trước tiên phải có một sự theo đuổi thiện mỹ, phải có sự giao cảm với tạo vật và sự ca tụng đối với cuộc sống. Có một tâm hồn thánh thiện chính là có một sự tôn kính chí cao với tạo vật.

Nguồn gốc của cái thiện phải có một căn nguyên tốt, nó nằm ở sự hình thành, sự sáng tạo và tạo dựng cái đẹp. Phẩm cách của sự lương thiện cùng với cái đẹp có một mối quan hệ không thể phân tách được.

1. Ghi nhớ tất cả những chuyện tốt mà trẻ làm

Trên con đường bồi dưỡng hành thiện cho tôi, cha thực sự đã bỏ ra rất nhiều công sức. Từ khi còn rất nhỏ, cha đã kể cho tôi nghe các câu chuyện từ cổ chí kim liên quan tới hành thiện. Chỉ cần tôi làm chuyện tốt, cha sẽ lập tức biểu dương: "Tốt! Làm rất tốt!". Có lúc còn biểu dương trước mặt mẹ tôi và những người bạn thân thiết: "Hôm nay Carl đã làm được một việc rất khá". Đương nhiên, sự biểu dương luôn dừng lại ở mức vừa phải để tránh làm tôi nảy sinh tâm lí tự cao tự đại. Cha cũng không kể rộng rãi chuyện này mà chỉ cho một số ít người hiểu tôi biết được chuyện đó.

Khi đã lớn lên một chút, cha đã hướng dẫn tôi đọc thuộc các sách đạo đức kinh. Cha cho rằng các tác phẩm thơ văn của

nước Đức có đủ cả sự nhân ái, tình hữu hảo, thân thiết, có đủ lượng, có dũng khí, có tinh thần hi sinh; đây đều là những tài sản quý báu trong việc bồi dưỡng phẩm chất đạo đức và sự hành thiện cho trẻ. Cha luôn để tôi tiếp xúc nhiều với những điều tốt đẹp, khi tôi vừa được 3 tuổi đã có thể đọc thuộc những tác phẩm thơ này.

Để khuyến khích trẻ làm tốt ở nhiều phương diện, cha đã làm “Sổ hành thiện”, ghi lại những việc tốt mà tôi đã làm ở trong đó, lưu thành một kỉ niệm dài lâu. Với sự khuyến khích như thế, từ thời ấu thơ của mình, tôi đã lập chí phải làm việc tốt trong cuộc đời này. Trong suốt cuộc đời ấu thơ của mình, tôi luôn cảm thấy vui vẻ vì những chuyện tốt đã làm được trong “Sổ hành thiện” đó, hơn nữa tôi cũng thường xuyên lật mở lại để xem. Mỗi lúc như vậy, trên khuôn mặt tôi luôn nở nụ cười hạnh phúc.

Giống như việc bồi dưỡng các thói quen tốt ở các phương diện khác, trên phương diện bồi dưỡng việc hành thiện của tôi, cha cũng chưa bao giờ ép tôi phải làm những chuyện đó, mà luôn bỏ công sức ra giúp tôi hiểu được làm những chuyện ấy giống như một niềm vui vậy, cha giúp tôi tận hưởng niềm vui khi làm một chuyện tốt hay cách khống chế bản thân mình. Đương nhiên để trẻ hiểu và ghi nhớ được sự hứng thú của những niềm vui này quả thực rất khó, nhưng không phải là không có khả năng. Tôi tin rằng, chỉ có sự giáo dục kiên nhẫn thì trẻ mới có thể học được, đồng thời tận hưởng được niềm vui của việc hành thiện và khống chế bản thân mình.

Cha đã bỏ rất nhiều công sức trong việc hành thiện của tôi, giúp tôi trở thành một người cao thượng. Do vậy, cha thường nhắc tôi trần thuật lại những câu chuyện về người làm chuyện xấu sẽ gặp báo ứng, đồng thời những kẻ làm chuyện xấu sẽ phải

chịu sự phê bình nghiêm khắc. Ông dùng những điển hình về phản diện để khuyên răn sự hành thiện của tôi.

Nhiều bậc cha mẹ trong quá trình trưởng thành của trẻ đều gặp phải những câu hỏi bế tắc dạng như: “Vì sao con mình lại nói dối, vì sao con tôi lại bướng bỉnh như vậy, vì sao con còn nhỏ tuổi thế này mà lại đối xử với động vật tàn nhẫn như thế?”. Rất nhiều cha mẹ cảm thấy bất lực khi đối diện với những vấn đề này, chỉ đành ngậm đắng nuốt cay mà than rằng: “Trời ạ, sớm biết có ngày hôm nay thì...”. Câu hỏi khiến người khác đau đầu này làm cho họ phải nghi hoặc và lúng túng, họ thường khó tin tưởng rằng mình có thể giáo dục tốt những tiểu quỷ nhỏ này, càng không biết phải đối xử thế nào với những tật xấu khó sửa trong con người trẻ. Còn có một số cha mẹ trách móc mà nói rằng, tôi dường như đã dốc cạn lực mà giáo dục rồi nhưng thực sự không biết thay đổi thế nào tật xấu khó sửa đổi đó.

Tôi cho rằng, chỉ cần có phương pháp thích hợp thì trẻ sẽ hoàn thiện.

Hành vi của mỗi con người đều chịu sự ràng buộc của những quy tắc xã hội. Những quy tắc xã hội không phải là quan niệm huyền diệu, cũng không phải là một loại thuyết giáo trống rỗng. Đó là tư tưởng, tình cảm và hành vi hình thành của mỗi người. Đối với trẻ mà nói, sự ràng buộc đầu tiên đến từ những người thân bên cạnh mình, chỉ cần người bên cạnh mình là người lương thiện, công chính và có trách nhiệm thì họ sẽ truyền đi những giá trị tốt đẹp đó, trẻ cũng có thể vì thế mà được giáo dục tốt. Làm cha mẹ không nên chỉ dạy trẻ cách hưởng thụ cuộc sống vật chất như thế nào, điều quan trọng hơn đó là quan tâm tới sự trưởng thành, hãy để trẻ có sự thống nhất trong sự trưởng thành cả nội dung và hình thức.

Hi vọng nuôi dưỡng những đứa trẻ lương thiện, có trách nhiệm luôn là nguyện vọng và yêu cầu căn bản nhất của tất cả các bậc cha mẹ. Tiêu chuẩn thiện, mỹ và công chính có một tác dụng vô cùng quan trọng đối với tương lai của trẻ. Chỉ cần chúng ta buông lỏng một chút về phương diện này, tập tính không tốt sẽ nhanh chóng len chân vào. Một đứa trẻ không làm những điều tốt thì sẽ trở thành kẻ phạm tội, hủy hoại đạo lí, lạnh nhạt, không có sự đồng cảm. Rất nhiều cha mẹ khi đối diện với vấn đề này đã dậm ngực mà tự vấn rằng: Vì sao con mình lại như vậy?

Tôi cho rằng, chỉ đơn thuần dựa vào sự thưởng phạt thì sẽ không có cách nào giúp trẻ học được cách phân biệt thị phi, đúng sai. Rất nhiều cha mẹ dùng phương pháp này: Trẻ làm tốt, thành công việc gì thì sẽ khen thưởng; nếu làm không tốt thì sẽ trừng phạt thẳng tay. Phương thức đơn giản này là biểu hiện của những bậc cha mẹ không bằng lòng bỏ thời gian và tiêu hao sức lực tinh thần để giáo dục trẻ, đó là một dạng lẩn trốn trách nhiệm. Nếu một khi phát hiện ra khả năng này trẻ sẽ nhanh chóng nắm được thái độ của cha mẹ, và sẽ dùng những biện pháp để đối phó, như vậy trong suy nghĩ của trẻ chỉ có sự thưởng phạt hay mối quan hệ trao đổi. Làm cha mẹ, nếu không thực sự giáo dục và phân tích tỉ mỉ, không xem xét đến thể giới nội tâm của trẻ thì từ đây có thể dẫn tới những lời nói dối và sự hoảng loạn, cho dù thể nào cũng không thể đạt đến khả năng phân biệt rõ thị phi, khi phần thưởng đó được thay đổi thì trẻ sẽ không có bất kì lí do nào để tiếp tục tuân thủ quy tắc đã đặt ra trước đó.

Tôi cho rằng thưởng phạt chỉ mang lại tác dụng trong thời gian ngắn, sẽ là không đầy đủ đối với lí do giáo dục thực sự cho trẻ, chúng không thể phân biệt rõ những sai lầm đã mắc phải, quan niệm thị phi trong trẻ chỉ là: Làm như vậy sẽ có thưởng, làm thế kia sẽ bị phạt. Do vậy khi giáo dục trẻ, cha mẹ phải

thông qua những phương pháp có hiệu quả giúp chúng hiểu được thể nào là thiện, thể nào là ác, giúp chúng cảm nhận được niềm vui khi hành thiện, chứ không phải là sự thưởng phạt đơn giản.

Tôi cho rằng, một người lí tưởng là một người phát triển toàn diện cả phẩm đức và sức khỏe. Chỉ coi trọng sức khỏe thì chỉ có cơ bắp phát triển đầu óc giản đơn, nếu chỉ trọng trí lực thì có thể trở thành người bệnh tật, yếu đuối, hoặc sẽ trở thành sâu mọt của xã hội.

Giáo dục trẻ không chỉ phát triển trí lực, đồng thời cần phải bồi dưỡng phẩm chất đạo đức. Tôi cho rằng, giống như việc phát triển trí lực cho trẻ cần thiết từ khi chúng mới ra đời, thì những phẩm chất ưu tú của trẻ cũng nên được hun đúc từ trong nôi, nếu không thì sẽ chẳng có hi vọng nào hết. Đối với việc giáo dục đạo đức cho trẻ thì tiến hành càng sớm sẽ đạt được hiệu quả càng rõ rệt hơn.

Tâm hồn của trẻ là một mảnh đất diệu kì, gieo trồng các hạt giống của tư tưởng trên đó thì sẽ thu được những hành vi, gieo hạt giống của hành vi thì sẽ nhận được sự thu hoạch của các thói quen; gieo hạt giống của thói quen thì kết quả thu được sẽ là những phẩm chất đạo đức; gieo hạt giống của những phẩm chất đạo đức thì kết quả thu được sẽ là vận mệnh. Trong việc giáo dục phẩm chất đạo đức cho trẻ, cha mẹ có sự ảnh hưởng vô cùng quan trọng, bởi vì cha mẹ là những người gần gũi nhất, cũng là những người có thời gian tiếp xúc lâu nhất, mỗi cử chỉ lời nói của cha mẹ đều là tấm gương để trẻ học theo.

Từ trước tới giờ cha tôi luôn cho rằng, bởi vì xã hội không có cơ quan chuyên môn bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cho trẻ, vì vậy nhiệm vụ này thuộc về những ông bố, bà mẹ. Những ông bố bà mẹ không chú trọng bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cho trẻ,

chưa làm hết trách nhiệm làm cha làm mẹ của mình. Người mẹ thích hư vinh thì cô con gái cũng sẽ tương tự. Người cha thích uống rượu thì người con trai cũng sẽ thích uống rượu. Người cha không giữ nổi miệng mình thì người con trai cũng sẽ như vậy. Nếu cha mẹ yêu cầu nghiêm khắc với chính mình thì người con sẽ lấy đó làm tấm gương. Luôn cố gắng nỗ lực bồi dưỡng phẩm chất đạo đức tốt cho trẻ chính là cách tạo dựng một tiền đồ tốt đẹp đối với tương lai của chúng. Những người cha người mẹ như vậy xứng đáng nhận được sự tôn trọng.

Con trẻ chính là tấm gương phản chiếu của cha mẹ. Bất kì thứ gì tôi học được từ cha cũng đều nhận được từ việc làm gương của cha tôi. Để bồi dưỡng phẩm chất đạo đức tốt cho tôi, cha biết rằng hành vi của mình phải thật tự trọng, lấy đó làm tấm gương để tôi noi theo.

Trong quá trình giáo dục, cha đặc biệt coi trọng việc bồi dưỡng thói quen cần kiệm cho tôi ngay từ khi còn nhỏ. Ông cho rằng cần kiệm là phẩm chất đạo đức của con người, là khởi nguồn của hạnh phúc, còn lười nhác sẽ là khởi nguồn của mọi sự xấu xa. Nếu một đứa trẻ không dùng hết sức lực vào việc tốt thì sẽ trở thành một kẻ phá hoại sức lực, như vậy sẽ không hạnh phúc.

Cha đã từng nói cho tôi nghe nhiều lần câu nói của Plato: “Bất kì người xấu nào cũng không phải xuất phát từ ý nghĩ của bản thân là muốn trở thành người xấu”. Do vậy để giáo dục, ông đã yêu cầu nghiêm khắc với bản thân mình, tất cả hành vi đều lấy hành thiện làm tôn chỉ. Con người sở dĩ trở thành kẻ xấu, phần lớn đều là hậu quả của sự giáo dục không tốt của cha mẹ gây nên.

Tôi kiến nghị với tất cả các bậc cha mẹ trên thế gian này rằng hãy tập luyện cho trẻ thói quen cần kiệm ngay từ khi

còn rất nhỏ, tiêu trừ những ác quỷ vô cơ. Cha mẹ dạy cho trẻ biết yêu lao động, suy nghĩ sâu sắc, quan tâm ủng hộ người khác ngay từ nhỏ thì những đứa trẻ đó sẽ trở thành những con người hạnh phúc.

Cha luôn dạy tôi phải trở thành một người dũng cảm, bởi vì dũng cảm là một trong những phẩm chất đạo đức quan trọng của con người. Có một số cha mẹ khi nhìn thấy trẻ chịu một chút thiệt thòi đã an ủi, trái lại sẽ càng làm trẻ ngập sâu trong nỗi buồn, đây là một phương pháp sai lầm. Phương pháp đúng ở đây đó là không nói quá nhiều đến chuyện đó. Có người lại chuyên sống vào sự thương hại của người khác, những người sống một cuộc sống như vậy sẽ càng đáng thương hơn. Cha thường nói với tôi, hãy làm một người vừa dũng cảm vừa có tấm lòng thương yêu người khác, tất cả những hành động mình làm rồi cũng sẽ nhận được sự báo đáp tương ứng. Tôi cho rằng để trẻ hiểu được đạo lý này là vô cùng quan trọng, cũng nên giáo dục trẻ theo nguyên tắc này.

Cha nói với tôi: “Học tập đem đến hạnh phúc cho tương lai, hành thiện sẽ đem đến cho chúng ta món quà của Thượng đế”.

2. Lí do dùng tiền để khuyến khích trẻ

Trong quá trình giáo dục tôi, việc sử dụng tiền bạc để khuyến khích và khen thưởng thường xuyên được cha viết một cách rất khiêm tốn trong “Sổ hành thiện”.

Nếu học tập tốt, cha luôn cho tôi một cái Gobie làm phần thưởng, nhưng nếu học rất tốt, mà lại có những hành động sai lầm thì nhất định sẽ không nhận được Gobie

Thường xảy ra trường hợp này, khi phạm lỗi, tôi sẽ chủ động nói: “Cha à, vì hôm nay con đã phạm lỗi nên không cần

tiền nữa ạ”. Sau này cha đã nói cho tôi nghe cách nghĩ của ông khi tôi nói như vậy: “Cha vì quá xúc động mà đã định cho con gấp đôi phần thưởng. Nhưng vì nghĩ cho con, cha không thể không kiềm chế những giọt nước mắt xúc động của mình, không chế cảm xúc của mình mà nói: “Thật không? Cha không biết. Vậy thì ngày mai hãy cố gắng làm tốt”. Thực ra lúc đó trong lòng cha rất khó chịu, vì muốn thể hiện tình yêu của cha đối với con, lúc đó cha thường không tự chủ được mà đã hôn con một cách âu yếm”.

Khi còn nhỏ, vẫn chưa hiểu cách dùng tiền, cha đã dùng các phương pháp khác nhau. Nếu làm chuyện tốt, ngày thứ hai sau khi thức dậy, tôi sẽ nhìn thấy ngay món điểm tâm ngon lành cạnh gối. Ông nói với tôi: “Đây là vì hôm qua con đã làm chuyện tốt, tiên nữ phát phần thưởng cho con này”. Giả dụ tôi làm chuyện xấu thì ngày thứ hai sau khi thức dậy sẽ không trông thấy những thứ đó. Lúc đó, cha sẽ nói với tôi: “Bởi vì con đã không làm chuyện tốt nên tiên nữ không đến”.

Nếu tôi cởi quần áo mà không thu dọn gọn gàng, cho đến ngày thứ hai vẫn nguyên như vậy, quần áo vẫn vứt bừa ra thì cha sẽ nhất định không lấy quần áo mới cho tôi thay.

Những việc làm này là muốn giúp tôi ngay từ nhỏ đã hiểu được ý nghĩa của những việc làm tốt.

Rất nhiều người đã từng hỏi tôi, cha tôi vì muốn khuyến khích tôi học tập, vì sao lại dùng tiền làm phần thưởng? Đó là vì cha muốn tôi hiểu được hàm ý “Học tập có thể mang lại hạnh phúc nơi trần thế” mà đã sử dụng một phương pháp tương đối thực tế này. Làm như vậy để tôi có thể trải nghiệm được sự khó nhọc thế nào khi nhận được một chút báo đáp.

Để trẻ hiểu rõ được điểm này là cực kì quan trọng.

Tôi phản đối cách cho trẻ quá nhiều tiền, nếu để trẻ hiểu rằng sẽ dễ dàng có được thứ mà mình muốn đặc biệt là tiền, sẽ khiến trẻ sinh ra thói quen ỷ lại vào người khác. Nếu một đứa trẻ dễ dàng đạt được các phần thưởng về tiền bạc trước mặt cha mẹ thì hậu quả đó sẽ là cực kì đáng sợ. Một mặt trẻ sẽ không biết trân trọng mà tiêu tiền một cách tùy tiện, không biết dùng tiền vào những chỗ nên dùng, thậm chí dùng sai mục đích số tiền này; mặt khác do dễ dàng có được tiền từ cha mẹ nên trẻ sẽ nảy sinh tâm lí kiếm tiền là việc dễ dàng, dẫn đến sau này lớn lên không còn sức chiến đấu sinh tồn cho chính bản thân mình, thậm chí sẽ trở nên yếu đuối và sa ngã.

Tôi có một người hàng xóm rất giàu có, do quá yêu chiều, thường cho con rất nhiều tiền. Ông ta cho rằng đó là một việc nên làm bởi vì ông cho rằng mình là một người giàu có, cũng nên để con mình trải qua một cuộc sống giàu sang, cậu bé này tên là Brett, tiền tiêu vặt của cậu thường gấp 10 lần của những đứa trẻ khác.

Được người cha cho nhiều tiền, lại không có được những sự chỉ dẫn đúng đắn, cậu luôn tỏ ra vô cùng hào phóng về mặt tiền nong, luôn có cảm giác cao hơn trước mặt bạn bè của mình. Cậu không dùng những khoản tiền này để mua những thứ cần thiết cho mình, cũng không dùng nó để giúp đỡ những người cần đến sự giúp đỡ.

Do “Giàu có” nên Brett sớm trở thành đối tượng bị theo đuổi của những đứa trẻ xấu. Chúng nịnh nọt, phỉnh nịnh, thường nói những câu khiến cậu có cảm giác được lên mây, vì thế mà cậu cũng thường xuyên chìm đắm trong cảm giác này. Thế là cậu thường lấy tiền mà cha mình kiếm được để mời những đứa trẻ đó

ăn uống, có lúc còn cho chúng tiền. Nếu những đứa trẻ này sau khi nhận được tiền mà làm việc tốt thì cũng không nói làm gì, nhưng tôi nghĩ bọn chúng sẽ không làm như vậy.

Sự hào phóng của Brett nhận được sự “Tôn trọng” của những đứa trẻ này thì nhanh chóng trở thành kẻ dẫn đầu của chúng. Chúng nghe theo sự chỉ huy, nhất nhất làm theo những lời cậu sai bảo. Trong hoàn cảnh đó, Brett luôn cho rằng cậu có một sức mạnh đặc biệt nên mới được bọn trẻ yêu quý, mà không biết được rằng sự thực lại chẳng phải như vậy.

Trong quá trình giao tiếp với những đứa trẻ đó, Brett dần phát hiện ra sức mạnh đồng tiền, vì vậy khi bọn trẻ không nghe lời hoặc xảy ra mâu thuẫn thì cậu sẽ dùng tiền để sai đánh đứa trẻ đó. Thời gian dài trôi đi, cậu trở thành một người ngang ngược, không có phép tắc, tâm địa tàn độc. Một lần, có người nông dân không cẩn thận đã đụng phải cậu trên đường đi, cậu liền ra lệnh cho “Thuộc hạ” của mình tiến hành phục thù với người nông dân đó. Những đứa trẻ này bao vây người nông dân đó trên đường, dùng đá đập vào đầu đến mức sút đầu mẻ trán, đồng thời còn uy hiếp người nông dân đó không được nói chuyện này cho mọi người biết.

Brett không biết, hàng ngày giao du với lũ trẻ này thật sự không đem đến sự tốt lành gì cho cậu, mà chúng chỉ muốn có được những thứ tốt lành từ cậu. Bọn chúng dụ dỗ cậu tham gia bài bạc, đồng thời cho cậu thắng những ván đầu tiên để lừa lọc, dùng các thủ đoạn để lừa tiền của cậu. Nhưng cậu về căn bản không ý thức được những vấn đề này, mà còn cảm thấy vui vẻ vì những “Trò vui mới” được lũ trẻ đó bày ra. Cậu cũng không hay biết đối với hành vi trộm tiền này, bởi vì cha cậu không ngừng cung cấp tiền cho cậu.

Nhưng chẳng cần nói cũng biết, Brett làm sao có được thành tích tốt đối với tuổi thơ như vậy. Những thứ vui vẻ của cậu đều dựa trên những thứ đồ ăn ngon, đánh nhau và bài bạc. Học tập đối với cậu chỉ là sự dỗi gặt cha cậu! Cậu chưa từng biết được sự thích thú của việc học tập, cũng chẳng học được kiến thức mà tận hưởng được niềm vui trong đó. Cậu cho rằng kiến thức chẳng có tác dụng gì, vì vậy mỗi lần đọc sách cậu đều cảm thấy đau đầu, chỉ cảm thấy vui vẻ trong sự tung hô của những đứa trẻ này.

Không cần nói đến việc Brett sẽ có một tương lai như thế nào, sự buông thả sẽ nhanh chóng khiến cậu phải nếm trải mùi vị đau khổ. Dần dần, những hành vi ác độc đó cũng đến tai cha cậu, người nông dân bị đánh đã tố cáo với cha cậu. Cha của Brett nổi trận lôi đình, lôi cậu ra đánh một trận, đồng thời dừng lại các khoản tiền tiêu vặt của cậu.

Trong chốc lát, Brett bỗng trở thành một người “Nghèo túng”.

Trong một lần chơi bạc, cậu bị thua sạch số tiền của mình. Khi cậu vay tiền những đứa trẻ khác thì đứa nào cũng trở mặt. Bọn chúng đã nói với cậu: “Bây giờ mày không có tiền nữa thì đừng chơi nữa”. “Bọn tao đều đã biết rằng cha mày bây giờ không còn cho tiền mày nữa, mày dùng cái gì để trả cho chúng tao?”

Brett lúc đó vô cùng tức giận, cậu không thể ngờ rằng những đứa trẻ bình thường vốn có quan hệ “Hữu hảo” nay lại như vậy. Chúng bắt đầu cãi nhau, thậm chí quay ra động thủ và đánh nhau. Những đứa trẻ này bao vây, đánh cho một cậu một trận no đòn. Một đứa trẻ trong đó còn dùng gạch đập vào trán cậu, đây chính là cậu bé đã đánh người nông dân.

Từ chuyện này chúng ta không khó có thể nhìn thấy rằng, sự trưởng thành của trẻ có một mối quan hệ lớn tới cha mẹ. Brett

vốn dĩ có thể trở thành một đứa trẻ chính trực, yêu học tập, cậu có một môi trường gia đình tốt, có điều kiện học tập tốt nhưng lại không có một phương hướng phát triển tốt trong môi trường ưu việt đó, hơn nữa còn phải trả một cái giá rất đắt cho những hành vi tội lỗi của mình. Tôi cho rằng nguồn gốc tội lỗi hoàn toàn là do người cha ngu ngốc đó.

Hồi nhỏ, cha đã kể cho tôi một câu chuyện, sau khi nghe xong, tôi đã tức giận vô cùng, nói rằng đứa trẻ và người cha như thế đều do quý tạo ra, đồng thời biểu thị với cha rằng nhất định phải tận dụng thật tốt số tiền của mình, hãy dùng nó làm những việc nên làm.

Tôi cảm thấy tự hào và may mắn khi có một người cha như thế.

3. Hành động thích hợp, vừa phải

Khi được khoảng 5 tuổi, tôi đã có một số tiền kha khá so với những đứa trẻ khác. Ngay từ lúc đó, cha đã hướng dẫn tôi sử dụng nó sao cho hiệu quả.

Cha tôi cho rằng, trẻ phải được giáo dục nghiêm khắc ngay từ khi còn nhỏ, cũng nên dạy trẻ cách tiêu tiền như thế nào, đây là một tố chất, là một nhân tố quan trọng ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển và hạnh phúc trong suốt cuộc đời của một con người.

Cha tôi gọi cách này là giáo dục tài chính cho trẻ, nó là một trong những bộ phận quan trọng cấu thành trong cách giáo dục của cha đối với tôi, cũng là một nội dung quan trọng trong giáo dục tố chất.

Cha tôi cho rằng, giáo dục tài chính là một trong những vấn đề quan trọng nhất cần có trong sự nghiệp và cuộc sống tương

lai của trẻ, việc nuôi dưỡng năng lực này phải được bắt đầu ngay từ khi còn nhỏ, làm càng sớm càng tốt, hiệu quả sẽ càng tuyệt hơn, nếu không sẽ vô cùng bị động.

Trẻ là người dễ dàng phạm lỗi nhưng lại không phải là người nên khoan dung. Những đứa trẻ, chưa có ý thức về tiền bạc, bọn trẻ sẽ không biết cách quản lý tốt tiền bạc của mình, nhưng lại có khát khao và ước vọng được sử dụng tiền bạc. Điều này dẫn đến trẻ dễ dàng mắc phải lỗi sai trong phương diện tiền bạc, lỗi sai này ảnh hưởng trực tiếp đến sự trưởng thành, quan hệ trực tiếp đến tiền đồ phát triển của trẻ.

Do vậy, về phương diện này, cha cũng giáo dục tôi giống như với các phương diện khác, ông bắt đầu giáo dục ngay từ khi tôi còn rất nhỏ.

Thông qua sự quan sát và nghiên cứu với một số trẻ, cha phát hiện chúng đều có những lỗi sai tương tự như: Tiêu tiền của cha mẹ; hưởng thụ bây giờ, sau này bỏ tiền ra, chỉ coi tiền là một công cụ mua một thứ đồ nào đó, không có thói quen tích lũy tiền, cứ tiêu tiền trước để đáp ứng nhu cầu mua sắm trước mắt của mình; khi mua đồ tiêu sạch sành sanh tiền của mình, chỉ khi tiêu tiền mới có cảm giác thỏa mãn, nhẹ dạ tin tưởng những lời hứa hẹn của người khác, không có kế hoạch...

Đây là một vài lỗi sai mà trẻ thường mắc phải trong khi tiêu tiền. Giúp trẻ khắc phục những sai lầm này, xây dựng quan niệm tiền bạc đúng đắn, nuôi dưỡng những năng lực cần có trong tương lai của trẻ, đó là trách nhiệm và nghĩa vụ cơ bản của mỗi gia đình.

Có những bậc cha mẹ luôn cung cấp tiền một cách đầy đủ cho những đứa trẻ vị thành niên, luôn đáp ứng nhu cầu tiêu tiền

vô điều kiện, thả lỏng nhu cầu vật chất của trẻ, điều này chỉ tạo thêm những thói quen xấu của trẻ. Sau khi chúng lớn lên, dựa vào thu nhập có hạn của bản thân mình, một khi cần đưa ra những quyết định quan trọng liên quan tới hoàn cảnh kinh tế của mình thì sẽ trở tay không kịp, thậm chí thiếu đi năng lực và vô cùng lúng túng.

Cha cho tiền với mục đích chủ yếu là để tôi học được cách sử dụng tiền có kế hoạch ngay từ khi còn bé, đồng thời giúp tôi hiểu được mối quan hệ nội tại giữa sự lao động và sự báo đáp, để những nếp gấp đó hằn sâu trong tim tôi. Cha tôi không cho tiền tôi một cách vô kế hoạch, mà luôn như tôi đã nói, ông sẽ cho tôi một chút khi tôi làm một việc tốt.

Từ trong kho tư liệu đó, tôi nhận ra rằng, khi trẻ được khoảng 3 tuổi đã bắt đầu manh nha ý thức cái tôi độc lập, đã bắt đầu nảy sinh ý thức cái tôi “Tự mình làm”, “Mình biết làm”. “Mình có thể làm được” và thể hiện khát vọng của mình. Do vậy khi trẻ được khoảng 3 tuổi nên tiến hành giáo dục nhất loạt với chúng. Cách thức giáo dục này tương đồng với loại giáo dục khác, đối với trẻ mà nói đều rất tự nhiên và thích hợp. Nó tất nhiên sẽ giống với phương pháp giáo dục khác, cung cấp những nhận thức không thể thiếu được trong sự trưởng thành của trẻ.

Tôi cho rằng, giáo dục trẻ trong vấn đề sử dụng tiền bạc thì có thể coi nó như một loại công cụ hay cách thức. Mục đích của việc chúng ta giáo dục đó là không chỉ để trẻ học được cách kiếm tiền mà còn giúp trẻ trở thành một người có tài cán, khỏe mạnh, chân chính. Về quan điểm này, việc nuôi dưỡng phẩm chất cơ bản cho trẻ là một việc vô cùng quan trọng.

Trước tiên hãy để trẻ học được cách thành thật, bởi vì điều này quan hệ đến việc sau này trẻ sẽ dùng thái độ gì để giải quyết

những chuyện trong cuộc sống có liên quan tới tiền bạc và những đánh giá của xã hội và công chúng đối với trẻ. Nếu về mặt này tồn tại vấn đề thì sẽ mang tới những sự rắc rối không nên có trong tương lai của trẻ thậm chí dẫn tới những hậu quả cực kì nghiêm trọng.

Cha tôi đã dùng một số cách thức sau trong vấn đề giáo dục tôi:

Cha thường kể cho tôi nghe những câu chuyện trong những tập sách chuyện khác hoặc những sự thực có tác dụng nói rõ phẩm chất chân thực, khái niệm chân thực và hậu quả của sự không chân thực đã in dấu rất sâu trong đầu óc tôi.

Ông thường xem xét kĩ lưỡng tiêu chuẩn thành thực của bản thân mình. Ông cho rằng những hành động của ông sẽ để lại trong tôi một ấn tượng rất sâu, hơn nữa ông tuyệt đối không nói những lời thô tục, khiếm nhã trước mặt tôi.

Khi tôi còn nhỏ, thông qua sự nuôi dưỡng hàng ngày của mình đã giúp tôi cá tính hóa đối với phẩm chất chân thực của mình. Đặc biệt khi đã đến độ tuổi đi học, ông đã bắt đầu khuyến khích tôi dùng tiêu chuẩn đạo đức trong con tim mình để phán đoán sự vật. Ông dẫn dắt tôi, lựa chọn khi phải đối diện với sự chân chính, khó khăn trong cuộc sống, cần phải làm thực sự, giữ chữ tín, tích cực cầu tiến.

Ông thường nói với tôi rằng phải luôn tự tôn khi đối diện với tiền bạc.

Tôi cho rằng, trong cuộc sống hiện thực này, tiền bạc chính là thứ dễ dàng nhất làm con người ta đánh mất tự tôn và làm ra những điều ngược lại với tâm nguyện của chính mình. Còn một người nếu vẫn giữ được lòng tự tôn trước mặt tiền bạc, không

phá vỡ quy tắc của mình thì người đó sẽ nhận được sự kính trọng của mọi người, ngay cả đến tiền bạc cũng tôn trọng anh ta, giúp anh ta đạt được càng nhiều thành công và nhiều điều khác trong sự nghiệp của mình.

Điều đáng chú ý nhất trên phương diện hành vi của cha đó là ông luôn tạo dựng một tấm gương về tiền bạc trước mặt con trẻ. Trẻ nhỏ sẽ học tập thông qua những hành động hàng ngày và qua tấm gương này mà tạo dựng lòng tự tôn căn bản trong mình.

Trong vấn đề giáo dục tài chính cho tôi, cha giúp tôi học được cách tiết kiệm, không lãng phí, không phá hoại, làm tổn hại đến những thứ có giá trị. Trong mỗi gia đình nếu gia quy là thứ vô cùng quan trọng, cha mẹ nên hướng dẫn trẻ nhận thức sự quý giá của mỗi đồ dùng, từ đó có thái độ yêu quý và bảo vệ chúng.

Cha thường xuyên giúp tôi làm một số việc trong phạm vi sức lực mà mình có thể làm được, từ đó giúp tôi đạt được thứ mà mình mong muốn, ông thường xuyên thảo luận với tôi về nguồn tài nguyên trên trái đất, ông nói cho tôi nghe kim loại, gỗ và giấy từ đâu mà có, giúp tôi hiểu được những thứ này đều là hữu hạn. Nếu mình lạm dụng hoặc sơ ý phá hoại nó thì ông sẽ để tự tôi đi sửa chữa chúng.

Cha còn nói với tôi, tuy chúng ta rất yêu quý vật chất nhưng không nên vì thế mà tham lam vật chất, vì vậy vật chất tuy có thể đem đến sự hỗ trợ cho cuộc sống nhưng nó không thể tạo nên một cuộc sống ý nghĩa chân chính.

Cha tôi là một người mộc mạc, ông luôn coi trọng tác phong giản dị đó để dạy cho tôi. Trẻ sẽ người quyết định tương lai của một quốc gia, nếu quân chủ của một quốc gia luôn tham lam, thích hưởng thụ, xa xỉ, hủ bại, vậy thì tương lai của quốc gia đó chẳng cần phải nói nhiều nữa.

Cảm giác đầy đủ là căn bản tồn tại của sự mộc mạc. Thái độ “Cảm thấy đủ tức đã là đủ rồi” sẽ có một tác dụng nền móng vững chắc trong việc xây dựng phẩm chất giản dị, cha tôi thường dùng câu này để giáo dục tôi không được tham lam.

Cha tôi thường nói với bọn trẻ cách giản dị như thế nào có thể mang đến cho con người sự tự do, chứ không phải là sự bó buộc, để giá trị của con người luôn cao hơn giá trị của vật chất.

Tác phong giản dị tuy rất khó nuôi dưỡng nhưng hãy để trẻ luôn ghi nhớ câu nói “Tình yêu, trung thành, giản dị luôn ở trong tất cả trường hợp”, vậy thì thói quen tốt của trẻ sẽ dần được hình thành.

4. Gieo hạt giống “Thiện” trong tâm trẻ

Cha tôi cho rằng phẩm chất đạo đức, trí tuệ, lễ nghĩa và học vẫn là những điều quý báu mà cha mẹ nên dành cho con cái. Nguyên vọng của cha tôi cũng là nuôi dưỡng tôi trở thành một nhân vật có đủ cả bốn điều trên, thiếu đi một cái nào thì cũng không thể tạo nên một cuộc sống toàn diện, con người càng dễ dàng có được trí tuệ, lễ nghĩa và học vẫn nhưng chỉ cần thiếu đi phẩm đức, muốn làm lại một lần nữa sẽ là chuyện rất khó. Vì vậy, trong bốn điều đó hãy lấy việc bồi dưỡng phẩm chất đạo đức là điều quan trọng, không thể thiếu được.

Cha tôi cho rằng, học văn và tài hoa phong phú không thể so sánh với phẩm chất đạo đức cao thượng. Cha tôi rất coi trọng vấn đề đó trong cách giáo dục tôi, do vậy việc giáo dục đạo đức đã được tiến hành ngay từ khi tôi còn là một đứa trẻ cái gì cũng chưa hiểu. Khi tôi được 8 tháng tuổi, cha tôi đã ghi chép như sau trong cuốn sổ nhật kí của mình: “Hôm nay phát hiện ra một việc, đáng để mình phải suy ngẫm. Carl bây giờ đã bắt đầu hình thành

tính cách rồi. Con hiểu rất nhiều chuyện, sức khỏe cũng rất tốt, khi mẹ cho con ăn cơm, con cũng ăn rất nhanh. Nhưng khi người làm cho con ăn thì con lại không chịu ăn, còn khua chân múa tay đánh người ta, do vậy mẹ đã trách móc người làm không chăm lo tận tình cho con. Thực sự khi tôi nhìn thấy người làm thổi từng miếng cơm cho con ăn, về căn bản chẳng phải lỗi của họ. Tôi nhận ra rằng, một đứa trẻ có thể dựa vào bản năng của mình để cảm nhận tất cả, chúng thật không như chúng ta nghĩ chỉ biết có ăn và ngủ, tuy trẻ chưa biết gì là tốt, xấu nhưng trong sự thiên bẩm của trẻ đã tồn tại hai loại nhân tố này. Do vậy chúng ta cần dạy trẻ sớm để trẻ có thể phát huy được sở trường của mình và hạ xuống mức thấp nhất những điều không tốt của bản thân”.

Cha tôi đã bỏ ra nhiều tâm huyết trong việc bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cho tôi. Ông cho rằng nếu một người không có khái niệm thiện, không có lòng tốt, vậy thì người đó không thể có những phẩm chất đạo đức tốt đẹp khác, bởi vì lương thiện là gốc rễ của đạo đức. Khi tôi vừa mới hiểu chuyện, buổi tối mỗi khi trước khi đi ngủ, cha luôn kể cho tôi một câu chuyện khuyên con người nên hành thiện. Khi tôi đã lớn hơn một chút, cha tôi đã dạy tôi đọc thơ ca của nước Đức, tôi đã đọc được rất nhiều các tác phẩm thơ. Khi tôi mới được 3 - 4 tuổi, chủ yếu là các tác phẩm thơ bao gồm nội dung ca tụng tình yêu cha mẹ, sự thân thiết, tình hữu nghị, sự khoan dung, tinh thần dũng cảm và rất nhiều câu, thi ca, giáo nghĩa, mười lời răn trong “Kinh thánh”.

Tôi rất tán thành cách giáo dục này của cha, tôi cũng dùng cách giáo dục đó khi giáo dục con của mình. Nhưng vợ của tôi khác với nhiều người, cô cho rằng những đạo lý thâm thúy này về căn bản thì trẻ không thể hiểu được, dạy trẻ cũng chẳng có tác dụng gì, chỉ cần kể chuyện đồng thoại cho trẻ nghe, giúp trẻ học

thuộc thi ca là được rồi. Tuy vấp phải sự phản đối từ vợ mình nhưng tôi vẫn kiên trì cho rằng những điều này có tác dụng tốt trong việc nuôi dưỡng phẩm chất đạo đức tốt đẹp cho trẻ.

Lấy bản thân tôi làm ví dụ, đối với một đứa trẻ lúc đó mà nói, về căn bản tôi hoàn toàn không thể lí giải được hết những thứ mà cha tôi đã kể, nhưng từ những điều đó tôi biết được rằng Thượng đế là tồn tại độc lập và chí cao vô thượng, chỉ yêu quý chúng ta, chỉ mang tới cho chúng ta những gì tốt đẹp nhất, chúng ta cũng phải yêu quý Thượng đế, tôn kính Thượng đế. Ngay từ nhỏ, trong tâm hồn tôi đã có được những nhận thức ban đầu về Thượng đế, phẩm chất đạo đức tốt đẹp đó của tôi đã dần được hình thành như thế. Trong trí nhớ của tôi, Thượng đế tạo ra tất cả, kiểm soát tất cả, người nhìn thấy tất cả, nghe thấy tất cả. Do vậy, từ nhỏ tới lớn tôi đều có thói quen cầu chúc đến Thượng đế mỗi buổi tối trước khi đi ngủ, nói cho người nghe tất cả những việc tốt và việc xấu mà bản thân mình đã làm.

Khi tôi được ba tuổi rưỡi, cha tôi đã kể cho tôi nghe câu chuyện mà đến bây giờ tôi vẫn còn nhớ rất kĩ từng chi tiết của câu chuyện đó, câu chuyện đó là chương 12 của quyển “Mã thượng phúc âm”: “Chúa Giê-su đang ngồi trong kho bạc, nhìn mọi người bỏ tiền trong kho bạc bằng cách nào, một vài người có tiền bỏ nhiều tiền ở bên trong. Có một người quả phụ nghèo đói, trước tiên cô lấy ra hai đồng tiền nhỏ, sau đó lấy ra một đồng lớn hơn. Lúc đó Giê-su gọi môn đồ của họ đến và nói với họ: “Tiền mà người khác bỏ vào đều là do tiền của mình còn dư nhiều, còn người quả phụ đó đã bỏ hết số tiền của mình vào bên trong. Do vậy, ta nói với bọn họ, tiền của người quả phụ này mới thực sự là nhiều nhất”.

Có một lần, để chúc mừng ngày sinh nhật của tôi, cha đã đặc biệt đưa tôi lên phố mua cho tôi bánh rán mà tôi thích ăn

nhất. Tôi vô cùng vui mừng, cầm mãi trong tay và không nỡ ăn. Lúc đó, có một phụ nữ người Digan đưa đứa con khoảng 2 - 3 tuổi của cô xin ăn trước mặt cha tôi xin ăn: “Khổ khổ cho thân của chúng tôi! Con tôi đói đến mức không chịu được nữa rồi, chúng tôi đã không ăn ba ngày nay rồi”. Cậu bé đỏ mặt mũi tái nhợt, người rất yếu đuối, nhìn thấy cái bánh rán tôi cầm trên tay thì hai mắt sáng lên, răng nghiến chặt. Tôi nhìn thấy cậu bé đó quả thực rất đáng thương, rất muốn cho cậu miếng bánh mà tôi đang cầm, nhưng tôi có được nó cũng chẳng dễ dàng gì, huống hồ tôi cũng chưa ăn một miếng nào! Nhìn thấy đáng vể do dự đó, biết được tấm lòng của tôi, ông bèn nói với tôi: “Con còn ghi nhớ câu chuyện quả phụ bỏ tiền không? Nếu người quả phụ đó gặp tình cảnh này, con nghĩ xem cô ấy sẽ làm thế nào?”. Lời của ông đã nhắc nhở tôi, tôi lập tức lấy bánh cho cậu bé đó. Tôi luôn ghi nhớ cảm giác xúc động của họ lúc đó mà lại không dám tin vào tình cảnh đó. Cha tán dương tôi và nói: “Carl, cho dù sự giúp đỡ này không lớn, nhưng chiếc bánh rán của con cũng có ý nghĩa lớn như món tiền của người quả phụ đó”. Cho dù tôi không ăn được chiếc bánh rán đó nhưng tôi phát hiện ra trong quá trình giúp đỡ người khác, cho người khác sự quan tâm của mình có thể thấy được sự vui sướng còn hơn cả khi mình ăn chiếc bánh đó, đó chính là niềm vui khi làm việc tốt.

Từ đó về sau, mỗi khi cha nhìn thấy những người khó khăn ở môi trường xung quanh, tôi đều bỏ một chút trong sổ tiền tiết kiệm đưa cho cha để ông mua đồ giúp bọn họ. Khi làm như vậy, tôi cảm thấy rất vui vẻ.

Cha nói, muốn có được hạnh phúc của ngày hôm nay thì phải dựa vào học tập, đạt được phần thưởng của thượng đế thì phải dựa vào việc hành thiện. Do vậy, trong suốt cuộc đời mình

tôi luôn làm chuyện tốt, như vậy mới có thể nhận được sự tán dương của Thượng đế.

5. Đừng làm kẻ tiểu nhân

Chúng ta sinh tồn trong xã hội, quy phạm xã hội khổng chế hành vi của mỗi người. Sự hiểu biết, nhận thức đối với quy phạm xã hội này sẽ có sự khác biệt trong những xã hội khác nhau, trong những thời đại khác nhau, nhưng sự tôn trọng và nhận thức đối với những giá trị cơ bản của xã hội thì trở thành điểm chung đều có trong mỗi thời đại, đó là một trong những điều cần có cơ bản trong sự cấu thành lên phẩm chất đạo đức tốt đẹp của mỗi người: Thành thực, có trách nhiệm, trung hậu. Trọng điểm trong việc bồi dưỡng phẩm chất đạo đức cho tôi chính là nuôi dưỡng sự thành thực, giữ chữ tín. Trong cuộc sống của một con người, thành thực, tín nghĩa là những phẩm chất đạo đức quan trọng nhất, tục ngữ nói: “Còn quý hơn châu ngọc đó chính là thật thà, cho người lòng tin còn quý hơn cho người châu báu, ngọc ngà”.

Cha tôi thường nói: “Một người sống trên đời này căn bản phải biết thật thà, giữ chữ tín”. Bởi vì trong xã hội ngày nay đang tồn tại một điều căn bản, đó là những người thích nói dối, không thành thực thì không thể có được sự tín nhiệm của xã hội, chỉ có những người thành thực, biết giữ chữ tín mới có thể tồn tại và phát triển trên thế giới này. Nói dối là việc cha tôi không thể tha thứ được, chỉ cần nhắc đến nói dối, ông đã vô cùng căm ghét. Ông không bao giờ nhân nhượng cho hành vi dối trá của tôi, ông cho rằng nguồn cội của những phẩm chất đạo đức xấu đều bắt đầu từ lời nói dối. Phẩm cách của Thượng đế là giữ chữ tín.

Có một lần, khi cha trở về nhà, tôi lại đang cần phải đến tham gia đêm hội phục sinh ở nhà Mock, cha nói với tôi một cách vui vẻ: “Carl, trên trần vừa có một thầy pháp thuật đến,

chúng ta đi xem ông ta biểu diễn nhé. Con chẳng phải rất muốn xem thầy pháp thuật biểu diễn ra sao đúng không nào?”. Chuyện mà tôi muốn nhất chính là xem thầy pháp thuật biểu diễn, bây giờ đã có cơ hội rồi. Tôi vui vẻ gác lại chuyện đến nhà Mock, phần khích nói với cha: “Đi thôi cha ơi! Chúng ta đi nào!”. Lúc đó mẹ đã nhắc nhở tôi: “Con không đến nhà Mock à?”

“Không đi, con không đi nữa đâu, nếu cậu ấy đến mẹ nói rằng con bị bệnh, không đi được nhé”. Tôi nói với mẹ như thế. “Cái gì, con đã hẹn với cậu ấy là tối nay đến nhà cậu ấy cơ mà?”. Cha tôi dừng bước nói. “Đúng vậy”. Tôi không dám nói dối trước bộ mặt nghiêm túc đó của cha, chỉ đành phải trả lời thực sự. “VẬY vì sao con không nói cho cha biết?”. “Con muốn đi xem thầy pháp thuật biểu diễn”. Tôi hạ giọng nói. “VẬY còn cuộc hẹn với Mock?”. “Vâng ạ, có thể người nhà sẽ rất đông, con không đến tham gia cũng chẳng vấn đề gì đâu”. Cha tôi nổi nóng: “Chẳng vấn đề gì đâu? Con cho rằng không giữ chữ tín là không vấn đề gì à? Nói dối, không thành thực mà là không có vấn đề gì sao? Lẽ nào con muốn trở thành một người không thành thật, không có phẩm chất đạo đức gì sao? Con không bằng lòng làm một người thành thật, giữ chữ tín sao?”. “Không, không!”. “Con quên cha đã dạy con ra sao rồi à? Cha đã từng nói với con, nói dối là hành vi nhục nhã, là một thói xấu không thể khoan dung được. Bây giờ con cho rằng giữ chữ tín không có vấn đề gì, nói dối cũng chẳng có vấn đề gì, cứ tiếp tục như vậy, con sẽ trở thành một kẻ lừa đảo, khiến người khác phải khiếp sợ. Con làm cha quá thất vọng rồi!”. Nhìn thấy vẻ nổi giận đó của cha, tôi cảm thấy vô cùng xấu hổ, bèn khó lên. Cha không để ý tới tôi, tiếp tục nói: “Con không giữ chữ tín với Mock, còn muốn nói dối lừa cậu ấy, con không thành thật với cậu ấy, đây là hai lỗi sai của con. Vốn dĩ, ngày mai cha có thể đưa con đi xem thầy pháp

thuật biểu diễn, nhưng con đã nói dối. Để trừng phạt con, bây giờ con nhất định phải đến nhà Mock xin lỗi, cha cũng sẽ không dẫn con đi xem biểu diễn nữa”. “Con không đi đâu cả”. Tôi khóc lóc và nói lớn lên. “Không được, đã nhận lời người khác rồi thì nhất định con phải đi!”. Cha nói với tôi một cách dứt khoát.

Tiếp theo, cha đã kể cho tôi nghe câu chuyện “Nước mắt cá sấu”.

Có một con cá sấu tên là Habuya, một ngày nó muốn thay đổi một chút môi trường sống của mình, nó bò lên mặt nước, đến một sa mạc. Vì thời tiết rất nóng, nó bị mặt trời chiếu rọi đến mức không thể nhúc nhích thêm được nữa, nhưng nó lại chẳng còn chút sức lực nào để bò về mặt nước nữa. Lúc đó có một người thanh niên đi lại trên đường, nó bèn lớn tiếng gọi: “Tôi sẽ cho anh rất nhiều tiền, anh bế tôi thả về hồ nước với! Tôi nghĩ anh nhất định sẽ có sức mạnh rất lớn, bắp chân của anh xem ra rất rắn chắc và vững chãi. Người có tấm lòng tốt như anh nhất định sẽ không từ chối cứu vớt tôi, phải không nào?”. Người thanh niên nghĩ: “Nếu cho mình rất nhiều tiền thì mình có thể dùng nó để mua gạo”.

Thế là người thanh niên đó đồng ý yêu cầu của con cá sấu. Anh đem con cá sấu thả xuống hồ, anh nói: “Nhanh, đưa cho tôi tiền nào”. Habuya lúc đó đang dờ bộ khóc lóc, nó nói: “Bây giờ tôi ăn thịt anh chẳng khó gì nhưng tôi không phải là người lấy oán báo đức, tôi rất cảm ơn anh đã đem tôi về với hồ nước, vì vậy bây giờ tôi chỉ ăn một cái chân của anh thôi”. “Cái gì? Tôi đã cứu anh, anh không những không đưa tiền cho tôi, mà lại còn đòi ăn thịt tôi?”. Người thanh niên lớn tiếng hét lên. “Ta vốn dĩ có thể ăn thịt cả người anh, nhưng bây giờ ta chỉ ăn có một cái chân, đó đã là ân nghĩa ta dành cho anh rồi! Anh còn không biết tình nghĩa gì”. Con cá sấu vừa khóc lóc vừa cắt ngang lời nói của

người thanh niên đó. Người thanh niên bây giờ mới biết mình bị lừa đành lớn tiếng trách mắng con cá sấu, con cá sấu cũng mắng lại người thanh niên đó. Cuộc tranh cãi của họ đã đánh thức cò trắng đang ngủ, nó hỏi vì sao họ lại cãi nhau, người thanh niên nói rõ câu chuyện đó cho cò trắng nghe. Cò trắng không tin vào tai mình và nói: “Anh có thể đem cá sấu về hồ nước à? Trừ phi anh làm cho tôi xem, nếu không tôi không tin nổi!”. Cá sấu nghĩ: “Người thanh niên này bây giờ chẳng còn sức lực mà công mình, cò trắng nhất định sẽ không tin lời anh ta nói”. Thế là nó đã bằng lòng. Người thanh niên không còn cách nào khác, đành đem cá sấu trở lại sa mạc. Lúc đó, cò trắng nói: “Bây giờ chỉ còn xem người thanh niên này có bằng lòng cứu anh không, anh hỏi cậu thanh niên này đi!”. Người thanh niên đó nói: “Đồ lừa đảo, ta sẽ không mắc lừa người nữa đâu”. Sau đó anh quay bước và rời đi cùng với cò trắng, để lại một mình cá sấu ở sa mạc, cá sấu lúc đó hối hận thì đã muộn rồi.

Sau khi kể xong câu chuyện, cha nói với tôi: “Con cá sấu đó đã nói dối để gạt người, không thành thật, không giữ chữ tín. Con có muốn trở thành một người bị mọi người ghét bỏ như nó không?”. “Không, cha à, con xin lỗi cha! Con đã không nói thật với cha. Con sẽ đi xin lỗi Mock ngay lập tức, con sẽ không giống như con cá sấu kia đâu”.

Câu chuyện này gợi lên trong tôi nhiều suy nghĩ. Về sau để con trai tôi cũng trở thành một người thành thật và biết giữ chữ tín, tôi cũng thường xuyên kể câu chuyện này cho con trai tôi nghe.

6. Mẹ là một nhà ngoại giao

Trong quá trình trưởng thành của mình, tôi nhận được nhiều sự quan tâm âm áp từ mẹ của tôi. Những công sức mà mẹ

tôi bỏ ra cũng không hề thua kém những gì mà cha đã làm trong quá trình giáo dục tôi. Có thể nói rằng, sở dĩ tôi có được phẩm chất đạo đức tốt đẹp, có được một tính cách khoáng đạt, rộng mở, có được sự đồng cảm với mọi người như ngày nay thì không thể tách rời khỏi sự quan tâm từng chút một mà mẹ đã dành cho tôi.

Mẹ tôi là một nhà ngoại giao. Mẹ dạy tôi cách nói chuyện với người khác, đối xử với người khác ra sao, thậm chí có được cái gì đó phải dựa vào phương diện nào. Tất cả những điều này đều do một tay dạy dỗ của mẹ tôi.

Bất luận là người lớn hay trẻ con, khi có những mệnh lệnh bắt họ phải làm cái này, cấm họ không được làm cái kia đều sẽ làm họ nảy sinh tâm lí phản kháng. Về phương diện này, mẹ tôi đã dùng một phương pháp rất tuyệt diệu, mẹ không nói phải làm cái gì mà luôn khiến tôi phải làm điều đó một cách tự nhiên; không nói không cho phép làm cái này mà để tôi tự giác không làm. Mẹ đã từng nói với cha, ra lệnh cho trẻ học tập, bắt trẻ học tập thì thật vô hiệu, yêu cầu trẻ học tập thì không bằng hướng dẫn đúng đắn để trẻ tự giác học tập. Tuy việc học tập của tôi do cha tôi phụ trách, nhưng mẹ cũng bỏ ra không ít những điều lưu ý đối với tôi.

Từ những gì học được trong quá trình giáo dục tôi, tôi nhận ra một điều, người mẹ nên cố gắng đảm bảo quyền uy trong tim của đứa trẻ. Có một số bà mẹ mặc những bộ trang phục kì quái, gây sự tò mò, đi lại trên đường trở thành sự chế giễu của người khác; còn có một số người không quan tâm gì đến sự chỉnh tề của quần áo, cũng trở thành trò cười trong mắt người khác. Khi trẻ nhìn thấy người mẹ của mình bị những đứa trẻ khác cười chê thì trong lòng chúng sẽ có một cảm giác vô cùng khó chịu.

Không chỉ có thể, nó còn đem đến những ảnh hưởng không tốt đến tinh thần của trẻ. Do vậy, những người làm mẹ nhất định phải lưu ý tới điểm này, không được quá thô kệch và cũng không nên quá lơ lơi. Nếu không người mẹ sẽ mang lại hình ảnh xấu trước mặt con trẻ. Thứ quyền uy này suy giảm thì việc giáo dục trẻ cũng bắt đầu thất bại từ đây. Rất nhiều người làm mẹ đã không chú ý tới điểm này, cho rằng hành vi của mình chẳng quan hệ gì tới trẻ. Thực tế không phải như vậy, rất nhiều trẻ đã mất đi cơ hội giáo dục tốt trong sự vô tâm đó của người mẹ, thậm chí dẫn tới những trường hợp phức tạp hơn.

Mẹ đã từng kể cho tôi nghe một câu chuyện, câu chuyện này nói rõ nếu một người mẹ không có quyền uy gì đối với trẻ thì sẽ đem đến hậu quả gì cho tương lai của đứa trẻ đó.

Có một người mẹ đưa cô con gái của mình đến học ở trường nữ sinh. Cô nhin ăn nhin mặc để cho cô con gái của mình có đủ tiền tiêu. Cho dù như thế, cô con gái nhỏ này cũng không thích người mẹ một chút nào. Có một lần cô con gái nhỏ đó đã nói với mẹ tôi: “Bộ váy hoa mà mẹ cháu mặc đến trường khiến cháu cảm thấy vô cùng khó chịu. Từ khi cháu được 4 tuổi, bởi vì mẹ cháu làm như vậy khiến cháu cảm thấy vô cùng khó chịu”.

Làm mẹ thì không nên làm như vậy. Cô ấy tuy đối xử rất tốt với con mình nhưng lại đánh mất đi sự tôn trọng mà đứa trẻ đó dành cho cô. Có lẽ sẽ có người trách móc đứa trẻ đó thật vô tình nhưng tôi lại đồng ý với cô gái nhỏ đó. Cho dù người mẹ đó đã bỏ ra nhiều tâm huyết cho cô con gái nhỏ, đưa cô con gái nhỏ đến học ở một ngôi trường nổi tiếng, nhưng tôi cho rằng người mẹ đó đã không làm hết trách nhiệm của một người mẹ.

Người mẹ chính là bản thể mẫu của đứa con. Người mẹ với cổ áo không ngay ngắn thì đứa trẻ cũng như vậy, đó là những

điều không cần phải nói. Thói quen luộm thuộm sẽ bám theo trẻ cả đời, điều này đối với một người mà nói thì quả thực chẳng có lợi chút nào. Trong cuộc sống có rất nhiều người mất đi cơ hội tốt chỉ vì thói quen không chỉnh tề của mình. Do vậy việc mặc trang phục thể nào của một người không phải là một chuyện nhỏ.

Mẹ tôi rất coi trọng điểm này, mẹ không mặc những đồ không phù hợp với mình, hơn nữa giúp tôi ăn mặc ngay ngắn, chỉnh tề.

Mẹ đã từng nói với tôi: “Quần áo không chỉnh tề, tinh thần nhất định cũng sẽ bị phân tán. Do vậy quần áo chỉnh tề ngay ngắn có thể giúp tinh thần phần chấn trở lại”. Quần áo mà mẹ cho tôi mặc tuy không xa xỉ nhưng luôn sạch sẽ, chỉnh tề.

Tôi cho rằng, trang phục ngay ngắn, chỉnh tề giúp con người nảy sinh lòng tự tôn. Không chỉ là người, ngay đến ngựa cũng vậy. Cho ngựa một bộ cương tốt, nó nhất định sẽ thể hiện ra khí thế thật hùng dũng; cho ngựa một bộ cương rách nát, nó sẽ cúi đầu không có khí thế. Ngay đến ngựa cũng thế, huống hồ là con người?

Đồng thời với việc chú ý tới trang phục, mẹ tôi còn chú ý tới việc giữ gìn vệ sinh cá nhân cho tôi. Mẹ dạy tôi cách rửa mặt, đánh răng, rửa tay, chải đầu. Bởi vì sự sạch sẽ trên cơ thể của trẻ có thể giúp trẻ nảy sinh lòng tự tôn. Mẹ của tôi nắm vững chừng mực này, đồng thời không để tôi nhiễm thói quen cầu kì trang điểm hay thích hình thức. Sở dĩ trẻ có những thói quen xấu này, phần lớn đều là do sự ảnh hưởng từ người mẹ, do vậy cần nâng cao ý thức với vấn đề này.

Con người tuy sống nhưng không phải lúc nào cũng có việc. Có một vài người mẹ không có chút hứng thú nào đối với việc

nuôi dưỡng và giáo dục trẻ, loại người này thường chìm đắm trong “Những cuộc cạnh tranh sắc đẹp”. Đây là điểm nên tránh đối với cuộc sống của trẻ.

Mẹ ngoài việc quan tâm tới việc giáo dục và việc ăn mặc của tôi thì còn quan tâm tới những trò chơi của tôi. Rất nhiều người mẹ không quan tâm tới những trò mà con chơi, điều này rất không tốt. Một vì làm việc nhà, khi trẻ làm một việc cần đến sự quan tâm của họ, thì họ cũng chẳng thèm ngoảnh đầu lại. Trẻ cảm thấy vô vị, tâm tư nặng trĩu. Đây là những điều hoàn toàn không nên có của một người làm mẹ.

Để giúp tôi có được phẩm chất đạo đức tốt, mẹ còn tạo ra cho tôi một bảng phẩm đức, một tuần một tờ, nội dung là: Nghe lời, lễ tiết, khoan dung, thân thiết, nhẫn nại, thành thật, sạch sẽ, cần kiệm, tự khống chế, hiếu học, làm việc thiện. Nếu những hành vi mà tôi làm phù hợp với bảng đạo đức đó thì sẽ được dán một ngôi sao vàng vào cột của ngày hôm đó, trái lại thì sẽ dán một ngôi sao đen. Cứ tới thứ bảy thì đếm một lượt, nếu số sao vàng nhiều thì trong tuần sau sẽ đạt được số sách, hoa quả tươi và điểm tâm tương ứng với số sao đó, còn nếu số sao đen nhiều thì không thể có những phần thưởng đó.

Với bảng đạo đức này, sau khi thống kê vào thứ bảy cũng không cho phép tôi được phép vứt đi, làm như vậy để giúp tôi hạ quyết tâm, đến tuần sau xóa bỏ đi sao đen. Như vậy sẽ có tác dụng tốt đối với việc bồi dưỡng thái độ tích cực cho tôi, bởi vì nếu sao đen được giữ lâu sẽ khiến tôi cảm thấy xấu hổ.

Có một ngày, tôi một mình trở về nhà, tôi đem chú chó ở ngoài sân vườn khóa ở ngoài phòng. Không lâu sau, trời đổ mưa nhưng tôi không đem chú chó vào trong phòng. Chú chó ở ngoài sủa inh ỏi, nước mưa lạnh làm thân chú run rẩy.

Lúc đó, mẹ tôi từ ngoài về nhà, nhìn thấy tình cảnh đó bèn nhanh chóng dắt chú chó vào trong nhà, mẹ lập tức hỏi tôi:

“Carl, vì sao con lại để chú chó dầm mưa ở ngoài như vậy?”.

“Con... Con quên đem nó vào nhà”.

“Nhưng con không nghe thấy nó đang sủa hay sao?”. Mẹ nghe thấy tôi nói như vậy bèn tức giận lên, bởi vì mẹ biết tôi đang nói dối.

“Con nghĩ nó ở ngoài chẳng có vấn đề gì cả!”. Tôi cố tình bào chữa.

“Không có vấn đề gì? Vậy thì để con ở ngoài dầm mưa một chút, con bằng lòng không?”

“Không bằng lòng”.

“Carl, bản thân con còn không bằng lòng, vì sao lại để chú chó này dầm mưa? Con nhìn xem, thời tiết lạnh thế này, chó cũng sẽ sinh bệnh. Để nó dầm trong nước lạnh như vậy, thật là quá tàn nhẫn rồi đó! Nếu có người để con đi dầm mưa ở ngoài rồi dẫn tới sinh bệnh, làm mẹ sẽ đau lòng thế nào!”.

Nghe xong những lời nói đó của mẹ, tôi đã cúi đầu. Tôi đã thừa nhận sai lầm của mình và hứa lần sau sẽ không làm như vậy nữa, nhất định sẽ biết cách bảo vệ động vật.

Mẹ tôi đã bắt đầu với từng chuyện nhỏ trong cuộc sống, từng chút từng chút một nuôi dưỡng điều thiện trong tôi, đồng thời còn dạy tôi đạo lý làm người.

7. Không nên chỉ trích quá lời với trẻ

Bất luận trong vấn đề gì dù là giáo dục trong việc học tập kiến thức hay giáo dục việc hành thiện của tôi, cha tôi chưa từng

chỉ trích tôi mà luôn kiên trì giảng giải đạo lý cho tôi. Cha tôi cho rằng đó là phương pháp có hiệu quả nhất.

Thực ra, trẻ làm chuyện xấu thì phần lớn thuộc về người lớn chứ không phải trẻ nhỏ. Trẻ làm chuyện xấu là do cha mẹ không dồn hết tâm trí hướng trẻ theo phương hướng tốt, đó là kết quả của sự buông lỏng, không quản trẻ. Muốn dẫn dắt tinh thần của trẻ vào việc tốt thì nhất định phải để trẻ nảy sinh hứng thú ngay từ ban đầu với công việc, lao động, đồng thời nuôi dưỡng năng lực và sở thích ở nhiều phương diện cho trẻ. Chỉ có như vậy, mới có thể dần bồi dưỡng thể giới nội tâm lành mạnh ở trẻ.

Rất nhiều cha mẹ cho rằng dùng phương pháp đánh trẻ thì có thể giáo dục, đó là một quan điểm cực kì sai lầm.....Có một câu thể này: Không dùng đòn roi đánh trẻ, như vậy sẽ tổn hại đến trẻ. Tôi cho rằng đây là quan điểm không đúng đắn, nó không chỉ dẫn tới cách hiểu sai lầm của những bậc cha mẹ trẻ tuổi mà còn gây tổn hại đến trẻ. Có một số bậc cha mẹ thường xuyên đánh mắng trẻ, cho rằng như vậy sẽ chẳng tổn hại gì tới trẻ, nhưng trên thực tế điều này chỉ dẫn tới sự ngoan cố, lạnh nhạt, tàn khốc của trẻ.

Có một lần, tôi nhìn thấy một đứa trẻ đang ngược đãi một con chó. Trẻ dùng một cái roi và vệt không thương tiếc vào chú chó. Tôi nhanh chóng chạy lại khuyên răn.

Tôi hỏi trẻ: “Bé con, vì sao cháu lại đánh chú chó như vậy? Không nghĩ rằng nó rất đáng thương hay sao?”

Trẻ đáp: “Bởi vì cha thường xuyên đánh cháu, cháu cũng đâu được người khác cảm thấy đáng thương gì đâu, vì sao chú chó này lại cảm thấy đáng thương chứ?”.

Chúng ta sẽ bắt gặp những gia đình xung quanh chúng ta thường xảy ra chuyện như con cái bị cha mẹ đánh, trên mặt trẻ

thường để lại nhiều dấu tay. Những điều này thật khiến người khác đau lòng và chua xót! Thượng đế kêu gọi chúng ta hãy yêu thương người khác. Tuy nhiên, những đứa trẻ lớn lên trong sự giáo dục thô bạo này làm sao có thể biết cách yêu người khác đây?

Tôi đã từng nói nhiều lần, lòng tự tôn là một trong những điều căn bản trong phẩm chất đạo đức của một con người. Nếu mất đi lòng tự tôn, phẩm cách của con người sẽ sụp đổ. Con người sở dĩ trở thành hành khất, cường đạo, say xỉn, bài bạc đều là kết quả của việc mất đi lòng tự tin. Cha mẹ thường xuyên đánh mắng trẻ, chỉ làm tổn thương tới lòng tự tôn của trẻ, từ đây sẽ thấy nó chẳng có bất kì tác dụng tốt nào. Cha mẹ thường xuyên nói quá nhiều về những lỗi lầm đã qua ở trẻ chỉ làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ, đây đều là những cách làm sai lầm.

Cha tôi từ trước tới giờ luôn chủ trương không bao giờ làm tổn hại đến cơ thể của trẻ, ông cũng chưa từng thi hành sự trừng phạt thể xác đối với tôi. Rất nhiều bậc cha mẹ cứ tức giận là đánh trẻ. Sau khi bình tĩnh, họ lại bắt đầu hôn hít, chữa lành những chỗ bị thương hoặc mua cho trẻ kẹo để ăn.

Phương pháp giáo dục này không thể tạo ra được những nhân tài xuất chúng, chỉ có thể tạo ra những người ngu ngốc và yếu hèn. Sự giáo dục trẻ cũng bao gồm sự giáo dục cha mẹ. Làm cha mẹ thì trước khi giáo dục trẻ hãy học cách quản giáo chính mình thật tốt trước đã.

Trẻ con đều tham ăn, tuy đó là bản tính của trẻ những không được tùy tiện đánh mắng trẻ, mà cần chú ý tới phương pháp giáo dục. Chỉ khi giáo dục trẻ một cách đúng đắn thì trẻ mới trở thành một người không ích kỉ.

Ngay từ khi còn nhỏ, cha đã khuyến khích tôi đem những đồ dùng học tập cũ tặng cho những bạn khó khăn, làm vậy để nuôi dưỡng tinh thần hành thiện của tôi; đồng thời ông cũng khuyến khích tôi giúp đỡ người nghèo làm việc sinh sống. Do vậy, tôi đã trở thành trợ thủ đắc lực của mẹ và người giúp việc trong nhà.

Có một trẻ thích nói dối, nhưng cũng phải vì thế mà động một tí là đánh trẻ, mà hãy suy xét vấn đề một cách đầy đủ vì sao trẻ lại nói dối. Vì trẻ thiếu kinh nghiệm, lại giàu trí tưởng tượng, có những lúc nói dối, hơn nữa cũng biết đó là chuyện xấu. Cha mẹ không nên chỉ trích trẻ quá mức mà nên chú trọng vào việc giúp trẻ uốn nắn thói quen không tốt đó. Bởi vì từ những lời nói dối vô hại đó sẽ thành những lời nói dối lừa gạt người khác, khoảng cách giữa chúng là rất gần. Tuy nhiên cần chú ý lựa chọn những phương pháp có hiệu quả, chứ không dùng cách thức đánh mắng trẻ để giải quyết vấn đề.

Cha tôi cho rằng, rất nhiều lỗi ở trẻ có thể sửa được thông qua sự trợ giúp về đọc hiểu và lao động. Những kiến thức và đạo lí trong sách có thể giúp trẻ có được những sự chỉ dẫn đúng đắn, còn lao động sẽ đem đến cho trẻ cảm giác mọi thứ có được đều không dễ dàng gì. Trẻ chỉ cần có thói quen học tập và lao động thì sẽ được phương hướng phát triển tốt, từ đó trở thành người có giáo dục.

Có một kẻ phản diện đã nói một cách kiêu ngạo trước tòa án rằng: “Từ khi tôi sinh ra, không biết sách là cái gì, cũng chưa từng lao động bất kì ngày nào”. Do vậy, phạm tội nhất định là kết quả của việc vô tri, lười nhác, không lao động.

Cha tôi có một người bạn, bởi vì con ông ấy bướng bỉnh, thường xuyên dẫm đạp lên hoa trong vườn, khiến ông rất phiền não, chẳng còn cách nào khác. Cha tôi nói với người bạn đó:

“Tốt nhất ông hãy mua cho cậu bé cái cuốc và cái xẻng để nó tự trồng hoa”.

Người bạn đó lập tức làm theo và đã đạt được hiệu quả rõ rệt. Điều này là vì sao vậy? Đó đương nhiên là do cậu bé này đã bị lạc lối trong sự hướng dẫn tinh thần sai lầm, từ đó mà phải trồng hoa.

Về sau, cậu bé này không chỉ trồng hoa, hơn nữa còn rất quý trọng chúng. Mọi người cũng không còn coi cậu là một đứa trẻ ngỗ nghịch nữa, mà thường xuyên thấy cậu chăm sóc những loại cây và hoa đó trong vườn. Hơn nữa cậu còn vô cùng thích thú với vườn hoa đó, chưa từng làm hại chúng.

Có thể thấy rằng, phương pháp giáo dục có hiệu quả có thể nảy sinh sức hấp dẫn lớn.

Thường bị chỉ trích, đánh mắng, trẻ sẽ trở nên quen dần với việc đó, cha mẹ cũng vì thế mà mất đi quyền uy, làm phát sinh khoảng cách giữa cha mẹ và con cái. Kết quả là đã hoàn toàn mất đi tính giáo dục đối với trẻ.

Cha tôi cho rằng, không nên quá yêu chiều hay chỉ trích nhiều đối với trẻ. Chỉ cần lựa chọn những phương pháp hợp lý, có hiệu quả để hướng dẫn trẻ mới có thể nuôi dưỡng được sự hành thiện và năng lực làm người sau này của trẻ.

Nuôi dưỡng thói quen tốt, loại bỏ thói quen xấu

Thói quen tốt thực sự là một sức mạnh, nó có thể thống lĩnh con người, vì vậy mỗi chúng ta hãy thông qua giáo dục toàn diện để hình thành thói quen tích cực.

Thói quen xấu trôi đi theo từng ngày sẽ làm cho cuộc sống của chúng ta biến thành một dạng hóa thạch định hình. Tâm hồn của chúng ta đang mất đi sự tự do, trở thành nô lệ của dòng thời gian phẳng lặng mà không có chút xúc cảm nào.

1. Dùng tâm xử lý sự việc sẽ nhìn thấy hiệu quả

Có một vài bậc cha mẹ thường thỉnh giáo cha tôi rằng vì sao con họ hàng ngày học tập vất vả bên bàn học mà chẳng hiệu quả? Vì sao Carl học tập lại tốt như vậy, còn con họ lại kém như vậy? Những người cha, người mẹ này nảy sinh một sự hoài nghi lớn đối với vấn đề này, họ cho rằng con mình cũng vô cùng chăm chỉ nhưng vẫn không có được thành tích tốt, có phải do con của họ quá ngốc nghếch hay không, hay nguyên nhân thực sự là do Carl quá thông minh.

Đặc biệt khi tôi đã có một chút thành tích trên phương diện học tập, cha thường bị bao vây bởi những bậc cha mẹ hiền từ này, họ luôn chẳng hện mà gặp cùng hỏi cha tôi vấn đề đó.

Đối với vấn đề này, có lúc cha tôi thực sự không biết nên trả lời ra sao. Bởi vì sự trưởng thành của một đứa trẻ là do sự kết

hợp của nhiều nhân tố. Nhưng có một điểm có thể khẳng định, những đứa trẻ này không đạt được thành tích khiến người khác mãn nguyện trên phương diện học hành thì phần lớn nguyên nhân là do ngay từ nhỏ đã không được rèn luyện thói quen học tập tốt. Tôi không tin rằng tôi có nhiều khả năng thiên bẩm như vậy, cũng không tin rằng những đứa trẻ này không có đủ tư chất.

Tôi cho rằng, những điều này đều do cha mẹ, cha mẹ nuôi dưỡng trẻ thế nào, dẫn dắt trẻ ra sao mới thực sự là quan trọng.

Có những trẻ bẩm sinh đã rất thông minh, ngay từ nhỏ đã có được sự thông minh, lanh lợi nhưng do không có được sự hướng dẫn đúng đắn của cha mẹ, trẻ dễ dàng nảy sinh với một vấn đề gì đó, cái gì cũng muốn học, những trẻ thông minh rất dễ như vậy.

Nhu cầu muốn biết nhiều thứ và có nhiều hứng thú khẳng định là một chuyện tốt nhưng cha mẹ phải dẫn dắt trẻ như thế nào. Nếu không có sự chỉ dẫn đúng đắn, trẻ rất dễ có khả năng cái gì cũng muốn học nhưng chẳng học tốt cái gì.

Lấy bản thân tôi nói thì, hồi nhỏ tôi là một đứa trẻ hiếu học và có nhiều hứng thú nhưng tôi không để nguồn hứng thú đó ảnh hưởng đến chuyện học tập. Điều then chốt đó là ngay từ nhỏ, cha đã giáo dục tôi một cách nghiêm khắc trong việc lập kế hoạch và sắp xếp việc học.

Bất luận tôi học vào lúc nào, cha luôn yêu cầu tôi phải thật chuyên tâm học hành. Khi tôi học ngôn ngữ thì chỉ suy nghĩ đến ngôn ngữ, học số học thì chỉ chuyên tâm vào học số học. Ông tuyệt đối không cho phép tôi nghĩ đến việc chơi trong khi học, còn lúc chơi thì không nghĩ đến chuyện học hành. Bởi vì để tâm ở một nơi thì tất cả đều thật lãng phí, nếu không thể tập trung thì

cho dù trẻ có ngồi cả ngày bên bàn sách thì chẳng qua cũng chỉ là làm ra vẻ mà thôi, chỉ là một sự lãng phí thời gian, cũng là một sự lừa gạt đối với bản thân và người khác.

Rất nhiều trẻ cả ngày ngồi bên bàn đọc sách nhưng không có được thành tích tốt, nguyên nhân phần lớn đều là do không thể chuyên tâm vào làm một cái. Trẻ ngồi dờ ra đó, giả vờ như đang đọc sách nhưng tâm trí lại để ở nơi khác hoặc ngẩng đầu lên không trung, nghĩ ngợi vẩn vơ. Với những trạng thái như vậy thì làm sao có thể học tập được những kiến thức chứ? Tôi cho rằng, như vậy thì thà rằng ra ngoài chơi một trận vui vẻ, sáng khoái.

Không lâu trước đây, cha kể cho tôi câu chuyện của hơn 20 năm trước.

Con trai một người bạn của ông tên là Hartwell, đó là cậu bé vô cùng thông minh. Cậu hơn tôi đúng 10 tuổi. Cha tôi và cha cậu là bạn đã lâu năm. Cha tôi dường như luôn dõi theo sự trưởng thành của Hartwell, do vậy rất hiểu cậu. Hartwell hồi nhỏ giống với tôi, có một sự hiếu kỳ mãnh liệt đối với sự vật, cũng có khát vọng muốn biết vô cùng mạnh mẽ.

Khi cha sang thăm nhà cậu, cậu bé Hartwell đáng yêu đó đã quần lầy cha tôi và hỏi này hỏi nọ, hoặc là do cha tôi rất kiên nhẫn đối với trẻ nhỏ, ông luôn kiên nhẫn cho Hartwell những đáp án mà cậu cần. Vì vậy cậu đã coi cha tôi là một người bạn thân thiết.

Tuy nhiên, khi Hartwell bắt đầu tiếp nhận giáo dục chính quy, cha cậu đã nói với cha tôi, thành tích của cậu không khiến người khác phải hài lòng. Ban đầu cha tôi cảm thấy rất kì lạ, bởi vì cậu bé đó rất thông minh, cha mẹ cậu cũng là người rất có học

thức, cha mẹ cậu cũng có những biện pháp giáo dục rất hay đối với cậu nhưng vì sao kết quả lại như vậy?

Để giải đáp vấn đề này, có một lần cha tôi đã yêu cầu cha của Hartwell được phép quan sát lên xem cậu học hành ra sao.

Thời gian học đã đến, Hartwell ngồi bên bàn học với dáng vẻ như đang đọc thuộc bài thơ “Hà mã”, cha tôi quan sát cậu từ một khe nhỏ từ một căn phòng khác. Khi cậu đang ngồi đọc cha tôi đã lắng tai nghe âm thanh mà cậu đọc ra. Tuy nhiên, âm thanh của giọng đọc đó dần biến mất. Cha tôi phát hiện mắt của cậu đã không để trên sách nữa, mà ngửa lên trời, ngồi đờ người ra.

Cha tôi đã hiểu ra, Hartwell không tập trung học hành, cậu không dồn hết tâm trí vào việc đọc sách. Thế là cha tôi gọi cha của Hartwell đến quan sát cậu. Cha cậu khi mới trông thấy tình cảnh đó đã nổi trận tan bành, định lập tức vào phòng giáo huấn cậu ta một bài.

Cha tôi đã kịp thời ngăn cản cha của Hartwell , ông nói nhỏ với cha cậu rằng: “Không nên như vậy, để tôi đi nói chuyện với cháu”.

Cha tôi nhẹ nhàng đi vào phòng của Hartwell. Khi cha tôi đã vào phòng, cậu vẫn không phát hiện ra. Lúc đó cha tôi nghĩ, đứa trẻ này nhất định là đang nghĩ gì đó đến nỗi mê mẩn cả người. Thế là, cha tôi vỗ nhẹ bên vai cậu, cậu dường như bị giật mình, cả thân người run lên.

“Hartwell, cháu đang nghĩ gì vậy?”

“A, là ngài Witt à?”.

“Cháu đang nghĩ gì vậy? Khi học thì nên chuyên tâm, vì sao lại không để tâm vậy?”. Cha tôi hỏi cậu một cách nhẹ nhàng.

“Cháu... cháu không nghĩ gì ạ”.

“Vậy thì tốt, ta sẽ kiểm tra bài thơ mà cháu vừa học nhé”.
Cha tôi cầm quyển sách lên, nhìn cậu và nói.

Đã qua một lúc lâu mà cậu không thể đọc ra một câu thơ nào cả. Mặt cậu đỏ lên, đáng vẻ ngượng ngùng, xấu hổ.

“Bé con, nếu không phải con đang nghĩ đến chuyện khác thì làm sao không đọc được một câu thơ nào?”.

Sau đó, cậu đành phải thừa nhận cậu đang nghĩ đến chuyện khác.

“Cháu cũng không biết vì sao luôn như vậy khi xem sách, luôn nghĩ tới chuyện khác”.

“Vậy lúc này cháu đang nghĩ tới chuyện gì?”. Cha tôi hỏi.

“Cháu đang nghĩ đến chuyện đã xảy ra vào ngày hôm qua, có một bạn nhỏ đã khoe cơ bắp cuộn cuộn của mình, khinh thường những bạn nhỏ khác, cháu rất phẫn nộ. Cháu nghĩ nếu cháu là một kiếm khách võ nghệ cao cường thì tốt rồi, vậy thì cháu nhất định sẽ cho cậu ta một bài học. Cháu sẽ cười một con bạch mã cao lớn, cầm thanh bảo kiếm dài đi giúp đỡ những bạn nhỏ yếu thế hơn, nhất định sẽ để những đứa trẻ xấu xa đó phải nếm thử mùi vị khi bị ức hiếp...”. Cậu vừa nói vừa khua khoắng.

Lúc đó, cha tôi nhìn thấy vẻ mặt rạng ngời của Hartwell, cậu đang tưởng tượng ra cảnh mình trở thành một vị anh hùng.

“Nghe ta nói này cậu bé”. Cha tôi ngắt lời, dẫn hướng dẫn cậu. “Cháu biết không? Giúp đỡ người khác là chuyện tốt nhưng không nên chỉ ngồi đây nghĩ! Sách cháu xem bây giờ là “Hà mã”, trong sách có rất nhiều câu chuyện về những nhân vật anh hùng, cháu nên tìm hiểu nguồn gốc của những vị anh hùng trong

truyện, xem họ vì sao mà trở thành anh hùng. Huống hồ, bây giờ cháu đang học, các việc khác hãy gác lại sang một bên, học thật tốt mới có được bản lĩnh để mình trở thành một kẻ mạnh. Cháu muốn trở thành anh hùng, muốn giúp đỡ người khác, thì hãy học trí tuệ của những vị anh hùng trong truyện đó, chứ không phải ngồi nghĩ ngợi vẩn vơ bên góc bàn rằng mình sẽ trở thành anh hùng. Cháu nói có đúng không nào?”.

“Cháu hiểu rồi ạ”. Hartwell dường như đã hiểu ra được điều gì đó. “Bây giờ cháu sẽ học trí tuệ của các vị anh hùng trong những câu chuyện đó, sau khi học xong cháu sẽ ra ngoài luyện tập, giúp cho cơ thể có được một sức mạnh cường tráng. Vậy thì sau này khi lớn lên có thể giúp đỡ những người yếu thể hơn. Thưa ngài, cháu nói có đúng không ạ?”

“Đúng rồi, đạo lí đơn giản thế thôi”. Cha tôi biết rằng ông đã giải thoát được sự nghi hoặc trong lòng cậu, đồng thời cũng giúp cậu được vui vẻ hơn. “Bây giờ, kị sĩ à, cháu biết phải làm gì không?”.

“Cháu biết rồi ạ”. Nói rồi, cậu bé cầm quyển sách lên, chuyên tâm chăm chú vào việc học.

Sau đó cha cậu đã gặp cha tôi và nói: “Mục sư Witt, phương pháp giáo dục của ông thật tuyệt, bây giờ thành tích học tập của cậu con trai tôi đã khiến người khác vô cùng kinh ngạc”.

Điều khiến Hartwell học không tốt đó là cậu không chuyên tâm vào việc học. Cha tôi đã phát hiện ra điểm này, đồng thời dùng phương pháp thật thích hợp giúp cậu chú tâm vào việc học, vậy là cậu đã có được thành tích rất tốt, đó cũng là chuyện đương nhiên. Đối với những đứa trẻ khác, cha tôi cũng hướng dẫn thành công như vậy, đối với tôi thì không cần phải nói. Điều này cũng nói rõ tính chính xác trong phương pháp giáo dục của cha tôi.

2. Phải có một tác phong tốt

Khi tôi học cha tôi không cho phép bất kì sự phiền nhiễu nào. Ông quy định thời gian học tập và thời gian chơi của tôi, nuôi dưỡng tinh thần chăm chú, chuyên tâm học hành của tôi.

Khi tôi vừa bắt đầu học, cha tôi sắp xếp thời gian học tập mỗi ngày bình quân của tôi là 45 phút, trong thời gian này nếu tôi không chú tâm học tập thì sẽ bị phê bình nghiêm khắc.

Trong quá trình học tập, thậm chí là mẹ tôi hay người giúp việc có việc cần hỏi, ông cũng từ chối nhất loạt, ông còn nói với bọn họ: “Carl đang học, bây giờ không được”.

Có người đến chơi, cha tôi cũng không bỏ nguyên tắc của mình, ông nói với người nhà: “Hãy bảo họ đợi một chút”. Mục đích việc làm này của ông là muốn giúp tôi tạo dựng một thái độ nghiêm túc, chân thật,...

Không những thế, cha tôi còn rất chú trọng việc nuôi dưỡng thói quen làm việc nhạy cảm, linh hoạt cho tôi. Nếu tôi làm một việc lè mề, thậm chí có làm tốt thì ông cũng không hài lòng. Điều này có tác dụng tích cực đối với việc nuôi dưỡng tác phong tốt cho tôi.

Nuôi dưỡng thói quen làm việc nhanh nhẹn, nhạy cảm cho trẻ là điều rất quan trọng. Xung quanh tôi có rất nhiều người, họ ngồi xuống rất lâu, cứ lè mề không chịu bắt đầu làm việc, đây chính là vì họ đã tự mình hình thành một thói quen xấu.

Sự lè mề của họ đã lãng phí biết bao thời gian quý báu!

Đối với sự giáo dục nghiêm khắc cho tôi, cha tôi không bao giờ bắt tôi đầu tư nhiều thời gian thu nhận kiến thức và thời gian vui chơi, hơn nữa trong một ngày chỉ phép tôi học một hai tiếng,

như vậy sẽ đạt được hiệu quả học tập tốt. Tất cả những điều này đều có lợi cho việc nuôi dưỡng thói quen làm việc nhanh nhẹn của tôi.

Tôi không giống như người khác nghỉ vì học tập mà mất đi thời gian vui chơi, tóm lại do tôi chuyên tâm trong quá trình học tập tri thức, hiệu suất rất cao, giúp tôi có nhiều thời gian vận động, nghỉ ngơi và tham gia các hoạt động xã hội.

Muốn làm việc chuyên tâm, nâng cao hiệu quả làm việc thì nhất thiết phải luyện tập thói quen làm việc nhanh nhẹn và tác phong oai phong ngay từ khi còn nhỏ. Bởi vì sinh mệnh của mỗi người đều có hạn, cuộc đời của đời người chỉ có vài chục năm, còn cần phải tiêu lượng lớn thời gian vào việc ngủ nghỉ. Nếu không nắm bắt thời gian, chuyên tâm làm việc thì thời gian quý báu sẽ bị lãng phí trôi đi như dòng nước, sinh mệnh cũng sẽ trôi nhanh trong chớp mắt.

Cha thường nói với tôi, một người toàn mĩ nên làm việc có đầu có đuôi, hành động linh hoạt, như vậy mới có thể làm nên những sự việc lớn lao trong cuộc sống hữu hạn này.

Có một lần, tôi chuẩn bị làm một đề số học. Sau khi đọc đề, cha tôi đã rời khỏi phòng. Bởi vì mỗi lần gặp tình cảnh đó, cha đều cho tôi một thời gian nhất định, khi thời gian hết ông sẽ không làm phiền tôi, mục đích chính là để tôi có thể chuyên tâm độc lập giải quyết vấn đề.

Nhưng có một lần, vì muốn cầm một quyển sách, khi thời gian kết thúc, cha tôi đã vào phòng. Ông phát hiện tôi không giống như thường ngày ngồi làm bài trên bàn, mà quay đi quay lại chơi trong phòng.

Cha lập tức hỏi tôi: “Carl, con đang làm gì vậy? Vì sao không làm bài luyện tập mà cha giao cho con”.

“Vấn đề rất đơn giản, thời gian vẫn còn sớm. Trước khi thời gian đến, con nhất định sẽ làm ra”. Con nhất định sẽ làm ra đáp án mà.

“Thật không? Con cảm thấy quá dễ dàng hay sao?”. Nghe tôi nói thế, cha tỏ ra vô cùng tức giận. “Vậy tốt, vậy thì thêm cho con hai đề”.

“Nhưng mà, vì sao ạ?”.

“Con chẳng phải cảm thấy quá dễ dàng sao? Vậy thì con hãy luyện tập nhiều hơn nữa”.

Cha tôi bình thường đối xử nghiêm khắc với tôi, nói được thì nhất định phải làm được, tôi biết tích cách của ông.

Sau khi giao cho tôi thêm hai đề số học, ông liền rời khỏi phòng.

Đến thời gian quy định, ông quay trở về kiểm tra bài tập của tôi. Lúc đó, tôi đã làm xong hai đề, đang định giải đề số học khó nhất thứ ba.

“Carl, dừng lại”.

“Nhưng con vẫn chưa làm xong mà?”.

“Cha chỉ cho con thêm hai đề nhưng không cho con thêm thời gian”. Cha nói với tôi một cách nghiêm khắc.

“Nhưng, cha à, như vậy không công bằng”. Tôi nói một cách nũng nịu với cha.

“Không công bằng sao? Con cảm thấy có quá nhiều thời gian sao, vậy thì nên làm nhiều hơn hai đề trong thời gian còn dư”.

Tôi vẫn không hiểu đối với cách lí giải đó, cha làm như vậy là giúp tôi luyện thói quen không lười nhẽ

“Nếu trước đó con không lười nhẽ làm lãng phí thời gian, con sẽ có đủ thời gian để làm hai đề”. Cha nói với tôi.

Lúc đó, vài ý nghĩ lướt qua trong đầu tôi, dường như tôi đã lĩnh ngộ ra điều gì đó.

“Con nghĩ xem”. Cha tiếp tục dẫn dắt tôi, “Nếu trước đó, con không để thời gian trôi qua một cách lãng phí, vậy thì con đã sớm hoàn thành phần mà cha giao cho con rồi, như vậy con có thể dùng thời gian còn lại để xem những sách và làm những việc mà con thích. Trong thời gian lười nhẽ đó, con chẳng làm được điều gì, cũng giống như con đem cốc sữa này đổ lên trên sàn, đó không phải là sự lãng phí nhất hay sao? Do vậy, vì con lãng phí thời gian, cha cũng sẽ lãng phí cốc sữa này của con. Đương nhiên cha sẽ không đổ cốc sữa này của con xuống dưới sàn, mà sẽ đem tặng cho người giúp việc của nhà chúng ta. Cha không giống con, lãng phí những thứ tốt đẹp như vậy, mà để nó phát huy hết tác dụng của mình”.

Ngày hôm đó, cha đã làm đúng như những gì mình đã nói, ông đã đem cốc sữa của mình cho người giúp việc của gia đình tôi.

Từ đó về sau, tôi đã hiểu rõ đạo lí này, cũng không để xảy ra những trường hợp tương tự như đã nói ở trên nữa.

3. Tránh “Cuối ngựa xem hoa,” làm việc qua loa

Trên phương diện học tập những kiến thức về ngôn ngữ và số học, cha tôi quyết tránh việc qua loa trong học tập, điều này giúp tôi nuôi dưỡng thói quen tập trung tinh thần.

Cha tôi cho rằng dạy trẻ học tập những tri thức cũng giống như việc cất gạch, nếu không yêu cầu nghiêm khắc thì không thể thu được kết quả tốt. Dốc toàn tâm toàn sức làm việc là một điều đáng quý. Ông ghét nhất là kiểu người làm việc qua loa, đại khái. Nếu chúng ta bất luận làm việc gì đều không đào sâu tìm tòi, vậy thì những việc mà chúng ta làm sẽ không thu được hiệu quả tốt, không ai cảm nhận được dư vị của công việc đó, thậm chí ở nhiều phương diện còn mắc phải nhiều lỗi lầm luẩn quẩn.

Có một số cái gọi là học giả trên thế giới này đó là luôn thích dùng những ngôn ngữ kiểu tầm cỡ để nói chuyện và viết lách để làm nổi bật sự uyên bác trong học vấn của bản thân mình, nhưng kết quả thì chẳng ai hiểu được gì.

Ngay từ nhỏ cha tôi đã dạy tôi làm việc cần làm một cách thực sự, dốc toàn bộ sức lực để làm xong một chuyện nào đó. Bất luận là đối với học tập hay sở thích, hãy coi trọng đến chữ “Tinh”. Ông nói với tôi làm bất kì chuyện gì cũng nên chú trọng mang đến một chữ “Tinh” cho người khác, nhất định chuyện đó sẽ có giá trị.

Ngay từ nhỏ, tôi đã rất thích vẽ tranh. Về phương diện này, cha tôi đã dạy tôi một cách tỉ mỉ những yêu cầu về lí giải màu sắc, bởi vì sự sáng tạo trong nghệ thuật đặc biệt coi trọng sự tỉ mỉ này.

Ông mua cho tôi rất nhiều những tác phẩm chế tác hội họa, ông thường giải thích cho tôi nghe các nhà nghệ thuật làm sao hoàn thành chúng và ghép chúng lại một cách hoàn mỹ đến vậy.

Tôi đặc biệt thích vẽ cây cầu nhỏ, đặc biệt là hình ảnh cây cầu nhỏ ngập tràn trong sắc vàng của buổi chiều thu. Tôi đã từng nói với cha rằng những tia nắng mặt trời chiếu rọi rực rỡ xuống mặt đất từ bầu trời thăm thăm trên kia giống như một thứ vàng lấp lánh chảy tràn trên những viên đá dưới cây cầu đá bé nhỏ này,

sắc xanh thẫm của nước trong hồ, cộng thêm sự phản quang tuyệt vời của ánh nắng mặt trời đã tạo nên những viên đá sáng lấp lánh, tuyệt đẹp; sắc xanh thẫm của nó trong bóng râm tạo nên một điều kì bí, khó nắm bắt.

Có một hôm tôi đem theo bộ đồ vẽ đến bên một con sông trong thôn để vẽ tranh, chuyên tâm vẽ cây cầu đá nhỏ mà tôi thích. Tôi ngồi trên cây cầu đá bên bờ sông chú tâm vào việc vẽ tranh, còn cha nằm đọc sách dưới một tán cây râm mát.

Ông cầm quyển sách và đọc một cách cẩn thận, bỗng nhiên nhìn ra phía tôi ở hướng không xa. Cha vô cùng vui vẻ, có thể do thời tiết đẹp, cũng có khả năng do tôi để cha bước vào một không gian yên tĩnh của riêng mình.

Một lúc sau, tôi đứng dậy, cho rằng mình đã vẽ xong rồi liền cầm bức vẽ nhanh chóng đưa cho cha xem.

Sau khi xem xét kĩ lưỡng, ông phát hiện ra trên bức tranh vẫn còn một số khiếm khuyết. Nếu là ông bố, bà mẹ khác thì đã không ngừng khuyến khích hay khen ngợi trẻ, bức tranh này vì thế cũng có thể coi như đã hoàn thành. Nhưng cha tôi không phải là người như vậy, nếu ông đã phát hiện ra khiếm khuyết thì nhất định sẽ chỉ cho tôi xem.

“Carl, chẳng phải con đã từng nói với cha về cảm giác mà con muốn vẽ tranh sao? Nhưng vì sao cha chưa nhìn thấy được điều đó từ bức tranh này vậy?”. Cha hỏi tôi.

“Nhưng con nghĩ rằng, con đã vẽ được nó ra rồi”. Tôi trả lời một cách không vừa ý.

“Con đã từng nói với cha rằng, màu sắc của mặt nước trong bóng râm như những viên bảo thạch xanh thẫm, hơn nữa còn có một cảm giác thần bí, vì sao cha vẫn chưa trông thấy?”

Tôi gãi đầu, nhìn bức tranh cẩn thận một lần nữa, lại nhìn xuống dưới hồ, sau nó nói một cách ngại ngùng: “Đúng rồi, con đã quên không dùng màu sẫm để thể hiện sự biến đổi của nước hồ”.

Thế là, tôi lại đến bên cây cầu và tiếp tục vẽ tranh.

“Cha à, cha xem thể này đã được chưa”. Lát sau tôi lại đưa cho cha xem bức tranh vừa vẽ xong.

“Ừ, khá hơn rồi, màu sắc đã tốt hơn trước nhiều. Tuy màu sắc của nước đã biểu hiện ra nhưng vẫn chưa có được cảm giác những viên bảo ngọc tỏa ra ánh sáng xanh lấp lánh, chứ đừng nói đến cảm giác thần bí”. Cha nói với tôi. Thực ra, trong lòng tôi biết, tôi vẽ ra bức tranh thể này đã là không tồi rồi. Ngay cả, nước hồ dưới ánh nắng mặt trời và dưới màn mây mờ mà tôi còn có thể phân biệt chuẩn xác, ngoài họa sĩ chuyên nghiệp ra thì chỉ có những người đã trải qua một quá trình rèn luyện bài bản ra thì rất khó có thể làm được.

Tôi vốn nghĩ rằng bức tranh có thể đạt tới mức độ này cũng coi như đã hoàn thành rồi, cho dù có khuyết điểm thì cũng có thể để sau này hăng giải quyết. Không ngờ, cha lại đưa ra những nhận xét như vậy với tôi. Nghe theo những gì cha nói, sự hiểu thắng trong lòng tôi đã dần nhen nhóm lên.

“Con lại xem cẩn thận một lần nữa”. Thế là tôi lại ngồi thêm một lần nữa bên cây cầu đá.

Cha nhìn tôi vừa chăm chú vào bức tranh, vừa đưa mắt nhìn cẩn thận xuống dòng nước trong hồ, chốc chốc lại cắn bút trần trở với những nét vẽ.

Lần này, tôi đã ở đó rất lâu, đến cả cha cũng cảm thấy tôi nên về nhà, nhưng tôi vẫn ngồi lại nơi đó.

“Carl, đến lúc về nhà rồi”. Cha tôi giục.

“Đợi một chút, cha ơi. Con sắp vẽ xong rồi”. Từ phía xa, tôi đáp lời cha. Còn tôi tiếp tục vùi đầu, dồn hết tâm trí với những nét vẽ, miệng còn không ngừng lẩm bẩm.

Khi tôi đưa bức tranh vẽ lần thứ ba trước mặt cha, quả nhiên đã làm ông kinh ngạc. Mặt nước hồ dưới những đám mây dưới cây cầu quả thực đẹp như những viên bảo thạch, không ngừng biến hóa, có vẻ gì đó kì bí khó nắm bắt.

“Con trai à, con được lắm. Con đã làm thế nào vậy?”

“Con phát hiện ra điều kì diệu trong những đám mây, nó không phải là một dải xanh mà là một tổ hợp những màu xanh không đồng nhất, bên trong đó có xanh thẫm, xanh ngọc, xanh lơ, thậm chí còn có một hai sắc đỏ. Đó chính là những hình ảnh đổ xuống của hoa trên mặt nước...”

Lúc đó, cha tôi vô cùng xúc động, những điều tôi vừa nói đều là những thứ thuộc về họa sĩ chuyên nghiệp, tuy không được người có chuyên môn dạy vẽ nhưng tôi lại có thể phát hiện ra điều này. Có thể thấy rằng, năng lực quan sát của tôi đã được cha rèn giũa rất tốt.

“Lúc đó con không ngừng lẩm bẩm điều gì đó ở bên đó, con đã nói gì vậy?”

Con không ngừng nói: “Xanh ngọc, cảm giác thần bí...xanh ngọc, cảm giác thần bí”, con nghĩ chỉ cần dùng tâm vẽ nó thì nhất định sẽ thể hiện được cảm giác đó ra”.

Đối diện với câu trả lời đó của tôi, cha không nói gì, có thể nhìn thấy cha đang cố gắng hết sức kìm nén nỗi xúc động trong lòng mình, tay trong tay hai cha con cùng hướng về nhà.

Trên đường đi, cha nói với tôi rằng, quả thực lần thứ hai quả thực đã được rồi, ông hỏi tôi vì sao lại có hứng thú lớn đến vậy để tiếp tục lần thứ ba.

“Chẳng phải cha đã từng nói với con rằng, làm bất kì việc gì cũng nên dốc toàn tâm, tìm ra những điều tính tế nhất của nó hay sao?”.

Nhìn thấy dáng vẻ vừa vui vẻ vừa ngây thơ đó của tôi, cha đã âm thầm giấu đi niềm vui và sự hứng khởi đó trong tim mình, chỉ nắm chặt tôi và cùng bước đi.

4. Học cách kiên cường trong cuộc sống

Trong cuộc sống của mình con người sẽ phải đối diện với nhiều vấn đề, bất luận là trong cuộc sống hay trong học tập đều chứa đựng những khó khăn khó có thể dự báo trước. Cha thường giáo dục tôi rằng, sau khi đã tiếp nhận chuyện gì thì nên nỗ lực để hoàn thành, chỉ cần có lòng tin, sự kiên trì thì mọi khó khăn sẽ được giải quyết một cách ổn thỏa.

Trong nhật kí giáo dục của cha tôi có ghi chép, từ khi tôi còn chưa sinh ra, cha mẹ đã quyết định phải nuôi dưỡng tôi trở thành một người thành công. Cho dù lúc đó còn chưa tính tới việc sẽ nỗ lực dốc sức vào sự thành công trong lĩnh vực nào của tôi, tuy nhiên cha mẹ hiểu rất rõ điều này, đó là muốn có được thành công thì nhất định phải đưa ra những tiêu chuẩn, kiên trì bền bỉ làm theo những gì đã định. Do vậy, ngay khi tôi mới chỉ biết xoay trên giường, cha mẹ đã bắt đầu tiến hành những bài tập luyện sức bền cho tôi. Về phương diện này, mẹ tôi đã làm rất tốt, chỉ cần tôi gặp khó khăn, mẹ sẽ dùng mọi phương pháp để khích lệ, cho đến khi tôi giành được thắng lợi mới thôi.

Từ khi tôi còn rất nhỏ, để giúp tôi luyện tập sự kiên trì, mẹ đã bắt đầu đưa ra những bài tập về tính kiên trì đối với năng lực chú ý của tôi, bởi vì có thể tập trung lâu dài sẽ là tiền đề giúp duy trì tính bền bỉ trong hành động của con người. Để bồi dưỡng tính kiên trì trong năng lực chú ý của mình, mẹ tôi đã dùng hộp đồ chơi để thu hút sự chú ý và sự hưng phấn của tôi, một con mèo bông với sắc vàng. Trước tiên, mẹ để con mèo bông đó ở trước sau, bên trái và bên phải để thu hút sự chú ý của tôi, đợi đến khi tôi đã có hứng thú thì mẹ sẽ để chú mèo bông đó ở những nơi xa tầm tay của tôi một chút, thúc đẩy tôi phải đến đó cầm lấy. Khi tôi không thể nắm được, đang có ý định bỏ cuộc thì mẹ sẽ để nó gần phía chân tôi và nói: “Cố lên nào, một chút nữa thôi...” Dưới sự khuyến khích đó của mẹ, tôi đã cố gắng rải những bước chân nhỏ bé, cố gắng hết sức để cầm lấy nó. Sau khi tôi đã cầm được nó, mẹ tôi ôm và hôn tôi để khích lệ sự thắng lợi đó, điều này giúp tôi trải nghiệm được niềm vui của sự phấn đấu và thành công. Khi tôi có thể leo trèo thì độ khó những bài tập bắt đầu tăng lên, khi tôi ngay lập tức có thể nắm được mục tiêu thì những đồ chơi lại được đặt ở vị trí xa tôi hơn, sau đó mẹ sẽ tiếp tục khuyến khích tôi nắm bắt được nó. Mẹ tôi cho rằng, làm như thế này vừa có thể nuôi dưỡng nghị lực cho tôi, lại vừa giúp tôi leo trèo, đó chẳng phải là một công đôi việc hay sao.

Sau khi tôi hiểu chuyện, có thể bắt đầu học tri thức thì cha mẹ vẫn dùng cách thức tương tự để nuôi dưỡng năng lực kiên trì không mệt mỏi cho tôi, lâu dần về sau, tôi đã hình thành một loại thói quen, chỉ có điều sau này không dùng đồ chơi mà dùng sách vở giúp tôi rèn luyện.

Mỗi thành tích nhảy vọt có được trong quá trình học tập đều là kết quả của những nỗ lực vươn lên không ngừng nghỉ vượt qua những vấn đề khó khăn nhất.

Bởi vì từ trước tới giờ tôi luôn thể hiện đặc biệt nhẹ nhàng trong việc học tập, hầu như tất cả những vấn đề liên quan tới số học đều dễ dàng tìm ra câu trả lời, để giúp tôi nâng cao năng lực của mình, có một lần cha tôi đã giao cho tôi một đề bài vượt qua phạm vi năng lực của tôi rất nhiều.

Điều này đã lưu lại một ý nghĩa đặc biệt trong tôi, bởi vì ngày đó để tìm ra lời giải cho đề số học này quả thực tôi đã tiêu tốn rất nhiều thời gian, điều này cũng cho thấy nghị lực mà tôi có đã vượt xa người thường.

Sau khi giao đề, giống như thường lệ, tôi ngồi chuyên tâm suy tư bên bàn học. Mỗi lúc như thế này, cha sẽ rời khỏi phòng để tôi ngồi suy nghĩ một mình trong không gian yên tĩnh.

Đã qua một thời gian dài mà tôi vẫn chưa ra khỏi phòng, cha tôi đã bắt đầu cảm thấy hơi lo lắng, tuy đề này rất khó nhưng từ trước tới giờ tôi chưa bao giờ dùng nhiều thời gian đến vậy để giải một bài toán, huống hồ bây giờ đã vượt quá giới hạn thời gian học tập cho phép của tôi.

Cha bước vào phòng, nhìn thấy tôi vẫn đắm chiêu suy nghĩ tìm ra lời giả, trong khi đó tờ giấy giải bài vẫn trắng, không có bất kì chữ gì trên đó.

Cha hỏi tôi: “Sao vậy, đề này khó quá hả con?”.

Tôi ngẩng đầu nhìn cha, không nói lời nào.

Cha nhìn thấy nét mặt phùng phùng của tôi lúc đó, mặc dù thời tiết không nóng nhưng người tôi lại nhể nhại mồ hôi. Phản ứng đầu tiên của ông lúc đó chính là tôi nhất định sẽ bị bệnh.

“Carl, con không khỏe à?”. Cha hỏi tôi.

“Không ạ, con đang nghĩ cách giải bài toán này”. Tôi trả lời.

“Bây giờ đã vượt quá thời gian, nếu con cảm thấy khó quá thì nghỉ ngơi một chút đi, ngày mai lại giải quyết nó”. Cha tôi nói.

“Không, cha à, một lát nữa thôi, con sắp tìm ra câu trả lời rồi, xin cha hãy cho con thêm chút thời gian”. Nói xong tôi tiếp tục vùi đầu vào suy nghĩ.

Cha cho rằng tôi đang ở vào giây phút then chốt trong việc tìm ra đáp án cho câu hỏi đó, không nên làm phiền tôi, thế là ông bèn ra ngoài, nói cho mẹ tôi biết chuyện này.

Sắp đến giờ ăn cơm tối, mẹ có chút không yên nên nói với cha: “Anh nên bảo con ra ngoài, e rằng câu hỏi đó quá khó, lòng tự tôn của Carl rất lớn, nếu lỡ con không giải được thì sẽ làm khó bản thân mình. Anh hãy đi khuyên con, không nên để con quá mệt mỏi”.

Thế là cha lại đến bên cạnh tôi.

“Carl, con đã cố gắng hết sức mình rồi. Tìm không ra lời giải đáp không có quan hệ gì, đề bài này thực sự rất khó”. Cha nói với tôi.

“Không, cha à, con sắp làm ra rồi mà”. Tôi nói: “Chẳng phải cha nói với con rằng phải kiên trì giải quyết vấn đề hay sao? Con đã tìm ra phương pháp để giải vấn đề này, chỉ là thiếu một chút nữa thôi. Con nghĩ con phải lập tức tìm ra lời giải cho nó”.

Đối diện với thái độ đó của tôi thì cha còn biết nói gì? Ông chỉ đành kiên nhẫn cùng mẹ tôi đợi ở ngoài. Thực ra, họ đã làm tốt tư tưởng chuẩn bị trong trường hợp tôi không làm được bài toán đó, chỉ là thấy tôi có phần lo lắng nên mới đến khích lệ tôi.

“Cha à, cha à!”. Không lâu sau, tôi reo lên trong sung sướng. Trong giây phút đó, tôi cảm thấy không còn gì xúc động

hơn, từ trong những tiếng reo mừng đó, cha mẹ tôi đã đoán được tôi đã tìm ra lời giải cho vấn đề này.

Đúng như những gì cha mẹ suy nghĩ, tôi đã cầm tờ đáp án ra trong tâm trạng đầy hứng khởi, còn nhún nhảy những bước không ngừng.

Cha nhìn tờ đáp án của tôi, hoàn toàn chính xác, hơn nữa cách giải quyết của tôi còn biến đổi tài tình, dường như còn ở trên tiêu chuẩn giải quyết vấn đề đó.

Hôm đó, trong bữa cơm tối của gia đình, tôi không ngừng nói cha nghe về cách mà tôi đã tư duy để tìm ra lời giải cho vấn đề này, lại bằng cách nào tìm ra điểm nhân để tìm ra đáp án. Tôi cho rằng, đề bài này quả thực rất khó, tôi nói mình chưa từng gặp qua vấn đề nào lại khó như vậy, nhưng tôi cũng cảm thấy tự hào vì mình đã thành công trong việc tìm ra lời giải.

Khi cha hỏi trong quá trình tìm ra lời giải cho vấn đề này có lúc nào nghĩ đến việc bỏ cuộc hay không, lúc đó tôi đã nói với cha rằng: “Con đã từng nghĩ, vì quả thực nó quá khó, qua một thời gian dài, con cảm thấy rất đau đầu, đầu óc như muốn nứt ra. Con rất muốn chạy ra ngoài nói với cha rằng con không thể giải được, nhưng đúng vào khoảnh khắc đó con đã nghe thấy một tiếng nói vang lên trong tim mình: “Phải kiên trì lên, kiên trì lên”, do vậy con đã hứa rằng nhất định mình phải tìm ra lời giải, nhất định con sẽ tìm ra được”.

Buổi tối hôm đó, tôi đã ăn rất nhiều, ngủ cũng ngon hơn thường ngày bởi vì thực sự tôi đã quá mệt rồi.

Từ ngày đó về sau, năng lực giải đề của tôi đã được nâng thêm một tầng cao mới. Nhiều lúc về sau này, tôi đều có thể dùng 2 - 3 phương pháp để giải những vấn đề số học cực khó.

Tôi cũng đã có được những trải nghiệm sâu sắc thông qua lần trải nghiệm “Chỉ kiên cường mới có thể thành công” này.

5. Trách để trẻ hình thành thói quen không tốt

Bởi vì sự giáo dục của cha đối với tôi đã dành được một chút thành công nên rất nhiều người quen biết, thậm chí có cả những người không quen biết nhưng ngưỡng mộ danh tiếng của cha mẹ tôi nên đã đến và hỏi rất nhiều câu hỏi: Trẻ không nghe lời thì nên làm gì? Làm gì khi thành tích của trẻ không tốt? Ứng xử thế nào với những thói quen không tốt của trẻ?

Những sự thật đó thực sự khiến những bậc cha mẹ vô cùng lo lắng, nhưng cha tôi cho rằng chỉ cần cha mẹ có thể quan sát thật tỉ mỉ hành động của con trẻ, thậm chí phải đứng trên góc độ của trẻ để nhìn nhận vấn đề thì tất cả những vấn đề này sẽ đều được giải quyết ổn thỏa.

Có một người mẹ vô cùng hiền từ đã nói với cha tôi rằng: Con trai của cô ấy tính tình rất cục cằn, động một chút là nổi nóng, thật không biết phải làm gì với nó nữa. Cha tôi nói với người mẹ đó, muốn cậu bé thay đổi, không thô bạo nữa thì trước tiên phải hiểu rõ nguyên nhân bên trong của nó.

Vì sao trẻ lại dễ dàng tức giận?

Cha tôi cho rằng, trẻ nhỏ sở dĩ hay cáu giận là do cảm xúc của trẻ tương đối non nớt, dễ dàng bị kích động, trong tâm luôn có một thứ khó lòng có thể kìm chế được, đây chính là một dạng gánh nặng tạo thành do trắc trở. Trẻ còn nhỏ, vẫn chưa biết nên làm thế nào, chỉ có thể thông qua sự tức giận để tổng chúng ra ngoài.

Khi trẻ tức giận sẽ quên hết mọi thứ xung quanh mình, nội tâm bị sự tức tối đó bủa vây, trẻ sẽ cảm thấy sợ hãi, đau khổ,

nhưng tự mình lại không có cách nào khống chế được. Trẻ khi tức giận sẽ rất đáng sợ, giống như bị quỷ nhập vậy. Cha mẹ không nên chỉ chăm chăm dò xét vấn đề làm trẻ tức giận mà nên làm rõ nguyên nhân khiến trẻ tức giận, đồng thời lựa chọn những cách thức hiệu quả giúp trẻ tránh được những cơn tức giận đó.

Cha tôi cho rằng, cha mẹ nên sắp xếp cuộc sống thật tốt cho trẻ, để trẻ phải gánh chịu ít nhất những rắc rối hoặc để những rắc rối mà trẻ gặp phải ở trong giới hạn chịu đựng cho phép mà trẻ có thể chấp nhận được. Không nên quy định nghiêm ngặt trẻ phải làm điều này, cũng không nên quá miễn cưỡng trẻ không nên làm điều kia. Giáo dục nghiêm khắc là đương nhiên, nhưng vạn sự đều có giới hạn của nó, không nên để trẻ phải chấp nhận những sự việc ở ngoài giới hạn chịu đựng của trẻ. Bởi vì, như vậy trái lại sẽ đẩy trẻ vào góc chết, trẻ vì thế mà sẽ không biết phải xoay sở thế nào, cảm xúc của trẻ sẽ xấu tới độ, như vậy tự nhiên sẽ nổi nóng lên. Không chỉ có trẻ, người lớn cũng không có cách nào chấp nhận những điều này.

Nếu trẻ nổi nóng thì hãy lựa chọn những phương pháp thật hợp lý để xử lý sự việc, để tránh gây nên những hậu quả tồi tệ hơn.

Trong quá trình giáo dục tôi và những trẻ khác của cha mình, tôi đã tích lũy được một số kinh nghiệm: Khi trẻ tức giận vì chuyện gì đó thì nên chuyển hướng sự chú ý của trẻ, tạm thời để trẻ quên đi sự việc đó, dần yên tĩnh trở lại. Cha mẹ trong những trường hợp như vậy nhất định phải thật bình tĩnh, không nên đổ dầu vào lửa, càng không được ngăn cấm bằng những hành vi thô bạo. Sau khi trẻ đã yên tĩnh trở lại, cha mẹ nên kịp thời an ủi, dùng những từ ngữ thân tình để vỗ về. Có những trẻ tức giận, không muốn được người khác ôm, vậy thì trong trường hợp này cha mẹ cũng không nên cứng nhắc ôm ấp, chỉ cần thu xếp tốt

những đồ dễ vỡ, đảm bảo trẻ không bị thương là được. Tất cả mọi điều hãy nói sau khi trẻ đã bình tĩnh trở lại.

Khi cơn giận của trẻ đã bốc lên thì cha mẹ cũng không nên giảng giải đạo lý trực tiếp, bởi vì lúc đó chúng sẽ không thể nghe lọt tai bất kì điều gì cũng như không muốn nghe bất kì đạo lý gì. Cha mẹ cũng không nên nổi nóng vào lúc này. Tức giận chính là một “Căn bệnh truyền nhiễm”, lây phương pháp tức giận để dùng một cơn tức giận là điều không khôn ngoan chút nào, điều này chỉ khiến cơn tức giận càng lan ra nhanh chóng.

Nếu trẻ nổi nóng giữa đám đông thì cha mẹ nhất định không được thuận theo ý trẻ. Rất nhiều bậc cha mẹ đã làm theo ý trẻ vì sợ trẻ tức giận giữa đám đông, cách làm này là vô cùng có hại, bởi vì trẻ còn nhỏ, nhưng đã có mặt ma mãnh của mình, sẽ thường xuyên lợi dụng những yếu điểm này của để “Bắt nạt” cha mẹ. Cha mẹ cần nghĩ ra biện pháp để trẻ không biết được điểm này. Muốn làm được điều này cũng không khó, nếu trẻ đang đưa ra những yêu cầu đối với người lớn thì cha mẹ tốt nhất hãy giúp đỡ, đưa ra những yêu cầu hợp lý để đáp ứng. Nếu cứ nhắc cứ đợi sau khi trẻ tức giận rồi mới giúp đỡ trẻ thì hậu quả sẽ rất tồi tệ. Đối với những yêu cầu của trẻ thì nên đưa ra sự đáp ứng có chọn lọc, với những yêu cầu không hợp lý thì hãy trả lời trẻ một cách gián tiếp, ví dụ như nói với trẻ về nhà rồi nói tiếp, hoặc hãy để khách ra về rồi mới nói với trẻ.

Trẻ tức giận chủ yếu là do cảm thấy vô năng, vô lực khi phải đối diện với vấn đề. Cùng với sự lớn lên dần, năng lực của trẻ cũng dần tăng lên, trẻ sẽ dần trở nên bình tĩnh, hài hòa và thông tình đạt lý hơn.

Có một trẻ rất bướng bỉnh, động một chút là khóc lóc âm ỉ khiến cho cha mẹ không biết phải làm như thế nào. Có nhiều

lúc, cha mẹ chỉ dành nhân nhượng, chiều theo ý trẻ. Tôi cho rằng, cách làm này là vô cùng cực đoan, bởi vì như vậy trẻ sẽ càng lần tới, tính bướng bỉnh của trẻ vì thế mà càng tăng lên.

Mọi người đều biết rằng, cha mẹ là người hiểu trẻ nhất. Cha mẹ sẽ là những người rõ nhất đối với tính cách và sự tức giận của trẻ, nên biết rằng trẻ sẽ có những hành vi bướng bỉnh ra sao trong những tình huống như thế. Đưa ra những dự đoán trước khi trẻ biểu hiện những hành động bướng bỉnh, cha mẹ nên lựa chọn những phương pháp dự phòng thích hợp, giúp trẻ tránh được những cơn tức giận đó. Ví dụ: Trẻ cáu giận vì muốn mua một món đồ chơi nào đó, nhưng cha mẹ kiên quyết nghĩ rằng nó thực sự không cần thiết, thì nên nói rằng: “Để cha thử hỏi mẹ con xem một đứa trẻ lớn như vậy rồi có thích hợp chơi món đồ chơi này không, nếu mẹ con nói thích hợp, thì cha sẽ mua cho con. Nếu không thích hợp, vậy thì sẽ không mua cho con!”. Trước tiên, hãy nói cho trẻ nghe khả năng có thể không được mua món đồ chơi đó, vì thế trẻ sẽ tự mình điều tiết được cái tôi, làm tốt tâm lí chuẩn bị, như vậy sẽ phòng tránh được sự bướng bỉnh của trẻ.

Trong quá trình trưởng thành của tôi, cha rất chú ý quan sát tới sự biến đổi thể giới nội tâm của tôi, mục đích chính là muốn nuôi dưỡng tính cách tốt. Ngay từ khi mới bắt đầu, cha đã chú ý tới việc dùng nhiều phương pháp khác nhau để nuôi dưỡng các phẩm chất tốt đẹp của tôi, bởi vì một người có được thành công không chỉ dựa vào năng lực và học thức, tính cách chính là một nhân tố then chốt quyết định sự thất bại của một người.

Khi 3 tuổi, một người họ hàng đến nhà tôi làm khách, người đó đem theo cô con gái nhỏ của mình, cũng tức là người em họ của tôi. Ban đầu, chúng tôi tiếp xúc với nhau rất tốt, bởi vì độ

tuổi chúng tôi xấp xỉ nhau, hơn nữa lại sớm biết là chị em nên chơi rất ăn ý với nhau. Tuy nhiên, khi chúng tôi ở cùng với được 2- 3 ngày, giữa chúng tôi đã xảy ra những mâu thuẫn.

Có một hôm, chúng tôi chơi ở khoảnh sân ngoài vườn, chúng tôi đang chơi trò xếp gỗ, người em họ cũng đang rất hứng khởi giúp tôi xây căn nhà gỗ đó.

Tôi giống như một kiến trúc sư, đang hướng dẫn người em của mình. Khi mới bắt đầu, mọi chuyện đều rất thuận lợi, nhưng sau đó đứa em họ đã không nghe theo những lời chỉ dẫn của tôi nữa. Em muốn để miếng gỗ hình tròn vào chỗ mà tôi không chỉ định. Chúng tôi giằng co một hồi lâu, em để vào thì tôi lại bỏ ra, những em cũng không vì thế mà thỏa hiệp, lại tiếp tục để miếng gỗ lên trên. Cứ như vậy, giằng qua giằng lại không biết bao nhiêu lần, chúng tôi bắt đầu cãi nhau.

Cha tôi và người họ hàng nghe thấy tiếng cãi nhau liền chạy lại.

Tôi tức giận ngồi trên sà, còn em họ thì đang ngồi khóc, tình cảnh trông rất đáng thương.

“Làm sao vậy, Carl”. Cha hỏi tôi một cách nghiêm khắc.

“Em không nghe lời”. Tôi nói.

Sau khi cha đã làm rõ sự việc ông bèn nói với tôi: “Carl, con lớn hơn em thì nên nhường nhịn em. Tấm gỗ tròn này để ở đó không phải nhìn sẽ rất đẹp hay sao?”

“Không, như vậy trông sẽ không đẹp”. Tôi kiên quyết nói, nói xong tôi dùng chân đạp đổ tòa nhà vừa xếp xong, sau đó đi thẳng về phòng và không thèm ngó đầu lại.

Cha tôi tỏ ra vô cùng sững sờ với hành động đó của tôi, từ trước tới giờ ông chưa bao giờ thấy tôi bướng bỉnh như vậy, cũng chưa từng thấy tôi lại tức giận đến mức như vậy.

Đối diện với tình cảnh đó, cha không hề tỏ ra tức giận, cũng không ngay lập tức giảng giải cho tôi mà đến ôm người em họ đang ngồi khóc trên sàn.

Trong bữa cơm tối, cha đặc biệt để tôi và người em họ cùng ngồi cạnh nhau.

“Carl, sao hôm nay con lại đối xử với em như vậy?”. Cha hỏi tôi.

“Không phải là con đối xử không tốt với em, chỉ là vì em không nghe lời của con nên con nổi nóng”.

“Vì sao em phải nhất định nghe lời của con?”. Cha tôi hỏi.

“Bởi vì em không hiểu, còn con rất tinh thông kiến trúc”. Tôi trả lời.

“Trong khi xếp nhà gỗ, em làm loạn lên hay sao?”. Cha tôi hỏi.

“Không có. Nhưng con cảm thấy miếng gỗ tròn để ở đó nhìn sẽ không đẹp”. Tôi đáp.

“Nhưng con đã từng nghĩ qua vì sao em lại thế không?”. Cha tôi hỏi.

“Chưa ạ”.

“Cha cho rằng, em con sở dĩ làm như vậy là do em cảm thấy làm như vậy trông sẽ rất đẹp”.

“Nhưng mà...”.

“Carl, bình thường một mình con xếp nên kiến trúc này, cha và mẹ đều không quản con là để con có thể độc lập phát huy trí tưởng tượng của mình. Nhưng hôm nay không giống như vậy nữa, đã có em cùng tham gia chuyện này, vì sao con lại không để em có được cơ hội phát huy trí tưởng tượng của mình?”

“Con...”.

“Hôm nay, con cùng chơi với em, không những nên chơi vui vẻ mà còn nên phát huy đầy đủ năng lực sáng tạo của mỗi người để xây căn nhà đó càng đẹp hơn nữa. Con phải ghi nhớ kĩ điều này, năng lực của một người là có hạn, muốn công việc được hoàn thành một cách hoàn mĩ thì phải có sự chung tay góp sức của nhiều người. Em con đương nhiên sẽ có những mặt không biết, con nên kiên nhẫn giảng giải cho em chứ không phải bướng bỉnh làm loạn lên như vậy. Con thử nghĩ xem, nếu con không hiểu chỗ nào, cha lại không giảng giải mà cáu giận với con thì hậu quả sẽ như thế nào?”

Cha nói xong, tôi không nói lời nào. Những lời cha nói giúp tôi hiểu thêm nhiều đạo lí.

Ngày thứ hai, tôi và em họ cùng chơi vui vẻ bên nhau, đồng thời hai người cùng nhau hợp sức để xây nên “Cung điện” điểm lệ này.

Không ít cha mẹ nhìn thấy sự lớn lên từng ngày của trẻ, nhưng lại phát hiện ra sự hư hỏng từng ngày của trẻ, hơn nữa là càng lớn càng không nghe lời cha mẹ. Đây tuy là biểu hiện về sự thay đổi mang tính độc lập của trẻ, nhưng nếu quản lí không chặt thì dễ dàng khiến trẻ nảy sinh các thói quen xấu, thậm chí là “Tệ nạn”.

6. Khi trẻ có thói quen xấu

Trẻ con rất cuộc vãn là trẻ con, trẻ sẽ không thể tránh khỏi những thói quen tật xấu trong quá trình trưởng thành của mình, bởi vì trẻ còn quá nhỏ, những phán đoán đối với sự vật và cách xử lí mọi việc đều phản ánh sự hạn chế trong phạm vi năng lực của mình. Làm cha mẹ thì trước tiên nên chú ý tới vấn đề này, không nên gom lại cùng bình luận giữa “Tệ nạn” của trẻ và tệ nạn của người lớn. Ví dụ: Khi một đứa trẻ nói “Tôi hận bạn chết đi được”, điều này sẽ không giống với khái niệm “Tôi rất hận bạn” của người lớn. Khi cha mẹ đối diện với vấn đề này thì nên xuất phát từ lập trường của trẻ để suy xét động cơ của việc làm, cũng như của những lời trẻ nói để tránh việc nhỏ lại hóa lớn, làm giả thành thật.

Có một số cha mẹ cho rằng, chỉ khi giáo huấn trẻ trước mặt đám đông thì mới có thể tạo được uy quyền của cha mẹ, mới làm cho trẻ tâm phục khẩu phục. Tôi cho rằng, cách làm này là vô cùng sai lầm, bởi vì sự nguy hại trực tiếp của cách làm này sẽ làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ.

Trong vấn đề giáo dục tôi, cha chưa từng dùng phương pháp giáo huấn trước mặt đám đông đối với tôi, bởi vì ông cho rằng, việc giáo dục nên được xây dựng trên cơ sở không làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ. Nếu không thì, không những có tác dụng giúp đỡ trẻ trên bất kì phương diện nào, mà trái lại sẽ làm trẻ phát triển theo hướng tương phản.

Lòng tự tôn chính là điều căn bản của mỗi cá nhân, một tấm lòng tốt bị tổn hại do lòng tự tôn bị tổn thương thì khó có thứ gì có thể đo đếm được. Đối với những trẻ còn trong độ tuổi nhi đồng mà nói, cho dù trẻ không hoàn toàn hiểu chuyện, nhưng khi lòng tự tôn bị tổn thương nhiều lần thì sẽ gây ra những

ảnh hưởng nghiêm trọng đối với tính cách, cũng như trong toàn bộ quá trình phát triển tâm lí của trẻ. Lòng tự tôn của trẻ cũng giống như một bông hoa non nớt, chỉ cần không lưu tâm một chút là có thể sẽ tổn thương, từ đó dẫn đến những hậu quả khó có thể dự liệu được. Do vậy, bất luận là trên vấn đề giáo dục tôi hay bàn chuyện về giáo dục con trẻ với những bậc cha mẹ khác, cha mẹ tôi luôn gắng sức để nhấn mạnh việc cần cố gắng hết sức trong việc bảo vệ lòng tự tôn cho trẻ.

Quan điểm của tôi giống với cha, đều cho rằng khi cha mẹ giáo dục con trẻ thì nhất thiết phải bảo vệ được lòng tự tôn của trẻ. Bất kì người nào cũng cần có sự khẳng định và tán dương của người khác, đó là những lẽ thường tình của con người. Về phương diện này, khát vọng của trẻ còn mạnh mẽ hơn nhiều so với người lớn. Đối với trẻ mà nói, đạt được sự công nhận của người khác, đặc biệt là từ phía cha mẹ sẽ có một ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với sự phát triển tâm lí lành mạnh của trẻ. Một đứa trẻ khi mất đi lòng tự tôn và cảm giác vinh dự thì e rằng sẽ rất khó có thể giáo dục được. Nếu trước mặt đám đông, đặc biệt là trước mặt bạn bè trẻ mà hạ thấp trẻ sẽ khiến chúng cảm thấy xấu hổ, khó đối diện với người khác. Điều này sẽ dễ khiến trẻ cảm thấy ngại ngùng trước trước mặt đám bạn, thường xuyên có cảm giác thấp kém so với người khác, cũng có thể trở thành trò cười của đám bạn, cứ lâu dần như vậy sẽ gây nên những cản trở tâm lí không tốt, ảnh hưởng đến sự phát triển tâm lí lành mạnh của trẻ. Do vậy, cha tôi luôn nhấn mạnh rằng, nên cân nhắc kĩ lưỡng dùng những phương pháp thích hợp để chỉ dẫn đối với những thiếu sót của trẻ, phải nắm vững thời gian hợp lí, nhất định không được suy xét một cách đơn giản, không được dùng tư duy của người lớn để đối đãi với trẻ.

Trong quá trình giáo dục trẻ, bất luận là trẻ làm việc tốt hay làm việc xấu, cha mẹ cũng nên cố gắng giữ được trạng thái tâm lí bình tĩnh, ôn hòa, dùng thái độ bình tĩnh để đối xử với trẻ, bởi vì giáo dục trẻ là một công việc đòi hỏi sự kiên nhẫn. Cha tôi rất phản đối đối với những bậc cha mẹ động một chút là nổi nóng, dùng những lời lẽ trách móc trẻ không ngớt. Cách làm này của những bậc cha mẹ chỉ khiến trẻ run sợ, chỉ có thể quản thúc trẻ trên bề mặt, nhưng trên thực tế lại không giải quyết được bất kì vấn đề nào. Giải quyết sự việc liên quan tới trẻ với một thái độ bình tâm là cách làm tốt nhất. Như vậy, cha mẹ vừa có được quyền uy nhưng không thể hiện sự vô lí, vừa thể hiện được sự hài hòa lại vừa tỏ ra nghiêm túc trước mặt trẻ.

Hồi còn nhỏ, tôi cũng đã từng làm những việc sai lầm. Mỗi lần đối diện với những tình cảnh đó, cha tôi không giống như những bậc cha mẹ khác luôn sử dụng những từ ngữ cực đoan như “Không cho phép làm thế”. “Không được phép làm điều này”. “Không được” hay những từ ngữ phủ định, bởi vì những từ ngữ đó dễ dàng làm trẻ cảm thấy bất ổn, sẽ tăng thêm những cảm xúc tiêu cực cho trẻ. Từ trong những kinh nghiệm giáo dục của cha, tôi cảm nhận được làm như vậy quả thực đã đem đến những hiệu quả rất thiết thực trong con người tôi. Hồi đó, lời mà tôi nghe thấy nhiều nhất ở cha đó là những từ ngữ mang tính tích cực như “Làm thế này”. “Hãy nỗ lực làm”, hay những từ ngữ mang tính khích lệ khác.

Rất nhiều các bậc cha mẹ cho rằng, để tránh cho trẻ không hình thành thói quen xấu thì phải tiến hành chỉ tay điều hành đối với mỗi hành động của trẻ. Thực ra, cách nghĩ này không đúng. Mỗi trẻ đều có bí mật của riêng mình, trẻ lớn có, trẻ nhỏ cũng có. Tuyệt đại đa số cha mẹ lại không chú ý tới điểm này, cứ cho rằng trẻ nhỏ thì chẳng có bí mật gì, nếu không thì cũng phải

tìm đủ mọi cách để đào xới bí mật đó của trẻ. Cách nghĩ và cách làm này đều không chính xác. Trẻ tự nhiên có những bí mật của mình, chỉ là những điều này trong mắt người lớn không được coi là bí mật gì cả. Trẻ còn rất non nớt, tất cả những thứ không công bố, đối với trẻ đều được coi là bí mật. Cha mẹ không nên đào xới ra từng giờ, từng khắc một, không nên truy hỏi quá nhiều với những vấn đề đó, càng không nên can thiệp, đặc biệt đối với những bí mật hợp lý, lành mạnh hay vô hại. Như vậy, những trẻ 2 - 3 tuổi sẽ càng thêm tin tưởng vào cha mẹ, càng thân thiết với cha mẹ hơn. Có được sự tin tưởng và thân thiết này thì trẻ có thể nói cho cha mẹ nghe những bí mật của chúng. Nếu cha mẹ chỉ chăm chăm truy hỏi, trẻ không có được sự tín nhiệm cũng như lòng tự tôn nên có của cha mẹ thì chúng sẽ cảm thấy mình không có vị trí gì, trong lòng cảm thấy nguội lạnh, dần dần sẽ mất đi tính tích cực, thậm chí ngày càng khép lại cánh cửa tâm hồn mình ngay từ khi còn nhỏ. Đương nhiên, tôn trọng bí mật của trẻ không đồng nghĩa với việc không hỏi han gì, mà yêu cầu cha mẹ hãy quan tâm tới thế giới tâm hồn trẻ từng giờ từng phút một, dưới tiền đề tôn trọng và hiểu trẻ mà tiến hành quan tâm và dẫn dắt chúng.

Khi tôi phạm lỗi, cha luôn dùng những phương thức đơn giản giúp tôi hiểu được đạo lý, chứ không nói dài dòng hay không ngừng nghỉ. Trong quá trình giáo dục tôi, với những cách thức như độ dài ngắn của lời nói, yêu cầu chính xác, độ vừa phải trong lời nói thường dẫn đến những hiệu quả khiến người khác hài lòng.

Cha chưa từng đánh tôi, bởi vì đó là một hành động thô bạo, khiến người ta căm ghét nhất. Rất nhiều những bậc cha mẹ đã quản giáo trẻ với những phương thức trừng phạt về thể xác, nó chỉ đem đến hiệu quả trong thời gian ngắn. Họ không những chỉ

trích trẻ, mà còn nói ra những lời nói khiến người khác đau long, như: “Không cần con nữa, cút!, “Con quá ngốc!”. “Chẳng thuốc nào cứu nổi con nữa rồi!”. Những lời đó đều sẽ nảy sinh những ảnh hưởng không tốt đối với trẻ.

7. Dùng biện pháp thích hợp để sửa thói quen xấu của trẻ

Đối với trẻ mà nói thì nếu có thể nhận được sự hướng dẫn có hiệu quả từ cha mẹ sẽ đem lại ích lợi rất lớn trong sự trưởng thành của trẻ. Sự quản giáo của một số bậc cha mẹ đối với trẻ chỉ dừng lại ở việc quản thúc, để trẻ làm theo những điều được giao, không có năng lực sống, cũng không có sức sáng tạo. Phương pháp này không thể giúp trẻ trưởng thành lành mạnh. Có một số bậc cha mẹ lại vì lòng tự tôn của trẻ mà không quản giáo, đây cũng là một phương pháp sai lầm.

Trên phương diện giáo dục và quản thúc tôi, cha tôi luôn cố gắng ngăn chặn những hành vi không tốt của tôi, vừa cố gắng hết sức giảm đi hoặc không làm nảy sinh ảnh hưởng những mặt trái đem lại. Cha tôi cho rằng, đây là nguyên tắc cơ bản cần tôn trọng trong quá trình giáo dục trẻ.

Ngoài tôi ra, cha còn tiếp xúc với nhiều đứa trẻ có độ tuổi xấp xỉ tôi. Ông phát hiện ra rằng, dường như bất kì một hành vi không tốt nào thì trẻ đều dựa vào những lí lẽ của mình để dành lấy “Phần thưởng” mà mình cho rằng nó thuộc về mình. Cha tôi cho rằng, trách nhiệm của cha mẹ chính là phải đi phát hiện và “Tiêu diệt” những “Phần thưởng” đó.

Cha tôi có một người bạn, con của ông là một đứa trẻ vô cùng nghịch ngợm, đi đến chỗ nào cũng bị cho là vô cùng khác người, thường xuyên làm ra những chuyện khiến người khác đau lòng, cũng thường xuyên bắt nạt em gái và đám bạn cùng chơi.

Có một ngày, người bạn đó đã tìm đến cha tôi, muốn cha tôi chỉ dẫn cho một vài phương pháp để quản giáo trẻ.

Ông nói với cha tôi: “Con trai của tôi thật khiến người khác phải căm ghét, nó không chỉ thích chọc người, ngay cả việc ăn bánh mì cũng rất khác biệt so với những đứa trẻ khác. Nó rõ ràng biết tôi rất ghét hành vi đó, nhưng lại cứ làm, dường như là đang cố làm tôi phải cáu lên vậy”.

Nghe xong những lời ông nói, cha tôi cảm thấy kì quái. Ngay đến việc ăn bánh mì cũng khiến người khác phải ghét, e rằng đúng là cậu bé này có điều gì đó không giống với mọi người. Thế là, cha tôi yêu cầu được đến thăm cậu bé đó.

Cha tôi và người bạn của ông cùng ngồi vào bàn dùng bữa, cha tôi đặc biệt lưu tâm đến cậu bé nghịch ngợm đó.

Cha tôi phát hiện ra, đứa trẻ đó trong lúc ăn bánh mì đã lột bỏ hết lớp vỏ bánh mì, sau đó vo tròn chúng và bắt đầu ăn, phần còn lại thì vứt lại vào trong đĩa. Làm xong, cậu ta ra vẻ rất đắc ý, nói với người mẹ rằng: “Mẹ à, con đã bóc hết vỏ bánh mì rồi!”.

Thế là người mẹ bắt đầu trách móc cậu: “Sao lúc nào con cũng làm như vậy, nhà lại còn đang có khách nữa”. Lúc đó, mẹ của cậu dường như cũng muốn nổi nóng lên.

Cha tôi nháy mắt với người bạn với ý là không nên tức giận. Sau bữa ăn đó, cha tôi đã cho người bạn đó một phương pháp để “Đổi phỏ”.

Lần thứ hai, đứa trẻ này lại làm tương tự như vậy, thường xuyên bóc vỏ bánh ra, sau đó lại nói với người mẹ: “Mẹ ơi, con đã bóc hết vỏ bánh ra rồi”. Nhưng người mẹ chỉ nói một câu: “Mẹ biết rồi”.

Đứa trẻ nói: “Vì sao mẹ không nói con?”.

“Không nói nữa”.

Không lâu sau đó, người bạn này tìm đến cha tôi, ông nói rằng con trai mình bây giờ đã không còn bóc vỏ bánh ra nữa, cũng ăn bánh mì giống như những người khác rồi. Ông cảm thấy rất ngạc nhiên và hỏi cha tôi về nguyên nhân vì sao lại như vậy.

Cha tôi nói với ông, thực ra phương pháp rất đơn giản, cách làm của trẻ chỉ là muốn thu hút sự chú ý của mọi người, cho dù bị cha mẹ mắng, trẻ cũng cảm thấy như vậy là nhận được sự để ý. Trong con mắt của trẻ, những lời trách móc của cha mẹ chính là một dạng phần thưởng, còn cách làm đó của trẻ chính là một dạng tận hưởng. Về sau, cha mẹ không hỏi han gì đối với những hành động đó của trẻ, không quan tâm một chút nào thì trẻ sẽ tự nhiên dần mất đi hứng thú, do vậy sẽ tự sửa được thói quen đó của mình.

Còn có một cậu bé nữa hay nói tục. Bởi vì đám bạn cùng chơi của cậu hay nói hai chữ “Mông dít” nên cậu bé cũng học theo và mang theo từ đó về nói ở nhà. Cha mẹ cậu rất tức giận, muốn cậu nhanh chóng dừng ngay lại việc nói hai từ đó. Nhưng trái lại, cậu bé không những không dừng lại, mà trong mấy tuần liền chỉ nói đúng những từ thô tục liên quan tới từ “Mông dít”, nói là “Trên trời có một cái mông dít, “Điểm tâm mông dít”, “Mông dít ngọt”... Lời của mẹ không có tác dụng gì, thế là bèn để mặc cậu bé. Sau này, cậu bé phát hiện ra nói như vậy không thể thu hút sự chú ý của cha mẹ nên dần không nói nữa.

Điều này là do những lời nói tục ban đầu của trẻ có được sự tán thưởng từ người khác nên chúng mới lặp đi làm lại nhiều lần. Sau này không có ai để ý tới những điều đó nữa, những lời

nói tục không còn tạo ra hứng thú cho trẻ nữa thì nó cũng sẽ tiêu tan đi.

Trong quá trình trưởng thành của mình, trẻ có thể xuất hiện nhiều thói quen xấu, có cái là do bẩm sinh, có cái là do tự đại, với mục đích là cố ý thể hiện bản thân mình từng giờ, từng khắc, có cái là do thích chọc ghẹo người khác, có cái thậm chí cho rằng hành vi của mình có thể khiến người khác sợ. Đối diện với những vấn đề này, cha mẹ nên giải quyết với những phương pháp thích hợp để đạt được hiệu quả cao nhất.

Hồi còn nhỏ, tôi cũng thích vẽ linh tinh trên tường, mặc dù cha đã mua cho tôi bộ đồ vẽ nhưng dường như tôi vẫn không từ bỏ nổi tật xấu đó, luôn nhân lúc mọi người không chú ý là vẽ bừa lên tường.

Có một lần, trong lúc tôi đang vui vẻ vẽ lên tường đã bị cha tôi bắt gặp.

“Carl, con đang làm gì vậy?”. Cha tôi nhanh chóng ngừng hành động đó của tôi lại.

Tôi nhanh chóng quay mình lại, giấu cây bút sau lưng, đồng thời che đi bức tranh vừa vẽ.

Lúc đó cha không giảng giải đạo lý gì, cũng không chỉ trích gì tôi mà chỉ ngừng lại hành động đó, đồng thời để tôi ngồi một mình trong phòng của mình.

Qua một lúc, cha gọi tôi ra đồng thời hỏi vì sao lại vẽ lên tường.

Tôi nói: “Cha à, con biết sai rồi, bởi vì lúc này ở trong phòng con đã suy nghĩ rất lâu, con nghĩ rằng hành vi đó của mình đã làm bẩn bức tường. Thực ra, con có giấy vẽ, con nên vẽ lên đó chứ không phải là lên tường. Cha đã từng giảng giải đạo lý

không nên tùy ý làm bấn đồ cho con nghe, do vậy lỗi lầm con phạm phải lần này là không nên, xin cha hãy trừng phạt con”.

Cha không trừng phạt tôi, mục đích của việc cha bảo tôi đến phòng ngồi một mình đó là để tôi nghĩ thật thấu đáo đạo lý này. Bởi vì trẻ có những lúc làm một chuyện gì đó chỉ đơn thuần là hứng thú nhất thời, trẻ có thể hiểu những đạo lý này, chỉ là nhất thời không làm chủ được chính mình. Nếu cha mẹ ngay lúc đó giáo huấn trẻ hoặc cứ giảng giải đạo lý nhiều lần thì nhất định sẽ thu lại những kết quả không như mong muốn. Chỉ khi trẻ tự nhận thấy bản thân mình đã thực sự làm sai thì những ấn tượng đó mới thực sự khắc sâu trong lòng, nó cũng giúp giảm đi số lần trẻ phạm lỗi.

Cha làm như vậy chỉ là muốn trong lúc tôi ngồi một mình một lúc, đó không thể coi là một cách trừng phạt gì. Khi tôi ngồi yên tĩnh một mình, không có chuyện gì liên quan tới mình cả, chỉ làm tan đi cái hứng thú ngùn ngụt khi vẽ tranh trên tường ban nãy. Điều đó giúp tôi suy nghĩ nhiều lần đối với hành vi của mình trong căn phòng đó, tự nhiên sẽ ý thức được cách làm đó rõ ràng là một điều sai lầm.

Tôi cho rằng, cách làm này sẽ áp dụng được trong rất nhiều trường hợp. Ví dụ: Khi hai đứa trẻ tranh cãi hay đánh nhau, thông thường mà nói thì chúng sẽ cãi vã lẫn nhau, đôi co không ngừng. Cha mẹ chỉ cần làm chúng trấn tĩnh trở lại, tách mỗi trẻ ra một góc ngồi suy nghĩ độc lập thì có thể vấn đề gì cũng có được sự giải quyết hiệu quả. Bởi vì, về căn bản sự tranh chấp giữa những đứa trẻ sẽ chẳng phải là những hận thù sâu sắc gì, chỉ là nhất thời nổi nóng lên mà thôi. Nếu cha mẹ không tách chúng ra mà cứ giảng giải này nọ, vậy thì chỉ càng làm tăng thêm mâu thuẫn giữa chúng, mang đến nhiều phiền phức hơn.

Đương nhiên, cũng có thể xảy ra trường hợp thế này, trẻ sẽ từ chối quay trở về phòng hoặc một nơi chỉ định nào đó. Có một số trẻ sẽ phản ứng tiêu cực đối với những mệnh lệnh của cha mẹ, không chấp hành những yêu cầu đó, thậm chí trẻ khóc lóc ầm ĩ thì cha mẹ cũng phải khóa trái cửa phòng lại. Cha mẹ phải ở ngoài, trong thời gian nhất định nhất quyết không được mở cửa. Nhất thiết phải để trẻ hiểu ra rằng, bất kì phương pháp phản kháng nào cũng là vô dụng, phải để trẻ đối diện với sự thật, phải để trẻ hiểu rằng mình phải có trách nhiệm đối với hành vi của bản thân. Điều may mắn đó là, tôi có một người cha rất hiểu biết trong vấn đề giáo dục trẻ, với những phương pháp giáo dục đem lại hiệu quả rất lớn nên ngay từ nhỏ tôi đã là một đứa trẻ rất biết nghe lời, cha tôi cũng chưa bao giờ dùng bất kì biện pháp thô bạo đối với tôi.

8. Khống chế hành vi tham ăn của trẻ

Nhiều khi, do cha mẹ quá nuông chiều nên để trẻ ăn uống không hạn chế, từ đó dẫn đến thói quen dùng thực phẩm bữa bái của trẻ, thậm chí dẫn đến việc trẻ chỉ tập trung toàn bộ sức lực cho chuyện ăn uống, còn não bộ thì không có sự phát triển tốt.

Ở trong những trạng thái không hợp lí như vậy, cho dù có thực hiện giáo dục sớm hay giáo dục bất kì điều gì thì cũng không hiệu quả. Rất nhiều bậc cha mẹ dùng tấm lòng “Chiều chuộng” như vậy để đối đãi với trẻ, trong con mắt của cha tôi đó thực sự là một cách làm ngốc nghếch, thứ tình yêu của họ thực sự là đang hại trẻ.

Cha tôi cho rằng, cách ăn uống không hợp lí như vậy sẽ gây ra những ảnh hưởng không tốt đến trẻ, tuy nhiên tình hình đó lại không thu hút sự quan tâm của cha mẹ. Có một số trẻ thường không biết no hay đói, do ăn quá nhiều nên đã sinh bệnh.

Tham ăn không phải là tính cách bẩm sinh của trẻ, nó được tạo thành do sự vô tri hay dung túng của cha mẹ. Trong đầu óc của rất nhiều bậc phụ huynh luôn chỉ muốn trẻ lớn nhanh một chút, muốn cơ thể của con mình đẹp hơn mà đã dốc sức gia tăng dinh dưỡng cho trẻ, chỉ nghe nói thực phẩm nào có lợi cho sức khỏe thì bắt chấp tất cả mua về tổng hết vào dạ dày trẻ.

Cha mẹ tôi rất chú ý tới điểm này, họ cấm kị thói ăn đồ điểm tâm hay quà vặt linh tinh của tôi. Để gia tăng chất dinh dưỡng cho tôi, cha mẹ đã vạch ra thời gian ăn điểm tâm cố định, đồng thời có những sắp xếp hợp lý đối với chuyện này.

Để giúp tôi khỏe mạnh, cũng là để giúp tôi không hình thành thói quen tham ăn, cha tôi thường kể tôi nghe những tác hại của việc ăn quá nhiều.

Ông nói với tôi: “Con người ăn quá nhiều thì não sẽ trở nên dần độn, trạng thái tinh thần sẽ trở nên rất xấu, thậm chí còn mắc bệnh. Khi đã mắc bệnh thì cũng không thể học tập và vui chơi được. Không chỉ như vậy, khi con đã mắc bệnh thì cha mẹ cũng phải chăm sóc con, không thể làm nhiều chuyện được, điều này chính là một người bị bệnh đã kéo theo nhiều phiền toái, ảnh hưởng tới người khác”.

Để giúp tôi hiểu được tầm quan trọng của một cơ thể khỏe mạnh và việc dùng thực phẩm hợp lý, mỗi khi có đứa trẻ nào đó là con của những người bạn của cha bị bệnh, cha đều đưa tôi đến thăm nom, ông giúp tôi có được trải nghiệm một cách trực tiếp, đồng thời cũng tiến hành giáo dục đối với tôi.

Có một lần, cha đưa tôi đi dạo, khi đó tình cờ gặp con một người bạn của cha.

“Người nhà cháu đều khỏe cả chứ?”. Cha tôi hỏi.

“Cảm ơn, mọi người đều khỏe ạ”. Đứa trẻ đó đáp.

“Nhưng, em cháu đang bị ốm à?”.

“Vâng, đúng à, nhưng vì sao chú biết ạ”. Đứa con trai của người bạn cha tôi hỏi một cách kinh ngạc.

“Ta biết, bởi vì, vừa qua lễ Noel”.

Cha tôi quả nhiên đoán không sai, bởi vì ông biết cậu bé đó vô cùng tham ăn, sau Noel nhất định sẽ ốm.

Sự thật đúng như cha tôi dự liệu, thế là ông đã dẫn tôi đến thăm cậu bé đó. Trong cuộc nói chuyện, cha đã hỏi rõ nguyên nhân, đúng như những gì cha đã nghĩ từ trước, do cậu ăn quá nhiều.

Trong nhiều trường hợp, cha tôi nói chuyện với người khác đều chú ý tới việc phải làm cho người ngồi đằng sau là tôi đây phải hiểu rõ nguyên nhân của sự việc.

Để giúp tôi không phải chịu bất kì tổn hại nào trong vấn đề sử dụng thực phẩm, cha đã đặc biệt chú trọng tới việc bồi dưỡng thói quen sử dụng thực phẩm cho tôi. Trong lúc ăn uống, ông luôn cố gắng giúp tôi có được bầu không khí vui vẻ.

Cha tôi cho rằng, để trẻ ăn uống thật vui vẻ sẽ có tác dụng tốt đối với sự phát triển trong con người trẻ.

Đối với trẻ mà nói thì ăn uống không nên là một chuyện thưởng phạt gì, cũng không nên là một nghĩa vụ, càng không nên dùng đồ ăn để “Hối lộ” trẻ, cũng không nên dùng biện pháp không cho ăn để trừng phạt trẻ. Cha mẹ không nên nhất thiết phải lãng phí những cách thức lấy đồ ăn làm sự thưởng phạt. Điều quan trọng là phải giúp trẻ phân tích được hai vấn đề là quản giáo trẻ và thực phẩm, tạo cho trẻ một bầu không khí ăn

uống và một môi trường hài hòa, vui vẻ, giúp trẻ có thể độc lập, tự chủ, vui vẻ trong vấn đề ăn uống.

Rất nhiều cha mẹ lo lắng trẻ ăn quá ít hoặc sợ trẻ không biết ăn, mỗi khi vào bữa ăn, dồn toàn bộ sức lực để ứng phó với trẻ, như này không được, thế kia không được, phải gấp cái này, phải chọn cái kia, vô hình trung đã tạo ra cho trẻ một áp lực. Cứ lâu dần như vậy, trẻ sẽ dần coi việc ăn uống trở thành một gánh nặng, điều này không chỉ gây ra những ảnh hưởng đối với việc ăn uống của trẻ, mà còn kéo theo nhiều phiền toái cho cha mẹ.

Cha mẹ nên biết rằng, chỉ cần trẻ không quá tham ăn, nên để trẻ cảm thấy ăn uống là một chuyện vui vẻ và rất quan trọng, đó là một chuyện mà bản thân trẻ muốn làm cũng như có thể dễ dàng làm được. Nhưng nên chú ý đó là, không nên để trẻ cho rằng thú vui duy nhất trên đời chính là việc ăn uống, tuyệt đối không để trẻ hình thành thói quen tham ăn.

Trường hợp “Cứ có cơ hội là ăn” ở trẻ không phải là tự nhiên đã có, mà phần lớn đều do cha mẹ đã tạo nên nhiều những “Cơ hội” ăn cho trẻ.

Về căn bản, tôi không ăn quá nhiều mà làm tổn hại đến dạ dày. Khi cha mẹ đưa tôi đến nhà những người bạn của họ, chủ nhà luôn nhiệt tình mời chúng tôi ăn các loại điểm tâm, nhưng bất kể chúng ngon đến đâu đều khó làm tôi thay đổi, tôi kiên quyết không ăn quá nhiều.

Bạn của cha tôi nhìn thấy phản ứng đó của tôi liền cho rằng đó không phải là biểu hiện thật lòng của tôi, liền cho rằng có thể đây là kết quả của sự giáo dục nghiêm khắc của cha tôi. Nhưng sự thật không phải như vậy, điều này hoàn toàn do tôi tự nguyện, bởi vì tôi đã hình thành thói quen tốt trong ăn uống.

Những người đó sợ dĩ cho rằng như vậy là vì họ đã dùng những tiêu chuẩn của bản thân mình và đối với con của họ để suy đoán, họ không có cách nào có thể lí giải năng lực tự khổng chế đó của tôi.

Thực ra, điều này cũng không có gì là khó, chỉ cần giáo dục thật tốt ngay từ khi còn bé thì trẻ sẽ dễ dàng làm được những việc như tôi đã làm.

9. Tham ăn sẽ khiến người trở nên ngu ngốc

Dạ dày phải làm việc quá nhiều sẽ dẫn đến sự suy giảm chức năng hoạt động của não bộ, vì vậy tham ăn có thể khiến con người ta trở nên ngốc nghếch. Cha tôi thường nói cho tôi và những người xung quanh mình biết điều này. Thực ra, không chỉ có cha tôi mà rất nhiều nhân vật vĩ đại trong lịch sử đều vô cùng coi trọng vấn đề này, đặc biệt là những nhà tư tưởng, nhà triết học càng tích cực sử dụng não bộ.

Mike Stewart là một cậu bé mập ú rất nổi tiếng ở trong vùng, nghe nói bữa ăn của cậu thường rất nhiều thứ, ngay từ khi còn nhỏ cậu đã ăn những bữa ăn giống như của người lớn. Mỗi ngày ngoài việc dùng bữa thông thường, cậu còn ăn vô số đồ ăn vặt.

Tôi đã từng hỏi vì sao một đứa trẻ có thể béo như vậy ngay từ khi còn rất nhỏ. Tôi vốn dĩ không phải là một người hay tọc mạch vào chuyện của người khác, nhưng dường như đáng vẻ nặng nề đó của cậu, thậm chí còn gặp một chút khó khăn trong việc đi lại thì thắc mắc đó lại nổi lên trong đầu tôi.

Để nuôi dưỡng tốt con trai của mình, tôi đã dùng chính phương pháp mà cha đã áp dụng đối với tôi, tôi không để con ăn uống tùy thích, thậm chí có lúc con gào khóc lên kêu đói, tôi

cũng không động lòng, vì vậy vợ tôi thường nói tôi là một người có trái tim sắt đá. Nhưng tôi cho rằng làm như vậy sẽ tốt cho con, vì vậy mỗi khi tôi nhìn thấy hành vi buông lỏng của các bậc cha mẹ đối với thói quen tham ăn của trẻ, tôi thường đi tìm nguyên nhân trong vấn đề này.

Cha của Mike Stewart nói với tôi, vì ông và bà từ hồi trước đã không có con, mãi cho đến khi tuổi tác đã cao mới có Mike Stewart nên vô cùng yêu thương và chiều chuộng cậu. Đặc biệt là mẹ cậu, luôn coi cậu như ngọc báu trong suy nghĩ của chính mình.

Con của họ ăn những thứ ngon nhất, mặc những thứ tốt nhất, có thể nói là chăm chút cho trẻ không thiếu thứ gì, nhường nhịn trẻ hết mực. Chỉ cần là thứ đồ mà trẻ muốn ăn, họ đều cố gắng làm cho trẻ bằng được mới thôi.

Cha của Mike Stewart là một người với dáng vẻ gầy gò. Với dáng vẻ béo lạch bạch đó của cậu, họ cũng có một chút không hài lòng, nhưng họ chỉ cảm thấy dáng vẻ béo ú đó chỉ có một chút khó coi mà thôi. Họ không hề suy xét rằng sự béo mập đó sẽ trở thành gánh nặng cho cậu.

Vì quá béo nên Mike Stewart bị đám bạn gọi là “Thằng mập ú”, cậu không những hành động vụng về mà dường như còn không có cách nào bắt kịp trong khi cùng chơi với đám bạn, thậm chí cậu còn bị đám bạn bắt nạt. Mỗi khi bị đám bạn ức hiếp, cậu đều chạy về nhà khóc lóc, phương pháp duy nhất mà cha mẹ cậu giải quyết đó vẫn là cho cậu ăn. Họ cho rằng chỉ cần cho cậu ăn uống thật ngon thì vấn đề sẽ được giải quyết.

Mike Stewart vì quá thích ăn uống đến nỗi mà mỗi khi đọc sách hay học tập cũng phải cầm một chút gì đó có thể ăn được ở

trên tay. Tôi đã từng hỏi qua cha của cậu tình hình học tập, họ chỉ vừa xoa đầu vừa thở dài ngao ngán.

Khi Mike Stewart học hành không chuyên tâm thì cha mẹ lại cho cậu chút kẹo hay món đồ ăn vặt gì đó. Họ cho rằng làm như vậy cậu sẽ chuyên tâm vào việc đọc sách, thực ra đó là một phương pháp rất sai lầm. Bởi vì nó không chỉ gây gián đoạn hứng thú học tập của trẻ mà còn hình thành một thói quen tâm lí xấu cho trẻ, trẻ sẽ không ý thức được việc phải học tập tốt thì mới nhận được phần thưởng mà cho rằng chỉ cần mình không học tập cũng sẽ nhận được đồ ăn.

So sánh với những đứa trẻ xấp xỉ tuổi cậu thì Mike Stewart không chỉ hành động chậm chạp, phản ứng kéo dài, hơn nữa thành tích học tập rất mờ nhạt, không có gì đáng nói.

Vì sao Mike Stewart lại như vậy? Tôi nghĩ rằng hoàn toàn là do sự ngu ngốc của cha mẹ cậu gây nên. Họ không hiểu cách thức giáo dục trẻ, chỉ cho rằng trẻ cần ăn cần uống, về cơ bản không bồi dưỡng các loại tiềm năng cho trẻ ngay từ nhỏ.

Những bậc cha mẹ như vậy cũng chỉ có thể tạo ra những đứa trẻ ngốc nghếch. Tôi vô cùng cảm ơn cha mẹ của mình, họ đã sử dụng phương pháp khoa học và chính xác để giáo dục tôi để giúp tôi gặt hái được thành công như ngày hôm nay.

Những người vĩ đại sẽ không lạm dụng những ưu điểm của bản thân mình, họ biết chỗ mà bản thân mình hơn người khác nhưng không vì thế mà không khiêm tốn.

Khiêm nhường chính là một mầm non tốt đẹp, đứng đầu trong chuẩn mực, có được phẩm chất đạo đức này chúng ta sẽ có được những niềm vui bất tận.

1. Biểu dương thích hợp với trẻ

Ngay từ khi tôi còn nhỏ cha mẹ đã có những hành động tán dương mang tính tích cực với tôi. Tuy nhiên, tôi vẫn phải khuyến cáo với các bậc cha mẹ rằng: Không nên biểu dương quá mức đối với trẻ, bởi vì biểu dương một cách tùy tiện như vậy thì sẽ mất đi tác dụng của nó.

Cho dù tôi học rất tốt nhưng cha chỉ nói ở mức “À, không tồi”. Khi tôi làm việc tốt thì mức độ biểu dương của cha đối với tôi có thể tăng thêm một bậc, ông nói với tôi: “Tốt, con làm khá lắm, Thượng đế nhất định sẽ rất bằng lòng”, và không bao giờ biểu dương một cách quá mức.

Khi tôi đặc biệt làm được chuyện gì đó lớn thì cha sẽ ôm và hôn tôi, nhưng điều này không xảy ra thường xuyên.

Mục đích của những việc làm đó của cha tôi đó là muốn tôi hiểu rõ được những cái hôn mà cha dành cho là vô cùng đáng quý. Thông qua những cung bậc biểu dương khác nhau, cha

muốn tôi hiểu một cách sâu sắc rằng: Sự báo đáp đối với những hành vi lương thiện đó chính là niềm vui bản thân đã hành thiện, đây là phần thưởng lớn nhất của Thượng đế.

Bây giờ, tôi vô cùng chú trọng tới mức độ trong việc biểu dương con trai mình, để con không tự mãn, bởi vì sau khi trẻ đã có thói quen tự mãn thì việc thay đổi là vô cùng khó khăn.

Hồi đó, cha dạy cho tôi biết rất nhiều kiến thức, nhưng không hề thúc ép đây là những kiến thức trên mặt vật lí học, hóa học để phòng tránh sự tự cao tự đại trong tôi.

Có lẽ một số bậc cha mẹ sẽ có cách nhìn nhận không đồng nhất, họ thường nhấn mạnh và khoe khoang về những phương diện mà trẻ đã làm được hoặc những thứ “Trẻ làm nổi trội nhất” trước mặt đám đông, điều này sẽ dẫn đến thói tự mãn trong trẻ. Tôi vô cùng lo lắng, với cách làm này có thể hoàn toàn làm tan biến một đứa trẻ vốn mang trong mình những tiềm năng.

Cha tôi cho rằng, những thần đồng không trải qua một quá trình giáo dục sớm mà chỉ dựa vào những thứ trời ban cho thì chỉ là một hiện tượng tạm thời. Với những thần đồng kiểu này thì dễ dàng bị mài mòn đi. Đây chính là “Thần đồng 10 tuổi, tài tử 15 tuổi, qua 20 tuổi là người thường”, chính là hiện tượng được nói đến trong câu châm ngôn trên. Những đứa trẻ có tố chất tốt nhưng sở dĩ lại không thể thành công được chính là do thói tự kiêu tự đại, ngông cuồng vọng tưởng của chính bản thân.

Không có gì trên thế giới này đáng sợ bằng thói ngông cuồng, tự kiêu tự đại; thói tự mãn đã hủy hoại đi thiên tài.

2. Không biểu dương quá độ với trẻ

Trong quá trình trưởng thành của tôi, cha không chỉ không

bao giờ biểu dương quá độ với tôi, đồng thời cũng không để người khác biểu dương tôi.

Mỗi khi người khác biểu dương tôi, cha thường không để cho tôi nghe được. Đối với những người không biết trước biết sau gì mà vẫn không ngớt lời khen ngợi tôi, cha tôi đã cảm ơn và từ chối chuyển đến thăm của họ. Vì vậy, cha tôi thường bị mọi người nghĩ rằng là một người không thấu tình đạt lý, là một lão già ngoan cố. Nhưng để tôi không trở thành một người ngông cuồng, tự cao tự đại, cha tôi không so đo, tính toán trước những dị nghị của người khác.

Cha giáo dục tôi rằng: Tri thức có thể nhận được sự tôn sùng của người khác, hành thiện có thể nhận được sự tán dương của Thượng đế. Trên thế giới có rất nhiều người không có học vấn, do vậy chỉ cần nhìn thấy người có học vấn liền tán dương không ngớt lời. Tuy nhiên, sự khen ngợi của họ lại rất thất thường, dễ có được và cũng dễ mất đi, còn sự tán dương của Thượng đế là do sự tích lũy hành thiện mới có được. Điều này không dễ dàng có được, vì vậy nó là vĩnh hằng.

Cha nói với tôi, người thích nghe những lời tán dương sẽ dễ dàng phải chịu nỗi đau từ người khác. Người luôn theo đuổi sự bình phẩm của người khác mà vui hay buồn là người ngu ngốc nhất. Người bị người khác làm tổn thương và trở nên bi quan đương nhiên là rất ngốc nghếch, người chỉ vì một chút tán dương mà trở lên vọng tưởng thì càng ngốc nghếch hơn.

Hiện nay, tôi dùng nhiều phương pháp để giáo dục con trai mình tránh thói tự mãn, kiêu ngạo của con, cho dù làm như vậy mất rất nhiều công sức nhưng tôi tin tưởng rằng nhất định cuối cùng con sẽ gặt hái được những thành công viên mãn.

Vì ngay từ nhỏ tôi đã có được rất nhiều thành tựu, cuộc sống hồi đó không có nhiều đứa trẻ được mọi người tán dương nhiều như tôi. Đối với những lời tán dương đó, cha tôi luôn cố gắng để tôi tránh được sự sợ hãi, dẫn dắt tôi nên khiêm tốn, không ngừng cầu tiến, không được tự mãn.

Có một lần tiến sĩ Seth, ủy viên của Ủy ban Tôn giáo các vấn đề của Harley đã nói với cha tôi: “Con trai của ông kiêu ngạo không?”

Cha tôi nói: “Không, con trai tôi không kiêu ngạo một chút nào”.

“Điều này là không thể, cậu bé giống một thần đồng như vậy nếu không kiêu ngạo thì con trai của ông quả thật rất khác thường. Cậu bé nhất định sẽ kiêu ngạo, kiêu ngạo cũng là tự nhiên”. Ông không tin, miệng không ngừng nói tôi là một người kiêu ngạo.

Sau đó, cha tôi đã đưa ông đến thăm tôi, ông và tôi cùng nói với nhau rất nhiều chuyện, cuối cùng ông cũng hiểu được tôi.

Tiến sĩ Seth nói với cha tôi: “Tôi thực sự rất khâm phục, con trai ông không kiêu ngạo chút nào. Ông đã giáo dục cậu bé như thế nào vậy?”. Cha tôi yêu cầu tôi đứng dậy, để tôi giải thích cách giáo dục mà ông đã dùng với tôi cho tiến sĩ Seth nghe.

Sau khi nghe xong, ông cảm thấy rất phục và nói: “Quả thực, nếu thực hành cách giáo dục thế này thì trẻ sẽ không thể tỏ ra kiêu ngạo được, thật sự vô cùng khâm phục”.

Còn có một lần, một thanh tra viên chính thức tên là Clower đến nhà một người họ hàng của tôi ở Chicago làm khách. Trước khi ông đến Chicago, thông qua sách báo và mọi người truyền tụng đã biết đến câu chuyện của tôi, sau khi đến nhà

người thân ông càng biết rõ hơn, bởi vì người thân của ông có một mối quan hệ thân thuộc với gia đình chúng tôi, hiểu rất rõ tình hình của tôi. Ngài Clower muốn kiểm tra tôi một chút. Để có được cơ hội này, ngài Clower đã nhờ người quen đó mời tôi và cha tôi cùng đến.

Cha tôi nhận lời mời đó, đưa tôi cùng đi.

Clower đưa ra yêu cầu muốn kiểm tra tôi. Theo thông lệ, cha tôi cũng yêu cầu ông chấp nhận những điều kiện của cha, tức là: “Bất luận là kiểm tra gì cũng được nhưng không được biểu dương tôi”.

Clower có sở trường về số học, do vậy những câu hỏi ông đưa ra chủ yếu về số học.

Cha tôi đáp: “Chỉ cần không tán dương thì kiểm tra gì cũng không thành vấn đề”.

Sau khi đã thống nhất, tôi được gọi vào, màn hỏi đáp bắt đầu.

Ngài Clower bắt đầu hỏi từ những vấn đề nhân tính thể thái, sau đó đi vào những vấn đề mang tính học vấn. Mỗi câu trả lời của tôi đều khiến ông mãn nguyện. Sau đó là đến những câu hỏi thuộc phạm vi số học - sở trường của ông.

Bởi vì, sở trường của tôi cũng là số học nên những câu trả lời của tôi khiến ngài Clower vô cùng kinh ngạc. Mỗi câu hỏi, tôi luôn dùng hai, ba phương pháp để hoàn thành, cũng trả lời câu hỏi theo yêu cầu của ngài Clower. Đến lúc này, ngài Clower đã không giữ được bình tĩnh mà đã cất lời khen tôi.

Cha tôi nhanh chóng nháy mắt, ông mới ngừng những lời tán dương đó.

Nhưng cuộc kiểm tra vẫn chưa kết thúc, do hai người đều có sở trường về số học, càng kiểm tra lại càng tiến thêm rất sâu đến những đỉnh cao, cuối cùng đã đến trình độ mà ngài Clower khó có thể chuyển hướng được.

Lúc đó, ông đã không thể tự chủ được mà đã thốt lên: “Ái chà, cậu bé đã hơn ta rồi”.

Cha tôi nghĩ, thế này thì hỏng rồi, liền lập tức gọi nước lạnh: “Đâu có, đâu có, lă do nửa năm nay Carl nghe giảng số học ở trường nên ghi nhớ rõ vậy”. Ai ngờ hứng thú của Clower không dừng lại ở đó, lại đưa ra những câu hỏi khó hơn kiểm tra tôi: “Cháu hãy suy nghĩ vấn đề này, ngài Euler đã suy nghĩ 3 ngày, khó nhọc lắm mới tìm ra câu trả lời đó, nếu cháu có thể tìm ra thì quả thực quá tuyệt vời”.

Nghe thấy câu nói đó, cha tôi đã bắt đầu lợ lửng.

Ông không sợ vì tôi không giải được câu hỏi khó đó mà lo lắng nếu thực sự tôi có thể giải đáp được câu hỏi đó thì tự nhiên sẽ trở nên kiêu ngạo.

Nhưng cha tôi vẫn nói một cách gượng gạo: “Đừng làm câu hỏi này”, bởi vì ngài Clower không hiểu chúng ta lắm, e rằng sẽ tới sự hiểu lầm của ông ấy, cho rằng cha tôi sợ tôi sẽ không làm giải đáp vấn đề này mới nói như vậy.

Cha tôi chỉ đành làm ra dáng vẻ nhìn ngó một cách thận trọng.

Câu hỏi đó là một người nông dân muốn chia cho 3 người con trai một miếng đất, phương pháp là phân chúng thành ba phần bằng nhau, hơn nữa mỗi phần phải có hình giống với mảnh đất cũ.

Sau khi ngài Clower đã nói rõ vấn đề thì hỏi tôi đã từng nghe nói qua hoặc thấy vấn đề này trên sách vở chưa. Tôi trả lời

là chưa thấy bao giờ. Ngài Clower nói: “VẬY thì cho cháu thời gian, cháu thử làm xem”.

Nói xong, ông liền kéo tay cha tôi vào trong phòng, nói với cha tôi rằng: “Con trai ông vô cùng thông minh, vấn đề này cũng rất khó, tôi muốn để cậu bé biết được trên thế giới này còn có vấn đề khó như vậy, để cậu bé đi tìm câu trả lời”.

Nhưng những lời đó của ngài Clowder vừa thốt lên thì tiếng nói của tôi đã vang lên: “Làm ra rồi ạ”.

“Thật không?!” . Ngài Clower vừa thốt lên vừa lại gần tôi.

Tôi giải thích cho ông: “Ba phần là tương tự, hơn nữa mỗi phần đều tương tự so với mảnh đầu tiên, phải không ạ?”

Lúc này, ngài Clower nói một cách ngờ vực: “Trước đây cháu đã từng biết tới câu hỏi này à?”

Tôi vừa nghe thấy đã có chút khó chịu: “Không biết, cháu không biết”.

Nhìn thấy tình cảnh đó, cha tôi đã không thể dễ yên được nữa.

Ông đảm bảo với ngài Clower rằng: “Tất cả những gì con trai tôi làm, tôi đều biết rõ. Vấn đề này thực sự là lần đầu tiên nó nhìn thấy, hơn nữa con trai tôi từ trước tới giờ không nói dối”.

Lúc đó ngài Clower không ngớt lời tán dương tôi: “VẬY thì con trai ông đã thắng ngài Euler, một nhà đại số học rồi”.

Cha tôi xoa tay một lúc, lập tức nói: “Mèo mù có khi vớ được cá rán, đây chỉ là trường hợp ngẫu nhiên mà thôi”.

Bây giờ ngài Clowder mới lĩnh ngộ được ý đồ của cha tôi, gật đầu nói: “Đúng vậy, đúng vậy”. Sau đó thầm thì bên tai của

cha tôi: “Ái chà! Tôi thực sự rất phục phương pháp giáo dục của ông. Cách giáo dục này thì bất luận con trai ông có nhiều tri thức đến đâu cũng không bao giờ kiêu ngạo”.

Tôi rất tự hào khi những cách thức giáo dục của cha đối với tôi có được thành tựu như thế này. Ông đã từng nói với tôi nhiều lần: Con người bất luận thông minh thế nào, bất luận hiểu chuyện thế nào, có tri thức thế nào nếu đem nó so sánh với những điều còn chưa biết, những gì của Thượng đế thì cũng chỉ như hạt nước nhỏ giữa đại dương bao la. Chỉ biết một chút kiến thức đã trở nên kiêu ngạo thì quả thực vô cùng đáng thương. Những lời dỗ ngon ngọt, hạ giọng đều là giả dối. Nghe nói có vẻ đáng cười, nhưng phần lớn những lời nói phỉnh nịnh của phần lớn những lời nói dối này đều là thói quen của người đời. Vì vậy nếu ai không bớt đi độ tin tưởng vào những lời nói dối này thì sẽ trở thành một kẻ hồ đồ.

3. Dùng để những hư vinh phù phiếm đối gạt

Khi tôi còn chưa tới 10 tuổi, một vài sở trường của tôi đã nhận được vô số những lời tán dương của mọi người, lúc đó có một suy nghĩ không đúng đã ảnh hưởng tới tôi, đó chính là tôi luôn muốn giữ gìn địa vị “Thần đồng” của mình trong mắt mọi người. Vì loại hư vinh vô dụng này đã ảnh hưởng tới tôi, do vậy tôi suýt chút nữa đã bước lầm vào con đường sai lầm. Vì ngay từ thời khắc đó, mục đích học tập của tôi là muốn đạt được những lời khen ngợi mà mọi người dành cho mình chứ không phải xuất phát từ sự hứng thú học tập của bản thân. Với tâm lý không tốt này đã khiến tôi tự khóa chặt chính bản thân mình, không giống như trước thường xuyên ra ngoài vui đùa. Cho dù đây chỉ là một giai đoạn rất nhỏ trong cuộc sống ấu thơ, nhưng tôi hi vọng điều

này có thể thức tỉnh đến những bậc cha mẹ và những đứa trẻ khác, do vậy tôi muốn viết lại những điều này.

Có một ngày, người bạn cùng chơi với tôi là James đến tìm tôi với hi vọng tôi có thể tham gia chuyến du lịch dã ngoại cuối tuần cùng với cậu. Với sự đồng ý của cha mình, cậu đã đến gõ cửa nhà tôi: “Carl, Carl. Đang làm gì vậy?”. “Tôi đang đọc sách, đừng làm phiền tôi”. Nghe thấy tiếng gọi của James, tôi đã trả lời một cách bức dọc. Nếu là trước đây thì tôi đã vui vẻ mở cửa cho cậu.

James nghe thấy sự không vui của tôi, bèn hạ thấp giọng nói: “Làm sao vậy? Carl, tôi đặc biệt đến thông báo cho bạn biết, chủ nhật chúng ta sẽ có hẹn đi chơi nhé”. “Chơi cái gì mà chơi, tôi còn phải đọc sách”. Tôi càng tức giận hơn. “Làm sao vậy, đến cửa cũng không thèm mở, nhưng tôi vẫn nói để cậu biết, đi hay không thì tùy cậu”. James nói xong liền quay người bước đi, từ bước chân của cậu tôi có thể nghe thấy cả sự tức giận trong đó.

Lúc đó, cha đã đến phòng đọc của tôi. Nghe thấy tiếng gõ cửa của cha, tôi vẫn ngồi trước bàn đọc sách, giả bộ như rất chăm chỉ đọc sách, thực ra tâm trí tôi đã không còn trên bàn đọc nữa rồi.

Nhìn thấy sự không tập trung của tôi, cha bèn hỏi: “Carl, con đã xem tới trang nào rồi?”. Tôi vội vàng liếc mắt cuốn “Lịch sử tự nhiên” và nói: “Đến trang 128 ạ”.

Cha cầm lấy quyển sách và hỏi tôi nội dung của nó: “Trang 128 viết về nội dung gì?”. “Cái này, cái này...”. Tôi về căn bản không xem, đương nhiên không thể trả lời được.

Nghe thấy tôi trả lời như vậy, cha tôi không tức giận, ông chuyển sang vấn đề khác, “Carl, bạn James đến tìm con, vì sao

con lại không mở cửa?”. “Con phải đọc sách, làm bài tập, các bạn ấy chỉ biết chơi mà thôi”. “Các bạn thích con mới tới tìm con, con đối xử với James như vậy là không lịch sự”. “Các bạn toàn chơi những trò chơi chẳng có ý nghĩa gì cả, con không muốn cùng chơi với các bạn ỹ”. “Vậy con cho rằng chuyện gì mới là chuyện có ý nghĩa?”. “Đọc sách, học tập”. Tôi trả lời một cách dứt khoát. “Hôm nay con đã đọc bao lâu rồi?”. “Khoảng 6 tiếng ạ”. “6 tiếng? Nhưng con vẫn ở trang 128 của cuốn “Lịch sử tự nhiên” đến trang 128 nội dung nói gì con cũng không rõ”. “Con vừa lật vài trang”, nghe thấy tôi trả lời như vậy, cha liền hỏi tôi nội dung của những trang phía trước, tôi vẫn không trả lời được.

“Carl, con giải thích ra sao đây?”. Đối diện với tình cảnh này, tôi biết mình chẳng còn cách nào có thể giải thích được.

Cha tôi lại hỏi: “Trong quá trình con đọc sách ngày hôm nay, con cảm thấy vui vẻ không?”. “Không ạ”. “Vì sao vậy”. “Không biết vì sao nữa, bài tập của mấy ngày hôm nay dường như rất khó, cũng không thể nhớ rõ nội dung, không có được cảm giác vui vẻ, nhẹ nhàng như trước đây, con chỉ cảm thấy rất mệt”. Tôi đáp. Cha nói: “Đó là do con học đã quá lâu rồi, con nên nghỉ ngơi chút đi”. Tôi nói: “Cha à, nếu con nghỉ ngơi, con sẽ lạc hậu, con dồn hết sức vào việc học hành chính là do con vẫn chưa nắm bắt được trọng điểm của việc học!”. Cha tôi nói một cách thân tình: “Carl, đây chính là nguyên nhân thực sự dẫn tới việc học của con không hiệu quả, nếu tiếp tục học nữa, trình độ của con sẽ không tiến lên, đến lúc đó sẽ càng gay go hơn”. Tôi hỏi một cách thương tâm: “Vậy phải làm gì đây?”. Cha tôi nói: “Cách tốt nhất chính là ra ngoài hít thở một chút không khí trong lành, chơi vui vẻ một lúc”. “Nhưng mà...”. Nhìn thấy dáng vẻ do dự không dứt khoát đó, cha đã dẫn dắt tôi: “Carl, lẽ nào con đã quên những điều trước đây cha từng nói với con rồi hay

sao, người biết chơi thì mới biết học! Chỉ khi học một cách vui vẻ, nhẹ nhàng thì mới có thể đạt được hiệu quả tốt!”. “Đạo lí này con hiểu, nhưng nếu bây giờ con đi chơi thì con sẽ càng cách xa hơn”. Cha tôi nói: “Yên tâm đi con trai của cha, hôm nay không phải đọc sách nữa, ra ngoài chơi đi, hãy nghỉ ngơi một ngày, ngày mai nhất định con sẽ thấy khá hơn nhiều”. Cho dù tôi vẫn còn chút do dự nhưng trong trái tim mình tôi luôn cho rằng cha là một người chính xác, do vậy tôi đã nghe theo ý kiến của cha.

Trước tiên tôi đã đến tìm James, xin lỗi cậu về hành động vừa rồi của mình, sau đó chúng tôi đi tìm đám bạn cùng chơi, chúng tôi cùng thảo luận và phát biểu ý kiến của mỗi người về hoạt động cuối tuần.

Tôi nghĩ, đã trải qua sự nghỉ ngơi đầy đủ thì thành tích học tập ngày mai của tôi nhất định sẽ rất tốt, tinh thần sẽ tập trung hết sức vào việc học. Cả nhà chúng tôi đã trải qua một đêm đầy vui vẻ trong bầu không khí hân hoan này.

Ngày đó, tôi càng hiểu sâu sắc hơn câu nói: Người biết chơi mới biết học. Tôi còn hiểu ra một đạo lí với ý nghĩa sâu sắc, bất luận là người nào, nếu bạn vì sự xuất chúng, xuất sắc của bản thân mình mà bản thân mình được đối đãi như thần đồng, dè dặt cười cợt người khác, vậy thì những điều đó sẽ trở thành gánh nặng thần đồng cực lớn cho bạn.

Phải có tố chất tâm lí lạnh mạnh

Tâm hồn con người giống như một mảnh đất, miếng đất đó cho dù trong tự nhiên có phì nhiêu đến mấy nhưng nếu không chịu khó canh tác và gieo trồng thì không cho ra những vụ mùa tốt.

1. Động lực của sự cầu tiến là dũng khí

Dũng khí là động lực của một con người tích cực cầu tiến.

Trong quá trình giáo dục tôi, cha luôn coi việc bồi dưỡng và phát triển dũng khí là một nội dung quan trọng. Bây giờ, trong tôi đã hình thành một quan điểm thể này: Dũng cảm và kiên nhẫn sẽ nhận được sự tôn trọng của người khác, yếu đuối và nhát gan sẽ bị người khác khinh thường.

Lo lắng trẻ nhận phải sự tổn thương ngoài ý muốn là chuyện mà tất cả các ông bố bà mẹ đều lo lắng đến. Nếu chỉ vì lo lắng phòng tránh mà làm mất đi cơ hội để trẻ luyện tập thì dũng khí cũng không có cách nào có thể bồi dưỡng được.

Cha tôi cho rằng, những bậc cha mẹ làm như vậy là biểu hiện của sự ích kỉ. Họ đương nhiên sẽ lo lắng con trẻ sẽ chịu sự tổn thương, nhưng sự thực ở tầng sâu hơn là vạn nhất trẻ có gặp tổn thương, tình cảm của trẻ sẽ gánh chịu những sự tổn thương lớn hơn.

Trên thực tế, loại biểu hiện này là một dạng bảo vệ tự nhiên của các bậc cha mẹ. Có thể nói như thế này, phải luyện tập dũng

khí của trẻ, trên thực tế là một dạng khảo nghiệm đối với dũng khí tự thân của các bậc cha mẹ.

Ngay từ nhỏ, tôi đã ý thức được giá trị của dũng khí.

Có một lần, tôi cùng các bạn nhỏ khác cùng chơi trò chơi. Không cẩn thận bị bạn làm chảy máu ở ngón tay, đau đớn vô cùng, thực sự tôi khó lòng có thể chịu được. Nhưng trong lòng mình đã tự nói với bản thân mình, nhất định phải chịu đựng. Cuối cùng, tôi kiên cường đến mức sắp chảy nước mắt, giả bộ như không xảy ra chuyện gì, tiếp tục cùng vui đùa với các bạn.

Sau đó, tôi nói với cha rằng tôi không thể để các bạn trông thấy dáng vẻ yếu đuối đó của tôi, một khi nước mắt đã rơi thì các bạn sẽ không coi trọng tôi nữa, có thể cũng vì thế mà các bạn sẽ không cùng chơi với tôi nữa.

Người Anh về phương diện này làm tương đối tốt. Cái gọi là đồng tử quân trong trường tiểu học của họ thường xuyên tổ chức thành những nhóm nhỏ thám hiểm, sinh tồn trong môi trường khắc nghiệt như thế, mục đích hết sức rõ ràng chính là muốn tập luyện dũng khí và lòng nhiệt tình thám hiểm những sự vật mới của chúng, và bản lĩnh sinh tồn trong môi trường khắc khổ đó.

Trong con mắt người lớn thì đó có thể là những chuyện nguy hiểm, cho rằng không thích hợp với trẻ. Trên thực tế trẻ có thể có quyền, chỉ là cha mẹ xuất phát từ sự yêu thương và thiếu đi sự tin tưởng đối với những năng lực của trẻ, điều này đã cản trở trẻ đi khám phá những sự vật mới, quen thuộc với môi trường mới, tước đoạt đi cơ hội tự thân luyện tập của trẻ. Cha tôi luôn cho rằng, những đứa trẻ đón nhận quá nhiều sự yêu thương thì tự nhiên sẽ có nhược điểm là mất đi dũng khí, cũng có những ảnh hưởng không tốt tới cuộc sống của trẻ.

Một người có được dũng khí và lòng tự tin hay không là một nhân tố quan trọng giúp trẻ có được thành công hay không. Cha thường nói với tôi: “Con có thể làm được!”. Điều này chính là muốn khích lệ sự tự tin trong tôi, ông muốn tôi có được dũng khí để hoàn thành tất cả những việc mà tôi muốn làm.

Đặc biệt khi ở trong những môi trường khó khăn, lòng tự tin chiếm giữ một vị trí đặc biệt quan trọng, còn dũng khí thường quyết định sự thành bại của sự việc. Cha mẹ không chủ động giúp tôi làm việc bất luận là những sự việc khó đối với tôi. Đó chính là nuôi dưỡng dũng khí cho tôi dám đối mặt với những thách thức, từ đó nâng cao hơn nữa năng lực làm việc độc lập của tôi.

Cha tôi cho rằng, cha mẹ quá bao bọc sẽ làm trẻ mất đi dũng khí và sự tự tin, cứ lâu dần như vậy, trẻ sẽ nảy sinh tâm lý ỷ lại rất lớn, đồng thời cho rằng mình không thể độc lập làm việc, không có năng lực.

Sự yêu thương mà cha dành cho tôi rất có chừng mực, cha chưa từng bao bọc quá mức đối với tôi, mà luôn nuôi dưỡng năng lực độc lập ở các phương diện cho tôi. Cần phải biết rằng, những tổn thương ngoài ý muốn luôn tồn tại vô số trong thế giới bên ngoài, gặp một chút chuyện trắc trở là điều không thể tránh khỏi. Đối với trẻ mà nói, có những lúc không nên lẩn tránh nguy hiểm, phải học cách đối diện với nó, chịu đựng nó bởi vì những điều cần phải chịu đựng trong cuộc sống sau này sẽ càng nhiều hơn. Do vậy, bồi dưỡng lòng tự tin, sự độc lập và tinh thần dũng cảm cho trẻ ngay từ nhỏ là muốn trẻ làm việc, sống tốt hơn trong cuộc sống sau này.

Có thể nói một cách chắc chắn rằng, một cái đầu gối bị thương thì dễ dàng trị liệu, còn lòng tự tin khi đã bị tổn thương và

dũng khí không được khơi gợi ra thì khó có thể thực hiện tác dụng thực sự của nó.

Cha tôi không bao biện mọi chuyện, rất nhiều chuyện trẻ có thể tự làm được một cách rất tốt, điều này vô cùng quan trọng. Hãy yên tâm để trẻ làm việc của mình, để trẻ nhận thức được rằng “Mình có thể làm được”, như vậy có thể giúp trẻ bồi dưỡng lòng tự tin và dũng khí của bản thân.

Có rất nhiều bậc cha mẹ dễ dàng mắc phải sai lầm trong khi giáo dục trẻ chính là trước tiên luôn giả định trẻ làm gì cũng không tốt, cái gì cũng không cần làm, do vậy luôn ngăn cản trẻ làm, tất cả đều do họ thay trẻ làm. Không biết một chút gì, trẻ sẽ dần mất đi lòng tự tin với chính bản thân mình, mất đi tính tích cực trong việc tìm hiểu, khám phá và tính tự giác rèn luyện của mình.

Đối với việc giáo dục tôi, cha luôn cố gắng hết sức tránh đi vào quan điểm sai lầm như vậy, ông luôn dùng những phương pháp tích cực để thúc đẩy tinh thần tự giác làm việc của tôi, trong quá trình hành động không bao giờ dùng tuổi tác để vạch ra rào cản ngăn cấm tôi không làm việc gì đó, trẻ nên học được bản lĩnh của cuộc sống bất kể địa điểm và thời gian nào, thậm chí trẻ có thể học không tốt hoặc làm sai chuyện nhưng đạo lý trong đó cũng giống như người lớn học tập làm việc, có thành công thì cũng sẽ có thất bại, không nên chỉ vì thất bại mà ảnh hưởng đến giá trị phát triển toàn bộ con người trẻ. Điều then chốt nằm ở việc trẻ có dám đương đầu đối diện với thất bại hay không, đồng thời không ảnh hưởng tới lòng tự tin và dũng khí của trẻ.

Cha thường khuyến khích tôi chủ động làm việc, không biểu dương tôi quá mức, bởi vì khích lệ quá mức sẽ khiến trẻ nảy sinh tâm lý kiêu ngạo. Tôi cũng rất tán đồng với quan điểm này.

Thực ra, có những lúc trẻ cũng rất không hài lòng với cách bảo vệ quá mức của cha mẹ. Có một đứa trẻ đã từng nói với cha tôi: “Cháu hi vọng cha mẹ sẽ không truy hỏi đến mức chân tơ kẽ tóc như vậy, luôn biểu hiện chăm chút từng tí một, như vậy làm cháu chẳng còn chút thể diện nào trước mặt đám bạn, dường như cháu là một đứa trẻ vô năng vậy. Những bạn nhỏ khác có thể làm được, cháu lại không thể làm được, như vậy thực là không công bằng!”

Rất dễ dàng có thể nhìn thấy rằng, cha mẹ càng sợ trẻ cảm lạnh, ngăn cản trẻ làm này làm nọ thì trẻ lại càng tỏ ra khó chịu, trong tâm không có được cân bằng, có lúc còn sinh ra tâm lý phản nghịch, đi làm những việc mà cha mẹ không cho phép trẻ làm.

2. Nuôi dưỡng ý thức độc lập của trẻ

Cha thường nhấn mạnh với tôi nhiều lần rằng, những việc mà bản thân trẻ có thể tự làm được thì hãy để chúng tự đi làm, nhất quyết không được làm thay trẻ. Đây là một chuẩn tắc quan trọng. Sự giáo dục của cha đối với tôi luôn được làm theo căn cứ trên chuẩn tắc này.

Làm thay trẻ những việc mà trẻ có thể làm được là sự sai lầm rất lớn đối với tính tích cực làm việc của trẻ, bởi vì làm như vậy sẽ làm trẻ mất đi cơ hội thực tiễn, như vậy sẽ bằng với việc nói với trẻ rằng: “Ta không tin tưởng vào năng lực và dũng khí của con”.

Như vậy trẻ sẽ cảm thấy nguy hiểm, không an toàn. Cảm giác an toàn là một bước vững chắc trong việc trẻ có thể dùng chính năng lực của mình để ứng phó với những vấn đề cần xử lý. Nếu trẻ không tự tin thì cảm giác an toàn có thể có được từ đâu?

Cha của Turner đã qua đời. Mẹ của cậu vô cùng yêu quý cậu. Khi Turner được 4 tuổi, mẹ cậu vẫn đút cho cậu ăn cả ngày, mặc quần áo và đi giày cho cậu. Khi Turner đã lớn lên một chút, cậu vẫn không thể tự ăn, không thể tự mặc quần áo và tự cài cúc được, cũng chẳng tự mình đi giày được. Những bạn nhỏ xấp xỉ tuổi với cậu làm những việc này rất tốt, so với đám bạn thì cậu quả thực rất lóng ngóng, hơn nữa còn rất đáng thương. Có người nói với mẹ của Turner, hãy để cậu học cách làm những việc mà bản thân cậu có thể làm được bởi vì những cậu bé lớn như cậu đều có thể tự mình mặc quần áo và đi giày. Nhưng mẹ của Turner lại nói: “Tôi rất yêu con trai mình, cậu bé bây giờ là tất cả của tôi, tôi tình nguyện hi sinh nhiều hơn nữa cho con”.

Người mẹ tốt bụng này lại không biết được rằng, làm như vậy sẽ rất có hại cho sự phát triển của trẻ. Trên thực tế, tình yêu của cô dành cho con chính là sự đáng thương mà cô dành cho con. Cô cho rằng mình là một người mẹ tốt, cô dâng hiến tất cả cho con mình mà lại không biết được rằng, cách làm của cô trên thực tế chính là đang nói với trẻ: Con là một đứa trẻ vô dụng, không có năng lực, không được. Những tình yêu quá mức này thường dẫn tới những hiệu ứng trái chiều. Do vậy, Turner đã sinh ra tính ỷ lại, cái gì cậu cũng không muốn làm, cũng chẳng muốn học bất kì cái gì, chỉ vui đùa vào chơi đùa. Hành vi vô tư đó của mẹ Turner trên thực tế là vô cùng ích kỉ, bởi vì cô đã bỏ qua một sự thiết yếu trong quá trình trưởng thành tự thân của cậu bé.

Sau khi Turner đã trưởng thành, người mẹ này vẫn như vậy, không ngừng làm giúp cậu mọi việc. Việc này không biết làm, việc kia không muốn học càng khiến cậu không thể bắt kịp người khác, thậm chí coi mình là một người vô năng, không có dũng khí cùng chơi với các bạn nhỏ khác.

Những đứa trẻ như vậy khi phải đối diện với một thế giới lạ lẫm sẽ không có chút chuẩn bị nào.

Cha mẹ muốn làm thay trẻ những việc mà trẻ có thể làm được thì chính là đang nói với trẻ, họ mạnh hơn, linh hoạt hơn trẻ, năng lực cũng lớn hơn trẻ, họ có nhiều kinh nghiệm và quan trọng hơn trẻ. Bọn họ thể hiện sự vĩ đại của mình trước mặt trẻ và sự mơ hồ của trẻ. Những đứa trẻ trưởng thành với cách giáo dục như vậy tuy có thể có thân hình cao to, xinh đẹp nhưng lại nhút nhát, sợ sệt, thiếu đi năng lực và sự dũng cảm. Trẻ mất đi năng lực độc lập, như vậy làm sao có thể gây dựng được một tương lai tốt đẹp?

Mẹ của tôi đã làm rất tốt trong việc bồi dưỡng tôi làm những việc mà bản thân mình có thể làm được.

Khi tôi học được cách tự mình có thể mặc quần áo, mẹ đã để tôi tự làm chứ không làm hộ. Một mặt mẹ vừa làm mẫu, một mặt nhìn tôi mặc đã đúng chưa. Mẹ không thúc giục tôi mà nói một cách chậm rãi rằng: “Con có thể tự mặc được, cứ làm từ từ, nếu không được, mẹ sẽ giúp con. Con quên rằng, con đã là một cậu bé lớn rồi hay sao”. Nếu tôi vẫn kiên trì nói rằng mình không thể tự làm được, mẹ cũng không để ý đến những điều đó mà tiếp tục khuyên nhủ tôi: “Con nhất định có thể tự mình làm được. Mẹ nhắm mắt, bắt tay lại xem con có thể tự mình mặc không”. Lúc đó tôi có thể tiếp tục làm, cũng có thể sẽ khóc âm lên, không nỗ lực làm bất kì điều gì nữa. Lúc đó mẹ sẽ không để ý tới tôi nữa, khi tôi phát hiện việc khóc lóc của tôi không thể kêu gọi sự đồng tình của mẹ thì tôi sẽ tiếp tục dựa vào sức mình để giải quyết vấn đề của mình. Sự thực đã chứng minh, tôi đã nhanh chóng học được cách tự mặc quần áo.

Cha mẹ bồi dưỡng cho tôi ý thức độc lập ngay từ những việc nhỏ nhất.

Ở nước Đức, vào thời cổ đại, những trẻ em được đối xử như những người lớn độc lập. Những quý tộc thường để những đứa trẻ của mình đến nhà một nhà quý tộc ở tòa thành khác để tự học cách làm một kị sĩ chân chính. Họ cho rằng, trong quá trình trưởng thành độc lập xa nhà có thể giúp trẻ có được những tố chất và kiến thức mà một kị sĩ nên có. Từ đó có thể thấy rằng, sự coi trọng đối với ý thức độc lập của trẻ là một truyền thống tốt đẹp của dân tộc Đức, điều này đóng một vị trí quan trọng trong sự phát triển của dân tộc và quốc gia.

Thực ra, xem xét kĩ lưỡng để trẻ trưởng thành trong phạm vi năng lực và đặc điểm tính cách của một người vị thành niên cũng chính là buông tay để trẻ đi luyện tập, thách thức với khó khăn, để nuôi dưỡng phẩm chất tự lập tự cường của trẻ, ý thức truyền thống này vẫn được lưu truyền cho đến ngày nay, trong cuộc sống của chúng ta có rất nhiều bậc cha mẹ thậm chí cho rằng điều này còn quan trọng hơn việc truyền thụ kiến thức cho trẻ. Cách nghĩ này nên được ủng hộ một cách tích cực. Cha đã giáo dục tôi như vậy.

Khi trẻ cảm thấy bất an, vô năng và vô lực sẽ có thói quen bản năng tìm đến sự vỗ về của cha mẹ, trẻ biết rằng tình yêu của cha mẹ sẽ giúp trẻ thêm ấm áp và được ủng hộ. Do vậy, để đảm bảo có thể nhận được cảm giác yêu thương thoải mái này từ đầu đến cuối, có một số trẻ đã luôn để điểm tựa về tình cảm lên vai cha mẹ. Còn những người này đồng thời với việc thể hiện ra quyền độc lập trong lãnh địa tình cảm của bản thân mình cũng không thể không nhận những sự chi phối tình cảm của người khác đối với bản thân mình.

Có một số người gặp sự cản trở tâm lí về phương diện này, về mặt tình cảm thường dựa vào người khác. Bởi vì trẻ không có cảm giác cái tôi, bản thân mình không thể đáp ứng đầy đủ sự sáng tạo tâm lí cho chính con người mình. Những người như vậy thường dựa vào cha mẹ hoặc những người có quyền uy khác để tư duy và hành động. Cảm giác cái tôi của những người như vậy trên thực tế là sự phản ứng của người khác, hơn nữa do sự kìm nén trong thế giới tinh thần của những người như vậy nên một khi hệ thống quyền lực mà họ dựa vào bị sụp đổ thì họ sẽ thường bị rơi vào một loại cảnh giới tuyệt vọng và nguy hiểm.

Cha tôi cho rằng, người thực sự có tinh thần độc lập sẽ có một nhu cầu mãnh liệt với ý thức cái tôi của mình, họ sẽ không dựa vào sự ỷ lại thế này, thế kia để hình thành những dự định mang tính đặc trưng của bản thân mình, đưa ra quyết định của chính bản thân họ, phương hướng mình thực hiện sẽ dẫn đến động cơ và kỉ luật mà họ tự ban ra. “Những con người vĩ đại lập chí để đáp ứng chính bản thân mình, chứ không phải làm thỏa mãn người khác”.

Do loại tính lười nhác này về tương đối mà nói sẽ càng có tính che đậy, do vậy sẽ càng đưa ra những yêu cầu cao hơn đối với cha mẹ. Cha mẹ nhất định phải truy vấn tình yêu của mình đối với trẻ trong đó liệu có những thành phần như thế này hay không: Vẫn luôn biết rằng nên để trẻ độc lập, nhưng do sợ mất trẻ mà luôn hi vọng cuộc sống của trẻ sẽ ở trong trạng thái mà họ đã sắp đặt và bố trí cho trẻ.

Thay thế trẻ làm quá nhiều việc sẽ khiến trẻ mất đi cơ hội luyện tập và thực tiễn. Đây là điều có thể dễ dàng thấy được. Không chỉ như vậy, càng nghiêm trọng hơn đó là làm thay trẻ quá nhiều việc trên thực tế chính là đang nói với trẻ rằng: Trẻ

không biết làm bất kì việc gì, trẻ nhất định phải dựa vào cha mẹ nếu không sẽ không sống nổi. Những đứa trẻ lớn lên trong môi trường như vậy, một khi bước vào xã hội thì chỉ biết nghe theo, tìm kiếm sự giúp đỡ ở khắp mọi nơi. Tuy ngoài gia đình không thể tìm thấy sự giúp đỡ theo kiểu cha mẹ, ý thức độc lập thì càng đừng nói đến, điều này trên thực tế chính là làm hại trẻ.

Trong quá trình giáo dục tôi, cha rất coi trọng việc bồi dưỡng tinh thần độc lập cho tôi. Khi tôi vừa sinh ra, mới chỉ là một đứa trẻ sơ sinh đã ngủ trên nôi một cách độc lập, chứ không phải trong vòng tay bế ẵm của mẹ. Thời gian bú sữa của tôi được quy định một cách nghiêm ngặt, nếu không đến thời gian quy định, cho dù tôi có khóc lóc ầm ĩ, mẹ tôi cũng không cho tôi bú sữa.

Có người sẽ cho rằng những hành vi đó có chút cứng nhắc. Trên thực tế, việc giáo dục và luyện tập tinh thần độc lập cho trẻ ngay từ nhỏ là một điều vô cùng quan trọng. Thực ra, những sự quan tâm quá nhỏ nhặt thường sẽ làm giảm đi năng lực của trẻ, đồng thời cũng không hoàn toàn để trẻ tiếp nhận. Trẻ khi bước vào thời kì thiếu niên thường xảy ra xung đột với cha mẹ, có một số trường hợp còn nảy sinh phản kháng đối với sự quan tâm của cha mẹ. Trẻ không tình nguyện để người khác thấy trẻ là một đứa trẻ vô năng, vô lực, trẻ có nhu cầu thể hiện rõ sự tồn tại của mình trước người khác, thể hiện ra năng lực của mình, sự bao bọc của cha mẹ sẽ tự nhiên trở thành sự phản kháng của trẻ.

3. Rèn luyện năng lực chấp nhận tâm lí cho trẻ

Từ quy luật trưởng thành của một người bình thường có thể thấy, càng trong những điều kiện không thuận lợi, nhiều trắc trở thì càng dễ rèn luyện ý chí, những hoàn cảnh thuận lợi đương nhiên có thể tạo ra nhân tài thì trong những nhân tài

càng có khả năng được tạo ra trong những nghịch cảnh. Người được tôi luyện, trưởng thành trong nghịch cảnh càng có năng lực sinh tồn và năng lực cạnh tranh mạnh mẽ. Bởi vì những người phấn đấu vươn lên trong nghịch cảnh sẽ có những kinh nghiệm về thất bại cũng như thành công, thành công sẽ đặt nền móng căn bản trong sự thất bại, do vậy sẽ càng phần chần hơn khi phải đối diện với trắc trở và những khó khăn không ngừng trước mắt.

Muốn trẻ có được năng lực đầy đủ đối diện với những trắc trở trước mặt thì nhất thiết phải rèn luyện tâm lí chấp nhận cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ.

Trắc trở chính là những khó khăn và thất bại. Đương nhiên, đây là vấn đề không dễ chịu gì, bởi vì nó khiến nhu cầu của bạn không được đáp ứng đầy đủ hoặc khó có thể đáp ứng đầy đủ. Nhưng đối với những người không giống nhau mà nói, nói một cách chính xác là đối với những người có phẩm chất ý chí khác nhau mà nói thì trắc trở có ý nghĩa không giống nhau.

Cha thường nói với tôi, cuộc đời của một con người sẽ gặp phải nhiều khó khăn và trắc trở, nhưng nhất thiết cần phải trở thành một người kiên cường. Người có năng lực chấp nhận tâm lí kém sẽ dễ bị khó khăn vùi lấp, còn một người kiên cường thường tìm ra con đường thành công từ trong sự khó khăn đó. Cha tôi giáo dục tôi nhất thiết phải học cách chấp nhận thất bại, nếu không sẽ vĩnh viễn không thể hình thành tâm lí cân bằng được. Cha dạy tôi phải học cách chấp nhận những tác động của mặt trái mà thất bại mang đến, đồng thời phải dũng cảm đối mặt với nó.

Cha nói với tôi, để tránh việc thất bại mà lẩn tránh công việc chính là những thứ không biến đổi, ngoan cố nhất trong tính

cách thấp kém này. Những đứa trẻ không tốt đều như vậy, chúng thông qua sự từ chối với việc học để tránh phải thi cử. Càng như vậy thì sự tự ti trong lòng của những đứa trẻ đó càng tăng cao hơn. Những đứa trẻ không ngoan này đã tìm ra những lí do rất chính đáng cho cách nghĩ muốn lừa dối người khác của chúng, chúng thường nói những lời hoa mỹ, hạ thấp những việc mà bản thân mình không muốn làm hoặc đả kích những người đang không ngừng phấn đấu. Chúng sẽ tự an ủi mình rằng “Thất bại” là biểu hiện của một cái cây độc lập, biểu hiện cho một tích cách kiên cường, từ đó mượn cớ tự tạo cho mình một cảm giác tự hào giả tạo.

Cha luôn gắng sức giáo dục giúp tôi hiểu được một đạo lí: Phạm lỗi, thậm chí thất bại đều là con đường tất yếu để dẫn tới thành công, điều then chốt chính là phải dốc toàn bộ sự nỗ lực của bản thân mình để thay đổi sai lầm đó.

Cha nói với tôi: Bất luận trong trường hợp nào cũng không thể bước vào con đường cực đoan. Có một số trẻ thích đi vào con đường cực đoan, thậm chí làm tổn thương chính mình để tránh thất bại, bởi vì những trẻ đó sợ không thể đáp ứng được những kì vọng của cha mẹ và thầy cô, lo lắng, thậm chí khủng hoảng về tinh thần. Trong thời thiếu niên, cách thức phổ biến nhất của cảm giác sợ hãi khi phải đối diện với thất bại chính là rượu chè và đánh nhau. Cha tôi cho rằng, những hành vi đó đều bắt đầu ở trẻ sau khi ở độ tuổi không để ý đến người khác, nhất là đối với cách nghĩ của chính bản thân mình, và không phải là ngẫu nhiên.

Nhiều kinh nghiệm đã cho chúng ta biết rằng, chỉ cần bồi dưỡng lòng dũng cảm, sự kiên cường, tâm lí tự tin cho trẻ ngay từ nhỏ, dùng những cách thức như giải thích, tín nhiệm, khuyến

khích, giao hòa để giúp đỡ trẻ, vậy thì một vài hành vi cực đoan, không tốt tự nhiên có thể tránh được.

Cha tôi cho rằng, sự lừa gạt cái tôi của con người là vô cùng vô tận, do vậy ông giáo dục tôi lấy hiện thực làm cơ sở để tiến hành tư duy là vô cùng quan trọng. Một người chỉ khi đối diện với hiện thực mới có được những thành tựu. Có rất nhiều người không thể đối diện với hiện thực, cả ngày chìm đắm trong những huyền tưởng chính là một dạng tâm lí trốn tránh thực tại.

Tuy nhiên, con người luôn khó tránh khỏi tâm lí trốn tránh hiện thực, nhưng nhất thiết phải học cách đối diện với hiện thực. Cha tôi thường giáo dục tôi như vậy, ông luôn cố gắng để những hành vi của tôi vừa mang lại lợi ích cho tôi cũng như cho người khác.

Để giúp tôi tránh khỏi việc hình thành tâm lí lừa gạt, cha giáo dục tôi cần phải căn cứ theo thực tế của thế giới để nhận thức về nó, đồng thời đưa ra những phản ứng và quyết định thích hợp.

Có nhiều bậc cha mẹ đã không giáo dục trẻ các kĩ năng về phương diện này, trái lại giáo dục trẻ không nên đối diện với hiện thực. Có một số người luôn muốn bảo vệ trẻ tránh khỏi những tác động từ những hiện thực tàn khốc của thế giới bên ngoài, kết quả là càng làm tăng thêm tâm lí trốn tránh trong trái tim trẻ. Trong con mắt của cha tôi thì những người cha người mẹ như vậy đã gây nên những hậu quả không tốt cho trẻ trong vô hình trung, có thể nói đó là một dạng tội phạm.

Cách làm mà cha tôi thường áp dụng với tôi đó là: Bất luận có bao nhiêu đau khổ, ông đều giúp tôi nhìn chính diện vào sự thực. Khi cha tôi giải thích sự thực đó cho tôi nghe, đồng thời

cũng dạy tôi cách giải quyết vấn đề đó, tôi đã dần hiểu ra rằng: Tôi có năng lực đối diện và ứng phó với những thứ đó bất luận là trong hoàn cảnh khó khăn cùng cực hơn nữa.

4. Dùng trò chơi “Bình tĩnh lại” nuôi dưỡng tố chất tâm lý cho trẻ

Chúng ta biết rằng, bất luận con người có bao nhiêu năng lượng cũng không có cách nào có thể nhắc mình lên được, con người phải chiến thắng với chính bản thân mình không phải là một chuyện dễ dàng gì, hơn nữa phải chiến thắng chính bản thân mình chính là sự khổng chế thành công đối với chính bản thân.

Khổng chế cái tôi của cảm xúc là một tố chất căn bản cần có của mỗi con người, cũng là một trong những nhân tố hướng tới tâm lý trưởng thành hơn của con người. Cha tôi cho rằng, muốn trẻ học được cách cảm xúc thì nhất thiết phải lấy phương pháp giải quyết tình cảm căn bản “Lấy độc trị độc” để tìm ra lời giải cho những vấn đề tình cảm đó.

Cha đã từng dùng trò chơi với tên gọi rất kêu là “Bình tĩnh trở lại” để giúp tôi rèn luyện năng lực tự khổng chế cái tôi của bản thân mình.

Cha cho rằng khi ông cùng chơi trò chơi “Bình tĩnh trở lại” với tôi, nó có thể giúp tôi đối phó với sự làm phiền của người khác. Quy tắc của trò chơi này là yêu cầu những người tham gia trong một thời gian nhất định di chuyển một cây từ trong đám gây gỗ, làm sao để không ảnh hưởng tới những cây gây còn lại.

Tuy nội dung của nó rất đơn giản nhưng đòi hỏi sự tập trung hết sức sự chú ý của mình, năng lực phối hợp các động tác cũng phải thật nhịp nhàng, mục đích là muốn dạy cho tôi kỹ năng biết cách khổng chế cảm xúc. Khi tôi chơi, cha tôi có thể đứng

bên cạnh dùng nhiều cách thức để chọc cười tôi, nhưng không đụng vào tôi. Mỗi lần lấy ra một cây gậy, mỗi người sẽ giành được một điểm, nếu phương pháp chọc cười không phát huy tác dụng gì thì sẽ giành được hai điểm.

Tôi cho rằng, trò chơi này phát huy tác dụng tích cực trong việc rèn luyện các kĩ năng khống chế tình cảm cho trẻ. Khi trẻ bị người khác chọc cười, chỉ nói với trẻ làm thế nào là không đủ, đồng thời với việc đó phải nói cho trẻ biết cách khống chế cảm xúc của mình.

Rèn luyện để trẻ nhận thức và hiểu được phản ứng của cảm xúc trên con người của chính mình là vô cùng quan trọng, như vậy trẻ sẽ dần học được cách khống chế cái tôi của chính bản thân.

Khi trẻ tức giận, mặt mũi đỏ lên, toàn thân căng thẳng, ở vào trạng thái căng thẳng quá độ, đều có những biểu hiện ra trên bề mặt cảm xúc, trạng thái cơ thể cũng như tư thế. Còn phương pháp tập luyện thành công của “Bình tĩnh trở lại” chính là phải khiến trẻ trước tiên nhận thức được những dấu hiệu đó, sau đó thông qua những cách thức như hít thở thật sâu, phân tán sự chú ý để giúp toàn bộ cơ thể trở về trạng thái bình tĩnh.

Có được năng lực khống chế tốt, trẻ sẽ nhận thức đúng về bản thân mình, đồng thời cũng có thể tách mình khỏi sự phiền nhiễu từ môi trường xung quanh, dùng trạng thái tâm lí thông thái này để đối diện với những vấn đề không tốt, chứ không tức giận nổi sung lên. Điều này đều có tác dụng rất tốt đối với việc học tập và cuộc sống của trẻ sau này, đồng thời cũng đủ sức giúp trẻ điều hòa, xử lí tốt những mối quan hệ giữa người và người trong cuộc sống của trẻ trong tương lai.

5. Không nên nuôi dưỡng trẻ dựa vào sở thích của mình

Tôn chỉ giáo dục của cha tôi đó là nuôi dưỡng một nhân tài toàn diện, điểm này đã được nói qua ở trên. Cha tôi đã đặc biệt việc bồi dưỡng về phương diện này trong quá trình giáo dục sớm cho tôi. Chỉ cần là những thứ tôi mong muốn thì ông luôn cố gắng hết sức để đáp ứng điều đó cho tôi. Chỉ cần là những chuyện có lợi đối với sự phát triển của tôi thì ông sẽ không phản đối, cũng không hạn chế chuyện nào đó của tôi.

Rất nhiều các bậc cha mẹ luôn nuôi hi vọng rằng trẻ sẽ trở thành nhân tài như trong tưởng tượng của mình, ngay từ sớm đã chọn ra những phương hướng chuyên biệt cho trẻ, nuôi dưỡng trẻ dựa trên sở thích của chính bản thân mình, điều này cực kì không có lợi đối với sự phát triển lành mạnh của trẻ.

Có một số bậc cha mẹ do mình thích môn nghệ thuật nào đó mà đã bắt trẻ phải học theo, ví dụ như hội họa, âm nhạc, căn bản không để ý tới cảm nhận của trẻ, cũng không biết dùng những phương pháp có hiệu quả và chính xác để dẫn dắt trẻ. Cách làm như vậy chỉ khiến trẻ thêm phản cảm, còn có khả năng làm cho những sở thích vốn có của trẻ bị vùi lấp. Mỗi lần nhìn thấy những bậc cha mẹ ngồi trông trẻ học đàn thì cha tôi đều cảm thấy rất buồn. Ông cho rằng, những đứa trẻ này về căn bản không phải đang đón nhận sự giáo dục mà đang chịu sự mài mòn. Ngay từ nhỏ đã phải học hành trong sự đau khổ, vậy thì về sau này làm sao trẻ có thể nhiệt tình học hành đây? Những đứa trẻ phải cầm bút quét màu dưới đòn roi của cha mẹ liệu có thể trở thành họa sĩ được không?

Trong quá trình giáo dục sớm của mình, tôi đã thu nhận được lượng lớn kiến thức, cũng có những sở thích rất có ý nghĩa. Nhưng tất cả những điều này đều do tôi chủ động muốn học, mỗi

chuyện đem đến cho tôi nhiều sự hứng thú. Tôi thấy được sự hứng khởi trong học tập và cảm nhận được niềm vui tuổi thơ trong sở thích của mình.

Nhưng đối với tôi, cha tôi chưa từng yêu cầu tôi phải tạo ra những đỉnh cao đối với những kiến thức mà tôi đã tiếp nhận. Bởi vì điều này là không thể, đồng thời cũng không nhất thiết phải như vậy. Bồi dưỡng một nhân tài toàn diện không có nghĩa phải tạo ra một con người vượt qua mọi người về tất cả mọi mặt. Mọi người đều có khuyết điểm, con người không phải là đấng vạn năng, vì vậy không thể cái gì cũng làm được ở mọi phương diện.

Cha tôi luôn khuyến khích tôi làm việc từ những hoạt động ở phương diện nghệ thuật. Tôi thích vẽ tranh, thích âm nhạc, cha tôi luôn ủng hộ và khuyến khích tôi bởi vì những sở thích này đều có tác dụng tốt trong việc tăng cường khả năng sáng tạo và sức tưởng tượng của tôi. Nhưng không có nghĩa là phải nuôi dưỡng tôi trở thành một nhà nghệ thuật. Đương nhiên, nếu xuất phát từ chính ý kiến của tôi, nếu tôi thực sự muốn trở thành một nhà nghệ thuật thì lại là một chuyện khác.

Khi trẻ đam mê vào những sự vật không thích hợp với với những điều kiện trước tiên vốn có thì cha mẹ phải có trách nhiệm giúp trẻ đưa ra sự lựa chọn. Bởi vì bồi dưỡng nhiều phương diện, yêu cầu đạt được ở mọi mặt hay sử dụng năng lực một cách bình quân còn cần yêu cầu môi trường và điều kiện có cho phép hay không, đặc biệt là cần phải có những tài liệu riêng biệt căn cứ theo đặc điểm tâm lí, hứng thú sở thích và viễn cảnh phát triển của trẻ. Đặc điểm bẩm sinh của trẻ trong thời ấu thơ đều rất tự tin, cho dù có gặp nhiều khó khăn hơn nữa hay vô số những lần thất bại, loại tự tin này cũng không suy giảm một chút nào, đó đương nhiên là một chuyện

rất tốt. Cho dù là người có kinh nghiệm ngay từ sớm nhìn ra không có khả năng thành công nhưng sự ngây thơ của trẻ nhỏ lại tin rằng chỉ cần tiếp tục kiên trì bước tiếp thì cuối cùng sẽ có được thành công. Cha tôi cho rằng, trẻ có được nghị lực không mệt mỏi như vậy sẽ khiến người khác phải tán dương. Tuy nhiên, khi trẻ chưa thể đưa ra những phán đoán chính xác thì cha mẹ nên gánh vác trọng trách này.

Cha tôi cho rằng, không thể để trẻ lãng phí một cách vô ích sinh mệnh quý báu của mình trên con đường không có khả năng thành công. Một khi gặp phải trường hợp này, cha mẹ nên nắm vững cơ hội dạy cho trẻ biết cách suy nghĩ vấn đề một cách hiện thực. Đó là một trong những điều then chốt giúp trẻ dần bước vào con đường trưởng thành hơn.

Cha thường nói với tôi rằng, nếu có thể đạt được thì hãy dốc toàn lực giành lấy, nên bỏ thì hãy dứt khoát bỏ nó đi, bởi vì đây là một loại trí tuệ, cũng có rất nhiều vấn đề khó con người thường xuyên phải đối diện, là một dạng khảo nghiệm đối với cuộc sống của con người.

Khi tôi học tập diễn tấu nhạc khí, bởi vì với xuất phát điểm là bồi dưỡng sở thích của tôi, giúp các ngón tay trở nên linh hoạt, mục đích là muốn thông qua âm nhạc khai thác được tình cảm, đồng thời giúp tôi khai phá trí lực, do vậy khi tôi ngẫu nhiên đánh sai vài âm thì không hề bị trách móc, hơn nữa cha tôi cũng không vì những lỗi sai này mà cảm thấy thất vọng. Nếu trẻ thích luyện đàn, thậm chí không hoàn toàn tuyệt mỹ thì cũng là một chuyện tốt. Bởi vì như vậy không chỉ giúp trẻ bồi dưỡng hứng thú của mình mà còn thúc đẩy sự phát triển trí lực của trẻ.

Còn nhớ khi khoảng 8 - 9 tuổi, có một ngày tôi nói cho cha nghe ý nghĩ kì quặc của mình, tôi không muốn học những kiến

thức về ngôn ngữ, số học mà muốn trở thành một võ sĩ anh dũng, muốn trở thành một vị tướng quân oai phong.

Những đứa trẻ 8 - 9 tuổi đều có mong ước trở thành một vị anh hùng, dường như nó đã trở thành điều không thể thiếu được trong quá trình trưởng thành của mỗi đứa trẻ. Tôi cũng như vậy. Những đứa trẻ trong độ tuổi này trong thời điểm này đang ở vào giai đoạn vừa hiểu chuyện lại vừa không hiểu chuyện, trẻ tràn đầy hi vọng mà lại tỏ ra quá sốt ruột, trẻ muốn thành công, muốn chinh phục thế giới, dường như tất cả tham vọng của trẻ đều bắt đầu hình thành từ giai đoạn này. Vào giai đoạn này, sự chỉ dẫn đúng đắn của cha mẹ đối với trẻ đóng một vai trò vô cùng quan trọng. Nếu không, trẻ sẽ đưa ra những lựa chọn sai lầm trong trạng thái tâm lý chưa chín chắn, lãng phí thời gian quý báu của mình. Tôi muốn làm võ sĩ, muốn làm một tướng quân chính là muốn hướng tới một kết quả được làm một vị anh hùng. Cha muốn tôi hiểu được đạo lý làm người một cách sâu sắc trong trái tim mình nên không giống như những bậc cha mẹ khác, phủ định một cách đơn giản cách nghĩ đó, mà trước tiên ông đã nói cho tôi nghe những điều kiện thiết yếu để trở thành một võ sĩ, sau đó hướng dẫn tôi một cách từ từ.

“Con trai, con đã quên những câu chuyện mà cha đã kể cho con nghe rồi sao? Những võ sĩ phương Đông thật anh dũng biết bao!”

“Vâng ạ, con chính là muốn trở thành võ sĩ anh hùng kiểu vậy đó, giơ cao gậy hiệp nghĩa, giết chết những tên tham lam, cứu giúp người nghèo”. Tôi trả lời cha một cách hứng khởi.

“Nhưng con đã từng nghĩ qua con sẽ trở thành một võ sĩ như thế nào chưa?”. Cha tôi hỏi.

“Bọn họ vất vả tập luyện ngay từ nhỏ, đi khắp các núi bái sư cầu nghệ, cuối cùng mới trở thành đại anh hùng”.

“Con muốn làm võ sĩ thì rất tốt, nhưng cha lại không có võ nghệ, trong vùng của chúng ta lại không có vị thầy nào có được kĩ nghệ, con sẽ học bằng cách nào?”. Cha hỏi tôi.

“Con muốn đi đến phương Đông, đến Nhật Bản, Trung Quốc...”.

“Điều đó đương nhiên là rất tốt, nhưng đến phương Đông rồi, con sẽ nhất định tìm thấy người thầy tốt đó chứ? Sau khi tìm được thì người thầy đó chắc chắn sẽ dạy con chứ? Còn một điều quan trọng hơn đó là, những câu chuyện mà cha kể cho con rất cuộc vắn là câu chuyện, không nhất định là sự thực. Con thử nghĩ một chút xem một người có thể nhảy cao mười mấy mét hay sao. Cha cho rằng điều đó là không thể, đó là điều mà con người không có cách nào có thể đạt được. Câu chuyện đó vì muốn người khác vui vẻ, cho con người thêm sức tưởng tượng. Cha sợ dĩ kể những câu chuyện đó cho con nghe là muốn để trẻ học được tinh thần dũng cảm của những dũng sĩ này, chứ không phải nhất định muốn con trở thành một võ sĩ.

Lúc đó, cha nhìn thấy sự biểu hiện rất thất vọng của tôi, thế là bèn tiếp tục nói:

“Hơn nữa, thời đại ngày nay đã khác xa so với thời cổ đại rồi. Những anh hùng và tướng quân thời cổ đại nhất thiết phải tự mình ra trận, nhất thiết phải cầm đao kiếm đến chiến trường giết tróc, bởi vì khoa học lúc bấy giờ tương đối lạc hậu, nguyên thủy. Những vị tướng quân hiện nay đều phải có trí tuệ hơn người, nhất định phải nắm vững các loại tri thức, chứ không chỉ dựa vào tài nghệ đi chém giết của mình.

“Con trai, con phải ghi nhớ rằng, con người đều có sở trường của mình, đồng thời cũng mang trong mình những khuyết điểm. Con cần nắm chắc sở trường của mình. Con xem, số học, ngôn ngữ, văn học của con đều rất xuất sắc, sao lại phải từ bỏ chúng? Mỗi lĩnh vực đều có anh hùng chứ không chỉ có ở trên chiến trường. Nếu con trở thành nhà văn, thì con sẽ là người mang đến kho báu tinh thần cực lớn đến cho mọi người, nếu trở thành nhà phát minh thì sẽ tạo ra nhiều thứ hữu ích cho mọi người. Chỉ cần con phát huy tốt sở trường của mình, con sẽ trở thành những vị anh hùng khác nhau trong mỗi lĩnh vực. Một vài chuyện không thích hợp thì con cũng nên dũng cảm mà vứt bỏ nó đi. Thực sự, có thể là người dám đối diện với chính mình mới thực sự là một đại anh hùng.

Nghe cha nói như vậy, tôi đột nhiên như bừng tỉnh ngộ. Lúc đó, tôi mới thực sự hiểu biết hàm ý của anh hùng, cũng hiểu rõ hơn đạo lý có giành được thì cũng nên từ bỏ. Điều này có tác dụng tích cực đối với cuộc sống sau này của tôi. Trong những ngày tháng sau này, bất luận đối diện với tình cảnh như thế nào, tôi đều có thể dựa trên lý trí của mình để đưa ra những lựa chọn đúng đắn.

6. Nuôi dưỡng tinh thần tìm hiểu chân lý cho trẻ

Đối với việc giáo dục tôi, cha tôi rất coi trọng việc bồi dưỡng tinh thần tìm hiểu chân lý cho tôi, chính là từ trong sự uyên bác của mê muội đi đến con đường sáng rạng.

Cách giáo dục của nhiều bậc cha mẹ hoàn toàn không để ý tới tinh thần và như cầu muốn muốn hiểu biết truy tìm chân lý của trẻ. Họ đã nuôi dưỡng trẻ thành một người nhơ nhớp, bần thiêu, người chỉ biết một chút thủ công hoặc những vật trang trí

trông tròn trong sự vô hình trung của mình. Mục đích giáo dục trẻ của họ chỉ có một, chính là dạy trẻ kiếm tiền như thế nào. Trong con mắt của cha tôi, những thứ đó đều là những cuộc đời tầm thường.

Nỗ lực phát triển trí lực và phẩm chất là quyền lợi mà mỗi người được hưởng. Làm cha mẹ nên dồn toàn bộ sức lực của mình để giúp đỡ trẻ phát triển trên tinh thần tìm hiểu chân lí, bồi dưỡng khát vọng của trẻ, để trẻ có thể phát triển trí lực của mình. Nếu thực sự có thể thực hiện phương pháp giáo dục này, những tư tưởng mới mà trẻ thể hiện ra nhất định sẽ khiến những người có đầu óc cũ rích phải sửng sốt. Tuy nhiên, chỉ có sự giáo dục thực sự mới làm được điều này, bởi vì nó sẽ phát huy một cách tích cực trí lực của trẻ.

Có một vài bậc cha mẹ mê muội không chỉ không giáo dục trẻ tìm hiểu chân lí, mà trái lại, nhồi nhét đủ những thứ linh tinh vào trong đầu óc trẻ. Với kết quả như vậy, chỉ khiến trẻ biến thành kẻ ngu ngốc và vô năng, không những không để trẻ học được những kiến thức thực sự có ý nghĩa, mà còn làm tổn hại đến hệ thần kinh của trẻ.

Có một số bậc cha mẹ vì nguyên nhân nào đó, hoặc muốn quản giáo trẻ đã kể cho trẻ nghe những câu chuyện mê tín dị đoan hay nhồi nhét những điều kinh dị vào trong đầu óc đơn thuần của trẻ, khiến trẻ đã mất đi niềm tin tìm hiểu chân lí ngay từ khi còn nhỏ. Cách làm của họ khiến trẻ không thể đưa ra phán đoán chính xác với tất cả sự vật ở môi trường xung quanh. Vốn dĩ trẻ do còn nhỏ, mềm yếu, đang ở vào giai đoạn cần đến sự giúp đỡ thì những điều mê tín dị đoan này lại làm cho tư duy của trẻ đi vào con đường cong vẹo.

Ngay từ thời kì ấu thơ, nếu tưới tắm vào đầu óc trẻ những câu chuyện mê tín dị đoan và những điều kinh dị cũng giống như một loại vi khuẩn, sẽ có sức ảnh hưởng vô cùng tiêu cực trong đầu óc trẻ, sẽ dẫn đến những chứng bệnh thần kinh dị thường ở trẻ. Do vậy, cha tôi kiên quyết phản đối kể cho trẻ nghe những câu chuyện về các loại yêu quái, địa ngục, quỷ ác. Dùng những câu chuyện này để dọa nạt trẻ là một điều vô cùng có hại, nó ảnh hưởng trực tiếp đến việc hình thành thế giới nội tâm tràn ngập ánh sáng của trẻ, gây ra những cản trở trực tiếp đến sự phát triển lành mạnh của trẻ.

Theo những gì tôi biết, một trong những nguyên nhân chủ yếu dẫn tới chứng bệnh thần kinh dị thường của một người chính là sự tưới tắm những điều mê tín cho trẻ, những điều này thường tác quái trong đầu óc của con người, thậm chí mãi đến tận khi lớn lên sau này cũng thường xuyên phải chịu những tác động xấu và sự làm phiền của chúng. Tôi đã từng thỉnh giáo thể này đối với một chuyên gia thần kinh học, ông đã nói cho tôi biết một con số đáng kinh ngạc có hàng triệu người mắc bệnh thần kinh học, bệnh của họ phần lớn là do gặp phải những sự chấn động kinh hãi từ nhỏ, hoặc gặp phải những câu chuyện đáng sợ, hoặc nghe những câu chuyện hãi hùng mà họ không có cách nào có thể quên được. Ông nói với tôi, nếu từ nhỏ đã được giáo dục hợp lí thì có thể tránh được chuyện này. Hơn nữa, giáo dục hợp lí có thể giúp giảm lượng lớn những người mắc bệnh thần kinh. Từ đó có thể thấy rằng, ngoài y học thì giáo dục chính là phương pháp chủ yếu trong việc sống con người.

Cha kể cho tôi nghe rất nhiều câu chuyện, nhưng chưa từng kể những điều đáng sợ. Ông chỉ kể cho tôi nghe những câu chuyện đầy ánh sáng và có lợi cho sự phát triển lành mạnh của

tâm lí, giúp tôi có thể trải nghiệm được nhân sinh, giúp tôi hiểu được đạo lí làm người trong những câu chuyện đó.

Sự giáo dục tốt có thể nuôi dưỡng được một con người tràn ngập ánh nắng trong thế giới nội tâm mình, có thể xây dựng lòng tự tin cho trẻ, đồng thời biến trẻ trở thành một con người vui vẻ. Những cách giáo dục vô tri và mê muội chỉ khiến trẻ đi sâu vào hố sâu của sự tăm tối.

Một người có được sự ghi nhận từ trong những lời nhận xét của người khác càng thuần khiết hơn với sự ghi nhận có được từ năng lực giải thích, năng lực phán đoán của bản thân mình.

Nơi sâu thẳm trong trái tim mỗi con người đó đều vô cùng cô độc, mỗi người đều khát vọng được người khác hiểu.

1. Học cách lắng nghe trong giao tiếp

Cha tôi cho rằng, một đứa trẻ cho dù thông minh nhưng nếu không hiểu cách giao tiếp giữa con người với con người thì cũng chỉ là “Cô gia quả nhân”. Những đứa trẻ này trong tương lai khó mà thành công, cho dù đứa trẻ đó có được gọi là thần đồng cũng không làm ra được những chuyện kinh thiên động địa. Bởi vì một người chỉ hạn chế trong kiến thức của bản thân mình mà không hiểu được cách giao tiếp với người khác, vậy thì tiềm năng của trẻ căn bản không có cách nào có thể triển khai ra được. Như vậy, cho dù có được tài cao đến đâu cũng chỉ là một con mọt sách khép mình.

Đối với việc giáo dục tôi, cha vô cùng coi trọng việc bồi dưỡng cân đối việc giao tiếp của tôi với mọi người xung quanh. Để giúp tôi có thể tiếp xúc hài hòa với người khác, muốn tôi trở thành một người có nhiều bạn bè, cha tôi đã từng đưa ra những yêu cầu yêu cầu tôi nhất thiết làm được: Hữu hảo, hợp tác, hào phóng, rộng lượng, công chính, lễ độ, tự tôn, trách nhiệm, năng

lực tổ chức, mục đích chính là muốn tôi dùng những phẩm chất đạo đức này tạo thành sự chuẩn tắc trong mối quan hệ giữa con người với con người, giúp tôi có thể dùng những hình thức giao tiếp thích hợp giao lưu với người khác.

Người giao tiếp tốt với mọi người sẽ cảm thấy mọi chuyện đều thuận lợi, trái lại sẽ gặp nhiều cản trở, thậm chí đến mức việc gì làm cũng không thành. Hơn nữa, người có thể giao tiếp với mọi người vĩnh viễn sẽ là người vui vẻ, người không thể giao tiếp với người khác sẽ trở thành người cô độc và bất hạnh.

Có một ngày, một người bạn của cha tôi đã nói câu chuyện của nhà ông: “Nhà chúng tôi có những lúc xảy ra chuyện, nhưng chúng tôi thực sự không bằng lòng nói ra. Nguyên nhân chủ yếu là do xấu hổ. Mọi người đều như vậy, bao gồm cả tôi và vợ tôi, còn có cả con của chúng tôi”.

Cha tôi nói: “Tôi nghĩ ông nên họp gia đình, trong cuộc họp mọi người hãy phát biểu ý kiến của mình”.

Người bạn đó sau khi nghe lời khuyên của cha tôi đã mua một quyển sổ ghi chép, ông ghi vào trong đó tất cả những chuyện những người khác đã làm sai đối với mình. Mỗi tuần họ họp gia đình vào một thời gian nhất định, mỗi khi cuộc họp kết thúc thì lại chọn ra một vị lãnh đạo mới, mọi sự việc sẽ do người đó sắp xếp.

Sau đó, người bạn này đã nói với cha tôi, từ sau khi có cuộc họp gia đình, không khí gia đình tốt lên rất nhiều. Mỗi lần họp gia đình, họ đều vui giống như đón lễ tết vậy, mọi người cùng ngồi nói chuyện bên nhau. Khi bắt đầu, đôi bên còn xảy ra tranh chấp, bất đồng. Nhưng về sau này, mọi người đều tỏ ra rất vui vẻ, mâu thuẫn cũng dần được giải quyết.

Người bạn của cha tôi nói, trước đây đứa con không dám nói chuyện nhiều với họ, người vợ cũng có chút e dè, ông cũng thực sự không có sự thoải mái. Nhưng bây giờ đứa trẻ đã khác, đã dần bộc lộ những tình cảm của mình đối với cha mẹ, hi vọng mọi người sẽ cùng quay quần bên mâm cơm tối, cha mẹ thấy vậy đã đồng ý và không do dự một chút nào, đồng thời họ còn đưa ra những kiến nghị với con của mình, tức là yêu cầu trẻ có thể lên tầng, ăn cơm và làm vệ sinh đúng giờ. Cả nhà họ đều vô cùng tán thành phương thức nói chuyện này, nó giúp cha mẹ và con cái có thể nói chuyện với nhau thân tình và cởi mở hơn, hơn nữa mọi người trong nhà đều đưa ra quyết định dựa trên sự dân chủ, không khí giao tiếp giữa các thành viên trong gia đình, những cách thức giáo dục trong gia đình đều đạt được những hiệu quả lí tưởng. Hơn nữa, tình cảm giữa người bạn của tôi và vợ của ông cũng như được làm mới lại, tràn đầy hạnh phúc.

Cha tôi gọi phương pháp này là phương thức giáo dục gia đình của sự tự cứu giúp. Cha tôi cho rằng, cuộc sống gia đình có thể làm nảy sinh sự ngăn cách và trở ngại trong tâm lí của mỗi thành viên trong gia đình, nhưng gia đình cũng đem đến tâm lí tích cực, chúng ta nên tận dụng nó một cách chủ động và tích cực nhất để giải quyết tất cả những vấn đề gặp phải. Ví dụ: Người mẹ phải đối diện với những việc nhà tầng tầng lớp lớp, trong khi đó đứa trẻ lại không gọn gàng thì càng làm tăng thêm gánh nặng cho người mẹ; người cha đã bận rộn với công việc cả một ngày, về đến nhà lại thấy đứa con trai nghịch ngợm, làm ồn ào thì lúc này người cha có thể không thể nhẫn nhịn được nữa, cách làm này không chỉ không có lợi đối với sự phát triển của trẻ mà còn làm các bậc cha mẹ cảm thấy bị ức chế, thậm chí cảm thấy rằng thế giới này tràn đầy những sự nghịch lí. Vậy thì, những cơn bốc hỏa nổi lên, lớn tiếng quát mắng, đánh chửi là

điều khó tránh khỏi. Đây rõ ràng là những hành động gây ra những vết rạn nứt về tình cảm trong lòng trẻ.

Nếu cha mẹ có thể để cả nhà cùng giải quyết mâu thuẫn trong bầu không khí hài hòa, dùng phương pháp và thái độ tích cực để giải quyết những xung đột, những đề xuất như vậy không còn nghi ngờ gì nữa luôn mang trong mình tính xây dựng, hơn nữa còn đạt được những kết quả luôn khiến người khác mãn nguyện.

Sự giao tiếp tích cực không chỉ là một con đường quan trọng giúp cha mẹ đối thoại cùng với con trẻ, giáo dục trẻ, chính bản thân nó cũng là một loại giáo dục. Chịu ảnh hưởng từ những ngôn từ xử lý mọi việc của cha mẹ, trẻ cũng sẽ thể hiện ra sự chủ động và một tư thế tự nhiên đối với môi trường của chúng.

Từ khi tôi mới 3 tuổi, cha tôi đã để tôi tham gia những hoạt động tương tự như những cuộc họp gia đình, giải quyết vấn đề. Ngoài cha, tôi còn có mẹ và người giúp việc trong nhà. Cho dù lúc đó tôi vẫn chưa hiểu rõ được mọi chữ, nhưng tôi đã chú ý được rằng, khi xảy ra chuyện gì, mọi người giao tiếp với nhau như thế nào, giải quyết một vấn đề cần phải có một năng lực như thế nào.

Nên đưa vào những tình tiết quan trọng và cụ thể trong giáo dục ở cuộc họp gia đình, những điều này có thể bị bỏ qua do phương thức giáo dục của đôi bên. Nếu người mẹ biểu hiện, đứa trẻ có thể giúp cô ấy giặt quần áo và phơi quần áo, người mẹ sẽ rất vui vẻ; còn trẻ sẽ hi vọng người cha sẽ dành nhiều thời gian hơn để chơi cùng trẻ. Đối với cha mẹ mà nói, nắm vững được những thứ mà trẻ quan tâm sẽ càng hữu ích hơn trong việc lý giải sâu hơn con người trẻ. Loại lý giải sâu sắc này sẽ làm trẻ tin

tưởng vào cha mẹ, càng vui vẻ hơn khi tiếp nhận sự giáo dục từ cha mẹ.

Trong quá trình giáo dục, cha tôi đã dần nắm vững được một số kinh nghiệm giao tiếp cùng với tôi, một trong những điều đó được ông gọi là “Nghệ thuật lắng nghe”.

Mỗi ngày trước khi tôi bước vào giấc ngủ, cha mẹ đều dành ra một khoảng thời gian nghe tôi kể những chuyện xảy ra trong ngày hôm đó, thế là có nhiều lúc tự tôi đưa ra bình luận một cách tự nhiên, việc nào làm tốt, việc nào làm không tốt. Trong quá trình trần thuật, tôi đã dần quen với những phản ứng tự thân, hơn nữa họ cũng dần sẽ thấu hiểu hơn đối với cá tính và cách đối nhân xử thế của tôi. Tôi cho rằng, cha mẹ luôn hi vọng con của mình sẽ vén bức màn tâm lý, hi vọng trẻ sẽ thương lượng với mình mọi chuyện, nghe theo ý kiến của mình. Nhưng trước tiên, cha mẹ hãy tạo ra bầu không khí thực sự lắng nghe, giành được sự tín nhiệm của trẻ trên phương diện tình cảm mới có thể cùng trao đổi không bị bó buộc gì.

Trong quá trình giao tiếp cùng tôi, cha thường xuyên thừa nhận sự chân thực trong cảm giác của tôi, nhưng cách giải thích này không có nghĩa là đều bao quanh tôi. Đối với những cách nghĩ không chính xác của tôi, cha đã đưa ra nhưng sự hướng dẫn kịp thời, đồng thời giảng giải đạo lý cho tôi hiểu.

Có một ngày, tôi đã nói với cha, tôi không thích người hàng xóm của nhà chúng tôi là Braun. Cha tôi hỏi lí do vì sao, tôi nói với cha rằng vì cô rất ít cười, không thân thiện chút nào.

Cha nói với tôi: “Con không thích cô Braun vì cô ấy ít cười và không thân thiện. Nhưng có lẽ con vẫn không hiểu được một số chuyện khác, cô Braun có một tấm lòng rất tốt, nếu con biểu

hiện tốt với cô ấy thì cô ấy sẽ rất vui vẻ. Cô ấy sẽ giao tiếp rất thoải mái.

Bữa tối đối với tôi mà nói là một thời khắc quan trọng và tuyệt đẹp nhất. Chúng tôi thường thảo luận những vấn đề của gia đình bên bàn ăn. Mỗi lúc như vậy, cha không cho phép ai làm phiền chúng tôi. Mỗi người trong gia đình đều có cơ hội nói ra cách suy nghĩ của mình. Tôi phát hiện ra rằng, tận dụng thời khắc này cùng giao tiếp với những thành viên trong gia đình thực sự đem đến những hiệu quả khác với bình thường. Những câu chuyện tôi nói ra lúc này có thể thu hút sự chú ý lớn nhất của cha tôi, tự nhiên trong lòng tôi cũng trào dâng một cảm giác mãn nguyện, tràn đầy sự tôn trọng.

Cha tôi có lúc đã lựa chọn ra một khoảng thời gian nhất định, đặc biệt để cùng nói chuyện với tôi, chúng tôi cùng dã ngoại, cùng đến những nơi rừng sâu, cùng chia sẻ cảm xúc của mỗi người. Trong bầu không khí nhẹ nhàng và thoải mái đó, cha cùng tôi nói chuyện rất tự nhiên và khoan thai.

Cha tôi cho rằng “Lắng nghe” là một phương pháp giáo dục rất tốt, bởi vì lắng nghe thể hiện sự tôn trọng sự quan tâm tới trẻ, điều này cũng thúc đẩy trẻ nhận thức về bản thân cũng như những năng lực của chính mình. Nếu trẻ cảm thấy rằng bản thân có thể đưa ra ý kiến đối với mọi sự vật xung quanh, nhận thức của trẻ lại không vấp phải sự kì thị hay chế nhạo nào, như vậy có thể giúp trẻ phát biểu ý kiến của mình một cách không hề do dự hay bị ngăn cấm gì. Trước tiên là ở nhà, sau đó ở trường, sau này trẻ sẽ có đủ lòng tự tin và sự dũng cảm để nhìn thẳng và xử lí mọi tình huống trong công việc và trong xã hội.

Cha tôi cho rằng, giao tiếp là một nghệ thuật, tất cả những thứ có liên quan như thời gian, địa điểm, môi trường và cách thức

đều phải suy xét thật kĩ lưỡng. Ví dụ nói trẻ có lúc hi vọng lưu giữ một chút không gian trong tâm và tình cảm của mình hoặc là tình cảm của trẻ bị dao động lớn, cách thức quan trọng nhất chính là an ủi, chứ không phải là đặt ra những câu hỏi với trẻ, có những lúc cha mẹ nên lấy vòng tay của mình để ôm ấp, vỗ về, truyền cho trẻ dấu hiệu của sự ấm áp. Có lúc, một số bậc cha mẹ cảm thấy không thuận lợi khi biểu hiện tình cảm của mình bằng lời nói, họ có thể biểu đạt những lời tư tưởng muốn nói bằng hình thức viết lách, viết trên một tờ giấy, điều này khiến họ gánh thêm những trọng trách trên con người mình, đồng thời càng thể hiện sự tự tin và chân thực hơn.

Chịu ảnh hưởng từ tư tưởng giáo dục của cha tôi, tôi cũng nghĩ ra nhiều phương pháp giúp bản thân, vợ mình và con trai có được sự giao tiếp thân mật hơn, điều này không chỉ tăng thêm sự hiểu biết và tăng cường mối quan hệ tình cảm giữa cha mẹ và con cái mà còn giúp trẻ biết cách giao tiếp với người khác như thế nào, giúp trẻ nuôi dưỡng năng lực giao tiếp tốt với mọi người.

2. Lí giải vạn tuế

Có nhiều vấn đề gia đình phát sinh như sự xa cách và lãnh đạm trong tình cảm giữa những thành viên trong gia đình, sự khiếm khuyết trong tính cách tâm lí của trẻ, tất cả những điều này đều liên quan tới sự thấu hiểu trong gia đình, thường bắt nguồn từ sự không lí giải được trong mối quan hệ giữa mọi người.

Cha tôi cho rằng, một gia đình giao tiếp thành công thì nên chú ý tới một vài nhân tố sau: Lí giải, quan tâm, tiếp nhận, tin tưởng và tôn trọng. Lí giải yêu cầu hai bên cha mẹ và con cái đều phải đứng trên lập trường của người khác mà lo lắng thay cho người khác, suy nghĩ cho người khác; quan tâm không những tồn tại ở trong tâm mà càng nên thể hiện ở những hành động thiết

thực; tiếp nhận yêu cầu mỗi bên phải suy xét đến đặc điểm cá tính của mỗi người, hiểu được cách thưởng thức ưu điểm của người khác; tin tưởng yêu cầu vừa phải tín nhiệm người khác, đồng thời cũng phải tín nhiệm chính bản thân mình; còn tôn trọng là chỉ tôn trọng người khác, đặc biệt là tôn trọng những quyền lợi của trẻ, tôn trọng ý kiến và lựa chọn của trẻ.

Cần phải xây dựng một mối quan hệ gia đình thấu hiểu tích cực, lành mạnh, nên thay đổi cách phân bổ vai trò cũng nhắc trong gia đình như: Cha mẹ là người ra quyết sách, trẻ là người tiếp nhận. Trong giáo dục gia đình cha mẹ nên hiểu được cách thay đổi thân phận, mỗi thành viên trong gia đình đều có thể biểu đạt ra những nguyện vọng và những cách lập luận mang tính tích cực của mình. Khi trẻ có thể tham gia thảo luận trong gia đình những vấn đề của người lớn thì trẻ sẽ càng hiểu được cha mẹ hơn, còn cha mẹ lại có thể khơi gợi được tính chủ động trong con người trẻ, giúp bản thân mình có thể nhận thức rõ hơn khả năng của trẻ, mặt khác có thể nhận được những tin tức phản hồi có liên quan đối với sự giáo dục của bản thân mình.

Do một vài nguyên nhân, con trai của chú tôi đã từng đến nhà tôi ở một thời gian. Cậu ít hơn tôi một tuổi. Werner rất đáng yêu, cha mẹ tôi cũng rất thích cậu. Bởi vì cậu sống ở nhà tôi, cha mẹ tôi không muốn cậu có cảm giác không thoải mái, do vậy cha mẹ tôi càng tỏ ra vô cùng yêu mến cậu. Cứ như vậy , tôi cảm nhận như tình yêu của cha mẹ đã dồn hết sang cho Werner.

Tôi đã nhận định trong thời gian này, trong cuộc sống giữa tôi và Werner thì mẹ luôn nghiêng về Werner. Đó là những chuyện rất dễ xảy ra đối với trẻ nhỏ, tức là luôn cho rằng sự quan tâm của cha mẹ đều dành cho Werner mà sinh ra tâm lí mất cân bằng. Mẹ tôi hi vọng tôi có thể học được cách điều chỉnh tâm lí

và hành vi của mình và tiêu trừ được cách nhìn ghen tỵ với người khác, đồng thời học cách quan tâm tới người khác trong quá trình sống cùng với Werner, có như vậy thì sau này tôi mới có thể giải quyết tốt được những vấn đề trong quá trình giao tiếp với người khác. Nhưng đối diện với sự tức tối của tôi, mẹ đã không giáo huấn tôi bằng những đạo lý hay hỏi tôi rằng: “Sao cứ phải tính toán với em con vậy?” mà nói với tôi với tôi một cách bình tĩnh rằng: “Mẹ nghĩ rằng sau này các con phải đoàn kết lại với nhau, mẹ sẽ không can dự gì nữa, các con đều là những đứa trẻ có trí tuệ”. “Carl con không nên làm tổn thương em về mặt tình cảm, phải không nào? Nếu hai con không đoàn kết, thì hãy đến tìm ta”. Lúc đó mẹ sẽ trao cho con sự quan tâm, chăm sóc. Từ đó về sau tình cảm giữa tôi và Werner trở nên thân thiết hơn. Lời nhắc nhở của mẹ giúp tôi ý thức được trách nhiệm của mình, tôi cảm thấy mình cũng là một thành viên có trách nhiệm trong gia đình, từ đó dần trưởng thành hơn. Về sau, chúng tôi luôn chăm sóc cho nhau, ngoài việc cùng chơi và đọc sách với cậu, tôi còn kể cho cậu nghe những câu chuyện thú vị.

Có những lúc cha mẹ nhìn thấy những vấn đề của tôi, họ hi vọng tôi có thể nhận thức một cách chủ động, đồng thời đưa ra những sự sửa đổi đúng đắn, thế là để tôi trở thành một người ra quyết sách. Cha tôi hỏi tôi: “Bây giờ có một phiền phức như thế này, chúng ta nên làm như thế nào?”. Cha cho rằng cách làm như vậy có tác dụng tốt đối với việc xây dựng mối quan hệ tình cảm giữa ông và tôi, càng có tác dụng tốt hơn trong việc thúc đẩy việc hiểu biết của đôi bên. Chỉ khi hai bên thấu hiểu lẫn nhau thì tất cả vấn đề sẽ được giải quyết một cách nhanh chóng.

Có một lần, tôi và Werner đã thương lượng xong với nhau về việc đi chơi ở đồng hoang. Cha đồng ý cách làm của chúng tôi, nhưng yêu cầu cần phải trở về trước khi trời tối. Nhưng có vẻ

đường như chúng tôi chơi vui vẻ quá đến nỗi trở về nhà vào lúc trời đã tối lắm rồi. Đương nhiên, cha tôi không nói gì về chuyện chúng tôi trở về nhà không đúng thời gian quy định. Đợi đến lần sau, khi chúng tôi đưa ra yêu cầu tương tự, cha đã nói với tôi: “Có một chuyện khiến ta và mẹ con rất lo lắng chính là con không trở về đúng như thời gian mà con đã hứa. Như vậy sẽ khiến cha mẹ rất lo lắng, không biết đã xảy ra chuyện gì, mẹ con lo lắng đến mức sắp khóc, con xem bây giờ phải làm sao?”. Bởi vì chúng tôi đã tham gia vào việc quyết định liên quan tới thời gian, do vậy tôi sẽ phải tự giác làm theo thời gian đã giao ước. Sau này không xảy ra những chuyện tương tự như thế này nữa.

Cha tôi cho rằng, thông qua sự bàn bạc cùng thống nhất trong việc giải quyết vấn đề, cha mẹ cuối cùng muốn trẻ hiểu ra tầm quan trọng của những quan niệm về “Lí giải, tín nhiệm, thừa nhận và chuẩn xác”. Thông qua hình thức cùng bàn bạc, dễ dàng để trẻ đứng trên lập trường của người lớn mà suy nghĩ, cũng dễ dàng để nuôi dưỡng thói quen lí giải người khác của trẻ. Nếu đối diện với tình cảnh kể trên, cha mẹ lại không dùng phương pháp cùng bàn luận, mà chỉ biết trách móc, vậy thì rất có khả năng tôi sẽ không thể hiểu được sự khắc khoải trong lòng của cha mẹ, thậm chí sẽ phát triển theo chiều hướng tương phản, sẽ trở nên ngày càng không nghe lời cha mẹ.

Có một lần, trong cuộc họp gia đình, mọi người thảo luận về cách nghĩ của tôi, tôi dự định trong tuần sẽ có một lần nấu ăn ngoài, tôi muốn đảm đương nhiệm vụ mà trước đây cha mẹ luôn gánh vác. Tôi lựa chọn địa điểm nấu ăn, chọn ra thời gian xuất phát, đồng thời đưa ra các ý kiến về chuẩn bị thực phẩm. Cha mẹ có lúc đưa thêm biểu quyết để thúc đẩy thêm kế hoạch này thêm phát triển, cả nhà không ngừng ghi chép gì đó trên giấy. Trong cuộc họp gia đình, họ cũng đưa ra những ý kiến không

đồng nhất với cách nghĩ của tôi, nhưng họ không vội đưa ra lời phê bình mà với phương pháp hợp lí, giúp tôi đưa ra được quyết định đúng đắn.

Cha tôi cho rằng giao tiếp và lí giải là những điều quan trọng nhất, việc học tập và nắm vững được những phương pháp cũng như kĩ năng trong giao tiếp gia đình có một mối quan hệ mật thiết đối với năng lực thích ứng xã hội của trẻ trong xã hội sau này. Nếu một đứa trẻ ngay từ nhỏ đã học được cách giao tiếp tốt với các thành viên trong gia đình thì sau này khi bước vào xã hội sẽ có khả năng giao tiếp với người khác nhanh chóng hơn.

Điều càng quan trọng hơn đó là, giao tiếp với người khác là xây dựng một nền tảng cơ sở trong việc hiểu biết lẫn nhau. Nếu không có sự hiểu biết giữa con người với nhau, vậy thì mỗi người đều cố chấp từ góc độ của bản thân mình, cho rằng mình đối với người khác sẽ vĩnh viễn sai lầm. Nếu con người đem giới hạn của mình bó hẹp trong cái tôi nhỏ bé của mình thì người đó nhất định sẽ không thể hiểu được, không thể phát huy sở trường, cũng không có cách nào để hòa hợp cùng với người khác. Nếu sau này trẻ lớn lên, không thể hiểu được người khác, không thể tạo ra những mối quan hệ hợp tác tốt đẹp với người xung quanh thì cho dù có năm đầu sáu tay, là người phi phạm thì cũng không thể tiến hành mọi chuyện một cách thuận lợi được, chỉ có thể tự tạo ra những cản trở không có cách nào giúp bản thân mình thoát ra được.

Có thể hiểu được người khác là một tố chất cơ bản nhất trong quá trình giao tiếp giữa người với người. Chỉ có như vậy, trẻ mới có khả năng trở thành nhân tài ưu tú, phát triển toàn diện.

Con đường của đời người giống như một dòng sông lớn, dưới sự tác động gấp gáp của dòng chảy tự thân, ở những nơi phía trước không có dòng nước chảy sẽ có những con đường mới mẻ không ngờ đến.

Đời người giống như một chiếc thuyền trên sông, sóng gió sẽ không ngừng tác vào bạn từ mọi hướng, tuy nhiên mỗi cơn gió cũng tiếp thêm tốc độ cho con thuyền của bạn. Chỉ cần bạn điều khiển thuyền thật vững vàng thì cho dù có gặp mưa to gió lớn thế nào cũng không làm cho con thuyền đó chuyển hướng.

1. Thén chốt trong giáo dục trường học

Ngày 19 tháng 7 năm 1818 là một ngày hoàn toàn bình thường, nhưng đó là ngày tôi tròn 18 tuổi, ngày này có một ý nghĩa lớn lao đối với tôi, bởi vì từ ngày đó về sau tôi đã thực sự trở thành một người trưởng thành. Ngày đó, rốt cuộc cha cũng đồng ý để tôi ra nước ngoài học tập, trước ngày nay ông luôn nói tôi còn quá nhỏ. Từ nhỏ tới lớn, tôi luôn bên cạnh cha, thậm chí khi tôi học đại học, vì muốn tiện chăm sóc tôi mà cả nhà chúng tôi cũng chuyển tới Chicago. Đó có thể nói là lần đầu tiên tôi thực sự rời khỏi cha mình, bắt đầu sống độc lập. Cho dù cha không bên cạnh tôi nữa, nhưng tình yêu của cha lúc nào cũng theo sát và vẹn nguyên trong trái tim mình, sự giáo dục của ông

chưa từng bao giờ dừng lại. Trong thời gian 3 năm, ông không ngừng hướng dẫn và giáo dục cho tôi. Trong những lá thư đó, tôi đã tìm thấy những phẩm chất đạo đức cần có của một cuộc sống nhân sinh hạnh phúc, đạo lí làm người hay những phương pháp để ứng nhân xử thế cũng như những chuẩn tắc làm người. Dưới đây tôi xin liệt kê ra một số lá thư cha viết cho tôi, mong mọi người cùng chia sẻ.

Carl yêu quý!

Thư con viết nói rằng con đang nghiên cứu về Dante, điều này quả thật rất tốt. Nếu sau này con lựa chọn pháp học làm chuyên môn của mình, cha cũng sẽ ủng hộ con hết mình.

Cha suy nghĩ về sự bắt đầu tương lai của con từ sau khi con tốt nghiệp trường đại học Chicago. Lúc đó, cha từng nghĩ, nếu để con chuyên tâm nghiên cứu học vấn của một phương diện nào đó thì con có thể đạt được thành công nhanh chóng với phương diện đó. Nhưng qua sự cân nhắc của mình, cha không cho phép con làm như vậy, bởi vì nếu làm như vậy thì con chỉ chú tâm vào một lĩnh vực chứ không có sự phát triển toàn diện. Cha quyết định để con học pháp học không phải là giúp con chọn chuyên ngành, ý của cha chính là muốn con học thêm nhiều kiến thức toàn diện hơn nữa. Năm đó, có một nhà số học vì thế mà vô cùng thất vọng, ông hỏi cha vì sao lại làm như vậy, cha liền nói với ông rằng: “Nếu đến khi Carl 18 tuổi mà vẫn có hứng thú với số học thì tôi sẽ ủng hộ cháu tiếp tục theo học, bởi vì chuyên môn quyết định cả đời nên được đưa ra sau khi 18 tuổi”. Tóm lại, cha rất hi vọng con có thể đi theo chuyên ngành mà con cảm thấy hứng thú, chỉ có như vậy con mới có thể có được niềm vui và hạnh phúc trong quá trình học tập.

Con nhất định phải coi trọng giáo dục trường học, cho dù hiện nay có đã có học vị thạc sĩ, bắt đầu có những đề tài nghiên cứu chuyên sâu của mình. Bởi vì một trong những con đường chúng ta bắt buộc phải tiếp nhận giáo dục đó chính là giáo dục trường học. Con không học trung học, cuộc sống đại học cũng luôn đi cùng với sự chỉ dẫn của cha, những kiến thức về nhân tình thế thái có thể nói là thiếu sót. Còn giáo dục trường học không chỉ dạy cho chúng ta những tri thức mà còn giúp con hiểu được môi trường xung quanh. Do vậy, bây giờ con độc lập một mình ở Italy, điều này có tác dụng lớn đối với việc bổ sung những kiến thức thiếu hụt đó. Tuy nhiên, giáo dục trường học cũng có những chỗ không đầy đủ của nó, đó chính là nó không có mối quan hệ lớn với những tín ngưỡng và hứng thú của chúng ta, điều đó sẽ khiến chúng ta thất vọng. Tuy nhiên, khi con cảm thấy giáo dục trường học không thể nhấn nại được thì nhất định sự quyết tâm của con càng phải kiên trì hơn, không được vứt bỏ ngay lập tức. Bởi vì tất cả kiến thức đều từ sự biến đổi về chất, dẫn tới lượng, cuối cùng sẽ thực hiện một bước nhảy vọt, đến lúc đó con sẽ phát hiện ra rằng, con đã đạt đến một cảnh giới mới.

Muốn có được học vấn thì nhất thiết phải khổ luyện, tiền từng bước một lên phía trước, không nên có tư tưởng nóng vội, muốn nhanh chóng có được thành công trước mắt. Có được học vấn thực sự thì không thể nửa vời, giả tạo, không có đường nhanh chóng nào cả, con phải ghi nhớ rõ điều này.

Tác dụng thực sự của giáo dục chính quy còn lớn hơn rất nhiều so với con tưởng tượng, bỏ qua nó là một sự ngốc nghếch, do vậy, con nên dành thời gian ra để đi tiếp nhận những phương thức và phương pháp của giáo dục trong trường học, thậm chí có nhiều học giả thích việc nghiên cứu

độc lập. Đương nhiên, giáo dục chính quy ở trường học chỉ có thể giúp con tích lũy kiến thức, nó không thể giúp con khai phá sức sáng tạo của mình. Vì vậy, muốn có được thành tích tốt thì cần xử lý tốt mối quan hệ giữa tiếp nhận kiến thức và nghiên cứu độc lập.

Hi vọng lớn nhất của cha đối với con chính là mong con trở thành một người giàu về trí tuệ, mục tiêu cuối cùng của việc học tập tri thức đó chính là có được trí tuệ. Tri thức có muôn hình vạn trạng, nhưng trí tuệ thì lại ít nhìn thấy. Kiến thức có thể trông thấy, nghe thấy, còn trí tuệ thì không thể nhìn thấy được, không thể cầm nắm được; tri thức là những nhận thức của ta đối với sự tồn tại của sự vật bên ngoài, còn trí tuệ lại là những sự hiểu biết của chúng ta đối với bên trong của sự vật. Người có tri thức chưa chắc đã là người có trí tuệ, còn người có trí tuệ thì nhất định là người có tri thức, vì vậy con cần tìm kiếm trí tuệ trong khi học tập tri thức. Phương pháp tìm kiếm trí tuệ có rất nhiều, con có thể làm giống như trong lịch sử là bái thầy tìm bạn; cũng có thể ngồi độc lập phần đầu trong phòng, chìm mình trong bể sách, đó chính là cái mà mọi người hay nói đến “Đọc vạn quyển sách, đi muôn vạn dặm”. Điều quan trọng đó là, cuộc sống tại bất kì đâu, bất kì thời điểm nào cũng giúp chúng ta đạt được trí tuệ, có được sự khơi gợi trong vô hình trung. Do vậy, điều con nên làm đó là hãy mở rộng tâm lòng mình, toàn tâm toàn ý đi đón nhận và hít thở chúng, không nên từ bỏ bất kì phương thức học tập nào, bất luận là giáo dục trường học hay nghiên cứu độc lập.

“Mùi vị của hạnh phúc chính là mùi vị của chân lý, hạnh phúc khó quên nhất trong cả cuộc đời chính là hạnh phúc của việc cảm nhận chân lý”. Đây chính là câu thơ trong một bài thơ của Demi mà tôi vô cùng yêu thích.

Con trai à, bây giờ cha thực sự hi vọng con có thể cảm nhận được niềm hạnh phúc này.

2. Lựa chọn một người hướng dẫn tốt

Con trai yêu quý!

Con đã kể rõ tình hình của mỗi người thầy cho cha biết rồi. Cha nghĩ rằng con nên chọn Giáo sư Mahler làm người thầy hướng dẫn cho con, cha cảm thấy Giáo sư Mahler rất thích hợp với con.

Có lẽ con sẽ cảm thấy hơi phiền lòng nên đã để lộ ra thái độ của mình trong thư. Bởi vì con cảm thấy mình đã lớn rồi, có thể tự mình giải quyết mọi việc rồi, hơn nữa con khó khăn lắm mới thoát ra khỏi đôi cánh của cha, đương nhiên không muốn người nào quản thúc con nữa. Thế nhưng, cha sẽ vẫn kiên định với cách nhìn của mình, một đứa trẻ thành một người lớn, đó sẽ là thời kì then chốt nhất, nguy hiểm nhất. Mỗi người trẻ tuổi đều phải đặc biệt cẩn trọng trải qua thời kì này, không nên bỏ qua sự hướng dẫn của người thầy chỉ dẫn, một mình dấn thân vào cuộc sống xã hội. Con nhất định không được như vậy, người trẻ tuổi không có được sự chỉ dẫn đúng đắn thì rất dễ trở nên hư hỏng và muốn làm gì thì làm. Con nên chú trọng điều này, bởi vì ví dụ cho những điều này thì có vô vàn.

Cha có một người bạn quý tộc, ông ta có một cậu con trai. Từ nhỏ ông đã thuê một người thầy hướng dẫn cho cậu. Người thầy đó là một người cao thượng. Dưới sự giáo dục nghiêm khắc, cậu bé đã trở thành một người khiêm nhường, lễ phép và chân thực. Năm cậu 16 tuổi, cha đã đến nhà cậu bé thăm nom, cha rất thích cậu bé, bởi vì ngày đó cậu bé quả

thật là người xuất sắc về mọi phương diện, không biết con còn nhớ người này không? Ngày đó cha không thường xuyên nhắc đến người này phải không? Cha vẫn luôn hi vọng rằng con sẽ trở thành một người giống cậu bé đó.

Sau khi đứa trẻ đó tròn 18 tuổi, bạn của cha cho rằng cậu đã trở thành người lớn, có thể bước vào xã hội sống một cuộc sống độc lập, thế là đưa cậu đến Pari học, vốn dĩ người thầy hướng dẫn đang định giới thiệu cậu đến một vài người bạn đức cao vọng trọng ở Pari, tiếp tục làm một người thầy hướng dẫn của cậu nhưng đã bị từ chối. Thế là, cậu bạn nhỏ này một mình tới Pari, cậu nhanh chóng gặp được một loại “Thầy hướng dẫn” khác, một đám con em quý tộc suốt ngày thích ăn chơi, tụ tập, hát hò. “Người thầy hướng dẫn” này đã nói với cậu, những cách thức giáo dục hồi trước mà cậu đã tiếp nhận đều muốn trói buộc cậu, bây giờ cậu đã lớn rồi, cũng nên sống một cuộc sống tự do của mình.

Thế là đầu óc non nớt của cậu nhanh chóng bị những quan điểm ác độc này xâm chiếm. Ngoài ra, cậu còn phát hiện, hành vi và quan điểm của những người xung quanh cậu đều như vậy. Dưới sự dẫn dắt của quan điểm cay nghiệt như vậy, cậu bé đã nhanh chóng bước vào con đường tội lỗi, cậu cùng đám bạn của mình bắt đầu một cuộc sống chúng gọi là tự do, uống rượu, cờ bạc và chơi bời với đám kĩ nữ, cuộc sống mỗi ngày đều phóng túng cực độ, không có quy luật gì cả. Để thể hiện cậu là những người cùng hội cùng thuyền với đám bạn, cậu đã rũ sạch những phẩm chất đạo đức tốt đẹp mà trước đây đã từng được giáo dục. Khi người thầy của cậu đến Pari, nhìn thấy bộ dạng bê tha, xuống cấp đó của cậu, trong lòng cảm thấy vô cùng xót xa, nhưng mọi thứ tốt đẹp bây giờ đã không thể nhồi vào cái đầu đầy những ý nghĩ xấu xa của cậu

nữa rồi. Người thầy đó chẳng còn cách nào nữa, bèn kể lại tình hình đó cho cha cậu biết. Nhưng đợi đến khi cha cậu đến thì mọi chuyện đã quá muộn rồi! Con người cậu lúc đó vì quá phóng túng mà đã mắc bệnh truyền nhiễm, nằm trong bệnh viện thoi thóp trong từng hơi thở. Vì đánh bạc quá độ mà trên người không còn lấy một xu mà còn mắc nợ một khoản rất lớn, lâm vào tình trạng vô cùng túng quẫn và không có sự trợ giúp nào cả. Còn “Người thầy đường đời” của cậu thì sao? Những người này không những không giúp đỡ, trái lại còn lừa gạt, khích bác cậu. Lúc đó, cậu mới bừng tỉnh ngộ, “Những người thầy đường đời” này của cậu sở dĩ khiến cậu xuống dốc, mục đích của chúng chính là muốn biến cậu trở thành chó săn của chúng, để chúng thu tóm, do vậy những người này không muốn cậu sống cuộc sống trước đây, bắt cậu phải từ bỏ những phẩm chất tốt đẹp trước đây.

Một đứa trẻ vốn dĩ có một tiền đồ tốt đẹp và một tương lai rực sáng thì bây giờ lại sa ngã đến mức này, cuối cùng còn trở thành người bệnh tật đầy mình, khó khăn túng quẫn, thất thủ từng ngày! Con nhất định phải cảnh giác cao độ. Sau này người thầy hướng dẫn đến thăm cậu, cậu nói với ông đầy đau khổ rằng: “Nếu ngay từ đầu con nghe lời thầy đi tiếp nhận sự hướng dẫn của người thầy khác thì con sẽ không ngập lặn trong bất hạnh như ngày nay!”

Trong 18 năm, cha đã dạy cho con nhiều điều nhưng vẫn còn một số thứ cha chưa dạy cho con, bởi vì lúc đó ta cho rằng con vẫn còn nhỏ, dạy những thứ này cho con quả thực không thích hợp. Do vậy, con cần phải tiếp tục học tập, nếu con không lựa chọn Giáo sư Mahler làm thầy hướng dẫn của con mà lựa chọn người khác thì cũng được. Tóm lại, chỉ cần là người hội tụ đủ hai điều kiện dưới đây: Một người có lẽ nghĩa

hài hòa, một người hiểu được đôi nhân xử thế, đó chính là một người thầy hướng dẫn đủ tư cách.

Muốn hiểu được nhân tình thế thái thì nhất định phải có được sự điều dắt của người thầy, chỉ dựa vào đọc sách và tư duy thì không thể có được, bởi vì nó hàm chứa một trí tuệ cực lớn, cũng là tri thức mà con người khó nắm bắt nhất trên thế gian này. Tóm lại, cha chỉ có hai yêu cầu đối với con, nếu con có thể làm được thì cha có thể yên lòng rồi: Thứ nhất là tìm được một người thầy thích hợp, thứ hai là lựa chọn bạn bè phải thật cẩn thận và thận trọng.

3. Ra thế giới bên ngoài tìm sự thăng hoa cho tâm hồn

Con trai Carl yêu quý của cha!

Trong thư biết được con vẫn khỏe, cha và mẹ con đều yên lòng. Đặc biệt là mẹ con lúc nào cũng lo lắng tới việc ăn uống và sức khỏe của con. Cha lúc nào cũng khuyên mẹ con không nên quá lo lắng, ai mà không biết Itali chính là kinh đô của đồ ăn. Nhưng cha vẫn lo lắng con sẽ chìm đắm trong thế giới thực phẩm đó mà quên mất nghiệp học. Nhưng bây giờ xem ra tất cả mọi lo lắng đều là quá rồi.

Ngoài việc chú ý ăn ở, kiên trì luyện tập thể dục để giữ gìn sức khỏe cũng có tác dụng rất tốt. Có một số người chỉ nhìn thấy mặt không tốt của vận động thể dục mà đã phê phán thể dục vận động. Thực ra thể dục vận động rất có lợi đối với những người ở cả ngày trong nhà để theo đuổi sự học. Cha hi vọng con có thể tìm được những bài tập vận động phù hợp với mình, trải mình vào trong đó, như vậy con có thể cảm nhận được những niềm vui khác nhau từ những lĩnh vực khác nhau, một niềm vui khi cơ thể hòa nhập với thiên nhiên. Sở dĩ

trong thời đại Hi Lạp cổ lại xuất hiện nhiều nhà triết học và những tướng quân tráng kiện như vậy chính là do họ đề cao giá trị của vận động. Trong thể vận hội Olympic cổ, những người có thân hình trần đẹp đều nhận được sự tán dương và khen ngợi của mọi người.

Du lịch không những giúp chúng ta rèn luyện cơ thể mà còn giúp tôi luyện ý chí của chúng ta, nó còn giúp chúng ta học được những kiến thức không hề có trong sách vở, giúp chúng ta tận hưởng muôn hình muôn vẻ của niềm vui, thì nhất thiết phải có một cơ thể khỏe mạnh.

Khi được 6 tuổi, con đã trở thành đứa trẻ nổi tiếng khắp trong vùng của chúng ta, điều này là do ngay từ nhỏ cha mẹ đã hay dẫn con đi du lịch ở khắp nơi.

Sau này, có một số người vô tri nói rằng, vì cha dẫn con đi khắp nơi để du lịch mà tiêu tốn rất nhiều tiền của, đến nỗi học phí đại học của con sau này cũng không đáp ứng được, ngoài ra có một số người nói rằng, nếu không lãng phí như vậy, dùng số tiền đó tích lại mua sách, tác dụng sẽ càng lớn hơn.

Thực ra, cha cho rằng, cha làm như vậy là rất đáng, cha không hối hận dù chỉ một ít. Cho dù cha chỉ là mục sư nghèo ở một vùng nông thôn, để có thể đưa con đi du lịch, cả nhà thường phải thắt bóp chi tiêu, khi đi du lịch cũng chỉ ở trong những khách sạn rẻ tiền. Nhưng những người phê bình người khác một cách hồ đồ như vậy cũng chỉ giống như ếch ngồi đáy giếng, ngồi trong cái giếng nhà của mình để nhìn sự vật, vĩnh viễn không trông thấy thế giới bên ngoài, bọn họ đương nhiên không thể hiểu được ý nghĩa những hành động mà chúng ta đã làm. Đối với chúng ta mà nói, những tiếng gọi của tâm hồn

chính là khát vọng của lòng nhiệt tình muốn khám phá những kì tích mới, là hướng đi đối với những đỉnh cao xa mà chúng ta hướng tới. Những năm tháng ấu thơ của mình chẳng phải con đã nghe theo những hơi thở này, làm theo khát vọng tâm hồn cháy bỏng của bản thân mình mà đi du lịch đó sao?

Những chuyến du lịch trước đây, con luôn cùng đi với cha. Bây giờ, con đã lớn rồi, cũng nên xuất phát độc lập, cho dù chỉ có mấy ngày con cũng nên thử xem, những điều này sẽ viết thêm vào cuộc đời con một trang tươi sáng trong những tháng ngày đã qua của mình.

Từ trong những cuộc du lịch đó, con nhất định sẽ hiểu rõ thêm niềm vui tột đỉnh của du lịch đem đến cho con người.

Khi cha vẫn còn là một học sinh trong việc học thần học, vào mùa đông một năm, cha cùng mấy người bạn đi du lịch, chúng ta đã đến đồi ở núi Saint Cloth Ruth. Lúc đó, một trận tuyết đã che lấp tầm nhìn của chúng ta, khắp nơi đều là một dải tuyết trắng mênh mông. Tu sĩ của học viện Saint Cloth Ruth đã nói với chúng ta rằng: “Các con không thể hướng lên phía trước, phía trước chính là một vực núi, ở đó đã chết không ít người rồi; qua vực là khu vực không có người ở 150 dặm, nơi đó chỉ có loài gấu xám sinh sống. Trận tuyết lớn thế này, có khả năng kéo dài đến một hai ngày”. Chúng ta đều là những thanh niên hừng hực bầu nhiệt huyết, mọi người đều quyết định nhất định phải tiến lên phía trước, quyết không hối hận! Thế là, chúng ta đã xuất phát. Băng bám đầy trên mặt đường, rất trơn, ở dưới lại là vực sâu vạn dặm, chỉ cần không chú ý một chút thì sẽ trở thành bộ xương khô nằm mục dưới vực sâu này. Xe bò rất khó đi trên đoạn núi này, chúng ta thu mình trong một góc, không động đậy được gì, tất cả

đều cho rằng bản thân mình khó mà có thể sống sót ra khỏi khe núi này. Có mấy lần bánh xe còn trơn trượt đến sát vách núi, may mà người giữ xe cố gắng lắm mới giữ nó đi vào đường chính. Nhưng đột nhiên, chúng ta gặp phải một trận bão tuyết, bầu trời sáng trong, khắp nơi đều là một dải trắng xóa, những cơn sóng bao trùm cuốn lấy những ngọn núi, trước mặt không còn nhìn thấy gì nữa. Ánh sáng mặt trời chiếu rọi qua những đám mây đang lững lờ trôi, hắt những tia nắng xuống bình nguyên cách xa vạn dặm. Cảnh sắc ấy dường như giống với nhiệt khí áp đảo, vừa yên tĩnh lại vừa náo nhiệt, giống như cảnh tiên trên trời, dưới sức mạnh lớn khủng khiếp của Thượng đế, chúng ta đều bất giác quỳ gục xuống. Trong khoảnh khắc này, cha cảm thấy dường như mình đang đến gần với Thượng đế hơn, cha dường như đã nhìn thấy Người rồi, và vào chính giây phút đó cha đã quyết định sự nghiệp mà cuộc đời mình theo đuổi, cha bằng lòng dâng hiến tính mạng này để phụng sự Thượng đế.

Đó là sự mê hoặc của du lịch, trong chuyến du lịch con sẽ cảm nhận được một thế giới đẹp mê hồn với những điều kì diệu khó có thể tưởng tượng ra được, con sẽ được chiêm ngưỡng cuộc sống với muôn hình vạn trạng của nó, con sẽ gặp những chuyện mà có tưởng tượng đến đâu con cũng không thể ngờ được.

Tuy nhiên, một số người lại sợ phải nếm trải mùi vị khổ nhọc, bọn họ chỉ cười ngạo xem hoa và cho rằng đó cũng là du lịch. Thực sự, nếu làm như vậy thì họ sẽ chẳng trông thấy gì, không trải nghiệm được gì, đó không phải là du lịch thực sự. Một cuộc du lịch thực sự phải là những kinh nghiệm có được từ trong khó khăn, chỉ có như vậy, con mới có thể trải

nghiệm được những tình cảm xưa cũ trong những thứ danh lam thắng cảnh, mới có thể nhìn thấy vẻ đẹp hùng vĩ, tráng lệ của thiên nhiên, mới biết được trên thế giới này với muôn hình vạn trạng của cuộc sống, mới thực sự ý thức được sự đáng quý của sinh mệnh!

Đối với một người mà nói, du lịch là điều không thể thiếu được. Bây giờ, có rất nhiều “Con mọt sách” trong trường đại học, họ không đi tìm hiểu thế giới mà mình chưa biết, cả ngày chỉ chìm đắm trong phòng đọc sách, cảm xúc của họ ngày càng trở nên trì trệ, thế giới trong mắt họ ngày càng trở nên nhỏ hẹp hơn, con người ngày càng trở nên cứng nhắc hơn, ánh mắt ngày càng trở nên đờ đẫn. Nếu con đã từng lựa chọn một cuộc sống ổn định, không thay đổi và cứng nhắc như vậy, thì một ngày nào đó nếu thức dậy, con sẽ phát hiện ra rằng, con chẳng có mộng tưởng, chẳng có sức tưởng tượng gì hết. Không thể trở thành người như vậy, con trai, con hãy dũng cảm bước lên phía trước nhé! Con sẽ phát hiện ra những nguy hiểm và những khổ nạn mà con đã từng trải qua sẽ đem đến cho con nhiều trí tuệ ở con đường phía trước, nó sẽ thể hiện ra ở những điều nhỏ bé như này. Điều cuối cùng cha muốn nhắc nhở con là hãy chú ý tới sự an toàn.

4. Hình thành quan niệm về tình yêu đúng đắn

Con trai yêu quý!

Cảm ơn sự tin tưởng con đã dành cho cha. Con viết thư nói cho cha nghe con đang đau khổ thế nào với mỗi tình của mình, ngay đến mẹ con xem xong thư cũng khóc lóc, mẹ luôn cho rằng con vẫn còn là một đứa trẻ, không ngờ trong chớp mắt, con đã trở thành một người trưởng thành. Con thực sự

đã trưởng thành rồi, cảm giác của con khi nói chuyện với một người trưởng thành đó đích thực là chuyện mà người trưởng thành hay nói đến. Nhưng những bậc cha mẹ thường có một cảm giác như này, hôm qua vẫn còn là một đứa trẻ lẳng nhăng, bám chân mà bây giờ đã là một người trưởng thành, đã bắt đầu cuộc sống độc lập rồi.

Tình yêu biết nói sao đây? Tình yêu có thể nói là bông hoa của Thượng đế, vừa thần bí lại vừa thơm thảo. Nó có một năng lực vô cùng lớn lao, chỉ là xem con sẽ đối đãi với nó ra sao. Nó có thể mang con đến thiên đường, nhưng cũng có thể đẩy con vào địa ngục. Ái tình là gì? Khi nào nó đến? Điều này thì không ai nói chắc được, nó là câu đố lớn nhất của nhân gian. Thần thoại Hi Lạp cổ đại có câu: “Chỉ cần tiểu thần quản chuyện tình ái là Cupid cung tên của mình bắn vào hai người thì hai người đó sẽ nảy sinh tình cảm. Nhưng thần Cupid lại thường xuyên vứt cung tên linh tinh, nên việc nảy sinh tình cảm dường như chẳng bao giờ xảy ra”. Thực tế, trong cuộc sống hiện đại ngày nay, hình thái của tình yêu cũng như vậy, con cũng nên tiếp nhận và hiểu được quan điểm này của tình yêu. Nếu con phát hiện ra con đã yêu một người, nhưng đối phương lại không yêu con, thì đó không phải là lỗi của con, cũng không phải do con không đủ tốt, con nên biết trân trọng bản thân mình, đây chỉ là do cung tên của thần Cupid đã không bắn trúng cô ấy, nếu thần Cupid phát hiện ra con thì có khả năng một cô bé nào đó sẽ phải lòng con, nhưng con lại không yêu cô bé đó. Lúc này, con không nên kiêu ngạo mà nên từ chối cô ấy một cách khéo léo! Con cần phải biết rằng, Cupid là một kẻ mù quáng, một cảnh tượng đẹp nhất đó là con yêu người đó và người đó cũng yêu con. Tuy nhiên, con cũng nên có sự chuẩn bị về tâm lí, tình yêu

không phải là vĩnh hằng, khi tình yêu rời khỏi thì con cũng nên chấp nhận nó, không nên níu kéo hay trách móc đối phương, hãy để cô ấy ra đi, bởi vì con phải hiểu rõ rằng, đó là những việc nằm ngoài sức lực của con người.

Con trai của ta, hãy nhớ kĩ điều này, là tình yêu lựa chọn con chứ không phải con lựa chọn tình yêu. Có nhiều người không nắm rõ đạo lí này nên rất dễ phạm lỗi ở phương diện này. Dưới đây cha sẽ kể cho con nghe câu chuyện của hai người bạn của cha:

Một người bạn cùng lớn lên với cha hồi còn nhỏ đó là Hans, điều kiện gia đình của cậu bạn đó rất tốt, sau khi tốt nghiệp đại học đã vào làm việc tại một ngân hàng của gia tộc, ngân hàng này cũng do cậu chuẩn bị tiếp nhận. Cậu yêu một tiểu thư quý tộc, vị cô nương này không thiếu những người theo đuổi. Trong đám đông những người theo đuổi mình, vị tiểu thư này lại ngắm trúng Hans, đã lựa chọn cậu ấy. Thế là Hans đạt được hạnh phúc cực lớn của đời mình, thế là cậu dồn hết tâm trí vào cuộc tình đó. Nhưng những ngày hạnh phúc đó lại quá ngắn ngủi, tình yêu của họ cũng ngắn như vậy. Không lâu sau đó, vị tiểu thư này nói với Hans, cô ấy đã không còn yêu cậu ấy nữa mà đã yêu một người khác rồi.

Sự thực này khiến Hans chìm đắm trong hố sâu của sự tuyệt vọng. Cậu ấy không tin rằng tình yêu lại rời bỏ mình nhanh đến như vậy, cậu ấy không thể từ bỏ. Thế là một lần, cậu ấy đã thể hiện sự tấn công mãnh liệt đối với tình yêu của mình, nhưng trước thái độ kiên quyết của vị tiểu thư đó đã nói rõ với Hans rằng, cô đã không còn tình cảm với cậu nữa, cô bây giờ chỉ yêu người chồng sắp cưới của mình thôi, hơn nữa họ cũng sắp chia tay rồi. Hans sụp đổ, không có cách nào chấp nhận sự thực này.

Từ nhỏ tới lớn, cậu muốn gì là có cái đấy, cậu không thể chịu được cảnh thử mà cậu muốn có lại không thể có được. Kết quả là, vào một ngày, cậu đã lặng lẽ đến nhà vị cô nương kia, dùng kiếm giết chết người tình, vị cô nương và ngay cả mình nữa.

Một người bạn khác không thường xuyên gặp mặt đó là Winston, có thể vì không gặp mặt thường xuyên mà anh ấy rất bằng lòng khi kể cho cha nghe mọi chuyện. Cha cũng biết rõ đôi với cuộc sống của cậu ấy. Ngay từ nhỏ Winston đã tràn đầy những huyền tưởng đối với tình yêu, lúc đó trong tim cậu đã tạc lên hình ảnh của một người tình, trong tim cậu lúc đó luôn nghĩ phải tìm ra bằng được người tình kiểu điểm đó. Cuối cùng có một ngày, người tình trong mộng đã xuất hiện trước mặt cậu, tình yêu của họ đã kết thành hôn nhân.

Nhưng cùng với sự trôi đi của thời gian, trong những ngày tháng họ chung sống, tình yêu ban đầu dần không còn nhìn thấy nữa. Winston phát hiện ra, hình ảnh của người tình trong mộng và người vợ bây giờ đã khác nhau rất xa, cô ấy không tốt như thế nữa, trở nên hay cáu giận, còn có nhiều thói quen không tốt, càng ngày càng thô tục. Đương nhiên, cậu cũng thường xuyên khiến người vợ của mình cáu giận và không thoải mái. Cậu phát hiện ra vợ của mình trở nên khô khan và vô vị, còn những người phụ nữ khác thì lại giống với người tình trong mộng của cậu, thế là họ bắt đầu cãi nhau, tranh chấp, cuối cùng dẫn tới li hôn. Không lâu sau, Winston tìm thấy “Người tình trong mộng” khác, bọn họ yêu nhau, nhưng không lâu sau đó họ cũng cãi cọ và chia tay.

Cứ như vậy, từng người tình trong mộng của Winston đã xuất hiện và đến bên cậu, nhưng nhanh chóng từng người

từng người một lại ra đi, Winston chưa từng tìm được người tình tuyệt mỹ như cậu mong muốn, do vậy cậu vẫn không ngừng nghỉ tìm kiếm từng phút giây.

Hai người bạn đó của cha đã rơi vào màn sương mịt mù của ái tình nhưng rốt cuộc đều không tìm thấy hạnh phúc. Thực ra, màn sương của ái tình này có rất nhiều loại, chỉ cần chúng ta cẩn thận tránh chúng thì có thể đạt được hạnh phúc. Phương pháp rất đơn giản, khi mũi tên của Cupid bắn trúng con thì hãy mở rộng bờ vai mình ra, mở rộng lòng mình ra để đón nhận nó, đem tình yêu của con dâng tặng cho người con gái con yêu, cũng để những người xung quanh cùng chia sẻ niềm hạnh phúc và thứ tình yêu đó: Khi tình yêu rời xa, hãy dùng lí trí để chấp nhận thực tế này, bất luận điều đó rời đi từ trong tim con hay trong tim người bạn gái kia.

Con phải kiên cường, chỉ khi mở rộng lòng mình thì thân tình yêu sẽ lại giáng xuống, điều quan trọng đó là cần phải thận trọng với tình yêu, tức là không dễ dàng cho đi tình yêu của con, cũng cần có một tinh thần mạo hiểm đi tìm tình yêu chân chính.

Còn một điều nữa cha cần nhắc nhở con, đó là không nên lơ đãng việc học vì tình yêu.

Đó là những điều mà cha muốn nói với con.

Chúc con mọi sự tốt lành!

5. Sống lạc quan, trân trọng cuộc sống

Carl yêu quý:

Hi vọng con đã thoát ra từ trong nỗi khổ tâm đó. Con còn trẻ thể này mà đã phải đối diện với cái chết, sự qua đời

của bè bạn thực sự khiến người khác đau lòng. Tuy nhiên, đối diện với cái chết là chuyện mà mỗi người chúng ta cần trải qua, nhất định có một ngày, cha cũng sẽ rời xa con, còn con cũng sẽ rời xa nhân gian vào một ngày nào đó, bước vào một thế giới khác.

Con vừa gặp phải nỗi đau mất bạn, cha lại nói những điều này dường như là chuyện quá tàn nhẫn. Nhưng thực sự chuyện đó thực sự không có gì đáng sợ, bất kì lúc nào con cũng hãy dũng cảm lên khi đối diện với cái chết. Bởi vì con vốn luôn đau lòng, nên cha không cho con biết, thực ra tháng trước cha cũng đã tham gia tang lễ của cha Mira Walpole. Bây giờ, đã đến lúc cha phải nói cho con biết sự thực này.

Hồi còn nhỏ, cha vô cùng yêu quý cha Mira Walpole, ông cũng rất quý mến cha, ông có một kho báu chứa đầy câu chuyện thú vị. Ngày đó, ông đã dẫn cha vào trong căn phòng nhỏ trong rừng sâu và nghe ông kể những câu chuyện. Cha Mira Walpole là người già trường thọ nhất của thôn Loch, ông hưởng thọ 95 tuổi. Những sự việc ông biết nhiều vô số và cũng trải qua rất nhiều chuyện, cha cũng thường xuyên dẫn con đến nghe những câu chuyện của cha, mỗi lần đó ông đều ăn mặc chỉnh tề đón tiếp chúng ta từ cổng. Nửa năm trước khi ông mất, trạng thái cơ thể ông có những biểu hiện không tốt, trong thôn cử người đặc biệt đến chăm sóc ông. Tuy thấy sức khỏe ngày càng xấu đi, ông vẫn vui vẻ kể chuyện cho đám trẻ con nghe.

Ông đã đối diện với cái chết một cách vui vẻ và bình tĩnh như vậy, cha chưa từng thấy người nào có thể đối diện với cái chết một cách bình thản đến như vậy, trước cái chết vẫn giữ được sự tôn nghiêm của đạo làm người. Con cũng thực sự nên suy xét một chút xem.

Cha vẫn luôn nói cho con nghe một số trải nghiệm liên quan tới “Cái chết” của cha.

Còn nhớ cách đây nhiều năm trước, khi cha tròn 20 tuổi ở trấn Needham đã xảy ra bệnh truyền nhiễm. Lúc đó đã xảy ra loại bệnh truyền nhiễm vô cùng đáng sợ, chỉ dành đào một cái lỗ lớn đem chôn người chết vào trong đó, dùng đất đắp lên trên. Tình hình đáng sợ như vậy, cha cũng nghĩ rằng mình nhất định cũng sẽ chết. Vào buổi sớm một ngày, cha lặng lẽ ngồi đợi tử thần giáng xuống, tâm trạng vô cùng lo lắng, bởi vì cha còn trẻ như vậy, cuộc sống thực sự còn chưa bắt đầu! Cha cầu cứu Thượng đế tới cứu giúp mình. Ngày hôm đó đã xảy ra nhật thực, bầu trời đen ngòm dần dần che mất mặt trời, mặt đất biến thành một dải đất lặng thinh, ngựa không hí, trâu bò không động đậy, chim ngừng hót. Khi ánh trăng đã hoàn toàn che lấp mặt trời, bóng tối dường như nuốt trọn mọi sự vật của nhân gian, ngoài một chút điểm sáng còn sót lại thì dường như mặt trời đã bỏ chúng ta, để lại cho chúng ta chỉ là một dải bóng tối đen ngòm. Trên mặt đất không một chút gió, cũng không có bất kì âm thanh nào. Nhưng chính trong khoảnh khắc ấy, một sự biến đổi thần kì đã xảy ra trong tim cha, mãi cho đến bây giờ, cha cũng không có cách nào có thể hình dung được sự xúc động mà cha đã cảm nhận lúc đó, điều này đối với bất kì người nào khác đều khó có thể lí giải được. Chỉ có thể nói, vào thời khắc đó, linh hồn cha đã rời bỏ cái chết, bóng tối, linh hồn đã được thăng hoa, cha đã được cứu mạng. Cha không còn sợ cái chết đến, không còn sợ bóng tối, không còn cầu xin sự cứu mạng của Thượng đế.

Cái chết thực sự là một chuyện khiến người khác đau khổ, nó sẽ lấy đi người con yêu, nó có thể lấy đi sinh mệnh của người duy nhất hiểu con. Cha biết rằng, với độ tuổi của con

bây giờ, cái chết là chuyện con không muốn đối mặt cũng như nói đến, nhưng điều này có gì là đáng sợ chứ? Cái chết là một dạng luân hồi, nó không phải là một dạng đau khổ. Mỗi người chúng ta không phải đều đến từ chỗ của Thượng đế hay sao? Cuối cùng, chúng ta lại về bên Người, sức mạnh của cái chết cũng mạnh như sức mạnh của Thượng đế, lẽ nào con lại sợ Thượng đế?

Con trai của cha, sau cùng ta muốn nói với con một điều: Đừng sợ cái chết, nhưng phải biết trân trọng sinh mệnh.

Mục lục

Trang

Chương 1	5
Cha mẹ đều mong muốn sinh ra	5
những đứa con thiên tài	5
1. Tôi có một người mẹ tốt.....	5
2. Không để xảy ra sai lầm trong thời kì mang thai	8
3. Phải chú ý chăm sóc trước và sau sinh	10
4. Giáo dục bào thai là một bước quan trọng nhất của trong việc giáo dục thiên tài.....	15
5. Từ thiếu năng thành thiên tài	19
Chương 2	
Giúp trẻ có một cơ thể khỏe mạnh ngay từ nhỏ	
1. Tầm quan trọng của thói quen ăn uống tốt đối với sức khỏe	25
2. Tâm lí khỏe mạnh là tiền đề của cơ thể khỏe mạnh	28
3. Phát triển chức năng của 5 cơ quan.....	31
4. Phương pháp tăng cường sức khỏe bằng nước lạnh.....	37
5. Không biết nghỉ ngơi sẽ không biết làm việc.....	40

Chương 3

Khai phá trí lực trong sự bao bọc

1. Phương pháp giáo dục ngôn ngữ độc đáo45

2. Bồi dưỡng năng lực quan sát58

3. Rèn luyện năng lực ghi nhớ64

4. Khơi gợi trí tưởng tượng phong phú.....66

5. Tiến hành khai thông trí tuệ trong trò chơi.....70

Chương 4

Phương pháp học tập của cha truyền thụ

1. Người cha dạy tôi ngoại ngữ73

2. Kiên trì học tập 2 tiếng mỗi ngày80

3. Có hứng thú ở nhiều phương diện84

4. Phương pháp ghi nhớ có hiệu quả nhất87

5. Phương pháp dạy số học90

6. Tăng thêm kiến thức với những trải nghiệm
của bản thân trong cuộc sống93

7. Kích phát năng lực trong khi chơi.....98

8. Phương pháp tạo hứng thú
chính là phương pháp tốt nhất.....104

9. Phương pháp học tập trong sự vui vẻ.....	106
10. Phương pháp học âm nhạc.....	109
11. Có trí tuệ trong việc học tập	112
12. Phương pháp học tập giao thoa	114

Chương 5

Phát triển toàn diện, không thiên lệch

1. Lòng trắc ẩn là thứ đẹp nhất của đời người.....	118
2. Làm những việc mình có thể tự làm được	123
3. Duy trì sự tỉnh táo với vinh quang phía trước	126
4. Là một nhân tài khỏe mạnh, toàn diện, bình thường ..	132
5. Có một tính cách tốt	136
6. Nhất định phải phát triển toàn diện	140
7. Cha mẹ nên định hướng, giúp trẻ không thiên lệch.....	144

Chương 6

Nuôi dưỡng phẩm chất đạo đức tốt cho trẻ

1. Tiết kiệm là đức tính tốt đẹp của con người	147
2. Nuôi dưỡng phẩm đức, cần sự tự giác	151
3. Nuôi dưỡng trẻ trở thành người chân chính và chính trực	155

4. Lấy bản thân mình làm gương.....	157
5. Phân rõ thị phi, nhất quán.....	159
6. Khẳng định vị trí của mình.....	163
7. Tự tin đối diện với những thách thức trong tương lai...	165

Chương 7

Xây dựng cho trẻ một nhân cách toàn diện

1. Chú trọng đạo lí, lấy cái lí thu phục lòng người	168
2. Giáo dục “Người lớn hóa”	173
3. Phê bình phải khiến trẻ tâm phục khẩu phục.....	177
4. Không làm tổn thương lòng tự tôn của trẻ	183
5. Nuôi dưỡng tính cách kiên cường, không đầu hàng	186
6. Khai phá tinh thần dũng cảm, không ngại khó	192

Chương 8

Cách chọn bạn và chơi trò chơi

1. Nên nắm vững mức độ khi chơi.....	197
2. Xử lí thỏa đáng những mâu thuẫn khi chơi	203
3. Cha mẹ là người bạn tốt nhất của trẻ.....	207
4. Gắn mực thì đen, gắn đèn thì rạng	213
5. Tiếp xúc giới hạn với trẻ khác	217
6. Cảm nhận cuộc sống trong khi chơi	219
7. Các trò chơi giữa cha và con.....	224

Chương 9

*Khích lệ và khen ngợi tăng cường lòng tự tin
và dũng khí cho trẻ*

1. Những lời khen ngợi có hiệu quả
tạo ra lòng tự tin vô bờ bến227

2. Trẻ có khả năng ở nhiều lĩnh vực231

3. Dũng cảm đối mặt với thất bại235

4. Sự khéo léo của những lời khen ngợi237

Chương 10

“Thiện” là điều đẹp nhất của con người

1. Ghi nhớ tất cả những chuyện tốt mà trẻ làm.....241

2. Lí do dùng tiền để khuyến khích trẻ.....247

3. Hành động thích hợp, vừa phải.....252

4. Gieo hạt giống “Thiện” trong tâm trẻ257

5. Đừng làm kẻ tiểu nhân261

6. Mẹ là một nhà ngoại giao264

7. Không nên chỉ trích quá lời với trẻ.....269

Chương 11

Nuôi dưỡng thói quen tốt loại bỏ thói quen xấu

1. Dùng tâm xử lí sự việc sẽ nhìn thấy hiệu quả274

2. Phải có một tác phong tốt280

3. Tránh “Cưỡi ngựa xem hoa”, làm việc qua loa	283
4. Học cách kiên cường trong cuộc sống	288
5. Tránh để trẻ hình thành thói quen không tốt	293
6. Khi trẻ có thói quen xấu	300
7. Dùng biện pháp thích hợp để sửa thói quen xấu của trẻ	304
8. Khống chế hành vi tham ăn của trẻ	309
9. Tham ăn sẽ khiến người trở nên ngu ngốc	313

Chương 12

Hưởng lợi từ sự khiếm tốn

1. Biểu dương thích hợp với trẻ	316
2. Không biểu dương quá độ với trẻ	317
3. Đừng để những hư vinh phù phiếm dối gạt	323

Chương 13

Phải có tố chất tâm lí lành mạnh

1. Động lực của sự cầu tiến là dũng khí	327
2. Nuôi dưỡng ý thức độc lập của trẻ	331
3. Rèn luyện năng lực chấp nhận tâm lí cho trẻ	336
4. Dùng trò chơi “Bình tĩnh lại” nuôi dưỡng tố chất tâm lí cho trẻ	340

5. Không nên nuôi dưỡng trẻ
dựa vào sở thích của mình 342

6. Nuôi dưỡng tinh thần tìm hiểu chân lí cho trẻ 347

Chương 14

Nghệ thuật ứng xử

1. Học cách lắng nghe trong giao tiếp 351

2. Lí giải vạn tuế..... 357

Chương 15

Chân lí của việc nhận thức sinh mệnh

1. Then chốt trong giáo dục trường học..... 362

2. Lựa chọn một người hướng dẫn tốt..... 366

3. Ra thế giới bên ngoài
tìm sự thăng hoa cho tâm hồn 369

4. Hình thành quan niệm về tình yêu đúng đắn 373

5. Sống lạc quan, trân trọng cuộc sống..... 377

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA THÔNG TIN

Địa chỉ : 43 Lò Đúc - Hà Nội

TÂM DA DÊ GIÁO DỤC

Chịu trách nhiệm xuất bản

Lê Tiến Dũng

Biên tập: Đức Thành

Sửa bản in : Hải Yến

Trình bày bìa: Minh Tân

MINH THẮNG

Đơn vị liên kết xuất bản: Nhà Sách Minh Thắng

Địa chỉ: 808 Đường Láng - Hà Nội

Điện thoại : 04. 999 7777 - Fax: 046. 266 11 33

Email: minhthangbook@gmail.com

Web: <http://www.nhasachminhthang.com.vn>

Facebook.com/nhasachminhthang808duonglang

ISBN: 978-604-50-2663-2

- In số lượng 2.000 cuốn khổ 16 x 24 cm.
- Tại Công ty TNHH văn hóa Minh Tân - NS Minh Thắng
- Số giấy phép ĐKKHXB: 625 - 2014/CXB/11 - 29/VHTT.
- In xong và nộp lưu chiểu năm 2014.

FRIEDRICH KARL WITTE

TÂM DA DÊ GIÁO DỤC

Cuốn sách giáo dục kinh điển, vĩ đại nhất thế giới, ấn phẩm sách có lượng tiêu thụ bán chạy hàng đầu trong suốt 300 năm trên toàn cầu.

Những kiến thức trong cuốn sách này giúp mỗi người cha, người mẹ đều có thể trở thành những nhà đào tạo nhân tài xuất chúng.

Đào Hành Tri

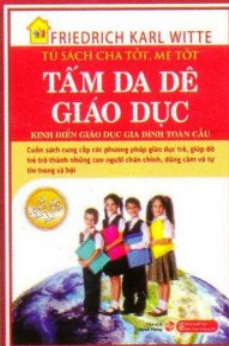
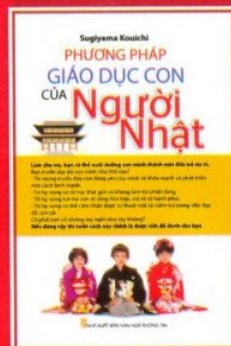
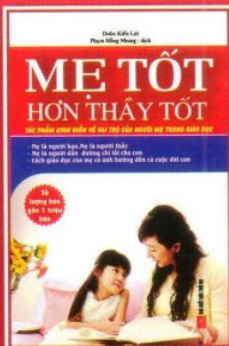
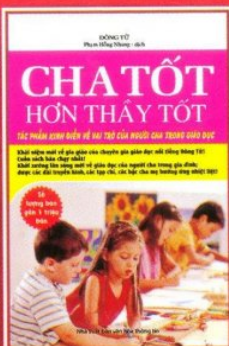
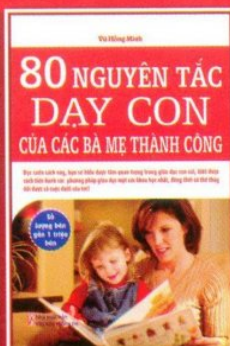
Nuôi dưỡng một đứa trẻ với tư chất gốc gác bầm sinh trở thành một thiên tài được toàn thế giới biết đến, đây là minh chứng tốt nhất cho cuốn sách thần kì và vĩ đại “Phương pháp giáo dục của Carl Witt”

Boris Sidis (nước Mỹ)

Vì sao có vô số thần đồng đều tập trung ở trường Đại học Harvard, trên thế giới không có nhiều hiện tượng ngẫu nhiên như thế. Điều này hoàn toàn là kết quả thu được từ cuốn sách “Phương pháp giáo dục của Carl Witt”.

FRIEDRICH KARL WITTE

TẮM DA DÊ GIÁO DỤC

Website: <http://nhasachminhthang.com.vn>
Facebook.com/nhasachminhthang808duonglang

